IVAN I MARIJA VUKIĆ

ZA DOM

IVAN I MARIJA VUKIĆ

ZA DOM

Vlastita naklada

Za nakladnika:
Ivan Vukić

Urednik:
Ivan Vukić

Recenzent i pisac pogovora:
Prof. dr. Vjekoslav Ćosić

Lektor:
Marija Rušev, prof.

Korektor:
Marija Rušev, prof.

Redaktor i pisac predgovora:
Ivan Paštar, prof. i dipl. oec.

Grafički prijelom:
Hoba g.o.

---

1. internetsko izdanje
Gospić, 30. svibnja 2018.

e-biblioteka Lykos Ličkih novina knjiga 24
Izdavač Lika press Gospić

Za izdavača i urednik Marko Čuljat
ISBN: 978-953-7394-37-0

IVAN I MARIJA VUKIĆ

ZA DOM

GOSPIĆ
2018.

Posvećeno hrvatskim domoljubima koji su sebe za Dom dali

KAZALO

PREDGOVOR

Svoju pozamašnu knjigu znakovitoga naslova, bračni par Ivan i Marija Vukić započinju životopisom svoje obitelji, što govori da polaze od korijena i temelja bez kojih se ne može rasti i opstati.

Dakle, podudarno s naslovom, crpe snagu iz obiteljskoga doma jer *obitelj koja zajedno moli, zajedno i ostaje* (Majka Tereza). To je dimenzija koja pruža uspješnost trajanja u vremenu. Kuća se gradi na čvrstim kamenim temeljima što naši Podgorci i Oni s druge strane Velebita dobro znaju jer ih je život na velebitskim stijenama i lopati zemlje tako oblikovao. Vjerom postojani na način da svoju katoličku vjeru nikada nisu zatajili pa ni u vremenu kada je antikatoličko djelovanje Titove partije bilo na vrhuncu. A domoljublje i nacionalna svijest? To je još jedna glavna odrednica obitelji Vukić koja seže od pradjedova do današnjih potomaka. Isto tako i s druge, Marijine strane - sadašnje čuvarice najmanje tri kuta obiteljskoga doma. Samo je iz takvog okruženja mogao izrasti mladić koji u adolescentnoj dobi biva jedan od utemeljitelja Organizacije Revolucionarne Antikomunističke Omladine Hrvatske (ORAO-H).

Bilo je to pogibeljno na početku 60.-ih godina 20. stoljeća kada se komunistički teror razmahivao i nije pokazivao zasićenost hrvatskom krvlju. Pogibelji se izložio i nakon zaposlenja u Građevinskom poduzeću *Lika* sudjelujući u izradi programa s kojim bi se promicalo domoljublje i samosvijest kod Hrvata. Nije se dao slomiti ni pod prisilom UDBE da svjedoči protiv suuhićenih iz grupe u Lici. Po onoj da se na *muci poznaju junaci*, spremnosti na patnju za hrvatsku stvar, u Ivanu Vukiću je od mladosti bilo neupitno. Kako i sam priznaje, nešto manje od, u knjizi stalno prisutnoga, Branimira Petenera kojega smatra „pravim revolucionarom", a sebe tek „pjesnikom" na tom trnovitom putu.

Nije lako odvagnuti što je teže: Ivanu poći na šest godina u Titov robijaški kazamat Stara Gradiška ili supruzi Mariji s malim djetetom uz svekra i svekrvu čekati svoga muža robijaša. Odrješito kaže da je njegovo robijanje ipak bilo lakše nego li robijanje njegovih roditelja i žene mu Marije na tzv. „slobodi". Dodajem da su još najmanje bili slobodni oni koji su ga uhitili, sudili i nad njim surovim komunističkim preodgojem vježbali strogoću, prvenstveno misleći na suca Gajskog. Stoga svoju Mariju, kćerku ustaškog časnika i kao takvu kasnije obilježenu, s pravom naziva „čuvaricom ognjišta", a kasnije „dosljednom nasljednicom" svekrve, sa svim osobinama biblijske Rute - pramajke kralja Davida.

Čitatelj ove knjige moći će spoznati kako je bilo čovjeku s diplomom šestogodišnjeg fakulteta na *Svemučilištu* Stara Gradiška, ponovno se uključiti u život, dok UDBA pomno prati svakoga tko bi takvome rekao samo *dobar dan*. Čovjek tek tada shvati da su ljudi kvarljiva roba, kada prijatelji iz djetinjstva odjednom prelaze ulicu

da ga ne susretnu. Shvaća i zaključuje da je strah od UDBE „kod nekih potaknuo lošu karakternu stranu koja u normalnom životu ne bi bila probuđena". U tome je vidio razlog da se sa svojom obitelji makne iz Gospića. Pun pogodak mu je odabir Zadra u kojemu je, kako kaže, „sa ženom i djecom proveo najljepše dane života".

Poslije gorkog iskustva u Gospiću (s ljudima poput Miće Jelače, i njemu sličnih), u Zadru susreće niz dobrih ljudi (Petar Sviličić, Branko Žunić, Franko Kanjer, Mate Maćo Krstić i dr.). Znači da svi ljudi nisu zli. Ima i onih koji vole čovjeka, istinu i pravdu, koji potiču na nova pregnuća i nova djela. Za čovjeka kojega UDBA ne ispušta iz vida, neizmjeran je doživljaj „u domoljubnom okruženju prijatelja" dočekati raspadanje Jugoslavije i kroz Stožer udružene građevinske operative aktivno se uključiti u demontiranje te monstruozne topionice naroda.

Doživjeti obnoviteljsku skupštinu Hrvatske stranke prava, kao najstarije i državotvorne stranke, novi je doživljaj Ivana Vukića koji njegovu obitelj vodi putem Oca Domovine, Ante Starčevića, tog ličkog gorostasa dosad nenadmašenog u ideji, misli i riječi. Biti član Stranke prava je ponos, ali i način življenja, tj. „pravaš jesi ili nisi", kaže Vukić. U duhu pravaštva živi cijela obitelj Vukić okupljajući istomišljenike na domoljubnom i državotvornom planu ne štedeći se u davanju sebe za slobodnu i nezavisnu državu Hrvatsku.

Zasluženo postaje predsjednik obnovljenog HSP-a u Zadru koji postaje prepoznatljiv po svojim stavovima i ciljevima slijedeći ideologiju Oca Domovine, Ante Starčevića, te najlucidnije hrvatske glave pod geslom *Bog i Hrvati*. Dobro se sjećam tog razdoblja jer sam kao tajnik HSP-a u zadarskom Ogranku bio suučesnik i svjedok svih događanja na lokalnoj i državnoj razini stranke. U početku je vladao zanos iskazivan na javnoj tribini stranke uz veliku posjećenost koja je bila rezultat odabira prave teme i pravog predavača. Bili smo prvi Ogranak Hrvatske stranke prava u Hrvatskoj koji je u novim uvjetima na svojoj tribini imao temu „O životu i djelu Mile Budaka", u obradi domoljuba i hrvatskog književnika gosp. Dubravka Horvatića. Ugostivši dr. sc. don Dragu Šimundžu s temom o pravašu Tinu Ujeviću, rejting zadarskoga Ogranka je znatno porastao. Također i kroz nastupe u javnosti, na javnim tribinama, međustranačkim raspravama, novinstvu, radiju i televiziji, pri čemu je glavnu riječ znalački imao predsjednik Ivan Vukić. Kako to, nažalost, nerijetko biva, u najvećem zamahu Ogranka HSP-a u Zadru, počinju čarke i previranja u vrhu Središnjice HSP-a. Posebna zagonetka je bio i ostao sam predsjednik Dobroslav Paraga ili, ukupno gledano, trojka Dobroslav Paraga - Krešimir Pavelić - Ante Paradžik (popularno „3P"). Kulminiralo je na Prvom općem saboru kada se nismo mogli složiti sa skretanjem stranke u smjeru koji postaje opasan za Hrvatsku, tim više što je Hrvatska na pragu krvavoga rata (zapravo već u ratu), kojega bi zbog nejedinstva mogla izgubiti. Što bi to značilo za hrvatski narod, s obzirom na ranija iskustva, nije teško pretpostaviti.

Logično je da famozna trojka (3P) nije više računala na Ogranak HSP-a u Zadru. Usprkos ružnih optužbi, pod vodstvom Ivana Vukića, mi u Zadru nismo odgovorili osnivanjem nove stranke prava u Zadru (npr. Dalmatinska stranka prava) iako je niz Ogranaka uzduž Jadrana inzistirao na tome. Na našu smo odluku i danas ponosni, a svoje djelovanje u korist Domovine nastavili smo nizom drugih aktivnosti.

U stranci se zaista radilo o zanosu, a prednjačila je cijela obitelj Vukić. Kao svog tajnika, mene je u ovoj knjizi predimenzionirao, barem prema mom skromnom

mišljenju. Ne bježim od činjenice da sam predano i najiskrenije, u granicama svojih sposobnosti, davao sebe za opću stvar. To mi i nije bilo teško jer sam uz sebe imao predsjednika koji je primjerom pokazivao kako se radi za Domovinu na putu stvaranja samostalne države Hrvatske.

Gospodin Ivan Vukić pravilno zaključuje da je Dobroslav Paraga „izvrstno obavio posao razbijača stranke, rastočio HSP unoseći nered i raskol u stranci". Za koga je to Dobroslav Paraga „izvrstno" obavljao posao? Za dobro HSP-a? Ne! Za razliku od D. Parage, zadarski je Ogranak pod vodstvom Ivana Vukića odbio prijedlog više ogranaka HSP-a u primorskoj Hrvatskoj da se osnuje Dalmatinsko-primorski HSP sa sjedištem u Zadru. I danas, s vremenskim odmakom od 26 godina, ostajem u uvjerenju da je odluka bila ispravna.

Sve pojedinosti koje je Ivan Vukić naveo u ovom poglavlju knjige bez dvojbe potpisujem jer je sve dokumentirano i sve potpuno odgovara istini. Sasvim je sigurno da će ovaj dio knjige biti od neprocjenjive koristi kada netko u budućnosti bude pisao knjigu o Hrvatskoj stranci prava.

Gorki okus i negativno iskustvo s događanjima u HSP- a, Ivicu Ivana Vukića nisu skrenuli s državotvornog puta u stvaranju samostalne i nezavisne države Hrvatske. Kao zaposlenik Građevinskog poduzeća *Jadran* u Zadru, stavlja se na raspolaganje, i u svojstvu jednog od zapovjednika Operativnog kriznog štaba građevinske operative Općine Zadar, doprinosi zaštiti povijesnih objekata u Zadru, raščišćavanju ruševina nastalih bombardiranjem od strane fašističke tzv. JNA, srpskih i crnogorskih fašista, terorista iz dijela pravoslavnog hrvatskog stanovništva, ali i hrvatskih izdajica, tj. pete kolone koja je s UDBOM nastojala pokopati svaku pomisao da Hrvati imaju svoju državu. U svom zanosu i odanosti, s razočaranjem doživljava nesklad vojske i policije u odnosu na Operativni krizni štab koji najzad ostaje bez vozila, strojeva i opreme, ali ne i obveza. Uzroke nedaćama vidi u tome što prikriveni komunisti i drugi protivnici nastajanja države Hrvatske postaju glavni u logistici. Gašenjem Građevinske operative Općine Zadar, ugasilo se i *Građevinsko poduzeće Jadran* za koje tvrdi da je ugrađeno u temelje Republike Hrvatske. Ističe važnost što su ostala zapisana imena domoljuba koji su činili sve da se pomogne obrani i da se uspostavi slobodna i nezavisna država Hrvatska (Mate Maćo Krstić, Lenko Škibola, pok. Branko Žunić, Kruno Ljubičić i drugi), ali i da budu zapisana imena onih koji su bili kočničari toga, za Hrvatsku odlučujućeg procesa (Božo Jusup i …). Sačuvana će dokumentacija Operativnog kriznog štaba Općine Zadar kad-tad biti od posebnog značaja.

Starčevićanski se nije libio uputiti pismo protimbe nadbiskupu mons. Marijanu Oblaku kada Zadarska nadbiskupija posao obnove zgrade Sjemeništa Zmajević povjerava Građevinskom poduzeću Novogradnja iz Zagreba, umjesto da se takvim poslom spasi *G.P. Jadran* u Zadru, heroju među građevinskim poduzećima.

Ispravno uviđa da u hrvatskom korpusu najslabiju kariku čine političari i političke stranke zbog prestrojavanja komunista u sve političke stranke i njihova infiltriranja u sve pore društva.

Hvalevrijedan je pokušaj suprotstavljanja takvom stanju kroz osnivanje Hrvatskog obrambenog reda (HOR) kao nestranačke i nadstranačke udruge gdje također nailazi na probleme s kojima se ne miri. Čak se suprotstavlja i nekim mekšim po-

stupcima Branimira Petenera, iako je za njega on pravi revolucionar. Odlučno stajanje Ivana Vulića na načelima HOR-a nije krivnja što je Ogranak HOR-a u Zadru zamro i nestao.

Kako se zec uvijek vraća na mjesto (logu) gdje se okotio (izlegao), tako ni Ivan Vukić sa svojom Marijom nije dopustio da mu svjetlo i toplina na očinskom ognjištu u Gospiću zgasnu. Iako je Hrvatska postala samostalna država, za I. Vukića je još mnogo toga što Hrvati trebaju riješiti da bi Hrvatska mogla koračati u vedru budućnost. Stoga kroz Hrvatsko društvo političkih zatvorenika - podružnice Gospić nastavlja sa svojom „tvrdoglavošću" u objelodanjivanju, normalnom ljudskom umu, neshvatljivih komunističkih zločina nad vlastitim narodom. Ovu knjigu Ivana i Marije Vukić uzimam kao, a napose dio od VI. poglavlja do kraja, nastavak knjige *Lika i Pogorje na braniku Doma i Naroda*. Vođen mišlju da će u novim uvjetima biti moguće dostojno obilježiti i zaštititi mjesta zločina (kojih je na pretek u cijeloj Lici) „kao spomenik izopačenosti jugoslavenskog komunističkog sustava" i „strahovitih zločina jugoslavenskih partizana", nije ni sanjao da će nailaziti na otpor u raznim oblicima kao da se u Hrvatskoj nisu dogodile nikakve promjene od 1990. naovamo. Otpor u vidu odbijanja, prešućivanja ili omalovažavanja koje doživljava rezultira njegovim obraćanjem gradonačelniku grada Gospića Milanu Koliću, Paji Milkoviću, Mići Jelači, Ranku Šimiću, Branku Šimuniću, županu Milanu Jurkoviću i drugima pri vlasti, pa i samom HDZ-u koji od prvih demokratskih izbora u Gospiću neprekidno obnašaju vlast. Isto tako i na županijskoj razini. Službujući u Gospiću 1970./1971. osobno poznajem neke od spomenutih, uključujući i spominjanog pok. Grgu Rupčića, te je moje mišljenje, iako s veće vremenske distance, podudarno s navodima Ivana Vukića.

Ipak, nije sve crno. Susreće se s onima koji hoće pomoći, bilo da su iz građanstva, politike ili crkvenih krugova, te ih upoznaje s namjerom da se skupno grobište pobijenih Hrvata od strane partizana u razdoblju od 4. IV. 1945. do 1950. ispred Gradskog groblja Sv. Marije Magdalene proglasi spomen-područjem i priključi istoimenom Gradskom groblju, zatim da se sramotno izgrađeni zahod na tom mjestu ne sruši već ostane trajna sramota jugokomunističkog sustava te da se park-šuma Jasikovac zove „Jasikovac, spomen palima za dom". Da to nije mnogo za bilo koga tko ima ljudskoga u sebi bez obzira na političku orijentaciju, dade se iščitati u ovoj knjizi. Razloge tome nalazi među onima na vlasti koji su uglavnom sljednici svojih očeva i djedova koji su počinili strašne zločine nad hrvatskim narodom i na taj način žele sačuvati sve pozicije vlasti koja im ne pripada. Činjenica da narod Gospića nikada nije htio koristiti javni WC izgrađen uz groblje Sv. Marije Magdalene nad raspadnutim tijelima zvjerski ubijenih Hrvata, ističe koliko je obični puk moralno iznad počinitelja tih zločina i onih koji iste još uvijek zataškavaju. Srušiti WC nad žrtvama Titovih partizana značilo bi „da se ti zločini nisu ni dogodili", kaže Vukić koji se tome protivi zajedno sa svojom podružnicom HDPZ-a u Gospiću.

Čitajući ovu knjigu svjedočanstava, potvrđuje se istina da za velika djela ne treba biti visokoškolovani umnik ili akademik. Dosta je biti *mali čovjek velika srca*, zdravog razuma i pun ljubavi za svoju domovinu Hrvatsku te poštovanja spram onih koji su bili žrtve samo zato što su bili Hrvati koji su neizmjerno voljeli Hrvatsku. Kada neće oni pismeni, hoću ja „priučeni", drznuo se Ivan Vukić i sročio tekst

spomen-ploče hrvatskim mučenicima na zidu groblja Sv. Marije Magdalene i spomen-ploče hrvatskim mučenicima na malom grobu uz Senjske žrtve, pa iste postavi HPDZ, podružnica Gospić usprkos odugovlačenju i, po svemu, kočenju od strane kolebljivaca na vlasti, ali i malih duša koje po svim mjerilima to nisu trebale biti.

Naspram takvih, navodi svijetle primjere odvažnosti i odanosti rodu i narodu navodeći primjer „malog” kamenoklesara Ivice Pezelja i njegova sljednika Josipa, svjedokinje Ljerke Ćorak o likvidaciji Hrvata u srpnju 1945., razumijevanje crkvenih vlasti s biskupom mons. Milom Bogovićem i dr. Dakle, još nas ima, kao da kliče Ivan Vukić.

Iz priložene dokumentacije se vidi da je podružnica HDPZ-a u Gospiću zaista vodila rat s vlastodršcima Gospića i to za vlasti HDZ-a, i to ne samo za istinu na području Gospića, već i cijele Like: spomen-ploča Mili Budaku u sv. Roku, ratni zločini u Gornjem Kosinju, stratište u Kloštru-Financiji-Tratini itd. Gdje god se započelo, svugdje otpor, zataškavanje, razvodnjavanje, prebacivanje na sporedni kolosijek, a kada apologeti zločina nemaju izlaza, onda povlače zadnji adut kojim se služe više od 70 godina: „To hoće one ustaše, ustaša I. Vukić koji je odležao 6 godina u Staroj Gradiški…”

Da je Ivan Vukić bio gromobran u kojega su tukli gromovi i iz vedra neba, govori i činjenica da je zajedno sa svojom Podružnicom najzad napušten i od crkvenih otaca čija je ranija potpora bila neupitna. Ako biskup mons. M. Bogović sa svoja dva župnika mijenja odnos spram obilježavanja 4. travnja, Dana gospićkih žrtava, tj. žrtava iz cijele Hrvatske, onda se ne bih čudio da se i najčvršći obeshrabre na putu žrtvovanja za miran počinak žrtava bez kojega ga nećemo imati ni mi ni naši potomci. U tom kontekstu dominira rečenica u kojoj se ističe da Isus nije bio trgovac i da se nije dvoumio u odabiru između dobra i zla. Čitatelji ove knjige će se, barem u većini, zgražati nad postupcima svih koji nemaju sluha za vapaj žrtava iz gospićke zemlje preko čijih se kostiju hoda, prometuje i pljuje. Ne imati empatije za svjedočenje Josipa Oreškovića koji kaže: „Ubili su mi oca, a ja sam mu kopao grob”, ravno je divljaštvu Titovih partizana i sljednika kojima ni svjedočenja ne vrijede jer - ne postoje najmanje dva svjedoka čija su svjedočenja ovjerena kod javnog bilježnika!

Skrivanjem istine radi materijalnoga, ruši se duhovno bez kojega nema ni materijalnog napretka - provlači kroz ovu knjigu autor, što je posebno istaknuto u njezinom VII. poglavlju *I mi smo ljudi*. Drugim riječima, svi smo slabi i podložni raznim utjecajima, čak i ucjenama, a rezultat je da su „novi politički moćnici u Kloštru-Financiji-Tratini izgradili septičku jamu na ili uz skupnu grobnicu pobijenih Hrvata”.

Pri kraju VII. poglavlja čitatelj će pronaći kronološki poredane aktivnosti HDPZ-a, podružnice Gospić kroz „Besjedišta” u razdoblju od 1999. do 2014. godine. Odabir tema i predavača odražavaju ozbiljnost pristupa organizatora i dobra su pretpostavka da je postignut uspjeh u rasvjetljavanju naše prošlosti i sadašnjosti s projekcijom za budućnost. Upada u oči da niti u jednom od 17 besjedišta nema povjesničara dr. sc. Željka Holjevca zaposlenog u Institutu društvenih znanosti „Ivo Pilar- podružnica u Gospiću”. Ta činjenica govori sve, pa ne trebamo, uz ranije spomenute, tražiti uzročnike zašto je ova hvalevrijedna tribina ugašena. Autori odgovaraju na to pitanje i glavni teret stavljaju na dušu naših prekobrojnih

institucija (Institut za povijest, HAZU, MH, muzeji, državni arhivi itd.), i u njima, uglavnom, uhljebljenih intelektualaca koji su „dužni služiti Narodu, a ne živjeti na račun Naroda."

Istu sudbinu doživljava i Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata Ličko-senjske županije čije gašenje započinje kada ga političari i njihove stranke počinju koristiti za osobne probitke, konstatiraju autori, dakle, u momentu narušavanja jedinstva, što je prokušana metoda razaranja i pustošenja društva (Darko Milinović i drugi).

Posebno intrigira XII. poglavlje ove knjige. Mada nije akademik, niti visoki crkveni dostojanstvenik, Ivan Vukić se prvi odvažio predložiti obnovu Krbavske biskupije. Ali već u prvom susretu, od riječkog nadbiskupa Antuna Tamaruta dobiva odgovor: „Krbavu prije naselite, pa tek onda tražite biskupiju". Dovoljno za obeshrabrenje, ali to nadbiskupu Tamarutu nije uspjelo izazvati kod Ivana Vukića. Istina je da do obnove biskupije pod nazivom *Krbavska* nije došlo, ali je sadržana u imenu novoosnovane Gospićko-senjske biskupije sa sjedištem u Gospiću. Ostaje zapisano da je Ivan Vukić prva osoba koja je pokrenula obnovu onoga što je davno nestalo. Ideja koju se stalno ponavlja, jednog dana se ostvaruje pa treba postati pravilo, radi obnove i povrata onoga što nam je tijekom prošlih vremena, najčešće uz našu naivnost, nasilno ili prevarom oduzeto.

Ipak, kao da mu je Udbina predodređena. Ponudu mons. Mile Bogovića da bude rukovoditelj Graditeljskog ureda Gospićko-senjske biskupije za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika (CHM) na Udbini, prihvaća bez naknade. Potpuno se predajući radu, a nakon odustajanja projektanta Nikole Bašića, gosp. Ivan Vukić na tlocrtu prizemlja njegova projekta ucrtava nacrt nove CHM koja sadrži najviše elemenata crkve Sv. Križa iz Nina i drugih starohrvatskih crkava, ali u novoj proporciji. Kroz izradu novog projekta i odabir izvođača radova, uvidjelo se što znači imati pojedince punih vrijednosti kao što je pok. dr. sc. Jure Radić ili tadašnji direktor Konstruktora Split Željko Žderić koji i u situaciji financijskog gubitka ne odustaje od dogovorenog pa kaže: „Nije CHM samo Vaša, ona je i moja.". Ivan Vukić to ne zaboravlja, ali ga muči, po njegovoj ocjeni, nepravda učinjena Nikoli Bašiću. Kako sam i osobno bio član Stručnog povjerenstva za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini (Br. 139/2008 od 26.V. 2008. I br. 317./2008 od 29.V. 2008.), to sam donekle upućen u problematiku oko izgradnje CHM i prijepora koje je I. Vukić imao; kako sam kaže, nagrađen je „gubitkom prijatelja i stjecanjem brojnih neprijatelja". Ipak nedostaje jasnije obrazloženje zbog čega u CHM na Udbini nije bio nakon njezine primopredaje jer njegov doprinos na ovom kapitalnom objektu crkve u Hrvata nadilazi prijepor, dok istovremeno ističe da je ona isključivo djelo mons. dr. Mile Bogovića. Dodajem da je CHM na Udbini djelo i Ivana Vukića, odnosno da je CHM zajedničko djelo biskupa Gospićko-senjske biskupije mons. dr. Mile Bogovića i građevinskog tehničara u miru i bivšeg uznika Titovih kazamata, Ivana Vukića.

Vrijednost ove knjige poduprta je prilozima koje je bračni par Vukić brižno čuvao i u pravom momentu s odmakom vremena predočio javnosti kako bi otklonili bilo kakvu sumnju u proizvoljnu interpretaciju dotičnih događanja.

Potpisujem sve što je u ovoj knjizi zapisano osim zadnjeg stavka na zadnjoj stranici gdje Ivan Vukić bezrazložno ističe veliku samokritičnost tražeći odgovo-

re na sve što je radio i u ovom relativiziranom svijetu kao da počinje sumnjati u sebe. Prividno je lakše živjeti bez ideala, uzora i stava! Ali s kakvom savjesti i po kakvoj skali vrijednosti? Možda po skali vrijednosti bez vrijednosti, nasilno nam nametane gotovo cijelo stoljeće? I ostavilo je to traga, zbog čega Hrvatska ne može naprijed uza sva stradanja Hrvata koji svoje hrvatstvo nisu tajili. A Ivan Vukić? Iako u visokoj dobi i gotovo bez jedne noge, na svoja je leđa natovario ogroman teret još u srednjoj školi. Po svim zakonima fizike, čovjek takvog zdravstvenog stanja ne bi mogao nositi toliki teret. Ali, ovdje se radi o čovjeku *sui generis* koji svojom unutarnjom snagom nadvladava sve vanjske sile. Ivan Vukić je čovjek koji je zarana spoznao da je sloboda uvjet postojanja i da se ona rađa u čovjeku. Očito mu je već u mladosti bilo poznato da se niti jedan rob nije oslobodio okova dok ih u sebi nije prezreo i pokidao. Jer tek nabujala sloboda u vlastitoj nutrini kida vanjske okove i lance. Nasuprot tome, onaj tko se u sebi pomirio sa svojim okovima taj nikada neće zbaciti ni one vanjske kojima je vezan. Zato je važno znati da vanjskoj slobodi uvijek prethodi ona unutarnja. Poznato je da unutarnja sloboda bez vanjske je muka, a vanjska bez unutarnje je tragedija (ropstvo). Iz svih poglavlja ove knjige, kao i one ranije *Lika* i *Podgorje na braniku doma i naroda*, vidi se da je Ivan Vukić spoznao ne samo što je sloboda, nego i kojim putem se dolazi do slobode. Izabrao je neravni put, za razliku od onih koji su lagodno živjeli bez ideala a što se svodilo na odvratnu rečenicu od samo tri riječi: „Druže, snađi se." Ili onu: „Malo radi, puno kradi." Bio je i ostao nositelj vrijednosti koje nemaju prolaznost jer je odgajan u obitelji gdje istina i laž nisu imale jednako pravo na opstanak. „Zvona će zvoniti onako kako ih lijevamo", govorio je slavni Ljubo Stipišić Delmata. Svojom čvrstinom nije dopustio da mu oduzmu nadu, dok u novim uvjetima rađanja slobodne i nezavisne države Hrvatske nije birao stranku po kojoj će biti na vlasti, a za ostalo što ga briga.

Pišući ovaj predgovor, sigurno sam ispustio ponešto važnog, ali mi nije bio ni cilj prepričati sve iz ove knjige. U suprotnom, čitatelji ne bi ni trebali čitati knjigu već samo predgovor. Isto tako sam propustio spomenuti sva imena koja bračni par Vukić spominje u pozitivnom ili negativnom smislu. Tu i tamo imenovao sam tek one bez čijih spominjanja nisam mogao obuhvatiti smisao svega što autori u tekstu navode. Čitatelji će pažljivim čitanjem ionako moći razlučiti ulogu pojedinaca koji su svojim djelovanjem pokazali na kojoj su strani: istine ili laži.

Koliko je vjere i ljubavi u Ivanu Vukiću? Odgovaram da je ima na pretek kako u odnosu na pojedince, tako i na Domovinu. Da nije tako, ne bi se, zajedno sa suprugom, žrtvovao za vrijednosti suprotnima onih čija je najveća vrijednost puno korito.

Da li je Ivan Vukić tvrdoglav kao što se i sam pita? Osobno iskustvo mi govori da nije. Slučajno sam bio nazočan razgovoru građevinara koji su prepričavali svoje dogodovštine na gradilištima u Zadru gdje je građevinske radove vodio Ivan Vukić. Rekoše da je „tvrd i tvrdoglav čovjek." Upitah ih zbog čega? Rekoše da je npr. bio nepopustljiv sve dok se nije zamijenila oštećena vodovodna cijev. Eto, to je ta „tvrdoglavost" za one koji ne razumiju što je to pravaštvo i što je pravaški stil življenja. Misao Ante Starčevića: „Kada se radi o pravu naroda hrvatskoga, ne marim za opasnosti koje se samoga mene tiču", sasvim sigurno se odnosi na Ivana Vukića.

Najzad, dužan sam odgovoriti na pitanje: jesu li Ivan i Marija Vukić imali razloga napisati ovu knjigu usprkos mogućim nedaćama? Odgovor je potvrdan jer su ovom knjigom umnožili svoja saznanja, iskustvo, patnje, radosti, i učinili značajan korpuskularno pozitivan pomak na skali poremećenih vrijednosti u svojoj Domovini koju su Titovi partizani i bezumni komunisti moralno i materijalno uništavali već više od 70 godina dok, nažalost, njihovi potomci to nastavljaju i danas ne mireći se s postojanjem bilo kakve države Hrvatske.

Želim i preporučam da se ova knjiga čim prije tiska i da dođe do mnogih čitatelja željnih istine, za koju svjedoči bračni par Marija i Ivan Vukić čija se žrtva može mjeriti redom najvećih vrijednosti.

Ivan Paštar

U Zadru, rujna 2017.

I. DIO

MLADENAČKI DOMOLJUBNI BUNT

Odrastanje

Moji su gorštaci, podgorski velebitski pastiri vrlo konzervativni, pobožni i domoljubni. No, nisu bili folklorni vjernici. Istinski su bili bogobojazni. Kao i drugi Podgorci, kršili su crkvena pravila ponašanja, posebice glede poštivanja zabrane rada crkvenim blagdanima. Za to su imali svoje razloge. Naporan, mukotrpan svakodnevni rad bio je jamac njihovog pastirskog opstanka. Oko blaga trebalo je danonoćno raditi pa su samo neki iz obitelji blagdanima bili oslobođeni rada, i to samo za odlazak na svetu misu, a po dolasku kući prionuli bi ponovo na posao. Rad su prihvaćali kao zapovijed Božju, kao svetinju pa im je dokoličarenje bilo veliki grijeh. Kako im je život bio jednostavan, tako im je bilo i vjerovanje u Boga i poslanje Crkve. Vezali su svoju vjeru uz *Očenaš*, *Deset zapovjedi Božjih* i *Sedam smrtnih grijeha*. Složen liturgijski pristup ih je zbunjivao, nisu mogli prakticirati vjeru na takav način pa su glede vjere zanemarivali sve što ih je navodilo licemjerstvu. Nisu mogli biti na riječi jedno, a u stvarnom životu ponašati se drugačije. Eto, pojednostavnili su pristup vjeri i uskladili ga svome jednoličnom gorštačkom životu. Tvrdoglavost i upornost im je bila opća naravna odlika, a „crna točka", za većinu Vukića, bila su različita oboljenja nogu.

Podgorci su stanovali u malim, niskim i za brojnu čeljad tijesnim, u kamenu uzidanim kućama koje su često radi štednje bile prislonjene uz litice. Brojne obitelji bile su osposobljene proizvoditi gotovo sve potrebno za život. Od vune i kože svoga blaga izrađivali su odjeću i obuću te pokrivače, biljce i šarenice. U kozjim mješinama prenosili su vodu i vino, a u njima dozrijevao je sir skuta. Od drveta su izrađivali kućno posuđe: naćve (škipove) za miješenje kruha, stapove za stapanje mlijeka, posude različitih veličina za mjerenje zapremine žitarica i brašna, zdjele različitih veličina i namjene, žlice svih veličina, vretena i preslice za predenje vune, držalice za različite alate, kablice različitih veličina, vučije i breme za prijenos vode, a od namještaja, niske stolice tronošce i stolove koje su zvali stolice. Sjekli su i prodavali drvo za ogrjev i drvo za izradu drvenih brodova, kao rebra, jarbole, lantine, vesla, kobilice, oplatu brodova (madire).

Te proizvode u robnoj razmjeni mijenjali su sa stanovnicima na obali i otocima za sol, šećer, maslinovo ulje, petrolej, šibice, špirit i druge potrepštine. Svu tu robu žene su uprćene užem kao breme na leđima nosile kilometrima po vrletnim velebitskim stazama do odredišta na morskoj obali i obratno, razmijenjenu robu do kuće u planini. Žene su po udolinama i vrtačama žele travu i u velikim bremenima natovarenim na leđa nosile iz planine do staja i torova uz kuće u kojima se zimovalo.

Od proljeća do jeseni s blagom se *prtljalo*, išlo na ljetnu ispašu u planinu gdje se živjelo u skromnim, u kamenu uzidanim nastambama koje su zvali *stanovi*, a blago bi smjestili u improvizirane torove. Vodu za piće i za napajanje blaga skupljali su u čatrnjama. Čatrnje su jednostavni spremnici za vodu. Na pogodnom mjestu uz stan iskopala bi se zemlja između litica do živa kamena, pojedini dijelovi i kaverne bi se obzidali i oblijepili slojem gline radi vodonepropusnosti. S krova stana, žlijebom od dasaka ili u izdubljenoj polovici debla, voda se dovodila u čatrnju. Za vrijeme velikih suša, žene su iz snježnica zbijene blokove snijega ili leda užem uprćenim na leđa nosile i ubacivale u čatrnje. Pod tim teretom hodale su i satima po velikoj žezi pothlađenih leđa od bremena kojeg su nosile.

Odrasli muškarci sjekli su u šumi i prenosili na leđima do kuće stabla za izradu kućnog posuđa i namještaja, izrađivali su posuđe i namještaj te sjekli pogodna stabala za izradu drvenih brodova i prenosili ih na leđima iz planine do naručitelja na obali. Radili su i sezonske poslove, uglavnom kao zidari i mornari. Žene i muškarci tijekom sjetve i žetve išli su raditi u Slavoniju za plaću od dvije do tri vreće kukuruza ili pšenice.

Djeca su uglavnom čuvala blago, sjekla i nosila kućama brijestove i hrastove grane s lišćem za brst koza te sjekla draču i sitno grmlje za potpalu vatre na ognjištu. U školu su išla bez obzira na vremenske uvjete u Barić Dragu i Lukovo Šugarje, naselja na obali koja su sat-dva hoda udaljena od kuća.

Današnjim modernim ženama nepojmljivo je da su žene i djeca radili te teške poslove. Žene su bile u pravom smislu čuvarice ognjišta i nositeljice „tri stupa kuće". Znalo se događati da žena ode poslom u planinu po sijeno ili čuvati blago, a kući se vrati obavljenog posla i još k tome noseći novorođenče u svome zaslonu.

Podgorkama u čast treba podići spomenik za vjeru u Boga, obiteljski život, na žilavosti i nevjerojatnoj upornosti u održavanju života u velebitskom kršu.

Moji predci po muškoj lozi su:

Pavao,		
*	+	
sin	i majke	moj prapraprадjed 5. koljeno
Tade (Tadija),		
* 2. ožujka 1824.	+ 1. srpnja 1908.,	
sin Pavla	i majke Marte,	moj prapradjed 4. koljeno
Jure,		
* 20. kolovoza 1849.	+ 9. rujna 1945.,	
sin Tade	i majke Mande rođ. Devčić,	moj pradjed, 3. koljeno
Ivan Ivica,		
* 19. lipnja 1889.	+ 23. veljače 1941.,	
sin Jure	i majke Kaje rođ. Zubčić,	moj djed, 2. koljeno
Stipe		
* 20. lipnja 1913.	+ 23. rujna1990.,	
sin Ivana	i majke Luje rođ. Pavičić,	moj otac1. koljeno

Ivan
* 11. ožujka1940.,
ja, sin Stipe i majke Kate rođ. Vukić

Nisam uspio pronaći podatke za mojega prapraprадjeda **Pavla** u Matičnom uredu u Posedarju. U Posedarju posjeduju knjige Matice umrlih do 1898., starija godišta nemaju. Uputili su me da podatke starijih godišta od 1898. potražim u DRŽAVNOM ARHIVU U ZADARU. Obratio sam im se pisanom zamolbom, ali nažalost ni oni ne posjeduju knjige iz kojih bi mogli prepisati tražene podatke za prapraprадjeda **Pavla** i za starije moje pretke.

Preuzvišeni dr. Mile Bogović, biskup u miru, dao mi je naputak da u tražilici Google upišem Mapire, pa potom otvorim FIRST MILITARY SURVEY (1763. – 1787.).

Prebivališta plemena Vukić, isječak iz karte FIRST MILITARY SURVEY (1763. – 1787.)

Na otvorenoj zemljopisnoj karti iznad naselja Trstenica u Velebitu našao sam upisanih više Vukića na području na kojem su živjeli moji predci i gdje su rodne kuće mojih roditelja. Nažalost, osim prezimena nisam uspio naći rodbinsku povezanost s nekim od njih.

Ivan Ivica Vukić * 1889. + 1941., moj djed

Moj djed Ivan Ivica Vukić sin Jure rodio se 19. lipnja 1889.u malom selu Livodica, Tribanj u Velebitu, sat hoda iznad naselja na morskoj obali Tribnja, Trstenice. Umro je 23. veljače 1941. Bio je srednjeg rasta, crnomanjast, smeđook i vrstan zidar. Oženio je Luju Pavičić iz Šugara, Lukovo Šugarje s kojom je imao dvanaestero djece: Pavu, Mašu, Stipu *1913.+1990., Kaju *1916. +1993., Lucu, Milku *1920. + 2017., Anku *1921. +2003., Maricu, Zorku, Mariju *1923. +2003., Antu *1925.+2006. i Zvonka *1932. +1995. godine. Zbog velike smrtnosti preživjelo ih je sedmero, tri sina: Stipe, Ante i Zvonko i četiri kćeri: Milka, Anka, Kaja i Marija. U Prvom svjetskom ratu borio se na Piavi kao austrougarski vojnik, u borbi je ranjen u kuk. Odlikovan je za hrabrost. Bio je vrstan i tražen majstor zidar. O njegovom zidarskom umijeću svjedoče starije osobe

koje ga se sjećaju i građevine koje je gradio. U rodnoj Livodici, uz staru kuću izgradio je novu obiteljsku kuću katnicu, uzidanu kamenom klesancem, nažalost, u cijelosti nedovršenu za njegova života o kojoj i danas malobrojni mještani i prolaznici govore s udivljenjem. Zbog ranjavanja i iscrpljenosti teškim radom, obolio je i umro.

Luja Vukić *1887. + 1977., moja baba

Moja baba Luja Vukić, rođena Pavičić zvana Lujova rodila se 1887. u selu Šugari u Velebitu iznad Lukovog Šugarja. Bila je kućanica. Zbog bolesti muža i njegove smrti, sav teret podizanja i odgoja djece pao je na nju. Bila je odvažna, silovite naravi, a drugačija nije ni mogla biti jer samo takva mogla je opstati i uzdržati obitelj. Iako duhom i tijelom snažna, skončala je pod nerazjašnjenim okolnostima. Sinovi Stipe i Ante bili su s njom i pošli su svi mirno na počinak. U jutarnjim satima mrtvu su je našli u cisterni za vodu. Oko grla cisterne našli su zgužvanu kutiju od šibica i puno nagorjelih i izgorjelih šibica. Kanta za kalanje vode s lancem također je nađena u cisterni. Ostat će nerazjašnjeno kako se utopila, zašto je tako puno šibica bilo nagorjelo i izgorjelo i kako je kanta za kalanje vode s lancem pala u cisternu. Što je tražila? Tko zna, možda nije bilo vode u kući pa je ona vođena majčinom ljubavlju prije svanuća pošla na cisternu „iskalati" je da sinove, kada se ustanu, čeka pripremljen doručak. Možda se nije mogla pomiriti s činjenicom da se urušava sve što je mukotrpno uzdržavala i gradila, što se nasiljem vlasti nezaustavljivo gasi život u njenoj Livodici, a možda zbog nesnalaženja u novim okolnostima? To zna Stvoritelj, ona, a i oni iz njena okružja. Možda nije htjela prihvatiti promjene, već i u smrti ostati vjerna svome velebitskom kršu.

Stipe Vukić *1913. + 1990., moj otac

Moj otac Stipe Vukić bio je najstarije dijete Ivana Ivice i Luje rođene Pavičić. Rodio se 1913. u malom selu Livodica, Tribanj u Velebitu, sat hoda iznad naselja na morskoj obali Tribnja, Trstenice, kasnije nazvane Sv. Marija Magdalena, u komunističkoj Jugoslaviji Mandalina, pa opet u Republici Hrvatskoj Sveta Marija Magdalena.

Ivan i Luja imali su dvanaestero djece. U ono doba bila je velika smrtnost novorođenčadi. Preživjelo ih je sedmero, tri sina: Stipe, Ante i Zvonko i četiri kćeri: Milka, Anka, Kaja i Marija. Zbog brojne obitelji i bolesti oca, kao trinaestogodišnje dijete morao je raditi za novac. Zarađivao je pripomažući zidarima, nosio opeku i kamen, miješao mort i obavljao druge poslove. Od oca mu je bila urođena vještina u graditeljskim radovima. Stasao je od pomoćnog građevinskog radnika, priučenog zidara, kvalificiranog zidara do građevinskog poslovođe. U svakom poslu koji je radio bio je temeljit, krajnje odgovoran. Bio je pun razumijevanja za sve oko sebe, bio je voljen i poštovan. Radio je po Hrvatskoj i Sloveniji, koje su tada bile u sastavu Kraljevine Jugoslavije. Zarađeni novac slao je majci koja je uz svojih stotinjak koza i ovaca imala dovoljno za preživljavanje obitelji. Nešto ušteđenog novca uložio je u šverc špirita, šećera, kave, petroleja, kremenčića za upaljače i ostaloga kupljenog u Zadru koji je bio pod Italijom. S iznajmljenim brodicama tipa gajete, švercanu robu iz Zadra dovozio je do skrovišta u Velebitu pomno pazeći da ga ne otkriju financi čija je postaja bila na Širokoj Punti kod Barić Drage. Dvadesetak nosača, uglavnom žena, uprćenu robu na leđima, preko Velebita nosili su do hrvatskih i vlaških sela podno Velebita na ličkoj

strani do kuća prijatelja koji su robu za pristojnu nagradu čuvali. Roba se dalje dostavljala zaprežnim kolima po ličkim selima, a najviše do sitnih trgovaca u Gospiću. Posao mu je dobro išao pa je kupio veću brodicu tipa bracere i manji teretni kamion koje je kratko posjedovao. Bilo je opasno baviti se švercom, često je roba bivala zaplijenjena, a dospijevalo se na sud i robiju. Podgorci su se bavili švercom iz nužde, ali još više iz političkog bunta i otpora srpskom despotizmu u Kraljevini Jugoslaviji koja je na prijevaru i nasiljem nametnuta Hrvatima.

Kada se otac počeo zabavljati s mojom mamom Katom Vukić Rokinom, odlučio se oženiti i prestati baviti švercom. Brat Ante i sve sestre su dovoljno stasali, mogli su raditi i zarađivati za obitelj. Namjera mu je bila odvojiti se od obitelji i sa ženom Katom zasnovati novi dom u Slavoniji u Ivankovu u koji se naselilo puno Podgoraca. Slavonija je tada bila obećana i sanjana zemlja u koju su Podgorci odlazili raditi tijekom sjetve i žetve. Nakon toga vraćali su se kućama u Podgorje noseći zarađenu plaću u naturi u kukuruzu i pšenici čime bi se obitelji tijekom zime prehranile.

Kada je odluku priopćio majci, ocu, braći i sestrama, nastao je lom u obitelji. Majka i sestre nisu se htjele pomiriti s gubitkom sigurnog životnog oslonca. No, očeva je odluka bila čvrsta i neodgodiva. Sa ženom Katom, oskudno obuveni i odjeveni i s nešto osobnih odjevnih predmeta u dvjema torbama, 1939. godine pješice su prešli iz rodne kuće u Livodici preko Velebita do Gospića. Namjera im je bila doći do željezničke postaje u Gospiću pa dalje nastaviti put vlakom do Ivankova. Noć ih je zatekla na gospićkoj Placi, kako su domaći zvali tržnicu. Tu su susreli Milku Devčić Kusinu, Podgorku, koja se bavila piljarenjem. Prenoćili su kod nje. Savjetovala im je da se i oni počnu baviti piljarenjem od kojeg se sasvim pristojno moglo živjeti. Stipe neka nabavlja robu, što mu kao šverceru neće biti teško, a Kata, mlada i izuzetno lijepa i zgodna, neka robu prodaje. Odlučili su pokušati. Milka im je našla i sobicu kod Grbca u maloj kući na Placi. Od namještaja su imali tri drvene kutije za voće. Na dvije su sjedili, a treća im je bila stol. Spavali su na podu, a jastuci su im bile torbe.

Posao je dobro krenuo, dobro su zarađivali i nešto novca uštedjeli. Tu sam se rodio ja i sestra Marija Marica. Bez maminog znanja, tata je 11. kolovoza 1942. od Marije Matijević koju su zvali Bodulinka kupio u Žabičkoj ulici kuću broj 404 s povećom okućnicom koja je sezala od Žabičke ulice do rijeke Novčice. Gospođa Matijević vjerojatno je bila s nekog kvarnerskog otoka kada su je zvali Bodulinka. Kuća je bila niska malena brvnara. Glavni ulaz u veliku sobu bio je do Žabičke ulice. Zidovi s vanjske i unutarnje strane bili su ožbukani vapnenim mortom. Imala je jednu veću i jednu manju sobu i balaturu u kojoj je na jednom kraju bila izba, a na drugom nužnik. Na sredini balature bila su vrata za izlazak preko drvenih stepenica u dvorište. Pod je bio drveni grednik preko kojeg su bile učvršćene daske utorene na pero i žlijeb. Strop je bio izrađen na isti način kao pod nad podrumom. Razlika je bila samo što je plafon bio ožbukan kao zidovi i obojen vapnenim mlijekom. Podrum je bio uzidan grubo pritesanim kamenom, a pod je bio od nabijene zemlje. Prozračivanje se vršilo preko dva mala prozora kroz koja je vrlo malo dnevne svjetlosti osvjetljavalo prostor. Uvijek je bio polumrak, što je bilo vrlo pogodno za čuvanje zimnice, posebice krumpira. U podrum se silazilo iz velike sobe kroz otvor - korotaču u podu, niz strme drvene stepenice. Krov je bio dvostrešni. Pokrov je

bila šindra preko koje je kasnije postavljen pocinčani lim. Tavan je služio za sušenje i čuvanje osušenog mesa. Na tavan se penjalo pomoću drvenih ljestava kroz otvor u stropu - korotaču. Po pričanju starosjedilaca, kuća je bila vrlo stara preko stotinu godina. Iz Divosela je prenesena u Žabičku ulicu. U dvorištu je bila mala staja dostatna za jednu kravu i desetak kokošiju, a visoko potkrovlje je bilo namijenjeno za sijeno. Iza staje, gotovo do rijeke Novčice, bio je šljivik.

Kupnjom kuće mama je bila jako nezadovoljna. U svojoj mladenačkoj dobi vjerovala je u sigurnost novca i ne pomišljajući da je novac varljiv - sad ga imaš i u trenutku ga više nemaš. Tati su kuća i zemlja bili iznad vrijednosti novca. Posvađali su se. Nakon žestoke svađe mama se pomirila s kupnjom kuće, zavoljela ju je nekom posebnom ljubavi. Ta kuća bila joj je sve, bila je njene uspomene i njen život.

Kad je počeo Drugi svjetski rat, tata je unovačen u domobranstvo. Služio je u Lovačkoj domobranskoj bojni u borbenom sastavu. Prilikom jedne ophodnje na Baškim Oštarijama na prijevoju Ura, kamion u kojem su ih dovezli, neopreznošću vozača u vožnji unatrag, prikliještio ga je uz kameni zid burobrana. Pri tome mu je bila slomljena ruka i polomljena rebra. Kada je ozdravio, nije više bio u borbenom sastavu, do kraja rata vršio je poslove na održavanju vojarne kod gospićke bolnice.

Nakon kapitulacije NDH, odustao je od povlačenja na Zapad. Vratio se u Velebit u *stanove* u kojima se boravilo prilikom ljetne ispaše blaga. Kako je u travnju još bilo hladno, a morila ga je i glad spustio se do kuće u Livodici. Baba Luja skrivala ga je na tavanu u sijenu. Da se zagrije ložila je vatru u štednjaku u novoj kući na kojem inače nije kuhala jer je redovito kuhala na ognjištu u staroj kući. Grijao se stojeći i sjedeći uz dimovodnu cijev. Susjedi su zamijetili tu promjenu. Baba se povjerila povjerljivim susjedima, a oni drugima. Tako su preko „povjerljivih" za tatu doznali simpatizeri novog poretka. Odbornici, a posebice susjed Pave Zupčić, naoružani su paradirali selom „čuvajući" ga od tate, „narodnog neprijatelja". OZNA ga je uhitila i okovana lancima sprovela u Benkovac.

U benkovačkoj tvrđavi bili su zatvoreni zarobljeni njemački vojnici, ustaše i domobrani. Stražari, po danu partizani s petokrakama na kapama, po noći bi se premetnuli u četnike s kokardama na kapama i krvnički tukli zarobljenike. Sobe su bile pretrpane zarobljenicima, stoga ih je bilo teško tući u sobama pa su ih tjerali da prelaze iz sobe u sobu i na hodniku ih premlaćivali kolcima. Netko bi pao mrtav, a nitko nije prošao bez prijeloma kostiju i dubokih posjekotina na tijelu. Tati su slomili ruku i rebra, a na tijelu je imao više dubokih posjekotina. Tako pretučene, povezanih ruku žicom iza leđa pa opet iznad nadlaktice jednog za drugog, uz pratnju stražara poveli su na strijeljanje. Izvan Benkovca susreo ih je partizanski oficir koji je jahao na konju. Pitao je stražu kuda vode te zarobljenike. Rekli su mu da ih sprovode u zatvor u Zadar. Tražio je da zarobljenike popišu, a on će iz Benkovca poslati kamion kojim će ih prevesti u Zadar u zatvor. Pridodao je da je rat završio, ti neprijatelji su poraženi i nakon suđenja mogu postati slobodni građani. I doista, poslao je kamion. Prevezeni su u zadarski zatvor, a potom nakon dan-dva u solanu na Pagu. Onako pretučenima, polomljenima i s dubokim posjekotinama užasno je teško bilo ležati na soli. Nakon nekoliko dana prevezeni su brodicom u Senj, a dalje uz pratnju naoružanih partizana pješice su krenuli prema Rijeci. U Rijeci su se vodile žestoke borbe za osvajanje utvrda na Katarini koje su njemački vojnici odlučno branili. Partizani su ispred sebe, kao živi zid, tjerali

nenaoružane zarobljenike ustaše, domobrane i njemačke vojnike. Većina ih je poginula od njemačke i partizanske mitraljeske i puščane vatre. Kada je Katarina pala, preživjele zatvorenike unovačili su u Jugoslavensku armiju. Unovačeni zarobljenici, sada kao vojnici jugoslavenske armije, krenuli su na Trst. Božjom milošću tata je preživio i stigao do Trsta, do crte koja je razgraničavala američke vojnike od Titovih razbojnika.

U traganju za tatom, mama je doznala njegovo kretanje i s Gospićankom gospođom Ljubom Vrkljan Tošinom, koja je također tražila svoga muža, dospjela do Trsta i našla ga. Nagovarala je tatu da prebjegnu Amerikancima, nas djecu ostavila je kod svoga oca, pa kada se smjeste u novoj sredini, povući će nas k sebi. Tata nije htio prihvatiti njen prijedlog. Poslao je mamu kući, a nakon razvojačenja i on se vratio. Kuću su našli opljačkanu i na plot nabijenu sliku poglavnika Ante Pavelića.

Po dolasku kući, protiv tate je podignuta optužnica da je kao ustaša izvršio zločine nad srpskim, židovskim i ciganskim pučanstvom u Podgorju, Lici, a posebice u *Logoru Jadovno.* Uspio je uz brojne svjedoke dokazati da nije sudjelovao u izvršenju zločina za koje ga se tereti, te da nije bio ustaša, već je cijeli rat služio u domobranstvu. Nisu ga osudili, ali su ga cijeli život progonili, a u Vojnu knjižicu upisali da je bio domobran, švabobran od 1942. do 1945. godine.

Glad i svaka neimaština bila je neopisiva. Tata je radio „dragovoljno" kao zidar na obnovi Gospića. Mali kruščić koji je dobivao za objed donosio je kući, a nas troje izgladnjele djece pohlepno bi ga pojeli. Tata i mama gledajući nas tako izgladnjele plakali su zbog nemoći da nas nahrane. Stanje se malo popravilo kada su za berbu prispjeli plodovi iz mamina vrta.

Jedne noći OZNA je odvela tatu. Nismo devet mjeseci znali za njega, što je s njim i je li živ. Mama je oboljela na živce i srce. Teški su to bili dani našeg odrastanja. Tata se vratio nakon devet mjeseci. Bio je mršav i iscrpljen. Ispričao nam je da su ga odveli u Zagreb s još nekim radnicima koji su s njim radili na popravcima u gospićkom zatvoru i s uhićenim partizanskim kapetanom. Tatu su optužili da je namjerno nesavjesno uzidao neki zid, pa tako omogućio zatvorenim ustašama i domobranima da ga sruše i pobjegnu iz zatvora.

U Zagrebu u zatvoru su ih batinali, a posebno jednog partizanskog kapetana. Iz njegove ćelije čuli bi se potmuli udarci, jauci i njegovo preklinjanje „Bando, ubijte me!", pa hroptanje. U jednom trenutku je zašutio. Ubili su ga. Razlog njegova uhićenja tata nije saznao.

Tata i mama su se od tada promijenili. Mama je prije prigodom obavljanja posla pjevala. Imala je jasan, kristalno zvučan glas. Susjedi su je rado slušali komentirajući da pjeva kao operna pjevačica. Ne sjećam se da je nakon tatinog uhićenja više zapjevala.

Tata nije krio svoju netrpeljivost prema komunistima. Skupljao je s mamom hranu i odjeću za križare koji su se skrivali u šumi. Petkom bi meni nepoznate žene sa sela stale uz plot ispred naše kuće i zamolile vode za piće. Pri tome bi ostavile uz ogradu prazne jednu do dvije torbe i otišle na sajmište. Poslije podne vraćale bi se i opet zatražile vodu za piće. Mama bi donijela vodu, a nakon pomnog osmatranja krišom bi donijela i na zemlju pometnula torbe, samo sada pune. Uz šale i doskočice uzele bi žene torbe praveći se da su ih tu pometnule, pozdravile bi i otišle.

Znao sam da je u torbama hrana i odjeća za križare jer bi često u noći, kada bismo mi djeca zaspali, k nama navraćali poznati i nepoznati ljudi. Nešto su donosili

i šapatom govorili s tatom i mamom. Pravio sam se da spavam, a znatiželjno sam osluškivao što govore. Križari su počeli naručivati englesku vojnu odoru, oružje i streljivo. Tata se jako naljutio na takvo ponašanje. Rekao je da se zbog takve narudžbe strijelja i pitao tko će hraniti njegovu djecu ako ga zatvore ili ubiju. Uostalom, streljivo i oružje nemoguće mu je nabaviti. Kasnije, kada sam malo odrastao, rekao mi je da je naručitelj bio Ante Antika Vukić, ustaški časnik, zapovjednik križara koji su se skrivali na Velebitu.

Narudžbe su prestale kada je Antika s dijelom križara uspio pobjeći preko Alpa u Austriju. Antika nije više slao narudžbe, ali je slao pisma. Jedno sam krišom pročitao. Bilo je to revolucionarno pismo u kojem se navještava borba i skori pad Jugoslavije. Mama je zbog Antikina pisma bila prestravljena. Šaptala bi da se tako Antika ne bi smio ponašati, on je vani na slobodi, a nama je omča oko vrata. Tata ju je smirivao govoreći da misli da se ne radi o udbaškoj podvali jer je s Antikom odrastao i pozna njegov rukopis. Na koji način su pisma stizala do tate nije mi poznato. No, nedugo nakon njihovog prispijeća tata je pozivan na obavijesni razgovor. Nudili su mu suradnju, a kad ju je odbio, prijetili su mu. Ni na kakvu suradnju s Titovim režimom tata nije pristajao. Njegov je odgovor uvijek bio da se s Bogom nije razišao i da osim zidarije ne zna ništa raditi. To je bio dovoljan razlog da cijela obitelj bude pod prismotrom i stalno šikanirana.

Obitelj je tati i mami bila iznad svega, žrtvovali su se za svoju djecu, nisu se štedjeli. Najviše što su utrošili na sebe je odlazak u kino jednom do dva puta godišnje, a kasnije kada smo mi djeca stasali i potrebe bivale sve veće, čak ni to. Posebno se tatina plemenitost očitovala u prihvaćanju mamina brata Darka i sestre Marije kada ih je maćeha, uz prešutnu privolu djeda Roka Đovine, otpravila iz kuće. Othranio ih je, oženio i udao kao da su njegova djeca.

Njegova radišnost, neslomljiva upornost i domišljatost bila je nevjerojatna. U tri navrata izvršio je adaptaciju naše kuće. Prvi put je ručnim auto-dizalicama podigao krov kuće, srušio zidove od brvana i uzidao nove od opeke, pa potom na njih spustio krov. Pijesak za zidanje vadio je iz rijeke Novčice kod napojišta za blago, kod benta (pregrade u rijeci) i nakon kiše skupljao kamenu prašinu s ceste doplavljenu u kolotečine i vododerine, te sve to dovozio ručnim kolicima kući. Po noći, dok bismo mi spavali, on je pri oskudnom svjetlu zidao i žbukao i sam se posluživao. Na isti način, u drugoj dogradnji proširio je kuću za još jednu sobu i kuhinju, a u trećoj dogradnji za ostavu i kupaonicu. Opeku, cement, vapno i betonsko željezo kupovao je na kredit od poduzeća *GP Lika* u kojem je radio. Tako je u dva navrata izvršio i adaptaciju staje, njenu dogradnju i prenamjenu u ljetnu kuhinju, kako u Gospiću zovu takve gospodarske građevine. Po jedno gradilište darovao je sestrama Marici, Nadi i meni. Ja sam svoje prodao ujaku Darku i novac uložio u banku za veći kredit. Novcem od toga kredita i još nekoliko potrošačkih, uz veliki rad tatin, moj, mamin, Marijin i pripomoć zeta Jose, srušili smo staru kuću i na njenom mjestu izgradili novu u kojoj sada živimo. Uz veliko, vrlo veliko odricanje gradili smo novu kuću iz inata i prkosa vlastodršcima i njihovim slugama da dokažemo svoju neslomljivost. Bio je to mukotrpan rad na gradnji naše kuće. Radio sam još i *u fušu* u izradi brojnih projekata za obiteljske kuće, druge građevine i nadzor nad njihovom izgradnjom da bih namaknuo novac, a sve to nakon posla u poduzeću najčešće u trajanju preko dvanaest sati dnevno. No,

tata je bio snaga i motor koji nas je pokretao, uz njegovu nazočnost i ono što se činilo nemogućim bilo je ostvarivo. Sve što imamo, on je započeo, mi nastavili i dovršili. Blagoslovljen budi oče moj!

Tata nije imao završenu ni srednju školu, ali je posebice odlično poznavao povijest. Puno je čitao, slušao i učio od drugih i druge poučavao. Tako je kolegicama svoje kćeri Marije Marice iz Učiteljske škole u Gospiću često davao poduke iz povijesti. Bio je ponosan na svoje hrvatsko podrijetlo, na svoj narod i na hrvatsku povijest. Nije se sustezao ni pred kime govoriti o hrvatstvu. Zbog njegove uljuđenosti, takvog su ga svi prihvaćali osim okorjelih četnika. Kada sam uhićen radi hrvatstva, srpski nacionalisti četničkog opredjeljenja predvođeni građevinskim tehničarom Simom Japundžićem odlučili su ga ubiti u Kaluđerovcu, gdje je tata bio poslovođa na izgradnji mosta. Džodan, kovač Vlah, dojavio mu je da ga navečer namjeravaju ubiti i neka bježi. Još jedan Vlah, Borković, također mu je u nastaloj hajci na njega pomagao. Tata je uspio pobjeći i pješice noću doći kući u Gospić.

U doba promjena u Hrvatskoj, tata je umro od fibroze pluća. Kada je pripremano vraćanje spomenika banu Jelačiću na njegov trg u Zagrebu, premda je bio na samrti, rekao je svome bratu Anti neka mu donese pištolj, a on će mu oprostiti sramotu koju je nanio obitelji. Umirao je, a u njemu je još uvijek bila jaka želja za sudjelovanjem u borbi za oslobođenje Hrvatske.

Tatinog brata Antu su kao šesnaestogodišnjeg mladića partizani poveli sa sobom u šumu. Zaprijetili su babi Luji, ako ne pođe s njima da će joj zapaliti kuću i odvesti sve blago jer da joj je sin Stipe domobranski bandit. Otišao je Ante s njima i postao jednak njima. No, ona plemenita potka satkana u obiteljskom domu ostala je u njemu, površinski zagađena komunizmom i nakaradnim bratstvom i jedinstvom. Kada bi se tata i stric Ante sastali, bratski su smireno razgovarali o svemu, ali ako bi se u razgovoru pa i u primisli spomenuo Titov režim, ponašali su se ne više kao braća, već kao ljuti neprijatelji. Žestoko su se svađali, bile su to svađe na granici tuče. Tata vatreni hrvatski domoljub, a brat Ante zadrti Jugoslaven. Kada je stvarana Republika Hrvatska, ponudio se stric Ante nadležnima na raspolaganje. Nije prihvaćena njegova ponuda. Umro je razočaran jer se raspala Jugoslavija, svjestan da je ona bila zločinačka tvorevina koju je i on stvarao, a uskrsnula je država Hrvatska protiv koje se borio. Uvidio je da je borba za slobodu Hrvatske morala biti prirodno opredjeljenje njegove borbe kao što je prirodno opredjeljenje svakoga da se bori za svoju majku, za svoju očevinu.

Pričao mi je stric Ante da je Ante Antika Vukić sa svojom ustaškom postrojbom u zasjedi u Dračuši u Lukovom Šugarju dočekao njegovu partizansku jedinicu. Dio je partizana poginuo u borbi, a dio je zarobljen, među njima i on. U ustaškoj postrojbi bio je i njegov ujak, mamin brat. Sazuo mu je cipele, mitraljez šarac bez zatvarača uprtio na njega i s ostalim zarobljenicima bosog sproveo u Karlobag. Ujak bi ga svako malo išamarao psujući ga da je osramotio obitelj, da je izrod i što je on „balonja" mislio kada je pošao s partizanima. U Karlobagu su ga zatvorili u neki zahod uz more u kojem se pri plimi i oseki more dizalo i spuštalo.

Antika je javio tati u Gospić da je zarobio Antu te da „balonja" šuti i neće reći tko mu je nadređen, kako su organizirani i tko su im suradnici u Podgorju. Zaprijetio je tata Antiki, ako mu brata ubije, ubit će i on njega. Antika mu je odgovorio da ga neće ubiti, „balonja" je i njegova krv.

Tata se naoružan uspio probiti pješice preko Oštarija koje su bile pod nadzorom partizana, u Karlobag. Nagovarao je brata Antu da kaže sve što zna o svojima te ga prizivao pameti: kako ne shvaća da je izdajnik, da se bori protiv svojih! Nije mu stric Ante htio ništa reći, štoviše, nagovarao ga je da prijeđe k njima jer će NDH izgubiti rat pohvalivši se da je i Amerika uz njih.

Tata i Antika su se dogovorili da zavedenog „balonju" puste. Jedan rođak ustaša tobože će ga povesti na sud u Gospić. Kada su došli iznad Karlobaga, odvezao je strica, okrenuo mu leđa, sjeo na kolobran, skinuo pušku i zapucao u vis u smjeru Karlobaga davši tako znak stricu da bježi. Nakon oklijevanja, kada je nadvladao strah, stric je smogao snage, potrčao i nestao u velebitskoj vrleti. Kada je došao svojima jedva je sačuvao živu glavu jer su ga sumnjičili da je izdajnik kada ga ustaše nisu ubile.

Međutim, kada je tata bio zarobljen i premlaćivan u benkovačkoj tvrđavi, stric Ante znao je da je zarobljen i gdje tamnuje, ali ni prstom nije mrdnuo da spasi brata. Rekao je da on to u partizanima nije mogao jer bi i njega strijeljali.

Kata Vukić Rokova *1922. +1999., moja majka

Moja mama Kata rodila se 1922. u malom selu Podbrišću, Tribanj, kći je Roka zvanog Đovina *1897.+1981, i majke Mare Došen *1895.+1944. godine. Otac Roko bio je društven, naočit, visok i zgodan muškarac. Bavio se uspješno švercom kao većina Podgoraca, bio je druželjubiv, često kum djeci pri krštenju i mladima pri ženidbi. Oženio je Maru Došen, plavokosu djevojku, seosku ljepoticu. Baba Mara rodila je desetero djece od kojih je živih ostalo petero: Niko, Kata *1922. +1999., Darko *1931. +2005., Ankica * +1964. i Marija *1934.+2016. Sav teret odgoja djece i svi kućni muški i ženski poslovi pali su na babina leđa. Među inim poslovima koje je obavljala, bila je i mesar u maloj obiteljskoj mesnici. Muž Roko Đovo u tim obvezama bio je od male koristi jer je radi svoga načina života često izbivao iz kuće.

Mama je odgojena u strogoj patrijarhalnoj obitelji u kojoj je kao žensko dijete imala pravo samo raditi. Otac joj nije dao pohađati školu jer po njegovim mjerilima to nije za žensko dijete. Mama je pripomagala baki u svemu pa je među inim poslovima morala pješice po vrletnim velebitskim stazama raznositi naručeno meso, ponekad i po dva zaklana janjeta, financima i žandarima u Barić Dragu. Nosila je i posječena drva za ogrjev i građu za drvene brodove. Bila je to udaljenost od jednog do dva sata hoda. Mama je u baki nalazila zaštitu, jako ju je voljela, a ocu nikada nije oprostila što joj je zabranio pohađati školu.

Moj otac Stipe, isto naočit muškarac, zaljubio se u još malodobnu moju mamu koja mu je uzvratila ljubav. Oženili su se, a za mamu glede svakodnevnog života nije bilo promjene. Udala se u jednako strogu patrijarhalnu obitelj u kojoj je glava kuće bila baba Luja. Prema mami je bila stroga, a ništa manje stroge i k tome jako nepravedne i zločeste bile su sve četiri zaove. Plemenit i dobar prema mami bio je djed Ivica. No, teški rad, ranjavanje u ratu i bolest iscrpile su ga, nije ga se ni za što pitalo, nije imao snage ni mogućnosti oduprijeti se ženskoj zloći. Stanje je bilo nepodnošljivo pa se tata odlučio odvojiti od obitelji i zasnovati novi dom u Ivankovu u Slavoniji.

S nešto osobnih stvari u dvije torbe i ono odjeće i obuće koju su imali na sebi, tata i mama su se uputili pješice 1939. iz Livodice u Gospić otkuda su namjeravali vlakom otputovati do Ivankova. Nisu otputovali u Ivankovo. Svoj novi dom našli su

u Gospiću. Tata je u Žabičkoj ulici kupio kuću 11. kolovoza 1942. preko volje mamine. Kasnije je ona zavoljela tu u početku nevoljenu kuću i svoj vrt koji je sezao do rijeke Novčice. Ja i sestra Marija Marica rodili smo se u kući Grbac na gospićkoj Placi, a sestra Nada u našoj kući br. 404 u Žabičkoj ulici. Moji roditelji stekli su brojne prijatelje, u našoj kući svakodnevno je bilo posjetitelja. Mama je posebice bila milosrdna prema progonjenima, zlostavljanima, napuštenima i gladnima. Za svakog se našlo nešto za popiti i pojesti. Znala je mama napraviti ugodan obiteljski ugođaj pa su se prijatelji i posjetitelji ponašali opušteno, osjećali su se kao članovi obitelji. U ono doba susjedi bi pri poslu pripomagali jedni drugima. Mama je do tatina uhićenja svojom vedrinom, pjesmom i smislom za šalu razveseljavala sve oko sebe i teške poslove činila podnošljivim. U Gospiću je bila poznata kao Kata Primorka.

No, život mamin bio je ispunjen problemima, koji su slijedili jedan za drugim.

- Nedugo nakon moga rođenja umro joj je brat Niko 1941. za kojeg je bila posebno vezana bratskom ljubavlju. Ujak Niko po pričanju drugih, a i mame, bio je izuzetno lijep i zgodan momak. Stas je naslijedio od oca, a ljepotu od majke. Lijepo je pjevao, kao da je izučeni pjevač i uz to svirao više instrumenata, a posebno dobro harmoniku. Bio je voljen od svih, a djevojke su ga obožavale. U Rijeci su ga pretukli orjunaši i bacili onesviještenog u Mrtvi kanal. Obolio je od tuberkuloze pluća i nedugo iza toga umro. Pred smrt tražio je da dođe moja mama da je još jednom vidi. Od bola i straha nije mu prišla. Zbog šoka je izgubila mlijeko, nije me mogla dojiti. Išla je svećeniku Fajdetiću na ispovijed i molitvu i mlijeko joj se povratilo. Kada je ujak Niko umro, zbog obljubljenosti u narodu, cijeli podvelebitski kraj bio je u žalosti. Povodom njegove smrti, djed Đovo je na spomen svome sinu izgradio zavjetnu kapelicu svetom Nikoli na stazi od Mandaline do Podbrišća i Livodice ispod raskrižja na predjelu Kosa. Djed baš nije otkrivao svoje osjećaje, a ovim činom pokazao je kolika je njegova ljubav bila prema sinu Niki.
- Nakon proglašenja NDH, tata je unovačen u domobranstvo. Mama je mislila da je to njegova osobna odluka i zanovijetala je neka idu drugi koji nisu oženjeni i nemaju djecu. A kada su partizani i četnici počeli ubijati naše ljude i raditi različita zvjerstva, proživljavala je pakao iščekujući hoće li se tata vratiti.
- Novi šok uslijedio je nakon preokreta padom NDH. Tati se zameo trag. Uspjela je, a to samo žena može, otkriti tatino kretanje od zarobljavanja u Livodici, tamnovanja u tvrđavi u Benkovcu, prebacivanja u Zadar, Pag, Senj, Rijeku i Trst. Našla ga je u Trstu. Preklinjala ga je da prebjegnu u zonu pod Amerikancima. Proživjela je strahotne partizanske zločine u Gospiću i bojala se da će ga ubiti ako se vrati. Tata nije htio prebjeći Amerikancima radi nas djece. Poslao je mamu kući k nama djeci.
- Nakon razvojačenja, tata se vratio kući u Gospić. Optužili su ga da je kao ustaša izvršio zločine nad srpskim, židovskim i ciganskim pučanstvom u Podgorju, Lici i u *Logoru Jadovno.* Uspio je uz brojne časne svjedoke dokazati da je nevin i da nije sudjelovao u izvršenju zločina za koje ga se tereti. Cijeli rat služio je u domobranstvu, nije bio ustaša. Oslobođen je optužbe, ali ne i od progona. Progonili su ga cijeli život i u Vojnu knjižicu upisali da je bio domobran, švabobran od 1942. do 1945. godine.

- Tatu je narodna vlast rasporedila da „dragovoljno” radi na obnovi Gospića kojeg su partizani razorili i zapalili nakon ulaska u nebranjeni Gospić. Jedne noći OZNA ga je uhitila i odvela. Devet mjeseci nismo znali za njega. Mamu je to dotuklo. Oboljela je na živce i srce. Prije je stalno pijevala i razveseljavala sve svojim zvonkim glasom. Prestala je pjevati, zanijemila je. Tata se nakon devet mjeseci vratio. Trajno je ostao strah i prijezir prema krvoločnom srbočetničkom i jugokomunističkom režimu.
- Potom je uslijedio novi šok koji sam joj ja priredio. Uhićen sam i osuđen 1965. na šest godina strogog zatvora zbog neprijateljskog djelovanja protiv naroda i države. Roditelji nisu vjerovali da ću izići iz zatvora živ. Tugu im je ublažavala Marija, moja žena koja je bila trudna. Tata je posebno bio sretan jer ću ja nastaviti živjeti kroz dijete koje će se roditi. Moje robijanje u Staroj Gradiški bilo je teško, a ništa lakše, štoviše, još teže bilo je robijanje na „slobodi” mamino, tatino i ženino. Mama je postala prekaljeni borac. U doba hrvatskog proljeća kada je nastala pomahnitala hajka na Maticu hrvatsku, profesori Julije i Zlata Derossi predali su mami na čuvanje spise i popis gospićkih članova. Nosila je mama spise i popis u velikom džepu svoga zaslona prikrivene predmetima za svakodnevnu upotrebu i plodovima iz vrta, tobože ubranim za kuhanje objeda. Udba ih unatoč upornog traženja nije pronašla. Nisu očekivali da bi ga ona, koju su pozivali na obavijesne razgovore, kojoj sin kao hrvatski domoljub robija u kaznionici Stara Gradiška i čiju su kuću nadzirali, a preko doušnika i obitelj uhodili, nosila u džepu svoga zaslona.

Ovako tegoban život narušio je tatino i mamino zdravlje. Unatoč svemu, uspjeli su. U nevjerojatno teškim okolnostima i uvjetima odgojili su nas troje djece. Pokazali su i svjedočili svojim životom kakvi moramo biti. Na nama, njihovoj djeci je hoćemo li ih biti dostojni. Tata je umro 1990. u 77. godini života, a 1999. u svojoj 77. godini života umrla je i mama. Počivaju u miru u našoj grobnici na gospićkom Gradskom groblju sv. Marije Magdalene.

Ivan Ivica Ive Vukić * 1940., ja, sin Stipe i Kate

Sin sam Stipe i Kate. Rodio sam se u Gospiću 11. ožujka 1940., osnovnu školu završio sam u Gospiću, a Građevinsku tehničku školu u Rijeci.

Moja dječja i mladenačka živahnost i moja narav pridonijeli su mome invaliditetu. U trećoj godini života pao sam s rude zaprežnih kola nakon čega sam trpio jake bolove u lijevoj nozi. U Gospiću mi nije pružena liječnička pomoć jer liječnika ortopeda nije bilo, a zbog ratnih zbivanja roditelji me nisu mogli odvesti na liječenje u Zagreb. Kako bolovi nisu jenjavali, štoviše, postajali su sve veći, mama me nije mogla gledati u takvom stanju pa se obratila za pomoć jednoj seoskoj nadriliječnici iz Ličkog Novog. Ta šarlatanka je napravila sljedeće: velike krumpire je povila rupcem na zglob kuka i ispod koljena lijeve noge, te štapom zavrtala rubac da namjesti „iščašenje” zglobova. Posljedica toga je razmrskan lijevi kuk i moj trajni invaliditet. Nakon završetka Drugoga svjetskog rata, prvenstvo pri liječenju imali su jugoslavenski partizani pa sam došao na red tek 1946. i to na traženje ortopeda dr. Ferdinanda Grospića kojem su roditelji Gospićani, a on me i operirao. Operacija je uspješno obavljena, tako dobro da sam se uklopio u svakodnevni život kao prosječno dijete.

Nisam išao na još jednu operaciju koju je dr. Grospić predvidio pa mi je lijeva noga ostala kraća. Upisao sam se u školu s godinom zaostatka, ne u sedmoj već u osmoj godini života.

U mojem nezrelom dobu, zbog mladenačke razigranosti, pao sam na skijanju i ozlijedio zaliječeni lijevi kuk. Trpio sam bol, bojao sam se reći roditeljima jer sam skijao na brdu Oštra protiv njihove volje. Kasnije, za školovanja u Rijeci, dr. Šporn nagovarao me na operaciju, a on će me operirati. Rekao je, ako to ne operiram sada, kasnije kada muskulatura oslabi, a kralježnica se deformira, invaliditet će se povećavati i moja pokretljivost će oslabjeti. Kada mi je rekao da će postupak liječenja trajati godinu dana, odbio sam i počinio nepopravljivu pogrešku. Kasnije, u prometnoj nesreći, slomljene su mi sve kosti stopala lijeve noge i natučen skočni zglob desne noge. Potom sam na gradilištu, izlazeći iz kuće koju sam projektirao i čiju sam gradnju nadgledao, iskočio na šutu i piljevinu koja je prekrivala betonski blok. Pod mojom težinom blok se prevrnuo, pao sam i pri padu blok mi je rascijepio, kao sjekirom, patelu lijeve noge. Nakon operacije koju je uspješno obavio dr. Ivo Basioli, pri izlasku s rehabilitacije okliznuo sam se na vlažnom skliskom keramičkom podnom opločenju i pritom ozlijedio operirani iver (patelu), na sreću bez većih posljedica. Zbog poremećene statike tijela, oštećena mi je kralježnica i desni kuk. Bolovi desnog kuka postali su nepodnošljivi pa mi je taj zglob zamijenjen umjetnim. Operativni zahvat uspješno je izvršio ortoped dr. Danijel Lopac.

Sada uviđam koliko je dr. Zdenko Šporn bio u pravu. No, zbog mladenačke nezrelosti i neodgovornog ponašanja te zbog bojazni da ću izgubiti godinu dana ludovanja po Gospiću i jednu školsku godinu, nisam poslušao očinski savjet cijenjenog liječnika. Eto, glupost i neodgovornost prije ili kasnije dođu na naplatu. Nažalost, svjedok sam da je točna izreka: „Pametan čovjek uči na tuđim pogreškama, a budala na svojima!"

Oženio sam se Marijom, medicinskom sestrom. Imamo dvoje djece: kćer Gordanu, profesoricu engleskog jezika i filozofije i sina Krešimira, profesora povijesti i sociologije. U pedeset prvoj smo godini braka, posvećenog obitelji, Bogu i Domovini, konzervativni smo i patrijarhalni, a to je razlog našeg trajanja, našeg zajedništva u kome je moja Marija istinska *čuvarica ognjišta*.

U obiteljskom domu bila mi je usađena ljubav prema Bogu, Domu i Narodu. Za života u Gospiću nisam skrivao svoj antijugoslavenski stav. Posebno sam se s prijezirom odnosio prema velikosrpskoj politici i po Hrvatsku štetnog djelovanja Vlaha koje su u Hrvatsku naselili Turci, Mlečani, Mađari i Austrijanci, a zbog nesretnih povijesnih okolnosti, i hrvatski velikaši. Zbog njihova pravoslavlja bili su naklonjeni Srbima koji su to obilato koristili u borbi u posizanju za hrvatskim prostorima i kulturnim nasljeđem. Mađari su podupirali Vlahe jer su im poslužili za slabljenje hrvatskog otpora, za sprječavanje osamostaljenja Hrvatske te jačanje mađarizacije. Prijetvornost Vlaha i neprijateljstvo prema nama Hrvatima bila mi je gadljiva, a mi smo ih prijateljski i zaštitnički primili u svoju zemlju! Umjesto da s nama Hrvatima grade i uzdižu Hrvatsku kao svoju domovinu, ponašali su se kroz povijest izdajnički i jeftino se prodavali za povlastice - *Judine škude* vlastodršcima, kako Mađarima i Mlečanima, tako i Srbima, premetnuvši se od Vlaha u Srbe.

U Titovoj Jugoslaviji nisam pred drugima skrivao svoje domoljublje i protivljenje komunizmu i velikosrpskoj politici, naprotiv, javno sam svoj stav isticao. Takvo

je bilo i okružje u kome sam živio, mladići i djevojke iz moje Žabičke ulice, ali i iz cijelog Gospića bili su djeca ubijenih ustaša, domobrana i civila lojalnih NDH. Otac mi je bio pod nadzorom UDBE, a ja nisam ni pomišljao da bi nadzirali i mene, ta bio sam još dijete!

S takvim političkim uvjerenjem i katoličkim svjetonazorom došao sam na školovanje u Rijeku. Pohađao sam *Građevinsku tehničku školu* u Rijeci na Sušaku. Ni tu nisam skrivao svoje uvjerenje. U razredu je bilo učenika istih političkih pogleda. Sprijateljili smo se i kroz navijanje za *NK Dinamo* i naklonost SAD-u, žučljivo dječački branili hrvatstvo nasuprot onih koji su promicali jugoslavenstvo navijanjem za *Partizan*, a neki za *Hajduk*, te srpstvo navijanjem za *Crvenu zvezdu* i promicanjem SSSR-a.

S istomišljenicima Branimirom Petenerom i Vitomirom Dvorskim utemeljili smo političku udrugu pod nazivom *Organizacija Revolucionarne Antikomunističke Omladine Hrvatske ORAO-H*. Branimir Petener napisao je načela i tekst prisege (zavjeta). Na utemeljiteljskom sastanku na obali uz gradsko kupalište u Rijeci, položili smo prisegu, zavjet. Izabran sam za predsjednika, Branimir za tajnika, a Vitomir za blagajnika ORAO-H. Kasnije su se u organizaciju uključili učenici riječke gimnazije, pomorske škole i neki drugi Riječani. Onako mladi i jogunasti razilazili smo se oko načina djelovanja organizacije ORAO-H. Moj stav je bio da uzdižemo nacionalnu svijest promidžbom, nabavom i širenjem domoljubnih djela hrvatskih mislećih ljudi, zatim isticanjem hrvatskih velikana u svim prostranstvima djelovanja, od sporta, znanstvenika do drugih velikana te raspravama na otvorenom o temama koje mogu pobuditi domoljublje, a sve to na način da nas udbaši ne optuže da smo protudržavni elementi, kako su oni zvali kritizere i protivnike režima. Tek kad se stvori kritična masa kojom je uspjeh zajamčen, a žrtve koje se uz najbolju organiziranost ne bi mogle izbjeći budu opravdane, može se otpočeti s revolucionarnim djelovanjem.

Bilo je i drugih mišljenja: da se radi po uzoru na IRU (Irsku republikansku armiju) i ETU (Euskadi Ta Askatasuna**,** *Baskija i sloboda*) pa do neozbiljnih prijedloga da otpočnemo premlaćivati i likvidirati osobe iz politike, novinarstva, milicije i kulture koje su jugoslavenski i prosrpski orijentirane. Bilo je blesavih prijedloga poput onog da se izrade duga, poput igle oštra šila te da se njima u trbuh ili slabine u pogodnom trenutku ubode odabrana protuhrvatski orijentirana osoba koja bi osjetila bol kao od injekcije, i ne sluteći da je ubod smrtonosan. Naravno, takva mišljenja i takvi prijedlozi su odbačeni, a uvjeren sam - da je i prihvaćen i da je predlagač dobio zadatak da naum ostvari, ne bih ga izvršio. Zbog razilaženja u stavovima, a više zato što su članovi odrastali i postali ozbiljniji, neka prava djelatnost nije ni postojala. Završetkom školovanja, prestaje rad ORAO-H, ali je ostala opasnost od udbaškog progona zbog najradišnijeg člana ORAO-H, tajnika Branimira Petenera kojemu je žrtvovanje za Hrvatsku opravdavalo svaki pa i nepromišljeni pothvat.

Ja sam se nakon završenog školovanja 1962. vratio u Gospić i zaposlio u *Građevinskom poduzeću Lika* u Gospiću i istodobno radio kao pomoćnik rukovoditelja *Gradilišta Gospić*, bio sam rukovoditelj *Kamenoloma G. P. Lika Gospić* i rukovoditelj *Građevinskog laboratorija G. P. Lika Gospić.* Eto, početniku se svašta uvali.

Sprijateljio sam se s direktorom poduzeća Ivom Brkljačićem Kvrljom i tehničkim direktorom dipl. ing. građ. Tomislavom Rukavinom. Imali smo bliske stavove glede

razvoja poduzeća, svjetonazora i političkog uvjerenja. U međusobnim smo razgovorima spoznali da je domoljubno, potrebno i ostvarivo napraviti sljedeće:

1) **Istražiti graditeljstvo u Lici od prvih tragova do danas.**

2) **Izvršiti podjelu na:**

a) **Niskogradnju**

- U niskogradnji Like istražiti ceste, cisterne za vodu, mostove, opkope oko utvrda i način njihova građenja.

b) **Arhitekturu**

- U arhitekturi Like istražiti arhitekturu utvrđenih gradova, arhitekturu plemenitaških dvoraca i kuća, zatim arhitekturu seoskih kuća i gospodarskih zgrada te građanskih kuća i gospodarskih građevina. Nakon istraživanja trebali bismo objaviti istraženo, izdvojiti i snimiti detalje, izvršiti analizu i popis korištene građe, izvršiti fizikalnu i kemijsku analizu veznog materijala kojim se zidalo.

3) **Registrirati projektni biro u sastavu poduzeća.**

a) U projektnom birou izvršiti tipizaciju i selektiranje građevina iz niskogradnje i visokogradnje.

b) Izdvojiti detalje koji su primjenjivi u ovo doba i koristiti ih kao obilježje i posebnost ličke arhitekture koje je poželjno koristiti u građenju novih građevina klasičnim i suvremenim materijalima.

c) Izvršiti istraživanja i napisati priručnik fizike zgrada za građevine u Lici.

d) Razraditi tipske projekte obiteljskih kuća u više inačica.

e) Napisati priručnik za odabir suvremenih materijala koji su po svojim fizičkim i kemijskim svojstvima primjenjivi u Lici.

4) **K tome, u sastavu poduzeća kao društveni rad osnovali bismo:**

a) **Literarno – slikarsko - kiparsku sekciju** u koju bi, uz zaposlene u poduzeću, bili učlanjeni građani i školarci gospićkih škola. Svrha bi bila istraživanje književnog, slikarskog i kiparskog stvaralačkog rada u Lici od prvih tragova do ovog doba; promicati to kulturno blago u nastupima u Lici i diljem Hrvatske;

b) **Folklorno - glazbenu sekciju** iz istih razloga, motiva i djelovanja kao literarna;

c) **Planinarsku sekciju** koja bi istražila povijest planinarenja u Lici, osnovala muzej i brinula da se na ličkim planinama izgrade planinarski domovi i bivci;

d) **Sportsku sekciju** ako za nju bude interesa.

Ovime bismo promicali domoljublje i samosvijest kod Hrvata. Nakana je bila, kroz lokalpatriotizam uzdizati narodnu svijest, suzbijati odnarođivanje Hrvata i pri tom budno paziti da nas UDBA ne ugasi. Mojim uhićenjem zamisao je propala. Radnike hrvatske narodnosti su šikanirali i otpuštali s posla, a Ivana Brkljačića Kvrlju i dipl. ing. građ. Tomislava Rukavinu UDBA je pritvorila. Nastojali su ih povezati s HOP-om, za što sam ja uhićen. Noć prije njihova suđenja udbaši su me u gospićkom zatvoru htjeli nasiljem prisiliti da posvjedočim ono što Brkljačiću i Rukavini stavljaju na teret. Tvrdili su da su oni sve priznali i potpisali. Nisam htio pristati, nisu me slomili i nakon mojega svjedočenja na suđenju oslobođeni su krivnje i pušteni na slobodu.

Ivan Brkljačić Kvrlje, dipl. ing. građ. Tomislav Rukavina i ja nismo bili formalna organizacija, ali smo bili dobro uigrana postava, bili smo odgovorni i svjesni opasno-

sti kojoj izlažemo sebe, svoje obitelji, suradnike na poslu i prijatelje. Da smo bili dobra klapa dokaz je da u pomahnitaloj udbaškoj hajci u Gospiću nitko nije bio osuđen na zatvorsku kaznu, na što sam posebno ponosan.

Marija se nakon završenog školovanja zaposlila 3. kolovoza 1964. kao medicinska sestra u *Domu zdravlja* u Gospiću. Nakon slučajnog susreta u Gospiću, osjetili smo obostranu naklonost jedno spram drugog i 16. kolovoza 1964. otpočela je naša veza.

Nakon završenog školovanja nisam prekinuo odnos s Petenerom, nastojao sam smiriti njegovu strast žrtvovanja za Hrvatsku. U postizanju cilja opravdana žrtva je neizbježna, ali ne da to bude nerazumna žrtva, a Petener u svome domoljubnom zanosu bio je kao tempirana mina koja je mogla u svakom trenutku eksplodirati.

Ostao sam s njim u vezi; on me posjetio i u Gospiću, a susretali smo se u Rijeci gdje sam ja radio kao rukovoditelj gradilišta. Razgovor se vodio oko ustrojstva političke organizacije i njenog djelovanja. Govorili smo o svemu i svačemu. Na nekim susretima nazočio je i Robert Peranić koji je stanovao u Rijeci, a studirao u Zagrebu. Robert je bio također domoljubno nastrojen, ali znatno umjereniji od Branimira, zapravo razložnije je gledao na političko doba u kojem smo živjeli. Branimir mi je bio drag zbog svoga domoljublja i podređivanja svega u svome mladenačkom životu borbi za Hrvatsku. Dragi su mi bili ti razgovori koji su bili pjesnički nastrojeni, puni mladenačkog idealizma i malog izgleda na uspjeh. Iskreno priznajem, bojao sam se njegova uhićenja zbog sebe i drugih s kojima smo kontaktirali i bezbroj onih nepoznatih koje bi UDBA nemilosrdno proganjala. Sva moja životna sjećanja od rane mladosti opterećena su progonima i ubojstvima koje je izvršila OZNA, KNOJ i UDBA nad Gospićanima i mojom obitelji. Branimirovu revnost nastojao sam umrtviti jer nije bilo doba za konkretne akcije, sve bi se svelo na pokušaj i avanturizam. Znao sam da Robert Peranić i Ivan Hadžija, osim pričanja pred povjerljivim poznanicima, neće ništa poduzeti, a u Vitomiru Dvorskom nije bilo domoljubnog žara da nešto glede toga napravi. Kada je Branimir bio kod mene u Gospiću, razgovarali smo u onim rijetkim trenucima kada smo bili sami o različitim domoljubnim temama. Kaže se da je mladost ludost, a to doista jest. Živio sam tada onim neobuzdanim, možda i neodgovornim mladenačkim životom, trčkaranjem od cure do cure kao leptir od cvijeta do cvijeta. Branimir, u svemu odmjeren i dosljedan, prigovorio mi je da je moje ponašanje gadljivo. Navečer kada bismo legli, čitao je što je u bilježnicu zapisao. Umoran, ja bih zaspao zbog čega se on ljutio. Sjećam se samo da je bilježnica u koju je upisivao misli bila žutih korica. Kada je odlazio iz Gospića ostavio mi je da pročitam što je napisao. Sram me je, istinoljubiv sam i moram priznati da je nisam ni otvorio a kamoli pročitao. To je krajnje, najblaže rečeno, bezobrazno od mene, a on se doista silno trudio. Vratio sam mu bilježnicu nepročitanu. Bilježnica je kasnije bila dokaz o našoj neprijateljskoj djelatnosti.

Branimir, Robert i ja vodili smo domoljubne razgovore, pričali o svemu i svačemu i o HOP-u. Siguran sam da Robert ne bi, a ja svakako ne bih, poduzeo neku konkretnu akciju zbog koje bi nas UDBA proganjala. Nismo položili prisegu i za mene je HOP bio samo mladenačka zamisao, priča. Od konkretnog moga dijela, dao sam Branimiru novčani prilog za kupnju šapirografa za umnožavanje promidžbenog materijala o kakvom smo govorili u našoj organizaciji ORAO-H.

Nisam uspio primiriti Petenera u njegovom političkom djelovanju i privoljeti ga da djeluje na način i u okviru postojećih mogućnosti, primjerenih dobu u kojem smo živjeli. Njemu je žrtva za Hrvatsku bila uzvišena i sveta pa je nadilazila i opravdavala svaku političku djelatnost bez obzira na posljedice, kako za sebe tako i za druge.

S razlogom, opravdano sam se plašio Petenerovih postupaka. Zbog bacanja letaka sa zagrebačkog nebodera i po Zagrebu, bio je 15. lipnja 1965. uhićen. U neviđenoj udbaškoj hajci uhićeni su njegovi suradnici i do danas neutvrđeni broj Hrvata diljem Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Ja (a mislim) i Robert Peranić bili smo „pjesnici", a pravi revolucionar bio je Branimir Petener. On se nije zadovoljavao pričanjem, on je bio čovjek od akcije, on je bio spreman žrtvovati se za Hrvatsku. Njegov revolucionarni rad može se ocijeniti dvojako, kako tko iz svoga motrišta gleda. Jednaka kazna od šest godina strogog zatvora izrečena je i Branimiru i meni. Njemu za revolucionarni čin, a meni za pričanje.

Uhićen sam 16. lipnja 1965. u noći, na spavanju na gradilištu u Rijeci. Više čuvara Titova poretka upalo je u spavaonicu. Bunovnog i iznenađenog, dvojica su me prikliještila u kut sobe, a ostali su prevrtali oskudni namještaj, pokidali sa zidova jutenu oblogu, nešto su ciljano tražili. Jedan je na stručnoj Petenerovoj knjizi iz aerodinamike našao upisano njegovo ime. Slavodobitno je dreknuo: „On je". Htjeli su me tući, ali im zapovjednik nije dopustio. Vezali su me lisičinama i gotovo odnijeli do *marice* niz strmi put na gradilištu. Zamijetio sam da je gradilište bilo opkoljeno brojnim milicajcima i naoružanim civilima. Cesta je bila zakrčena raznim milicijskim vozilima. Odveli su me u riječki zatvor zvani Via Roma. Nakon dva dana, 18. lipnja 1965., prevezli su me u Zagreb i od tada se vodi moje službeno uhićenje. Nepravomoćna presuda u trajanju od 8 godina strogog zatvora izrečena mi je 1. veljače 1966. godine. U zatvor Stara Gradiška, sa suoptuženicima od kojih sam sa slobode poznavao samo Roberta Peranića, dovezen sam 10. ožujka 1966., dan prije moga rođendan. Od uhićenja do odlaska na robiju u Staru Gradišku bio sam u samici. Pravomoćna presuda od 6 godina strogog zatvora zbog krivičnog djela iz čl. 117. st. 1. i 118. st. 1. Krivičnog zakona (udruživanje radi nasilnog rušenja društvenog poretka i širenje neprijateljske propagande) potvrđena mi je 5. srpnja 1966. i uručena mi je u Staroj Gradiški. Otpušten sam s robije 10. studenog 1970. na uvjetnu slobodu. Od planiranog našeg vjenčanja Marija je doživjela moje uhićenje i osudu na robijanje, koja nije bila ništa teža od njenoga robijanja na „slobodi" čekajući moj dolazak.

K-1260/65
2235-VI/29

OKR
PRIMLJENO
8 VII 1966

VRHOVNI SUD HRVATSKE
Z A G R E B

Kž 590/65-3

P R E S U D A
U I M E N A R O D A !

Vrhovni sud Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Balaš Slavka, kao predsjednika vijeća, te dr Izenšek Bogumila, Ranogajec Vlade, Mirši Marijana i Rudan Maria kao članova vijeća, i stručnog suradnika Nelčić Slavka, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv opt. Petener Branimira i dr zbog krivičnog djela iz čl. 117. st. 1. i 118. st. 1. KZ, rješavajući žalbe optuženih Petener Branimira, Vukić Ivana, Peranić Roberta, Nevistić Mate, Lukač Joze, Burić Nikole i Tome, Došen Josipa, Pavlić Ivana, Nikolić Krunoslava, Markovinović Tome, Markus Josipa i Čanda Ratomira izjavljene protiv presude Okružnog suda u Zagrebu od 1. veljače 1966. K 1260/65-108, u sjednici održanoj 5. srpnja 1966, saslušavši zamjenika Javnog tužioca SR Hrvatske dr Smaić Nikolu,

p r e s u d i o j e :

1. Uvažava se žalba opt. Markus Josipa, a djelomično i žalbe optuženih Petener Branimira, Vukić Ivana, Peranić Roberta, Nevistić Mate, Lukač Joze, Burić Nikole, Burić Tome, Došen Josipa, Pavlić Ivana, Nikolić Krunoslava, Markovinović Tome i Čanda Ratomira, preinačuje se pobijana presuda u dijelu odluke o kazni, te se zbog djelovanja radi kojega su proglašeni krivima u izreci te presude optuženima utvrdjuju kazne i to:

opt. Petener Branimiru po čl. 117. st. 1. KZ kazna strogog zatvora u trajanju od pet godina i šest mjeseci, a po čl. 118. st. 1. KZ kazna strogog zatvora u trajanju od dvije godine;

opt. Vukić Ivanu po čl. 117. st. 1. KZ kazna strogog zatvora u trajanju od pet godina i šest mjeseci, a po čl. 118. st. 1. KZ kazna strogog zatvora u trajanju od dvije godine;

opt. Peranić Robertu po čl. 117. st. 1. KZ, primjenom čl. 42. st. 2. i čl. 43. t. 1. KZ, kazna strogog zatvora u trajanju od četiri godine, a po čl. 118. st. 1. KZ kazna strogog zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci;

Presuda U IME NARODA kojom sam osuđen na 6 godina strogog zatvora

Marija Vukić * 1945., moja žena

Rodila se 9. kolovoza 1945. u Gospiću. Kći je ustaškog časnika Mile Skendera, kojeg su prije njenog rođenja ubili Angloamerikanci prilikom zrakoplovnog razaranja Gospića, i majke Anke. Osnovnu školu završila je u Gospiću, a medicinsku u Rijeci. Po svojoj naravi i poimanju života, pripada patrijarhalnoj strogoj konzervativnoj vrsti hrvatskih žena koje su nositeljice obiteljskog života. Promiče i živi prirodno pravo i jednakost žena u društvu po Božjem zakonu po kojem su žene ravnopravne, a ne jednake muškarcima.

Život je nije mazio, odrastala je bez oca prolazeći kroz sve tegobe koje prate takav život. Udala se za mene, sanjali smo o našem zajedničkom životu, gradili planove, davali imena našoj još nerođenoj djeci. Muška djeca nosit će imena naših hrvatskih knezova i kraljeva, a od ženskih imena odabrali smo ime Jasenka. Zašto Jasenka? U dualističkoj religiji naših pradjedova jasen je sveto drvo u kome obitavaju duše umrlih predaka. I doista, kao samoniklo drvo, jasen raste u ruševinama kuća, oko napuštenih kuća i gospodarstva pa eto, tu se ljudski život nije ugasio, kroz jasen i dalje traje. Naš san prekinuli su srbočetnički i jugokomunistički nasilnici. Baš kada sam Mariji bio najpotrebniji, uhićen sam i osuđen na osam godina strogog zatvora, pravomoćno na šest godina. Kada sam nepravomoćno osuđen na osam godina, naša kći Gordana bila je stara mjesec dana. Odlučili smo joj dati ime Gordana, a ne Jasenka, da svojim imenom, a kada odraste i postupcima, bude gorda i ponosna na svoje roditelje, svoj Narod i Dom.

U zatvoru u Staroj Gradiški bilo mi je teško. Teško je bilo živjeti među ubojicama koji su izvršili zločine iz različitih mračnih pobuda, silovateljima žena, očevima monstrumima koji su obeščašćivali svoje djevojčice, s kriminalcima svih razina, uopće s ljudskim talogom. No, moje robijanje bilo je lakše nego što je bio život na „slobodi" mojim roditeljima i ženi Mariji. Ona je bila takoreći dijete. Trudna, nosila je naše sanjano i željeno dijete kada sam uhićen kao narodni neprijatelj, a ona je bila izložena nasilju povampirenih srbočetnika umreženih u državnim institucijama i javnom životu Gospića. Bila je obilježena znakom ustašoidnosti, izolirana od svih, pa i bivših prijatelja. U najljepšim godinama život joj je stao, no ona je prkosno nastavila životnu borbu zajedno s mojim roditeljima čekajući me.

Gospić – virtualni logor u svijesti starosjedilaca

Nakon povratka s robije iz logora Stara Gradiška u Gospić **10. studenoga 1970.**, zatekao sam izmijenjeni Gospić, ništa nije bilo isto kao prije moga uhićenja. Roditelji, žena, kći i ja privikavali smo se jedni na druge, trebali smo premostiti šest godina moga izbivanja. Moji su mi uvijenim riječima pokušali objasniti da se sve promijenilo, da prijatelji nisu više ono što su bili.

I doista, svi su zazirali od nas, a i oni rijetki koji su dolazili kao prijatelji u kuću mojih roditelja, mojim dolaskom prorijedili su svoje dolaske. Kada bih izišao u grad, poznanici i bivši prijatelji su me izbjegavali kao da sam kužan. Pri susretu na cesti jedni bi odglumili pozorno razgledavanje izloga prodavaonice, drugima se razvezala cipela i pomno bi ju vezivali ne zamjećujući ništa i nikoga oko sebe, treći bi se tobože nečega sjetili što su zaboravili napraviti, pogledali bi na sat, okrenuli se i žurno, gotovo trčeći krenuli natrag. Četvrti bi da izbjegnu susret prešli preko ulice na drugu stranu, obznanjujući svima, a prije svega UDBI preko njezinih doušnika svoj stav prema meni kao neprijatelju naroda, a peti, rijetki upitali bi me puni nelagode kako sam. Jedan prijatelj iskreno mi se ispričao rekavši: „Ive, oprosti bio sam slab".

Naravno, oprostio sam mu, kao uostalom i drugima. Shvatio sam da svi žive u *virtualnom logoru Gospić* kojega u svojoj svijesti doživljavaju kao stvarnost. Radi mojega uhićenja i zatvora isprepadani su; više zbog umišljenoga nego istinitog nasilja, puno su propatili i dalje pate, poneki zbog opterećene savjesti. Nitko zbog mene i u svezi sa mnom nije osuđen, ali zbog straha od UDBE život im se promijenio, a kod nekih potaknuo onu lošu karakternu stranu koja u normalnom životu ne bi bila probuđena. Od moga života ostale su krhotine koje se više nisu mogle zalijepiti. Odlučio sam da trebam kročiti u novi život i radom kao najboljom terapijom izboriti se za njega. U bivšem poduzeću *G.P. Lika* nisam se ni pokušao zaposliti. Nasilje UDBE tu je bilo najjače, gotovo sav rukovodeći kadar je smijenjen ili se iselio iz Gospića, kao i veliki broj stručnih radnika. Nekad snažno i uspješno poduzeće svedeno je na golo preživljavanje.

Na nagovor oca, otvorio sam graditeljski obrt i obavljao djelatnost graditeljskog poduzetnika. Ne zadugo. Privatno se baviti obrtništvom, zbog nesređenog stanja u toj djelatnosti, značilo je biti duboko uronjen u kriminal, a to nisam htio. Otkazao sam obrt i pokušao se zaposliti u struci, u *„USLUGI" komunalnom uslužnom poduzeću* u Gospiću gdje sam na njihov prijedlog podnio molbu za zaposlenje. Nakon nekog doba raspisali su natječaj i rekli mi da obnovim molbu i da se odazovem na taj natječaj. Obnovio sam molbu. Dani i mjeseci su prolazili, a nikakav odgovor nisam dobio.

Odlazak u Zadar 1971.

Nakon izlaska iz zatvora **10. studenoga 1970.**, jugokomunistički progoni nisu prestali. U Gospiću se nisam mogao zaposliti. Znao sam da u Gospiću, *virtualnom logoru*, posao neću dobiti jer su politički moćnici tako odlučili. Raznim pritiscima i izolacijom cijele obitelji prognan sam iz Gospića. Milošću Božjom dospio sam u Zadar u kojem sam sa ženom i djecom proveo najljepše dane života, premda nas je UDBA nadzirala, često me pozivala na obavijesne razgovore i pretresala stan. Posredovanjem dobrog prijatelja dipl. ing. arh. Petra Sviličića, zaposlio sam se 3. travnja 1971. u građevinskom poduzeću *G.P. Jadran* u Zadru kao pomoćnik rukovoditelja gradilišta na izgradnji hotela u Božavi na Dugom otoku, a Marija, posredovanjem prijatelja Branka Žunića preko dr. Josipa Žunića, zaposlila se 7. studenoga 1972. u Medicinskom centru Zadar na Odjelu kirurgije. Obojicu je, uz prijateljski osjećaj, poticao i domoljubni zanos kojeg su potvrđivali u svome privatnom i javnom životu.

Nastanili smo se u Murvičkoj ulici kod stanodavca Javora, pravoslavca, Vlaha, u malom iznajmljenom stanu od jedne sobe, priručne kuhinje osposobljene u nedovršenoj kupaonici i poljskog zahoda u dvorištu. Stanodavci su vjerojatno znali tko smo, no bili su vrlo korektni i uviđavni ljudi. Sin Krešimir rodio nam se 13. lipnja 1972. na Sv. Antu, a kći Gordana upisala se u prvi razred u školi „Velimir Škorpik". Pripadala je onom brojnom naraštaju djece kojima su roditelji radili, a oni odrastali noseći ključ oko vrata. Preselili smo se 1972. u malo bolji stan u Ugljanskoj ulici, iznajmljen od stanodavaca Jose Asića, lugara iz Ličkog Novog. Stan se sastojao od kuhinje, spavaonice, kupaonice i izdvojenog WC-a, kojeg su koristili i stanari iz podrumskog stana.

No, UDBA nas je i dalje nadzirala. Često me pozivala na obavijesne razgovore, informativne, kako su ih oni zvali, vršili premetačinu stana i odnosili po njima sumnjive i za poredak opasne predmete i pisma. Odneseno nikada nisu vratili i nisu se očitovali u čemu je za poredak opasnost odnesenog. Do 1985. zabranjivala mi je izlazak iz Zadra, pa ni u prigradsko naselje nisam mogao bez njihova odobrenja. Pri jednom pretresu stana nakon teške prometne nesreće, nekoliko dana nakon Marijinog poroda Krešimira, polomljenih nogu i u gipsu ležao sam na kauču. Dva udbaša upala su u stan, tražili su da im dadem pisma koja dobivam od neprijateljske emigracije. Kada su isprevrtali i pretražili sve u stanu, svukli su me s kauča na pod i pomno ga pretražili. Nisu našli *neprijateljska pisma*, odnijeli su sačuvana pisma koja mi je Marija pisala kada sam radio na Božavi i suvenir - hrvatski grb s helebardama. UDBA je živjela u uvjerenju da postoji *neprijateljska organizacija* u kojoj i dalje djelujem, a koju nisu otkrili jer nikoga nisu uhitili i osudili vezano uz moju presudu za neprijateljsku djelatnost.

U kvalitetan stan kojeg sam na korištenje dobio od *G.P. Jadran,* uselili smo u prosincu 1977. uz veliku naklonost i razumijevanje direktora dipl. ing. arh. Franka Kanjera. Okružje u kome smo u Zadru živjeli bilo je izvanredno prijateljsko. Što je pritisak vlastodržaca preko UDBE bio veći, u meni i ženi Mariji još je više jačao otpor prema silnicima. Svaka premetačina stana i svaki obavijesni razgovor za Mariju je bio novi šok koji joj je narušavao zdravlje. Milicijsku odoru nije mogla smisliti. I sada se uzbudi kada nam iz prijateljskih razloga pristupi naš policajac ili pokuca na vrata, primjerice pri donošenju poziva za nazočenje na njihovim proslavama.

Nije se dala slomiti, ratovala je UDBA protiv nje, a i ona protiv UDBE prkosom, ponosom i postupcima kojima je potvrđivala svoj domoljubni stav.

Na UDBINE pritiske odgovarao sam pismima upućenim onima preko kojih je nasiljem i šikaniranjem vršila pritiske na nas.

10. srpnja 1971. poslao sam iz Zadra zahtjev *USLUGI, komunalnom uslužnom poduzeću*, *kadrovskom odjelu* u Gospiću, da svoje rješenje na molbu za zaposlenje pošalju na moju adresu u Gospiću. Znao sam da moja molba nije razmatrana i usvojena, ne voljom rukovoditelja *USLUGE*, već nasilja UDBE.

U Zadru, 10. srpnja 1971.

"Usluga" komunalno poduzeće
Gospić
Kadrovskom odjelu

Zahtjevam da mi na podnesenu molbu za zasnivanje radnog odnosa s Vašim poduzećem odmah pošaljete Rješenje.
Ne pitam za razlog zbog kojeg ste kršili postojeći zakon o radnim odnosima ni tko stoji iza toga primitivnog čina.
Sve se zna, zar ne?
Rješenje mi pošaljite na moju adresu u Gospiću.

Ivan Vukić

Pismo USLUGI, komunalnom uslužnom poduzeću u Gospiću od 10. srpnja 1971.

Godine **1973.** počeli smo graditi, još i danas nedovršenu, kuću za odmor u Pržuncu, u Lukovom Šugarju Gradili smo je samo svojim trudom, odricanjem i prkosom prema Titovim vlastodršcima i njegovim hrvatskim dodvoricama. Kada smo otpočeli s gradnjom, odmah su s naše lijeve i desne strane počeli graditi vikendice Vlah udbaš Milan Rakić i Hrvat udbaš Željo Milković. Udbaš Milan Rakić kao susjed se u ophođenju ponašao vrlo uljuđeno. Takav u ophođenju nije bio udbaš Željo Milković, zapravo njegov otac, udbaš poznat po nasilju nad domoljubnim Gospićanima od preokreta 4. travnja 1945. Prilikom iskopa na njihovom gradilištu, radnici ne bi po njihovom nalogu pri miniranju pokrili mine zaštitnim pokrovom pa je raspršeno kamenje letjelo na sve strane i u nekoliko navrata napravilo veliku štetu na mome krovu. Dok sam popravljao krov, posprdno su se smijali i hvalili se po selu kako su razbili krov ustaši Vukiću. Od štete je gora bila nemoć što se nasilju nisam mogao oduprijeti. Uz neizmjernu i nesebičnu pomoć mojih roditelja i prijatelja, nastavili smo s gradnjom. Nisu nas mogli zaustaviti svojim podvalama, nisu nas mogli otjerati. Pajo Milković okupljenim radnicima i domaćim dodvoricama pričao je o meni, strašnom ustaši koji je iz zatvora izišao gori nego što je u njega ušao.

Godine **1977**. počeli smo graditi novu kuću u Gospiću. Gradili smo je također samo svojim trudom, odricanjem, prkosom i s više dugoročnih kredita koje smo uspjeli dobiti uz pomoć Josipa Cajnka, prijatelja iz djetinjstva te uz neizmjernu i nesebičnu pomoć mojih roditelja. Dovršili smo je novcem od prodaje stana u Zadru. U svemu je Marijin udjel nemjerljiv. Od četiri stupa kuće, ona doista nosi tri. Način življenja u kući mojih roditelja, nakon njihova života Marija je nastavila Ona je dostojna nasljednica moje mame, čuvarica ognjišta.

1991. godine poslao sam pismo gospićkom komunističkom glavešini Mići Jelači, u kojem mu pišem kako je u ratnim i poslijeratnim godinama imao vodeću ulogu u gospodarskom i političkom životu Gospića i cijele Like pa stoga snosi odgovornost za sve negativno što se dogodilo na tome području. Pisao sam mu da sam osuđen na robiju zbog političkog promišljanja koje je slično današnjim htijenjima političkog rukovodstva Hrvatske. Po izlasku iz zatvora nisam se mogao zaposliti jer sam obilježen kao hrvatski nacionalist, a privatno se baviti graditeljskim obrtom nisam mogao jer je zbog nesređenosti u obrtništvu u Hrvatskoj značilo uroniti u kriminal, a to nisam htio. Prigovorio sam mu da u povećanju životnog standarda nije ništa uradio, kao ni u kulturnom i sportskom životu mladeži, da u sprječavanju iseljavanja iz Like također nije ništa učinio pa je stopa apsolutnog pada stanovništva po statističkim podatcima 7,5%, a stvarni pad je vjerojatno puno veći, porazan je! Nije učinio ništa da Matici hrvatskoj u Gospiću osigura uvjete za normalan rad. U ostalom dijelu Hrvatske političari podupiru rad Matice hrvatske, a on nije došao ni na svečanost otkrivanja spomen-ploče hrvatskom slikaru Miroslavu Kraljeviću jer je bio u lovu. Napisah mu: „Nitko ne traži od Vas da budete novi Starčević ili Kvaternik, ali budite Hrvat isto toliko koliko su Vaše kolege srpske narodnosti Srbi. Ako progovorite kao Hrvat, ne znači da ste ustaša, shvatite to već jednom, shvatite koju dužnost obavljate, shvatite svoju obvezu prema svome narodu".

Druže predsjedniče Mićo Jelača!

Neodgovorni postupak nekolicine rukovoditelja komunalnog poduzeća "Usluga" iz Gospića ponukao me, da Vam se obratim, iako mi je građanska dužnost nalagala, da Vam se prije obratim pismeno ili usmeno.

Vama je vrlo dobro poznato da sam zbog političkih stavova, koji su vrlo slični današnjim htijenjima političkog rukovodstva Hrvatske, pred šest godina bio osuđen na robiju, kao hrvatski nacionalista i nakon pet i pol godina provedenih u robijašnici Stara Gradiška vratio sam se u svoj grad iz kojeg sam bio prognan.

Po izlasku s robije otvorio sam obrt i vršio djelatnost graditeljskog poduzetnika. Privatno se baviti obrtom zbog nesređenog stanja u toj djelatnosti znači duboko utonuti u kriminal. Zbog tog nisam mogao raditi taj posao.

Podnio sam molbu komunalno uslužnom poduzeću "Usluga" iz Gospića za zasnivanje radnog odnosa. Usmeno su mi rekli da im je potreban radnik mog zvanja i sugerirali su mi da podnesem molbu prije raspisanog natječaja, što sam i učinio.

Kad je natječaj bio raspisan tražili su da podnesem drugu molbu i da se vežem za raspisani natječaj. Rok za natječaj je prošao- jedino sam ja podnio molbu. Moja molba nije usvojena, već su ponovili natječej, a ja do današnjeg dana nisam dobio nikakvu obaviest od "Usluge" povodom moje molbe.

Zna se zbog čega su odgovorni u "Usluzi" tako postupili i čiji su nalog izvršili. U Hrvatskoj se tako nešto može dogoditi samo u Gospiću. Za takvo stanje i Vi snosite odgovornost druže predsjedniče.

Vi ste u posljeratnim godinama igrali vodeću ulogu u političkom i gospodarskom životu ne samo Gospića već cijele Like, pa snosite odgovornost za sve negativno što se dogodilo na tom području.

Što ste učinili druže predsjedniče da povećate standard žitelja

Pismo Mići Jelači, jugoslavenskom partizanu i komunistu iz Ličkog Novog str. 1.

gospićke općine? Ništa.
Što ste učinili druže predsjedniče, da biste odgojili ličku mladež u zdravom duhu? Ništa.
Gdje su sportska igrališta, knjižnice, gdje su udruženja mladih?
Ne postoji to druže predsjedniče, ali zato postoji toliko malih gostionica u kojima se toči i pije alkohol, u kojima naš mladi naraštaj stiče prva iskustva u bludu, raskalašenosti i laži.
Što ste učinili druže predsjedniče da spriječite tako naglo iseljenje stanovništva iz Like? Ništa.
Jeste li se upitali druže predsjedniče zbog čega se iz Like iseljava najviše hrvatskog pučanstva, što je uzrok tom bijegu?
Pred Hrvatskim narodom i povješću Vi ste jedan od najodgovornijih zbog takvog stanja. Zašto se ne probudite? Zar ne vidite da gazite po svježem grobu svog naroda?
Stopa apsolutnog pada stanovništva u Liki iznosi 7,50%, ako je vjerovati statističkim podacima, koji su sigurno netočni, jer je pravo stanje poraznije.
Od Vas nitko ne traži da budete jedan Starčević ili Kvaternik, ali budite Hrvat isto toliko, koliko su Vaše kolege srpske narodnosti Srbi.
Jeste li učinili sve što je u Vašoj moći da ogranku Matice Hrvatske u Gospiću dodjelite potrebnu novčanu pomoć i društvene prostorije?
Jeste li omogućili da ogranak Matice Hrvatske u začahurenoj gospićkoj atmosferi normalno radi.
Predsjednici i ostali viši i niži funkcioneri u općinama i ostalim državnim ustanovama diljem Hrvatske podupiru rad Matice Hrvatske, a Vi druže predsjedniče nećete doći ni na svečanost otvaranja spomen ploče hrvatskom slikaru Miroslavu Kraljeviću.
Vi ignorirate nazočnost hrvatskih akademika, kao da se radi o bezveznim piskaralima, a ne o visoko obrazovanim akademskim ličnostima od kojih se može samo naučiti.

Pismo Mići Jelači, jugoslavenskom partizanu i komunistu iz Ličkog Novog str. 2.

Dok oni drže govor okupljenim Gospićanima Vi ste u to vrijeme u lovu.
"Kruha i igara" druže predsjedniče. Vama je važniji jedan ulovljeni ili neulovljeni zec od jednog Hrvata koji se sprema u izbjeglištvo, a kojeg ste Vi samo s malo volje, samo svojom nazočnošću i riječju mogli zadržati kod kuće.
Ako progovorite kao Hrvat ne znači da ste Ustaša. Ako se borite za kulturni i gospodarski napredak Like, a time i Hrvatske, ne znači da ste protiv Jugoslavije.
Shvatite to već jednom, shvatite koju dužnost obavljate, shvatite svoju obvezu prema svom narodu.

Ivan Vukić

Pismo Mići Jelači, jugoslavenskom partizanu i komunistu iz Ličkog Novog str. 3.

Nedodirljivi komunistički moćnik Mićo Jelača reagirao je silovito. U *Analizi političkog stanja na području općine Gospić u periodu od 1. I. 1971. do 1. III. 1972. g.*, kao razlog nužnosti moga progona navode moja prijeteća pisma rukovoditeljima i moju uključenost u subverzivan rad Matice hrvatske.

ANALIZA
POLITIČKOG STANJA NA PODRUČJU OPĆINE
GOSPIĆ

U PERIODU OD 1. I 1971. DO 1. III 1972. g.

Gospić, 1972. godine

Analiza političkog stanja na području općine Gospić u periodu od 1. I. 1971. do 1. III. 1972.

- 4 -

Budući da on nema stručne kvalifikacije za nastavnika u Osnovnoj školi, a osim toga nema ni moralne kvalitete, koje treba da posjeduje prosvjetni radnik u socijalističkom društvu,zahtjeva se od radne organizacije Osnovne škole Perušić da mu onemogući nastavni rad u školi.

......

1o.VUKIĆ IVICA, iz Gospića, građevinski tehničar,sada zaposlen u Zadru. Za nacionalizam i šovinizam, te za djela protiv naroda i države osuđen 6 godina strogog zatvora koga je i izdržao. Nakon toga produžio je sa djelatnošću na razbijanju bratstva i jedinstva naših naroda služeći se pri tome prijetećim pismima.

......

11.DEVČIĆ NIKOLA, bivši oficir JNA, stalno nastanjen u Bužimu, nacionalista, koji je svojim radom na zloupotrebi objektivnih poteškoća sela Bužima, vršio organizaciju mještana na programu nacional-šovinizma i seperatizma.

Zahtjeva se da mu se onemogući akviziterski rad kod Osiguravajućeg zavoda Gospić, kao i vršenje društvenih i javnih funkcija.

......

12.DRAGAŠ BOGDAN, učitelj u Čitluku, ispoljavao je javno nacionalnu netrpeljivost u Bilaju i time nanosio uvredu pripadnicima hrvatske narodnosti.

Izvod iz „Analize političkog stanja na području općine Gospić u periodu od 1. I. 1971. do 1. III. 1972." str. 4

- 28 -

cionalnosti na ovom području. Osim toga, to je direktan udar na najdragocjeniju tekovinu naše revolucije bratstvo i jedinstvo Hrvata i Srba ovoga područja, koji su u zajedničkoj i teškoj borbi izvojevali slobodu, bratstvo i jedinstvo i koji su upućeni na zajednički život.

Dana 2. III 1972. godine, došao je u Općinski komitet Ante Rukavina i razgovarao sa sekretarom Komiteta. Oštrim tonom nastupio je i govorio, da u Komitetu izmišljaju i iznose laži o njemu i drugim građanima, da te laži iznosi sekretar Komiteta. Bez obzira na to što je Rukavini rečeno da je krivo informiran i da bezrazložno vrijeđa u službenoj prostoriji Općinskog komiteta, on je nastavio da sekretara Komiteta naziva lažovom, prevarantom i neprijateljom naroda.

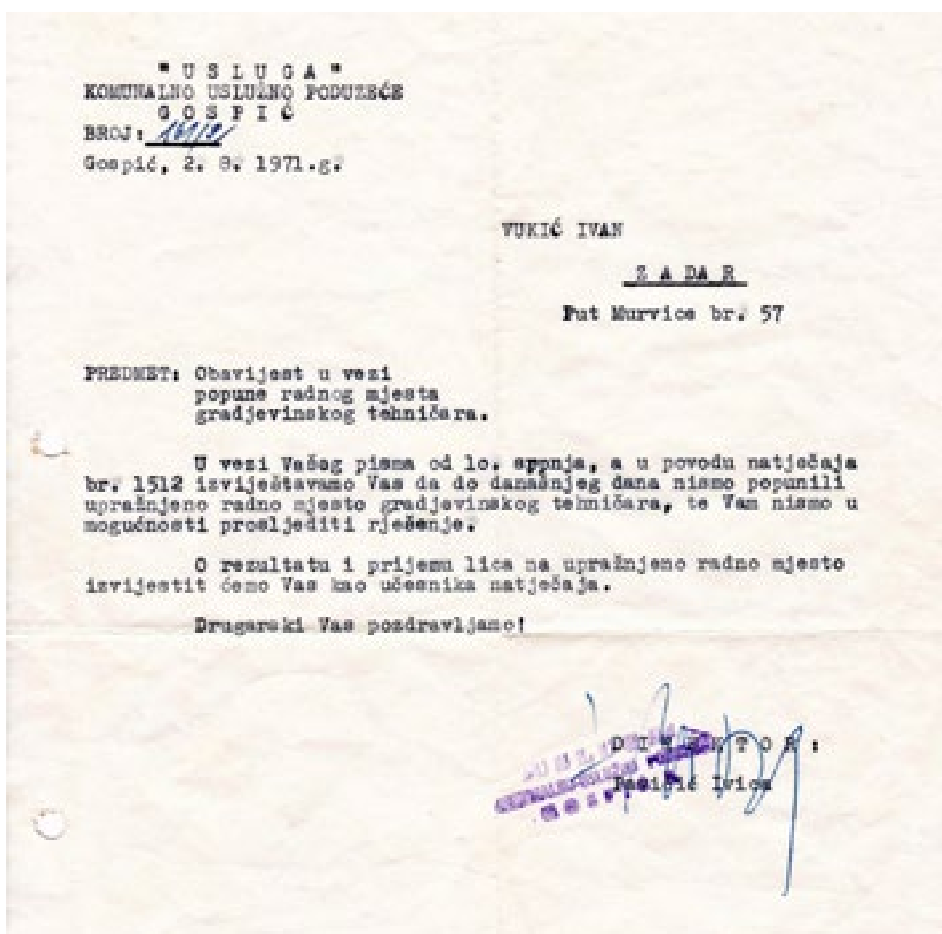
Ovakav istup može samo da potvrdi istupe Ante Rukavine uopće kao i njegovu spremnost da grubo vrijeđa Komitet kao instituciju SK i službene osobe u njemu.

Vukić Ivica, građevinski tehničar iz Gospića, sada sa boravkom u Zadru, koji je 1956. godine osuđen na 6 godina strogog zatvora, zbog organizacije udruživanja protiv naroda i države. On je nakon izlaska iz zatvora tokom ljeta 1971. godine napadao funkcionere Općinske skupštine Gospić radi toga što Ogranku ne daju prostorije za rad, ne osiguravaju novčana sredstva, kako bi se omogućilo da se lička mladež vaspitava u zdravom duhu i da ne poduzimaju ništa kako bi se spriječilo iseljavanje iz Like. Ovo je dokaz kako su organizovano djelovali nacionalistički elementi.

Izvod iz „Analize političkog stanja na području općine Gospić u periodu od 1. I. 1971. do 1. III. 1972." str. 28

Ranko Šimić, niži djelatnik komunističke partijske organizacije u Gospiću, u prijeporu oko izgradnje *spomen-obilježja gospićkim žrtvama*, spočitavao mi je da me spasio 1971. od ponovnog uhićenja zauzimajući se za mene na sastanku komunističke partije kojem je predsjedao u našoj gradskoj četvrti. U ljutnji mi je rekao da je u komunističku partiju ušao na poticaj Miće Jelače, tri puta je izlazio iz nje i na nagovor Miće Jelače vraćao se. Užurbano je hodao po mome dnevnom boravku, osvrtao se oko sebe i govorio: „Ja sam upropašten čovjek"! Ni danas ne mogu objasniti njegovu izbezumljenost. Što joj može biti razlog do li opterećena savjest?

2. kolovoza 1991. od *USLUGE komunalnog uslužnog poduzeća* dobio sam odgovor da po natječaju br. 1512 nisu još popunili ispražnjeno radno mjesto. Kao sudionika natječaja, obavijestit će me kada odaberu natjecatelja. Eto, ovo je 2017. a rješenje na moju molbu za zaposlenje još nisam primio. Morat ću poslati požurnicu. Naravno, šalim se.

"U S L U G A"
KOMUNALNO USLUŽNO PODUZEĆE
G O S P I Ć
BROJ: [illegible]
Gospić, 2. 8. 1971.g.

VUKIĆ IVAN

Z A D A R

Put Murvice br. 57

PREDMET: Obavijest u vezi
popune radnog mjesta
gradjevinskog tehničara.

U vezi Vašeg pisma od lo. srpnja, a u povodu natječaja br. 1512 izvještavamo Vas da do današnjeg dana nismo popunili upražnjeno radno mjesto gradjevinskog tehničara, te Vam nismo u mogućnosti proslijediti rješenje.

O rezultatu i prijemu lica na upražnjeno radno mjesto izvijestit ćemo Vas kao učesnika natječaja.

Drugarski Vas pozdravljamo!

DIREKTOR:
[illegible] Ivica

Dopis USLUGE, komunalnog uslužnog poduzeća od 2. kolovoza 1971.

4. svibnja 1993. napisao sam osvrt na članak *„Pod ženu su mi stavili razornu minu"*, kao na zlonamjernu smišljenu bizantinsku podvalu.

Zadar, 4.svibnja 1993.

G L O B U S
Nacionalni tjednik Zagreb

Molim Vas da na temelju Zakona o tisku objavite moj prosvjed
protiv napisa "Pod ženu su mi stavili razornu minu"objavljenog u Globusu
od 3o. travnja 1993. na stranici 45 i 46.

Napis Vašeg novinara Romana Majetića o osobnoj tragediji obitelji
Janka Ciganovića pod naslovom " Pod ženu su mi stavili razornu minu "
krajnje je provokativan i smišljena bizantinska podmetačina.
Sve što je u svezi s malim,jadnim Jankom opisano je u mitskom tonu kako
i dolikuje pravom Srbinu. Sva nesreća i tragedija koja ga prati kroz ži-
vot dolazi od okrutnih Hrvata kod kojih ništa ne valja: ni Ustav, ni za-
kon o nacionalnim manjinama koji naziva famoznim, ni predsjednik Republi
ke Hrvatske, kojeg optužuje za laž i prijevaru, koji vara jadne lakovje-
rne Srbe zbog čega proživljavaju tragediju i razočaranja. Ne valja ni po
licija, ni ministri, pa ni Srbi koji imaju bilo kakvu svezu s Hrvatima
poput Milana Đukića.
Od istog Naroda strada dobri Janko-Srbin za vrijeme NDH i danas. Tu smo
misao već čuli. Jankovi sunarodnjaci koriste hrvatske komuniste i susta-
vno pospješuju tvrdnju o genocidnosti Hrvata, podmuklo namećući osjećaj
kolektivne krivnje, na tisuću načina uveličavajući srpske žrtve rata- pr-
vog, drugog i ovog domovinskog, koji oni započeše i nametnuše nam ga.
Podvaljuje nam Janko, kad tvrdi da je rođen na području Bilaja. On je iz
Barleta - hrvatskog sela u koje naseliše Vlahe, pobiše i otjeraše Hrvate
starosjeditelje, tako da danas u Barletama ne živi niti jedan Hrvat.
Znam da mu je to poznato, zašto to prešućuje? Jeli se zapitao što je s
njima, kakva im je sudbina. Pa da, što se to njima strašno dogodilo u o-
dnošaju na njega? On se četri godine skrivao po šumama hraneći se ugla-
vnom lišćem i mahovinom, a oni imaju na raspolaganju hotele, kamp-kućice
Crveni križ i Caritas.
Velika je razlika, neusporediva , između njega i njih. Oni su žrtve i
prognanici u svojoj vlastitoj Domovini. Na njima učiniše bestijalno na-
silje njegovi sunarodnjaci otkidajući hrvatske dijelove i proglašujući
ta područja djelovima "VASKOLIKIH SRPSKIH ZEMALJA".
Njegova stradanja posljedica su velikosrpskih nasrtaja na Hrvatsku. U-
zrok je u njima Srbima, jer ne prihvaćaju Hrvatsku kao svoju državu.
Da je vole i prihvaćaju ne bi je razarali nego izgrađivali.Bavi se po-
sljedicama prešućujući uzroke. Oni koji sebe danas nazivaju Srbima do-
klatiše se s balkanskih prostranstva. Dadosmo im zemlju , kruh i sol- u
pravima izjednačismo s nama.Kako su uzvratili? Radili su u Hrvatskoj

Odgovor Ivana Vukića na članak Romana Majetića objavljenog u „Globusu" „Pod ženu su mi stavili razornu minu" str. 1.

protiv interesa hrvatskog naroda svrstavajući se na stranu Mađara, Austrijanaca, Venecije, Turske i Srbije. Kolju, siluju, pale, pljačkaju i razaraju Hrvatsku.
Da su urbani Srbi htjeli mogli su spriječiti sve ove grozote rata, jer su u većini i mogli su se nametnuti svojoj ruralnoj braći. Mitinzi i demonstracije su im u krvi. Zašto organizirano nisu ustali i rekli: "Dosta" Odričemo vam pravo da govorite u naše ime. Hrvatska je naša domovina, koju nam je braniti, a ne razarati". Šute, šutnja im je rječita. Njom svoju podivljalu braću podupiru.
Ako se moj napis gospodinu Majetiću omaknuo zbog previda neka prouči noviju povijest hrvatskog naroda od 1918. godine do danas. Ući će u srž problema. Otkrit će uzrok svih zala na našim prostorima.
Bilo bi dobro da dođe u Gospić, pa da mu sudionici zbivanja pred rat i u ratu bez obzira na narodnost svjedoče istinu o tragičnim događajima. Spoznat će gdje je uzrok i što je posljedica.
Piše o Janku Ciganoviću, koji vješto i svoju nesreću koristi optužujući Hrvate i Hrvatsku.
Istine radi neka napiše i o sudbini Milana Župana i Ivana Biljana. To su u Gospiću prve žrtve srpskog bezumlja, kad jadni, mirni, neinformirani, izmanipulirani i nenaoružani Srbi - suci, pravnici, profesori, liječnici inženjeri uz ostali srpski puk učiniše zlodjela i odmetnuše se od hrvatske države.

Sa štovanjem !

Ivan Vukić
Zadar
Obala kneza Branimira 4g

Odgovor Ivana Vukića na članak Romana Majetića objavljenog u „Globusu" „Pod ženu su mi stavili razornu minu" str. 2.

Dana **24. svibnja 1994.** Neka gospođa ili gospodin M. Pavičić, bez gospodskih manira, u 21. broju *Vile Velebita* okomila se ili okomio na mene iz samo njoj/njemu poznatih razloga. Puna kapa joj/mu je mene i meni sličnih.

Ne volim o sebi govoriti, ali na ovu objedu sam odgovorio ispričavši kratko svoj životopis od osnivanja i predsjedništva u ilegalnoj političkoj udruzi *Organizaciji revolucionarne antikomunističke organizacije ORAO.* U lipnju 1965. uhićen sam kao pripadnik domovinskog HOP-a o čemu vam može dati iscrpno izvješće udbaš drug Pajo Milković. U veljači 1965. osuđen sam na kaznu strogog zatvora i odrobijao šest godina. Osudio me Milko Gajski koji se kasnije „proslavio" u suđenju Andriji Artukoviću. U ožujku 1966. odveden sam u „komunistički raj za političke kriminalce", Staru Gradišku. O logoru i meni više možete saznati od zapovjednika straže, gospodina druga Ivana Serdara.

Izlazim iz logora 1970. i bivam prognan iz Gospića. O ovome vam može reći više drug gospodin Mićo Jelača. Odlazim u Zadar u internaciju. Mjesecima mi je bio zabranjivan odlazak, čak i u prigradsko naselje, bez odobrenja SUP-a.

U Domovinskom ratu sam jedan od zapovjednika u *Stožeru udružene građevinske operative* koji je u prvoj godini rata bio inženjerija hrvatskoj vojsci i policiji i štitio Zadar od srbočetničkog i jugokomunističkog razaranja. Godine 1992. služim u postrojbi za posebne namjene *Kralj Tomislav*, a 1993. u Logističkoj bazi Zadar. Član sam i utemeljitelj Hrvatskoga obrambenoga reda itd.

U Zadru, u domoljubnom okružju prijatelja dočekao sam slom Jugoslavije i bio aktivno uključen u njeno rušenje.

U Domovinskom ratu cijela je obitelj bila uključena, Marija u sanitetu, kći Gordana je bila službeni prevoditelj kod europskih promatrača te služila u činu satnice u 112 brigadi, a sin Krešimir u borbenoj postrojbi Hrvatske vojske.

U Zadru, 31. svibnja 1994.

Gospodine ili gospodo M. Pavičić !

Glede Vašeg "uljudnog" napisa u VILI VELEBITA od 24. svibnja 1994. u broju 21, gdje mi bezstidno podmećete samo zato što Vam je "puna kapa" mene i meni sličnih priopćavam sliedeće:
Davne 1961. postao sam član Organizacije Revolucionalne Antikomunističke Omladine Hrvatske ORAO-H, koju utemeljismo gospoda Branimir Petener, Vitomir Dvorski i moja malenkost.
U lipnju 1965. uhićen sam kao pripadnik domovinskog HOP-a. O ovom možete dobiti izcrpno izvješće od gospićkog udbaša druga Paje Milkovića.
U veljači 1996. osuđen sam na kaznu strogog zatvora u trajanju od 6 godina, po sudcu Milku Gajskom, koji se kasnije "proslavio" u dokazivanju svoje sudačke sposobnosti na režiranom suđenju ministru Nezavisne Države Hrvatske Andriji Artukoviću.
U ožujku 1996. odveden sam u "komunistički raj za političke kriminalce" u logor STARA GRADIŠKA. O logoru i meni više možete saznati od zapovjednika straže gospićanina druga Ivana Serdara.
Izlazim s robije 1970. i bivam prognan iz Gospića. O ovom Vam može reći više gospićanin drug Mićo Jelača.
Odlazim u Zadar u internaciju do uspostave Republike Hrvatske. Svake godine mjesecima bez odobrenja SUP-a nisam smio izlaziti iz Zadra ni u prigradsko naselje Bibinje, a to Vam je, kao da Vi iz Gospića ne možete otići u Podoštru.
Ukazom predsjednika Države i Rješenjem predsjednika IV općine Zadar utemeljen je 1991. STOŽER UDRUŽENE GRADITELJSKE OPERATIVE ZADRA, koji je u prvoj godini rata bio inženjerija Hrvatske Vojske, zaštitio Zadar od srbskog razaranja i stvarao tehničke uvjete da Medicinski centar Zadar i obskrbne službe nesmetano pučanstvu daju svoje usluge. Bio sam i to s ponosom kažem jedan od zapovjednika.
Godine 1992. služim u postrojbi za posebne namjene Kralj Tomislav, a 1993. u Logističkoj Bazi Zadar, zapovjedno područje Split.
Član sam i jedan od utemeljitelja udruge Hrvatski Obranbeni Red s naslovnim sjedištem u Kninu. Mi iz HOR-a borimo se diljem Domovine od Dubrovnika do Baranje, preko Sombora sve do Bosanske Posavine, Srednje Bosne i Herceg Bosne.
Bili smo na gospićkom bojištu kad je bilo najteže, a i sad smo tu. Volimo mjesto svog rođenja, a služimo Domu i Narodu gdje je najpotrebnije, kako nas to uči HOR i dani zavjet hrvatskom grbu na samopriegornu djelatnost i šutnju.
Među inima pomažemo i Gospiću. Pomažemo onima, kojima je pomoć najpo-

Pismo Pavičiću str. 1.

trebnija. U gospićkoj vojarni možete dobiti obaviest kolika je ta pomoć i u čemu.
Ne smeta mi što mi podmećete i blatite, jer prođoh kroz takva iskustva u bivšem ustroju, ali mi smeta što ste nezahvalni spram ostalih malih bezimenih ljudi velikog srca bez čije pomoći ne bi oslobodili Domovinu.
Oni imaju pravo na ljubav i tugu, a pristojnos Vam nalaže da im se barem zahvalite. Kolika je njihova pomoć može Vam reći gradonačelnik Gospića, dožupan i župan Ličko-Senjske županije i ravnatelj Medicinskog centra Gospić.
Kažete da su Vas Srbi bombardirali 1991., 1992. i 1993. Tko bi to rekao, jesu li oni zaista takvi?
Zadar su obasipali svim najvećim izrazima sveobće, uljuđenosti i ljubavi! Uskratili su mu električnu struju i vodu, koju ste Vi hvala Bogu gotovo za sve vrieme rata imali.
Gospić nikad nisam napustio. Bio sam u njemu onoliko koliko mi je dozvoljavala udba, a sad u slobodnoj Hrvatskoj toliko, koliko mi dozvoljavaju obveze.
Vi nepoznati i neimenovani sugrađane ili sugrađanko samo zato što Vam je "puna kapa" i dalje nastavite svojim nečastnim poslom.

Ivan Vukić
Obala kneza Branimira 4g
57000 Zadar

Pismo Pavičiću str. 2.

II. DIO

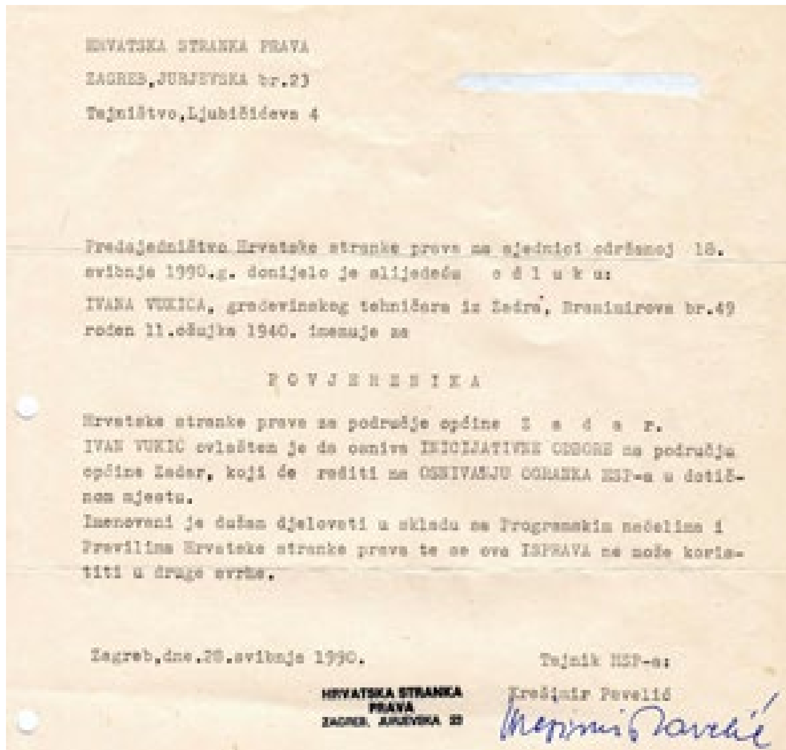
HRVATSKA STRANKA PRAVA U ZADRU I DOMOLJUBNE UDRUGE

Obnovljena Hrvatska stranka prava u Zadru

Kada se razgrađivala Jugoslavija, kada je osnovana Hrvatska liberalna stranka kao prva politička stranka, a potom i druge političke stranke, kada je Hrvatska demokratska zajednica poput plimnog vala preplavila Hrvatsku, bio sam presretan. Nisam pristupio nijednoj novoosnovanoj političkoj stranci. Čekao sam obnovu Hrvatske stranke prava. Zašto? Biti pravaš nije samo političko opredjeljenje, to je životni stav, način življenja, to je životna filozofija. Kao što vjernik ili jesi ili nisi, tako i pravaš ili jesi ili nisi.

Kada je konačno obnovljena Hrvatska stranka prava, nazvao sam ih i izrazio želju za učlanjenje. Razgovarao sam s tajnikom Krešimirom Pavelićem. Rekao sam da sam bio politički zatvorenik, pa ako je to otežavajuće za stranku, ne želim im biti smetnja. Odgovorio je da je to, naprotiv, preporuka, da će me rado primiti i upitao bih li prihvatio dužnost povjerenika HSP-a za Općinu Zadar. Naravno, sa zadovoljstvom sam prihvatio ponudu.

- **28. svibnja 1990.** postao sam povjerenik HSP-a za Općinu Zadar i prionuo poslu u potrazi za članovima. Bilo je velikih teškoća jer su ranije osnovane političke stranke, a posebice HDZ, učlanile Zadrane pravaškog svjetonazora. Uz to, tvrd stav, a nerijetko i sirov nastup čelnika HSP-a u Zagrebu, posebice predsjednika Dobroslava Parage, većina Zadrana nije prihvaćala. Unatoč teškoćama, stvorena je kvalitetna pravaška jezgra te su sazreli uvjeti za osnivanje i registraciju Hrvatske stranke prava, ogranka Zadar.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB, JURJEVSKA br.23
Tajništvo, Ljubišićeva 4

Predsjedništvo Hrvatske stranke prava na sjednici održanoj 18. svibnja 1990.g. donijelo je slijedeću o d l u k u:
IVANA VUKIĆA, građevinskog tehničara iz Zadra, Branimirova br.49 rođen 11.ožujka 1940. imenuje za

P O V J E R E N I K A

Hrvatske stranke prava za područje općine Z a d a r.
IVAN VUKIĆ ovlašten je da osniva INICIJATIVNE ODBORE na području općine Zadar, koji će raditi na OSNIVANJU OGRANKA HSP-a u dotičnom mjestu.
Imenovani je dužan djelovati u skladu sa Programskim načelima i Pravilima Hrvatske stranke prava te se ova ISPRAVA ne može koristiti u druge svrhe.

Zagreb, dne.28.svibnja 1990.

Tajnik HSP-a:
Krešimir Pavelić

HRVATSKA STRANKA PRAVA ZAGREB, JURJEVSKA 23

Odluka o imenovanju Ivana Vukića za povjerenika Hrvatske stranke prava

- **23. lipnja 1990.** pismom me prof. Nikola Bićanić potiče da okupim 10 istomišljenika pa će netko iz Središnjice doći osnovati ogranak u Zadru. Poslao nam je jedan primjerak prvog broja *Hrvatskog prava* u kojem je objavljen program HSP-a i 10 primjeraka drugog broja.

Zagreb, 23. lipnja 1990.

Poštovani gospodine Vukić,

Šaljem Vam 10 primjeraka novina Hrvatske stranke prava "Hrvatsko pravo", da ih, ako se može, raspačate medju našim ljudima tamo.

Javite mi /Krajiška 12/III, 41000 Zagreb, telefon: 041- 572960/ ako treba još poslati.

Nadjite ljude /treba minimum 10/ pa da dodjemo netko od našega vodstva u Zadar da utemeljimo zadarski ogranak Hrvatske stranke prava. Naš program imate u br. 1 "Hrvatskog prava" koji Vam šaljem posebno, odvojeno od ovih 10 br. 2.

Znadete, a i iz našega programa vidjet ćete da je Hrvatska stranka prava /HSP/ prava hrvatska, tj. u hrvatskom smislu najradikalnija. Držimo se zaista načela Oca Domovine - dr. Ante Starčevića.

Nadam se da ste Vi dobro.

Puno srdačnih pozdrava

Bićanić

Nikola Bićanić

Pismo prof. Nikole Bićanića Ivanu Vukiću povjereniku HSP-a

- **24. srpnja 1990.** poslao sam pismo HSP-u Zagreb u kojem im pišem o teškoćama na koje nailazim prilikom pronalaženja novih članova. Poseban je problem što javne izjave čelnika Zadrani ne prihvaćaju s odobravanjem. Predlažem im da se predsjednik Paraga, kao najpoznatiji, dođe obratiti Zadranima primjerenim govorom.

Zadar, [illegible]

Hrvatskoj stranci prava!

Uz najbolju volju i htijenje nisam mogao ovdje u Zadru okupiti i učlaniti u Hrvatsku stranku prava više od četvorice članova. [illegible]

[illegible]

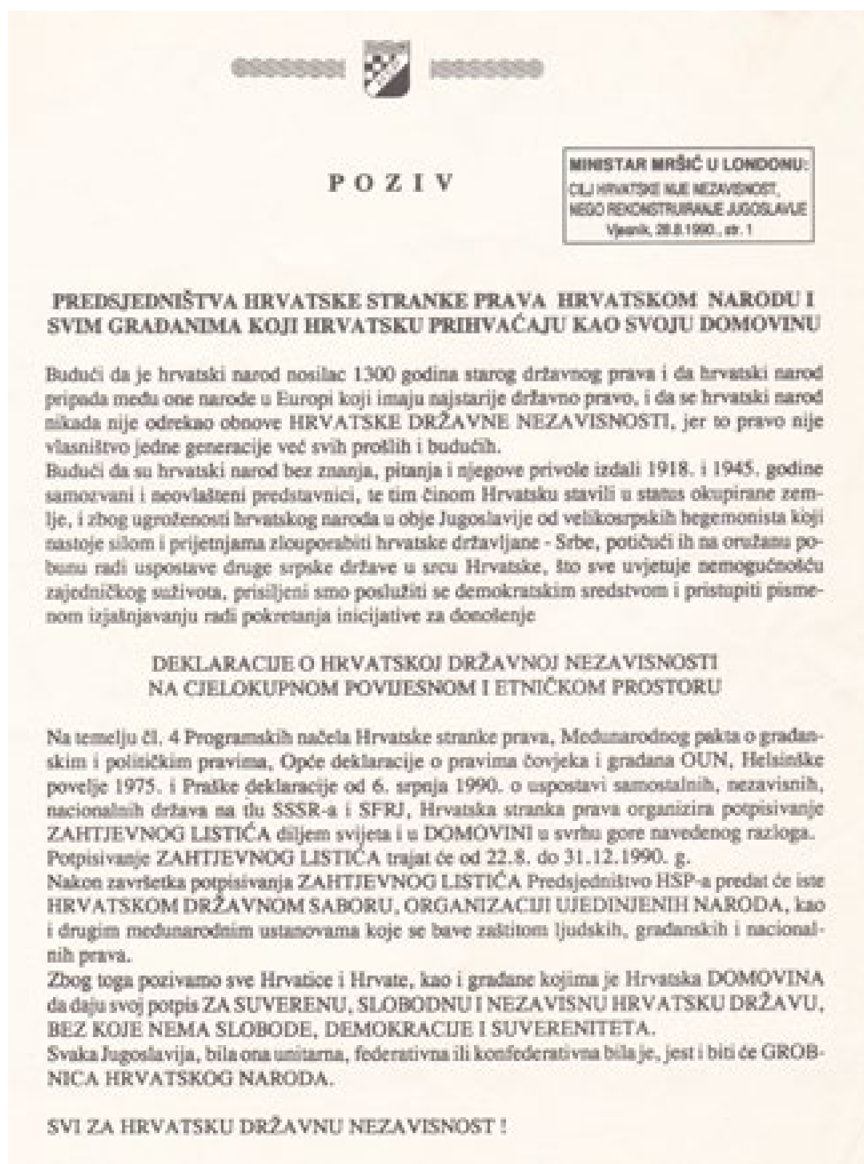
[illegible]

S poštovanjem!
Ivan Vukić

Pismo Ivana Vukića Hrvatskoj stranci prava

- Učlanjenjem u naš zadarski HSP prof. Ivana Paštara, uvjerenog pravaša kojem pravaštvo nije samo politički odabir, već način života, stanje se bitno popravilo. Osnovali smo Utemeljiteljski odbor u sastavu: 1. Ivan Vukić, 2. Marija Vukić, 3. Ivan Paštar, 4. Mate Krstić, 5. Joso Grbin, 6. Lidija Grbin, 7. Tomislav Grbin, 8. Marija Perković, 9. Peko Jović, 10. Ante Buljat i 11. Mladen Filipi.

- **28. kolovoza 1990.** primili smo tiskanice *Proglasa* za održavanje općeg plebiscita za *Nezavisnu državu hrvatsku*. Javili smo Središnjici da ćemo posao obaviti, ali se bojimo podjele hrvatskog puka između HSP-a i HDZ-a u korist Crne Gore i Srbije.

POZIV

MINISTAR MRŠIĆ U LONDONU:
CILJ HRVATSKE NIJE NEZAVISNOST,
NEGO REKONSTRUIRANJE JUGOSLAVIJE
Vjesnik, 28.8.1990., str. 1

PREDSJEDNIŠTVA HRVATSKE STRANKE PRAVA HRVATSKOM NARODU I SVIM GRAĐANIMA KOJI HRVATSKU PRIHVAĆAJU KAO SVOJU DOMOVINU

Budući da je hrvatski narod nosilac 1300 godina starog državnog prava i da hrvatski narod pripada među one narode u Europi koji imaju najstarije državno pravo, i da se hrvatski narod nikada nije odrekao obnove HRVATSKE DRŽAVNE NEZAVISNOSTI, jer to pravo nije vlasništvo jedne generacije već svih prošlih i budućih.
Budući da su hrvatski narod bez znanja, pitanja i njegove privole izdali 1918. i 1945. godine samozvani i neovlašteni predstavnici, te tim činom Hrvatsku stavili u status okupirane zemlje, i zbog ugroženosti hrvatskog naroda u obje Jugoslavije od velikosrpskih hegemonista koji nastoje silom i prijetnjama zlouporabiti hrvatske državljane - Srbe, potičući ih na oružanu pobunu radi uspostave druge srpske države u srcu Hrvatske, što sve uvjetuje nemogućnošću zajedničkog suživota, prisiljeni smo poslužiti se demokratskim sredstvom i pristupiti pismenom izjašnjavanju radi pokretanja inicijative za donošenje

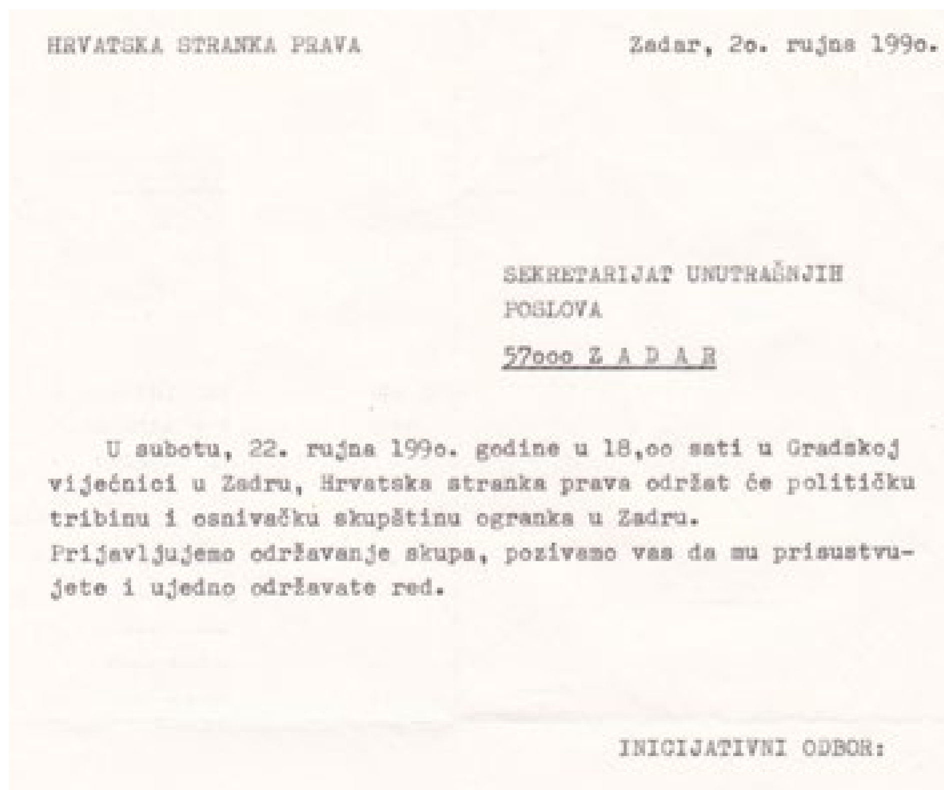
DEKLARACIJE O HRVATSKOJ DRŽAVNOJ NEZAVISNOSTI
NA CJELOKUPNOM POVIJESNOM I ETNIČKOM PROSTORU

Na temelju čl. 4 Programskih načela Hrvatske stranke prava, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Opće deklaracije o pravima čovjeka i građana OUN, Helsinške povelje 1975. i Praške deklaracije od 6. srpnja 1990. o uspostavi samostalnih, nezavisnih, nacionalnih država na tlu SSSR-a i SFRJ, Hrvatska stranka prava organizira potpisivanje ZAHTJEVNOG LISTIĆA diljem svijeta i u DOMOVINI u svrhu gore navedenog razloga.
Potpisivanje ZAHTJEVNOG LISTIĆA trajat će od 22.8. do 31.12.1990. g.
Nakon završetka potpisivanja ZAHTJEVNOG LISTIĆA Predsjedništvo HSP-a predat će iste HRVATSKOM DRŽAVNOM SABORU, ORGANIZACIJI UJEDINJENIH NARODA, kao i drugim međunarodnim ustanovama koje se bave zaštitom ljudskih, građanskih i nacionalnih prava.
Zbog toga pozivamo sve Hrvatice i Hrvate, kao i građane kojima je Hrvatska DOMOVINA da daju svoj potpis ZA SUVERENU, SLOBODNU I NEZAVISNU HRVATSKU DRŽAVU, BEZ KOJE NEMA SLOBODE, DEMOKRACIJE I SUVERENITETA.
Svaka Jugoslavija, bila ona unitarna, federativna ili konfederativna bila je, jest i biti će GROBNICA HRVATSKOG NARODA.

SVI ZA HRVATSKU DRŽAVNU NEZAVISNOST !

POZIV općeg plebiscita za Nezavisnu Državu Hrvatsku

- **20. rujna 1990.** Sekretarijatu unutrašnjih poslova u Zadru poslali smo dopis kojim ih pozivamo na političku tribinu i osnivačku skupštinu HSP-a ogranka Zadar koja će se održati 22. rujna 1990. u Gradskoj vijećnici u Zadru u 18 sati sa zamolbom da održavaju red.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

Zadar, 2o. rujna 199o.

SEKRETARIJAT UNUTRAŠNJIH
POSLOVA

57ooo Z A D A R

U subotu, 22. rujna 199o. godine u 18,oo sati u Gradskoj vijećnici u Zadru, Hrvatska stranka prava održat će političku tribinu i osnivačku skupštinu ogranka u Zadru.
Prijavljujemo održavanje skupa, pozivamo vas da mu prisustvujete i ujedno održavate red.

INICIJATIVNI ODBOR:

Dopis Sekretarijatu unutrašnjih poslova Zadar

- **22. rujna 1990.,** u subotu, održana je u Gradskoj vijećnici u Zadru najavljena politička tribina i osnivačka skupština HSP-a ogranka Zadar. U radnom predsjedništvu bili su: Tomislav Grbin, dipl. ing. strojarstva, Ivan Paštar, prof., Dobroslav Paraga, Ante Paradžik i Krešimir Pavelić.

Skupštini je predsjedavao Tomislav Grbin i po izjavi svih nazočnih, izvrsno je obavio posao.

- Za predsjednika HSP-a ogranka Zadar izabran sam ja, Ivan Vukić, građevinski tehničar, za dopredsjednika Tomislav Grbin, dipl. ing. strojarstva, za tajnika prof. Ivan Paštar i za rizničara građevinski tehničar Peko Jović.

- U Vijeće HSP-a ogranka Zadar izabrani su: Maćo Krstić, strojarski tehničar, Josip Grbin, dipl. ing. strojarstva, Mate Šimović, dipl. ing. strojarstva, Zoran Supičić, profesor i magistar sociologije i Ante Buljat, autoelektričar.

Zbog smrti moga oca, nisam nazočio skupštini.

Iz dana u dan postajali smo jači. Naš rad u Zadru je zamjetan i domoljubno prepoznatljiv, nema rivalstva ni svađa potaknutih bolesnim ambicijama jer naš je cilj služiti Domu i Narodu. Kao predsjednik HSP-a ogranak Zadar, postao sam član *Međustranačkoga vijeća Općine Zadar* koje je koordiniralo obranom Zadra.

Nažalost, našu središnjicu u Zagrebu potresaju međusobne svađe i neprimjerene izjave o drugim hrvatskim državotvornim političkim strankama, događajima i ljudima koje su u ratnim prilikama ne štetne, već pogubne.

- **15. listopada 1990.** dopisom smo obavijestili SUP u Zadru da će naš Ogranak ponuditi građanima na potpis Zahtjevni listić (peticiju) na Narodnom trgu od 15. listopada do 31. prosinca 1990. Planiramo obići sva naselja Zajednice općine Zadar i na javnim mjestima ponuditi Zahtjevni listić na potpis.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
OGRANAK ZADAR

Zadar, 15. X 199o.

PREDMET: izvješće SUP-u Zadar

Hrvatska stranka prava sa sjedištem u Zagrebu, donijela je odluku o provođenju potpisivanja zahtjevnog listića (peticije) u Hrvatskoj i inozemstvu. Potpisivanje peticije treba trajati do 31. prosinca 199o. godine.

Izvješćujemo vas da će ogranak HSP-a u Zadru ponuditi građanstvu zahtjevni listić na Narodnom trgu od danas do 31. XII 199o. godine. Isto tako planiramo obići sva mjesta Zajednice općine Zadar i na javnim mjestima ponuditi zahtjevni listić na potpis.

Nadamo se da ste suglasni s našim zahtjevom, na čemu vam se zahvaljujemo.

S poštovanjem !

VIJEĆE HSP-a ZADAR:

Dopis SUP-u Zadar o potpisivanju zahtjevnog listića

- **18. listopada 1990.** našem ogranku dostavljen je Zapisnik s izvanredne sjednice članova Predsjedništva HSP-a u Zagrebu na kojoj je razmatrano stanje u HSP-u zbog neprimjerenih izjava predsjednika Dobroslava Parage, političkog tajnika Ante Paradžika i tajnika Krešimira Pavelića. Zaključeno je da se izjave i odluke od 15. kolovoza 1990. pa nadalje ne priznaju kao regularne, a Predsjedništvo je pozvano da dade neopozivu ostavku.

18. 10. 1990.

Z A P I S N I K

sa izvanredne sjednice članova Predsjedništva i IV HSP, održane u Zagrebu [illegible].listopada 1990.

Sjednici su prisustvovali/abecednim redom/: Krunoslav BUNČIĆ, Goran-Ante [illegible]ĐEKOVIĆ, [illegible] ĆURIĆ, Željko [illegible], Hrvoje MATIJEVIĆ, Vjekoslav MATIJEVIĆ, [illegible] PERKOVIĆ i Marko ŽIVKOVIĆ.

Dnevni red:

1/ Utemeljenje PRIVREMENOG-IZVANREDNOG ODBORA Hrvatske stranke prava povodom poznate i nastale situacije u HSP

2/ Izglasavanje nepovjerenja predsjedniku, dopredsjedniku i političkom tajniku HSP

3/ Razno

Ad 1/ Zajedničkom odlukom svih prisutnih, utemeljen je privremeni-izvanredni Odbor HSP u koji su pod jednakim uvjetima ušli svi nazočni. Ovaj Odbor predstavlja izvršno i legitimno tijelo HSP, do sazivanja OPĆEG SABORA HSP, kojeg je dužno u što kraćem roku sazvati i organizacijski pripremiti.

Ad 2/ Potaknuti vrlo čestim pritužbama, a povodom pristigle pismene prijave od 15.listopada 1990. protiv vodstva HSP /predsjednika, dopredsjednika i političkog tajnika HSP/, kao i ogorčenosti u redovima članova i ogranaka te nezadovoljstvom svih članova Predsjedništva i IV HSP, zbog samovoljnog, neodgovornog i politički štetnog rada predsjednika, dopredsjednika i političkog tajnika HSP, koji je rezultirao raspadom Izvršnog vijeća kao i poljuljanom ugledu Hrvatske stranke prava, kako u Domovini tako i u svijetu, ovaj Odbor donosi jednoglasnu ODLUKU
o razrješenju dužnosti dosadašnjem predsjedniku, dopredsjedniku i političkom tajniku HSP, te im u skladu sa ovom odlukom uskraćuje svako daljnje povjerenje u zastupanju i javnom djelovanju u ime Hrvatske stranke prava. Ovaj Odbor posebno naglašava neprimjerenost i političku neodvaganost javnih istupa, što HSP svrstava u skupinu politikantskih partija a nikako ne u vodeću i Hrvatskom narodu najbližu državotvornu instituciju. Svojim politikantskim radom, pretvorili su HSP u svoju privatnu stranku, a premda su to bili dužni učiniti, nikada se nisu konzultirali i savjetovali sa ostalim članovima Predsjedništva. Stoga ovaj Odbor sve izjave i odluke istog Predsjedništva datirane od 15. kolovoza 1990. godine na ovamo ne priznaje kao regularne, već ih tretira kao izraz privatne volje i mišljenja spomenute gospode. Te izjave, smatra politički neopravdane i štetne za opći i javni ugled Hrvatske stranke prava, zato što su donijete bez konzultiranja s ostalim članovima Predsjedništva, na šablonski i samovoljan način i u nepotpunom Predsjedništvu. Također zaključujemo da između spomenute gospode prema Izvršnom vijeću postoji nekorektan i u svemu autokratski odnos.

Stoga, u skladu s kulturnim i civilizacijskim normama, pozivamo gospodu predsjednika, dopredsjednika i političkog tajnika HSP, da podnesu neopo-

Zapisnik izvanredne sjednice članova Predsjedništva i Izvršnog vijeća Hrvatske stranke prava str. 1.

zive ostavke na sve svoje dosadašnje dužnosti. Donosimo odluku, po kojoj se gosp. Paradžiku i Paveliću oduzima prava potpisivanja sve financijske dokumentacije.

Privremeni-izvanredni Odbor HSP poziva gospodu predsjednika, dopredsjednika i političkog tajnika da odmah sa primopredajom dužnosti i ostavki, izvrše i primopredaju sve pokretne i nepokretne imovine s kojom ova stranka raspolaže, kao i cjelokupne dokumentacije.

Ad / Odbor zadužuje gospodju Kaju Pereković, da pismenim putem obavjesti i pozove gosp. predsjednika, dopredsjednika i političkog tajnika HSP, na slijedeću sjednicu Odbora, koja će se održati u Srijedu, 24. listopada 1990. s početkom u 18 sati u prostorijama stranke Šenoina 13, a na kojoj će se tražiti ostvarenje svih zaključaka.

U Zagrebu, 18.10.1990.

Za HSP
/ OVJEROVITELJI ZAPISNIKA - abecednim redom/
članovi privremenog-izvanrednog Odbora HSP

Krunoslav Bečić	Hrvoje Matijević
Goran-Ante Blažeković	Vjekoslav Matijević
Mijo Ćurić	Kaja Pereković
Željko Mak	Marko Živković

Zapisnik izvanredne sjednice članova Predsjedništva i Izvršnog vijeća Hrvatske stranke prava str. 2.

- **24. listopada 1990.** članovi HSP-a: Krunoslav Bečić, Goran Ante Blažeković, Mijo Ćurić, Željko Mak, Hrvoje Matijević, Vjekoslav Matijević, Kaja Pereković, Ivan Starčević i Marko Živković dali su priopćenje za javnost kojim izvješćuju o pokušaju da na sastanku s predsjednikom Dobroslavom Paragom, političkim tajnikom Antom Paradžikom i tajnikom Krešimirom Pavelićem razriješe nagomilane probleme koji opterećuju stranku. Ulaz u stranačke prostorije, uz pogrde, onemogućio im je Ante Paradžik. Zbog nedemokratskog i po Hrvatsku štetnog djelovanja čelnika, javno su se ogradili od dosadašnjeg i budućeg rada stranke.

Priopćenje za javnost članova Hrvatske stranke prava

Kao obnovitelji 25. veljače 1990. godine i članovi Predsjedništva i Izvršnog vijeća i članovi Hrvatske stranke prava, pozvali smo pismenim putem gg. predsjednika Dobroslava Paragu, dopredsjednika Antu Paradžika i političkog tajnika Krešimira Pavelića na zajednički sastanak 24.X.1990. u 18 sati u stranačke prostorije, zbog rješavanja nagomilanih problema u stranci. Međutim, dočekani smo na ulici ispred sjedišta od dopredsjednika Ante Paradžika s pogrdnim riječima, uvredama i psovkama, kao i da nas oni smatraju razbijačima stranke i špijunima, te da s nama nemaju što razgovarati, da zabranjuju sastanak i nama ulazak u stranačke prostorije pod prijetnjom fizičke sile i da smo svi isključeni iz stranke. Time su trojica vodećih ljudi u stranci zorno dokazali da Hrvatsku stranku prava drže svojim privatnim vlasništvom. Vidjevši da je svaki daljnji dijalog nemoguć, nama članovima Privremenog odbora nije ništa drugo preostalo, nego da g. Anti Paradžiku predamo pismeni podnesak, unaprijed pripremljen za slučaj da kulturni razgovor bude nemoguć.

Zbog neprimjerenih, samovoljnih, despotskih, autokratskih, diletantskih, nedemokratskih i politički štetnih javnih istupa i postupaka Dobroslava Parage, Ante Paradžika i Krešimira Pavelića, koji su rezultirali gubljenjem ugleda, nezadovoljstvom članstva, stagnacijom i privatizacijom stranke, mi obnovitelji, članovi Predsjedništva i Izvršnog vijeća Hrvatske stranke prava javno se distanciramo od njihovog dosadašnjeg i budućeg djelovanja.

Krunoslav Benčić, Goran Ante Blažeković, Mijo Ćurić, Željko Mak, Hrvoje Matijević, Vjekoslav Matijević, Kaja Perković, Ivan Starčević i Marko Živković

U Zagrebu, 24.X.1990.

Privremeno sjedište Odbora:
Jurjevska 23, 41000 Zagreb

Priopćenje za javnost članova Hrvatske stranke prava

- **25. listopada 1990.** priopćenjem za javnost, predsjednik Dobroslav Paraga svjedoči kakva razina uljuđenosti vlada u HSP-u Svoje dojučerašnje suradnike naziva minornom skupinom, razbijačima stranke, optužujući ih neizravno za pokušaj atentata na njega. Da apsurd bude veći, ti članovi su ga imenovali za predsjednika HSP-a. Zanimljivo, po Paraginoj tvrdnji izvršeno je na njega više atentata u kojima drugi pogibaju, a on ostaje živ i neozlijeđen.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB
A.ŠENOE br.13
Brzoglas:426-310

25. 10. 1990.

Priopcenje za javnost Hrvatske stranke prava

Ovih dana u Hrvatskoj stranci prava otkrivena je neformalna grupa koja je po reziji izvana imala zadatak da iznutra razbije HSP pokusavajuci onemoguciti realizaciju odluka Predsjednistva stranke kao i njenih drugih tijela.
Tako je ta neformalna skupina od kojih vecina i nisu clanovi Hrvatske stranke prava jer su iz nje kao takvi brisani jos prije mjesec dana, pokusala onemoguciti prikupljanje potpisa za pokretanje inicijative za donosenje Deklaracije o hrvatskoj drzavnoj nezavisnosti. Ta neformalna grupica trazila je od Predsjednistva stranke da odustane od prikupljanja potpisa odnosno zahtjevnih listica jer je smatrala tu akciju stetnom za hrvatski narod i vladajucu politicku stranku.
Ovoj minornoj skupini razbijackih namjera koja u politickom i intelektualnom smislu ne predstavlja nikakvu vrijednost i vaznost u hrvatskom politickom zivotu, jedino preostalo da kleve[illegible] vodstvo HSP podmecuci mu da se bavi nezakonitom djelatnoscu i tome sl.
Glavni kolovodja ove minorne i beznacajne grupice je izvjesna Kaja Perekovic, clanica Hrvatske demokratske zajednice i aktivist[illegible] ogranka HDZ u zagrebackoj Dubravi, koja se uvukla u Hrvatsku stranku prava sa ciljem da je spijunira i izazove eventualno rask[illegible]
Druga, njoj slicna osoba jest Marko Zivkovic, clan Sredisnjeg odbora Hrvatske demokratske stranke, koji je unatoc toga sto je postao clan HSP-a ostao i clan HDS-a, krijuci od vodstva HSP-a ovu cinjenicu.
Treci clan te beznacajne i anonimne skupine je Zeljko Mak, istjerani clan Izvrsnog vijeca HSLS, koji je postao "glavni savjetnik" ove mizerne i destruktivne klike. Isto tako, jedan od clanova HDZ-a jest i izvjesni Ivan Starcevic, koji je bio glavna veza izmedju ogranka HDZ-a u zagrebackoj Dubravi i ove minorne skupine.
Za ostala cetiri clana ove samozvane klike razbijaca kao sto su otac i sin Matijevic, Mijo Curic i Goran Blažekovic u medjuvremenu je otkriveno da su pripadnici jedne destruktivne i antidemokratske politicke organizacije koja djeluje iz inozemstva u cilju razbijanja Hrvatske stranke prava i stvaranja jos jedne paralelne Hrvatske stranke prava, koju imaju namjeru nazvati Cista stranka prava, u koju se nadaju uci tipovi poput gore navednih osoba, koje su sve drugo samo nisu ciste.
Sinhronizacija podzemnih aktivnosti na rusenju ugleda i vodstva Hrvatske stranke prava za posljednjih petanest dana vise je nego jasna. U tom vremenu u Zagrebu su u zadnji cas onemogucene cak dvije politicke tribine u Studentskom centru 13.10. i u Centru za kulturu i informacije 20.10. zbog otkazivanja vlasnika dvorana u kojima su se trebale odrzati.
U medjuvremenu dne 9. listopada predsjednik HSP-a preživio je cudom pokusaj atentata izazvan sabotazom na osobnom vozilu putuju u Ljubljanu na sastanak sa predsjednikom Skupstine Slovenije dr Francom Bucarom.

Priopćenje za javnost Hrvatske stranke prava str. 1.

Buduci da su ovi planovi o likvidaciji predsjednika Hrvatske stranke prava ostali bezuspjesni, na scenu stupaju trojanski konji i njihovi manipulatori, smatrajuci valjda da ce unutarnjom diverzij ostvariti svoj pakleni plan, to jest blokirati instrument za ostvarenje hrvatske drzavne nezavisnosti.
Umjesto svoga "velikog uspjeha" oni su dozivjeli svoj potpuni poraz jer su ucinili veliku uslugu Hrvatskoj stranci prava razotkrivajuci svoju destruktivnu djelatnost.
Zbog takve negativne i po hrvatski narod u domovini i svijetu, stetne aktivnosti, Predsjednistvo HSP-a primjenilo je odredbe clana 6. i 7. Pravila stranke te je one koji su bili clanovi stranke u casu razotkrivanja ove mizerne skupine, brisalo iz svoga clanstva.

HRVATSKA STRANKA PRAVA ZAGREB, A. Šenoe 13 PREDSJEDNISTVO HSP:
Dobroslav Paraga

P.S. Molimo ona sredstva javnog priopcivanja koja su objavila Priopcenje ove razbijacke skupine (Vjesnik, Vecernji list) da u cijelosti objave Priocenje Predsjednistva Hrvatske stranke prava od 25. listopada 1990.

Priopćenje za javnost Hrvatske stranke prava str. 2.

- **29. listopada 1990.** *Privremeni odbor HSP-a* u svom priopćenju negira istinitost priopćenja Dobroslava Parage dano 26. listopada 1990. *Večernjem listu* i *Vjesniku.*

29. 10. 1990.

PRIOPĆENJE PRIVREMENOG ODBORA HRVATSKE STRANKE PRAVA

Na priopćenja u "Večernjem listu" i "Vjesniku" od 26.X.1990., koja je potpisao Dobroslav Paraga u ime fantomskog "predsjedništva" t.j. trojstva na bi se mi trebale obazirati, jer su sastavljena od samih besmislica i nemogućih konstrukcija, ali zbog obavještavanja članstva i javnosti moramo upozoriti na očite laži i klevete. Prije svega g. Paraga, Paradžik i Pavelić morali bi znati da pojmovi "neformalna grupa" i "u režiji vana" nikako ne idu zajedno. Naime, forma znači oblik, sukladno tome pojam "neformalno" označuje u svom slučaju grupu bez oblika /pa i bez "kolovođe"/, nešto neobvezatno, kako je moguće režirati nešto neobvezatno, neoblikovano odnosno neformalno.

1. Spominjati članovima Privremenog odbora članstvo u HDZ, HDS i slično skrajnje je [illegible] i [illegible]umjesno, jer su većinu navedenih ljudi u HSP osobno uključili K. Pavelić i A. Paradžik /znači nisu se "uvukli"/ koji su dobro znali za njihove prijašnje članstvo. [illegible] bi zanimljivo znati da li su K. Pavelić ispisao iz HSLS-a i HDS-a i A. Paradžik iz [illegible]-a i [illegible]-a i da li imaju istupnice. Pavelić i Paradžik bili su nekad cijenjeni članovi i rukovoditelji u Savezu komunista, ali su im očite boljševičko-komunističke metode ostale. Jedan od tih "ostataka" je i njihova nova komisija za "podobnost", a pomoću koje [illegible] mjeseci vučenja članova za nos kano odlučivati pregledom pristupnica koji će nepodobni članovi ako su "podobni" moći biti u "njihovom" HSP-u. Imputirajući članovima Privremenog odbora bez dokaza članstvo u nekim inozemnim organizacijama /što nije istina, a ne bi bilo ništa strašno/, Paraga, Paradžik i Pavelić prešućuju da su dobar dio članova HSP iz inozemstva ujedno članovi tih organizacija i financijski donatori HSP, čemu t.j. o iznosu i količini donacija sve znaju samo Paraga, Paradžik i Pavelić.

2. [illegible] je da je stranci onemogućeno održavanje političke tribine u Studentskom centru [illegible], jer su Paraga, Paradžik i Pavelić sami tribinu prvi odgodili, a zatim otkazali.

3. [illegible] kleveta i atakiranje na osjećaje članstva i hrvatske javnosti je da su članovi Privremenog odbora bili protiv akcije prikupljanja potpisa za Deklaraciju o hrvatskoj državnoj nezavisnosti, već su u njoj od početka aktivno sudjelovali prema mogućnostima, a činjenica je da su Paraga, Paradžik i Pavelić svojom bezpletenošću, slabom organizacijom stranke, lošim radom ili neradom s članstvom i odnosom prema članstvu, pa prema skupljačima potpisa na Jelačićevom trgu učinili i odgovorni su da velika i plemenita akcija ne će na kraju imati očekivanu masovnost.

4. Kleveta i optužba da su članovi Privremenog odbora krivi ili učinili pokušaj atentata na Dobroslava Paragu, koliko je strašna toliko je izvan pameti. Tako nešto može izaći samo iz bolesnih ili pokvarenih glava. Osim toga službena istraga još ništa nije otkrila o pravoj nezgodi, "atentatu" ili atentatu na Paragu, pa je ovakvo prejudiciranje i optuživanje izlazna namjerna i trgovanje vlastitim mučeništvom. Zbog ovakve teške i neargumentirane javne klevete i optužbe g. Dobroslav Paraga će se morati suočiti na redovitom sudu s pojedinačnim tužbama svih članova Privremenog odbora HSP.

Pavelić, Paradžik i Paraga su znači zavodili u zabludu Hrvate Domovine i svijeta, tvrdeći svuda kako HSP-u ne smeta dvojno članstvo.

Priopćenje Privremenog odbora HSP-a kojim negiraju istinitost priopćenja Dobroslava Parage str. 1.

- odluku "predsjedništva" o isključenju iz stranke članova Privremenog odbora HSP smatramo nelegitimnom, ništavnom i smiješnom, jer je predsjedništvo bilo bez kvoruma, a odluku su donijela, kao i sve u zadnje vrijeme, samo tri čovjeka. Dapače, članovi Privremenog odbora su utemeljitelji HSP i preostali i to veći dio rukovodstva HSP, koje je i biralo Paragu, Paradžika i Pavelića za privremeno rukovodstvo, a sada im zbog lošeg rada iskazuje nepovjerenje i ne smatra ih više vodstvom HSP-a.

- Nešto bismo predložili gg. Pa-Pa-Pa. Neka se pogledaju u ogledalo jedan po jedan i u njemu će naći uzornike svake sramnog političkog "ugleda" i "uspjeha" /malobrojnost članstva/, koji stranka njihovom zaslugom ovog časa uživa, zahvaljujući samo njima znanom kriteriju po kojemu bi svi u Domovini izvan HSP bili boljševici, a u inozemstvu izvan HSP teroristi. Zahvaljujemo gospodi što su svojim klevetničkim priopćenjima 26.X. dokazali kako izgledaju "zdrave snage" u HSP, snage čija osnovna zadaća nije zrelo i racionalno političko djelovanje, već isključivo paranoidno "skidanje krinki", iako naravno svoje vlastite ne skidaju, jer su odavno već srasle s njihovim licima. Ne, nećemo više trošiti riječi na njih bez obzira na sve njihove buduće klevetničke konstrukcije o neprijateljima i inima.

Umjesto toga pokušati ćemo vratiti ugled stranci, vratiti smisao njezinom programu i djelovanju. Uvjereni smo da će članstvo i ogranci HSP-a ispravno ocijeniti loš rad trojice dosadašnjih vodećih ljudi u HSP-u i gdje je istina i poštenje, a članstvo i ogranke pozivamo da hitno zahtjevaju opći Sabor HSP, a najkasnije za božićne blagdane /zbog dolaska članova iz inozemstva/ da ne bude prekasno.

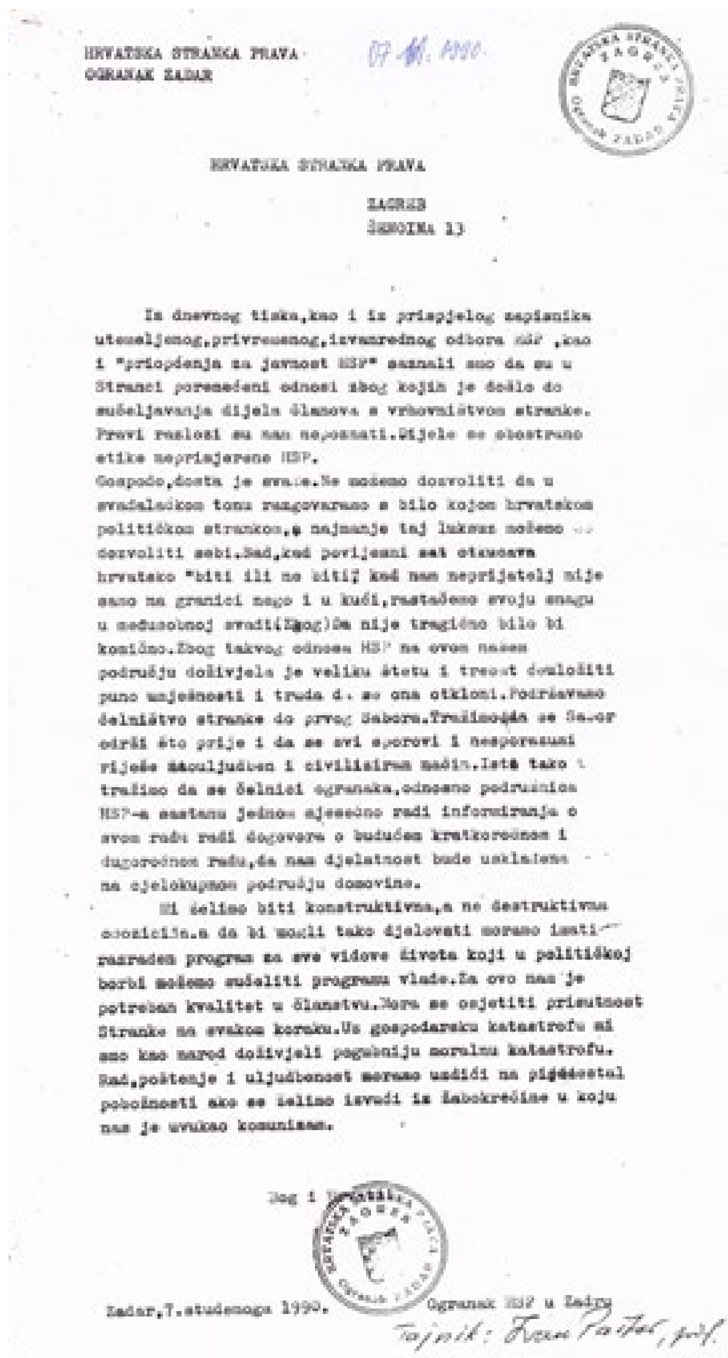
Sve te laži, optužbe i klevete na koje smo upozorili pokazuju bolesne ambicije, diktatorstvo pod svaku cijenu, pa i moralnu bijedu klevetnika, pa s njima više nemamo što razgovarati, a o njihovoj odgovornosti za loše stanje u stranci i eventualnom isključenju njihovom odlučivati će demokratski opći Sabor HSP.

Ovim priopćenjem naša prepiska s bivšim vodstvom HSP-a putem tiska prestaje.

Zagreb, 29. listopada 1990. Privremeni odbor HSP

Priopćenje Privremenog odbora HSP-a kojim negiraju istinitost priopćenja Dobroslava Parage str. 2.

- **7. studenoga 1990.** upućujemo dopis središnjici, na ruke predsjednika Dobroslava Parage, pokušavamo smiriti strasti. Na dopis nam se nisu udostojali ni odgovoriti. Štoviše, svađe se razbuktavaju, a izričaj sučeljenih postaje još grublji i siroviji. Stid nas je zbog ovakvog stanja u HSP-u Drugi nas u Zadru s podsmijehom gledaju.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
OGRANAK ZADAR

07. 11. 1990.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

ZAGREB
ŠENOINA 13

Iz dnevnog tiska, kao i iz prispjelog zapisnika utemeljenog, privremenog, izvanrednog odbora HSP, kao i "priopćenja za javnost HSP" saznali smo da su u Stranci poremećeni odnosi zbog kojih je došlo do sučeljavanja dijela članova s vrhovništvom stranke. Pravi razlozi su nam nepoznati. Dijele se obostrano etike neprimjerene HSP.
Gospodo, dosta je svađe. Ne možemo dozvoliti da u svađalačkom tonu razgovaramo s bilo kojom hrvatskom političkom strankom, a najmanje taj luksuz možemo dozvoliti sebi. Sad, kad povijesni sat otkucava hrvatsko "biti ili ne biti", kad nam neprijatelj nije samo na granici nego i u kući, rastačemo svoju snagu u međusobnoj svađi (Zbog) što nije tragično bilo bi komično. Zbog takvog odnosa HSP na ovom našem području doživjela je veliku štetu i treost domložiti puno umješnosti i truda da se ona otkloni. Podržavamo čelništvo stranke do prvog Sabora. Tražimo da se Sabor održi što prije i da se svi sporovi i nesporazumi riješe čovoljudnom i civiliziranom način. Isto tako tražimo da se čelnici ogranaka, odnosno područnica HSP-a sastanu jednom mjesečno radi informiranja o svom radu radi dogovora o budućem kratkoročnom i dugoročnom radu, da nam djelatnost bude usklađena na cjelokupnom području domovine.

Mi želimo biti konstruktivna, a ne destruktivna opozicija, a da bi mogli tako djelovati moramo imati razrađen program za sve vidove života koji u političkoj borbi možemo sučeliti programu vlade. Za ovo nam je potreban kvalitet u članstvu. Mora se osjetiti prisutnost Stranke na svakom koraku. Uz gospodarsku katastrofu mi smo kao narod doživjeli pogubniju moralnu katastrofu. Sad, poštenje i uljudbenost moramo uzdići na pijedestal pobožnosti ako se želimo izvući iz žabokrečine u koju nas je uvukao komunizam.

Bog i Hrvati!

Zadar, 7. studenoga 1990. Ogranak HSP u Zadru
Tajnik: Ivan Pastar, prof.

Dopis HSP ogranak Zadar predsjedniku Dobroslavu Paragi

- **15. studenoga 1990.** primili smo od *Privremenog izvanrednog odbora Hrvatske stranke prava* pisanu obavijest o temeljnim prigovorima na rad HSP-a i zamjerke trojici vodećih ljudi.

15. [illegible] 1990.

TEMELJNI PRIGOVORI I ZAMJERKE TROJICI VODEĆIH LJUDI U HRVATSKOJ STRANCI PRAVA

1. Izi[illegible]ravanje cijelog pravaškog inicijativnog kruga i obnova stranke bez pravaša, koji su mor[illegible]li biti u njoj, da bi se osigurale vlastite vodeće pozicije. Tako su učinili [illegible] već na početku, a HSP je od početka ostala bez šire kvalitete i zdrave konkurencije u vodstvu.
2. Fa[illegible]tično isguravanje iz stranke /Pavelić- ljubomora?/ Mirka Antuna Pizenta obnovitelja i člana Predsjedništva ignoriranjem, degradacijom i ponižavanjem. Pizent je bio autor programatičkog teksta HSP "Hrvatsko državno pravo temelj slobode, dostojanstva, blagostanja". Vidi HRVATSKO PRAVO br. [illegible] stranica 11.
3. Na[illegible] početnog [illegible] i zajedničkog rada Predsjedništva i Izvršnog vijeća, sve samovolj[illegible] /javni istup[illegible] HSP/, nedemokratskiji i nervozniji odnos Krešimira Pavelića prema ostalim članovima rukovodstva uz nerad Ante Paradžika, koji zbog nerada optužuje i galami na sve druge.
4. Učinili od ostalog dijela Predsjedništva i Izvršnog vijeća samo paravan za svoje samovoljne političke odluke i postupke.
5. Sv[illegible]jalački i ug[illegible]njački /svi [illegible] protiv nas/ odnos prema drugim hrvatskim strankama i pokretima slične ili iste političke orijentacije u Domovini i svijetu.
6. To[illegible]lno zapuštanje rada s članstvom i traženje članstva /Pavelićeva politika: "nama ne tr[illegible] članstvo, [illegible]"/ i nest[illegible]ranje ogranaka u Domovini prvih pola godine./[illegible]
7. Od[illegible] nepovjerenja, podcjenjivanja i ljubomora prema ostalim članovima rukovodstva. Pr[illegible]jerana samohvala i podcjenjivanje drugih.
8. St[illegible] od ljudi, konkurencije u stranci i izvan nje iz sebičnih liderskih pobuda.
9. "[illegible]anje" u začetku, podcjenjivanje i ismijavanje svake ideje i inicijative koja nije do[illegible] od njih. Loše vodjenje sastanaka. Većina točaka dnevnog reda je bivala preskočena [illegible]li ostala nedorečena osim nj[illegible] početnih.
10. Ignoriranje i uklanjanje svakog [illegible] rukovodstva i ogranaka tko bi nešto "nezgodno" pitao ili prigovorio /[illegible] se mogli doživjeti "paljbu"/, što je pomalo rezultiralo [illegible], pasiviziranjem članova i [illegible] atmosferom u stranci.
11. Zb[illegible] mogućnosti što samovoljnijih odlučivanja, razdvajanje sastanaka i onako kadrovski kr[illegible] Predsjedništva i Izvršnog vijeća.
12. S[illegible]pohvalni i kraji izvještaj A. Paradžika i K. Pavelića, uz žalopojke o slabim nov[illegible] darovima, [illegible] puta po USA i Kanadi.
13. [illegible] lidera politički nepromišljeno, samovoljno i brzopleto postavljanje dužnosnika [illegible] glasom i raz[illegible]javanje i [illegible]diranje [illegible] na isti način.
14. P[illegible]džikovo i Pavelićevo izrazito sabotiranje prvog nastupa HSP u Bosni i Hercegovini [illegible] polju, [illegible] daljnjih [illegible] u BiH, jer je inicijator bila Hrvatska pravaška [illegible].
15. [illegible]li smo se da će se Paraginim povratkom iz inozemstva stvari popraviti, no on se [illegible] "demokratskom central[illegible]" Pavelića i Paradžika, dopustio da bude od njih [illegible], te potpi[illegible]ao takvo [illegible] - postupke, istupe i loša politička rješenja. [illegible] je i [illegible] svoje crno-[illegible] politike i naglosti, te stavljanja svojih osobnih "vraćanja du[illegible]" bivšem reži[illegible] na razinu tekuće politike HSP.
16. [illegible] neobjekti[illegible] prebacivanje odgovornosti za političke i financijske promašaje i "[illegible]" na [illegible] kadrovsku [illegible] uz prijetnje suspenzijom.
17. [illegible] je zbog toga Izvršno vijeće HSP donijelo odluku da svi važni zaključci Predsjedništva [illegible] biti u pismenom obliku i potpisani, "trojstvo" je tu odluku izignoriralo, a od [illegible] pa do kraja totalno je ignoriralo Izvršno vijeće, koje kao tijelo kao da nije [illegible] postojalo.
18. [illegible]ozivanje članova Predsjedništva na sastanke i rad Krajeg Predsjedništva praktički [illegible]jetva. Opaska: [illegible] dio rukovodstva se nikad nije tajno sastajao i prvi i jedini [illegible] sastanak [illegible] 18. listopada 1990. na kojem je i ustrojen Privremeni izvanredni [illegible] zbog lošeg stanja u stranci, a prije neuspjelog sastanka cijelog rukovodstva [illegible] listopada. [illegible] nije bilo Paradžikovog "dočeka", sprječavanja sastanka i klevet[illegible] u novinama, sve [illegible] nebi moralo doći na taj način u javnost.
19. [illegible]voljno kooptiranje članova izvan Zagreba i iz inozemstva u Predsjedništvo, što je [illegible] prozirno, jer su takvi neupotrebivi i ne sastaju.
20. Akcija "Zahtjev [illegible]" preko tiska i pošte mogla je zakriti slabu organizaciju i [illegible] malobrojnost članova /u Hrvatskoj i BiH ni tisuću/ i biti uspješna, no kad su nam [illegible] odbile tisk[illegible], njih troji[illegible] su naglo, nepromišljeno, bez organizacije i [illegible] u akciju stavljajući na kocku ugled stranke, jer se samo na Jelačićevom trgu [illegible] mogla postignuti najavljeni [illegible] i broj potpisa.

Temeljni prigovori Privremenog izvanrednog odbora HSP-a str. 1.

- 2 -

1. Nedostiljna i megalomanska i nemoguća obećanja na tiskovnoj konferenciji o milijun i više potpisa do konca godine, o kompjuterskoj obradi podataka i t.d., zbog čega stranka na koncu može biti ismijana.
2. Loš i prepotentan odnos prema skupljačima potpisa na Jelačićevom trgu.
3. U zadnja tri mjeseca suspendirali, smjenjivali i isključivali članove rukovodstva i ogranaka bez dokazane krivnje, saslušanja i razgovora. Gdje nam je nadzorni odbor, časni sud?
4. O radu u stranci doznavali samo iz tiska i govorkanja.
5. Špijunkarenje i laganje medju rukovodstvom i članstvom.
6. Nezadovoljstvo članstva je bilo posebice vidljivo u Zagrebu, ali i izvan njega.
7. Samovoljni i bez konsultacija sve lošiji politički istupi i prosvjedi, koji su nam kao stranci samo škodili. Katastrofalan ugled u javnosti, bez obzira na dobro ime i program, pa i neke dobre akcije.
8. Privatizacija stranke, samodostatnost, zaokupljenost samo sobom i "svojim" stranačkim prostorijama.
9. Svodjenje stranke od dobrog imena i programa samo na loša Pravila, unutrašnje rasulo i stagniranje.
10. Kao što su Paradžik i Pavelić zamjerili Tudjmanu što mi hvala nije rekao članicama Hrvatskog demokratskog bloka poslije prvog kruga izbora u dvorani "Cibona", na otvorenju novih stranačkih prostorija Foraga, Paradžik i Pavelić su se prema ostalom rukovodstvu i obnoviteljima HSP ponašali na isti način.
11. Nekonsekventan i ideološko-politički sumnjiv odnos prema Ustaškom pokretu, dr. Anti Paveliću i NDH, kao da Nezavisna Država Hrvatska počinje od njih trojice i kao da je hrvatska državna nezavisnost samo njihov monopol.
12. Svo su više u oporbu prema hrvatskoj vlasti išli i kad treba i kad ne treba /oporba zbog oporbe/, išli često "pred rudo", a gdje smo kao HSP morali biti tu nas nije bilo, naprimjer: Naši "čelnici" su na Sisvete zaboravili dr. Antu Starčevića, a praktički i obljetnicu suutemeljitelja HSP dr. Eugena Kvaternika, što se nije smjelo dogoditi tako velikim pravašima.
13. Dvoličnost Krešimira Pavelića i Ante Paradžika, jer su stalno tvrdili da u HSP nema bivših komunista i da u HSP ne mogu ni udi, pogotovo ne u rukovodstvo, a sami su bili nekad članovi Saveza komunista. Pavelić kao direktor "Čistoće" do 1972., a Paradžik sin proboru 1971., a kao takvog ga je protuhrvatica Ema Derossi-Bjelajac predložila za predsjednika Saveza studenata.
14. Primitivački, nekulturni, tiranski, nedemokratski i klevetnički odnos prema članovima Privremenog izvanrednog odbora, inače najvećem dijelu rukovodstva i obnoviteljima HSP, štoviše, dapače pučistički odnos, jer su članovi privremenog odbora tražili najprije demokratski sastanak i razgovor.
15. Nezakonito izbacivanje iz stranke ostalog dijela rukovodstva.
16. Paradžik, Paradžik i Pavelić krivi su za loše stanje u stranci, jer su bili "čelni" i sami odlučivali, stranku privatizirali i usurpirali, te učinili da HSP kao "demokratska politička organizacija" /1. član Programskih načela/ ostane to samo na papiru, te su tako ~~samo~~ ugrozili ugled i opstanak Hrvatske stranke prava.

Privremeni izvanredni odbor Hrvatske stranke prava

Zagreb, 15. studeni 1990.

FAX PRIVREMENOG ODBORA
041-573 907

Temeljni prigovori Privremenog izvanrednog odbora HSP-a str. 2.

- **4. i 5. prosinca 1990.** obnovitelji, članovi predsjedništva i Izvršnog vijeća HSP-a i voditelj HSP-a u Dubravi održali su sjednicu na kojoj su Dobroslava Paragu, Antu Paradžika i Krešimira Perkovića razriješili svih dužnosti u HSP-u.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

4/5. 12. 1990.

CROATIAN PARTY OF RIGHT
ADRESA:
41000 ZAGREB

BRZOGLAS: (041)
TELEFAX: (041)

ŽIRO RAČUN KOD SDK FIL. ZAGREB
30105-678-75292

DEVIZNI RAČUN KOD ZAGREBAČKE BANKE,
ZAGREB 25731-3469101

NAŠ ZNAK   Zagreb

SJEDNICA OBNOVITELJA, ČLANOVA PREDSJEDNIŠTVA I IZVRŠNOG VIJEĆA HRVATSKE STRANKE PRAVA I VODITELJA OGRANKA HSP DUBRAVA

Sjednica je održana 4. prosinca 1990. g. s početkom u 19,30 sati u prostorijama Ogranka HSP Dubrava, Cerska 3. Sjednica je završila 5. prosinca 1990. u 00,30 sati.
Na sjednici su prisustvovali: prof. Zlatko Tomičić, član Predsjedništva HSP, dipl. iur. Vjekoslav Matijević, član Predsjedništva HSP, prof. Nikola Bičanić, član Predsjedništva HSP i glavni i odgovorni urednik glasila HSP "Hrvatsko pravo", Koja Puruković, čl. Predsjedništva HSP, Mijo Ćurić, dopredsjednik Izvršnog vijeća HSP, Željko Mak, član Izvršnog vijeća HSP, prof. Krunoslav Bešlić, čl. Izvršnog vijeća HSP, Hrvoje Matijević, čl. Izvršnog vijeća HSP, Gospodin Ante Blažeković, čl. Izvršnog vijeća HSP, Marko Živković čl. Izvršnog vijeća HSP, dipl. ing. Ivan Starčević, predsjednik Ogranka HSP Dubrava i Juraj Pocrnić, tajnik Ogranka HSP Dubrava.
Između prisutnih obnovitelji HSP su: Gospodin Ante Blažeković, Željko Mak, Nikola Bičanić, Mijo Ćurić, Vjekoslav Matijević i Marko Živković.
Gospođa Zdenka Blažeković, obnovitelj i član HSP bila je iz objektivnih razloga spriječena prisustvovati ovoj sjednici. Ona je za zaključke na ovoj sjednici opunomoćila svoga supruga, Gospodina Antu Blažekovića.
Nakon podrobne diskusije na sjednici su analizirana loša stanja koja se kontinuirano i manifestno javljaju u vodstvu i u političkom djelovanju Stranke i donijeti su slijedeći zaključci.
1. Dobroslav Paraga, Ante Paradžik i Krešimir Perković, tj.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB, A. ŠENOE 13

Zapisnik sa Sjednice utemeljitelja
članova predsjedništva i Izvršnog vijeća HSP-a str. 1.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

CROATIAN PARTY OF RIGHT
ADRESA:
41000 ZAGREB

BRZOGLAS: (041)
TELEFAX: (041)

ŽIRO RAČUN KOD SDK FIL. ZAGREB
30105-678-75292

DEVIZNI RAČUN KOD ZAGREBAČKE BANKE,
ZAGREB 25731-3468125

Vaš znak: Naš znak: Zagreb

predsjednik, dopredsjednik i politički tajnik Hrvatske stranke prava, razrješuju se svih dosadašnjih funkcija i dužnosti u Hrvatskoj stranki prava.

2. Dobroslav Paraga se zadužuje da u najkraćem roku oblikuje Odbor za praćenje i zaštitu ljudskih prava pri HSP te da istom bude predsjednik.

3. Nalaže se Nikoli Bićaniću da zbog nastalih situacija u Stranci odgodi svoj najavljeni dolazak u Split dana 5. prosinca 1990. g.

4. Da se 22. prosinca 1990.g. održi izvanredna sjednica Predsjedništva i Izvršnog vijeća HSP s zastupnicima vodstva svih ogranaka HSP u domovini te da se na istu pozovu i zastupnici ogranaka HSP izvan domovine da zajednici po svojim mogućnostima prisustvuju.

5. Da se o donijetim zaključcima odmah obavijeste svi ogranci i članstvo HSP u domovini i u svijetu.

6. Do prve javne promocije HSP kao i do izbora novog Predsjedništva i Izvršnog vijeća Stranke, će rukovoditi pod jednakim uvjetima svi potpisnici ovoga akta.

7. Za vodjenje administrativnog i financijskog poslovanja do izbora novog Izvršnog vijeća zadužuju se i ovlašćuju se: Kajo Pereković, Marko Živković, Goran Ante Blašković i Krunoslav Kenšić.

Utvrdjuje se da je gosp. Dobroslav Paraga bio na ovaj sastanak uredno pozvan i da se nije odazvao bez objašnjenja, niti je op -

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB, A. ŠENOE 13

Zapisnik sa Sjednice utemeljitelja
članova predsjedništva i Izvršnog vijeća HSP-a str. 2.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

CROATIAN PARTY OF RIGHT
ADRESA:
41000 ZAGREB

BRZOGLAS: (041)
TELEFAX: (041)

ŽIRO RAČUN KOD SDK FIL. ZAGREB
30105-678-75392

DEVIZNI RAČUN KOD ZAGREBAČKE BANKE,
ZAGREB 25731-3468135

Vaš znak — Naš znak — Zagreb

...o svoj izo...nak.

U Zagrebu, 4./. prosinca 1990. god.

Nazočni:

...tko To...ić,
...v ...tijević,
...slav Benčić,
...jo ...ković,
...ola Bićanić,
Goran ... Blažeković,
...ljko Mak,
...jo Čurić,
...j Pocrnić,
Ivan Štarčević.

Z...ničar: ...jko Mak

...vit... ...: ... Bićanić
...ko To...ić

HRVAT... STRANKA
PRAVA
ZAGREB, A. ŠENOE 13

Zapisnik sa Sjednice utemeljitelja članova predsjedništva i Izvršnog vijeća HSP-a str. 3.

- **4. prosinca 1990.** naš HSP ogranak Zadar, dopisom upućenim središnjici HSP-a u Zagrebu pokušava smiriti strasti, nažalost, bezuspješno. Ni ovaj put nismo na dopis dobili odgovor.

Zadar, 4. prosinca 1990. god.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
Na ruke gospodina Dobroslava Parage

Hrvatska stranka prava po svim mjerilima osim po brojnosti trebala je biti vodeća hrvatska politička stranka.
Misli našeg ideologa dr Ante Starčevića utkane su u program gotovo svih hrvatskih političkih stranaka, te je s tog naša stranačka obveza i dužnost velika. Moramo svojim djelovanjem biti prvi među jednakima.
Nažalost, stanje je drugačije.
Hrvatska se nalazi u ratu. Dijelovi teritorija unutar današnjih granica okupirani su, gospodarski život zamire, a nezadovoljstvo hrvatskog pučanstva s djelatnošću svih političkih stranaka sve je veće. Kod potpisivanja „zahtjevnih listića" puk nam govori: „HSP je izdao hrvatski narod, a svi ste vi jednaki."
Na dosadašnja naša pisma naslovljena na HSP nismo dobili odgovor niti potvrdu da se s nama slažete ili otklanjate naše prijedloge. Prije ću to nazvati nemarom nego ignoriranjem.
Premda takvi odnosi tjeraju čovjeka u pasivnost, složenost prilika u zemlji i razdor u Stranci primoravaju me da vam se još jednom obratim sa slijedećim zahtjevima – prijedlozima:
– Hitno treba sazvati Sabor Hrvatske stranke prava, na kojem trebaju biti nazočni svi sudionici u sporu.
Na Saboru na uljudben i dostojanstven način treba

Pismo Ivana Vukića, predsjednika HSP-a ogranka Zadar Hrvatskoj stranci prava Zagreb, na ruke Dobroslava Parage str. 1.

- 2 -

riješiti sve nesporazume i netrpeljivosti. Hrvatska i Hrvatska stranka prava su iznad osobnih ambicija i htijenja.

- Uz politički program moramo imati razrađene programe koji tretiraju sve vidove života, koje možemo suprotstaviti vladinom programu kao i programu drugih stranaka. Samo ovako možemo djelovati kao konstruktivna a ne destruktivna opozicija.

- Trebamo izraditi kratkoročne i dugoročne programe djelovanja stranke.

- Čelnici ogranaka stranke trebaju se sastati jednom mjesečno, gdje će rukovodstvo stranke, a i međusobno se informirati o svom radu. Na ovaj način stvorit će se sinkronizirano djelovanje Hrvatske stranke prava na cijelom prostoru domovine. Tako ćemo najbolje znati što se gdje događa i koje radnje moramo poduzeti.

- Hrvati imaju „dvije domovine;" „okupiranu Hrvatsku" i „istjeranu Hrvatsku". Hrvatska stranka prava mora djelovati u obje, ali prvenstvo dati „okupiranoj Hrvatskoj".

- Izraditi plan djelovanja za sljedeće izbore.

- Razraditi plan djelovanja i ponašanja stranke u slučaju vojne intervencije ili neke druge prirodne ili ekološke katastrofe.

Gospodine predsjedniče, vjerujem da ćete moći ustrojiti Hrvatsku stranku prava, da bude dostojan nasljednik djela dr Ante Starčevića. Vaša djelatnost u inozemstvu to potvrđuje. Ukoliko se moje nade ne ispune preostaju mi tri rješenja:

- prvo – odvojiti se, osamostaliti u radu u odnosu na Hrvatsku stranku prava u Zagrebu. Ovo je glupo, jer vodi u raskolništvo.

- drugo – raspustiti ogranak Hrvatske stranke prava u Zadru, što je jednako glupo kao i prvo.

Pismo Ivana Vukića, predsjednika HSP-a ogranka Zadar Hrvatskoj stranci prava Zagreb, na ruke Dobroslava Parage str. 2.

- 3 -

-Treće - Isčlaniti se iz stranke, što za sobom povlači raskol u stranci, što je jednako glupo kao i prva dvoje.

Nadam se da nijedna od ovih mogućnosti neće doći u obzir.

U prilogu Vam dostavljam pisma koja smo dosad uputili u Hrvatsku stranku prava u Zagrebu na Vašu prosudbu, jer pretpostavljam da ih niste pročitali.

NEKA BOG ČUVA HRVATSKU!

BOG I HRVATI!

Sa štovanjem!
Predsjednik ogranka
Hrvatske stranke prave u Zadru
Ivan Vukić

Pismo Ivana Vukića, predsjednika HSP-a ogranka Zadar Hrvatskoj stranci prava Zagreb, na ruke Dobroslava Parage str. 3.

Potpisivanje Zahtjevnog listića proveli smo uz relativno povoljan odaziv građana. U Zadru i ostalim naseljima Zajednice općine Zadar, zahtjevne listiće (peticiju) potpisalo je 6210 građana. U doba potpisivanja vrijeme nam nije bilo sklono, bilo je hladno i vjetrovito. Pod povoljnijim vremenskim uvjetima odaziv građana bio bi znatno veći. No, predsjednika Paragu nije zanimao broj potpisnika ni sami zahtjevni listići kao arhivna građa HSP-a. Za njega je to bila samo zabava, velika predstava i osobna promidžba.

Zbog svađe u Središnjici i zbog neprimjerenih i primitivnih izjava čelnika, neki članovi našeg Ogranka su se pasivizirali, a neki ispisali iz stranke. Unatoč tome, vidni su rezultati našega rada, imamo 110 članova. Da bismo ojačali rad stranke i njenu veću nazočnost u političkom i javnom životu u Općini Zadar utemeljili smo Ogranak Jazine 1 i Ogranak Bokanjac. Za predsjednika Ogranka Jazine 1 izabran je Nikola Mijić, a Ogranaka Bokanjac … Aktivni smo sudionici u javnom i političkom životu u Općini Zadar, članovi smo Međustranačkog savjeta Zadar i Jedinica mjesne zajednice, kojima je nadređeno Ministarstvo obrane, ZNG Zadar.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB

ZAHTJEVNI LISTIĆ

Vlastoručnim potpisom zahtijevam suverenu, slobodnu, demokratsku i NEZAVISNU HRVATSKU DRŽAVU na cjelokupnom povijesnom i etničkom prostoru, isključujući bilo kakvu Jugoslaviju.

Red. broj	IME I PREZIME	GOD. ROĐ.	MJESTO ROĐENJA	MJESTO STANOVANJA	POTPIS
1.	IVE ZORIĆ	1945	NIN-GRBE	GRBE	[illegible]
2.	RAJKA ZORIĆ	1949	NIN-GRBE	GRBE	[illegible]
3.	[illegible]	1954	NIN-GRBE	GRBE	[illegible]
4.	[illegible]	1954	NIN-GRBE	GRBE	[illegible]
5.	[illegible]	1956	NIN, GRBE	GRBE	[illegible]
6.	[illegible]	1958	NIN-GRBE	GRBE	[illegible]
7.	STIPE [illegible]	1936.	[illegible]	[illegible]	[illegible]
8.	[illegible]	1940.	NIN	Gr. Zadar	[illegible]
9.	[illegible]	1969.	Zadar	Grbe	[illegible]
10.	[illegible]	1963	ZADAR	ZADAR	[illegible]
11.	[illegible]	1951	NIN-GRBE	GRBE	[illegible]
12.	[illegible]	1963	ZADAR	ZADAR	[illegible]
13.	[illegible]	1953	ZAGREB	ZADAR	[illegible]
14.	[illegible]	1962	Grbe	Grbe	[illegible]
15.	[illegible]	1941	Grbe	Grbe	[illegible]
16.	[illegible]	[illegible]	Varaždin	Zagreb	[illegible]
17.	[illegible]	1961	Zadar	GRBE	[illegible]
18.	[illegible]	1970	[illegible]	Zagreb	[illegible]
19.	[illegible]	1966.	ZADAR	ZADAR	[illegible]
20.					

Preslik jednog od potpisanih zahtjevnih listića

- **5. prosinca 1990.** otvoreno pismo generalu Kadijeviću povodom objave njegovog intervjua u tjedniku *Danas.*

Zadar, 5. prosinca 199o.

GENERALE KADIJEVIĆU !

Svojim intervjuom tjedniku "DANAS" javno ste obznanili ono što smo već odavno znali, a što ste Vi osobno i armijski vrh nevješto zataškavali.
Gospodine Kadijeviću, Vi ne shvaćate sadašnjost, a još manje budućnost. Živite u prošlom vremenu, kojem nema povratka, te je zato razumljiva Vaša tuga zbog raspada realsocijalističkog sustava, nestanka Varšavskog ugovora i ujedinjenjem Njemačke. Da, da, ugodno je bilo živjeti pod zaštitom velikog Brata,koji je svoje "napredne humanističke ideje" širio gusjenicama tenkova.
Demokratizacija odnosa u Jugoslaviji za Vas je održavanje nepovoljnog trenda unutarnjeg kretanja, koji pogoduje daljnjoj eroziji položaja Jugoslavije u svijetu. Pokušavate nas strašiti s izmišljenim unutarnjim i vanjskim neprijateljima, samo Vam više Narodi Jugoslavije na koje se pozivate ne vjeruju. Danas, a i u buduće ne postoji opasnost od oružanog sukoba među evropskim narodima osim u neprirodnim i nasilno stvorenim državnim tvorevinama, kao što je Sovjetski savez i Jugoslavija. Danas su zemlje bivšeg i sadašnjeg realsocijalističkog uređenja u kojeg nažalost spada i Jugoslavija u znanstvenom, tehničkom i gospodarskom razvoju podređenije razvijenom svijetu više nego u vrijeme vojne okupacije.
Razvojem kompjuterizacije i robotizacije stvorena je takva ovisnost nerazvijenih u odnosu na razvijene kakva nije vladala u nijednoj fazi kolonijalnog razvoja. U ovakav novi kolonijalni odnošaj Narode Jugoslavije doveo je velikosrpski hegemonizam, realsocijalistički, boljševički, te titoistički sustav, kojeg Vi grčevito zagovarate i ne shvaćate, da Vi sa svom svojom željezarijom kojom nam prijetite spadate u muzej ovog bivšeg vremena.
Kažete, da jugoslavenska ideja traje i njeguje se gotovo dva stoljeća. Jugoslavija kao država živi preko 7o godina, a pola vijeka izrađuje se na socijalističkoj osnovi.
Da, to je točno, dugo je to razdoblje. Kad jedna ideja traje tako dugo, kad je Narodi Jugoslavije osjećaju kao teret, kad

Pismo Ivana Vukića generalu Kadijeviću str. 1.

- 2 -

se smatraju okupiranim i kad su zbog te ideje milijuni ubijeni, na tisuće i tisuće zatvarani i proganjani, onda ta ideja u dosadašnjem obliku mora umrijeti, da bi svi Narodi Jugoslavije mogli živjeti.
Tvrdite, da se zbog grubih promašaja realsocijalističkog modela ne može odbaciti socijalistička ideja.
Jugoslavija je bila laboratorij u kojem se na živim ljudima eksperimentirao realsocijalizam, a sad bi Vi htjeli da se budućih, neznamo koliko godina eksperimentira s nekom Vašom vizijom socijalizma.
Kažete, da ste u Jugoslavenskoj narodnoj armiji bili protiv jednopartijskog monopola i da ste se suprostavljali izvana usmjerenoj, za naše uvjete neprimjernoj pluralizaciji.
Dakle, Vi ste protiv jednostranačkog sustava, kao i višestranačkog sustava, dostatni sami sebi. Vi ste ta snaga, Vi ste ta ideja, koja će nadahnjivati Narode Jugoslavije i određivati im što je za njih dobro, a što loše. Da, zato i kažete da ćete raditi po mjeri vlastitih opredjeljenja i u skladu s potrebama i razvojem jugoslavenskog društva. Vi i Vaša JNA iznad svih ste i iznad svega: VELIKI Brat koji misli i radi za sve, samo ga treba slušati.
Dozvoljavate i višestranački život, ali nikako ne u JNA, jer je ona rezervirana samo za komunističku partiju Jugoslavije. To je taj oblik Vaše demokracije.
Tako ste humani i demokratični da ste vojnicima - vjernicima omogućili korištenje vjerske literature i pohađanje vjerskih obreda izvan kasarne i vojnih objekata.
Da ste imalo kritični nebi ovo od stida spominjali kao znak dobre volje već kao znak nasilja kojeg se odričete.
Gospodine Kadijeviću, prijetite oružanom silom. Ništa novo, Vi to već ionako sprovodite. Zar nisu vojni avioni presreli policijske helikoptere kad su letjeli uspostaviti red u Knin ? Zar JNA nije na izravan i neizravan način naoružavala i podsticala kninsku hajdučiju ? U kojoj to zemlji, molimo Vas, pobunjenici blokiraju ceste, miniraju pruge, maltretiraju građane, ubijaju policajce na dužnosti, a da na to sve vojska stoji skrštenih ruku ?

Pismo Ivana Vukića generalu Kadijeviću str. 2.

Nigdje toga nema, osim u ovoj Jugoslaviji izgrađenoj po Vašoj mjeri. U čije ime, u ime kojih naroda, u ime koje klase Vi zveckate oružjem ?
Na slobodnim demokratskim izborima u Sloveniji, Hrvatskoj, Makedoniji i Bosni i Hercegovini Narod je rekao svoje, rekao je: "ZBOGOM komunistička Jugoslavijo ! Takva kakva si, nama ne trebaš". Dakle, glas NARODA nemate, a to će Vam sada pokazati i izbori u Srbiji i Crnoj gori, ako dozvolite da se provedu.
U ime koje klase prijetite ? Da li u ime radničke klase koju ste bestidno iskorištavali i pljačkali 5o godina ?
Zar u ime tih izgladnjelih u čije ste se ime zaklinjali svih ovih 5o godina ? Osim lažnih obećanja niste joj dali ništa.
Vi ste tu klasu izdali i nemate njezin glas.
Vi nam prijetite silom. Da, možete svojim postrojbama uhititi i likvidirati čelnike stranaka i viđenije građane ali ne možete likvidirati sve NARODE koji su Vam rekli - NE.
Upustite li se u avanturu vojne diktature, proći ćete kao i svi diktatori dosada. Rumunjska Vam je najsvježiji i najbliži primjer. Kad bi kod Vas bio razvijen osjećaj odgovornosti podnijeli biste odmah ostavku na svoj položaj ministra obrane, jer tu dužnost Vi niste sposobni obavljati.
Preveliki ste boljševik da biste to mogli shvatiti, te to ni ne očekujemo od Vas.
Novi vjetrovi otpuhat će Vas i te Vaše neprirodne ideje i Vaše istomišljenike. Ne možete zaustaviti kotač povijesti.
Hrvatski narod i ostali narodi Jugoslavije neće propustiti povijesnu priliku da sami odluče o svojoj sudbini.

OGRANAK HRVATSKE STRANKE
PRAVA U ZADRU
Predsjednik:
Ivan Vukić

Pismo Ivana Vukića generalu Kadijeviću str. 3.

- **8. prosinca 1990.** profesor Nikola Bićanić dopisom nas je izvijestio da su razriješeni dužnosti Dobroslav Paraga, Ante Paradžik i Krešimir Pavelić. Do sabora HSP-om privremeno rukovodi kolektivno tijelo čiji su članovi: Vjekoslav Matijević, Zlatko Tomčič, Goran Ante Blažeković, Nikola Bićanić, Marko Živković, Mijo Ćurić, Ivan Starčević, Kaja Pereković i Željko Mak.

Prof. NIKOLA BIĆANIĆ
Krajiška 12/III
41000 ZAGREB
Phone: 041 173-885

Zagreb, 8. prosinca 1990.

Hrvatskoj Stranki Prava - Ogranak ZADAR

1. Dobroslav Paraga, Ante Paradžik i Krešimir Pavelić st. su razriješeni svih dužnosti u HSP, a do SABORA HSP su članovi HSP.
Dobroslav Paraga je zadužen da oblikuje u HSP Odbor za ljudska prava i da njime rukovodi u skladu s načelima HSP.

2. HSP do Sabora privremeno rukovodi kolektivno tijelo čiji su članovi: Vjekoslav Matijević, Zlatko Tomičić, Goran Ante Blažeković, Nikola Bićanić, Marko Živković, Mijo Ćurić, Ivan Starčević, Kaja Pereković i Željko Mak.

Adresa Rukovodstva HSP je :
HRVATSKA STRANKA PRAVA
Podolje 6.
41000 ZAGREB
(kod prof. BENČIĆ)
Phone: 041-573-907
Fax: 041-573-907.

Obraćajte se ubuduće na novu adresu HSP!

3. Službeni izvještaj o gore navedenom slijedi.

4. Dosadašnje vodstvo HSP je zaglibilo, pretvorivši HSP u vakuum u kom nema od obnovitelja HSP nikoga, osim dvojice ljudi (Paradžik i Pavelić). Paraga nije bio obnovitelj HSP, o tom postoji službeni iskaz. Taj vakuum "Trojstvo P-P-P" (čitaj Paraga-Pavelić-Paradžik), koje je uzurpiralo upravljanje u HSP poradi sebičnih interesa, sada popunjava po svom ćefu. U prostorijama u Šenoinoj 13 okupljaju se uz alkohol (sobe su pune flaša vina, travarice i likera) kojekakvi sumnjivci na koje se "P-P-P" sada oslanja kao na svoje čuvare i pobornike.

5. Nakon pokušaja nasilnog izbacivanja Bićanića i drugih članova

Dopis profesora Nikole Bićanića o razrješenju s dužnosti Dobroslava Parage, Ante Paradžika i Krešimira Pavelića str. 1.

2.

Predsjedništva i Izvršnog vijeća iz prostorija na sastanka pravaške mladeži 6. o. mj. skorojević u vodstvu Krešimir Parač je pokušao pucati iz revolvera na Bićanića i to je sada nakon intervencije redarstvenika pod policijom.

6. Zbog vidljivoga pretvaranja HSP u privatno dioničarsko društvo "P - P - P", zbog mutnoga vodjenja financijskog poslovanja kroz koje se okreću velike svote dolara dobivenih od ogranaka iz Sjeveroameričkoga kontinenta, trebat će pokrenuti daljnje korake.

7. Uz silno nastojanje Bićanića tijekom studenoga mjeseca da se s ružnim stvarima u HSP ne ide u javnost, uz opominjanje Paraga od strane Bićanića da se javnost ne informirava o svemu ružnomu, nego da se hitno sazove sastanak s voditeljima ogranaka, uz sve to Paraga je nedavno iza ledja Bićaniću razaslao onu ružnu boljševičkim stilom nakićenu "poslanicu" koju je napisao Pavelić još u listopadu, a Paraga ju sada potpisao, poslao ju je svim ograncima HSP u domovini i u svijetu. Pa time je informiro javnost, jer su i ogranci u svojoj širini javnost.

8. Uz silno nastojanje Bićanića da dodje do sastanka s voditeljima ogranaka HSP i da na tom sastanku budu i oni ljudi koji su obnovili HSP i koji predstavljaju cijelo Izvršno vijeće HSP i najveći dio Predsjedništva HSP, Paraga uporno odbija taj sastanak, jer ga se boji stješnjen svojim strahom da će izgubiti vodstvo i strahom zbog svoga sebičnoga interesa, a u dosluhu (stalnom kontaktu) s Pavelićem i Paradžikom, iako su oni u Australiji. Bićanić se u dva navrata skoro potukao s Paragom uvjeravajući ga i svadjajući se s njim radi potrebe takvoga sastanka.

9. Paraga se bulavo diči da "on na čelu pravaša skida krinke komunjarama i lopovima!" Da je lažac dokaz je da je znao da je Pavelić Krešo (Paragina duša i odreditelj njegovih postupaka) bio član SKJ, a i Paradžik. Pitam Vas i odgovorite mi da li stari komunjare mogu voditi HSP kako Bog zapovijeda. A danas iznad Pavelićeva stola u prostorijama u Šenoinoj visi RASPELO kao sredstvo njegove mimikrije i skrivanja iza Raspela u današnje novo vrijeme!

10. Na blagajničkim i bankovnim izvadcima i računima stoje potpisi

Dopis profesora Nikole Bićanića o razrješenju s dužnosti Dobroslava Parage, Ante Paradžika i Krešimira Pavelića str. 2.

3.

Dobroslava Parage i Ružice Perković. Ružica Perković je rodjena sestra Paragine žene Nevenke. Ljudi, nije li se tako financijski aspekt HSP pretvorio u privatnu proizvodnu političku obrtničku zadrugu obitelji Parage uz učešće kao dioničara Pavelića i Paradžika.

11. Paragina žena utječe na sao način na Paragino političko i još više na njegovo unutar Stranke ponašanje. Prema svemu sudeći ona je cijelu noć od 6. na 7. o.mj. telefonski pljuvala po starijoj gospodji Kaji Perekovićki, šaljući ju u P.M. i govoreći joj "stara kurvo", a Kaja Pereković je časna hrvatska mučenica, u Loibachu kod Bleiburga kao voditeljica Starčevićeve mladeži za NDH je izmakla nožu partizanskog krvnika i pala pod zaklanoga ustašu, pa je (uvjerena da je sretna) našla se u Križnom putu, pa su je otkrili i osudili na smrt, pa je pomilovali i onda je robijala godinama.

Sa 98% smo do sada utvrdili da je to činila Paragina žena, koja inače pripada obitelji koja se osjeća katoličkom!

12. Ako ste slijepi, prepuštajte i dalje da Vas vode lukavi. Ako ste gluhi, do Vas neće prispjeti moje tvrdnje, iza kojih ću ja i na sastanku pred svima javno govoriti i dokazivati ih!

13. Sastanak s voditeljima svih ogranaka HSP, [na njega ćemo pozvati i Paragu i Paradžika i Pavelića (iako čvrsto znamo da se oni neće odzvati!)] planiramo za 22. o.mj., ako nam Bog pomogne. O mjestu i vremenu održavanja bit ćete na vrijeme obavješteni.

Javit ću Vam se uskoro, čut ćemo se.

Puno pozdrava Tebi Ivo, te g. kolegi Paštaru i drugima iz vodstva Ogranka u Zadru!

Vaš

P.S.

Dopis profesora Nikole Bićanića o razrješenju s dužnosti Dobroslava Parage, Ante Paradžika i Krešimira Pavelića str. 3.

STATISTIKA U ODNOSU SNAGA U HSP

I. OBNOVITELJI HSP 25. II. 1990

1) MATIJEVIĆ st.
~~2) MATIJEVIĆ ml.~~
2) BIĆANIĆ
3) BLAŽEKOVIĆ
4) BLAŽEKOVIĆKA
5) ĆURIĆ
6) PIZENT
7) ŽIVKOVIĆ
8) MAK

1) PARADŽIK
2) PAVELIĆ st.

1) BIČIĆ
2) PAVELIĆ ml. } SURADNICI

ODNOS: 8:2 uz 2 suradnika

II. PREDSJEDNIŠTVO HSP:

1) BIĆANIĆ
2) BLAŽEKOVIĆ
3) TOMIČIĆ
4) MATIJEVIĆ st.
5) RAOS

1) PARAGA
2) PARADŽIK
3) PAVELIĆ st.

ODNOS: 5:3

III. IZVRŠNO VIJEĆE HSP:

1) BLAŽEKOVIĆ
2) ĆURIĆ
3) ŽIVKOVIĆ
4) MAK
5) BENČIĆ
6) MATIJEVIĆ ml.
7) BIĆANIĆ ml.

0,4 mjesta

ODNOS 7:0

— PROSUDITE O VEĆINI!

Dopis profesora Nikole Bićanića o razrješenju s dužnosti Dobroslava Parage, Ante Paradžika i Krešimira Pavelića str. 4.

- **8. prosinca 1990.** dr. Marijan Rogić iz Münchena uputio je pismo Privremenom izvanrednom odboru, Jurjevska 23, Zagreb u kojemu iznosi svoj stav glede stanja u HSP-u i izražava svoje nezadovoljstvo s postupcima Privremenog izvanrednog odbora.

Dr. Marijan Rogic
Postfach 830719
D 8000 München 83

München, dne 8. prosinca 1990.

Privremeni Izvanredni Odbor
Jurjevska 23
41000 Z a g r e b

Gospodo, sestro i braco!

Hvala na Zapisniku od 18. listopada, kojeg sam preporuceno dobio iz Zagreba-Dubrave, s datumom na omotnici 27.10.90., bez oznake posiljaca. Hvala takodjer na izvjestaju sa sjednice "obnovitelja, clanova predsjednistva i..." od 4./5. prosinca i na pismu gosp. prof. Bicanica, bez datuma! Predpostavljam da ste mi sve to poslali kao clanu Predsjednictva HSP-a! I na tome Vam dvostruka hvala!

Medju civiliziranim svietom nije obicaj obazirati se na uvredljiva pisma, sto su, bez sumnje, Vasi izvjestaji, Zapisnik i list. O nemilim dogadjajima, prouzrocenim s Vasom provalom, ne mili mi se ni govoriti.No, s dvojicom od Vas me veze, iako zakratko, neka vrst prijateljstva, tako sam ja shvatio, naime s gg. Blazekovic i Bicanic, a radi se i o Stranki, kojoj i ja pripadam, stoga mi je i duznost barem zube obieliti.

Riec je, kako i sami pisete, o "Zapisniku sa izvanredne sjednice clanova Predsjednistva". Clanova Predsjednictva? Ali ja u njemu ne vidim imena gg. Parage, Paradzika i Pavelica -predsjednika, podpredsjednika i politickog tajnika; ne nalazim imena najvaznijih clanova u ovoj nasoj ovozemaljskoj hijerarhiji, sto ne bi propustila ni jedna ustanova, ni jedna politicka organizacija, ni jedna stranka. Ni moje se ime ne javlja tu. Mene je, naime, bit ce to bilo nekako koncem listopada, obaviestio tajnik HSP-a gosp. Kresimir Pavelic, da me Predsjednictvo kani kooptirati u Pred-

1

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 1.

sjednictvo Stranke. Kooptirati, kako i sami znadete, znaci popuniti neko tielo novim clanom, sto je opet duznost i pravo Predsjednictva. Clan 17 Pravila HSP-a pise o tome: "Do odrzavanja redovnog Sabora, ostale clanove Predsjednistva moze kooptirati u Predsjednistvo, Predsjednistvo HSP-a". Zamolio sam tajnika, neka bi mi dao dva-tri dana na razmisljanje, posto nije uvazio moj priedlog: nekoga drugoga, boljeg, sposobnijeg i vriednijeg od mene kooptirati. U cetvrtak, prije njegova puta u Karlovac, nazvah ga i rekoh mu: Ako Predsjednictvo misli, da sam sposoban i da su samnom dobro pogodili (sto ce se vidjeti!) pristajem. O tome sam govorio dne 13. listopada u Karlsruhe-u kod utemeljenja tamosnjeg ogranka HSP-a s A.G. Blazekovicem -njemu ce to biti znano. O Vasim planovima on bas ni zuba ne obieli, iako sam nesto naslucivao i u tom ga pravcu otvoreno -nikako skriveno!- pitao... Doznao sam, da je protokol o mome imenovanju, odnosno kooptiranju trebao zgotoviti prof. Bicanic, ali ga do danas ne napisa, pa tako od njega, iz njegova pisma doznajem, da me i Vi potvrdju-jete, odnosno priznajete clanom Predsjednictva i da Vam to ne godi.

U svim Vasim spisima ostavljate dojam legaliteta; hocete nas uvjeriti, da su svi ogranci i svi clanovi HSP-a uz Vas, da ste Vi jedino na pravome putu, ali ja nigdje ne vidim potvrda, niti mi ih Vi navodite. Zavirimo zajednicki najprije u sve tri tocke Zapisnika, jer izvjestaj sa sjednice se ponavlja i slozeniji je. Zasto od Zapisnika? S njim ste, cini mi se, zabrazdili i odrenali u krivome pravcu, koji ce Vas dovesti na stranputicu, dne 5. prosinca -u provalu i provaliju, bojim se. Navodim Vase oznake.

Ad 1/
Vas Odbor "predstavlja izvrsno i legitimno tielo HSP".

To mi nije jasno. Tko Vas je legitimirao, tko Vam dao pravo i tko Vas je opunomocio?

U redu, Vi to pokusavate nesto dalje u tekstu definirati, kad pod

Ad 2/
pisete o "pismenoj prijavi od 15. kolovoza 1990.", ali mi nije jasno, ne velite i ne imenujete, tko je tu pismenu prijavu podnio. U istoj recenici govorite o ogorcenosti "vecine clanova i ogranaka" -kojih to?- o nezadovoljstvu "svih clanova Predsjed-nistva". Pa zaboga, nijesu valjda i Paraga, Paradzik i Pavelic nezadovoljni sami sa sobom! Ukoliko jesu, cemu se zestiti, zasto lupati po njima? Pa kad bi i svi ovi clanovi, dakle s ovom trojicom skupa, bili nezadovoljni, opet ne mogu biti svi, jer ja o tome nijesam imao pojma; tako nijesam mogao biti ni za ni proti njima. Ja se tek sada mogu odluciti. Ah, moze biti me nijeste ni primili, pa ako jeste, valjda ste me brisali -zbog cega?...Dakle, Vasa bi se tvrdnja mogla nazvati neistinom, o lazi ne govorim namjerno

Donosite odluku o "razrjesenju duznosti dosadasnjeg predsjednika, dopredsjednika i politickog tajnika HSP".

2

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 2.

Imate li Vi pravo na to i tko Vam ga dade? Gdje je to pravo uglavljeno, gdje napisano i od koga podpisano? Citam pravila HSP-a, ali po njima biste bili na stranputici. Procitajte i Vi jos jednom Pravila Hrvatske Stranke Prava, ako meni ne vjerujete.

Vas Odbor ne priznaje "sve izjave i odluke istog Predsjednistva datirane od 15. kolovoza 1990. godine na ovamo" kao regularne.Opet nevoljni 15. kolovoza 1990!

Sto se to zbilo 15. kolovoza 1990?

Zahtievni listici? Pa to je zaboga najpametniji i najzdraviji cin hrvatske politike od nesretne 1945! Ne razumim Vas. Evo, preda mnom je telefaks od Vaseg clana prof. K. Bencica, naslovljen na gosp. Psenicnika od 11.11.1990., koji zavrsava "Uz pozdrav Za dom - Spremni!". Kratka napomena: Paraga-Pavelic-Paradzik nijesu izmislili, kako gosp. Bicanic pise, Psenicnika, on uistinu egzistira u Vasem poslovanju i njemu salje Vas gosp. prof. Bencic -u ime Vas sviju- telefaks i broj Vaseg telefaksa, koji odgovara broju telefaksa, sto ga stavlja gosp. Bicanic na glavu svog pisma... Kakvi ste mi Vi "zadomspremasi", kad ne zelite nezavisne Hrvatske!? Zar nije bio jedini cilj svih onih, koji su vikali Za Dom - Spremni! Nezavisna Hrvatska!?!...

No, putujmo dalje. Na kraju prve, u pocetku druge stranice pozivate "gospodu predsjednika, dopredsjednika i politickog tajnika HSP-a, da podnesu neopozivo ostavke"...

Sto znaci ovdje neopoziv?
Kakav je to politicki cin?
Kakav stil?
Kakvi obicaji?
Tko ste Vi?
Cemu ih pozivati na neopozive ostavke, kad ste ih Vi vec u pocetku odlomka razriesili - neopozivo ostavili!?!

Onda opet donosite "odluke" (s kojim opet pravom?), da biste ih u daljnjoj recenici ponovo pozvali.

I na koncu konaca

Ad 3/ "Odbor zaduzuje gospodju Kaju Perekovic,da pismenim putem obavjesti i pozove gosp. predsjednika, dopredsjednika i politickog tajnika HSP,"...

Nije li tu po sriedi zabuna? Zar ne bi bilo pravilnije reci, po Vasoj logiki: bivseg predsjednika, dopredsjednika i pol. tajnika, jer ste ih nekoliko puta prije toga izmienili, smienili, opozvali, svrgli, preresetali, prociedili, izciedili i neopozivo odbacili!?!... Ako su vec oni -"diktatorska trojica", kako ih krstite- nedosljedni, morali biste Vi pokazati nesto vise konsekventnosti u Vasim nacelima.

3

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 3.

Gdju Kaju Perekovic ste valjda podmetnuli sporadi njezinih patnja na Kriznome putu, zadobivenih rana na bleiburg-skim poljanama. Ne ljutite se, ali to ne spada tu, tome nijesu krivi ni Paraga, ni ni Paradzik, ni Pavelic. Ne bi li bilo postenije, kad bi se ona -s njom i Vi- obratila na pravu adresu, naime na ondasnjeg 23. godisnjeg majora KOS-a u generalstabu Josipa Broza Tita, danasnjeg predsjednika njezine stranke i njezine republike, partizanskog generala Franju Tudjmana; on bi morao znati, tko je pucao na nju u Bleiburg-u. Ja nijesam, Bog mi je sviedokom, a nije bilo ni moguce jedva osmogodisnjem djecacicu (to bih bio ja!) doci do Bleiburg-a, jer kroz moje rodno mjesto nije vozila ni "tonobila" ; a i tko bi mi znao reci, gdje je taj vraziji Bleiburg!? A vidio, cuo i danomice sam osjecao silu bezakonja i zvierstva i manjih cinova od majorovih!...

Uzrok ratu je, dakle, 15. kolovoza 1990. Vi ga u svim svojim izvjestajima, zapisnicima i pismima zaobilazite kao macak vrucu kasu. Zasto ne recete otvoreno: Tu smo i to je!? Ipak "Zahtjevni listici"! Njih su zabranjivali, kako cujem, Franjo Tudjman u Hrvatskoj, a u slobodnome svietu, po Sjevernoj Americi i Kanadi Srecko Psenicnik i Franjo Tudjman. Ne cu se prevariti, niti cu pogriesiti, ako ih imenujem, odnosno okarakteriziram kao potezala marionetica. Evo zasto:

Gosp. Psenicnik je od pojave stranaka u Hrvatskoj stitio, zagovarao i pomagao Tudjmana; to ocito pokazuje njegovo glasilo "Nezavisna Drzava Hrvatska". U Okruznici br. 6/90 od 12. rujna 1990., na stranici prvoj veli, da je Tudjman "jedino rjesenje u interesu Hrvatske" (Federativne ili konfederativne? O tome ne govori). U Okruznici br. 5/90 od 20. kolovoza 1990., na stranici sestoj moli sve clanove svog Predsjednictva u cetrnaest tocaka, da mu odgovore na postavljena pitanja s DA ili NE. Evo i ovih:

10) Da li bi se pripadnici HOP-a trebali ukljuciti u HSP pod danasnjim vodstvom:

11) Da li potraziti suradnju s drugom skupinom pravasa, koji zele HSP ali sa drugim vodstvom?

12) Javno izraziti podporu HOP-a Vladi u Zagrebu:

13) Pozdraviti dosadasnji rad dra. Tudjmana:

Sad uzporedimo Odluke Vaseg "Privremenog Izvandernog Odbora". Pametnome ce biti dosta, komentar je suvisan.O namjestenom interwiev-u Psenicnikovom u beogradskoj "Dugi", kojemu se javlja adekvatan u "Rubikonu", sa slicnim, gotovo istim naslovom, ne cu govoriti. Citajte iz prilozenih kopija i donesite Vase sudove... A moj prijatelj Goran ne ce mi moci reci, kad ih procita i izporedi datume, da jos o tome nije nista znao...

Gosp. prof. Bicanic pise u listu, dne 14. studenog, naslovljenom na predsjednika Paragu, da bi

4

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 4.

"trebalo preuzeti inicijativu u stvaralackoj hrvatskoj opoziciji s ciljem da se zajedno s vladajucom strukturom u Hrvatskoj izbori Nezavisna Drzava Hrvatska ..."

Upitajte sefa "vladajuce strukture u Hrvatskoj" Franju Tudjmana, kako je izborio od 1941. do 1945., pa od 1945. do 1960-ih Nezavisnu Drazavu Hrvatsku! Pitajte ga dalje, sto je ucinio s onim borcima za Nezavisnu Drzavu Hrvatsku -on major partizanski-kad su njemu i njegovim kumpanima razoruzani od britanskih jedinica -ne partizanskih!- dopali saka, bolje receno dovedeni pred puscanu ciev, pod malj, sjekiru,... Odgovor cete naci, ako ga ne smijete pitati, u Nedjeljnoj Dalmaciji br. 984 (1990), str. 8 - 9. Njegove izjave ce Vas uvjeriti, kako se on junacki borio za nezavisnost Hrvatske skupa sa svojim ljubljenim komandantom Josipom Brozom Titom; suborcima Djilasom, Rankovicem i s pobratimom Simom Dubajicem. A vjerujte mi, cin majora nije bilo lako dobiti, niti ga je svatko dobio, pogotovo je to moralo biti tezko Hrvatu u jugoslavensko-srbskoj armiji, pa bila ona i crvene komunisticke boje!...

Tuzili ste, sestro Kajo i braco pravasi, mog (a i svog) predsjednika sudu. Ne mogu vjerovati, ali eto citam, stoji na bielu papiru. Cak i mene (i ja sam brat pravas) pozivate u nekom apelu s "Braco pravasi!", zalite se -i meni, vjerujem- da ste uvriedjeni, da Vas je "sramota pred svietom"; govorite o ljubavi "prema OCU DOMOVINE i nasoj Hrvatskoj Stranki prava"; sumnjate u nasu -i moju naravno, jer sam i ja brat pravas- sposobnost; velite nama, svojoj braci pravasima: "Ako niste sposobni napraviti reda, ima nas koji hocemo!" I sve ostale sestre pravasice i sva ostala braca pravasi -osim Vas naravno- nijesu sposobni... E bas Vam hvala! Nu, ne vriedjate li s time sve pravasice i pravase, koji nijesu i ne mogu biti tako sposobni poput Vas?

Iz ljubavi tuziti predsjednika, podpredsjednika i politickog tajnika onome sudu, sto je nastavak, ako ne isti onaj sud, koji je bezbrojne pravase sudio na smrt, vjesao o konopac -bez prava na riec, bez prava na utok; onome istome sudu, koji je bezbroj Vase brace i sestara, Hrvatica i Hrvata, samo zato jer su Hrvati, bezmilosrdno zatvarao, proganjao, ubijao. Taj isti sud ce Vas danas-sutra priznati, e bi oslabio Hrvatsku Stranku Prava, e bi nas dalje odveo od hrvatske nezavisnosti, e bi nas sutra opet s istim ljudima i s istom udbinom garniturom lovao i strieljao poput zeceva. Eto, tako ja mislim o "vladajucim strukturama" u danasnjoj Hrvatskoj, o njezinim legislativama, exekutivama i o slavnim justicijama avnojsko-zavnohskim! A zao mi Vas je, jer ce neki od Vas osjetiti ostricu tih istih struktura, kada Vas vise ne budu trebale -odskocit cete poput vruceg krumpira iz njihove sake...A Vi od tog suda trazite pravicu? Na cast Vam bilo i ostalo!

Ja se ne stidim naseg predsjednika. Savrsen on nije, a i ne moze biti, jer je savrsenstvo bozanski atribut, moj predsjednik je covjek. No ponosim se s njim, s danasnjim predsjednikom Hrvatske

5

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 5.

Stranke Prava, a to je gosp. Dobroslav Paraga! Pokazite mi bilo kojeg predsjednika, bilo koje stranke u Hrvatskoj, medju Hrvatima, koji se ne bi imao necega stiditi, koji ne bi imao taloga na timenjaci (putra na glavi, kako pise prof. Bicanic), sto mu ga ne bi bilo potrebno sastrugati, e bi cist stajao pred obcinstvom poput nasega!?!... Bit ce to to, sto druge smeta!!!

A kako cu se ponositi s Vama, koji nasilnicki provaljujete u svetiste nase Stranke, u Senoinu broj 13?; vrsite prietite neduznom bratu pravasu samo zato, jer se ne dade zavesti od zavodnika dojucerasnjih, danasnjih, a Bog ne dao i buducih... Tucete ga, jer Vas zeli odvratiti od krivicnog djela. Pa kako cu se s Vama diciti!?! Imam li razloga? Nazivljete moje vodstvo "coporom krvozednih vukova" (Tomicicevo pismo od 19. rujna 1990.), balavcima, diletantima, glupanima, diktatorima i slicno (zadnje pismo Bicanicevo)... Sestro pravasice i braco pravasi, doveli ste balkanstinu u Zagreb, ugurali ste je u svetiste Stranke, a to nije ni hrvatski ni demokratski; s tim se nacinom ne stuje ni hrvatstvo, ni pravastvo, ni ljudsko dostojanstvo na koje svaki Boziji stvor ima pravo. Ruku na srdce, mogu li se s Vama diciti? Bi li ste se Vi sa mnom ponosili, da sam ja tako sto ucinio!?!

Ne siedite li Vi, gospodo draga, u staklenoj palaci i bacate kamenje na druge? Jeste li Vi zbilja bezgriesni? Ako jeste, uzmite kamenje(po Ivanu 8,7b) u ruke, i ja cu Vam ga dodavati...

Vi ste, cini mi se, naumili postaviti nekoga drugoga na predsjednicku stolicu HSP-a. Gosp. Psenicnik je uvrtio sebi u glavu, da mu pripada to mjesto (svo njegovo djelovanje dosada, sve Okruznice i zakruznice, sto ih sastavlja i pise sacici svojih podanika idu u tom pravcu) po pravu nasljedstva. A kakvog nasljedstva - krst mu magareci!?! Jedino po stenjevackom dekretu! Ili zeli srusiti Hrvatsku Stranku Prava, sto ce reci izaci Tudjmanu u susret, napraviti mu uslugu?... Tertium non datur u njegovu radu... Saljem Vam kopije pisama i Okruznica iz kojih je to ocito. Zelilite li sloviti kao razbijaci Stranke? Drugcije cete jedva uci u poviest. Ne bi li bilo postenije, da ste se otvoreno borili proti nasoj Stranki iz redova stranka, cije interese zastupate? A oni medju Vama, koji srdcem i dusom pravaski disu, ne bi li bilo puno bolje, da su se uclanili u druge stranke i napadali otvoreno nas rad, kao sto i mi otvoreno govorimo!?! Ne bi li to bilo ljudski i bratski?

Ne radi se o novcu -novaca i pameti doduse nekome nikada dosta!- nego o povjerenju, koje ste Vi, bojim se, proigrali. I to mene tisti; dusa me boli, izgubio sam prijatelje, nestalo je i vriednih ljudi i dobrih pravasa; okrnjena je nasa Stranka. Nikome ne osporavam postenje, ljudstvo, hrvatstvo, rodoljublje i dobre nakane; od nijednog od Vas se ne smatram bolji, niti Vas u cemu nadvisujem, ali, sestro i braco po Bogu i po Stranki, kamo to vodi!?! Zao mi je, pogotovo dobronamjernih medju Vama, sto cete osjetiti ledeno srdce "vladajuce strukture" i prazninu obecanog Vam "spasitelja" iz vana -vojskovodje bez vojske!

6

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 6.

Eto, to mi bi na srdcu, to Vam rekoh otvoreno i ne igram se iza kulisa, ne navlacim krinku na lice, ne nalazim se ni u rukama ni u ulozi udbinoj, supovoj... A Vi -ne svi- kako je s Vama?

Jos ovo: dok ne vidim boljeg -jedva cete mi ga moci pokazati- ostajem dalje uz predsjednika Paragu, nadam se i poslije Sabora. Tu moju skromnu zelju mi, nadam se, ne cete uzeti za zlo.

Reci Vam, sto mislim, duznost mi je. Ako sam pak nekoga od Vas uvriedio s mojim otvorenim riecima, nije mi bila namjera i molim oprostenje.

Dobro i mir donio Vam Ditic iz jaslica!

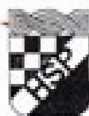
Uz pravaski pozdrav "Bog i Hrvati!" ostajem Starcevicev i Paragin, iako "planetarni clan" Predsjednictva, pravas

P.S. Sve moje -pod pravim imenom i pseudonimom- pisane radove (naucne, politicke i beletristicke), koji se nalaze kod g. Blazekovica (Ante Pavelic 1889-1989 s podnaslovima) i kod g. Bicanica ("Vrano -ljubavi moja trajna!" "Pulherio -i ta tvoja dica!", "Golootocki dojmovi"...) neka se namah uruce predsjedniku HSP-a, gosp. Dobroslavu Pragi. Nitko drugi nema pravo umnozavati ih ili tiskati.

U München-u, dne 8. prosinca 1990.

Pismo dr. Marijana Rogića Privremenom Izvršnom Odboru HSP-a str. 7.

- **16. prosinca 1990.** od obnovitelja, Predsjedništva i Izvršnog vijeća HSP-a dobili smo dopis kojim nas pozivaju na sastanak 22. prosinca 1990. u 11 sati u prostorijama Mjesne zajednice Petar Drapšin, Ilica 124 u Zagrebu. Razlog sastanka su učestali sukobi u tijelima stranke, koji su posljednjih mjeseci intenzivirani, koče i onemogućavaju normalan rad.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

CROATIAN PARTY OF RIGHTS
ADRESA:
41000 ZAGREB
Jurjevska 23

BRZOGLAS: (041) 273-054 173-885
TELEFAX: (041) 573907

ŽIRO RAČUN KOD SDK FIL. ZAGREB
[illegible]

DEVIZNI RAČUN KOD ZAGREBAČKE BANKE,
ZAGREB [illegible]

P O Z I V svim Ograncima
HSP u Domovini i u svijetu

VAŠ ZNAK NAŠ ZNAK

Zagreb 16.prosinca 199o.

Zbog sukoba u vodećim tijelima Hrvatske stranke prava,koji se tijekom posljednjih mjeseci intenziviraju i koče te onemogućuju normalan rad Stranke, sazivamo sastanak Predsjedništva ,Izvršnog vijeća, obnovitelja i predstavnika SVIH OGRANAKA HSP u Domovini i svijetu, s ciljem da se postojeći sukobi SAVLADAJU radi normalnog života i političkog djelovanja Stranke.

Sastanku su obvezni prisustvovati predstavnici Ogranaka HSP kao i pojedinci koji su na njega pozvani. Molimo Vas, da imajući na umu zaista teško stanje u Stranci, postupite prema ovom pozivu, kako bi se na stvarno demokratski način Hrvatska stranka prava postavila na zdrave i čvrste temelje,što predstavlja osnovu za njeno pravilno hrvatsko djelovanje.

SASTANAK ĆE SE ODRŽATI U SUBOTU, 22. PROSINCA 199o. S POČETKOM U 11 SATI PRIJE PODNE, U PROSTORIJAMA MZ "PETAR DRAPŠIN",ILICA 124 ZAGREB. (druga tramvajska postaja Ilicom od Trga bana J.Jelačića prema Črnomercu,tramvajem broj 1, 11 ili 6)

OBVEZNO je da ovom sastanku prisustvuju najmanje po tri člana iz svakog Ogranka HSP. Svaki delegat treba se na ulasku u dvoranu predstaviti pismenim OVLAŠTENJEM potvrđenim službenim pečatom Ogranka kojeg zastupa. Molimo Vas da odmah potvrdite primitak ovog POZIVA te da nam potvrdite dolazak s imenima delegata koji će na ovom sastanku zastupati Vaš Ogranak, kako bi se izbjegli svi nepotrebni i neželjeni nesporazumi.

HRVATSKA BRAĆO! BUDIMO PRAVAŠI I HARNI SLJEDBENICI OCA DOMOVINE. NE DOZVOLIMO DA NAS ITKO ODVRATI OD ISTINE!

BOG I HRVATI - HRVATSKA HRVATOM!

Obnovitelji,Predsjedništvo i IV HSP

Poziv svim Ograncima HSP-a u Domovini i svijetu kojeg su uputili Obnovitelji, Predsjedništvo i Izvršno vijeće Hrvatske stranke prava

- **16. prosinca 1990.** poslali smo brzojav da zbog nevremena ne možemo nazočiti sastanku i pozivamo na smirivanje strasti i neka prevlada razum i razbor.

BRZOJAV BR 2696 — ZADAR, 16. 12. 90.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB
ŠENOINA 13

ZBOG VREMENSKIH NEPOGODA NISMO MOGLI PRISPJETI NA DANAŠNJI SASTANAK, ŠTO ISKRENO ŽALIMO. MOLIMO VAS DA RAZUM I RAZBOR NADVLADAJU OSOBNA HTIJENJA. SAMO SLOŽNI BIT ĆEMO JAKI. BOG I HRVATI.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
OGRANAK ZADAR
PREDSJEDNIK:
IVAN VUKIĆ

Brzojav kojim smo zbog nevremena otkazali nazočnost na sastanku 22. prosinca 1990.

- **18. prosinca 1990.** dobili smo od predsjednika Dobroslava Parage brzojav sljedećeg sadržaja: „Razbijačka skupina zakazala sastanak u Zagrebu. Poziv upućen na ukradenom memorandumu HSP-a. Tko se odazove na taj poziv snosit će posljedice u skladu s članom 6 i 7 Pravila HSP-a. Predsjednik Dobroslav Paraga."

27122 Y ZDR

21112 ZGB OOO

44/790

ZAGREB/41000 46/43 18 1630

103

TELEGRAM

18 17 11 1

IVICA VUKIC

BRANIMIROVA OBALA 49

ZADAR

RAZBIJACKA SKUPINA ZAKAZALA SASTANAK ZA 22.12.90 U ZAGREBU STOP POZIV UPUCEN NA UKRADENOM MEMORANDUMU HSP STOP TKO SE ODAZOVE NA TAJ POZIV SNOSIT CE POSLJEDICE U SKLADU SA CLANOM 6 I 7 PRAVILA HSP

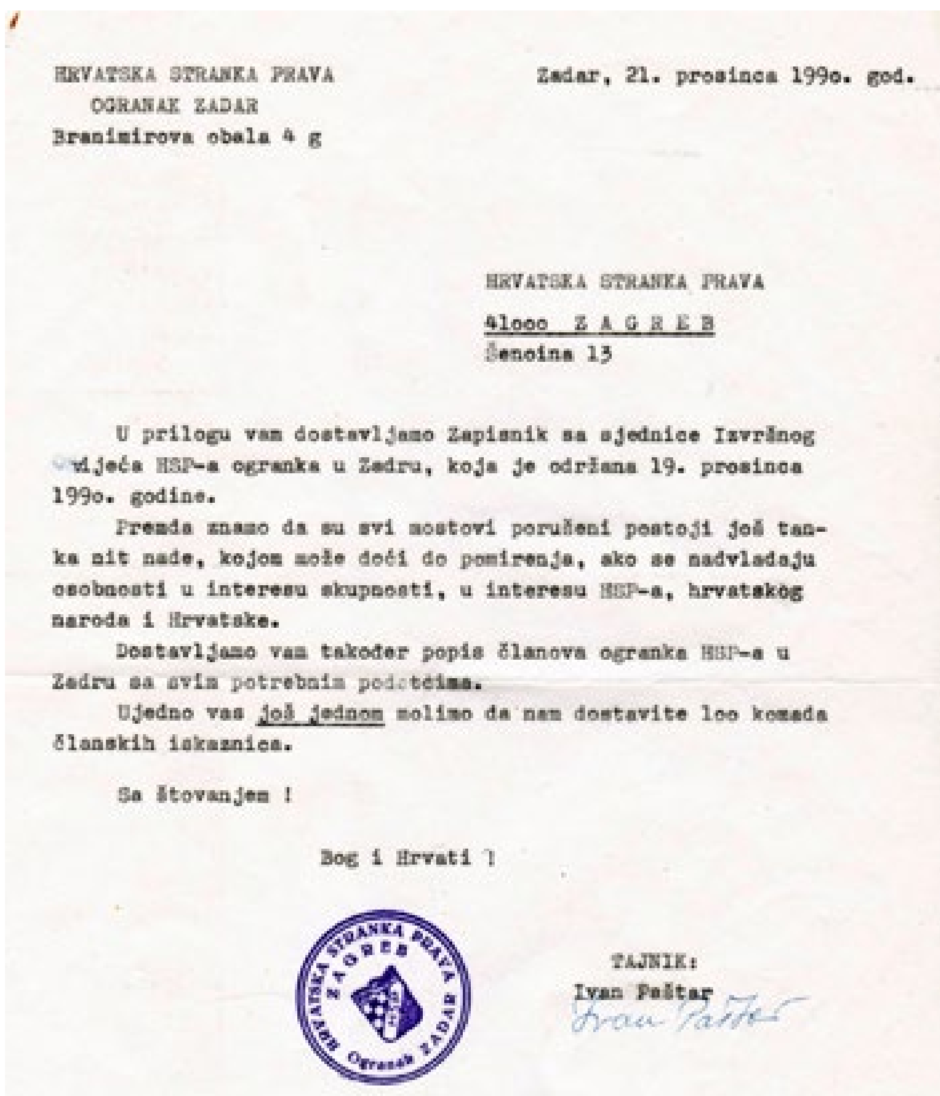
PREDSJEDNIK DOBROSLAV PARAGA

COL 22.12.90 6 7 49

Zajednica JPTT * TELEGRAM * Zajednica JPTT * TELEGRAM

Brzojav Dobroslava Parage od 18. prosinca 1990.

- **21. prosinca 1990**. poslali smo Središnjici Zapisnik sa sjednice Izvršnog vijeća HSP-a ogranka u Zadru. Molimo i dalje na smirivanje napetosti na razum i razbor.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
OGRANAK ZADAR
Branimirova obala 4 g

Zadar, 21. prosinca 199o. god.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
41ooo Z A G R E B
Šenoina 13

U prilogu vam dostavljamo Zapisnik sa sjednice Izvršnog vijeća HSP-a ogranka u Zadru, koja je održana 19. prosinca 199o. godine.

Premda znamo da su svi mostovi porušeni postoji još tanka nit nade, kojom može doći do pomirenja, ako se nadvladaju osobnosti u interesu skupnosti, u interesu HSP-a, hrvatskog naroda i Hrvatske.

Dostavljamo vam također popis članova ogranka HSP-a u Zadru sa svim potrebnim podacima.

Ujedno vas još jednom molimo da nam dostavite loo komada članskih iskaznica.

Sa štovanjem !

Bog i Hrvati !

HRVATSKA STRANKA PRAVA ZAGREB Ogranak ZADAR

TAJNIK:
Ivan Paštar
Ivan Paštar

Zapisnik sa Sjednice Proširenog izvršnog vijeća HSP-a ogranak Zadar str. 1.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
OGRANAK ZADAR
Branimirova obala 4 g
(stan I. Vukić)

ZAPISNIK SA SJEDNICE PROŠIRENOG
IZVRŠNOG VIJEĆA HSP-a OGRANAK U
Z A D R U

Izvršno vijeće HSP-a ogranak Zadar održalo je svoju sjednicu 19. XII 199o. godine, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Zauzimanje stava u vezi s nastalom situacijom u HSP-a Zagreb
2. Božićne i novogodišnje čestitke
3. Ostalo

Ad 1) Predsjednik ogranka HSP-a u Zadru opširno je informirao nazočne o tijeku događaja u vezi s pisanjem dnevnog tiska o događajima u HSP-a, o dopisima pristiglim iz Tzv. Privremenog vijeća HSP-a i dopisima upućenih od aktualnog Predsjedništva HSP-a u Zagrebu. Nadalje je objasnio da zbog nevremena kroz Liku s dopredsjednikom i tajnikom nije uspio otići u Zagreb na zakazani sastanak u HSP-a Šenoina 13, dana 16. XII 199o. godine.
Naime, poziv na taj sastanak je bio telefonski i bez navedenog dnevnog reda. Mi smo shvatili da će se konflikt nastojati riješiti prema našim ranijim dopisima i izraženim zahtjevima kroz njih. Pročitan je tek prispjeli telegram od strane predsjednika gospodina Dobroslava Parage, kao i poziv, tzv. Privremenog vijeća, za sastanak koji se trebao održati 22. XII o.g. Iz toga se vidi da problem nije riješen ni na sjednici 16. XII 199o. godine.
Nakon toga razvila se diskusija. Konstatira se da je stranci u cjelini nanesena ogromna šteta.
Nakon pustih prepucavanja kroz tisak nama je zakočen rad. Potpisivanje zahtjevnih listića je splasnulo. Na javnom mjestu smo doživjeli velikih neugodnosti.

Zapisnik sa Sjednice Proširenog izvršnog vijeća HSP-a ogranak Zadar str. 1.

Prevladava mišljenje da niti jednu od zavađenih strana apriorno ne podržavamo. Po nama je prva grupa kriva zbog separatnog i razbijačkog djelovanja, dok su predsjednik, dopredsjednik i tajnik odgovorni što su dozvolili da do toga uopće dođe. Po nama, problem je trebalo rješavati u stranci i u začetku, a ne na ulici, tj. dnevnom tisku.
Pri kraju su se iskristalizirala dva prijedloga:

1. Od prvaka HSP-a zatražiti da se isključeni vrate u stranku, te da legalno rukovodstvo priznajemo do 1. Sabora stranke.
2. Osuditi svaku podrivačku i svađalačku djelatnost te da ogranak HSP-a u Zadru samostalno djeluje do 1. Sabora stranke.

Za prvi prijedlog se izjasnilo osam od devet nazočnih čime se i prihvaća dotični prijedlog.

Ad 2) I ako nam je žiro račun siromašan odlučeno je da se za Božić i Novu godinu uputi čestitka:

1. Nadbiskupu Zadarskom
2. Gradonačelniku grada Zadra
3. Strankama u Zadru
4. HSP-a u Zagrebu i našim ograncima
5. Novinarima dnevnog tiska i radio Zadra zbog dosadašnje suradnje
6. Građanstvu grada Zadra i okolice preko Sl. Dalmacije i R. Zadra.

Ad 3) Razgovor se vodio o organizaciji našeg ogranka kako bi se naša djelatnost u gradu Zadru i šire, počela osjećati. Predloženo je da se organiziramo po odjelima i da imamo voditelje pojedinih odjela prema strukama (na pr. školstvo, zdravstvo, građevinarstvo i t.d.).
Zaključeno je da se na ovu temu sastanemo odmah iza Nove godine, a do tada da svaki od nazočnih osmisli oblik i rad takvih odjela.

Nazočni:

1. Ivan Vukić, građ. tehničar
2. Mate Šimović, dipl. ing. strojarstva
3. Tomislav Vrbin, dipl. ing. strojarstva

Zapisnik sa Sjednice Proširenog izvršnog vijeća HSP-a ogranak Zadar str. 2.

4. Zoran Šupičić, prof i Mr društvenih znanosti filozofije)
5. Lenko Škibola, dipl. ing. arh.
6. Ante Buljat, autoelektričar
7. Peko Žović, grad. tehn.
8. Branimir Zrilić, pomorski strojar
9. Ivan Paštar, prof. i dipl. oecc.

Iz opravdanih razloga na sastanku nisu bili nazočni:

1. Josip Grbin, dipl. ing. strojarstva
2. Mate Krstić, stroj. teh.

Sastanak je trajao od 18,oo - 2o,oo sati.

U Zadru, 22. prosinca 199o. god.

Zapisnik sa Sjednice Proširenog izvršnog vijeća HSP-a ogranak Zadar str. 3.

- **22. prosinca 1990.** nismo se odazvali na zakazani sastanak, ne zbog prijetnje predsjednika Parage, već zbog uvjerenja da se protimbe i prijepori moraju riješiti civiliziranim razgovorom, a ne svađom.

- **29. prosinca 1990.** Središnjica nas telegramom pita što znači točka 2. na stranici 2. Zapisnika od 22. prosinca 1990. da ćemo do Prvog sabora djelovati samostalno.

27122 Z ZDR

21222 F ZGB

47/7138

ZAGREB 66/62 29 1230

ZADAR 29 12 90 14 57000

TELEGRAM

IVAN VUKIC

BRANIMIROVA OBALA 49

ZADAR

MOLIMO VAS DA NAM HITNO POSALJETE U PISMENOM OBLIKU STO ZNACI TOCKA DVA NA STRANI DVA ZAPINSIKA OD 22 12 90 U KOPIJI STOJI DA CE OGRANAK HSP U ZADRU SAMOSTALNO DJELOVATI DO PRVOG SABORA STRANKE KAKO BI PREDSJEDNISTVO HSP MOGLO ZAUZETI STAV O CJELINI ZAKLJUCAKA NA NAVEDENIM U ZAPISNIKU OGRANKA HSP ZADAR

PREDSJEDNIK DOBROSLAV PARAGA

COL 49 22 12 90

TELEGRAM • Zajednica JPTT • TELEGRAM • Zajednica JPTT • TELEGRAM

Brzojav Dobroslava Parage kojim traži očitovanje HSP-a ogranak Zadar

- **4. siječnja 1991.** Središnjica nam je uputila dopis kojim nas izvješćuju da će se Prvi opći sabor HSP-a održati 23. i 24. veljače 1991. u hotelu Internacional u Zagrebu. Dali su nam naputak kako se određuje broj delegata i da zbog pomanjkanja novca troškove puta i boravka snosimo sami, te da se uključimo u prikupljanje dragovoljnih priloga za plaćanje skupog najma dvorane.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
ZAGREB
ŠENOINA 13
Brzoglas: 426-310
Fax: 251-608

Zagreb, 4.siječnja 1991.

SVIM OGRANCIMA HRVATSKE
STRANKE PRAVA

Štovani naslove,

na temelju člana 12 Pravila Hrvatske Stranke Prava Predsjednik HSP g.DOBROSLAV PARAGA sazvao je PRVI OPĆI SABOR HSP za 23.i 24. veljače ove godine koji će se održati u Zagrebu- HOTEL INTERNACIONAL- sa početkom u lo sati.

Do promjene datuma došlo je iz praktičnih razloga,jer se u te dane ne radi,pošto ti datumi padaju u subotu i nedjelju,čime je udovoljeno traženju većeg broja ogranaka i članstva Stranke.

U skladu sa članom 12 stavak 2 Pravila Predsjedništvo je na sjednici održanoj dne. 4.siječnja ove godine utvrdilo ključ za odredjivanje broja delegata koji će sudjelovati na Saboru Stranke kako slijedi:

a/ oni ogranci koji imaju do 5o članova delegirat će po 3 (tri) delegata,

b/ Ogranci koji imaju više od 5o a manje od 150 članova delegirat će 4 (četiri) delegata,

c/ Ogranci čiji broj prelazi 151 člana delegirat će 5 (pet) delegata.

d/ Predsjedništvo Stranke će delegirati još 30 (trideset) delegata iz reda članstva i to takvih osoba koje imaju znatan utjecaj i značaj na polju znanosti i kulture. Izbor ovih delegata Predsjedništvo će izvršiti uz konsultacije vodstava ogranaka radi što pravilnijeg izbora delegata.

Ogranci mogu poslati na Sabor Stranke i odredjen broj drugih osoba,na njihov trošak,ukoliko oni to žele, o čemu su dužni izvijestiti Organizacioni Odbor.

Zbog nedostatka novčanih sredstava Hrvatska Stranka Prava nije u mogućnosti da snosi troškove puta i smještaja delegata u Zagrebu pa su stoga OGRANCI dužni da sami plate troškove puta i smještaja (hrana i spavanje).

Onim Ograncima u zemlji koji zbog nedostatka novčanih sredstava i nemogućnosti da plate u cijelosti troškove puta i smještaja za svoje delegate HRVATSKA STRANKA PRAVA snosit će odgovarajući dio troška ili u cijelosti, ako sam nije u mogućnosti da plati trošak u cijelosti.

Poziv za prvi opći Sabor Hrvatske stranke prava str. 1.

Zbog štednje novčanih sredstava Predsjedništvo je išlo na minimalni broj delegata vodeći istovremeno računa o stvarnim mogućnostima cjelokupnog članstva u Domovini i inozemstvu, kao i skromnim novčanim sredstvima sa kojima Stranka raspolaže.

Iz gore navedenih razloga molimo vodstva ogranaka da u što kraćem roku održe SKUPŠTINU OGRANKA na kojoj će utvrditi broj delegata i osobe koje će DELEGIRATI NA PRVI OPĆI SABOR HRVATSKE STRANKE PRAVA.

Takodjer molimo odgovorne osobe da u što kraćem roku dostave popis svih članova OGRANKA, t.j. njihov broj, te ime i prezime delegirane osobe kako bi ODBOR za pripremu Sabora mogao izvršiti nužne radnje koje se odnose na utvrdjivanje ukupnog broja delegata, njihovog smještaja i tome slično.

Na kraju želim napomenuti da će Sabor početi sa radom 23. veljače ove godine, pa stoga molimo cijenjeni naslov da nam najkasnije do 1.veljače dostave sve potrebne podatke koji se odnose na

broj delegata i njihovo ime i prezime.

Kako HSP ne raspolaže sa dovoljnim novčanim sredstvima za održavanje PRVOG OPĆEG SABORA STRANKE stoga molimo sve OGRANKE da pristupe prikupljanju dobrovoljnih priloga radi financiranja i podmirivanja troškova koji su za naše mogućnosti vrlo visoki. Moramo napomenuti da će dvorana u kojoj će se održati Sabor za dva dana koštati preko 10.000.- U.S. dolara, a da i ne govorimo o drugim nužnim troškovima.

Nadamo se da će Ogranci i članstvo HSP biti na visini zadatka koji se nalazi pred nama kako bi NAŠ I VAŠ SABOR BIO ŠTO USPJEŠNIJI i na pomoć HSP i CJELOKUPNOG HRVATSKOG NARODA, koji od OVE STRANKE OČEKUJE OSTVARENJE VJEKOVNOG SNA, A TO JE OBNOVU SUVERENE, DEMOKRATSKE I NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE.
OČEKUJUĆI VAŠU AKCIJU I ŽRTVU ZA OPĆU HRVATSKU STVAR
PRIMITE UNAPRIJED NAŠU ZAHVALNOST.
Moramo napomenuti da znatnu pomoć očekujemo od OGRANAKA HSP-a iz INOZEMSTVA, pošto u HRVATSKOJ DANAS VLADA OPĆE SIROMAŠTVO.

Bog i Hrvati!

Za Organizacioni Odbor

HRVATSKA STRANKA
PRAVA
ZAGREB, A. SENOE 33

Krešimir Pavelić
Krešimir Pavelić

Poziv za prvi opći Sabor Hrvatske stranke prava str. 2.

- **15. siječnja 1991.** dobio sam pismo od Marijana Rogića u kojem izražava svoju žalost zbog pisma našeg ogranka upućenog predsjedniku Paragi, podpredsjedniku Paradžiku i političkom tajniku Paveliću.

M. Rogić
Postfach 830719
D 8000 München 83

München, dne 15. siečnja 1991.

Gosp.
Ivan VUKIĆ
Branimirova obala 4 g

57000 Zadar

Štovani gospodine!

Čuo sam za Vaš spor s legalnim vodstvom Hrvatske Stranke Prava u Zagrebu; zavirio u pismo, što ga Vaš ogranak posla predsjedniku (Paragi), podpredsjedniku (Paradžiku) i političkom tajniku (Paveliću), i pročitao sam ga. Bit ću izkren: raztužio sam se.

Zašto baš nad Vašim pismom, zašto pravo nad Zadranima?

Zadar me podigao i uzdigao; u Zadru su rasli moji snovi, splasnjavali se; po zadarskim ulicama trčkarah veseo i tužan; zadarski zrak mi još uviek škriplje u grudima; zadarski Tribunal me "tetošio" s Jovama i Dušanima -sve se to lako ne zaboravlja! Onda, rekoše mi, veli mi moj dobri prijatelj, kojemu vjerujem, o Božiću i ovo: Vukić je dobar i pošten.

Eto, dragi gospodine Vukiću, zato Vam pišem, a ujedno Vas s time želim zamoliti: nadjite zajednički jezik s vodstvom Stranke! Kritika je dobra, kritika udara, ali i lieči, ona je neizbježiva, no ovdje, danas, u ovom slučaju može našoj Stranki dobro, a i zlo nanieti. Velim i zlo. Ne kanim ni Vas ni ostale članove zadarskog ogranka učiti -jer ste, vjerujem, mudriji od mene- nego Vas zamoliti, da ne rušimo, što smo podigli... *ovo nije pravo*

Nepogrešiv nijesam, zato Vam šaljem moj odgovor "Privremenom izvanrednom odboru". Neke stvari vidim bolje, naime ove u emigraciji, čiji sam i sam dio; pročitajte, pa prosudite. *može biti*

Mir i dobro Vama i svim članovima zadaskog ogranka HSP-a
Vaš
M. Rogić

P.S. Puno mi pozdravite o. Nikolu Nižića.

1

P.P.S. Recite g. Gobini, da mi se kara s komunistima i ono o autonomiji svidilo - prijao sam se.

Pismo dr. Marijana Rogića upućenog Ivanu Vukiću

- **23. siječnja 1991.** odgovorio sam dr. Marijanu Rogiću na njegovo pismo u kojem mu kažem da mi nismo izvori svađa te da sam vodstvu u Zagrebu javio, ako je u meni problem, povući ću se iz vodstva i ostati član, ako me ne isključe.

Zadar, 23. siječnja 1991. g.

Odgovor Rogiću

Štovani gospodine!

Dobih Vaše pismo, koje me svojim sadržajem iznenadi. Spominjete moj spor s legalnim vodstvom Hrvatske stranke prava u Zagrebu. Osobno za taj spor ne znam i nisam s njima u sporu.

Istina, tvrdoglav sam kao mazga i toga sam duboko svjestan, ali isto tako znam da je za svađu potrebno dvoje i nikad neću biti taj drugi. Nesporazumi, svađe i sukobi nastaju kad nestane dijaloga, kad se nema sluha za druge. Što je čovjek po hijerarhijskoj ljestvici ustrojstva bilo čega viši, to i širina njegovih pogleda treba biti veća.

Što se tiče Zadra i Zadrana nemojte biti tužni, budite sretni i veseli, budite ponosni. Zadar, Zadrani i Hrvatska stranka prava u Zadru neće Vas iznevjeriti. Nas pravaša u Zadru ima [illegible]. Zamislite, u Bokanjcu - nekad uporištu talijanštine u četvrtak, 17. siječnja 1991. godine osnovasmo ogranak HSP-a koji sad ima 13 članova. A da ih tek vidite! kakvi su to momci! Mladost, um i ljepota - sve ih krasi, a hrvatskom odišu da me ganuše do suza.

Boli me nesloga u Hrvatskoj stranci prava. Sva moja osobna nastojanja usmena tako i pismena išla su za tim da se zavađeni izmire, jer raskol u stranci koban je za stranku i za Hrvatsku. Istog su mišljenja [illegible] i izvršno vijeće ogranka HSP-a u Zadru.

Šaljete mi pismo koje upućujete „[illegible] izvanrednom odboru". Ja Vama također šaljem fotokopije dopisa i pisama upućenih našim čelnicima u Zagreb na koja dosad nisam dobio odgovor niti ja osobno niti naš ogranak stranke. Prosudite sami.

Gospodine Marijane! Hrvatska je okupirana. Hrvatska se nalazi u ratu. Neprijatelj nije na

Odgovor Ivana Vukića na pismo dr. Marijana Rogića str. 1.

-2-

granici već u kući. Nije vrijeme za stranačko [illegible], nije vrijeme predizbornog nadmetanja. Ovaj povijesni trenutak traži jedinstvo i slogu cijelog hrvatskog pučanstva. Prozivanjem to sad ne možemo postići. Prozivat se mora, ali tek kad za to stvorimo uvjete, kad stvorimo neovisnu hrvatsku državu. Prozivati ćemo morati, da se krivci prepoznaju. Oprostit ćemo, ali nećemo zaboraviti.

Od 1945. godine do danas dug je period. I kad jedan narod živi pod strahovladom, kojoj nam nametnuše velikosrbi u svojoj Srboslaviji, rijetki su oni koji ostadoše čisti, koji nisu na ovaj ili onaj način surađivali s vlastodršcima.

Ja sam jedan od rijetkih i uz poštenje, a to je u uzročnoj vezi, moje je jedino bogatstvo.

Iz mojih pisama i dopisa ogranka HSP-a Zadar vrhovništvu u Zagrebu možete razabrati da se mi nismo opredijelili niti za jednu zaraćenu stranu. Legalno vrhovništvo priznajemo do Sabora, što je jedino ispravno, ali mu zamjeramo što je dozvolilo da se nesuglasice i sporovi u stranci razviju do te mjere, da je došlo do raskola. Raskolničku grupu osuđujemo i zamjeramo im na nasilničkim, nedemokratskim postupcima. Žalosno je što obje strane dijele etikete bez čvrstih dokaza o krivnji.

Dragi naš Zadranine, mi smo izvan tih svađa, mi smo na takvom stupnju razmišljanja, da se vežemo za ideju - ideologiju a ne za osobu. Ideologija pravaštva je vječna, kao što je vječan hrvatski narod, a ličnosti su prolazne. U našoj povijesti nažalost, bile su i najvećim dijelom štetne.

Predsjedništvo ogranka HSP-a u Zadru upoznao sam s odlukom da ću se povući iz vodstva, a ostat ću članom stranke, ako me ne isključe. Istina, iz stranke me se može isklju-

Odgovor Ivana Vukića na pismo dr. Marijana Rogića str. 2.

- 3 -

čiti, ali mi moje pravaštvo nitko osim Boga ne može oduzeti. Vaše pismo još me više učvrsti u mojoj odluci. Iza sebe ostavit ću veliki ogranak; zdrav, bez međusobne svađe i rivalstva, ogorčen što se osobna taština u vrhovništvu stranke ne može podrediti zajedništvu, što se nije iskoristio povijesni trenutak da Hrvatska stranka prava bude stožerna stranka, jer to po svom povijesnom nasljeđu, po svom ideologu dr Anti Starčeviću zaslužuje.

Pravaški pogledi utkani su u gotovo sve hrvatske političke stranke, To je trebala biti naša snaga. Tu je trebala biti naša povijesna zadaća. A naše prirodno prvenstvo preuzeće drugi.

Kako ćemo okupiti druge, kad se svađamo između sebe, kako uspostaviti dijalog s drugima, kad sluha nemamo za svoje istomišljenike?

Neka Bog čuva Hrvatsku!

BOG I HRVATI!

Sa štovanjem

Ivan Vukić

Odgovor Ivana Vukića na pismo dr. Marijana Rogića str. 3.

- **29 siječnja 1991.** na proširenoj sjednici Izvršnog vijeća Ogranka Zadar, odabrani su delegati za Prvi opći sabor HSP-a. Delegati Ogranaka Zadar su: predsjednik Ivan Vukić, tajnik Ivan Paštar, član Frane Dević, član Branimir Zrilić, članica Ana Mahnić Ćosić, član Izvršnog vijeća Zoran Supičić i dopredsjednik Tomislav Grbin. Delegati ogranka Jazine 1 su: predsjednik Nikola Mijić, član Lenko Škibola i član student Tomislav Marcelić. Delegati Ogranka Bokanjac su: član Elvin Matak, tajnik Tomislav Kanjer i dopredsjednik Zdenko Pavić.

U skladu s točkom „d" *Naputka*, izglasano je da delegat bude i član Ogranka Zadar dr. Vjekoslav Ćosić, redovni profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru (Katedra francuskog jezika).

Glede prijedloga Središnjice da pristupimo prikupljanju novčanog milodara za podmirenje troškova Prvog općeg sabora HSP-a, zaključeno je da milodar ne možemo prikupljati i da nemamo novca ni za podmirenje troškova za delegate naših Ogranaka. Također je zaključeno da predložimo Središnjici najam jeftinije dvorane od one od 10.000,00 $ u Internacionalu.

HSP-a ZADAR
Branimirova obala 4 g
(Stan I. Vukić)
57000 Z A D A R

29.01.1991.

I Z V J E Š Ć E

U svezi s vašim dopisom od 4. siječnja 1991. godine sa sjednice proširenog Izvršnog vijeća HSP-a ogranak u Zadru održanog 26. siječnja 1991. godine šaljemo vam slijedeće izvješće:

1. Za prvi opći Sabor HSP-a u Zagrebu ogranak HSP-a Zadar delegira slijedeće delegate:
   a/ Ivan Vukić, grad. tehn. (predsjednik ogranka)
   b/ Ivan Paštar, prof. i dipl. oec. (tajnik ogranka)
   c/ Frane Dević, prof. povij. znan. (član)
   d/ Branimir Zrilić, pom. časnik (član)
   e/ Ana Mahnić - Ćosić, prof. i mr. (član)
   f/ Zoran Supičić, prof. i mr. (član Izvršnog vijeća)
   g/ Tomislav Ğrbin, dipl. ing. (dopredsjednik)

2. Iz ogranka Jazine 1 formiranog od ogranka HSP-a Zadar:
   a) Nikola Mijić (predsjednik)
   b) Lenko Škibola, dipl. ing. (član)
   c) Tomislav Marcelić, student (član)

3. Iz ogranka Bokanjac formiranog sa strane ogranka HSP-a Zadar:
   a) Elvin Matak (član)
   b) Tomislav Kanjer (Tajnik)
   c) Zdenko Pavić (dopredsjednik)

4. U skladu s točkom "d" vašeg pisma predlažemo da na prvi opći Sabor HSP-a pozovete prof. dr. Vjekoslava Ćosića, člana HSP-a ogranka u Zadru, a zaposlenog u svojstvu redovitog profesora na Filozofskom fakultetu u Zadru (Katedra francuskog jezika).

Izvješće o imenima delegata za prvi opći Sabor HSP-a u Zagrebu str. 1.

- 2 -

5. U vezi sa zadnjim dijelom vašega pisma nismo u mogućnosti pristupiti prikupljanju sredstava (milodara ?) kao pomoć za održavanje prvog općeg Sabora HSP-a.
Razlog: nemamo sredstava niti za odlazak delegata iz ova tri ogranka. Naš odlazak se zasniva na osobnim sredstvima svakoga od nas, zakidajući svoje obitelji u ovim vremenima. Dosadašnji troškovi ogranka HSP-a Zadar su osobni troškovi pojedinaca s tim da od članarine do sada nije upotrijebljen niti jedan jedini dinar.
Prijedlog: Molimo prvake HSP-a u Zagrebu da pronađu jeftiniju dvoranu od kristalne hotela "Internacional" koja stoji lo.ooo $. Ima mnogo jeftinijih dvorana. Mi smo siromasi, ali ne i bjednici, te se nećemo stidjeti rada prvog općeg sabora u manje raskošnoj i jeftinijoj dvorani. Uštedom bismo mogli pomoći dolazak delegata iz mnogih ogranaka. Skromnost hrvatskih pravaša je bitna i trajna karakteristika.
6. Na prvi opći sabor HSP-a zadarski pravaši dolaze bez obzira na izvor financiranja.

U Zadru, 29. I 1991. god.

Izvješće o imenima delegata za prvi opći Sabor HSP-a u Zagrebu str. 2.

- **5. veljače 1991.** sa Savjetom Mjesne zajednice Jazine 1 sklopljen je Predugovor o najmu prostorija koji su potpisali Bruno Zorić i Ivan Vukić.

MJESNA ZAJEDNICA JAZINE I
Skupština općine Zadar
01 br. 54
Zadar, 5. veljače 1991.

PREDUGOVOR

Izmedju Savjeta Mjesne zajednice koju zastupa prof.Bruno Zorić i Ogranka Hrvatske stranke prava u Zadru,koju zastupa gosp. IVAN VUKIĆ, sklopljen je danas 5.veljače 1991. godine,ovaj predugovor o iznajmljivanju prostorije u MZ JAZINE I na neodredjeno vrijeme.

Savjet MZ JAZINE I voljna je iznajmljiti prostoriju(sobu br.3) s prikladnim inventarom,uz najamninu,prema Pravilniku MZ JAZINE I. Visina najamnine utvrdit će se naknadno,kao i vrijeme iznajmljivanja prostorije.Ostale pojedinosti utvrdit će se u UGOVORU,koji se mora sačiniti u roku od mjesec dana.U navedenom roku,potrebno je osloboditi prostoriju od drugih korisnika.

Savjet MZ JAZINE I,utvrdjuje da se gosp.IVAN VUKIĆ i gosp.IVAN PAŠTAR, kao predstavnici Hrvatske stranke prava,obratili pisano predsjedniku Savjeta MZ JAZINE I,te su mu objasnili stav Skupštine općine Zadar.

Budući da se ova stranka prva obratila Savjetu MZ JAZINE I,kao izvršnom organu ove MZ,predsjednik je na njihov zahhjev,sačinio ovaj UGOVOR, kojim se obavezuje da će se navedene prostorije dati na iznajmljivanje prvom ponudjaču,odnosno zainteresiranoj pravnoj ili fizičkoj osobi,što je u interesu ove MZ,budući da se njezin rad financira od iznajmljivanja prostorija i od drugih izvora.

HSP se obvezuje da će pravi ugovor sklopiti u navedeno vrijeme i uz naknadu,prema Pravilniku ove MZ .

Zadar,5.II.1991.

Za HSP:

(Ivan Vukić,predsjednik)

MP

(Prof.Bruno Zorić,predj.Savjeta)

Predugovor o iznajmljivanju prostorija u Mjesnoj zajednici Jazine I.
ovjeren žigom na kojem je još zvijezda

- **5. veljače 1991.** Središnjica nam je poslala dopis kojim nas obavještava da su prigodom 60. obljetnice atentata na dr. Milana Šuflaja izdali spomen-knjigu i bibliografiju njegovih radova.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

HSP

CROATIAN PARTY OF RIGHT ®
ADRESA:
41000 ZAGREB
Šenoina 13
BRZOGLAS: (041) 426-310, 251-608
TELEFAX: (041) 426-310
ŽIRO RAČUN KOD SDK FIL. ZAGREB
30105-678-75382
DEVIZNI RAČUN KOD ZAGREBAČKE BANKE
ZAGREB 25731-3468135

OGRANCIMA HSP-a - SVIMA

VAŠ ZNAK   NAŠ ZNAK   Zagreb, 5. 02. 1991.

HSP-a je povodom 60. obljetnice atentata na dra Milana Šufflaya izdala spomen knjigu, bibliografiju njegovih radova i separat izabranih tekstova o samom Šufflayu.
Milan Šufflay - jedva će tko što odredjeno znati o tom čovjeku: tko je, što je stvorio, odakle je došao, kamo je otišao i gdje je nestao. Poput kometa na hrvatskom nebu se pojavio, kao meteorit zasjao i nestao, baš onako kako je i došao. Epiteti mu sežu od čudna svata, skrivaju se iza fantasta, e bi pre[illegible] genijalne glavice, čelik rodoljuba, velika Hrvata, žreca i vidovnjaka do mudraca naroda sezali. Sve je to bio Milan Šufflay, a najviše pak bio je Šufflay - onakav kakvim ga Bog dade, čovjek bez šablona: uzorak bez kalupa, a takvih Hrvatska povijest i politika, Hrvatska svagdašnjica ne vidi i nije u stanju vidjeti ih onakvim kakvi jesu, a da im ne daju boju i ukalupljuje ih i na kraju složi u odredjenu ladicu.

NADGROBNI GOVOR U SPOMEN 60. OBLJETNICE ATENTATA NA DRA MILANA ŠUFFLAYA

Dr Milan Šufflay hrvatski znanstvenik i mučenik, bio je ideolog Hrvatske stranke prava. Njegova shvaćanja o sudbinskom preodredjenju hrvatskog naroda da živi samostalno medju svojim susjedima, kao i njegova tvrdnja da hrvatski nacionalizam nije tek lokalni patriotizam već legalna obrana čitavog bijelog Zapada, već i njegov tragični završetak.
Dr Šufflay je bio na glavnoj stazi učenja Hrvatske stranke prava i dr Ante Starčevića da je bilo kakva jugoslavenska državna zajednica iscrpila već u samoj ideji razloge svom postojanju, jer se ta protučovječna tvorba nikada nije pretvorila za svojih 72 godine postojanja u dobrovoljnu zajednicu različitih naroda, vjera, običaja i kultura. Okrutno ubojstvo dr Milana Šufflaya dokazalo je svijetu više nego deseci tisuća ranije prostrijeljenih hrvatskih lubanja da se je ta tvorba na jugoistoku Evrope mogla i onomad i danas održavati samo uz pomoć nasilja i laži.
Šufflay, izvanredan znalac povijesti balkanskih naroda ukazivao je već 1918. godine medjunarodnoj javnosti i diplomatskim središtima Evrope da za Hrvatski narod nije ostvareno pravo na samoodredjenje protivno pravu na samoodredjenje iz Wilsonovih 14 točaka.

Obavijest o tiskanju bibliografije radova dr. Milana Šufflaya prigodom 60. obljetnice atentata na njega. str. 1.

Spajanje nespojivog u doba života M. Šufflaya rezultiralo je činjenicom da istočni dio Jugoslavije, privredno zaostajaliji i danas komunizmom obojen, pokušava iz svog središta, centralističke vlade u Beogradu, onemogućiti suverenitet nesrpskim narodima u toj umjetno stvorenoj višenacionalnoj zemlji.
Velikosrpska politika čija je žrtva i sam dr Šufflay, prouzročila je brojne atentate i ratove na ovim prostorima (Stjepan Radić, Franz Ferdinand I), dovela do sloma stare Jugoslavije 1941. god. a sada prijeti svojom nasilnošću i zadržavanjem manjih naroda pod svaku cijenu u svom okrilju, povuče ne samo te narode već i susjedne zemlje, čiji dijelovi naroda žive u Jugoslaviji, u krvave gradjanske ratove i medjudržavne sukobe.

Danas, 1991. godine mi smo svjesni da je Zapad ostajući puno puta ravnodušan na patnje porobljene Evrope omogućio azijatskim despocijama sa Istoka da prošire svoju zonu porobljavanja malih i nezaštićenih naroda, tako da je bez ustezanja utvrdjeno ovih dana na najvišem skupu vladajuće Republikanske stranke SAD, da je okupacija Kuvajta direktan nastavak već vidjenih ranijih okupacija Hrvatske, Litve itd.

Ono što je po završetku I svjetskog rata zahtjevao i predlagao dr Šufflay i Hrvatska stranka prava nije bilo provedeno, plebiscit o hrvatskoj državnoj nezavisnosti pod pokroviteljstvom medjunarodne zajednice. To je stoga što nikada Beograd nije dopustio nesrpskim narodima da se izjasne o svom statusu pod dominacijom Srbije.
Danas se hrvatski, slovenski, albanski narod bore za svoje nezavisne države na sličan način na koji se Litva, Estonija, Ukrajina i dr. bore za nezavisnost od Moskve i Sovjetskog Saveza.

Činjenica je da pravo na samoodredjenje za narode u Jugoslaviji tek treba ostvariti, budući da je nasilno održavanje Jugoslavije i 1918. i 1928. i 1931. i 1945. godine bilo uvijek i najgrublje gaženje prava čovjeka i medjunarodnih deklaracija o pravima čovjeka.

Jugoslavija se drma iz temelja, jer nasilno spajanje različitih naroda u zajedničku državu zločin je protiv čovječnosti, slobode pojedinca i demokratskog sustava kao što je i zločin prisilna dioba pojedinih naroda, kao što je to nedavno činjeno Nijemcima, ili se još i danas čini nad Albancima i dr.

Stoga bi jedan od poglavitih zadataka Ujedinjenih naroda i čitave medjunarodne zajednice trebao biti ujedinjenje nasilno podjeljenih i osamostaljenje nasilno ujedinjenih naroda i država.

Dr Šufflay je bolje od bilo koga u hrvatskoj povijesti, kao vrhunski znanstvenik i polihistor shvaćao prirodu tla na kojem hrvatski narod stoljećima teži biti svoj na svome, ali mu to nikako ne polazi za rukom, sve do kratkog ratnog razdoblja uspostavom NDH 1941-1945. god.

Područje na kojem obitava podijeljen hrvatski narod i njegovi najbliži susjedi, obuhvaća u sebi prirodnu granicu dvaju svjetova, kultura, religija i civilizacija s Istoka na jednoj i Zapada na drugoj strani. Kroz jugo-tamnicu prolazi limes, tj. granica izmedju Zapadnog i Istočnog rimskog carstva na rijeci Drini, granica izmedju katolicizma i protestantizma nasuprot istočnoj shizmi, a i svi osvajači ovih prostora osim beogradskih hegemonista pronalazili su na ovim prostorima groblja za svoje neostvarene ambicije.
Slomila su se tu i starogrčka i rimska, franačka i otomanska i austro-ugarska pa čak i nacistička osvajanja. Nije slučajno upravo na hrvatskim prostorima započet I svjetski rat 1914. g. i završio II svjetski rat 1945. god.

Obavijest o tiskanju bibliografije radova dr. Milana Šufflaya prigodom 60. obljetnice atentata na njega. str. 2.

Ove podjele neusporedivo su snažnije i povijesno dublje ukorjenjene u evropsku i balkansku povijest nego li je uspostava Berlinskog zida izmedju dvije polovice Njemačke. Zbog ovog sraza Zapada i azijskog shvaćanja svijeta, demokracije i dominacije, tolerancije i hegemonije na ovim prostorima, demokracija se je radjala polako a umirala vrlo brzo.
Dva različita svijeta, Hrvati i Slovenci na sjeverozapadu i Albanci na jugu žele se osamostaliti i više ne ovisiti o diktatima Beograda.

Šufflay je duboko vjerovao u ideju koju nosi program Hrvatske stranke prava za osamostaljenje hrvatskog naroda. Za njega, ona ima samo jednu politiku, čisto hrvatsku, čisto nacionalnu, čisto u skladu sa principima Velikog Zapada. On piše 1924. godine da "hrvatski narod nije seljački, on je pravaški."
Kada su neki prigovarali da je Hrvatska stranka prava "tanka u socijalnom i gospodarskom programu" dr Šufflay im je znao odgovoriti 1925. godine "da je Stranka prava konzervativna u socijalnom pogledu, jer ona radi u smjeru povijesne a ne socijalne revolucije, budući da je u državno-pravnom sukobu sa Beogradom, ali nije u sukobu sa društvenim poimanjem Velikog Zapada" "Ona neće", kako je dr Šufflay proročanski nagovjestio, "da se hrvatsko nacionalno pitanje komplicira socijalnim natruhama, koje mogu postati kobne za više hrvatskih naraštaja."

Ono što je dr Šufflay izvrsno uočio, da do 1918. g. tj. do stvaranja Kraljevine SHS Srbi i Hrvati nisu nikada medjusobno ratovali, da je nakon nasilnog ujedinjenja stvoren pakao ne samo za Hrvate već i za Slovence, Albance i druge, ostala je nažalost konstanta djelovanja i postojanja stare i nove Jugoslavije. Stoga je neminovno, nad odrom velikog povjesničara i ideologa Hrvatske stranke prava dr Milana Šufflaya zaključiti, da se razvodom braka Hrvata i Srba jedino može povratiti mir i dobrosusjedstvo u tom dijelu Evrope i svijeta.
Na tom putu mi ćemo nastaviti djelo hrvatskog mučenika, i jednako njemu biti spremni žrtvovati i vlastiti život za sreću i slobodu hrvatskog čovjeka i naroda koja se može ispuniti jedino uspostavom potpuno Nezavisne države Hrvatske.

Dobroslav Paraga, predsjednik
Hrvatske stranke prava
Mirogoj

19. veljače 1991.

Molimo sve ogranke da nam u što skorije vrijeme pošalju svoje narudžbe kako bi vam mogli poslati knjige.
Cijena knjige je 200 din. Ograncima odobravamo rabat 25%.
Molimo vas da se maksimalno zauzmete na distribuciji knjige, te nam novac od prodanih knjiga uplatite čim prije na račun 30105-678-75392 kako bi smo mogli izmiriti obaveze oko tiskanja knjige.

Miljenko Božić, Koordinator u
Hrvatskoj stranci prava

Obavijest o tiskanju bibliografije radova dr. Milana Šufflaya prigodom 60. obljetnice atentata na njega. str. 3.

- **18. veljače 1991.** poslani su nam pozivi za Prvi opći sabor HSP-a

CROATIAN PARTY OF RIGHT
ADRESA:
41000 ZAGREB

BRZOGLAS: (041)
TELEFAX: (041)

ŽIRO RAČUN KOD SDK FIL. ZAGREB
30105-678-75392

DEVIZNI RAČUN KOD ZAGREBAČKE BANKE,
ZAGREB 25731-3468135

VAŠ ZNAK NAŠ ZNAK Zagreb

Postovani Gospodine/ Gospodjo!

Šaljemo Vam pozive za Prvi opći sabor HSP-a sa željom da ih dostavite ostalim saborn icima Vašega ogranka, odn. gostima koje ste imenovali.
U slučaju da neki poziv ne uspijete uručiti, molimo Vas da dotičnog sabornika ili gosta obavijestite o njegovu prispjeću.
Do vidjenja na Saboru!

BOG I HRVATI!

U ime organizacionog odbora Prvog općeg sabora HSP-a,
Miljenko Božić.

Zgb. 18. II. 91.

HRVATSKA STRANKA PRAVA - ZAGREB -

Pozivnice za opći Sabor HSP-a

- Na Prvom općem saboru vladalo je čudno ozračje. Razglas je bio tako snažan da je buka bila nepodnošljiva. Paraga i Paradžik natjecali su se koji će uz pomoć razglasa biti glasniji. Veličali su NDH. Paraga je predložio da se kosti pokojnog poglavnika Ante Pavelića iz Madrida prenesu na Mirogoj. Istodobno je odbio učlanjenje u HSP skupini pripadnika HOP-a iz Australije jer da su ustaše. Ti HOP-ovci su prosvjedovali. Rekli su da jesu članovi HOP-a, ali su u Australiji registrirani kao kulturno društvo jer po zakonu u Australiji ne mogu biti registrirani kao politička stranka. Prosvjed im nije uvažen pa su spočitavali Paragi da ih sada odbija, a kada je bio u Australiji na njihov račun, kao njihov gost, bili su mu dobri i nije mu smetalo što su ustaše. U „igrokazu" Parage bilo je potrebno veličati NDH i mrtve ustaše, a živima nije bilo dopušteno učlanjenje u HSP. Većina delegata negoduje zbog ovakvog postupka Parage. Ustaški pokret i NDH utkani su u hrvatsku povijest. Nikakvim dekretom i prešućivanjem ne može se izbrisati njihovo postojanje. Na tragu ustaškog pokreta i NDH ne može se graditi suvremena hrvatska država jer je drugo doba i druge su povijesne okolnosti. Našim neprijateljima svaka slobodna Hrvatska je zločinačka ustaška tvorevina.

U dijelu programa kada se delegati obraćaju svojom besjedom, u ime Ogranka Zadar održao sam kratak govor.

Poštovani predsjedniče, poštovano predsjedništvo, dragi pravaši i poštovani gosti!

Ja sam Ivan Vukić, predsjednik zadarskog ogranka Hrvatske stranke prava. *U mojih 50 godina HSP jedina je prva legalna politička stranka kojoj sam pristupio i čiji sam član. Ilegalno sam se borio za Nezavisnu Državu Hrvatsku, uhićen sam 1965., osuđen, i u Staroj Gradiški odležao šest godina robije.*

Neću govoriti o onom pozitivnom što smo do sada uradili jer se podrazumijeva da tako to mora biti jer mi pravaši ne tražimo zahvalnost i priznanje za ono što smo dužni napraviti.

Nijedna hrvatska politička stranka nema tako bogatu ostavštinu kao HSP na kojoj možemo graditi daljnju djelatnost. Mi smo trebali biti stožerna stranka koja će oko sebe okupljati hrvatske političke stranke centra i desne orijentacije jer su pravaške ideje i stavovi utkani u programe tih stranaka. U svim ovim strankama ima puno pravaša, a još više simpatizera. Ovu pogodnost morali smo iskoristiti za širenje pravaške misli i ideje na širem prostoru.

Osnovna zadaća HSP-a je stvaranje nezavisne hrvatske države na cijelom povijesnom i etničkom prostoru. Ova misao kristalno je jasna i oko nje nema nagodbi i skretanja.

Kako doći do nezavisne hrvatske države? To možemo postići samo ujedinjenjem svih Hrvata. Moramo politički biti mudri. Ne smijemo biti kruti, ne smijemo sebe svojom krutošću dovesti u izolaciju. Ne smijemo dopustiti da druge političke stranke uskaču u naš politički prostor, prisvajaju naše ideje i misli. Primjerice, Hrvatska demokratska stranka koja je potpuno izmijenila svoj politički lik, zaogrnuvši se plaštem pravaštva, djelujući s pozicije pravaša, ili pak Narodna stranka – Savkina stranka, ti uglavnom bivši hrvatski komunisti.

Moramo politički biti mudri, moramo naći mogućnost kako ući u javne medije: tisak, radio i TV. Moramo s hrvatskom vladom uspostaviti takav odnos koji neće biti štetan za HSP.

Stranačko ustrojstvo vrlo nam je slabo, slabo smo organizirani. Djelujemo stihijski, bez kontrole. Ne znamo što se događa u pojedinim ograncima, nemamo usklađen program rada na političkom planu, a o gospodarstvenom da i ne govorim. Svađamo se međusobno!! Za premoštenje postojećeg stanja HSP Ogranak Zadar predlaže sljedeće.

1. *Organizirati odjel s pročelnikom na čelu koji će nadzirati rad Ogranaka u domovini, koordinirati njihov rad i pomagati im u radu.*

2. *Organizirati isti ovakav odjel za rad s Ograncima u iseljenoj Hrvatskoj.*

3. *Organizirati odjel s pročelnikom na čelu koji će se baviti suradnjom s drugim političkim strankama i hrvatskom vladom. Moramo znati što druge stranke smjeraju, a odnos s vladom mora biti najmanje na razini diplomatske snošljivosti.*

4. *Organizirati odjel s pročelnikom na čelu, koji će se baviti zaštitom i sigurnošću ljudi i imovine u slučaju prirodnih i ekoloških nepogoda ili napada na suverenitet Hrvatske.*
   Uz ovo, moramo imati kvalitetan gospodarski program, program za školstvo i kulturu, zdravstvo te ostale programe koji će obuhvatiti sve vidove života.
   Moramo imati kvalitetne programe koje ćemo sučeliti vladinim programima i programima drugih političkih stranaka.
   Kao što vlada ima svoja ministarstva, tako mi moramo imati odjele na čijem čelu bi bili dopredsjednici.
   Ako nemamo stručnjake u HSP-u za izradu ovakvih programa, angažirajmo ih izvan Stranke u Hrvatskoj, a ako treba u inozemstvu.
   Hrvatska stranka prava mora osjetiti bilo svoga naroda, živjeti s njim i za njega!
   Neka Bog čuva Hrvatsku!

Bog i Hrvati

Na ovo moje izlaganje neki od predsjedatelja su negodovali pa kako je razglas bio uključen i vrlo snažan, a Paradžik inače bučan, u dvorani smo čuli kada je pitao; „Tko je ovaj, treba ga odmah izbaciti iz stranke."

Isprovociran ovom Paradžikovom primjedbom za govornicu je izašao tajnik našega Ogranka prof. Ivan Paštar. Odlučno je stao u moju obranu. Izložio im je što smo u kratko vrijeme u Zadru napravili: „Ustrojili smo tri ogranka, održavamo tribine u Zadru i gotovo u svim naseljima u Općini Zadar. U Ograncima nema prijepora i svađe, djelovanje našeg Ogranka u Zadru je prepoznatljivo, a vi na ovaj konstruktivan govor predsjednika kažete da ga treba izbaciti iz Stranke".

Predsjednik našeg Ogranka Jazine 1 Nikola Mijić moli predsjednika Paragu da utiša Paradžika, jer od njegove galame pojačane razglasom glave će nam se rasprsnuti.

Skupina članova HOP-a iz Australije dobacuje Paragi da sjedište Stranke preseli u Zadar.

U vrijeme stanke, na hodniku Paraga prilazi prof. Paštaru i govori mu: „Ne brinite, neće proći ni dva mjeseca i Ante Paradžik neće biti politički tajnik HSP-a". Nažalost, obećanje se ispunilo, kako znamo pod vrlo čudnim i tragičnim okolnostima.

Delegati su nezadovoljni radom Prvog općeg sabora HSP-a i mnogi su napustili dvoranu ne dočekavši kraj rada Sabora.

Za vrijeme pauze, netko je nas nezadovoljnike pozvao u malu zamračenu prostoriju na kratak sastanak. Uz nas iz Zadra, na sastanku su bili nama nepoznati ljudi koje smo zapazili po negodovanju na Paragin i Paradžikov način vođenja Sabora i njihove izjave. Isticao se jedan gospodin iz Splita. Rijetki koji su ga poznavali čudili su se jer je on navodno bio brat Paragine žene. Posebno se isticao u izražavanju nezadovoljstva. Rekao je da Paragu dobro pozna, da je opasan i da ga se ne bi smjelo birati. Mi, Zadrani na tom sastanku bili smo promatrači jer smo svoje mišljenje javno iznijeli pred delegatima.

Okupljeni su bili mišljenja da dr. Borisa Kandaru treba predložiti i izabrati za predsjednika. Razišli smo se bez zaključka.

Način rada na Prvom općem saboru HSP-a bio je toliko nasilan i nedemokratičan da je velik broj nezadovoljnih delegata napustio Sabor prije glasovanja što je omogućilo Paragi, Paradžiku i Paveliću da zadrže svoje funkcije. Nikako ne mogu shvatiti i ni sa čime povezati zbog čega je moje obraćanje kao sabornika izazvalo toliki bijes Ante Paradžika.

Đapić je tada bio malo poznat i na Saboru je bio samozatajan. Kasniji razvoj događaja potvrdio je da je odabran od politički snažnog zaštitnika koji mu je omogućio da se na kutinskom Izvanrednom saboru riješi Parage koji je isključio iz HSP-a utemeljitelje i časne pravaše s kojima nije mogao manipulirati.

Nakon našeg dolaska u Zadar, bili smo obasuti telefonskim pozivima drugih Ogranaka, posebno su često zvali iz Malog Lošinja, Paga, Kruševa, Biograda, Skradina, Šibenika i Brodarice. Žale se na negodovanje svoga članstva na rad i zaključke Prvog općeg sabora HSP-a i predlažu da se sastanemo u Zadru i donesemo zajednički zaključak kojeg treba uputiti Središnjici. Kao zemljopisno središte između Malog Lošinja i Splita, Zadar je najpovoljniji za održavanje sastanka. Prihvatili smo njihov prijedlog i dogovorili smo se da ćemo se sastati 13. ožujka 1991. u dvorani Mjesne zajednice Jazine 1 u Zadru.

- **13. ožujka 1991.** održan je sastanak i nakon rasprave doneseni su ***Zaključci sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica.*** Zaključci su poslani predsjedništvu HSP-a uz zahtjev da gospoda Paraga, Paradžik i Pavelić dođu u Zadar u subotu, 23. ožujka ili nedjelju, 24. ožujka 1991. na zakazani sastanak navedenih Ogranaka. Ukoliko se ne odazovu, naše stavove ćemo objaviti u sredstvima javnog priopćavanja i upoznati ogranke HSP-a u domovini i iseljenoj Hrvatskoj, a u skladu sa Statutom HSP-a zatražiti njihovu ostavku. Na sastanku je vođen zapisnik. Svi sudionici iznijeli su svoja mišljenja i stavove koji su uredno zapisani. Zapisničar je bio Frane Gligora iz Ogranka Pag.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
/Predsjedništvu/

ZAGREB
Šenoina 13

<u>Zaključci sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Lošinj, Pag, Kruševo, Zadar, Jazine, Bokanjac, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica</u>

Nakon održanog Sabora u Zagrebu, a prema izvješću naših sabornika bili smo prinuđeni od našeg članstva održati sastanak po ograncima, a po pokrenutim inicijativama održati zajednički sastanak gore navedenih ogranaka.

Na održanom sastanku u Zadru 13. 03. 1991. god. zaključujemo:

-Uzimajući u obzir negativne posljedice koje su na rad naših ogranaka proizvele neprimjerene izjave i postupci čelnika HSP-a na Prvom općem Saboru mi ovdje nazočni tražimo:

-Da se Predsjedništvo stranke u Zagrebu javno ogradi od negativnosti koje su se očitovale u idolopokloničkom skandiranju državi NDH i poglavniku Anti Paveliću. HSP i pravaštvo svojim sadržajima nadilaze ustaški pokret i NDH i ne može se s njima dovoditi niukakvu svezu.

-Prvi opći Sabor nije pomogao širenju ideje pravaštva kao stožerne hrvatske stranke, već ju je u očima hrvatskog naroda stavio na razinu beznačajne, neozbiljne, neodgovorne i pustolovne stranke, neprimjerene sadašnjem povijesnom trenutku, prouzročivši time štetu HSP-u i hrvatskom narodu.

-Ograncima i podružnicama nanesena je nenadoknadiva šteta u javnom životu i na političkoj sceni. Članstvo se osipa, a novi članovi ne pristupaju stranci. Uz to, navedene negativnosti su prouzročene i nedemo-

Zaključci sa zajedničke sjednice HSP-a ogranaka: Mali Lošinj, Pag, Kruševo, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica, održane u Zadru 13. ožujka 1991. str. 1.

kratkim postupcima čelnih ljudi HSP-a koji se očituju omalovažavanjem prema ograncima i njihovim pozitivnim nastojanjima. Kao sabornici smo duboko uvrijeđeni, poniženi i nesretni organizacijom tijekom "demokratičnosti" i krajnjim rezultatima Sabora.

Ukoliko sadašnje čelništvo Stranke nije u stanju vratiti Stranci ugled i voditi je na Starčevićevskim idejama, mi ćemo ostati i dalje pravaši sa zaleđenim članstvom.

-Zahtijevamo da gospoda Paraga, Paradžik i Pavelić dođu u Zadar, u subotu 23. ožujka /ili nedjelju 24./ na ugovoreni sastanak s gore navedenim ograncima.

Ukoliko se ne odazovete, naše ćemo stavove obznaniti u sredstvima javnog priopćavanja, te upoznati sve naše ogranke u zemlji i inozemstvu, a u skladu sa Statutom zatražiti vaše ostavke.

Nazočni predstavnici ogranaka:

1. Mali Lošinj:
2. Pag:
3. Kruševo:
4. Zadar:
5. Jazine - Zadar:
6. Bokanjac:
7. Biograd:
8. Skradin:
9. Šibenik:
10. Brodarica:

Zaključci sa zajedničke sjednice HSP-a ogranaka: Mali Lošinj, Pag, Kruševo, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica održane u Zadru 13. ožujka 1991. str. 2.

HRVATSKA STRANKA PRAVA

Ogranci: Lošinj,Pag,Kruševo,Zadar,Jazine,Bokanjac,Biograd,Skradin
Šibenik,Brodarica.

ZAPISNIK

sa sastanka gore navedenih ogranaka HSP-a

održanog u Zadru 13.ožujka 1991.g.

Nazočni su predstavnoci svih navedenih ogranaka HSP-a.
Utvrđen je sljedeći dnevni red:
1.Osvrt na rad prvog općeg sabora HSP-a u Zagrebu
2.Problemi u svezi ustrojstvom HSP-a
3.Zaključci

Ivan Poštar tajnik HSP-a temeljnog ogranka Zadar ukratko je iznio rad svih ogranaka od osnivanja do danas.Ogranci imaju 180 članova.
Zbog ponašanja čelnika stranke u Zagrebu ,ogranci imaju probleme u svom radu jer ljudi na njih gledaju sumnjičavo i poistovjećuju širo članstvo s čelnicima stranke.
S ovakvim izjavama Ivana Poštara slažu se Nikola Mijić iz ogranka Jazine i Darko Pavić iz Bokanjca.
Gordan Mesić tajnik ogranka iz Malog Lošinja iznio je da njihov ogranak broji 48 članova.Vrlo su aktivni u svojoj mjesnoj zajednici gdje su se pojavili i na izborima.Nezadovoljni su komuniciranjem i informiranjem vezanim uz Seništvo stranke u Zagrebu.
Ivo Oštarić predsjednik ogranka iz Paga koji broji 24 člana.
Svi od nas zaziru zbog djelovanja i izjava čelnika naše stranke.
Mi smo se bavili konkretnim problemima našeg otoka pa smo pokrenuli i nekoliko akcija kao što su tečaj talijanskog jezika u više mjesnih zajednica na otoku,pomoć Hrvatima u Rumunjskoj te dali inicijativu da se u sljedećoj sezoni na Pagu zapošljava isključivo hrvatsko življe iz Rumunjske,Kosova i Italije i niz drugih inicijativa,koje su od svih drugih stranaka na otoku bile prihvaćene.

Zapisnik Zaključaka sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica. str. 1.

2.

Nadalje Oštarić je naglasio da čelništvo u Zagrebu nema potrebu niti volju da komunicira sa njihovim ogrankom, a što se po izlaganju i kolege iz Lošinja vidi i šire.

Željko Jurjević dopredsjednik ogranka iz Kruševa.

Ogranak broji 40.članova.

Zbog povezivanja čelnika s fašizmom imamo velikih problema.

Anton Vulin predsjednik ogranka iz Biograda/15.članova/.

Većina članova je izvan Biograda. On ističe kako ih zbog nastupa čelnika u Zagrebu u Biogradu nazivaju ustašama.

Ante Petrović zamjenik predsjednika iz Skradina upoznao je nazočne sa ograncima u skradinu,Brodarici i Šibeniku.Brodarica broji 40 članova a Skradin sa Šibenikom 45.članova. Istakao je da uživju ugled u Šibeniku i surađuju s vladajućom strankom te da su napravili program razvoja Skradina.Zbog istupa čelnika iz Zagreba mnogi članovi ogranka žele izaći iz stranke jer se ne žele vezivati za ustaštvo.Zbog toga se stranka nalazi na političkom rubu događaja.

Nikola Mijić iz ogranka Jazine-Zadar.

Ukratko je rezimirao sve dosada rečeno i zaključio da svih muči isti problem,a to je vezivanje stranke za ustaštvo,kao i loša komunikacija s ograncima na terenu.

Zapisnik Zaključaka sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica. str. 2.

3.

2. Željko Jurjević-Kruševo

Svima nam je bila čast biti član HSP.a.Pravaši su uvijek bili u opoziciji,nikad na vlasti,nikad nisu davali lažno obećanje narodu Nisam zadovoljan organizacijom Sabora ni tehnički ni ideološki. Paraga se u trećoj rečenici poziva na Pavelića i NDH.u a nakon toga naše akcije nemaju težine. Smatram da se zaključcima ovog sastanka treba ići u javnost. Čelnici naše stranke nisu demokrati prema svome članstvu,a njihov radikalizam nam ne vodi nikuda.

Ivo Ošterić- Čelnici su na Saboru kompromitirali HSP.a.Ja sam bio samo drugog dana jer sam bio spriječen prvog dana.Tamo sam vidio tužnu sliku hrvatskog naroda jer su delegati i gosti govorili o tugi iseljeništva i,tragediji hrvatskog naroda,a o programu i radu za budućnost nije bilo riječi. Smatram da naše stavove treba dati u javnost jer ustaštvo se nemože braniti bez obzira što nije istina mnogo od onoga što je tom pokretu pripisivalo. Mi moramo reći što mislomo javno da povratimo povjerenje ljudi.

Dane Perica - Kruševo

U potpunosti se slažem s Ivom,rad vrhovništva nije u redu,naša je stranka zbog toga u Kruševu odbačena.Ipak smatram da nije pametno sada ovo davati u javnost.

Jurjević- Ako budemo prisiljeni,zbog spasa stmanke osnovat ćemo našu jedransku starnku.

Ivan Vukić- Umjesto da smo koristili pravaše po uvjerenju u ostalim strankama,naši čelnici svojim istupima odbijaju prave ljude. Sada druge stranke nastupaju s našim idejama.Tvrdim da to ponašanje čelnika nije političko sljepilo već sasvim nešto drugo. Mi nesmijemo dozvoliti da se međusobno dijelimo na prave Hrvate i izdajice.Na ruševinama ne možemo ništa graditi. HSP je pretvorena u privatnu agenciju. Apeliram na sve ili naše rukovodstvo se mora mjenjati ili ne možemo biti članovi njihove stranke.

Zapisnik Zaključaka sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica. str. 3.

4.

Novaković Ivan-Mali Lošinj

Smatra da je NDH-a bila težnja hrvatskog naroda za svojom držav

On to smatra i od toga se ne treba ograđivati.Što se tiče Pavelića i Artukovića rečeno je da se kosti svih progonjenih Hrvata vrate u domovinu.Proglas bi trebalo dati u javnost ali ga sročiti vrlo mudro.

Ante Petrović-Skradin

Smatra da se čelnici stranke ne ponašaju demokratski.Mi nismo dobili dokumente za sabor pa se nismo mogli ni pripremiti.Dvorana u kojoj se je održavo sabor bila je preskupa,a jeftiniju ponudu nisu prihvatili Ne dobivamo dokumente ni zaključke sa Sabora ,a već je prošlo dugo vremena od njegovog održavanja .Financijskog izvještaja o radu stranke također nema,a nije ga bilo ni na Saboru.

Mesić-Lošinj

Mesić smatra da bi Paraga mogo ostati čelnik stranke,a Pavelić i Paradžik bi trebali otići iz rukovodstva.

Petrovi- On smatra da sve konce u svojim rukama drži Pavelić i zato ona ne funkcionira.

Slavko Čakarun-Mali Lošinj

Čelnici nas zovu samo kada od nas trebaju kakvu uslugu(grafičku).

Po njegovom mišljenju Kandaru iz Rijeke bi trebalo maknuti iz vodstva stranke jer daje pogrešne podatke o sebi.

Petrović se pita kako provesti ideju o ostvarenju Hrvatske na njenom cjelokupnom povijesno i etničkom teritoriju,ako je B i H suverena država koju prihvaćaju Muslimani i Hrvati koji u njoj žive.

Ivan Pašter -_Zadar

Slažem se sa svima pa i sa gospodinom presjednikom iz Kruševa,ali ga ni takva politika stranke neće spasiti.Na saboru smo bili postiđeni. Oni nas ponizuju i prijete nam telefonski.Oni su iz stranke istjerali sve vrijedne i kvalitetne ljude.Novih članova nema,a čelnici pričaju gluposti. Pitao sam Paragu u Biogradu kakav je odnos prema HDP.u,a on je odgovorio"Špijunska organizacija".

Zapisnik Zaključaka sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica. str. 4.

5.

Nako nekoliko dana nastavio je Pošter zajedo su organizirali prosvjed na trgu bana Jelačića. Pitam se što je to.

Tomislav Marcelić - ZADAR

Također se slaže da vrhovništvo stranke mora otići.

Darko Pavić-Bokanjac

Ograđujemo se od NDH-e i Ante Pavelića. U Bokanjcu dosta ljudi prima talijanske mirovine, a za to je upravo kriv Pavelić jer je prodao Dalmaciju, a oni nas u Zagrebu smatraju autonomašima.

Petrović

Smatra da bi trebalo uputiti prosvjed središnjici, ali da se za sad ne objavljuje ništa u tisku, dok Jurjević i Oštarić smatraju da bi to trebalo javno objaviti. Perica ističe da nije za objavu u javnosti odmah, Vukić-neka se odredi rok od sedam dana za zajednički sastanak sa čelnicima, a ako se ne odazovu objavit ćemo zaključke u javnosti. S ovim se stavom složio i Ivan Pošter.

Mijić

Smatra da je ovo spor između središnjice i ogranaka i smatra da ga treba riješiti unutar stranke.

Zaključeno je na kraju da se uputi poziv Paragi, Paveliću i Paradžiku a ako se ne odazovu na sastanak s ovim ograncima da se sve objavi u javnosti jer ovi ogranci žele voditi politiku Starčevićansku, a ne ustašku.

ZAPISNIČAR:

FRANE GUSORA

Zapisnik Zaključaka sa zajedničke sjednice ogranaka HSP-a Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica. str. 5.

- **23. ožujka ili 24. ožujka 1991.** na zakazani sastanak pozvana gospoda nisu došla. Otišli su u Sarajevo te za ideologa HSP-a imenovali Fuada Muhića, člana Centralnog komiteta komunističke partije Bosne i Hercegovine i kandidata za člana Centralnog komiteta komunističke partije Jugoslavije. Ovo je jedan od dokaza da je Paraga bio zadužen rastočiti HSP, što je nažalost znalački obavio.

- **23. ožujka 1991.** predstavnici ogranaka HSP-a: Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica održali su sastanak u Zadru na kojem su zaključili da predsjednik Dobroslav Paraga, dopredsjednik Ante Paradžik i tajnik Krešimir Pavelić podnesu neopozivu ostavku. Ovi Ogranci „zaleđuju", tj. stavljaju u stanje mirovanja svoje članstvo dok se HSP ne ustroji na izvornim starčevićanskim načelima.

Predstavnici ogranaka HSP-a: Mali Lošinj, Pag, Kruševo, Bokanjac, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica predlagali su da se izdvojimo iz HSP-a i registriramo kao novi Dalmatinsko-primorski HSP sa sjedištem u Zadru. Taj prijedlog odlučno smo odbili tajnik Ivan Paštar i ja jer osnivanje Dalmatinsko-primorskog HSP-a vodilo bi do novog štetnog i pogubnog razgrađivanja HSP-a, a tim činom u postupcima bismo bili jednaki Paragi.

Paraga preko svojih poslušnika nastoji na sve načine, ne birajući sredstva, spasiti brod koji tone. U Zadru mu pomaže gospođa Ruža Grgić Ivković, vjerno ga oponašajući u nastupu i postupcima kao njegov klon. Predsjednik ogranka Kruševo, Dane Perica, koji je na sastancima bio najrječitiji, u Vjesniku opovrgava slaganje s našim, dakle i svojim priopćenjem za javnost.

Tajnik prof. Ivan Paštar i ja dogovorili smo da se s Paragom nećemo prepucavati preko tiska, neka se Paraga koprca sam u svome vlastitom blatu.

Zadar, 23. ožujka 1991.

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Na sastanku održanom u Zadru u subotu 23. ožujka 1991. godine dolje potpisani ogranci Hrvatske stranke prava nezadovoljni cjelokupnim radom Stranke i odlukama Prvog općeg sabora održanog 23. i 24. veljače u Zagrebu a posebno zbog Političkog izvješća Predsjednika Dobroslava Parage, usvojenih deklaracija, nasilja, netolerancije i nedemokratičnosti odlučili smo se ograditi od izjava i nastupa trojice prvaka Hrvatske stranke prava gospode Dobroslava Parage, Ante Paradžika i Krešimira Pavelića.

Imenovani su uzurpirali pravo, privatizirali i zloupotrijebili ime i ideju Hrvatske stranke prava nanoseći štetu Stranci i cjelokupnom hrvatskom narodu.

Potpisani ogranci zahtijevaju da predsjednik Dobroslav Paraga, dopredsjednik Ante Paradžik i tajnik Krešimir Pavelić odmah i neopozivo podnesu ostavke na svoje položaje.

Na ovaj korak odlučili smo se nakon bezuspješnih pokušaja razgovora s njima o budućem političkom i javnom djelovanju Stranke, a sve u cilju da ne dođe do rastrojstva u njoj.

Ovi ogranci do daljnjega zaleđuju svoje članstvo, dok se Hrvatska stranka prava ne ustroji na svojim izvornim Starčevićanskim načelima.

Sa ovim dokazima našeg nezadovoljstva spremni smo upoznati sve ogranke Hrvatske stranke prava u zemlji i inozemstvu. Kako nam nisu poznate adrese zainteresirani ogranci mogu se javiti na adresu ogranka HSP-a u Zadru, Branimirova obala 4g, stan Vukić, tel. 435 954.

Potpisnici:

Ogranak Mali Lošinj
Ogranak Pag
Ogranak Jazine, Zadar
Ogranak Zadar
Ogranak Bokanjac, Zadar
Ogranak Kruševo
Ogranak Biograd
Ogranak Šibenik
Ogranak Brodarica
Ogranak Skradin

Priopćenje za javnost ogranaka HSP-a: Mali Lošinj, Pag, Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica

- **29. ožujka 1991.** profesor mr. Nikola Bićanić poslao nam je pismo u kojem nam zahvaljuje na našoj odluci iznijetoj u priopćenju za javnost i najavljuje da su oni u Zagrebu u postupku utemeljenja nove, prave pravaške stranke. Stav prof. Ivana Paštara, tajnika i moj, predsjednika HSP-a Ogranka Zadar, kao i ostalog čelništva bio je otklanjanje svakog separatizma u HSP-u. Spremni smo radije podnijeti osobnu žrtvu, nego sudjelovati u frakcijskim podjelama u HSP-u.

Dragi pravaši i istomišljenici,

Srdačno Vam želimo čestite Uskrsne Blagdane i uspjeh u Vašim nastojanjima za dobro naše domovine.

Iz sredstava javnog priopćavanja smo doznali za Vašu odluku da ne priznajete tiransko vodstvo Trojke u vrhu HSP u Zagrebu koje djeluje s antihrvatskih pozicija i smeta današnjim nastojanjima Hrvatske Republike da izvojuje ono što je u skladu s hrvatskim narodnim interesima. Čestitamo Vam i glede toga.

Slobodni smo Vas izvijestiti da se ovdje radi na utemeljenju nove Stranke starčevićanske provenijencije, ali Stranke koja će biti u svojoj nutrini demokratska i u kojoj će ogranci kao bivstveno tijelo Stranke biti odlučni u kreiranju politike, stavova i ispoljavanja Stranke, kao i u djelovanju postavljanju i razrješavanju vodstva Stranke.

Sve željene informacije možete dobiti na telefon: 041/173-885 - Bićanić.

Pomogao Vam Bog!

U Zagrebu, 29. ožujka 1991.

Prof. mr. NIKOLA BIĆANIĆ Bićanić

Krajiška ulica 12.

41000 Z A G R E B

Dopis prof. Nikole Bićanića

- **16. travnja 1991.** uputio sam pismo Dani Perici, predsjedniku HSP-a Ogranak Kruševo u svezi njegova priopćenja objavljenog u *Vjesniku*. Podsjetio sam ga da se složio sa zaključcima ogranaka: Zadar, Zadar Jazine 1, Zadar Bokanjac, Mali Lošinj, Pag, Kruševo, Biograd, Skradin, Šibenik i Brodarica. Iz priopćenja, istinito je samo da se protivio tome da se zaključci odmah objave.

Zadar, 16. travnja 1991. g.

DANE PERICA

Časni predsjedniče ogranka Hrvatske
stranke prava Kruševo!

U svezi Vašeg „priopćenja" za
javnost obznanjenog u Vjesniku odgovaramo
Vam sa zakašnjenjem, jer se gospodin
Ivan Paštar tek vratio iz Njemačke.

U priopćenju zaboravili ste neke sitnice
na koje Vas želimo podsjetiti.
Na sastanku čelnika i saborników ogranaka
HSP-a Lošinj, Pag, Zadar, Jasine, Bokanjac,
Kruševo, Biograd, Šibenik, Brodarica i Skradin
bili ste nazočni i Vi.
Tijek sastanka poznat Vam je i ne vjerujem da
će i Vaša istančana kritičnost naći neki trag
nedemokratičnosti.
Poznato Vam je da su predstavnici ogranaka
iznijeli u kratkom sažetku svoj dosadašnji rad,
kritički se osvrnuli na rad čelništva stranke u
Zagrebu, te dali prijedlog što treba dalje raditi.
Vi osobno aktivno ste sudjelovali u raspravi.
Izrazili ste svoje negodovanje, kao uostalom i svi
nazočni s načinom dosadašnjeg rada Stranke
i poglavito s radom prvog općeg Sabora, kojeg
ste po vlastitoj izjavi napustili prije glasovanja
i prije usvajanja deklaracija.

Istina, niste se složili s većinom da se
naši zaključci odmah objave u sredstvima
javnog priopćavanja, već ste energično predla-
gali da se vijela stavi rijesi u Stranci.

Upravo zbog takvog Vašeg stava i sličnog

Pismo Ivana Vukića i Ivana Paštara predsjedniku HSP-a Kruševo str. 1.

2.

[illegible]ova gospodina Ivana Lovakovića iz ogranka [illegible] Mali Lošinj dogovoreno je da se s gospodom [illegible]slavom [illegible], Antom Poradzikom i Krešimirom [illegible]ićem održi sastanak 23. ili 24. ožujka 1991. g. na kojem bi se raščistili svi nesporazumi i nesuglasice, te ako se ne odazovu na ovaj sastanak, da se tada ide s priopćenjem za javnost.

Vama se, zbog Vama znanoga posla, nikamo jako žurilo, te je potpisnik zaključaka u ime ogranka HSP-a Kruševo bio dopredsjednik gospodin Jurjević, koji je ujedno bio i [illegible] zapisnik. Razlika u stavovima između [illegible] i njega je u tome, što se on priklonio mišljenju većine da se odmah ide s priopćenjem za javnost, a Vi ste bili protiv toga.

U svezi Vaše tvrdnje da smo dali [illegible] gospodinu Anti Petroviću da [illegible] ime do Vama nepostojećeg ogranka HSP-a [illegible] priopćenje za javnost, čime je počinio [illegible] djelo iznenadili ste nas s Vašom [illegible] mogućnošću da vješto izrežirate i manipulirate s nepostojećim događajem.

Gospodin Ante Petrović punoljetna je i [illegible] ličnost, osoba koja misli svojom glavom i nije mu potrebna suglasnost Ivana Vukića i Ivana Paštara jer mu je oni [illegible], ne mogu ni dati, jer smo u hijerarhijskom ustrojstvu stranke istog ranga.

Providna je Vaša nakana [illegible] nas dvojicu proglasiti organizatorima [illegible] pobune i razbijačima stranke.

Časni predsjedniče, Vi i Mi znamo da to [illegible] Vi niste pisali. [illegible] i

Pismo Ivana Vukića i Ivana Paštara predsjedniku HSP-a Kruševo str. 2.

[illegible] pisanja već je poznat. Osoba koja ga je sročila vična je konstrukcijama i falsifikati.

Nećemo ulaziti u polemiku preko tiska [illegible] ni s čelnicima u Zagrebu. To je [illegible] razine starčevićanski orjentiranih pravaša. Bog neka bude Vaš i naš svjedok [illegible].

Vama i predsjedništvu Stranke u Zagrebu poslat ćemo zapisnik sa sastanka održanog 13. ožujka 1991. god. iz kojeg je [illegible] tijek rasprave i izjave [illegible], među kojima, naravno, i Vaša.

Vama osobno postavili bi slijedeća pitanja, te ako ste pravaš odgovorite na njih [illegible] bi pred ogledalom.

1. Kako to da ste po vlastitoj izjavi [illegible] radom Stranke vođene gospodom [illegible], Paradžikom, Pavelićem, a dajete [illegible] bezrezervnu podršku?

2. Kako to da prihvaćate saborske [illegible] prvog općeg Sabora Stranke [illegible] ste Sabor prije glasovanja i [illegible] deklaracija?

Ivan Vukić

Ivan Paštar

Pismo Ivana Vukića i Ivana Paštara predsjedniku HSP-a Kruševo str. 3.

- **27. svibnja 1991.** brzojavom sam pozvan na glavnu raspravu koja će biti održana pred Časnim sudom HSP-a u Zagrebu, Šenoina 13, dana 1. lipnja u 11 sati, radi povrede članka 19. Statuta HSP-a. Pokrenut je disciplinski postupak protiv mene, profesora Ivana Paštara i Ante Petrovića. Nisam se odazvao pozivu, imao sam važnijih zaduženja vezanih za obranu Zadra. Znao sam da ću biti isključen iz HSP-a i svaki razgovor s njima bilo bi beskorisno gubljenje vremena i živaca.

27122 I ZDR

21222 F ZGB

45/7630

ZAGREB 43/42 27 0954

ZADAR

IVAN VUKIC BRANIMIROVA

OBALA 4/6

ZADAR

POZIV K@II M KOJIM VAS POZIVAMO NA GLAVNU RASPRAVU KOJA CE BITI
ODRZANA PRED CASNIM SUDOM HSP U ZAGREBU SENOINA 13 DANA 1 6 91
U 11 SATI RADI POVREDE CLANKA 19 STATUTA STRANKE

PREDSJEDNIK DR BORIS KANDARE

COL 4/6 13 1 6 91 11 19

Brzojav kojim se pozivam na glavnu raspravu pred Časni sud HSP-a

- **1. lipnja 1991.** časni sud HSP-a na sjednici kojom je predsjedao dr. Boris Kandare isključio je iz HSP-a Ivana Vukića, predsjednika Ogranka Zadar, prof. Ivana Paštara, tajnika Ogranka Zadar i Antu Petrovića, dopredsjednika Ogranka Skradin.

Nisam koristio pouku o pravnom lijeku jer je sve to bila velika lakrdija u kojoj nisam više htio sudjelovati.

ČASNI SUD HRVATSKE STRANKE PRAVA (u daljem tekstu: ČS HSP) sastavljen od dr. Borisa KANDARE, kao predsjednika, Ivana KRANJČEC, Irme PAVELIĆ, Ante PERKOVIĆ i Martina TURJKO, kao članova vijeća, te Miljenka BOŽIĆ, kao zapisničara, donio je na sjednici održanoj 1. lipnja 1991. temeljem članka 19. Statuta HSP u stegovnom postupku protiv Ivana VUKIĆ, Ivana PAŠTAR i Ante PETROVIĆ, ovu

o d l u k u

Ivan VUKIĆ, predsjednik ogranka HSP u Zadru,
Ivan PAŠTAR, tajnik ogranka HSP u Zadru i
Ante PETROVIĆ, dopredsjednik ogranka HSP u Skradinu,

teško su se ogriješili o Statut i Temeljna načela HSP time što su očito radili na nejedinstvu u stranci, a č i m e s u povrijedili dužnosti iz članka 18. Statuta HSP o provođenju odluka tijela HSP i čuvanju njenih interesa i ugleda, pa se primjenom članka 19. Statuta HSP

k a ž n j a v a j u

kaznom ISKLJUČENJA IZ STRANKE.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjednik HSP Dobroslav Paraga je temeljem odluke Predsjedništva stranke i ovlaštenja iz članka 20. Statuta HSP, pokrenuo pred ČASNIM SUDOM HSP stegovni postupak protiv Ivana VUKIĆ, Ivana PAŠTAR i Ante PETROVIĆ, svih članova SREDIŠNJEG ODBORA HSP.

Imenovani članovi SREDIŠNJEG ODBORA HSP pozvani su na raspravu pred ČS HSP na dan 1. lipnja 1991. brzojavima brojevi 7630, 7631 i 7632 upućenim iz Zagreba 27.5.1991. u 9,52 sati.

Na ove pozive pismeno su odgovorili I. VUKIĆ i I. PAŠTAR, tvrdeći da "ne znaju o čemu se radi", te da ne mogu doći na raspravu pred ČS HSP "zbog zauzetosti u Međustranačkom vijeću i dobrovoljačkim odredima".
A. PETROVIĆ uopće nije odgovorio na spomenuti brzojavni poziv.

ČS HSP smatra da u ovom slučaju nije povrijeđeno načelo obrane, jer je imenovanim omogućeno izjašnjavanje u ovom predmetu. U zadnje vrijeme postojali su intenzivni kontakti između SREDIŠNJICE HSP i imenovanih osoba protiv kojih je pokrenut ovaj stegovni postupak. U tim se kontaktima na vrlo određeni način utvrđivao njihov rad na razbijanju jedinstva u HSP putem održavanja sastanaka i javnih priopćenja sa ciljem djelatnog negiranja zaključaka donesenih na Prvom općem Saboru HSP.
Iz svega toga ČS HSP zaključuje da su se u konkretnom slučaju stekli svi potrebni uvjeti za provođenje glavne rasprave u odsutnosti pozvanih osoba.

Presuda Časnog suda HSP-a o isključenju iz HSP-a Ivana Vukića, Ivana Paštara i Ante Petrovića str. 1.

- 2 -

Imenovane osobe su 13.3.1991. organizirale sastanak u Zadru na kojem su doneseni zaključci s kojima se traži da se Predsjedništvo HSP javno ogradi od negativnih pojava koje su se očitovale idolopoklonstvom ustaškom pokretu na Prvom općem Saboru HSP, čime je HSP doveden - smatraju oni - "na razinu beznačajne, neozbiljne neodgovorne i pustolovne stranke".

U zapisniku sa tog sastanka ima još posve uopćenih tvrdnji (ističu se izjave o "zaleđivanju članstva u HSP", dakle o institutu kojeg ne pozna Statut HSP, a koji institut ima sigurno svoje korjene u političkoj praksi koju je inaugurirao slovenski komunista Milan Kučan).

Osobe protiv kojih je pokrenut ovaj stegovni postupak su u listu SLOBODNA DALMACIJA od 16.4.1991. objavile PRIPOĆENJE ZA JAVNOST kojim su zaključke sa sastanka od 13.3.1991. prikazali kao djelo ogranaka HSP u Malom Lošinju, Pagu, Zadru, Kruševu, Biogradu, Šibeniku, Brodarici i Skradinu.

Čelnici ogranaka HSP u Brodarici i Kruševu javno su se ogradili od navedenog PRIOPĆENJA ZA JAVNOST, pružajući ujedno punu podršku postojećoj organizaciji HSP i njenim vrhovnicima.

ČS HSP je utvrdio da je u zapisnicima i PRIOPĆENJU ZA JAVNOST naveden i ogranak HSP u Šibeniku, iako taj ogranak uopće još nije ni bio osnovan, pa su - smatra ČS HSP - autori PRIOPĆENJA ZA JAVNOST očito htjeli zlonamjerno obmanuti javnost na štetu HSP.

ČS HSP je utvrdio da su sve osobe, protiv kojih je pokrenut ovaj stegovni postupak, svojim radom i djelovanjem bitno narušili stranačku stegu i nanijeli nepopravljive štete HSP-u, pa ih je stoga i kaznio najtežom kaznom.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove odluke nezadovoljna osoba može u roku od 15 dana od dana primitka otpravka ove odluke, podnijeti žalbu Saboru HSP.
Žalba ne odgađa izvršenje ove odluke.

PREDSJEDNIK ČS HSP
Boris Kandare
/Dr. Boris KANDARE/

Presuda Časnog suda HSP-a o isključenju iz HSP-a Ivana Vukića, Ivana Paštara i Ante Petrovića str. 2.

Ne znam po kojem ključu je Paraga odabrao mene, prof. Paštara i Antu Petrovića iz Skradina za organizatore ovih sastanaka u Zadru, za koje kaže da su smišljeno razbijanje HSP-a. Mi iz Zadra, službeno kao Ogranak, ni pojedinačno, ni privatno nismo nikoga poticali ni nagovarali da dođe do ovih sastanaka u Zadru.

Poticaj je došao od drugih ogranaka, od Maloga Lošinja do Splita. Na oba sastanka bilo je prijedloga da se izdvojimo iz HSP-a i registriramo kao samostalna nova pravaška stranka na dalmatinsko-primorskom području. Štoviše, mi, Ogranak Zadar, tome smo se odlučno protivili jer bi to dovelo do nove podjele, prijepora i protimbi na štetu HSP-a i uopće Hrvatske. Posebno smo u tome bili odlučni prof. Ivan Paštar i ja. Za nas je priča oko HSP-a završila nakon zajedničkog priopćenja za javnost 23. ožujka 1991. danog u Zadru.

Dokumentaciju, od koje je dio kod tajnika Ivana Paštara, dio kod dopredsjednika Tomislava Grbina, a dio kod mene, zadržali smo i nismo ju dali gospođi Ruži Grgić Ivković.

- **2. lipnja 1991.** poslali smo prosvjedno pismo općinskom odboru HDZ-a povodom članka prof. Eduarda Bajla „Kada se ljudima pomuti razum", objavljenoga u Vjesniku od 2. lipnja 1991.

HRVATSKA STRANKA PRAVA
OGRANAK ZADAR

OOHDZ ZADAR

Pismo Ivana Vukića općinskom odboru HDZ-a povodom neumjesne izjave koju je prof. Eduard Bajlo dao Vjesniku o prof. Ivanu Paštaru

VJESNIK, ZAGREB, 2. VI 1991.

Kad se ljudima pomuti razum

Profesora Eduarda Bajla, člana središnjice zadarskog odbora HDZ, zatekli smo na njegovu radnome mjestu voditelja smjene u srednjoškolskom centru »Juraj Baraković«. Potražili smo ga kako bi nam dao sliku stanja s izbjeglicama koje pristižu u Zadar. Kaže nam da je sedmero profesora koji su prebjegli iz Obrovca, a tamo su bili predavači u srednjoj školi, dobilo posao u Zadru. Jedino je profesorica Olivera Kardum, a koja je u »Barakoviću« radila 60 dana nakon odlaska iz Obrovca, trenutno bez posla.

Profesor Bajlo kaže da je njezin slučaj posebno zanimljiv budući da se prilikom odlučivanja o njezinu primanju nije mogao izboriti da bude primljena. »Vidite, ima svakakvih ljudi. Ova prokleta situacija utjecala je da se nekim ljudima pomutio razum. Danas im je dovoljno da netko bude Srbin, a kolegica Olivera je Srpkinja, pa da se ponaša u skladu s onom: 'Radije ću si i ruke odsjeći no ih dići da dam glas za Srbina.' Nešto slično se dogodilo i u našoj školi prilikom odlučivanja o prijemu kolegice Olivere koja je vrlo pošten i dobar radnik i pedagog. Jedan naš kolega, inače pripadnik Hrvatske stranke prava, upravo je učinio sve da Olivera Kardum ne bude primljena. Sada, možete li zamisliti dokle ide politički ekstremizam«, kaže prof. Bajlo.

Dodajući da je u školu »Juraj Baraković« došlo oko tridesetak đaka, uglavnom iz Obrovca, kaže da je bilo i slučajeva da su se neka djeca srpske nacionalnosti htjela

Briga za đake izbjeglice: prof. Eduard Bajlo ROMEO IBRIŠEVIĆ

ispisati iz njihove škole. »Međutim, kada sam razgovarao sa tom djecom i garantirao im da ih nitko ni na koji način neće uznemiravati i pošto su se sama uvjerila da toga nema, povukla su svoje zahtjeve. Mi još imamo slučajeva da djeca iz Obrovca žele prijeći k nama, ali to onemogućava Dušan Badža, direktor obrovačke škole. On mene telefonom kaže da ne pravim politički problem od toga, kao da ne shvaća da je politički problem već napravljen. Ja ga neprestano molim da iskoristi sve zakonske mogućnosti da djeca pređu u Zadar, ali on, iako obećava da hoće, to nikako da napravi. Štoviše, organizira mitinge u Obrovcu gdje djecu javno proziva da se deklariraju jesu li ugroženi. Zamislite cinizma! Pa, što on očekuje da će djeca potvrditi da su ugrožena, da dožive još veće neugodnosti.«

Neumjesna izjava prof. Eduarda Bajla o prof. Ivanu Paštaru

- **21. lipnja 1991.** časni sud HSP-a dopisom je obavijestio Skupštinu općine Zadar da smo isključeni iz stranke pa da ne možemo zastupati HSP.

ČASNI SUD
HRVATSKE STRANKE PRAVA
Z A G R E B

Zagreb, 21.6.1991.

SKUPŠTINA OPĆINE ZADAR
57000 ZADAR

PREDMET: Obavijest o rezultatima
stegovnog postupka.

Obavještavamo Vas da je pred ČASNIM SUDOM HRVATSKA STRANKA PRAVA (u daljem tekstu: ČS HSP) voden stegovni postupak protiv
- VUKIĆ Ivana, predsjednika ogranka HSP u Zadru,
- PAŠTAR Ivana, tajnika ogranka HSP u Zadru i
- PETROVIĆ Ante, dopredsjednika ogranka HSP u Skradinu.

Ove navedene osobe kažnjene su kaznom ISKLJUČENJA IZ STRANKE.

Molimo Vas da o ovome vodite računa, te da primite na znanje da navedene osobe ne mogu zastupati HRVATSKU STRANKU PRAVA.

Žalba protiv odluke o kazni ne odlaže izvršenje.

Srdačno Vas pozdravljamo!

PREDSJEDNIK ČS HSP
(Dr. Boris Kandare)

Co: Ivan Paštar

Dopis Skupštini općine Zadar o isključenju Ivana Vukića, Ivana Paštara i Ante Petrovića i HSP-a

- **21./22. lipnja 1991**. Paraga je dao priopćenje za javnost u kojem nas je nazvao minornom skupinom u kojoj jedan iz skupine radi za KOS, što vodstvu HSP-a nije nepoznato, a o tome će javnost i članstvo uskoro biti detaljno upoznato.

Pravnici su nam rekli da na osnovu ovoga priopćenja zadovoljštinu na sudu ne možemo dobiti te da pričekamo daljnje postupke Parage. Eto, ovo pišem 2017., a javnost i članstvo HSP-a, kao ni one koje je rastjerao, nije upoznao koji je od nas trojice kosovac.

- **21/22. lipnja 1991.** odgovor na ovu bestidnu, i samo bolesnu čovjeku sličnu, bezumnu objedu dali smo u priopćenju za javnost u Slobodnoj Dalmaciji od 21. i 22. lipnja 1991. pod naslovom ***Kazna je za nas - čast!***

ČELNICI ZADARSKOG OGRANKA HSP-a IVAN VUKIĆ I IVAN PAŠTAR O ODLUCI STRANAČKOG ČASNOG SUDA

Kazna je za nas - čast!

HSP je danas privatna firma »3P« i tome se nema što dodati, kažu Ivan Paštar i Ivan Vukić, tvrdeći da im čini osobitu čast izbacivanje iz stranke jer su svi njezini obnovitelji osim Parage, Paradžika i Pavelića već ranije izbačeni iz HSP-a

PRIOPĆENJE HRVATSKE STRANKE PRAVA

Isključenja zbog klevete

Priopćenje za javnost isključenih iz HSP-a Ivana Vukića i Ivana Paštara

Zanimljivo, nijedan od ogranaka koji su bili nezadovoljni radom Središnjice i koji su predlagali da se sastanemo u Zadru, i na oba sastanka nazočili, aktivno sudjelovali u raspravi i predlagali da se registriramo kao nova pravaška stranka te sudjelovali u donošenju zaključaka, nisu se oglasili i rekli istinu!

- **16. studenoga 1991.** pomorac Josip Ive Bogović u večernjim satima upao mi je u stan i bahato zatražio da mu po naredbi Parage predam dokumentaciju i pečat Ogranka. Predočio mi je *Naredbu* koju je potpisao Paraga i kojom se naređuje Ivanu Paštaru da preda sve dokumente i pečat Ogranka. Rekao sam mu da sam Ivan, ali ne Paštar i da se obratio pogrešnoj osobi.

Prof. Ivan Paštar me nazvao i rekao što Josip Ive Bogović traži. Bio je uzrujan, a kada sam mu rekao da znam, jako se naljutio što mu nisam javio da će ga Josip Ivo Bogović tražiti. Objasnio sam mu da su me zvali iz *Operativnog kriznog štaba udružene građevinske operative općine Zadar* pa nisam stigao. Rekao je da neće dati ništa što traže jer je to naše. Zamolio sam ga da se smiri, rat je, ima svakakvih tipova i neka mu dade pečat. Došao je s Josipom Ivom Bogovićem k meni i nevoljko u mojoj nazočnosti dao mu pečat.

Josipu Ivi Bogoviću održao sam odgojnu besjedu i rekao da mu je postupak neljudan, necivilizacijski i nepravaški, te da mu dokumentaciju nećemo dati, pohranili smo je kod odvjetnika da zaštiti nju i nas. Čelništvu HSP-a s Paragom na čelu ne vjerujemo, pa ako se izvrši nasilje nad nama, odvjetnik će policiju uputiti na krivca, a na ovakvo ponašanje navela nas je zagonetna smrt Ante Paradžika.

Profesor Ivan Paštar je izvanredan čovjek, pravi borac kojeg krase intelektualne, voljne i radne vrline. Ne zaobilazi probleme i ne uzmiče pred njima ma koje vrste bili, za razliku od mene koji će se radije kloniti svinjarija tipa Paraga.

Zahvaljujući tim vrlinama, prof. Ivan Paštar ima velikog uspjeh u radu, ali i velike protivnike, i to upravo u onima koji imaju najviše koristi od njegova rada.

Prava je šteta što u Zadru pa i u vladi Hrvatske nisu u njemu prepoznali osobu koja bi, siguran sam, na pravi način ustrojila hrvatsko školstvo bremenito problemima.

HSP 1861 1990

HRVATSKA STRANKA PRAVA

CROATIAN PARTY OF RIGHTS
STARČEVIĆEV TRG 6
41000 ZAGREB
CROATIA

Gosp. IVAN PAŠTAR
Z A D A R

Zagreb, 16.11.1991.

N A R E D B A

Naredjujem Gosp. Ivanu Paštaru, bivšem tajniku Hrvatske stranke prava da preda pečat i cjelokupnu dokumentacija Hrvatske stranke prava - ZADAR. Gosp. Josipu-Ivi Bogoviću.

U Zagrebu, 16.11.1991.

Predsjednik Hrvatske stranke prava:
Dobroslav Paraga

HRVATSKA STRANKA PRAVA ZAGREB

Naredba Dobroslava Parage Ivanu Paštaru da dade pečat i cjelokupnu dokumentaciju Josipu Ivi Bogoviću

- **2. lipnja 1993.** županijska Hrvatska stranka prava, Županijsko vijeće Varaždin poslalo mi je cirkularno pismo kojim zbog nenormalnog stanja u HSP-u predlažu održavanje Općeg sabora HSP-a.

" HRVATSKA HRVATOM "

Cijenjena gospodo !

Ono što nama članovima Hrvatske stranke prava pada u dužnost nesmije nam biti teret. Zasigurno nije lako otrpjeti spoznanje vlastitih grešaka i negativnosti no i sa tim se moramo suočiti i svakako poštenim namjerama iste prebroditi.

Naše opredjeljenje, rad i ustrajnost usmjereni su ostvarenju državotvorne ideje Hrvatskog naroda. To nam je pravašima prva i osnovna zadaća. Danas je također vrijeme da svrnemo pogled na sve do sada učinjeno i pri tom izvučemo pouku i utvrdimo kako daljnjim putem.

Koliki su jad i muka snašli Hrvatski narod u ove tri posljednje godine, osjećamo svi mi no svakako su se dogodile i mnoge pozitivne stvari. Vjerovali smo da će tjek ukupnog stanja imati daleko veći pozitivan pomak po Hrvatski narod. Nažalost, do istog nije došlo! Pitamo se čijom krivnjom? Brzo dolazimo do generalnog odgovora i s pravom možemo uprijeti prstom na one koji nisu imali, i izgleda danas nemaju dovoljne vjere u snagu vlastitog Hrvatskog naroda te vlastitu sudbinu - budućnost (cijelog naroda) guraju "drugom" u ruke kako bi o istoj odlučivao.

Danas je također vrijeme da mi članovi Hrvatske stranke prava sagledamo ukupno, što smo i kako smo poradili na prosperitetu vlastite stranke i isto tako oživotvorenju temeljne nam državotvorne ideje.

Stav sprem našeg dosadašnjeg rada i djelovanja kao i trenutnog stanja stranke, nemožemo donijeti sami (članovi i niže org. jedin. stranke po na osob), ali svakako je nužno i prijeko potrebno svima nama zajedno doći do potrebnih saznanja prvenstveno zaradi mogućnosti daljnjeg političkog i svakog drugog djelovanja.

Mi članovi Hrvatske stranke prava u Županiji Varaždinskoj došli smo do određenih, iskustvom i radom stečenih spoznaja i temeljem istih zaključili kako bi bilo potrebno generalno preispitati sav dosadašnji rad stranke jer je on višeznačno mukotrpan. Da bismo to mogli učiniti tražili smo od čelnika stranke da se sazove najviše tijelo Hrvatske stranke prava - Sabor HSP-a, koji bi, vjerujemo u većem dijelu, ukoliko bi se valjano radilo na njegovoj pripremi, mogao donijeti potrebna rješenja.

Prema osobnim informacijama članova stranke - i Središnjeg odbora, koji su bili na sjednici Središnjeg odbora (ne ulazeći trenutno u pitanje legaliteta sprem prisutnih članova) 31.o5.1993.godine u Zagrebu, na koji nisu pozvani predstavnici naše Županije Varaždinske a isto tako određenim članovima je zabranjen ulazak u Starč. dom, nije prošao prijedlog da se donese odluka o sazivu Sabora stranke (rez. glas.: 17:19 u korist neodržavanja Sabora.

Nemili događaji u svezi istupa našeg predsjednika Dobroslava Parage u Americi toliko su zamutili stanje u stranci a Hrvatski narod stavili u nedoumicu što da misle o nama članovima Hrvatske stranke prava. Ovo nalaže nužno, javno očitovanje Hrvatske stranke prava Hrvatskom narodu i javnosti uopće.

To je jedino moguće učiniti od strane legalno izabranih članova Predsjedništva, Središnjeg odbora, legalnih predstavnika Županijskih vijeća, podružnica i ogranaka Hrvatske stranke prava u zemlji i svijetu.

U svezi sa svim iznijetim pozivamo Vas na skup u Varaždinu dana 12.lipnja 1993.godine, gdje bi radni dio (službeno) počeli u 1o sati.

Dnevni red: STANJE,RAD I DJELOVANJE HRVATSKE STRANKE PRAVA DO DANAS.

Sastanak će se održati u restoranu "PARK" (Graničar), Varaždin, Jurja Habdelića br.6. (bivša ul. Lončarićeva).

Informacije: HSP-a Varaždin, Franjevački trg br.7/II tel.(o42) 55-156, fax(o42) 52-781.

Varaždin,o2.lipnja 1993.god.

Sa štovanjem !

Prilog: Kronologija

Županijsko vijeće HSP-a Županije Varaždinske

Cirkularno pismo Županijskog vijeća HSP-a Županije Varaždinske str. 1.

Članovi Središnjeg odbora, predstavnici Županijskih vijeća, podružnica i ogranaka Hrvatske stranke prava iz zemlje i svijeta su na skupu u Varaždinu, dne 12.o6.1993. konstatirali slijedeće:

1. Hrvatski narod se na svom povijesnom, etničkom i državnom području nalazi u vrlo teškom stanju sa stalnom tendencijom pogoršanja;

2. Stanje u Hrvatskoj stranci prava, našoj stranki, nije sukladno s Temeljnim načelima i Statutom. Središnja tijela: Predsjedništvo, Središnji odbor, Nadzorni odbor i Časni sud ne funkcioniraju.

3. Naši neprijatelji ruše hrvatski svijet oko nas i pokušavaju razbiti pravaški svijet u nama. Zato mi, nazočni članovi Hrvatske stranke prava ne možemo se pomiriti s takvim načinom rada i djelovanja stranke, i zato tražimo:

OPĆI SABOR HRVATSKE STRANKE PRAVA.

Cirkularno pismo Županijskog vijeća HSP-a Županije Varaždinske str. 2.

- **11. lipnja 1993.** odgovorio sam županijskoj Hrvatskoj stranci prava, Županijskom vijeću Varaždin, privatnim pismom da podupirem njihovo djelovanje dok je u okviru starčevićanskog nauka. Upozorio sam ih na sve zamke u koje će upasti, na sve podvale koje će im Paraga prirediti. Paraga je HSP doveo u stanje frakcijskih borbi u kojima se pravaši sučeljavaju kao ljuti protivnici i neprijatelji. Više je frakcija, a nazvat ću ih po imenima čelnika: Paragina, Bićanićeva, Pavelićeva, Gabeličina, Kramarićeva, Đapićeva, a možda ih ima još.

Za povijest, s vremenskog odmaka, bit će razvidno zašto se ljudi koji se vežu za nauk oca domovine Ante Starčevića bespoštedno sučeljavaju, što ih motivira da se umjesto složnog rada za boljitak Doma i Naroda nemilosrdno bore kao ljuti neprijatelji.

Ivan Vukić
Zadar
Obala kneza Branimira 4/g

Zadar, 11. lipnja 1993.

Županijsko vijeće HSP-a Županije Varaždin

Prihvaćam i podupirem Vaše nastojanje glede ozdravljenja HRVATSKE STRANKE PRAVA. Dok se krećete u okvirima starčevićanskog pravaštva pomagati ću Vam u skladu mojih mozgovnih i tjelesnih mogućnosti.
Na sazvani skup u Varaždinu 12. lipnja 1993. nemogu biti nazočan zbog općeg a i osobnog novčarskog stanja.
Zbog negativnog iskustva kojeg imam s čelnicima Stranke, poglavito s gospodinom Paragom savjetujem Vam da ne dozvolite da vas izmanipuliraju, jer su nevjerojatno vješti u režiranju stanja.
Nezadovoljne članove koji žele rad, red i stegu dovedu u stanje da se moraju isčlaniti, isključe ih iz stranke, ili pak oni samoljubivi jednako štetni kao i čelništvo osnivaju nove pravaške stranke i Stranku prava usitnili su u bezbroj frakcija različitih naziva na svoju odnosno našu hrvatsku štetu i na boljitak srbskih, komunističkih i inih neprijatelja Hrvata i Republike Hrvatske.
Ovo što Vi pokušavate repriza je naših nastojanja iz 1991. godine o čemu ću vam putem faxa ili radi obimnosti poštom dostaviti dokaze.

Sa štovanjem !

Neka Bog čuva Hrvatsku !
Bog i Hrvati !

Ivan Vukić

Odgovor Županijskom vijeću HSP-a Županije varaždinske.

- **15. listopada 1993.** Županijsko vijeće HSP-a Varaždin poslalo nam je četiri tiskanice *Zahtjeva* da se u skladu članka 45. Statuta Hrvatske stranke prava sazove i održi Opći sabor Hrvatske stranke prava.

- **4. rujna 1993.** Središnji odbor HSP-a na zasjedanju u Zadru raspravljao je o isključenju iz HSP-a Ogranak Zadar predsjednika Ivana Vukića i tajnika Ivana Paštara.

Izvod iz zapisnika
sa sjednice središnjeg odbora HSP-a
održane 04. 09. 1993. g. u Zadru
na kojoj je donesena i sljedeća

Odluka

Isključeni članovi HSP-a mogu uložiti žalbu Organizacijskom odboru
izvanrednog sabora HSP-a do 10. 09. 1993. g.

Žalbe upućivati na adresu:
Organizacijski odbor izvanrednog sabora HSP-a, Crkvena 4, 45000 Kutina ili
Fax: 045/25 580 od 00 do 24 sata
045/25 877 od 16 do 24 sata
Zadar, 06. 09. 1993.

Član Organizacijskog odbora
Zadarsko-kninska županija
Alojz Pavlović

- **7. rujna 1993.** na prispjelu poruku odgovorio sam pismom u kojem im zahvaljujem i odbijam mogućnost da podnesem žalbu. Iscrpno sam im obrazložio i zbog čega. Pravo ispravno rješenje mogu donijeti i bez naših žalbi.

Ivan Vukić   Zadar, 7. rujna 1993. god.

Zadar

Obala kneza Branimira 4g

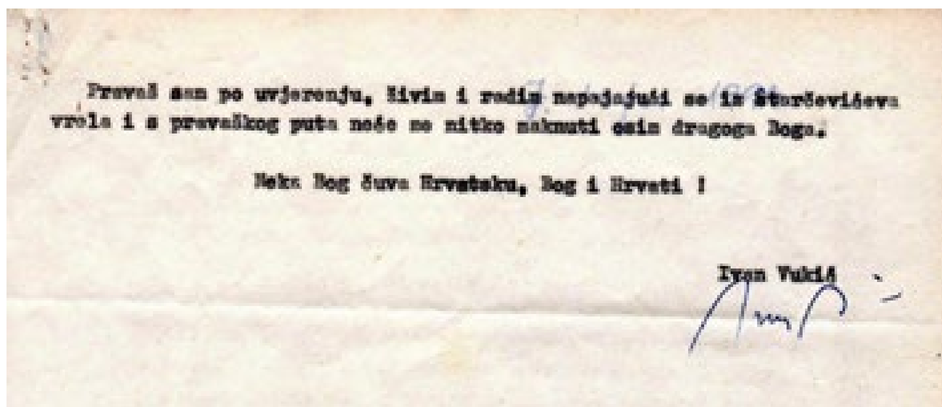
Organizacijski odbor izvanrednog sabora H S P-a

Kutina

Štovana gospodo !

Hvala, mogućnost koju pružate isključenim članovima iz H S P-a da mogu podnijeti žalbu neću iskoristiti. Zar ne shvaćate da ljude tjerate u nova poniženja? Postupate ne razborito.
Umjesto da ste osnovali posebnu komisiju od časnih članova H S P - a da prikupe dokaze i ispitaju slučaj svakog isključenog posebno, te da Časni sud odnosno " časni sud " uz priložene dokaze o krivnji dostavi i posebno obrazloženje, jer ovo iz Presude kao i sama Presuda je lakrdija i sramota za Stranku.
Uvjeren sam da su gotovo sva isključenja ništavna, te se članovi Časnog suda, poglavito njihov predsjednik trebaju svakom nepravedno isključenom osobno i javno putem tiska ispričati.
Moralna odgovornost gospodina Kandare je ogromna, a o krivičnoj neću govoriti jer nisam stručan.
Gospodin Kandare je pravnik, sveučilišni profesor, po njegovom uvjerenju pravaš, predsjednik Časnog suda, potpisnik tih suludih Rješenja o isključenju. Kao stručnjak, posebno kao sveučilišni profesor na Pravnom fakultetu mora svojim djelima biti uzor drugima, mora biti ne povodljiv, principijelan, dosljedno čvrstine stavova temeljenih na pravdi i na hrvatskom pravu, te njegove pogreške imaju tisuću puta veću težinu nego iste pogreške urađene od ljudi koji nisu u struci.
Da je pravaš i moralna osoba nakon svega što se dogodilo morao bi osjetiti u sebi poriv da se javno ispriča svima kojima je nanio nepravdu i bol.
U prilogu vam dostavljam pisma i dopise zbog kojih smo gospoda Ivan Paštar Anto Petrović i ja isključeni iz H S P - a.
Ako imate volje i strpljenja pročitajte ih i nađite krivca. Jesmo li mi razbijači Stranke ili smo politički zrele već 1991.godine uočili uzroke problema i tražili upravo ono što vi danas reprizirate?

Pismo kojim zahvaljujem i odbijam mogućnost da podnesem žalbu „Ispravno rješenje možete donijeti i bez naših žalbi" str. 1.

Pravaš sam po uvjerenju, živim i radim napajajući se iz Starčevićeva vrela i s pravaškog puta neće me nitko maknuti osim dragoga Boga.

Neka Bog čuva Hrvatsku, Bog i Hrvati !

Ivan Vukić

Pismo kojim zahvaljujem i odbijam mogućnost da podnesem žalbu „Ispravno rješenje možete donijeti i bez naših žalbi" str. 2.

Zaključak

Iz članaka hrvatskog i srbijanskog tiska, razvidno je da je Paraga valjano obavio posao razbijača HSP-a. Zar slučajno? Ne! U svojoj pomahnitalosti rastočio je HSP i diskreditirao sebe kao ozbiljnog i moralnog političara starčevićanskog svjetonazora.

Hrvatski obrambeni red čiji sam član, zahvaljujući ponajprije svome pročelniku Branimiru Peteneru, uložio je godinu dana mukotrpnog rada nastojeći izmiriti čelnike frakcija i ujediniti ih u jedinstvenu izvornu osuvremenjenu Hrvatsku stranku prava.

Nažalost, nije uspio. Postoji opsežna dokumentacija koja je u posjedu HOR-a, a pročelnik Branimir Petener mjerodavni je svjedok ovog nastojanja i njegovo svjedočenje, ukoliko ga bude želio dati, je vjerodostojno.

Samo je jedan dr. Ante Starčević, samo je on Otac Domovine, samo je jedna Hrvatska stranka prava, temelj na kojem počiva pravo na hrvatsku državnost. Sve što se zbivalo od trenutka kada je dr. Ante Starčević prepustio vodstvo stranke drugima pa do današnjih dana je nedonoščad.

Pravaš sam po uvjerenju, po načinu življenja i po djelima za Narod i Dom, i nikakvi Parage i Kandare ne mogu mi moje pravaštvo oduzeti.

Paraga je izvrsno obavio posao razbijača stranke, rastočio je HSP unoseći nered i raskol u stranki. No, na njega se ne ljutim, opravdan je onom izrekom: „Za Bogom nema popravka".

Profesor Želimir Meštrović ispričao mi je svoje viđenje Parage kojeg je dobro poznavao jer su jedno vrijeme robijali zajedno u Staroj Gradiški. Zamolio me da za njegova života to njegovo svjedočenje ne povjerim nikome. Sada kada je mrtav, u čast uspomene na njega neću obznaniti njegovo svjedočenje koje nije povjerio samo meni, a uostalom Paraga svojim postupcima najbolje svjedoči o sebi.

Paraga mi je u sjećanju ostao kao komična figura jer je svaki sastanak počinjao i završavao riječima: „Jao njima kada progovorim" i pri tome pokazivao na svoju crnu aktovku dajući na znanje da su u njoj pohranjeni krunski dokazi od kojih moraju strahovati svi koji nisu uz njega.

Nije problem samo u Paragi. Njega i njegove postupke najbolje je opisao tajnik HSP-a Krešimir Pavelić koji ga je dobro poznavao i koji je zadnji od utemeljitelja kojega je Paraga izbacio iz stranke. U članku objavljenom u *Večernjem listu* od 7. travnja 1992. pod naslovom *Paraga – ustašstvo za dolare* vjerodostojno ga je opisao.

Odgovornost dr. Borisa Kandare je kudikamo veća, neoprostiva je jer kao pravnik i sveučilišni profesor nije smio dopustiti, a najmanje sudjelovati u ludim odlukama kojima je HSP sveden na razinu bezvrijedne i neozbiljne stranke.

- **4. travnja 2003.** pokojni Dubravko Horvatić i Branimir Petener bili su u Gospiću na besjedištu posvećenom obilježavanju crne obljetnice gospićkih žrtava koje su partizani pobili nakon pada Gospića 4. travnja 1945. Tom prigodom u dugom noćnom razgovoru, među inim, Dubravko Horvatić mi je rekao da su on, Lerotić i ….., ime trećega se ne mogu sjetiti, bili pripremili sve za registraciju Hrvatske stranke prava. Za tu njihovu nakanu znalo se u Zagrebu, o tome se pričalo. Pretekli su ih, i dva dana prije njih drugi su podnijeli zahtjev za registraciju HSP-a. Tko je poticao, tko je predložio i zašto da Paraga bude predsjednik?

Dok hrvatski narod pravaškog svjetonazora ne iznjedri pravog vođu koji će služiti Domu i Narodu, a ne nastojati biti novi Ante Starčević koji je neponovljiv, čije ideje treba slijediti i provoditi, pravaši će se gušiti u prijeporima i protimbama i frakcijskim suludim borbama.

Danas, s dobnog odmaka, kada kronološkim redom posložim sve činjenice, ne mogu se načuditi svojoj naivnosti, političkom sljepilu i svojoj gluposti, i kao takvom bolje je da nisam u politici vođenoj na hrvatski način. Nisam pravodobno uočio da je Paragi osnovna zadaća bila razoriti HSP ne birajući sredstva, što mu je nažalost i uspjelo. Paraga je svojom svađalačkom i nezrelom politikom sveo HSP na razinu bezvrijedne, neozbiljne, neodgovorne i pustolovne stranke.

Mislim da je bila dobra i pametna odluka tajnika Ivan Paštara i mene da odbijemo prijedlog ogranaka: Mali Lošinj, Pag, Kruševo, Zadar, Jazine 1- Zadar, Bokanjac-Zadar, Biograd, Skradin i Brodarica da se izdvojimo iz HSP-a i osnujemo Dalmatinsko-primorski HSP sa sjedištem u Zadru.

Uloženi trud članstva Ogranka HSP-a u Zadru je znatan pa se gubitak na političkoj sceni Zadra ubrzo osjetio. Šteta, jer se radilo u zanosu i s neskrivenom ljubavlju za Domovinu. Članstvo je djelovalo kao jedna šira (veća) obitelj s tim da su u stranku pristupili bračni parovi i cijele obitelji: Josip, Lidija i Tomislav Grbin, Sonja i Ivan Paštar, Vjekoslav i Ana Ćosić, Marija, Ivan i Krešimir Vukić … . Tako smo postali snažniji, jer su naše žene bile one starčevićanke (Kumičićke) koje su ulijevale dodatnu snagu i poticaj na čuvanju roda i doma.

Popis članova HSP ogranak Zadar

1. Artuković Ranko, dipl. ing. fizike
2. Antišin Tomislav, vodoinstalater
3. Ažić Aldo, stolar
4. Artuković Lyon, dipl. ing. elektr.
5. Ažić Mario, elektrotehničar
6. Buljat Ante, autoelektričar
7. Botunac Zvonko,
8. Bogut Teodora, službenica
9. Buha Anita, studentica
10. Buljan Vugić Ivan, student
11. Barešić Vesna, službenica
12. Barešić Bogoslav, vodoinstalater
13. Baljak Slavko, skladištar
14. Bakić Boško, građevinski tehničar
15. Bogović Josip, časnik stroja
16. Burčul Goran, mesar
17. Bevanda Zlatko, plastičar
18. Brčić Nediljko, kuhar
19. Ćosić Vjekoslav, sveučilišni prof.
20. Dilberović Ivica, dipl ing. građ.
21. Dević Frane, prof.
22. Duka Božidar, strojarski tehničar
23. Dobrović Mladen, sistem. operater
24. Dundov Radoslav, precizni meh.
25. Dražić Josip, učenik
26. Filipi Mladen, dipl. ing. elek.
27. Grbin Lidija, službenica
28. Grbin Josip, dipl. ing, str.
29. Grbin Tomislav, dipl ing, str.
30. Grgić Frane, učenik
31. Galešić Živko, sred. stručna sprema
32. Goja Mladen
33. Ivković Ruža, studentica str.
34. Jović Peko, građevinski tehničar
35. Jurlina Mirko, zidar
36. Jaša Šangulin Ana, trgovkinja
37. Jelavić Stana, nastavnica
38. Jotta Marino, radnik
39. Jović Luca, domaćica
40. Jović Anka, domaćica
41. Jović Nikola, zemljoradnik
42. Jović Šime, umirovljenik

43. Jović Božo, umirovljenik
44. Krstić Mate, strojarski tehničar
45. Knežević Blaženka, prodavačica
46. Knežević Ante, otpravnik vlakova
47. Kolanović Dragutin, pomorac
48. Kolega Đorđi, ekonomist
49. Katalinić Stiv, pomorac
50. Karamarko Ivica, poljoprivrednik
51. Kanjer Ante, VKV vozač
52. Lisica Tomislav, učenik
53. Matešić Doris, dipl. psiholog
54. Mahnić Ćosić Ana, prof.
55. Miličević Ante, kuhar
56. Matak Ivan, prometni tehničar
57. Milin Marijan, učenik
58. Mrkić Mario, KV metalac
59. Marcelić Tomislav, student
60. Mrkić Aldo, keramičar
61. Mitrović Karlo, tokar
62. Mitrović Zvonko, radnik
63. Mitrović Dalibor, učenik
64. Mitrović Radovan, učenik
65. Mitrović Rade, radnik
66. Mitrović Nediljko, radnik
67. Mitrović Rosa, domaćica
68. Mitrović Đani, učenik
69. Matak Elvin, turistički radnik
70. Mioč Sergio, filmski radnik
71. Magaš Renato, matem. inform.
72. Mijić Nikola, turistički radnik
73. Mrkić Marin, KV konobar
74. Mrkić Ivica, stolar
75. Nekić Mario, kv. metalac
76. Oštrić Davor, tokar
77. Olić Davor, elektrotehničar
78. Paštar Ivan, prof. i dipl. oec.
79. Peša Dinko, umirovljenik
80. Perković Marija, nastavnica
81. Parić Goran, učenik
82. Parić Allea, učenica
83. Pavić Zdenko, viličar
84. Pavić Darko, brodski električar
85. Pestić Siniša, radnik
86. Podgornik Vera, medicinska sestra
87. Paštar Sonja, profesorica

88. Rončević Mate, elektroinstalater
89. Rebić Nikša, student
90. Stagličić Ivan, student
91. Supičić Zoran, prof.
92. Smolić Ročak Ante, elektroinženjer
93. Skoblar Rajna, službenica
94. Šimović Mate, dipl. ing. stroj.
95. Šare Mate, strojarski tehničar
96. Šapina Žarko, student
97. Šare Slavko, soboslikar
98. Škibola Lenko, dipl. ing. arh.
99. Šare Marinko, učenik
100. Tomičić Damir, dipl. psiholog
101. Turčinov Bojan, kuhar
102. Trošeljac Milan, građ. obrtnik
103. Troskot Vlatko, nastavnik
104. Vukić Marija , medicinska sestra
105. Vukić Ivan, građevinski tehničar
106. Vukić Krešimir, učenik
107. Valčić Boris, kuhar
108. Vuksan-Ćusa Gojko, umirovljenik
109. Zrilić Branimir, pomorski časnik
110. Zuban Mladen, student
111. Zrilić Dragan, pomorski strojar
112. Zrilić Branka, student aps.
113. Zrilić Anita, studentica
114. Zrilić Ivica, strojobravar
115. Zrilić Miljenko, prir. mat. teh.

Operativni krizni štab udružene građevinske operative Općine Zadar

U skladu *Uredbe o radu poduzeća iz područja graditeljstva i stambenih komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske* i *Odluke Izvršnog vijeća Skupštine općine Zadar* od 3. rujna 1991., za vrijeme ratnog stanja poslove iz oblasti graditeljstva na prostoru Općine Zadar obavljat će *Građevinsko poduzeće Jadran* iz Zadra i *Put - poduzeće za ceste* iz Zadra.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

NARODNA OBRANA
SLUŽBENA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Evidencijski broj: 32
Broj primjerka [illegible]-

PRIJEDLOG UREDBE

o radu poduzeća iz područja građevinarstva i stambenih i komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske

Zagreb, 22. kolovoza 1991.

Uredba o radu poduzeća iz područja graditeljstva i stambenih komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske

Na osnovi članka 1o1. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, Predsjednik Republike Hrvatske d o n o s i

U R E D B U
o radu poduzeća iz područja građevinarstva i stambenih i komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske

Članak 1.

Propisi kojima se uređuje područje građevinarstva, stambenih i komunalnih poslova (u daljnjem tekstu: graditeljstvo), koji vrijede na dan stupanja na snagu ove uredbe, primjenjivat će se za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: ratno stanje), ako ovom ili drugim uredbama sa zakonskom snagom nije drugačije uređeno.

Članak 2.

Vlada Republike Hrvatske određuje specijalizirana i posebno opremljena poduzeća iz područja graditeljstva koja su od posebnog značaja za obranu Republike.

Izvršno vijeće općine ili grada određuje poduzeća iz područja graditeljstva, koja obavljaju te poslove za vrijeme ratnog stanja.

Odlukom iz stavka 1. i 2. ovog članka određuje se ratna organizacija i način rada tih poduzeća te minimum kapaciteta neophodno potrebnih za vrijeme ratnog stanja.

Članak 3.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) vodi evidencije poduzeća i njihovih kapaciteta koja su utvrđena temeljem članka 2. stavak 1. ove uredbe.

Uredba o radu poduzeća iz područja graditeljstva i stambenih komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske str. 1.

- 2 -

Članak 4.

U slučaju ratnog stanja poduzeća iz područja graditeljstva prvenstveno obavljaju slijedeće poslove:

- otklanjaju posljedice rušenja uslijed neprijateljskih djelovanja i osposobljavaju oštećene objekte neophodne za vođenje rata;

- izvršavaju zadatke oružanih snaga u inženjerskom osiguranju, kao što su: zaprečavanje, rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih prometnica, aerodroma, fortifikacijskih objekata i sl.;

- obavljaju poslove izgradnje (građenje, adaptacija, rekonstrukcija i održavanje) najvažnijih objekata kao što su: bolnice, skladišta, skloništa, privredni objekti i drugi objekti za neophodne potrebe oružanih snaga i smještaj stanovništva;

- otklanjaju posljedice neprijateljskih djelovanja po naseljenim mjestima, spašavanje ljudi iz ruševina, asanacija i dekontaminacija terena upotrebom građevinske mehanizacije, rušenje zgrada radi zaprečavanja ili ograničavanja širenja požara, rušenje zgrada sklonih padu, raščišćavanje ulica od ruševina i sl.

Članak 5.

Poduzeća obavljaju radove i usluge po slijedećem prioritetu:

1. oružane snage;
2. civilna zaštita (spašavanje ljudstva, raščišćavanje ruševina i sl.);
3. poduzeća za održavanje svih vrsta prometnica;
4. zdravstvene ustanove i komunalna poduzeća;
5. ostala gospodarska poduzeća prema prioritetu određenom od nadležne državne uprave.

Organ uprave općine ili grada nadležan za poslove graditeljstva u slučaju ratnog stanja može narediti izvršavanje konkretnih zadataka po utvrđenom prioritetu korisnika iz stavka 1. ovog članka.

Uredba o radu poduzeća iz područja graditeljstva i stambenih komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske str. 2.

- 3 -

Članak 6.

Ministarstvo ostvaruje uvid u ratne potencijale graditeljstva na teritoriju Republike Hrvatske.

Članak 7.

Ministarstvo na temelju naloga Vlade Republike Hrvatske i zahtjeva drugih ministarstava poduzima mjere za usklađivanje ratnih potreba u pružanju građevinskih usluga i u svezi s tim postavlja zadatke nosiocima izrade ratnih planova.

Članak 8.

Ministarstvo neposredno ostvaruje uvid u rad poduzeća koja su od posebnog interesa za obranu Republike.

Članak 9.

Ministarstvo može popuniti sa stručnom radnom snagom poduzeća koja pružaju građevinske usluge, ukoliko ovu popunu nisu u mogućnosti izvršiti općina ili grad, na čijem području se nalazi to poduzeće.

Članak 10.

Potanje propise za provedbu ove uredbe donosi ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Članak 11.

Ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva može, neovisno od zakonom propisanih uvjeta i postupaka razriješiti organ upravljanja i direktora odnosno drugi poslovodni organ poduzeća koje obavlja djelatnost u oblasti graditeljstva imenovati novi organ upravljanja odnosno drugi poslovodni organ izuzev u poduzećima na kojima postoji vlasništvo.

U poduzećima iz stavka 1. ovoga članka organ upravljanja donosi sve opće akte.

Uredba o radu poduzeća iz područja graditeljstva i stambenih komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske str. 3.

- 4 -

Članak 12.

U slučaju ako ovlašteni općinski organ ne postupi po ovoj uredbi, propisane mjere poduzet će Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Članak 13.

Ova uredba stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

Uredba o radu poduzeća iz područja graditeljstva i stambenih komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske str. 4.

Na temelju članka lo. Odluke o organizaciji i radu Izvršnog vijeća Skupštine općine Zadar i članka 2. st. 2. i 3. Uredbe o radu poduzeća iz područja gradjevinarstva i stambenih i komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske, Izvršno vijeće Skupštine općine Zadar na 6. sjednici od 3 rujna 1991. god., d o n o s i

O D L U K U

o odredjivanju poduzeća iz područja graditeljstva koja obavljaju poslove za vrijeme ratnog stanja, te njihovoj organizaciji, načinu rada i minimumu neophodno potrebnih kapaciteta

Članak 1.

Za vrijeme ratnog stanja poslove iz oblasti graditeljstva na području općine Zadar obavljat će:

a) Gradjevinsko poduzeće "JADRAN" iz Zadra i
b) "PUT" - Poduzeće za ceste iz Zadra.

Članak 2.

Poduzeća iz čl. 1. ove Odluke u slučaju ratnog stanja prvenstveno obavljaju poslove navedene u čl. 4. Uredbe o radu poduzeća iz područja gradjevinarstva i stambenih i komunalnih poslova u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske, i to po prioritetima navedenim u čl. 5. cit. Uredbe.

Članak 3.

Sastavni dio ove Odluke je ratna organizacija poduzeća iz čl. 1. Odluke, te njihov način rada s naznakom minimuma kapaciteta neophodno potrebnog za vrijeme ratnog stanja.

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

I Z V R Š N O V I J E Ć E
S K U P Š T I N E O P Ć I N E Z A D A R

Klasa: Str. pov. 814-01/91-01/03
Ur. br. 2198-02-91-1
Zadar, 3. rujna 1991.

PREDSJEDNIK
Šime Prtenjača

Odluka da za vrijeme ratnog stanja iz oblasti graditeljstva na području Općine Zadar poslove obavljaju poduzeća GP Jadran Zadar i Put - poduzeće za ceste Zadar

Ova poduzeća potom su u svoj sastav uključila: G. P. „Vladimir Gortan” Zadar, G.P. „I. L. Lavčević” Zadar, G.P. „Zadar” Zadar, „EMS” Zadar, „Vodoinstalacije” Zadar, „LVG” Zadar, „Pionir” Zadar, „Bagat - Elektrokomerc” Zadar, „Napredak” Zadar te su organizirali:

Operativni krizni štab građevinske operative Općine Zadar

Shema ustroja Operativnog kriznog štaba građevinske operative Općine Zadar

Bio sam jedan od zapovjednika u *Operativnom kriznom štabu građevinske operative Općine Zadar* koji je u ratnom stanju bio inženjerija i logistika hrvatskoj vojsci i policiji te osiguravao rad opskrbnim službama, bolnici, zaštitio od bombardiranja povijesne građevine u gradu, spašavao iz ruševina, raščišćavao ruševine i rušio građevine opasne po život građana. Bio sam istovremeno i pripadnik *ZNG-a Zadar – jedinice Mjesne zajednice Zadar*.

U prvim godinama rata naš udjel u obrani Zadra bio je velik. Bili smo inženjerija hrvatskoj vojsci i policiji, osiguravali nesmetani rad opskrbnim službama i bolnicama, građevinski uredili dvije ratne bolnice, jednu u zgradi nedovršene Poliklinike, a jednu u upravnoj zgradi SAS-a, zaštitili skelama i vrećama napunjenim mljevenim kremenom povijesne građevine od raketnog, topničkog i minobacačkog razaranja, popravljali oštećenja na građevinama prouzročena bombardiranjem. Radilo se i pod neprijateljskom vatrom.

Kako je rat odmicao, sve nam je teže bilo izvršavati sve veće i veće potrebe. Hrvatska vojska i policija su se ustrojavali i provedenim mobilizacijama oduzeli nam vozila, strojeve i radnike, ali nisu preuzeli i naše obveze. Vozila i strojevi stajali su često neiskorišteni, a potrebe su bile sve veće kao i pritisak na nas. U takvim uvjetima obezglavljenosti bilo je nemoguće raditi.

Načelnik *Udružene građevinske operative Općine Zadar* Zvonko Žorž, inače moj mirnodopski direktor u G.P. Jadran, rekao mi je da ga je njegov prijatelj Božo Jusup, direktor Tankerkomerca, zamolio da mu pošalje građevinskog stručnjaka, člana HDZ-a koji će u njegovoj logistiki biti stručnjak za inženjeriju. Božo Jusup bio je vodeći komunistički direktor u Zadru i član Komiteta, čovjek upitnog morala. U trenucima stvaranja Republike Hrvatske bio je njen žestoki oponent, bacio je hrvatsku zastavu postavljenu na njegovoj upravnoj zgradi Tankerkomerca, a zaposlenika koji ju je postavio otpustio, i unatoč svemu tome postao glavni logističar.

Poznavajući karakterne osobine Bože Jusupa, usprotivio sam se da naš stručnjak prijeđe raditi za njega. Zvonko Žorž, dobar čovjek, ali ipak slabić, podlegao je utjecaju Jusupovom i poslao mu dva naša najbolja stručnjaka, Branka Žunića, aktivnog člana HDZ-a i Krunu Ljubičića.

- **31. kolovoza 1991.** Zapovjedništvo 112. brigade Zbora narodne garde daje nalog G.P. Jadran Zadar da za potrebe Zbora narodne garde stavi na raspolaganje kamione i mehanizaciju rajonskom štabu „Centar" prema njihovom zahtjevu.

Ujedno se daje nalog da se u kamenolomu G.P. Jadrana vrši punjenje vreća tucanikom.

ZAPOVJEDNIŠTVO 112.BRIGADE
ZBORA NARODNE GARDE ZADAR

- ORGAN INŽINJERIJE -

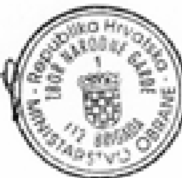
Broj: 344-1/91
Zadar, 31. 08. 1991. godine

G.P. "JADRAN " ZADAR

Daje se nalog da za potrebe ZBORA NARODNE GARDE stavite na raspolaganje vaše kamione i mehanizaciju rejonskom štabu " CENTAR " prema njihovom zahtjevu.

Ujedno se daje nalog da u vašem kamenolomu vršite punjenje vreća sa tucanikom.

ZAPOVJEDNIK:
Marko Čulina

Nalog Zapovjedništva 112. brigade Zbora narodne garde Zadar

- **9. rujna 1991.** Sekretarijat obrane naređuje svim poduzećima, organima uprave i mjesnim zajednicama da upoznaju vojne obveznike – pripadnike ZNG-a, MUP-a, i druge obveznike koji su raspoređeni na radnu obvezu i Civilnu zaštitu, o zabrani kretanja izvan mjesta boravka i da se uspostavi najbrži način njihovog pozivanja.

Naređuju da se materijalno-tehnička sredstva raspoređena u oružane snage Republike Hrvatske dovedu u stanje spremnosti i zabrani njihovo udaljavanje.

Za posebne slučajeve od značaja za obranu, treba ishoditi odobrene Sekretarijata obrane Skupštine Općine Zadar.

REPUBLIKA HRVATSKA

OPĆINA ZADAR

Sekretarijat obrane

Klasa: 815-01/91-01/124

Ur.br. 2198-05-01-91-1

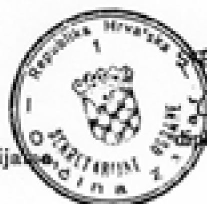
Zadar, 9.9.1991. god.

Na temelju člana 41. Zakona o općenarodnoj obrani Republike Hrvatske ("Narodne novine" RH br. 4/91) i naredenja o provodenju mjera pripravnosti Predsjednika Republike Hrvatske i Plana pripravnosti općine Zadar,

NAREDUJEM

ODMAH upoznajte vojne obveznike - pripadnike ZNG i MUP-a i druge obveznike koji su rasporedeni na radnu obvezu i Civilnu zaštitu o zabrani kretanja izvan mjesta boravka i uspostavite najbrži način njihovog pozivanja.

Materijalno-tehnička sredstva rasporedena u oružane snage Republike Hrvatske dovedite u stanje spremnosti i zabranite njihovo udaljavanje.
Za posebne slučajeve od značaja za obranu tražite odobrenje Sekretarijata obrane Skupština općine Zadar.

DOSTAVITI:

1. Poduzećima svima
2. Organima uprave i drugim organizacijama
3. Mjesnim zajednicama: svima

SEKRETAR:

dipl.pravnik ANTE IVKOVIĆ

Naredba Sekretarijata obrane Zadar

- **3. siječnja 1992.** načelnik *Udružene građevinske operative Općine Zadar* Zvonko Žorž uputio je dopis Skupštini Općine Zadar, Izvršnom vijeću kojim ih upozorava na nered koji je nastao mobiliziranjem vozila, strojeva i ljudi koji leže neiskorišteni, a često su vozila i strojevi oštećeni čime je funkcioniranje štaba i radna proizvodnja onemogućena. Predlaže hitan sastanak na kojemu treba riješiti ove probleme.

* ACTIVITY REPORT *   03/01 '92 11:20   38 57 312176 GRO JADRAN ZD

MODE	CONNECTION TEL	CONNECTION ID	START TIME	USAGE T.	PAGES
TX	434400	CO ZADAR RH	03/01 11:18	01'19	02(00)

SKUPŠTINA OPĆINE

Z A D A R

Izvršnom vijeću - na ruke gospodina predsjednika

Kako Vam je poznato na osnovu ukaza predsjednika republike Hrvatske i odluke Izvršnog vijeća Skupštine općine Zadar osnovan je Štab udružene gradjevinske operative općine Zadar.

Ovaj Štab je funkcionirao u prvim danima rata zadovoljavajuće, medjutim kako vrijeme prolazi njegova djelatnost se razvodnjava iz tri razloga:

I. Umjesto kao ranije da nam se da na izvršenje odredjeni zadatak uzimaju nam se strojevi, vozila i ljudi koji dobar dio vremena budu neiskorišteni a često i oštećeni, a nama su nužno potrebni za proizvodnju.

II. Mobiliziraju nam se ljudi i strojevi koji su neophodno potrebni za funkcioniranje ovog Štaba, a ujedno i neophodno potrebni za obavljanje radnih zadataka u poduzećima.

III. Od prvog dana rata do danas sve usluge date oružanim snagama nisu plaćene, što nas je dovelo u nezavidnu situaciju.

Zbog gore navedenog ovaj Štab udružene gradjevinske operative ne može dalje funkcionirati, te otklanjamo od sebe svaku odgovornost za njegovo nefunkcioniranje, bilo za pružanje usluga

Dopis Zvonka Žorža, načelnika Udružene građevinske operative Općine Zadar Skupštini Općine Zadar str. 1.

oružanim snagama ili civilnoj zaštiti.

Predlažemo da se pod hitno održi sastanak na kojem će se riješiti gore navedeni problemi.

Molimo Vas da nas o vremenu i mjestu sastanka izvjestite.

Sa štovanjem !

NAČELNIK
UDRUŽENE GRADJEVINSKE OPERATIVE
OPĆINE ZADAR

Zvonko Žorž, dipl. oec.

Dopis Zvonka Žorža, načelnika Udružene građevinske operative Općine Zadar Skupštini Općine Zadar str. 2.

- **4. siječnja 1992.** načelnik Udružene građevinske operative Općine Zadar, Zvonko Žorž poslao je dopis Zapovjedništvu Zadarskog sektora na ruke Josipa Tuličića kojim ga upoznaje da zbog mobilizacije kojoj se pribjegava, *Štab udružene građevinske operative Općine Zada*r ostaje bez vozila, strojeva i ljudstva što je u suprotnosti s Ukazom predsjednika Republike Hrvatske i Odlukom Izvršnog vijeća SO Zadar. Odgovor kao i rješenje problema je izostalo pa se *Udružena građevinska operativa Općine Zadar* osipa, onemogućava u radu i ne rješava se nastali veliki problem. Ovakvim postupkom *Udružena građevinska operativa Općine Zadar* postupno se ugasila, a s njom i G.P. Jadran.

UDRUŽENA GRADEVINSKA OPERATIVA
OPCINE ZADAR

ZAPOVIJEDNISTVO ZADARSKOG
SEKTORA

Gospodin JOSIP TULICIC

Kako Vam je poznato na temelju Ukaza predsjednika Republike Hrvatske i odluke Izvršnog vijeća Skupštine općine Zadar, osnovan je Štab gradevinske operative Zadra, sa zadatkom da u ratnim uvjetima daje usluge oružanim snagama i Civilnoj zaštiti.

Od pocetka agresije na našu općinu bili smo maksimalno angažirani na zadacima obrane grada (izrada fortifikacija, raznih zapreka, zaštite pojedinih vojnih objekata kao i sav potreban transport za vojne potrebe itd.).

Za naprijed navedene usluge, ispostavili smo račune koji do danas nisu isplaćeni.

Stoga smo prisiljeni da Vam se osobno obratimo na ovaj način, jer uz neplaćanje računa, te gubitka dijela mehanizacije dolazi u pitanje dalja egzistencija poduzeća unutar udružene gradevinske operative.

Nadalje napominjemo da se u zadnje vrijeme pribjegava mobilizaciji ljudi i strojeva koji su neophodno potrebni za funkcioniranje gradevinske operative i njenih postavljenih ciljva, kao i za ispunjavanje obveze rada poduzeća, a što je suprotno Ukazu predsjednika Republike i odluci Izvršnog vijeća SO Zadar o organizaciji i radu gradevinske operative u ratnim uvjetima.

Slijed ovakvih radnji stavlja nas u vrlo nepovoljan položaj, te dovodi u pitanje opstanak poduzeća.

Stoga od Vas tražimo da svojim osobnim zalaganjem riješite naš problem.

U Zadru, 04. siječnja 1992.

Za udruženu gradevinsku operativu
Zvonimir Zorž, dipl.oec.

Co.

Dopis Zvonka Žorža, načelnika Udružene građevinske operative Općine Zadar Zapovjedništvu zadarskog sektora

Nakon završetka Drugog svjetskog rata, G.P. Jadran izgradio je 90% razorenog Zadra koji je razoren neselektivnim savezničkim zrakoplovnim bombardiranjem. Za ratne potrebe u Domovinskom ratu (kojem bi priličio naziv Hrvatski osloboditeljski rat), dao je svoje zaposlenike, vozila, strojeve i materijal. U temelje Republike Hrvatske ugradio je sebe. Odolijevao je uspješno jugokomunističkom i velikosrpskom nasrtaju u doba Jugoslavije, a pokopali su ga komunistički mafijaši zaogrnuti plaštem hrvatstva u doba stvaranja hrvatske države.

G.P. Jadran utkan je u hrvatsku povijest i sigurno će se, ako ne sudski onda svakako povijesno, obraditi i obznaniti njegovo namjerno uništenje i tko su njegovi grobari.

Ponosan sam što sam radio u tom poduzeću, na njegove divne zaposlenike i što sam bio jedan od zapovjednika u *Operativnom kriznom štabu građevinske operative Općine Zadar* koji je u Domovinskom ratu osiguravao siguran život Zadrana u ratnim uvjetima; što smo Zadar, a Zadar je grad spomenik, kvalitetno zaštitili od velikosrpskog razaranja. Oštećene zgrade i povijesne spomenike pod neprijateljskom vatrom smo popravljali tako da Zadrani koji su opkoljavanje grada preživjeli po skloništima, a neki iselili iz grada, posebice oni koji su u ratu dolazili u Zadar, nisu mogli ni zamijetiti kakva je bestijalna razaranja grad proživljavao.

U mome sjećanju na divne Jadranove zaposlenike, posebno mjesto zauzimaju pokojni Branko Žunić, Mate Maćo Krstić, Lenko Škibola i Kruno Ljubičić. Oni su samozatajni branitelji na prvoj crti obrane Zadra koje će vladajuće strukture zatajiti jer opterećuju njihovu savjest.

I ja sam 1992. napustio *Operativni krizni štab građevinske operative Općine Zadar* i na poziv pristupio *Postrojbi za posebne namjene Kralj Tomislav*, a po njenom raspuštanju ostao sam u istom svojstvu u Logističkoj bazi Zadar – Zbornog područja Split.

Sačuvana je dokumentacija o djelovanju *Operativnog kriznog štaba građevinske operative Općine Zadar* temeljem koje će biti napisana posebna knjiga s dobnog odmaka. Sudionici ratnog i mirnodopskog zbivanja to zaslužuju.

26. travnja 1992. osnovan Hrvatski obranbeni red - HOR

Bivši politički uznici raspršeni diljem Hrvatske po postrojbama HV-a i različitim odjelima Civilne zaštite borili su se za osamostaljenje i slobodu Hrvatske. Sazrijevajući kroz ilegalne političke organizacije: ORAO-H, domovinski HOP te robijanje u robijašnici Stara Gradiška spoznali su u odvojenom promišljanju i pri skupnim susretima da je nužno osnovati udrugu u koju bi unijeli sve svoje iskustvo i htijenje u služenju Domu i Narodu.

Godina 1992., druga je godina *Domovinskog rata* u Hrvatskoj. Ispravno bi ga trebalo nazvati *Hrvatski osloboditeljski rat,* u kojem se Hrvatska, goloruka i razoružana, nadljudskim naporom branila i obranila od agresije Jugoslavije čije su velikočetničke postrojbe i Jugoslavenska armija vršile zvjerstva po Hrvatskoj. Posebno je Hrvatsku teško opteretilo proglašenje embarga UN-a na uvoz oružja zaraćenim stranama na poticaj Budimira Lončara, Titovog političara, nažalost, rođenog, ali ne i domoljubnog Hrvata. Hrvatska vojska se stvarala ni iz čega i u drugoj godini rata već je bila dobro ustrojena te se neprijatelju uspješno odupirala. Zaustavila ga je u osvajanju, štoviše, otpočela je oslobađati okupirana područja.

Hrvatski puk i ostali građani odreda su se uključili u obranu Hrvatske kao pripadnici HV-a i organizirani u različitim vidovima civilne zaštite. Takvo oduševljenje i zanos Hrvata za oslobođenjem nijedna okupacijska sila ne može zaustaviti i narod pokoriti.

Najslabiji dio hrvatskog korpusa bili su hrvatski političari i hrvatske političke stranke. U HDZ, najveću hrvatsku političku stranku koja je više pokret nego politička stranka, pohrlili su prebjezi iz Komunističke partije Hrvatske i druga ološ. Prvi da zametu svoj komunistički trag, drugi da izbore poziciju u vlasti, a većina jednih i drugih iz najprimitivnijih pohlepnih pobuda - pljačke Hrvatske dok još pravni sustav nije ustrojen.

Predsjedniku Tuđmanu je bilo znano tko ga okružuje, poznat mu je bio karakter svih tih prebjega, znao je koliko su opasni - da ima znatan broj udbaša, kosovaca i njihovih suradnika koji po zadatku unose nered i nemir u Hrvatsku. Poznato mu je to jer je među njima živio i s njima radio. Radi nadzora želi ih imati uza se, ali uza sav napor, ne može nadzirati njihov rad jer su umreženi i dobro raspoređeni u svim političkim strankama, vojsci, policiji, gospodarstvu, državnoj i javnoj upravi.

Neke političke stranke s umišljajem ili zbog političke nezrelosti subverzivno djeluju, u ratnim uvjetima traže „otvoreno" demokratsko djelovanje koje više sliči anarhiji nego demokraciji, u čemu onima lijeve orijentacije zdušno pomažu elektronički i tiskovni mediji. U ratnim zbivanjima događaju se zločini koji su za svaku osudu, koji se u složenim ratnim uvjetima ne mogu izbjeći, posebice kada je država u stvaranju i kojoj je nametnut brutalni osvajački rat. Zbog počinjenih zločina nad nehrvatima, koji nisu toliko brojni kao oni zločini nad Hrvatima koje je u ratnim uvjetima nemoguće izbjeći, razapinje se cijela nacija i država kao na primjer u *slučaju Zec*, a hrvatske žrtve u Gospiću, Širokoj Kuli, Slavonskom Brodu, Škabrnji i Vukovaru namjerno se prešućuju kao i slučaj djevojčice Verice Nikšić i drugih.

Za Hrvatsku su bili kobni udbaši, a u Tuđmanovoj vladi visoki dužnosnici: Josip Manolić kao glavni kadrovik Hrvatske, Josip Boljkovac visokopozicioniran u policijskim strukturama i Stipe Mesić u samom vrhu vlasti, prvi do Tuđmana.

Posebno je kobna bila pljačka hrvatske imovine kroz kriminalnu privatizaciju. Sve ovo bit će podvrgnuto istraživanju povjesničara, trebalo bi (ali sumnjam) i progonu policije i sudskoj osudi.

Suočeni s ovakvim stanjem, skupina bivših hrvatskih političkih zatvorenika potaknuta Branimirom Petenerom, odlučila je nakon više susreta udružiti se u odabraničku, vitešku, nestranačku i nadstranačku udrugu te svojim djelovanjem popuniti prostor koji ne pokrivaju hrvatske političke stranke i skrušeno, redovničkim mirom, marom i upornošću ukazivati na uočene probleme i zvoniti na uzbunu ako je bilo koja narodna vrednota ugrožena. Nakon više susreta i razmijenjenih mišljenja dogovoreno je:

- Udruženje će se zvati Hrvatski Obranbeni Red skraćeno HOR. Iz imena mu se iščitava obrambeni karakter.
- HOR nije politička stranka, već odabraničko, viteško, nestranačko i nadstranačko udruženje.
- HOR će težiti uspostavi Savezne Države Hrvatske kojoj su sastavnice država Hrvatska i država Bosna i Hercegovina uz punu demokratsku jednakopravnost svih narodnosti, vjera, jezika i kulturnih posebnosti.
- HOR je ustrojen poput *ivanovaca*, samo ne na vjerskoj već na svjetovnoj osnovi.
- Redovnik ne može bit onaj koji je, pa i na kratko, bio u komunističkoj partiji ili je po bilo kojoj osnovi nečasna osoba.
- Redovnik je dužan služiti Domu i Narodu i za to ne tražiti nagradu i zahvalnost.
- HOR će u internoj upotrebi težiti jednakopravnosti u upotrebi izgovornog i korijenskog načina pisanja i tako poticati jezikoslovce da se posvete i s te strane hrvatskom jeziku.
- Ustrojbeni dokument zvat će se Ustav kojim su usklađene zadaće Hrvatskog Obranbenoga Reda skraćeno HOR-a.
- Nakon temeljite provjere, redovnik polaže zavjet hrvatskom grbu i Ivanu Zrinskom, znamenu Reda.

26. travnja 1992. utemeljen HOR

Branimir Petener napisao je Ustav i Zavjet koji su na bezbroj sastanaka analizirani i usklađivani, te su se konačno nad njima u Rijeci 26. travnja 1992. zavjetovali utemeljitelji: Blaž Bordić, Toma Burić, Mijo Krešo Lovrić, Filip Madžar, Mate Nevistić, Krešimir Parać, Branimir Petener, Drago Štajduhar, Draženko Tapšanj i Ivan Vukić.

Za pročelnika imenovan je Branimir Petener, za zamjenika pročelnika Ivan Vukić, za postrojnika Krešimir Parać i za rizničara Toma Burić.

Vjerovao sam da će rad u HOR-u, kao izabraničkoj udruzi, biti plodonosan i od koristi za Narod i Dom. Prionuo sam na posao u traženju istomišljenika. Dok sam im usmeno objašnjavao koja je svrha i zadaća HOR-a i dužnost redovnika, većina, a radi se o odabranicima, prihvaćala je učlanjenje. No, kada bi pročitali Ustav i Postrojnik HOR-a, većina odabranih odbijala se učlaniti uz obrazloženje da je Ustav HOR-a prezahtjevan i po načinu pisanja mnogima nejasan, zbunjuje ih arhaički slog i neprepoznavanje značenja nekih riječi. Pročelnika Branimira Petenera izvijestio

sam o primjedbama na slog i način pisanja, predložio sam mu da pisanje i izričaj budu usklađeni s današnjim stanjem hrvatskoga jezika jer je jezik živ, mijenja se kao i narod koji se njime služi. No, pročelnik je ostao tvrd u stavu, mišljenje drugih nije prihvaćao i nikakvo usklađivanje nije prihvatio.

Unatoč teškoćama, prikupio sam članstvo i utemeljili smo Ogranak Zadar. Na sastancima smo raspravljali o općem stanju u Zadru, održavamo besjedišta (tribine) i dopisima upućenim pojedincima i ustanovama upozoravamo na uočene probleme.

Samostalno, a i udruženi s Maticom hrvatskom u Zadru i Filozofskim fakultetom u Zadru, održavamo besjedišta o različitim temama

Sastanci pročelništva HOR-a u Zagrebu su besplodna, doneseni zaključci se ne provode, rasprave su beskrvne, traži se zadovoljavanje forme a ne sadržaja, osjećam da se namjerno prigušuje rad. Pokušavam pokrenuti radnu atmosferu, odgovara mi se šutnjom, a pročelnik Branimir mi predbacuje da pročelništvo zatrpavam sve novim i novim poslovima i u raspravama unosim svađalački duh, a po njegovoj tvrdnji djelovanje Ogranka HOR-a u Zadru prepoznatljivo je po mojim dopisima. Takva tvrdnja je neistinita jer je svaki dopis napisan nakon dojave redovnika o uočenom problemu, problem je analiziran na sastanku Ogranka i prije otpreme dopis je nakon izjašnjavanja svih prihvaćen i potom otpremljen. Nakon ovakve objede, osjećam se glupo, pitam pročelništvo i sebe koja je svrha našeg sastajanja i moga puta u ratnim uvjetima iz Zadra u Zagreb i natrag. Članovi–redovnici Ogranka HOR-a Zadar traže sve veću i veću angažiranost u Zadru koji je bremenit problemima, a pročelništvo HOR-a u Zagrebu nas ne shvaća, štoviše, koči nas nepoticajnim primjedbama i objedama kao da ne živimo u istoj državi, u istom dobu i da nam uočeni problemi nisu zajednički.

Članovi pročelništva su uglavnom inženjeri različitih zanimanja, pretežno građevinari, stručni su i u svome poslu cijenjeni, obavljaju rukovodeće poslove u poduzećima i ustanovama u kojima su zaposleni pa mi je neshvatljivo jalovo djelovanje pročelništva HOR-a.

Uviđam da s HOR-om nešto nije uredu, da je većini HOR teret, nameće mi se misao da netko sa strane koči rad HOR-a. Preko koga i zbog čega? Pasivnost u HOR-u je takva da nismo u stanju organizirati ni uplatu članarine! Svoju bojazan priopćio sam pročelniku, a on mi je uzvratio da i njega to muči. Rekao mi je da se njemu povjerio jedan naš član pročelništva da je na nagovor pristao na suradnju s Manolićem u nakani da utvrdi kako je UDBA ustrojena i kako ju se može iznutra rastakati. Suradnja s Manolićem, glavnim udbašem radi potkopavanja UDBE iznutra priča je za malu djecu. Pročelnik se ljutio na toga člana jer mu je pod zavjetom šutnje u povjerenju prodao priču o svojoj suradnji s Manolićem, a tu istu priču čuo je od drugih kojima se taj naš član također povjerio. Neshvatljivo, pogaženo je osnovno pravilo da član HOR-a ne može biti netko koji je i minutu bio član komunističke partije ili je po bilo kojoj osnovi nečastan.

Na saboru HOR-a u Kninu sve se razjasnilo, a i sudbina HOR-a tamo je zapečaćena, barem onakvog HOR-a kakvog je većina članova prihvatila i u njega se učlanila. Naime, vikom i nasrtljivošću manjine, među kojima su bili i neki utemeljitelji, i pasivnošću ostalih članova odlučeno je da se u HOR-u osnuje političko krilo u kojem bi djelovali redovnici koji se žele baviti političkom djelatnošću. Tako je ukinuta

dotadašnja mogućnost redovnika koji se žele baviti politikom da se učlane u neku političku stranku, te da u njoj redovničkim marom i upornošću strpljivo promiču HOR-ov svjetonazor.

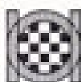
Po povratku iz Knina održali smo sastanak HOR-a ogranka Zadar na kojem se kritički govorilo o donesenim odlukama u Kninu. Većina njih donesene odluke nije prihvatila jer da su se htjeli baviti politikom, bili bi se učlanili u neku postojeću političku stranku koja je najbliža njihovom političkom pogledu, a za one koji su članovi neke stranke suludo je da se oni ili netko drugi u HOR-u bavi politikom u njihovo ime. Šutio sam, nisam im mogao ništa više reći od onoga što je većina od mene čula u Kninu. Bilo me je sram, ja sam ih okupio, učlanio u HOR i na neki način obmanuo svojom pričom o HOR-u, kao odabraničkoj, viteškoj nestranačkoj i nadstranačkoj udruzi u kojoj redovnik ulaže svoje znanje, htijenje i mar iz viteških pobuda služeći Domu i Narodu i za to ne traži nagradu i zahvalnost. Taj sastanak je bio početak i skori kraj ogranka HOR-a u Zadru, a potvrdilo se i kraj HOR-a u koji smo se učlanili i nad čijim znamenjem smo se zavjetovali.

S dosta bivših redovnika u Zadru ostao sam u svezi i pri susretima nismo nikada, zbog nelagode, spominjali HOR.

U Ustav HOR-a unijete su sve vrednote koje je kroz naraštaje iznjedrio hrvatski um. Temeljna zadaća HOR-a, a time i svakog redovnika je bdjeti nad općom sigurnošću i dobru Doma i Naroda, ne tražiti za to zahvalnost ni nagradu i zvoniti na uzbunu ako je bilo koja opća vrednota ugrožena. Iz početnog snažnog djelovanja HOR-a, iz neobjašnjivog razloga, došlo je do zastoja, pa urušavanja. Brojno okupljeno članstvo je raspršeno. Pojedini utemeljitelji i novoprimljeni redovnici nisu poštivali Ustav HOR-a, već su nametljivošću i bukačkom nasrtljivošću djelovanje HOR-a sveli na razinu političke stranke. Je li se to dogodilo slučajno ili je vrlo dobro osmišljeno i odrađeno? Iz napisanog se sve razabire!! Eto, kroz HOR se ponavlja stara hrvatska priča neprekidnih protimbi i prijepora. Šteta, doista velika nepopravljiva šteta!

Dopisi iz bogate pismohrane HOR-a Ogranka Zadar:

- **3. prosinca 1992.** HOR ogranak Zadar obratio se dopisom zadarskom nadbiskupu Marijanu Oblaku glede općeg stanja u gradu Zadru i u *G.P. Jadran Zadar,* koji je bio prvak u sastavu *Štaba udružene građevinske operative Zadar*. Kao čelno poduzeće, *G.P. Jadran Zadar* je u obrani Zadra i Domovine dao na raspolaganje sve svoje ljudstvo, strojeve, vozila i građevinski materijal. Za preživljavanje poduzeća potreban mu je posao, a Zadarska nadbiskupija za koju je *G.P. Jadran Zadar* puno toga izgradio nije uslišila njihov vapaj za pomoć, već je posao za uređenje zadarskog sjemeništa povjerila zagrebačkom poduzeću *Novogradnja.*

HOR KNIN
HRVATSKI OBRANBENI RED

41020 ZAGREB
GOMBOŠEVA 6/III
tel. 041 680-106

G. nadbiskup
Marijan Oblak
Z a d a r

U Zadru, dne 3. prosinca 1992.

Štovani gospodine nadbiskupe!

Odlukom Skupštine općine Zadar od 3. rujna 1991. temeljem ukaza predsjednika Republike Hrvatske opunomoćeno je građevinsko poduzeće "Jadran" i RO "Put" za okupljanje ostalih građevinskih poduzeća u "Stožer udružene građevinske operative" radi usluga ponajprije hrvatskoj vojsci, policiji, poduzećima i ustanovama u službi hrvatske vojske i policije, te bolnicama i pri spašavanju iz ruševina, a naposljetku i radi vlastitih djelatnosti.

Sva hrvatska građevinska poduzeća s djelatnošću na zadarskom prostoru odazvala su se i uključila u rad osim g.p. "Industrogradnja" i g.p. "Tehnika" iz Zagreba, te g.p. "Međimurje" iz Čakovca. Ova su poduzeća, naime, prije oružanog sukoba napustila Zadar odvozeći sa sobom strojeve i vozila.

"Moje" g.p. Jadran uključilo se u obranu grada i općine već prije navedene odluke SO Zadar izviđanjem, dojavljivanjem o pokretima jugosrpskih postrojba te službom danju i noću pri spremnosti svojih vozila i teške mehanizacije za sprječavanje izlaska neprijateljskih tenkova i samohodaka na gradske ulice.

Nakon odluke SO Zadar još smo se bolje ustrojili i pojačali, pa smo u prvim ratnim danima preuzeli teške zadaće i dužnosti opkoparskih, t.j. inženjerskih postrojba. Izradili smo i na prometnice postavili ježeve i betonske piramide - protutenkovske zapreke. Iskopali smo opkope, izgradili utvrde i bunkere na bojišnici, zaštitili javne i stambene zgrade oplatama i vrećama pijeska ... Pod topničkom paljbom i zrakoplovnim raketiranjem popravljali smo oštećenu bolnicu, pekaru, znanstvenu i gradsku knjižnicu, crkve, zgradu MUP-a, prodavaonice za opskrbu, ... Tako građani nisu ostali bez medicinske pomoći i živežnih namirnica. A uz veliko zalaganje djelatnika Medicinskoga centra i opskrbnih poduzeća valja istaknuti i "Stožer udružene građevinske operative", koji im je svojim bdijenjem i samoprijegornim radom omogućio uspješnu djelatnost.

Za hrvatsku vojsku iz Bjelovara, Varaždina i Ogulina dopremili smo teško oružje i bojnu opremu, premda su nam raketirali trajekt i paški most.

Kako se rat zahuktavao, ostali smo bez opreme i tvoriva. Nismo samo potrošili sve svoje zalihe, nego smo se i zadužili u t.p. "Zadranke" te inih poduzeća za prodaju građevinskoga tvoriva. Sva su nam takva poduzeća - osim t.p. "Gramat"! - davala tvorivo na narudžbenice. A "Gramat" se zatvorio i na ulaznim vratima pričvrstio natpis "MINIRANO", zadržavajući tako u svome skladištu građevinsko te ino tvorivo, da ga ne dobiju hrvatski branitelji za gradnju bunkera i popravak razorenih dijelova grada.

Stožer hrvatske vojske činio je pak pod zapovjedništvom pukovnika Tuličića sve, da nas onemogući u radu. Taj stožer nije priznavao ni jedan posao bez narudžbenice zapovjednika "sektora", temeljem koje bi nama napisali svoju narudžbenicu, da mi njima nakon završena posla predamo priznanicu zapovjednika, kojega

Pismo nadbiskupu mons. dr. Marijanu Oblaku str. 1.

nadb. MO / str. 2

"uslužimo". A s bojišnicom smo se povezivali na najbrži mogući način: brzoglasom ili teklićem. Rat je, uzbune su danju i noću, vojaci na bojišnici i grad zasuti su granatama svega jugosrpskog topništva, a naš stožer zahtijeva protok isprava i način poslovanja, koji u mirnodopskim uvjetima traje dva do tri dana, dok su o nama odlučivali sati, a nekad i minute!

Intervenirali smo kod Bukovinskog Tuličića. Doprli smo do njegovih vrata, ali ne i do njega! Na jedvite jade dođosmo ipak spomoću okolnih poznanstava do gospodina. I onda, kakva li cinizma, uglađeno reče, da nas shvaća, ali ne može pomoći, pa neka se obratimo onome, tko nas je ustrojio! ... Ali, on istodobno zahtijeva i uzima usluge. Ne zahtijeva samo, nego njegovi ljudi prijete oružjem primjenjujući često riječ "sabotaža", ako ih ne uslužimo odmah - "sad za sad" - na njihov zahtjev. Ipak, bez obzira na spomenuti cinizam, shvaćamo takvu hitnju i postupak, ne optužujemo ih, ta rat je.

Gospodin Prtenjača, predsjednik Izvršnog vijeća SO Zadar, službeno je naš nadređeni, a niti jedanput osobno niti preko svojih suradnika nije upitao, kako radimo, s kakvim se problemima susrećemo. Sva nastojanja i pokušaji dolaska do njega ostadoše neuspješni. Nije imao vremena za nas? Imao je važnijega posla? Kojega? Koji je to posao važniji od obrane grada?

Na putu do gospodina Prtenjače vrata su nam bila odškrinuta do gospodina Kere. Taj uglađeni gospodin nije nam ništa dao ni pomogao, nego samo prazno obećavao. Kada sam s gospođom Ružom Škibolom intervenirao kod njega, da općinska vlada poduzme sve, da se njezin muž, građ. ing. Lenko Škibola, uhićen pri miniranju vojarne Šepurine, razmijeni prije nego ga odvedu u Knin, reče nam u trenutku iskrenosti, da je nemoćan, jer nema nikakvih ovlasti, jer je samo teklič. Da, to je nažalost bila prava istina. Gospodin Lenko Škibola završio je u Kninu, pretučen, polomljenih rebara, tek kasnije razmjenom vraćen u Zadar.

Pri smirivanju rata prestaje i zanos, i zaneseni se trijezne. Stanje g.p. "Jadrana" je katastrofalno. Na Masleničkome mostu, na zaprečavanju jadranske magistrale ostalo je pet novih taratnjaka. Daljnjih desetak teških, lakih i osobnih automobila mobilizirala je HV. Mobilizirano je i stručno osoblje. Dizalice i teška mehanizacija djelomično su oštećene u ratu, a sve uporabljivo HV mobilizira, kada joj zatreba.

Tada počinje uklanjanje šteta od srpskih topničkih napada na Zadar. Iz mraka skloništa izranjaju čudni ljudi, fantomska poduzeća, dižu se skele, radi se na sve strane. "Stožer udružene građevinske operative" kao hipnotiziran čeka i gleda, što se događa! Kako? Je li moguće? Pa ministar za graditeljstvo, urbanizam i prostorno uređivanje u općinskoj vladi g.dipl.ing.arh. Srđan Benković jamčio je, da ni jedan posao ne će nitko dobiti bez znanja SUGO-a i da posebna skupina stručnjaka izrađuje troškovnike, po kojima će se grad popravljati!! Dakle, to je bila samo varka! Dapače, pojedini općinski moćnici i voditelji u stambenim poduzećima izravno daju poslove svojim "prijateljima", da oni uklone štete na školama, vrtićima i stambenim zgradama.

Nama, dakle g.p. "Jadranu" i "SUGO-u" prigovaraju, da naši ratni radovi nisu bez manjkavosti, da nisu "po obrtu". Da, toga ima. Po nama se pucalo i nismo imali odgovarajuće tvorivo. Popravljali smo samo najnužnije, da spriječimo veće štete. A ta gospoda iz skloništnoga mraka ne znaju, kakav je prasak granate izbliza i fijuk hitaca kraj glave.

Rat je za sada utihnuo, ali je Zadar u srpskoj blokadi. Najteže je s opskrbom vodom. Općinska vlast nastoji vodoopskrbu

Pismo nadbiskupu mons. dr. Marijanu Oblaku str. 2.

nadb. MO / str. 3

omogućiti izgradnjom vodovoda Golubinka-Zadar. Ali, posao dobiva "Industrogradnja" iz Zagreba. Domaća građevinska poduzeća iz "Stožera udružene građevinske operative" - "Jadran", "Lavčević", "Gortan", "Put" i "Zadar" sa svojim kooperantima - opet su ostala bez posla! Je li moguće, da ovih pet poduzeća nije u stanju izgraditi tih petnaestak kilometara cjevovoda, za koji cijevi nabavlja zadarsko poduzeće "Tankerkomerc"?! Ne, nije moguće!

A gradom kruži glasina, da je Zagreb, t.j. hrvatska vlada dala posao zagrebačkoj "Industrogradnji". Raste odbojnost, koja prelazi u mržnju prema Zagrebu! Diktat ulice prenosi se na športska borilišta. Množe se sramotna divljanja, ponižavajuća za naš grad. Autonomaši i peta kolona dolaze na svoje, moguć im je opet njihov rad! Jer, nažalost, takvo stanje podupire općinska vlada.

Ali kruna je svemu tome davanje posla za uređenje zadarskoga sjemeništa zagrebačkoj "Novogradnji"! A našem g.p. "Jadranu" bio bi taj posao spasom. Prečuli ste "Jadranov" poziv upomoć, niste mu ni Vi pomogli. A taj čin boli i peče dvostruko, jer se Vama utječemo za pomoć, jer smo za Vas do sada puno učinili.

Ponosno smo podnijeli sve nepravde i podvale civilne i vojne vlasti. Znamo, da nakon izravnoga sudjelovanja u ratu previše znamo i mnogima smetamo. Oni žele, da nestanemo. Ali zašto Vi? Ako je i bilo naših slabosti i nekorektna ponašanja pojedinaca, a naravno nismo savršeni, zašto odbijate cijelo g.p. "Jadran"?

Ne znamo pravi razlog, a ulica niže svoje pripovijetke. Primjerice, g. biskup Prendža uočio je u Pazinu g.p. "Novogradnju" kao kvalitetno poduzeće pa mu dodijelio posao. Ili, Vi ste "Novogradnji" povjerili posao po želji g. kardinala Kuharića ... Svejedno je, što je prava istina, jer je posljedak isti: mi smo bez posla, na ulici.

Vjerujemo u svetost Kristove Crkve, koja je svagdje, gdje se slavi Bog, ali se ta Crkva u svojim veličanstvenim zdanjima pokadšto ponaša kao ovozemaljska ustanova. Morat ćete uložiti puno truda, da Vam 3.500-4.000 gladnih usta povjeruje, kako njihovi očevi nisu ni stručni ni radišni pa nisu za valjano obavljanje uskraćenoga im posla.

Ovo pismo-ispovijed mogao sam naslovititi na g. Prtenjaču, predsjednika IV SO Zadar, koga držim glavnim krivcem i odgovornim za sve zadarske nevaljale događaje, koji su se mogli spriječiti ili izbjeći. On je izvršna vlast i tako se imao ponašati! Svi se moramo kretati u okvirima opće politike Republike Hrvatske, a djelovati i živjeti po posebnim uvjetima svoga prostora. Nije se smjelo dopustiti zamiranje zadarskoga života! G. Prtenjača morao je naći načina za smještaj zadarskoga gospodarstva u neoštećeni dio hrvatskoga gospodarstva Rijeke, Istre, Zagreba, Varaždina, Bjelovara, ... Nije kriv Zagreb za zadarske negativnosti. Sve zlo dolazi od nas, zli su među nama. Ako častan čovjek ne zna obaviti povjereni mu posao - maknut će se sam s te dužnosti. A u ratnim uvjetima neznanje, previd ili umišljaj uzrokuju uvijek iste zle posljetke, pa se u pravnim državama s takvim uzročnicima na poznati način i postupa.

Sa štovanjem

Ivan Vukić
Obala kneza [illegible] 4G, Zadar

Voditelj službe obrtničkih radova g.p. Jadran
Zapovjednik strukovnih jedinica Stožera udružene građ. operative
Zamjenik pročelnika Hrvatskog Obranbenoga Reda

Pismo nadbiskupu mons. dr. Marijanu Oblaku str. 3.

- **3. ožujka 1993.** HOR ogranak Zadar poslao je dopis Zadarskom nadbiskupu mons. Marijanu Oblaku u kojem iznosi svoje viđenje o teškom moralno-vjerskom stanju u HV-u i moli ga da svećenici i redovnici pohode vojarne i zaleđe bojišnice i budu duhovni pastiri tamo gdje su najpotrebniji.

HOR KNIN
HRVATSKI OBRAMBENI RED

57000 ZADAR
Obala kneza Branimira 4C/IV
tel. 057 435-954

Preuzvišeni gospodin
nadbiskup Marijan Oblak

Zadar, 3. ožujka 1993. god.

Štovani preuzvišeni gospodine nadbiskupe !

Hrvatska ulazi u treću godinu rata, rata koji po svojoj brutalnosti nadilazi sve ratove vođene na ovim prostorima.
S jedne strane imamo sotonskog, tehnički i stručno nadmoćnog neprijatelja - Srbe, a s druge strane smo mi Hrvati, ali ne svi, bez tehničke i stručne pripremljenosti za rat.
Usprkos tome, zbog jakog oslobodilačkog motiva, zbog osjećaja da se borimo za pravdu i istinu, naši mladići i djevojke, od nas proglašeni " kafić " generacijom nadjačali su tog Vragom predvođenog neprijatelja i pitanje je [illegible] kad će Hrvatska biti slobodna i cjelovita u avnojevskim granicama.
No, iz rata izići ćemo s teškim duhovnim i tvarnim ožiljcima. Tvarne ožiljke lako ćemo u miru zaliječiti, ali duhovne vrlo teško.
Naši vojnici bez obzira na snagu oslobodilačkog motiva duhovno su ranjivi. Nalaze se u raskoraku između svog kršćanskog odgoja i ratnih bestijalnosti. Nepripremljeni za takvo duhovno stanje osjećaju se usamljeno, traže razgovor, ali ne nalaze sugovornika. To svoje duhovno stanje ispražnjavaju vršenjem nasilja nad bližnjima i nad imovinom.
Peta kolona u našim redovima spretno to iskorištava organizirano djelujući po zakonu mafije. Preko hrvatskih otpadnika - komunista i različitih kriminalaca, unosi nered u puk i hrvatsku vojnicu.
Krađa, pljačka, razaranja, nezakonita trgovina polulegalna je. [illegible] svjesna stanja Država se tom ne može oduprijeti, jer u samom početku nije izvršila radikalne promjene, što spretno iskorištavaju hrvatski komunisti preko noći preobrazivši se od internacionalista u nacionaliste i od bezvjernika u vjernike. Ostaše u sedlu i dalje u službi Vraga.
Ipak sagledavajući sve to izvlači se zaključak da je zatajila struka: psiholozi, psihijatri a i pastoralna služba. Ne djeluje se preventivno već kad sve bude gotovo. Izvrši se sahrana ili se liječi razorena psiha.
Zbog navedenog molimo Vas da organizirate naše katoličke svećenike i redovnike da redovito pohode vojarne i zaleđe bojišnice, da budu duhovni pastiri tamo gdje su najpotrebniji.

Pismo nadbiskupu mons. dr. Marijanu Oblaku str. 1.

Znamo da nemate dovoljno svećenika, ali usprkos tog vjerujemo da svojim autoritetom možete ustrojiti kvalitetnu postavu svećenika, koji će predano raditi na duhovnoj stabilnosti i miru naših vojaka. Vi ste naš duhovni pastir i vjerujemo da možete utjecati na civilnu vlast i državne ustanove da glede ovog svoj dio posla obave valjano.
Ovo vam pišemo u dobroj namjeri, pa se nadamo da će te to tako i prihvatiti. Bili bi Vam neizmjerno zahvalni da dio svog vremena posvetite nama i primite nas na razgovor.

Sa štovanjem !

Zamjeni pročelnika HOR-a

Ivan Vukić

Obala kneza Branimira 4g
Zadar

Pismo nadbiskupu mons. dr. Marijanu Oblaku str. 2.

- **1. travnja 1993.** Nadbiskupski ordinarijat Zadar uz zahvalu izvještava da je mons. Ivan Prendja, nadbiskup koadjutor zadarski dana 26. ožujka 1993. uputio cirkularno pismo svećenicima Zadarske nadbiskupije u neposrednoj blizini bojišnice s posebnom preporukom da budu na raspolaganju hrvatskim vojnicima. S istom zamolbom kao i HOR, obratio se 23. ožujka 1993. i Ante Gotovina, zapovjednik ZP Split – IZM Zadar.

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT
ZADAR

BROJ: 732/1993.

VEZA ______ SR ______

PREDMET: Duhovna pomoć Hrvatskim vojnicima

57000 ZADAR, 1. 04. 1993.

ZELENI TRG 1

TELEFON: (057) [illegible]

Štovani gospodin
Ivan Vukić
Zamjenik pročelnika HOR-a
Obala kneza Branimira 4g
57000 Zadar

Potvrđujemo primitak Vašega dopisa od 3. ožujka 1993. godine upućenog Mons. Marijanu Oblaku Zadarskom nadbiskupu.

U njegovo ime najsrdačnije Vam zahvaljujem na razmišljanju i uočavanju tako važnog problema s obzirom na našu Hrvatsku vojsku i njihove duhovne potrebe.

Možemo Vas obavijestiti da je Mons. Ivan Prendja Nadbiskup - kodjutor zadarski dana 26. ožujka 1993. godine uputio cirkularno pismo svećenicima Zadarske nadbiskupije u neposrednoj blizini bojišnice s posebnom preporukom da budu na raspolaganju našim vojnicima za sv. ispovijed i pričest, a posebno sada za Uskrs i uskrsne blagdane i za svetu misu. Sve će to biti uz odgovarajuću i dogovorenu propusnicu, koju je obećao pismenim putem gosp. brigadir Ante Gotovina, Zapovjednik ZP Split - IZM Zadar, a koji je također dana 23. ožujka 1993. godine uputio pismo Nadbiskupskom ordinarijatu Zadar s istom željom i zamolbom kao i Vi.

Čvrsto se nadamo da će naši svećenici ublažiti duhovne nevolje naših hrabrih vojnika.

U ime gosp. Nadbiskupa i svoje srdačno Vam čestitam sretan i blagoslovljen Uskrs.

S poštovanjem Va[illegible]m.

Kancelar
Don Jerko [illegible]

Odgovor Nadbiskupskog ordinarijata Zadar

- **25. siječnja 1994.** HOR ogranak u Zadru uputio je dopis HOR-u Knin, na ruke gospodina Krunoslava Nikolića, kojim izvještava da je HOR ogranak u Zadru dogovorio s profesorom povijesti na Filozofskom fakultetu u Zadru Pavlom Živkovićem da on, a po potrebi uključili bi se i drugi predavači, održi ciklus predavanja pod naslovom:

HRVATI U PROŠLOSTI
stradanja, egzodus, emigracija kao osnovni uzroci demografskih promjena na prostorima na kojima obitavaju ili još uvijek obitavaju

Prvi ciklus
- Hrvati na ovim prostorima u srednjem vijeku
- Hrvati u borbi s islamom i pravoslavljem
- Hrvati u Austrougarskoj
- Hrvati u Kraljevini Jugoslaviji
- Nastanak Ustaškog pokreta
- Hrvati u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj
- Komunistički sustav i položaj Hrvata u njemu
- Demokratske promjene
- Ustrojstvo nove vlasti
- Domovinski rat
- Perspektiva i budućnost hrvatskog naroda do kraja 2000.

Drugi ciklus
HRVATSKA STRANKA PRAVA
razlozi nastanka, uzroci raskola i budućnost u hrvatskom političkom životu

Treći ciklus
CRKVA U HRVATA

57000 ZADAR
Obala kneza Branimira 4G/IV
tel. 057 435-954

Pročelni dužnostnik za promi-
žbu Mada Krunoslav Nikolić

U Zadru, 25. siečnja 1994.

Štovani Krunoslave !

S Maticom Hrvatskom ogrankom u Zadru i Filozofskim fakultetom u Zadru, između inog dogovorio sam, da sad tiekom veljače izradimo program ciklusa predavanja na tri prostranstva, različita, a ipak povezana u jednu smisaonu cjelinu, a to su:

Prvi ciklus

HRVATI U PROŠLOSTI

stradanja, egzodus, imigracija, kao osnovni uzroci demografskih promjena na prostorima na kojim obitavaju ili još uviek obitavaju

- Hrvati u ovim prostorima u srednjevjekovlju
- Hrvati u borbi s islamom i pravoslavljem
- Hrvati u Austrougarskoj
- Hrvati u Kraljevini Jugoslaviji
- Nastanak Ustaškog pokreta
- Hrvati u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj
- Komunistički sustav i položaj Hrvata u njemu
- Demokratske promjene
- Ustrojstvo nove vlasti
- Domovinski rat
- Perspektiva i budućnost Hrvata do kraja 2000. godine

Drugi ciklus

HRVATSKA STRANKA PRAVA

razlozi nastanka, uzroci raskola i budućnost u
hrvatskom političkom životu

Treći ciklus

CRKVA U HRVATA

Prvo predavanje održalo bi se početkom ožujka 1994.

Pismo HOR-u Knin, na ruke Krunoslava Nikolića str. 1.

a nosila bi naslov:

HRVATI U DOBA NARODNIH VLADARA

Razmisli dobro i pripremi se, jer moraš kad ti dostavim program, izraditi promidžbene plakate i pozivnice, koje moraju imati jak podticajni i promidžbeni karakter.
Sa štovanjem !

Dom je Red !

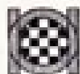

Zamjenik pročelnika HOR-a

Ivan Vukić

Pismo HOR-u Knin, na ruke Krunoslava Nikolića str. 2.

- **3. veljače 1994**. poslao sam prijepis svih pisama i dopisa HOR-a prof. Stjepi Obadu za njegovu pismohranu.

HOR KNIN
HRVATSKI OBRANBENI RED

57000 ZADAR
Obala kneza Branimira 4G/IV
tel. 057 435-954

U Zadru, 3. veljače 1994.

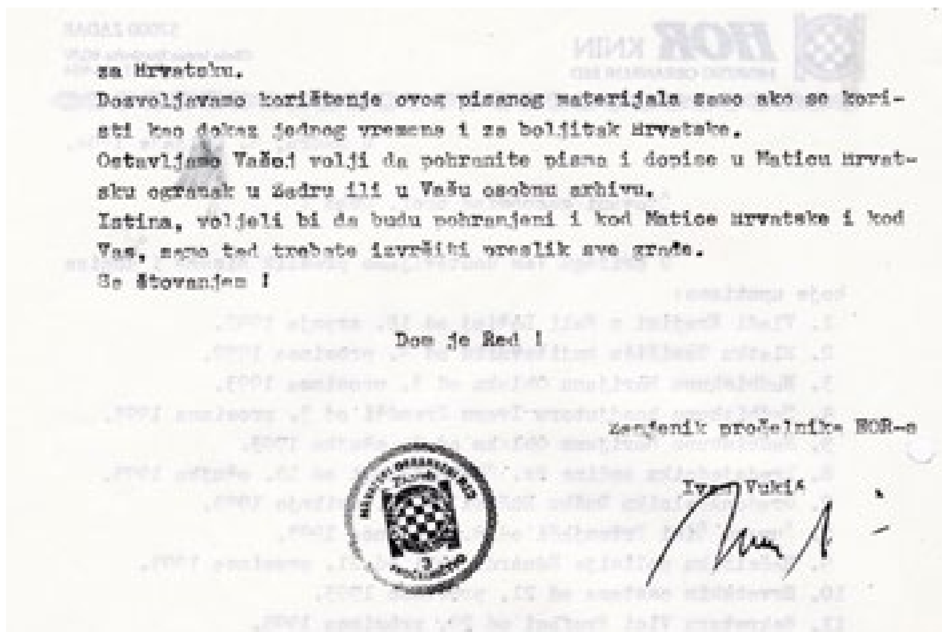
Štovani gospodine prof. Obad !

U prilogu Vam dostavljamo preslik pisama i dopisa koje uputismo:

1. Vladi Krajini u Mali Lošinj od 12. srpnja 1992.
2. Zlatku Tomičiću književniku od 3. prosinca 1992.
3. Nadbiskupu Marijanu Obluku od 3. prosinca 1993.
4. Nadbiskupu koadjutoru Ivanu Prendži od 3. prosinca 1993.
5. Nadbiskupu Marijanu Obluku od 3. ožujka 1993.
6. Predsjedniku općine dr. Živku Kolegi od 18. ožujka 1993.
7. Gradonačelniku Dušku Kučini od 26. svibnja 1993.
8. Župnu Šimi Prtenjači od 8. prosinca 1993.
9. Načelniku policije Eduardu Duki od 21. prosinca 1993.
10. Hrvatskim cestama od 21. prosinca 1993.
11. Sekretaru Vici Profaci od 29. prosinca 1993.
12. Dr. Slavomiru Sambunjaku od 30. prosinca 1993.
13. Ivanu Juriću od 10. siečnja 1994.
14. Odgovor A. Lukača od 4. veljače 1994.
15. Predsjedniku Sabora Stjepanu Mesiću od 15. siečnja 1994. s preslikom čeka br. 106842953, preslikom pisma A Lukača od 2. ožujka 1993 i preslikom odgovora šefa kabineta Ivana Grčića
16. Prof. Juliju Derossiju od 21. siječnja 1994.
17. Josi Škari od 21. siečnja 1994.
18. Matici Hrvatskoj ogranku u Zadru od 21. siečnja 1994.
19. Ivanu Juriću od 25. siečnja 1994. sa preslikom izvještaja Zagrebačke banke dd i preslikom pisma dr Antunu Johmanu od 20. siečnja 1994.
20. Zastupnicima Josi Škari i prof. Juliju Derossiju od 27. siečnja 1994.
21. Gradonačelniku Dušku Kučini od 22. veljače 1994.
22. Svim pouzdanicima od 23. veljače 1994.

Pisma i dopisi su odraz naših prosudbi stanja u Zadru u ovom teškom ratnom vremenu. Vrieme koje je pred nama bit će sudac, a pisma i dopisi sviedoci naših zabluda, ili pak naših valjanih prosudbi i političkog sliepila ljudi, koji su u ovom presudnom vremenu obnašali vrlo važne dužnosti, važne gotovo presudne za Grad i šire

Pisma HOR-a ogranka Zadar za pismohranu prof. Stjepe Obada str. 1.

za Hrvatsku.

Dozvoljavamo korištenje ovog pisanog materijala samo ako se koristi kao dokaz jednog vremena i za boljitak Hrvatske.

Ostavljamo Vašoj volji da pohranite pisma i dopise u Maticu Hrvatsku ogranak u Zadru ili u Vašu osobnu arhivu.

Istina, voljeli bi da budu pohranjeni i kod Matice Hrvatske i kod Vas, samo tad trebate izvršiti preslik sve građe.

Sa štovanjem !

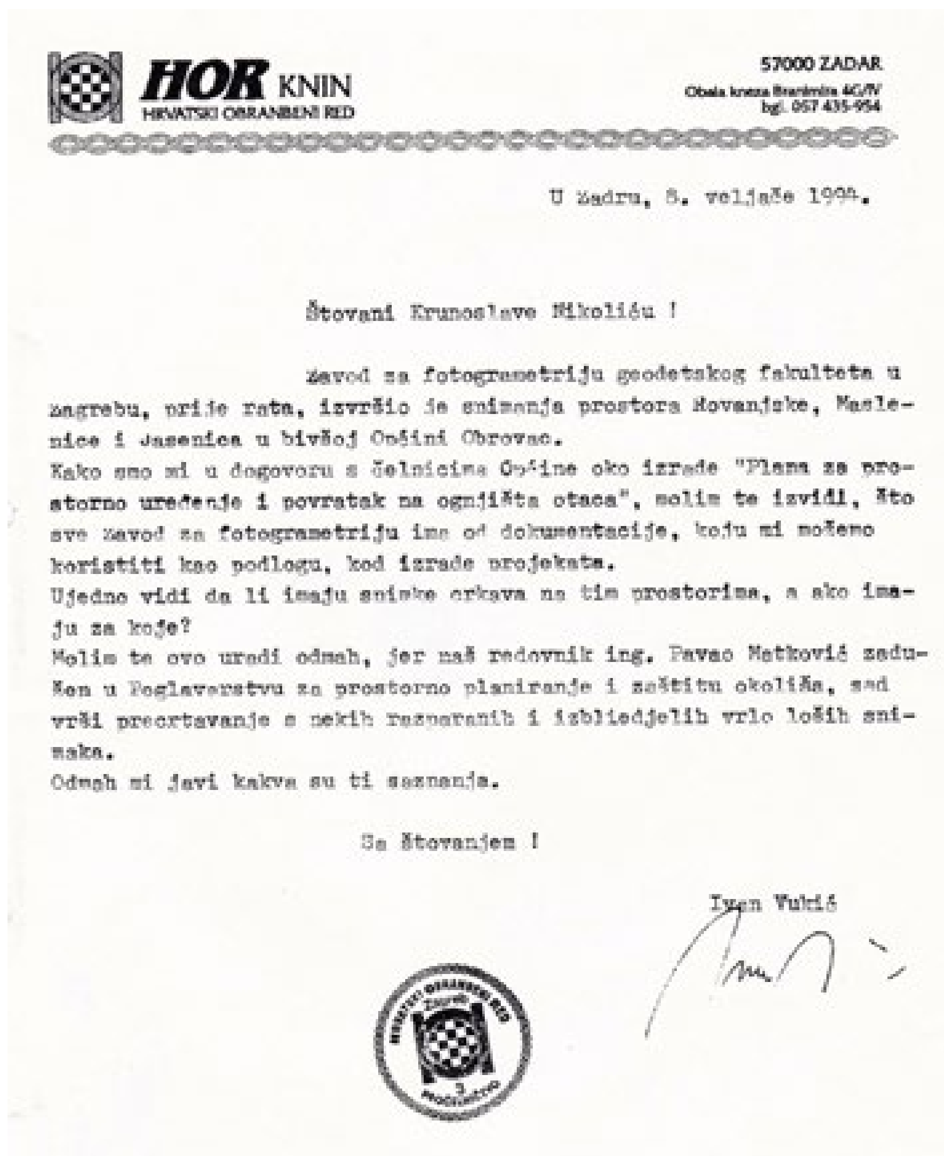
Dom je Red !

Zamjenik pročelnika HOR-a

Ivan Vukić

Pisma HOR-a ogranka Zadar za pismohranu prof. Stjepe Obada str. 2.

\- **8. veljače 1994.** poslali smo dopis HOR–u Knin, na ruke redovnika Krunoslava Nikolića da je Zavod za fotogrametriju Geodetskog fakulteta u Zagrebu prije rata izvršio snimanje prostora Rovanjske, Maslenice i Jasenica u bivšoj Općini Obrovac. Kako smo mi u dogovoru s čelnicima Općine u svezi izrade „*Plana za prostorno uređenje i povratak na ognjište otaca*", treba izvidjeti što ima dostupno od dokumentacije.

HOR KNIN
HRVATSKI OBRANBENI RED

57000 ZADAR
Obala kneza Branimira 4G/IV
tel. 057 435-954

U Zadru, 8. veljače 1994.

Štovani Krunoslave Nikoliću !

Zavod za fotogrametriju geodetskog fakulteta u Zagrebu, prije rata, izvršio je snimanja prostora Rovanjske, Maslenice i Jasenica u bivšoj Općini Obrovac.
Kako smo mi u dogovoru s čelnicima Općine oko izrade "Plana za prostorno uređenje i povratak na ognjišta otaca", molim te izvidi, što sve Zavod za fotogrametriju ima od dokumentacije, koju mi možemo koristiti kao podlogu, kod izrade projekata.
Ujedno vidi da li imaju snimke crkava na tim prostorima, a ako imaju za koje?
Molim te ovo uradi odmah, jer naš redovnik ing. Pavao Matković zadužen u Poglavarstvu za prostorno planiranje i zaštitu okoliša, sad vrši precrtavanje s nekih razderanih i izblijedjelih vrlo loših snimaka.
Odmah mi javi kakva su ti saznanja.

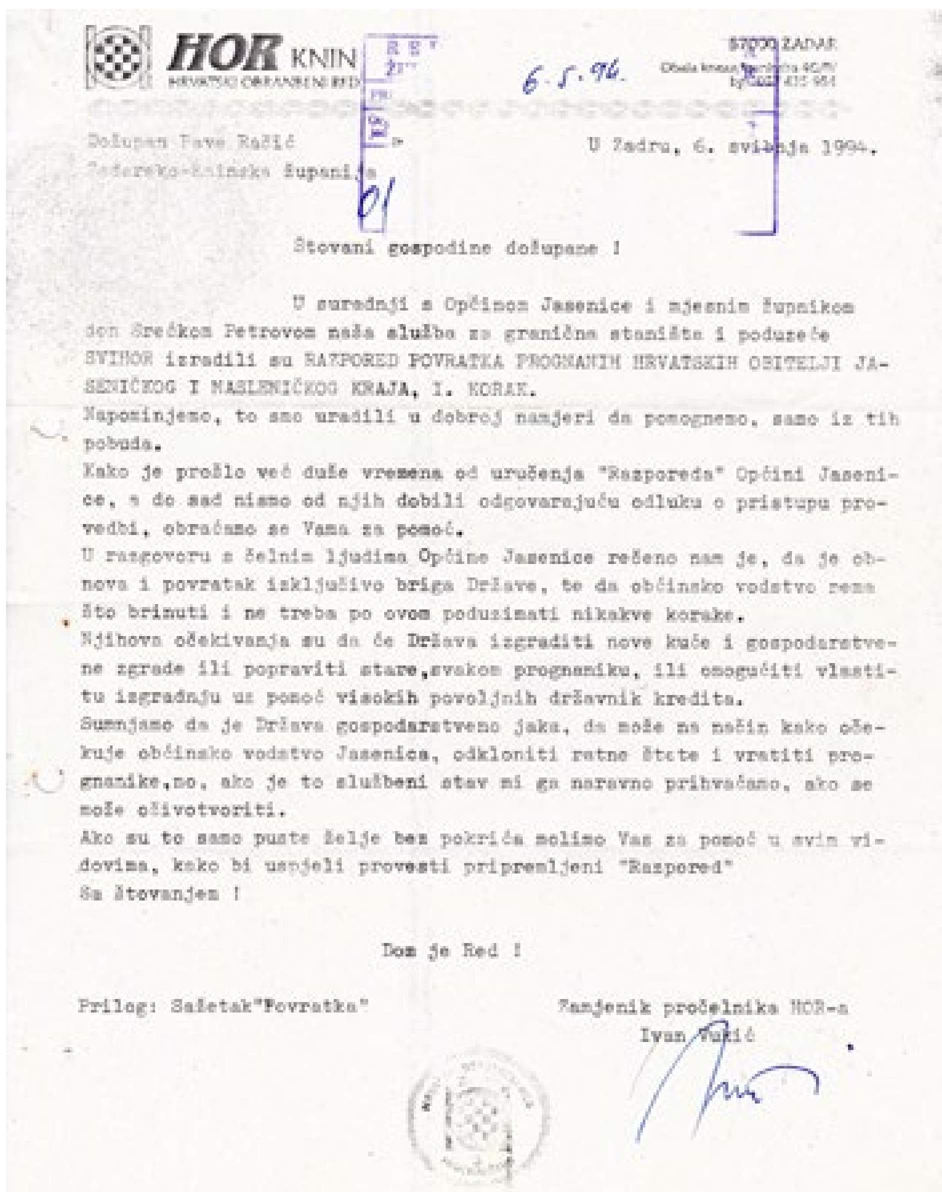
Sa Štovanjem !

Ivan Vukić

Pismo HOR-u Knin, na ruke Krunoslava Nikolića

- **6. svibnja 1994.** poslali smo dopis Zadarsko-kninskoj županiji, na ruke dožupana Pavla Račića kojim ga izvještavamo da je u suradnji s Općinom Jasenice i mjesnim župnikom don Srećkom Petrovom naša služba za granična staništa i poduzeće *SVIHOR* izradila *Raspored povratka hrvatskih obitelji Jasenica i masleničkog kraja, 1. korak.*

U razgovoru s čelnim ljudima Općine Jasenice, rečeno nam je da je obnova i povratak isključivo briga države te da općinsko vodstvo nema što brinuti i ne treba po ovom poduzimati nikakve korake.

HOR KNIN
HRVATSKI OBRAMBENI RED
ZADAR

6. 5. 94.

Dožupan Pave Račić
Zadarsko-Kninska županija

U Zadru, 6. svibnja 1994.

Štovani gospodine dožupane !

U suradnji s Općinom Jasenice i mjesnim župnikom don Srećkom Petrovom naša služba za granična staništa i poduzeće SVIHOR izradili su RASPORED POVRATKA PROGNANIH HRVATSKIH OBITELJI JASENIČKOG I MASLENIČKOG KRAJA, I. KORAK.

Napominjemo, to smo uradili u dobroj namjeri da pomognemo, samo iz tih pobuda.

Kako je prošlo već duže vremena od uručenja "Rasporeda" Općini Jasenice, a do sad nismo od njih dobili odgovarajuću odluku o pristupu provedbi, obraćamo se Vama za pomoć.

U razgovoru s čelnim ljudima Općine Jasenice rečeno nam je, da je obnova i povratak isključivo briga Države, te da občinsko vodstvo nema što brinuti i ne treba po ovom poduzimati nikakve korake.

Njihova očekivanja su da će Država izgraditi nove kuće i gospodarstvene zgrade ili popraviti stare,svakom prognaniku, ili omogućiti vlastitu izgradnju uz pomoć visokih povoljnih državnik kredita.

Sumnjamo da je Država gospodarstveno jaka, da može na način kako očekuje občinsko vodstvo Jasenica, odkloniti ratne štete i vratiti prognanike,no, ako je to službeni stav mi ga naravno prihvaćamo, ako se može oživotvoriti.

Ako su to samo puste želje bez pokrića molimo Vas za pomoć u svim vidovima, kako bi uspjeli provesti pripremljeni "Raspored"

Sa štovanjem !

Dom je Red !

Prilog: Sažetak"Povratka"

Zamjenik pročelnika HOR-a
Ivan Vukić

Pismo dožupanu Pavlu Račiću

- **19. svibnja 1994.** dobili smo dopis Županije zadarsko-kninske glede našeg pisma od 6. svibnja 1994., a u svezi povratka prognanih u Općini Jasenice.

Zadarski ogranak HOR-a ugasio se, nema više zajedničkog djelovanja, a članovi i dalje pojedinačno samostalno djeluju jer biti HOR-ovac ne potvrđuje se samo članstvom, već načinom življenja i djelovanja u svakodnevnom životu.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA ZADARSKO-KNINSKA
ZADAR

Zadar, 19. svibnja 1994.

HOR Knin
na pozornost gospodina
Ivana Vukića

ZADAR
Obala kneza Branimira 4G

Štovani gospodine Vukiću,

Cijeneći Vaš trud oko izrade Razporeda povratka prognanih hrvatskih obitelji jasenićkog i masleničkog kraja - I korak, te Vašeg pisma od 6.svibnja 1994.godine, očitujemo se o slijedećem :

1. Obnova i povratak prognanih je briga u prvom redu Općine Jasenice, a tek tada Županije i Države.
Pogrešno je i štetno širiti tezu da povratak i obnova nisu stvar općine i svu odgovornost prevaljivati na Državu.

2. Država će, a u tom kontekstu i Županija, pomoći u svim vidovima, u skladu sa svojim mogućnostima. Moramo biti svjesni situacije u kojoj se nalazi hrvatska Država. Financijskih sredstava za sada nema. Stoga je uputno učiniti što više na programima povratka i obnove, koji zahtjevaju manje novca, a više osobnog rada svakog od prognanika, potpomognutog sa ljudima i udrugama koje žele pomoći.

3. Na razini Županije je imenovan Stožer za provodjenje sporazuma potpisanog u Zagrebu, koji se odnosi na povratak prognanih u oslobodjena sela.
U stožer su imenovani predstavnici Županije, HVV, PU, te Vladinog ureda za prognanike. U tom segmentu službeni stav Županije je slijedeći :
* da je povratak prognanih nužan i moguć u odredjena sela,
* postepeni povratak je moguć u Rovanjsku, Maslenicu i Jasenice /izmedu ostalih naselja/,
*zahtjeva se od HV i PU, te civilne zaštite da izvrše razminiranje slijedećih sela : Rovanjska, Jasenice, Maslenica /te ostala sela i zaseoci/,
*općine su dužne u suradnji sa Županijskom komisijom ustrojiti stručne potkomisije za popis ratnih šteta, kako bi se ubrzala obnova.

Pismo Županije zadarsko-kninske HOR-u str. 1.

2

U ovom trenutku, Županija Općini Jasenice može pomoći dodjelom na korištenje jednog agregata, te jedne cisterne za dovoz vode.
Daljnji dogovori su nužni i mogući preko Županijskog ureda za obnovu i njegovog pročelnika gosp.Duška Kumana.

Sa štovanjem,

Pavao Račić, prof.
d o ž u p a n
Županije Zadarsko-Kninske

Pismo Županije zadarsko-kninske HOR-u str. 2.

III. DIO

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA I ISTRAŽIVANJE PARTIZANSKIH ZLOČINSTAVA NAD HRVATIMA

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika

Sudjelovao sam 1990. u Zagrebu na osnivačkoj skupštini Hrvatskog društva političkih zatvorenika, skraćeno HDPZ, i postao njen član, a potom član HDPZ-a podružnice Zadar. HDPZ ima podružnice u Zagrebu, Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Mostaru, Karlovcu, Kiseljaku, Koprivnici, Krapini, Osijeku Pazinu, Požegi, Rijeci, Sarajevu, Sisku, Slavonskom Brodu, Splitu, Šibeniku, Varaždinu, Vukovaru i Zadru.

Zbog naravi moga posla i zbog toga što su se sastanci održavali u subotu i nedjelju u doba vikenda, nisam bio posebno aktivan u HDPZ-u, Podružnici Zadar.

HDPZ podružnica Gospić
Izgradnja Spomen-obilježja gospićkim žrtvama

Nakon završetka Domovinskog rata i odlaska u mirovinu, žena i ja vratili smo se u Gospić **3. kolovoza 1998.** jer se obiteljskog doma nismo mogli odreći i vatru na ognjištu ugasiti. Prihvatio sam dužnost predsjednika HDPZ-a podružnice Gospić koju dužnost i sada obavljam. Marija aktivno djeluje kao tajnica u HDPZ-u, podružnici Gospić i od velike je pomoći svima, a posebice meni u istraživanju zločina srbočetnika i jugoslavenskih partizana nad Hrvatima u Ličko-senjskoj županiji. Aktivna je i u crkvenoj zajednici.

Zadatak HDPZ-a, a time i HDPZ-a podružnice Gospić je istražiti i popisati žrtve te stratišta i grobišta pobijenih Hrvata i ostalih građana u Ličko-senjskoj županiji od 1918. do uspostave Republike Hrvatske.

Veliku neoprostivu pogrešku počinili su hrvatski politički prvaci udruživanjem Hrvatske sa Srbijom i drugim južnoslavenskim narodima bez izjašnjavanja Hrvata, gotovo se može reći na prijevaru, što je akt veleizdaje. Ulaskom u *Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca*, Hrvatska je financijski i gospodarski opljačkana, i dalje do osamostaljenja sustavno pljačkana i podvrgnuta državnom teroru kojeg su provodili Srbi i odnarođeni Hrvati.

Borba protiv velikosrpskog despotizma, brutalnog nasilja i jugounitarizma otpočela je **5. prosinca 1918.** krvoprolićem na Trgu bana Jelačića po zapovjedi komesara zagrebačke policije Grge Angjelinovića, a okončana završetkom Domovinskog rata **12. studenoga 1995.** potpisivanjem Erdutskog sporazuma.

Jugounitarističko nasilje u Lici bilo je posebice naglašeno jer je Lika poveznica između sjeverne i južne Hrvatske koju je trebalo, koristeći se svim sredstvima, osiromašiti i Hrvate obespraviti, prisiliti na iseljavanje, a o onima koji su ostali, trebalo je promidžbom stvoriti u svijesti ostalih Hrvata sliku kao primitivnim i poludivljim ljudima kao što je i njihova Lika. Likom su zavladali jugounitaristi i velikosrbi i u tako presječenoj Hrvatskoj stvoreni su uvjeti za upokoravanje sjeverne i južne Hrvatske. Sve ovo proteklo je uz velike patnje i žrtve ličkih Hrvata koji su proglašenje NDH dočekali s ushićenjem, zanosom i vjerom u uskrsnulu Hrvatsku koja će biti ustrojena primjereno hrvatskom narodnom biću.

Slomom NDH, preokretom, otpočeo je krvavi obračun pobjednika nad poraženima. Kao dijete bio sam svjedok tog jugounitarističkog i velikosrpskočetničkog obračuna kojeg je predvodila komunistička partija nad poraženim Hrvatima i ostalim pristašama NDH. Cijela Lika bila je zemlja crnih marama, udovica, a u mojoj svijesti posebno je urezano sjećanje na Gospić i moju Žabičku ulicu.

Obveza HDPZ-a i moja kao predsjednika HDPZ-a podružnice Gospić, a posebice osobna, bila je istražiti i popisati hrvatske žrtve tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća koje su uglavnom bez sudskih presuda i prava na obranu pobili jugoslavenski partizani, OZNA, KNOJ i UDBA po nalogu Komunističke partije, predvodnice partizanskog pokreta. Zadaća je i prikupiti svjedočanstva preživjelih žrtava i svjedoka tih bestijalnih zločina te potom objaviti s ciljem izgradnje *povijesnog pamćenja*, ne da promičemo mržnju prema bilo komu, već da novi naraštaji ne počine pogreške svojih prethodnika jer borba za samostojnost Hrvatske nije okončana završetkom Domovinskoga rata.

Jedno od najvećih stratišta i grobišta u Ličko-senjskoj županiji nalazi se na prostoru sjeverozapadno od ogradnog zida Gradskog groblja sv. Marije Magdalene do sportskih igrališta, te sjeveroistočno do novoizgrađenog teniskog igrališta i prema Balinovcu do rijeke Novčice.

Želja nam je bila sve naše aktivnosti glede ovoga zadatka odraditi uz odobrenje i zajedništvo s gradskom i županijskom vlasti i crkvenim predstavnicima. Čelništvo Podružnice u sastavu Ivan Vukić, prof., dr. Manja Frković Kovačević, pop mons. Vlade Pezelj, dr. vet. Milan Grospić i Mirko Mesić, u više je navrata obavilo razgovore s dogradonačelnikom Ivicom Mataijom koji nam je upriličio sastanke s gradonačelnikom Milanom Kolićem. U razgovorima prije sastanaka, dogradonačelnik Mataija nas je podržavao i na riječima podupirao, a na sastancima bi se povukao i šutio, možda zbog poštivanja autoriteta gradonačelnika.

Gradonačelnik Kolić nas je na riječima podržavao i poticao da mi kao udruga podnesemo pisani zahtjev za izgradnju *Spomen-obilježja gospićkim žrtvama* ispred Gradskog groblja sv. Marije Magdalene, a gradska vlast će to podržati. Podnijeli smo zahtjev iskreno se nadajući u ostvarenje zajedničkog projekta, ali, nažalost, to je bilo naivno nadanje nas naivaca jer od prvih razgovora obmanjivani smo, odugovlačenjem su nas htjeli zamoriti, slomiti i privoljeti na odustajanje.

Svi mi iz čelništva bili smo veliki naivci, „ovce", osim popa mons. Vlade Pezelja. Nakon tih slatkorječivih obećanja koje smo mi naivci s ushićenjem primali, prizemljio bi nas svojom ikavicom: „Lipo mede, od toga ništa!"

Istodobno smo razgovarali sa županima Antom Dragom Frkovićem i Milanom Jurkovićem.

Oba župana su vješto izbjegavali otvoreno se očitovati, zamagljenim obećanjima napuštali bi sastanak i prepuštali daljnje vođenje besplodnog razgovora sa županijskim dužnosnikom Branimirom Šimunićem.

12. ožujka 1999. na naš pisani zahtjev Županijsko državno odvjetništvo u Gospiću dalo nam je popis strijeljanih Hrvata upisanih u knjigu *Spisak zatvorenika Vojnog suda Komande ličkog područja 1945. godine* i presudu *Vojnog suda II. jugoslovenske armije od 26. jula 1945.*

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
U G O S P I Ć U

Broj: DO-KR-19/99.
Gospić: 12.o3.1999.

HDPZ PODRUŽNICA GOSPIĆ

Dr.Ante Starčević 18 Gospić

U svezi Vašeg pismenog zahtjeva od 12.o3.1999. za izdavanje prijepisa popisa streljanih osoba -Hrvata- iz upisnika 1945.g. koji je zatečen u ovom državnom odvjetništvu a voden je pod nazivom"Spisak zatvorenika Vojnog suda Komande ličkog područja 1945.godine", u privitku dopisa dostavljamo Vam original prijepisa upisanih osoba koje su streljane 1945.g. iz navedenog upisnika.

ZAMJENIK ŽUPANIJSKOG DRŽAVNOG ODVJETNIKA

Željko Brkljačić

Podatke osobno preuzeo:

Ivan Vukić

Dopis Županijskog državnog odvjetništva

ED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠENO
1.	23.o1.1945.	Frane Rukavina	25.5.1928.	Sv.Rok 131	Mile i Luja	đak	neož.	-	14.o4.	[illegible]8.4.1945.
2.	17.o3.1945.	Kupređanin Nikola	15.o9.1915.	Papuča 1o	Rade i Duka	poljo.	oženj.	3	16.o4.1945	28.o4.1945.
3.	18.o4.1945.	Šimunić Marica	24.o5.1924.	Bilaj 11	Jakov i Marija	kućan.	neud.	-	25.o4.1945.	16.o5.1945.
4.	16.o4.1945.	Vrban Marko	15.o3.1919.	Sv.Rok284	Luka i Manda	poljo.	oženj.	5	o1.o7.1945.	22.o7.1945.
5.	15.o4.1945.	Došen Danja	15.o3.1888.	Dimićeva bb	Petar i Kata	trgov.	oženj.	5	27.5.1945.	2o.6.1945.
6.	o7.o4.1945.	Kolaković Josip	23.2.1917	Budačka 1o7	Anton i Josipa	činov.	-	-	16.6.1945.	o4.o7.1945.
7.	18.o4.1945.	Sertić Ivan	3o.1o.1911.	Stajnica 4o	Jure i Ana	zemlj.	oženj.	1	1o.5.1945.	3o.o5.1945.
8.	11.o4.1945.	Perković Ivan	19.o6.1894.	Ujakovo 46	Tomo i Matija	zemlj.	oženj.	5	26.5.1945.	26.6.1945.
9.	11.o4.1945.	Sertić Frane	17.1o.1915.	Šukake 3	Tomo i Jela	zemlj.	oženj.	-	26.5.1945.	15.6.1945.
1o.	19.o4.1995.	Šebalj Mate	16.1o.19o3.	Glibodol 13	Marko i Marija	zemlj.	oženj.	9	o9.5.1945.	23.o5.1945.
11.	12.o4.1945.	Perlić Marko	14.o7.19o2	Jelvica 22	Marko i Ana	zemlj.	oženj.	2	26.5.1945.	15.o6.1945.
12.	1o.o4.1945.	Borić Marko	15.o4.19o6.	Kamenica 21	Jozo i Ana	zemlj.	oženj.	3	26.5.1945.	28.o6.1945.
13.	19.o4.1945.	Krznarić Luka	1o.12.1921.	Kamenica 13	Jozo i Anica	zemlj.	oženj.	1	26.5.1945.	23.o6.1945.
14.	14.o4.1945.	Udorović Marko	13.o8.1925.	Radotić selo bb	Mijo i Mara	kovač	-	-	27.5.1945.	23.o6.1945.
15.	13.o4.1945.	Vuković Jure	25.o9.1924.	Linarići 8	Jozo i Manda	zemlj.	-	-	16.5.1945.	15.o6.1945.
16.	15.o4.1945.	Sertić Mile	o7.11.1919.	Jezerane 41	Lojzo i Luja	zemlj.	oženj.	-	26.5.1945.	15.o6.1945.
17.	13.o4.1945.	Mesić Stipe	11.o3.1918	Bukovlje 9	Jozo i Marija	šnajd.	oženjen	-	o6.6.1945.	17.o6.1945.
18.	15.o4.1945.	Sertić Dragan	o7.o8.1922.	Jezerane 6	Lojzo i Julka	polj.	oženj.	-	26.5.1945.	15.6.1945.
19.	12.o4.1945.	Gerovac Tomo	24.o5.1919.	Jezerane 29	Ivan i Ana	polj.	oženj.	-	26.5.1945.	15.o6.1945.
20.	12.o4.1945.	Sertić Antun	22.o6.1913.	Jezerane 11	Mijo i Kata	polj.	oženj.	1	26.5.1945.	15.o6.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 1.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠENC
21.	13.o4.1945.	Pejinović Dušan	31.o1.1922.	Lučan 87	Ico i Sava	polj.	neož.	-	26.5.1945.	26.5.1945.
22.	23.o4.1945.	Linarić Petar	29.o5.1913.	Mali kut 5	Marko i Kata	polj.	oženj.	4	o9.o5.1945.	23.5.1945.
23.	12.o3.1945.	Pavlović Ivan	4.1o.1916.	Krišpolje 22	Marko i Luca	zemlj.	oženj.	-	26.5.1945.	5.o6.1945.
24.	23.4.1945.	Perković Petar	28.o6.1913.	Stajnica 108	Joso i Bara	zemlj.	oženj.	2	o9.o5.1945.	23.o5.1945.
25.	11.o4.1945.	Petković Stjepan	15.o9.1926.	Hrženik 19	Mate i Mara	zemlj.	oženj.	-	o8.5.1945.	23.6.1945.
26.	2o.o3.1945.	Kučara Stjepan	3o.o8.1923.	Dutmanovac 7	Petar i Marija	zemlj.	oženj.	-	12.5.1945.	23.5.1945.
27.	23.3.1945.	Matić Joko	16.o4.1911	Trbovunje 1o	Jere i Tomica	zemlj.	oženj.	2	12.5.1945.	23.5.1945.
28.	o7.o4.1945.	Zanjilagić Derviš	15.o5.1912.	Prudi 12	Derviš i Nefika	pekar	oženj.	2	15.5.1945.	23.5.1945.
29.	19.4.1945.	Šukanović Nešif	13.1.1923.	Podzvizd 37	Ibro i Bera	pekar	-	-	5.5.1945.	23.5.1945.
30.	o4.o4.1945.	Umić Jure	16.o2.1883.	Karaula 42	Ivan i Marija	zemlj.	-	-	o5.5.1945.	23.5.1945.
31.	15.4.1945.	Župan Joso	27.o1.192o.	Dilaj 25	Mile i Kata	zemlj.	oženj.	1	21.5.1945.	o3.o6.1945.
32.	o7.o4.1945.	Rukavina Ivan	11.o3.19o1.	Prvan 36	Josip i Marija	zemlj.	oženj.	5	27.5.1945.	23.6.1945.
33.	14.o4.1945.	Krpan Nikola	6.12.1923.	Lipe 25	Mate i Lucija	zemlj.	oženj.	-	1o.5.1945.	23.5.1945.
34.	o6.o4.1945.	Sudar Jerko	8.8.1896	Drušane 95	Jure i Mara	zemlj.	oženj.	7	1o.5.1945.	23.5.1945.
35.	o6.o4.1945.	Šuper Jure	11.12.1911.	Rizvanuša 32	Nikola i Kata	zemlj.	oženj.	5	1o.5.1945.	23.5.1945.
36.	o9.o4.1945.	Rukavina Ivan	18.o4.1912.	Konjsko brdo 18o	Joso i Ana	zemlj.	oženj.	4	o2.o6.1945.	17.6.1945.
37.	o4.o4.1945.	Ivanković Luka	13.3.1928.	Centralska bb	Stipe i Ana	zemlj.	-	-	21.5.1945.	o3.o6.1945.
38.	o5.o4.1945.	Krmpotić Marica	15.o2.1918.	Budačka bb	Nikola i Kata	šnajder	-	-	o4.o6.1945.	22.6.1945.
39.	o3.o4.1945.	Prpić Jure	o3.o2.1916.	Kučišta 22	Marko i Ika	zemlj.	oženj.	2	24.5.1945.	o3.o6.1945.
40.	o4.o4.1945.	Tomljenović Jure	28.1o.19o7.	Ledenik 25	Ivan i Marija	zemlj.	oženj.	2	24.5.1945.	o3.o6.1945.
41.	19.4.1945.	Devčić Jandre	15.o4.19o9.	Prnjavorska ul. 45.	Frane i Luca	piljar	oženj.	1	24.5.1945.	o1.o6.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 2.

ED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠENO
42.	2o.o4.1945.	Vignjević Ilija	12.11.19o1.	Dnopolje 32 Lapac	Ilija i Stana	zemlj.	oženj.	5	o6.o4.1945.	17.6.1945.
43.	2o.o4.1945.	Šašić Mile	o6.o2.19o5.	Dnopolje bb Lapac	Kaja i Jelka	zemlj.	oženj.	3	o6.o6.1945.	17.o6.1945.
44.	18.o4.1945.	Kljaić Lazo	o8.o8.1911.	Dnopolje 8o	Stojani Stana	-	oženj.	2	21.6.1945.	21.o6.1945.
45.	o5.o4.1945.	Tonković Božo	13.o2.1918.	Kaniška ul.15	Božo i Ana	-	-	-	15.o7.1945.	15.7.1945.
46.	15.o4.1945.	Sabljak Ivan	o8.o7.1919.	Bilaj 3o	Nikola i Manda	-	-	-	11.7.1945.	11.7.1945.
47.	o4.o4.1945.	Jamičić Jandre	o4.o5.1915.	Budak 74	Mile i Ana	-	oženj.	2	11.7.1945.	11.7.1945.
48.	o8.o4.1945.	Vranešić Ante	11.o7.191o.	Ribnik 45	Vid i Julka	-	oženj.	3	14.o6.1945.	22.6.1945.
49.	o6.o4.1945.	Došen Jure	o5.o7.1923.	Lički Osik 49	Dane i Mara	-	-	-	2.6.1945.	17.6.1945.
5o.	19.4.1945.	Gomerčić Mijo	o8.1o.191o.	Poljice 21	-	-	oženj.	1	5.6.1945.	17.6.1945.
51.	o3.o4.1945.	Mesić Jure	o6.o1.1921.	Ostrovica 72	Joso i Ana	-	-	-	28.5.1945.	28.5.1945.
52.	o8.o5.1945.	Pavičić Martin	29.1o.19o8	L.Osik 9	Luko i Ana	polj.	oženj.	5	6.6.1945.	17.6.1945.
53.	12.o4.1945.	Orešković Jure	o4.o5.1925.	L.Osik 4o6	Blaž i Ivka	polj.	-	-	14.6.1945.	14.o6.1945.
54.	1o.o4.1945.	Zalović Ante	31.o5.1921.	Vukšić bb	Frane i Kata	stolar	-	-	21.6.1945.	3o.o6.1945.
55.	14.o4.1945.	Krmpotić Martin	15.4.1919.	Smiljanska 124	Mile i Ana	polj.	oženj.	2	28.5.1945.	23.6.1945.
56.	19.4.1945.	Orešković Nikola	12.3.19o9.	Bilajska bb	Anton i Marta	polj.	oženj.	3	28.5.1945.	23.6.1945.
57.	o9.o4.1945.	Milaković Mate	o4.11.1924.	Stajnica 84	Frane i Marija	polj.	-	-	31.5.1945.	17.6.1945.
58.	o8.o5.1945.	Draženović Mijo	14.o9.1923.	Veliki [illegible]	[illegible]	zemlj.	-	-	3o.5.1945.	17.6.1945.
59.	o8.o4.1945.	Nikšić Mile	15.o9.1924.	Kula 216	Ante i Marija	zemlj.	-	-	14.6.1945.	14.6.1945.
6o.	23.4.1945.	Šulentić Jure	1o.o4.1945.	Sv.Rok 262	Ivan i Kata	-	-	-	28.5.1945.	23.6.1945.
61.	18.o4.1945.	Orešković Stojan	3o.1o.19o2.	Novoselija 478	Ivan i Marija	-	oženj.	6	16.6.1945.	16.6.1945.
62.	15.o4.1945.	Banjanin Ilija	18.o9.1918.	Škare 16	Ilija i Staka	zemlj.	oženj.	-	14.6.1945.	28.6.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 3.

ED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
63.	o4.o4.1945.	Štulić Petar	28.o7.1915.	Podovi 67	Markko i Pepa	cestar	oženj.	1	28.5.1945.	o6.o6.1945.
64.	18.o4.1945.	Vukmanović Dragan	28.3.1914.	Doljani 1o7	Stojan i Mada	radnik	-	-	o2.o6.1945.	22.6.1945.
65.	1o.4.1945.	Ostojić Mile	o7.o7.19o4.	L.Lešće 246	Stipe i Kata	cestar	oženj.	3	15.6.1945.	15.5.1945.
66.	15.4.1945.	Bunjevčević Joso	o1.o4.1923.	Prozor 15o	Mijo i Marija	-	-	-	o2.o6.1945.	2.o6.1945.
67.	1o.4.1945.	Jerković Jure	2o.o1.19o3.	Ramljani 21	Ambroz i Marija	lugar	oženj.	6	2.o6.1945.	2.6.1945.
68.	o8.o5.1945.	Orešković Mijo	28.o2.1918.	Prozor 56	Tome i Marija	zemlj.	-	-	2.6.1945.	17.6.1945.
69.	1o.4.1945.	Orešković Ivan	o3.o9.1925.	Prozor 1o6	Vatroslav,Luj[illegible]	zem.	-	-	2.6.1945.	17.6.1945.
70.	17.o4.1945.	Babić Joso	21.3.1912.	L.Lešće 216	Jure i Manda	sedlar	oženj.	1	2.o6.1945.	17.6.1945.
71.	o6.o4.1945.	Blondić Mile	1928.	Vratnik 8	Ivani Kata	-	-	-	o2.o6.1945.	2.o6.1945.
72.	o4.o5.1945.	Nikšić Ante	13.4.1924.	L.Novi 198	Petar i Kata	-	-	-	o2.o6.1945.	2.o6.1945.
73.	o4.o5.1945.	Šaban Stipe	23.o1.1923.	L.Novi 56	Joso i Ana	-	oženj.	1.	23.6.1945.	23.o6.1945.
74.	o8.o4.1945.	Tomić Ivan	12.o2.1925.	Malo polje 12	Joso i Kata	-	-	-	11.7.1945.	22.7.1945.
75.	o4.o4.1945.	Ban Mile	o6.o1.1889	Žabica 42	Joso i Marica	-	oženj.	4	21.7.1945.	22.7.1945.
76.	19.o4.1945.	Ugarković Mile	12.6.1918.	Malo polje 19	Luka i Vica	-	-	-	11.7.1945.	22.7.1945.
77.	o4.o4.1945.	Galac Nikola	11.12.19o4.	Žabica 40	Petar i Luca	zimerm.	oženj.	4	15.7.1945.	22.7.1945.
78.	1o.o5.1945.	Zdunić Tomo	o1.o1.1913.	Žabica 16	Stipan i Ana	kovač	oženj.	3	16.7.1945.	22.7.1945.
79.	o4.o4.1945.	Kosović Stipe	2o.11.19oo.	L.Novi 144	Ivan i Marta	zimer.	oženj.	6	14.6.1945.	22.6.1945.
80.	o8.o4.1945.	Šulentić Joso	2o.o3.1913.	Sv.Rok 3o2	Pajo i Marija	lugar	oženj.	1	14.o6.1945.	22.6.1945.
81.	13.o4.1945.	Devčić Mate	2o.o5.1913	Smiljanska 2o4	Mate i Pepa	-	oženj.	2	26.6.1945.	26.6.1945.
82.	13.o4.1945.	Marković Ivan	23.3.19o2	Pazarišća 5o	Ivan i Franjka	-	oženj.	7	29.6.1945.	11.7.1945.
83.	14.4.1945.	Pocelj Ivan	25.2.191o.	Smiljanska 1o7	Nikola i Kata	lugar	oženj.	4	21.6.1945.	21.6.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 4.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠENO
84.	o7.o4.1945.	Mudrovčić Petar	15.o8.1912.	Bilajska bb	Ante i Kata	cestar	oženj.	4	26.6.1945.	26.6.1945.
85.	16.o4.1945.	Ilić Ivan	16.1o.1922.	Prozor 1o4	Jozo i Mara	–	–	–	21.6.1945.	21.o6.1945.
86.	1o.o4.1945.	Ladišić Mile	o9.o1.1914.	L.Lešće 315	Ante i Roža	zemlj.	oženj.	6	14.6.1945.	14.6.1945.
87.	18.o4.1945.	Milinović Luka	18.1o.1896.	Švica 65	Andrija i Manda	mlinar	oženj.	3	16.6.1945.	16.6.1945.
88.	23.o4.1945.	Barković Luka	o1.11.1895	Lipovlje 51	Frane,Ivanja	zidar	oženj.	5	14.6.1945.	14.6.1945.
89.	18.o4.1945.	Jurković Tomo	o2.o1.1913.	Kutorevo 48	Ivan, Marija	zemlj.	oženj.	2	14.o6.1945.	14.o6.1945.
90.	o2.o5.1945.	Rajković Marko	18.o5.1918.	Krišpolje 33	Jure i Katica	–	–	–	14.o7.1945.	23.7.1945.
91.	o2.o5.1945.	Rajković Miko	13.o6.1917.	Jelvica 38	Petar i Jelka	–	–	–	11.o7.1945.	11.7.1945.
92.	12.o6.1945.	Pavlović Ivan	28.o5.1917.	Črnač polje bb	Marica iMarija	–	oženj.	1	11.o7.1945.	11.7.1945.
93.	23.o4.1945.	Karakaš Tomo	1o.o2.1923.	Plaščica 65	Tomo iMarica	kovač	oženj.	–	26.6.1945.	26.6.1945.
94.	23.o4.1945.	Draženović Stipe	o4.o4.1922.	Plaščica 48	Stipe i Marica	–	oženj.	2	26.6.1945.	26.6.1945.
95.	23.o4.1945.	Lasić Ivan	12.o5.192o.	Plaščica 77	Anton i Ana	–	oženj.	1	17.7.1945.	17.o7.1945.
96.	o2.o4.1945.	Draženović Stipe	o3.o8.1925.	Plaščica 26	Vid Marija	–	–	–	26.o6.1945.	26.6.1945.
97.	17.o4.1945.	Vrkljan Jure	19.3.1926.	Sv.Rok 148	Joso i Kata	–	–	–	20.6.1945.	17.7.1945.
98.	17.o4.1945.	Baričević Ivan	15.o2.19o9.	Čanak 28	Luka i Marija	–	oženj.	5	26.6.1945.	26.6.1945.
99.	13.o4.1945.	Valentić Dane	21.o7.1921.	Bilaj 161	Stjepan i Luca	–	–	–	26.6.1945.	26.6.1945.
1oo.	22.o4.1945.	Pleša Josip	1o.o9.1899.	G.Kosinj 425	Ivan i Marija	–	–	6	23.7.1945.	23.7.1945.
1o1.	11.o4.1945.	Kulaš Pero	11.o5.1913.	Mezinovac 43	Ante i Roža	zemlj.	oženj.	2	23.6.1945.	23.o6.1945.
1o2.	15.o4.1945.	Ugarković Mićan	2o.o2.1882.	Budak 15	Božo i Manda	zemlj.	oženj.	5	12.o6.1945.	12.6.1945.
1o3.	1o.o4.1945.	Lisac Ivan	2o.12.1894	nema adrese	Mile i Mara	zemlj.	oženj.	5	22.6.1945.	23.6.1945.
1o4.	27.4.1945.	Došen Marija	15.o8.1896	Kaniža bb	Marko i Mara	kućan.	udata	4	15.6.1945.	15.6.1945

Popis strijeljanih Hrvata str. 5.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
1o5.	31.o5.1945.	Krega Josip	o5.o4.19o3	Lipe 42	Joso, Roža	želj.	oženj.	3	o5.6.o945.	17.o6.1945.
1o6.	14.o4.1945.	Ciganović Matija	17.o6.1898.	Bilajska bb	Luka, Ana	kuć.	udata	5	22.o6.1945.	22.6.1945.
1o7.	o4.o4.1945.	Butković Ivan	o8.o1.192o.	Budačka ul.1o	Vid, Marta	čin.pr.	oženj.	2	15.6.1945.	15.6.1945.
1o8.	o8.o4.1945.	Orešković Joso	15.11.1898.	Novoselija 2o7	Nikola, Kata	zemlj.	oženj.	8	21.6.1945.	21.6.1945.
1o9.	17.4.1945.	Marković Martin	12.11.1899.	Vukšić 46	Ante, Mara	-	oženj.	7	15.6.1945.	15.6.1945.
11o.	17.o4.1945.	Rendulić Ante	22.o6.191o.	Vukšić 8o	Mile, Manda	cestar	oženj.	2	15.6.1945.	15.6.1945.
111.	o4.o4.1945.	Dukovac Ivan	2o.o7.19o2.	L.Osik bb	Marko, Seka	cestar	oženj.	8	15.6.1945.	15.6.1945.
112.	18.o4.1945.	Uzelac Mile	27.o9.1892	Rastoka 8o	Karlo, Bara	cestar	oženj.	7	15.6.1945.	15.o6.1945.
113.	o5.o4.1945.	Mraović Ivan	o7.o6.1894	Bilaj 33	Josip, Kata	-	oženj.	8	15.6.1945.	15.6.1945.
114.	o2.12.1944.	Petrović Mirko	12.o2.1898.	Dobroselo 9	Nikola, Smiljana	pomorac	oženj.	1	15.o6.1945.	15.6.1945.
115.	o8.o4.1945.	Lisac Petar	13.o9.19o3.	Sajmišna bb	Ivan, Manda	pvječar	oženj.	4	15.o6.1945.	15.6.1945.
116.	o2.o5.1945.	Adžija Nikola	o6.12.191o.	Centralska, Gospić	Grga, Manda	trgov.	-	-	15.6.1945.	15.6.1945.
117.	o4.o4.1945.	Kolaković Josip	o7.11.1884	Gospić	Josip, Ana	insp.	oženj.	4	o5.o6.1945.	o5.o6.1945.
118.	13.o4.1945.	Starčević Tomo	2o.o3.19o9.	Pazarište 125	Jandre, Ana	-	oženj.	2	samouboj.	o9.6.1945.
119.	o6.o4.1945.	Štimac Lovro	25.9.19o9.	L.Novi 215	Božo, Mara	kovač	oženj.	2	umro	21.8.1945.
12o.	19.o4.1945.	Šikić Mile	19.o9.19o2.	Oštarije 23	Karlo, Mara	-	oženj.	6	11.6.1945.	
121.	13.o4.1945.	Hrvačić Tomo	28.12.19o9.	Karlobag 93	Mihovil, Francika	ribar	oženj.	-	22.6.1945.	22.6.1945.
122.	19.o4.1945.	Šikić Ivan	18.o9.19o8.	Oštarija 39	Joso, Marija	-	oženj.	8	11.6.1945.	11.6.1945.
123.	19.o4.1945.	Tomljenović Božo	22.12.19o1.	Šušanj 35	Pabo, Matija	-	oženj.	5	11.6.1945.	11.6.1945.
124.	19.o4.1945.	Baburić Mile	29.o9.191o.	Oštarije 5	Mijat, Mara	-	oženj.	2	o5.6.1945.	17.o6.1945.
125.	13.o4.1945.	Šikić Ante	o3.o6.19o7.	Oštarije 36	Mile, Marta	-	oženj.	2	o5.o6.1945.	17.o6.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 6.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
125.	19.o4.1945.	Šikić Jure	23.4.1926.	Oštarije 2o	Petar,Mara	-	oženj.	5	11.6.1945.	22.6.1945.
126.	15.o4.1945.	Biljan Nikola	26.5.1926.	Mušaluk 75	Mate,Jeka	-	-	-	22.7.1945.	22.7.1945.
127.	o8.o5.1945.	Golik Dane	11.o1.1922.	KOsinj 171	Ivan,Luja	-	-	-	23.6.1945.	23.6.1945.
128.	18.o4.1945.	Bunčić Ante	o2.o2.1915.	Podlapača 125	Ilija,Jela	-	oženj.	2	o5.o7.1945.	o5.o7.1945.
129.	17.o4.1945.	Denčić Milan	o8.o2.19o3.	G.Kosinj 148	Marko,Kata	žandar	oženj.	3	26.6.1945.	o5.o7.1945.
13o.	17.o4.1945.	Butković Filip	o5.o9.1922.	Mušaluk 29	Ivan,Iva	-	-	-	26.6.1945.	o4.o7.1945.
131.	19.o4.1945.	Bunjevčević Pavao	o8.o3.1921.	Prozor bb	Stjepan,Manda	-	-	-	26.6.1945.	o4.o7.1945.
132.	16.o4.1945.	Butković Mile	o6.o7.1919.	MUšaluk 129	Ivan,Iva	trg.pom.	-	-	11.7.1945.	22.7.1945.
133.	o4.o5.1945.	Balenović Stjepan	11.12.1923.	Pazariška ul.337	Nikola,Kata	-	-	-	29.o6.1945.	o4.o7.1945.
134.	o2.o5.1945.	Štavlić Nikola	o4.o8.19o1.	Pazariška 133	Mile,Mara	-	oženj.	4	22.6.1945.	22.6.1945.
135.	22.o4.1945.	Župan Marko	11.5.19o8.	Barlete 163	Nikola,Jeka	-	oženj.	5	streljan 1945.	
136.	o8.o4.1945.	Sertić Joso	15.1o.1923.	N.Gradiška	Martin,Luja	pekar	-	-	26.6.1945.	26.6.1945.
137.	27.o4.1945.	Šarić Tome	17.o4.894	Lovinac 136	Stipe,Ana	zemlj.	oženj.		22.7.1945.	22.o7.1945.
138.	2o.o5.1945.	Vukelić Joso	13.o7.19o1.	Bilajska 9	Joakim,Jelena	željez.	oženj.	5	26.6.1945.	26.6.1945.
139.	o7.o5.1945.	Đurić Milan	1o.o4.19o6.	Županj dol bb	Dane,Staka	cimerm.	oženj.	-	24.6.1945.	o4.o7.1945.
14o.	23.o4.1945.	Kušanić Mile	11.o9.1923.	Vlaščica 62	Tomo,Jela	-	-	-	11.7.1945.	11.7.1945.
141.	23.4.1945.	Verzon Ante	23.o4.19o7.	Smiljanska ul.	Franjo,Josipa	sajdžija	oženj.	3	o5.6.1945.	17.6.1945.
142.	15.o4.1945.	Vukelić Josip	o9.o3.1913.	Lipe 9	Ivan,Ana	zemlj.	oženj.	2	o5.6.1945.	17.o6.1945.
143.	o9.o4.1945.	Barić Vinko	26.3.19o5.	B.Draga 13	Ivan,Biserka	mornar	oženj.	5	23.6.1945.	23.6.1945.
144.	17.o5.1945.	Pavlović Živko	12.o5.1924.	Črnač 94	Marko,Ana	kovač	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
145.	o6.o4.1945.	Došen Nikola	o9.12.1894.	Sajmišna ul.	Petar,Kata	trgov.	-	-	16.7.1945.	22.o7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 7.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠENO
146.	14.o4.1945.	Levar Vladimir	o7.o8.1919.	Smiljanska 3o	Josip,Magdalena	činov.	-	-	5.6.1945.	17.6.1945.
147.	o1.o5.1945.	Janjatović Nedjeljko	o5.o7.1917.	Brlog 174	Marko i Mila	zemlj.	oženj.	1	5.6.1945.	17.6.1945.
148.	o1.o5.1945.	Milković Luka	17.o5.1905.	Smiljanska	Nikola,Luja	ajmar	oženj.	5	26.6.1945.	26.6.1945.
149.	16.o4.1945.	Jelinić Ivan	16.1o.191o.	Zaoštra 24	Jakov,Marija	zemljor.	oženj.	6	14.o6.1945.	14.o6.1945.
15o.	16.o4.1945.	Maras Tomo	14.o2.19o9.	D.brdo 33	Stipe,Kata	zemlj.	oženj.	1	17.o7.1945.	17.o7.1945.
151.	13.o4.1945.	Brkljačić Mile	29.o9.1894	Oštarije 24	Joso,Ika	lugar	-	-	17.o7.1945.	17.7.1945.
152.	21.o5.1945.	Medunić Ante	12.o7.1884.	Bilajska 457	Jure,Kata	-	oženj.	1	14.o6.1945.	14.o6.1945.
153.	o9.o4.1945.	Devčić Marko	11.o3.1898.	Budačka 38	Božo,Kata	lugar	oženj.	5	21.o6.1945.	21.6.1945.
154.	14.o4.1945.	Biondić Mika	29.o7.1898.	Brinje 1o1	Drga,Ruža	podumar	oženj.	4	21.6.1945.	21.o6.1945.
155.	o9.o6.1945.	Pijelić Mile	13.5.1923.	Kosinj 2o2	Dragan,Kata	polj.	-	-	21.o6.1945.	21.6.1945.
156.	19.o4.1945.	Pintar Mile	26.1o.1919.	Kosinj 154	Ivan,Manda	-	-	-	1o.o7.1945.	1o.o7.1945.
157.	o8.o4.1945.	Rožić Stjepan	1o.1o.19o2.	Kosinj 81	Luka,Kata	zidar	oženj.	6	1o.o7.1945.	1o.7.1945.
158.	o8.o4.1945.	Grgurić Andrija	o8.o9.1911.	Kosinj 13o	Ivan,Bara	pekar	oženj.	1.	1o.7.1945.	1o.7.1945.
159.	15.o4.1945.	Lulić Ivan	23.o9.1924.	Perušić 21	Pave,Mara	-	-	-	1o.7.1945.	1o.7.1945.
16o.	26.4.1945.	Vojnić Ivan	26.2.1923.	Pazarište 94	Pave,Kata	-	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
161.	o8.o4.1945.	Popović Ivan	13.o9.1922.	Klanac 221	Karlo,Kata	-	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
162.	24.4.1945.	Odorčić Mirko	21.o4.1921.	Kompolje bb	Mijo,Ljubica	-	-	-	22.7.1945.	22.7.1945.
163.	19.o4.1945.	Lulić Nikola	13.o5.1912.	Gospić	Nikola,Marta	gostion.	oženj.	2	21.7.1945.	21.7.1945.
164.	15.o4.1945.	Brkljačić Josip	22.3.1922.	Trnovac 4o	Ivan,Marija	limar	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
165.	1o.o4.1945.	Hećimović Martin	27.1o.1921.	Bukovac 37	Nikola,Ana	-	-	-	23.o6.1945.	23.7.1945.
166.	o8.o4.1945.	Lulić Dane	23.3.1912.	K.brdo 7o	Joso,Kata	-	oženj.	3	11.7.1945.	11.7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 8.

RED. BROJ	UMIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
168.	o2.o4.1945.	Bašić Joso	12.o4.1921.	K.Brdo 133	Stipe,Ana	-	oženj.	2	27.6.1945.	27.6.1945.
169.	o9.o4.1945.	Šimatović Nikola	2o.1o.1921.	Mezinovac 49	Ivan,Ana	-	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
17o.	1o.o4.1945.	Rupčuć Ante	15.6.1925.	Gospić 4o	Mile,Milka	-	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
171.	1o.o4.1945.	Sokolić Joso	19.o3.1922.	Karaula 27	Stipe,Matija	-	-	-	31.7.1945.	31.7.1945.
172.	o7.o5.1945.	Došen Mirko	o6.o3.1927.	Karlobag 45	Jure,Mara	.	-	-	27.6.1945.	27.6.1945.
173.	17.6.1945.	Pavlović Petar	18.o6.1922.	Črnč 132	Stipe,Julka	-	-	-	27.o6.1945.	27.6.1945.
174.	15.o5.1945.	Jelić Mile	o9.o9.1917.	Črnč 96	Stjepan,Marija	-	oženj.	2	22.6.1945.	22.6.1945.
175.	27.o4.1945.	Holjevac Ivan	o6.o1.1912.	Jezerane 211	Ivan,Frana	-	oženj.	2	27.6.1945.	27.6.1945.
176.	15.o5.1945.	Tomaš Stipe	o8.o9 1919.	Brinje 34	Stipe,Manda	zidar	oženj.	1	22.o6.1945.	22.6.1945.
177.	14.o5.1945.	Vidaković Ivan	15.o7.1923.	Brinje 6	Mirko,Marica	zidar	oženj.	1	22.6.1945.	22.6.1945.
178.	15.o5.1945.	Kušanić Stjepan	12.12.1922.	Plaščica 67	Ivan,Kata	-	-	-	22.6.1945.	22.6.1945.
179.	15.o5.1945.	Mesić Mate	o1.o1.1923.	Lipice 6	Mate,Janja	-	-	-	28.o6.1945.	28.o6.1945.
18o.	15.o5.1945.	Mesić Ivan	o6.o7.1914.	Lipice 6	Marko,Manda	-	oženj.	2	22.o6.1945.	22.o6.1945.
181.	16.o5.1945.	Pernar Ferdo	23.o2.1922.	Lipice 53	Ivan,Kata	-	-	-	27.o6.1945.	27.6.1945.
182.	18.o4.1945.	Orešković Joso	25.o4.19o7.	Glavna ul.41 Gospić	Božo,Kata	-	oženj	2	27.o6.1945.	27.6.1945.
183.	15.o5.1945.	Vuković Mile	o5.o9.1926.	Lipice 61	Mate,Jela	-	-	-	22.6.1945.	22.o6.1945.
184.	14.o5.1945.	Vučetić Pave	o4.o4.1912.	Lipice 2o	Ivan,Ruža	-	oženj.	1	22.6.1945.	22.6.1945.
185.	o9.o4.1945.	Blažetić Ante	13.o3.19o9.	Budak 61	Mate,Milka	-	oženj.	7	1o.o7.1945.	1o.o7.1945.
186.	15.o5.1945.	Čorak Ivica	15.o3.19o7.	Budačka bb	Tomo,Kata	-	oženj	5	27.6.1945.	27.6.1945.
187.	o3.o5.1945.	Umiljenović Nikola	17.o6.1921.	Žabica 1	Mile,Ana	-	oženj.	2	3o.7.1945.	3o.7.1945.
188.	19.o5.1945.	Koričić Mika	11.o9.1913.	Plaščica 42	Mile,Kata	zidar	-	2	27.6.1945.	27.6.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 9.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
189.	13.o5.1945.	Ugarković Stipe	17.o3.1919.	Brinje 12	Joso,Marija	-	-	-	22.6.1945.	22.6.1945.
19o.	15.o5.1945.	Mesić Mile	15.12.1914	Lipice 42	Marko,Ruža	-	oženj.	1	22.4.1945.	22.4.1945.
191.	19.o5.1945.	Kalanj Stipe	26.o5.1917.	Plaščica 34	Tome,Luca	-	oženj.	4	27.o6.1945.	27.o6.1945.
192.	18.o5.1945.	Mesić Ivan	o1.1o.1918.	Lipice 6	Frane,Marta	-	oženj.	-	22.6.1945.	22.o6.1945.
193.	o9.o5.1945.	Perković Slave	o8.11.1926.	Stajnica 87	Pave,Dragica	-	-	-	22.6.1945.	22.6.1945.
194.	o9.o5.1945.	Perković Mile	1o.12.1924.	Stajnica 78	Ivan,Manda	-	-	-	27.o6.1945.	27.o6.1945.
195.	16.o5.1945.	Smolčić Ivan	22.12.1919.	Lipice 21	Mile,Frana	-	oženj	1	22.6.1945.	22.6.1945.
196.	28.o4.1945.	Došen Ante	o4.o6.1896	Lukovo Šugarje 46	Jure,Ika	lugar	oženj.	9	11.7.1945...	11.o7.1945.
197.	26.o5.1945.	Miholjević Josip	25.o3.1922.	Ribnik 56	Ante,Mara	-	-	-	26.6.1945.	26.6.1945.
198.	14.o4.1945.	Dukovac Mile	25.o7.1922.	Ribnik 144	Roko,Marija	-	-	-	26.o6.1945.	26.o6.1945.
199.	o3.o5.1945.	Došen Mile	16.o4.19o8.	Dabar 68	Ive,Kata	-	oženj.	3	22.7.1945.	22.o7.1945.
2oo.	14.o5.1945.	Dukovac Mile	o3.o6.1919.	Ribnik 46	Marko,Kata	-	-	-	15.o7.1945.	15.7.1945.
2o1.	11.o5.1945.	Došen Marko	18.o9.1914.	Šugarje 35	Mile,Ivka	-	-	-	22.6.1945.	22.o6.1945.
2o2.	24.o5.1945.	Mažuran Joso	29.o9.1898.	Konjsko 5o	Nikola,Anica	-	oženj.	7	26.6.1945.	17.o7.1945.
2o3.	15.o5.1945.	Svetić Mićo	17.o7.1923.	Novi 186	Luka,Mare	-	-	-	22.7.1945.	22.o7.1945.
2o4.	o2.o5.1945.	Došen Marko	15.o7.19o4.	L.Šugarje 45	Blaž,Kata	-	oženj	3	22.o6.1945.	22.o6.1945.
2o5.	o2.o5.1945.	Brkljačić Jandre	11.1o.19oo.	Konjsko 14	Dujo,Tomka	lugar	oženj.	3	26.6.1945.	26.6.1945.
2o6.	24.o5.1945.	Šikić Ante	22.o5.1898.	Sušanj 6	Dujo,Kata	-	oženj	3	22.o6.1945.	17.o7.1945.
2o7.	24.o5.1945.	Mravović Milan	19.o8.1926.	Bilaj 41	Tome,Jela	mesar	-	-	11.7.1945.	17.o7.1945.
2o8.	25.o5.1945.	Pezelj Martin	26.12 .19o7.	Smiljansko polje bb	Petar,Roža	-	oženj.	3	31.o7.1945.	31.o7..1945.
2o9.	2o.o5.1945.	Borić Mile	o6.o3.1893	Kamenica 21	Ivan,Manda	-	oženj	5	22.7.1945.	22.7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 10.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
21o.	21.o5.1945.	Bosnić Ivan	o7.o8.1886	Brinje 137	Ferdo, Anica	-	oženj.	6	23.7.1945.	23.7.1945.
211.	o3.o6.1945.	Grbac Mate	o4.o4.19o1.	Čanak 1o5	Mile, Kata	-	oženj.	5	22.o7.1945.	22.o7.1945.
212.	1o.o4.1945.	Štimac Marko	o8.12.1921.	Smiljansko p.5o6	Mate, Kata	-	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.
213.	1o.o5.1945.	Perčević Karlo	25.o1.19o6.	Mušaluk 8o	Joso, Kata	-	oženj.	2	15.7.1945.	15.o7.1945.
214.	1o.o5.1945.	Holjevac Luka	1o.o5.1922.	Mušaluk 118	Joso, Maća	-	-	-	15.o7.1945.	15.o7.1945.
215.	o1.o5.1945.	Došen Nikola	29.o8.1924.	Karlobag	Jure, Manda	-	-	-	22.7.1945.	22.o7.1945.
216.	31.o5.1945.	Adžija Nikola	o6.1o.1898.	Gospić 169	Jakov, Marija	-	oženj.	3	11.o7.1945.	11.o7.1945
217.	o1.o4.1945.	Došen Martin	o6.o9.1872.	Kaniža	Stjepan, Marija	-	oženj.	3	3o.o7.1945.	3o.7.1945.
218.	o5.o4.1945.	Milinković Nikola	19.o8.1915.	Gospić 324	Luka, Mara	trg.pom.	-	-	13.o7.1945.	13.o7.1945.
219.	o4.o6.1945.	Miletić Iva	26.o8.1912.	Zagreb	Juraj, Kata	financ.	oženj.	3	15.o7.1945.	15.o7.1945.
22o.	15.o4.1945.	Krega Petar	15.o8.1896	Gospić 42	Jandre, Franjka	-	oženj.	3	22.7.1945.	22.o7.1945.
221.	2o.o5.1945.	Matijević Ivan	2o.o5.19o7.	Kaniža 64	Mile, Milka	-	oženj.	4	13.7.1945.	13.o7.1945.
222.	o5.o5.1945.	Ladišić Joso	o3.o6.1898.	L.Lešće 169	Šime, Kata	-	oženj.	3	13.o7.1945.	13.o7.1945.
223.	o2.o5.1945.	Marijan Nikola	o3.o3.1919.	Staro selo 71	Mane, Jelena	-	-	-	13.o7.1945.	13.7.1945.
224.	18.o4.1945.	Kranjčević Marko	o2.o2.189o.	Švica 2o7	Luka, Mara	-	oženj.	7	17.7.1945.	17.o7.1945.
225.	2o.o5.1945.	Cvitković Stipe	o8.1o.1915	Švica 97	Luka, Kata	-	-	-	13.7.1945.	22.o7.1945.
226.	o1.o6.1945.	Tonković Ivan	24.o7.18o9.	Sinac 198	Stipe, Ana	-	oženj.	1	22.o8.1945.	22.o8.1945.
227.	o8.o4.1945.	Devčić Gabre	16.o3.19o1.	Dabar 61	Ivan, Jela	-	oženj.	4	26.6.1945.	17.7.1945.
228.	3o.o7.1945.	Adžija Ante	3o.o3.1925.	Gospić	Luka, Marija	-	-	-	26.6.1945.	26.6.1945.
229.	o2.o3.1945.	Bašić Mile	15.o9.1924.	K.Brdo 258	Stipe, Mara	-	-	-	26.6.1945.	26.o6.1945.
23o.	o2.o6.1945.	Šikić Gabre	o1.o1.1882	Konjsko 334	Dudara, Matija	-	oženj.	3	22.7.1945.	22.o7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 11.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
231.	o1.o6.1945.	Domines Karlo	22.o9.1884.	Karlobag 25	Petar,Karla	-	-	-	22.o7.1945.	22.7.1945.
232.	15.o5.1945.	Baričević Lovro	24.o6.191o.	Klanac	Josip,Roja	-	-	-	13.o8.1945.	13.8.1945.
233.	o2.o6.1945.	Mihić Ante	o5.o2.1919.	Kaniška 224	Slavko,Vjekosl.	činov.	oženj.	1	16.o7.1945.	22.7.1945.
234.	23.o5.1945.	Pavletić Mile	12.o3.1924.	L.Osik 73	Stipe,Marija	polj.	oženj.	1	15.7.1945.	15.o7.1945.
235.	1o.o4.1945.	Golac Ivan	26.o1.19o8.	Ribnik 141	Mile,Mara	želj.	-	-	15.7.1945.	15.7.1945.
236.	22.o5.1945.	Mataija Nikola	25.o7.1912.	Oštra 25	Milan,Lucija	-	oženj.	2	22.7.1945.	22.o7.1945.
237.	2o.o5.1945.	Pavičić Pave	11.o6.1914.	Lukovo Šugarje 39	Mate,Luca	mornar	oženj.	2	22.o7.1945.	22.o7.1945.
238.	16.o4.1945.	Kalanj Ivan	o8.o8.1912.	Kalinovača bb	Niko,Tera	-	oženj.	2	22.o7.1945.	22.7.1945.
239.	15.o4.1945.	Nikšić Dane	15.o5.1895.	Kula 16	Jandre,Marija	-	oženj.	4	23.7.1945.	23.o7.1945.
24o.	23.o5.1945.	Devčić Pave	29.o6.1911.	Šugarje 6o	Frane,Matija	-	-	-	15.o7.1945.	15.7.1945.
241.	1o.o6.1945.	Pavičić Ante	o5.o3.1922.	Bužim 4o	Jakov,Luja	-	-	-	22.o7.1945.	22.7.1945.
242.	17.o5.1945.	Tomljenović Marko	16.o4.1919.	Trnovac 88	Božo,Ana	-	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.
243.	12.o4.1945.	Lončar Ivan	11.8.1921.	Gospić 457	Ljudevit,Marija	limar	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.
244.	o7.o5.1945.	Marinić Mate	26.o6.1893.	Kosinj 39o	Luka,Marija	-	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.
245.	15.o5.1945.	Pleša Ivan	22.o9.1911.	Ramljani 38	Ambroz,Matija	-	oženj.	2	22.o7.1945.	22.o7.1945.
246.	13.o4.1945.	Pavičić Joso	1o.o5.1916.	Rastoka 146	Stjepan,Manda	-	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.
247.	o1.o4.1945.	Cvitković Ilija	11.o5.19o7.	Podudbina 741	Luka,Kata	-	oženj.	6	22.o7.1945.	22.o7.1945.
248.	o1.o6.1945.	Tićak Ivan	26.o4.192o.	Bjelovar 98	Ilija, Luja	-	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.
249.	o7.o6.1945.	Milković Mile	11.o6.192o.	Klanac 1o8	Dane,Manda	-	oženj.	2	22.o7.1945.	22.o7.1945.
25o.	11.o4.1945.	Rajković Petar	25.o5.1892.	Udbina	Ivan,Marija	-	oženj.	5	22.o7.1945.	22.o7.1945.
251.	21.o5.1945.	Dadić Jandre	25.o2.1921.	Sisak 6	Jandre,Matija	-	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 12.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
252.	o1.o6.1945.	Serti Jandre	2o.11.1893.	Bilajska 98	Pajo,Manda	-	oženj	3	23.8.1945.	23.8.1945.
253.	2o.o5.1945.	Vičić Niko	o4.11.1925.	Letinac	Tome,Ruža	-	-	-	16.7.1945.	16.7.1945.
254.	14.o5.1945.	Mavrić Ivan	o2.11.1892.	Stajnica 115	Ivan,Tonka	zidar	oženj.	3	22.7.1945.	22.o7.1945
255.	o9.o4.1945.	Mavrić Mile	16.o6.1895.	Stajnica 115	Ivan,Tonka	lugar	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945
256.	o6.o6.1945.	Mažuran Nikola	15.o6.192o.	Gospić 584	Jure,Marija	-	-	-	11.o7.1945.	11.o7.1945
257.	o4.o6.1945.	Krznarić Luka	o3.1o.1896.	Kamenica 9	Mijo,Mara	-	oženj.	2	11.o7.1945.	11.o7.1945
258.	15.o5.1945.	Šušnjar Tome	o7.o1.19o2.	Bjelovar 97	Joso,Marta	-	oženj.	6	14.o7.1945.	14.o7.1945
259.	o6.o5.1945.	Dasović Mile	o1.o1.19o2.	Prvan s. 54	Joso,Kata	-	oženj.	6	14.o7.1945.	14.o7.1945
26o.	16.o4.1945.	Dujić Božo	25.o7.19o4.	Vrhovine 7	Vicko,Matija	-	oženj.	5	14.o7.1945.	14.7.1945.
261.	15.o5.1945.	Crnković Nikola	25.o5.1923.	Udbina 18	Jure,Marija	-	-	-	15.o7.1945.	15.o7.1945
262.	26.o5.1945.	Starčević Božo	25.12.1911.	Lič 59	Josip,Ruža	-	oženj.	3	15.o7.1945.	15.7.1945.
263.	1o.o4.1945.	Cvitković Ante	12.o1.1919.	Gospić	Pavao,Franjka	trgovac	oženj.	1	14.o7.1945.	14.o7.1945
264.	o4.o4.1945.	Rupčić Nikola	o5.12.192o.	Udbina	Mile,Milka	bravar	-	-	o2.o8.1945.	o2.o8.1945
265.	15.o5.1945.	Krmpotić Mile	o1.12.19o1.	Bjelovar 121	Jure,Ana	-	oženj.	2	14.o7.1945.	14.o7.1945.
266.	o6.o6.1945.	Mimić Đuro	23.o5.1918.	Založnica 15	Jovo,Milka	-	-	-	29.o7.1945.	29.o7.1945
267.	13.o3.1945.	Diklić Stevan	29.o4.1893.	Ponori 63	Pantelija	-	oženj.	7	15.o7.1945.	15.o7.1945.
268.	13.o4.1945.	Orešković Marko	o6.o9.19o6	Kompolje 63	Mate,Marija	-	oženj.	3	19.o7.1945.	13.o8.1945.
269..	13.o3.1945.	Ogrizović Marko	15.o4.19o3.	Brlog 212	Mile,Anka	-	oženj.	6	3o.7.1945.	3o.o7.1945.
27o.	17.o6.1945.	Devčić Mijo	29.o6.1899.	Lipovlje 35	Jerko,Ana	-	-	-	22.o7.1945.	22.7.1945.
271.	15.o4.1945.	Šebalj Mate	22.1o.1922.	Dabar 321	Jure,Ana	kovač	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945
272.	18.o5.1945.	Kostelac Jakov	25.12.1929.	Sinac 49	Stjepan,Manda	-	-	-	13.7.1945.	13.o7.1945

Popis strijeljanih Hrvata str. 13.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
273.	1o.o6.1945.	Bunjevčević Alojz	o4.1o.1922.	Prozor 27o	Nikol,Ana	-	-	-	13.7.1945.	13.o7.1945.
274.	29.o5.1945.	Fajdetić Tomo	o8.o2.19o3.	Kompolje 185	Josip,Marija	-	-	-	13.o7.1945.	13.o7.1945.
275.	15.o4.1945.	Božičević Ivan	18.o5.1919.	Otočac 14	Marko,Katica	-	-	-	22.7.1945.	22.o7.1945.
276.	12.o4.1945.	Orešković Jure	o3.o4.19o4.	Prozor 172	Josip,Jelka	tišljar	oženj.	5	22.7.1945.	22.o7.1945.
277.	1o.o4.1945.	Rupčić Mate	23.o3.1899.	Lešće 86	Jure,Julka	-	oženj.	3	22.7.1945.	22.o7.1945.
278.	o6.o5.1945.	Bićanić Mihovil	25.o1.19o7.	Dabar 2	Pave,Mare	činov.	oženj.	1	13.o7.1945.	13.o7.1945
279.	o9.o6.1945.	Bobinac Petar	18.12.19o9.	Prozor 226	Vid,Marija	-	oženj.	3	13.o7.1945.	23.o7.1945.
28o.	18.o6.1945.	Katalinić Mirko	2o.o5.1919.	Melnica 33	Božo,Eva	-	-	-	13.7.1945.	13.o7.1945.
281.	17.o6.1945.	Linar Pavao	15.o9.19o6.	Kuterevo 79	Anton,Anica	-	oženj.	3	13.o7.1945.	13.o7.1945.
282.	22.o5.1945.	Barbarić Jure	15.o8.1914.	Lipovlje 12	Marko,Ivanja	-	.	-	13.o7.1945.	13.o7.1945
283.	27.o5.1945.	Duić Jure	24.o4.1897.	Vranovine 45	Vid,Ika	trgovac	oženj.	1	3o.o7.1945.	3o.o7.1945.
284.	28.o5.1945.	Rukavina Petar	23.o6.1924.	Kvarte 39	Pave,Roža	-	-	-	3o.7.1945.	3o.o7.1945.
285.	o8.o5.1945.	Opačić Ivan	11.12.1924.	Kvarte 58	Ante,Anica	-	-	-	3o.7.1945.	3o.o7.1945.
286.	o5.o6.1945.	Kruljac Nikola	o6.12.1919.	Kaluđerovac 31	Martin,Matija	-	-	-	29.o7.1945.	3o.7.1945.
287.	26.o4.1945.	Kavić Ilija	25.o5.1914.	Kvarte 26	Nikola,Marta	-	-	-	3o.7.1945.	3o.7.1945.
288.	28.o5.1945.	Kokotović Joso	22.o6.1925.	Varoš 122	Mijat,Kata	-	-	-	3o.o7.1945.	3o.o7.1945
289.	3o.o6.1945.	Tišma Rade	28.o8.19o8.	Birovača 62	Pave,Janja	-	oženj.	4	15.o7.1945.	22.o7.1945
29o.	o1.o6.1945.	Pavičić Stjepan	11.o6.1884	Rastoka 146	Martin,Franjka	kovač	oženj.	6	22.o7.1945.	22.o7.1945
291.	15.o4.1945.	Vukelić Grga	12.o3.1914.	Gospić 51	Ante,Marija	pisar sud.	oženj.	2	3o.7.1945.	3o.7.1945.
292.	o7.o6.1945.	Rupčić Dane	24.12.1924.	Ričice 16	Ivan,Manda	polj.	-	-	3o.7.1945.	3o.7.1945.
293.	o7.o7.1945.	Krpan Milan	24.1o.1918.	Lipe 18	Petar,Luja	čin.vj.	oženj.	2	3o.7.1945.	3o.7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 14.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
294.	o7.o4.1945.	Cvitković Milan	o3.o7.1921.	Švica 88	Joso,Manda	zemlj.	-	-	22.7.1945.	22.o7.1945
295.	o7.o5.1945.	Vujić Josip	11.12.191o.	Sinac 2	Tome, Jela	trg.pom.	oženj.	3	17.o7.1945.	17.o7.1945
296.	o7.o7.1945.	Jelinić Nikola	23.o5.1892.	Zagreb 392	Luka,Kata	zemlj.	oženj.	4	3o.o7.1945.	3o.7.1945.
297.	o9.o6.1945.	Kovačević Mijat	1o.1o.1885.	Bogdanić 34o	Blaž,Roža	zemlj.	oženj.	1	13.7.1945.	13.o7.1945
298.	o9.o6.1945.	Kovačević Joso	1o.o5.1893.	Bogdanić 222	Joso,Ana	zemlj.	oženj.	5	13.o7.1945.	13.o7.194
299.	25.o6.1945.	Šarić Milan	26.12.1912.	Gospić 118	Mate,Maša	trg.	oženj.	2	3o.7.1945.	3o.o7.194
3oo.	1o.o6.1945.	Čubelić Josip	o1.o6.19oo.	Zagreb,Zap.kolodv.	Božo,Anka	želj.	oženj.	5	22.o7.1945.	22.o7.194
3o1.	2o.o5.1945.	Šikić Dujo	29.o5.1916.	Oštarije 39	Joso,Marija	seljak	oženj.	2	3o.o7.1945.	3o.7.1945
3o2.	24.o5.1945.	Žubrinić Slavko	25.1o.1913.	Prozor 173	Luka,Manda	lugar	-	-	17.7.1945.	17.o7.194
3o3.	27.o5.1945.	Rogić Joso	1o.o3.1888.	Švica 24	Jure,Marija	sud.pod.	-	-	23.o7.1945.	23.7.1945
3o4.	o3.o5.1945.	Šikić Ivan	1o.12.1897.	Zagreb 15	Šimun,Marija	poljod.	oženj.	3	3o.7.1945.	3o.o7.194
3o5.	3o.o5.1945.	Ivezić Dane	21.o1.19o6.	Zagreb,Trnjanska 111	Mile,Jeka	želj.	oženj.	5	3o.7.1945.	3o.o7.194
3o6.	o7.o7.1945.	Ivezić Ivan	1o.o6.1899.	Zagreb 113	Mile,Anica	želj.	oženj.	7	3o.7.1945.	3o.o7.1945
3o7.	3o.o5.1945.	Pocrnić Ivan	22.12.19o7.	Bukovac 1o	Jure,Manda	trgovac	oženj.	7	22.o7.1945.	22.o7.19
3o8.	12.o6.945.	Smolčić Nikola	11.o9.1919.	Klanac 335	Mile, Matija	kovač	-	-	3o.7.1945.	3o.o7.1945
3o9.	o8.o7.1945.	Vrkljan Ilija	o1.1o.1883.	Pazarište 52	Stjepan,Polonija	lugar	oženj.	8	22.o7.1945.	22.o7.194
31o.	21.o5.1945.	Milinković Ivan	11.o3.19o9.	Bjelovar	Tome,Manda	inženj.	-	-	22.o8.1945.	22.8.1945
311.	3o.o5.1945.	Hećimović Martin	24.1o.1896	Perušić 26	Nikola,Marija	znan.kot.	oženj.	6	23.o7.1945.	23.o7.194
312.	22.o5.1945.	Rajković Ivan	15.o8.1923.	letinac 22	Mikan,Manda	zemlj.	-	-	13.o8.1945.	13.o8.1945
313.	o9.o7.1945.	Perković Joso	o5.o4.1922.	Letinac 13o	Stipe,Anica	zemlj.	-	-	13.7.1945.	13.o7.1945
314.	1o.o5.1945.	Francetić Ante	26.o7.1913.	Vivoze 229	Jure,Kata	lugar	oženj.	1	29.o7.1945.	29.7.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 15.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
315.	o9.o7.1945.	Vašarević Stipe	15.o7.1926.	L.Lešće 234	Ivan,Julka	zemlj.	-	-	23.7.1945.	23.o7.1945
316.	28.o6.1945.	Smolčić Luka	25.12.19o6.	Dabar 214	Luka,Anka	zemlj.	oženj.	4	23.o7.1945.	23.o7.194
317.	2o.o5.1945.	Čop Mate	o7.1o.19o6.	L.Lešće 96	Joso,Mana	zemlj.	oženj.	5	23.o7.1945.	23.o7.194
318.	15.o4.1945.	Brajković Pave	16.o9.1923.	Sinac	Tome,Kata	kovač	-	-	22.o7.1945.	22.o7.19
319.	23.o5.1945.	Pumić Nikola	19.o1.192o.	Letinac 52	Jure,Ruža	zemlj.	-	-	13.o7.1945.	13.o7.194
32o.	23.o6.1945.	Toša Mile	24.o6.1897.	Kosinj 44o	Ivan,Marija	zemlj.	-	-	23.o7.1945.	23.7.1945
321.	27.o5.1945.	Perković Milan	15.o7.1921.	Letinac 15	Tome,Marija	zemlj.	-	-	13.7.1945.	13.7.1945
322.	24.o5.1945.	Bublić Marko	25.o3.1918.	Plaštica 1	Marko,Ana	zemlj.	-	-	17.o7.1945.	17.7.1945
323.	1o.o6.1945.	Borić Ivan	o5.o6.1926.	Kamenica 18	Jure,Roža	zemlj.	-	-	16.o7.1945.	16.7.1945
324.	o9.o5.1945.	Marinić Mate	o5.o6.1924.	Kuterevo 96	Petar,Roža	zemlj.	-	-	23.o7.1945.	23.7.1945
325.	11.o7.1945.	Vukelić Mile	23.o6.192o.	Kosinj 89	Nikola,Marija	zemlj.	-	-	27.o7.1945.	27.7.1945
326.	13.o5.1945.	Jelinić Vlado	15.o6.1914.	Čanak 1o6	Ivan,Marija	zemlj.	-	-	o3.o8.1945.	3.o8.1945
327.	o1.o5.1945.	Pavlović Milan	o1.12.1929.	Čanak 9o	Ivan,Manda	zemlj.	-	-	22.o7.1945.	22.o7.194
328	o2.o7 .1945.	Čorak Ivan	16.o8.1898.	Pišać 93	Ivan,Matija	zemlj.	oženj.	5	22.o7.1945.	22.7.1945
329.	13.o7.1945.	Lulić Ivan	18.1o.1912.	Smiljanska	Grga,Marija	vlast.	oženj.	1	22.o7.1945.	22.7.1945
33o.	28.o6.1945.	Starčević Josip	28.o1.192o.	Otočac	Joso,Bara	mesar	-	-	22.o7.1945.	22.o7.1945
331.	17.o7.1945.	Relić Dane	28.o9.1893	Kapela 52	Joso,Kata	zemlj.	oženj.	5	22.o7.1945.	22.7.1945.
332.	1o.o7.1945.	Vidaković Petar	11.1o.1919.	Mali lug 35	Tome,Kata	zemlj.	-	-	22.7.1945.	22.7.1945.
333.	16.o7.1945.	Golik Joso	o7.o8.1894.	D.Kosinj 171	Marko,Manda	zemlj.	oženj.	8	22.8.1945.	22.o8.1945
334.	26.o6.1945.	Orešković Jure	o5.o4.1895	Varaždin,Jel.trg 4	Mate,Marija	trg.	oženj.	5	3o.7.1945.	3o.7.1945
335.	o1.o7.1945.	Čanić Marija	3o.11.1923.	Gospić,Kaniža	Ante,Marija	čin.	-	-	7.8.1945.	o9.o9.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 16.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
336.	24.07.1945.	Milovac Ivanica	22.05.1928.	Podoštra Gospić	Stjepan,Marija	učenica	-	-	8.8.1945.	09.09.194
337.	1o.o7.1945.	Kukić Mica	28.o2.19o9.	Kaniška 189	Milan,Antonija	kućan.	-	-	9.9.1945.	o9.o9.1945
338.	o9.o7.1945.	Stilinović Josip	26.o8.19o9.	Kaniža 173	Stjepan,Ana	veter.	-	-	9.8.1945.	3o.8.1945.
339.	24.o7.1945.	Žakula Ico	15.1o.19o2.	Rudnik Trepča	Stevan,Anđelija	rudar	-	-	9.o8.1945.	o9.o8.1945
34o.	27.o6.1945.	Vidaković Luka	o2.o8.1893.	Bilaj	Dane,Ika	šuster	-	-	9.o8.1945.	3o.o8.1945
341.	18.o7.1945.	Svetić Mile	22.o8.189o.	Novi bb	Nikola,Roža	-	-	-	9.8.1945.	3o.o8.1945
342.	o3.o8.1945.	Konjikovac Stjepan	14.o9.1885	Karlovac	Ivan,Marija	zidar	-	-	9.o8.1945.	3o.o8.1945
343.	28.o6.1945.	Biškupović Božo	29.12.189o.	Zagreb,Ilica 1o	Ivan,Eva	-	-	-	9.o8.1945.	3o.o8.1945.
344.	o1.o6.1945.	Kolak Đuro	2o.o8.1887	Bukovački trg 3 ZG	Nikola,Marta	trgovac	-	-	9.o8.1945.	3o.o8.1945
345.	22.o7.1945.	Bogdanić Ilija	17.o7.188o.	Zagreb	Blaž,Marija	trgovac	-	-	9.o8.1945.	3o.o8.1945
346.	o8.o7.1945.	Datlar Filko	18.o2.19o7.	Zagreb,Savska 8	Robert,Marija	činov.	oženj.	1	9.o8.1945.	3o.o8.1945
347.	1o.o6.1945.	Kolačević Stjepan	23.12.19o8.	Medveščak 29 ZG	Nikola,Ana	činov.	oženj.	1	9.8.1945.	3o.o8.1945
348.	28.o8.1945.	Svetić Stipe	o7.o7.1923.	Budaka Gospić	Josip,Mara	činov.	oženj.	1	9.o8.1945.	3o.o8.194
349.	15.o4.1945.	Smojver Luka	17.1o.192o.	Cesarica 14	Joso,Matija	-	oženj.	1	9.o8.1945.	3o.8.1945.
35o.	o4.o6.1945.	Ratković Martin	12.o2.1915.	Lički Osik 44	Ivan,Kata	-	-	-	9.8.1945.	3o.8.1945.
351.	25.o4.1945.	Butorac Petar	2o.11.19o7.	Dunjevac 3oo	Stjepan,Tereza	-	oženj.	5	9.8.1945.	3o.8.1945.
352.	3o.o6.1945.	Grčetić Nikola	o1.11.1887.	Udbina	Jandre,Matija	opančar	oženj.	1	9.8.1945.	19.8.1945.
353.	25.6.1945.	Žarak Jandre	2o.12.1922.	Perušić 5	Grga,Mara	sud.podv.	oženj.	6	9.8.1945.	3o.o8.1945.
354.	16.o5.1945.	Janjić Zvonimir	o1.o7.1921.	Gospić	Josip,Ana	-	-	-	9.8.1945.	3o.o8.1945
355.	23.o7.1945.	Perša Mile	15.o8.1911.	Čanak 25	Petar,Mara	-	oženj.	6	9.o8.1945.	3o.o8.1945.

Popis strijeljanih Hrvata str. 17.

ED. BOJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠENO
356.	o2.o5.1945.	Rajković Marko	18.o5.1918.	Krišpolje 33	Jure,Kata	-	-	-	14.7.1945.	23.7.1945.
357.	o2.o5.1945.	Rajković Miko	13.o6.1917.	Jelvica 38	Petar,Jelka	-	-	-	11.o7.1945.	-
358.	12.o5.1945.	Pavlović Ivan	28.o5.1917.	Črnač polje	Marko,Marija	-	oženj.	1	11.o7.1945.	-
359.	23.o4.1945.	Karakaš Tomo	1o.o2.1923.	Plaščica 66	Tomo,Marica	kovač	-	-	26.6.1945.	-
36o.	23.o4.1945.	Draženović Stipe	o4.o4.1922.	Plaščica 48	Stipe,Marica	-	oženj.	2	26.6.1945.	-
361.	23.o4.1945.	Lasić Ivan	12.o5.192o.	Plaščica 77	Anton,Ana	-	oženj.	1	17.7.1945.	-
362.	o2.o4.1945.	Draženović Stipe	o3.o8.1925.	Plaščica 26	Vid,Marija	-	-	-	26.o6.1945.	-
363.	17.o4.1945.	Vrkljan Jure	19.o3.1926.	Sv.Rok 148	Joso,Kata	-	-	-	29.6.1945.	17.7.1945.
364.	17.o4.1945.	Baričević Ivan	15.o2.19o9.	Čanak 28	Luka,Marija	-	oženj.	5	26.6.1945.	-
365.	13.o4.1945.	Valentić Dane	21.o1.1921	Bilaj 161	Stjepan,Luca	-	-	-	smrt streljanjem	
366.	22.o4.1945.	Pleša Josip	1o.o9.1899.	Kosinj 425	Ivan,Marija	-	oženj.	6	23.o7.1945.	-
367.	11.o4.1945.	Kulaš Pero	11.o5.1913.	Mezinovac 43	Ante,Roža	zemlj.	oženj.	2	23.o6.1945.	23.o6.1945.
368.	15.o4.1945.	UGarković Mićan	2o.o2.1882	Budak 15	Božo,Manda	zemlj.	oženj.	5	12.6.1945.	12.o6.1945.
369.	1o.o4.1945.	Lisac Ivan	2o.12.1894.	-	Mile,Mara	zemlj.	oženj	5	12.o6.1945.	23.o6.1945.
37o.	27.o4.1945.	Došen Marija	15.o8.1896.	Kaniža	Marko,Mara	kućan.	udata	4	15.6.1945.	15.o6.1945.?
371.	31.o5.1945.	Erega Josip	o5.o4.19o3.	Lipe 42	Joso,Roža	želj.	oženj.	3	5.6.1945.	17.6.1945.
372.	14.o4.1945.	Ciganović Matija	17.6.1898.	Bilajska	Juka,Ana	kućan.	udata	5	22.6.1945.	-
373.	4.o4.1945.	Butković Ivan	o8.o1.192o.	Budačka	Vid,Marta	čin.prip.	ože.	2	15.6.1945.	-
374.	8.o4.1945.	Oreškovič Joso	15.11.1898.	Novoselija 2o7	Nikola,Kata	kovač	oženj.	8	21.o6.1945.	-
375.	17.o4.1945.	Marković Martin	12.11.1899.	Vukšić 46	Ante,Mara	-	oženj.	7	15.6.1945.	-

Popis strijeljanih Hrvata str. 18.

RED. BROJ	UHIĆEN	IME I PREZIME	ROĐEN	ADRESA	RODITELJI	ZANIMANJE	BRAČNO STANJE	DJECA	PRESUDA	IZVRŠEN
376.	17.07.1945.	Rendulić Ante	22.06.1910.	Vukšić 8o	Mile,Manda	cestar	oženj.	2	15.6.1945.	-
377.	04.04.1945.	Bukovac Ivan	20.07.1902.	L.Osil bb	Marko,Seka	-	oženj.	8	15.6.1945.	15.6.1945.
378.	18.04.1945.	Uzelac Mile	27.09.1892.	Rastoka 8o	Karlo,Bara	-	oženj.	7	15.6.1945.	15.06.1945.
379.	05.04.1945.	Marković Ivan	07.06.1894.	Bilaj 33	Josip,Kata	-	oženj.	8	15.6.1945.	-
38o.	02.12.1944.	Petrović Mirko	12.02.1898.	Dobroselo 9	Nikola,Smilja	pomorac	oženj.	1	15.6.1945.	-
381.	08.04.1945.	Lisac Petar	13.09.1903.	Sajmišna ul. Gospić	Ivan,Manda	svjećar	oženj.	4	15.6.1945.	17.06.1945.
382.	02.05.1945.	Adžija Nikola	06.12.1910.	Centralska	Grga,Manda	trgov.	-	-	05.06.1945.	17.6.1945.
383.	04.04.1945.	Kolaković Josip	07.11.1884.	Gospić	•Josip,Ana	inspk.	oženj.	4	05.06.1945.	17.6.1945.

Zaključno sa posljednjim rednim brojem 383.upisanih streljanih osoba iz upisnika 1945. koji je zatečen u ovom odvjetništvu pod nazivom"Spisak zatvorenika Vojnog suda Komande ličkog područja 1945".

U Gospiću: 12.ožujka 1999.g.

Podaci upisani prema stanju iz upisnika 1945.g.

Popis strijeljanih Hrvata str. 19.

15. ožujka 1999. na prijedlog gradonačelnika Milana Kolića i dogradonačelnika Ivice Mataije podnijeli smo pisani zahtjev Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu:

1. Prostor na kojem je stratište i skupno grobište pobijenih Hrvata i drugih građana ispred Gradskog groblja sv. Marije Magdalene koje su pobili jugoslavenski partizani 4. travnja 1945. nakon ulaza u Gospić pa sve do 1950., treba proglasiti spomen-područjem i priključiti Gradskom groblju sv. Marije Magdalene.
2. Javni zahod izgrađen na jednoj skupnoj grobnici koji nikada nije bio u upotrebi ne srušiti, već ga ostaviti kao spomenik izopačenosti jugoslavenskog komunističkog sustava.
3. Park-šumu Jasikovac, mjesto strahotnih zločina jugoslavenskih partizana, proglasiti: „*Jasikovac, spomen-park palima za dom*".

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 15. ožujka 1999.

G R A D G O S P I Ć
GRADSKO POGLAVARSTVO

U privitku Vam dostavljamo naš zahtjev da se na dostojan način oda počast i obilježe stratišta pobijenih Hrvata iza drugog svjetskog rata.

Na sastanku održanom 10. ožujka 1999. god. ovaj zahtjev podržale su slijedeće udruge:
- Udruga HVIDRA Gospić
- Udruga udovica branitelja domovinskog rata
- Udruga roditelja poginulih branitelja domovinskog rata
- Udruga hrvatske domovinske vojske 1941. god. do 1945. god.

Ujedno Vas izvještavamo da su s naše strane članovi odbora za sprovedbu ove nakane:
- Dr. prof. Manja Kovačević
- Vlč. Vlatko Pezelj
- Prof. Nikola Bičanić
- Ivan Vukić

Sa štovanjem!

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 15
GOSPIĆ

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dopis Gradu Gospiću poslan po naputku gradonačelnika Milana Kolića str. 1.

23

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 15. ožujka 1999. god.

G R A D G O S P I Ć
GRADSKO POGLAVARSTVO

Na prostorima Ličko senjske županije zbili su se događaji, koji su imali sudbonosne posljedice na razvoj hrvatske državnotvorne misli i stvaranje Neovisne hrvatske države.
To su Krbavska bitka, oslobođenje Like od Turaka, rođenje Oca domovine dr. Ante Starčevića, Velebitski ustanak, Senjske žrtve, stvaranje i slom NDH i Domovinski rat.
Na putu do oživotvorenja sna o Neovisnoj hrvatskoj državi na oltar Domovine položeni su mnogi životi, na koje smo kao narod ponosni. Nažalost, bilo je i pogrešnih povijesnih iskoraka kojima se ne ponosimo, zbog kojih smo nesretni.
Zbog poznate hrvatske samozatajenosti i pomanjkanja političke lukavosti i izostanka sloge, neprijatelj je znao i svoje poraze pretvoriti u pobjede.
Svetost žrtava palih za domovinu lako zaboravljamo. Svuda oko nas su stratišta na kojima su srbokomunistički zlotvori iza drugog svjetskog rata igrali vampirski ples.
Žrtve proglasiše zločincima, a preko žrtava genocidnim cijeli hrvatski narod. Na masovnim grobnicama izgradiše kuće, ceste i javni zahod, da žrtve do kraja ponize.
Naše pogrešne povijesne iskorake, koji su bili posljedica sustavnog ugnjetavanja i velikosrbskog posizanja za našim prostorima, spretno iskoristiše namećući nam kolektivnu krivnju. Stvorili su tako negativno ozračje, da je teško bilo biti Hrvat i Gospićanin. Naznake takvog ozračja lebde i sad nad gradom.
Narod koji nema osjećaja za povijesno pamćenje, koji ne cijeni svetost žrtava palih za domovinu, ponavljat će uvijek iste pogreške do svog fizičkog kraja.
Da osvježimo svoje povijesno pamćenje, da nikad ne zaboravimo zlo i opasnost kojoj smo sustavno kroz cijelu našu povijest izloženi od naših susjeda, poglavito od "braće" s istoka pridružujemo se nastojanjima mnogih građana, da se masovne grobnice ubijenih Hrvata na dostojan način obilježe.
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika podružnica Gospić predlaže:

1. Stratišta i masovne grobnice pokraj groblja Svete Marije Magdalene priključiti groblju. To je lako izvesti, jer uklanjanje ceste, koja prolazi preko masovnih grobnica neće nimalo umanjiti kvalitetu življenja u naselju Balinovac, jer su prometno povezani s Budačkom ulicom.
   Novoizgrađenu cestu preko masovnih grobnica srbokomunistička vlast namjerno je izgradila s nakanom da prikrije tragove svog zločina.
2. Javni zahod izgrađen na tom mjestu na jednoj od masovnih grobnica ostaviti kao spomenik izopačenosti neprijatelja, koji je vršeći nuždu na kostima naših mrtvih, htio žrtve do kraja poniziti, a preko njih i nas, narod hrvatski.
3. Šumu Jasikovac proglasiti SPOMEN PARKOM PALIM ZA DOM JASIKOVAC s uređenim stazama, igralištima i spomenikom.
   Na ovaj način odali bi dužnu počast svima koji su streljani u Jasikovcu i svima pobijenima za čije se grobove ne zna.

Dopis Gradu Gospiću poslan po naputku gradonačelnika Milana Kolića str. 2.

24

Po ulasku u Gospić 1945. partizanska vlast 48 sati ubijala je zatečene Hrvate bez suda, a do 1950. godine bez suda i sa sudom.
U privitku Vam dostavljamo dio dokaznog materijala, koji potvrđuje istinitost naših tvrdnji i opravdanost naših zahtjeva.
Očekujemo da ćete naš zahtjev usvojiti, preko stručnih službi na najbolji način obraditii provesti u djelo.
U ostvarenju ovog, kao i drugih radnji od koristi hrvatskom narodu stavljamo Vam se na raspolaganje.

Sa štovanjem!

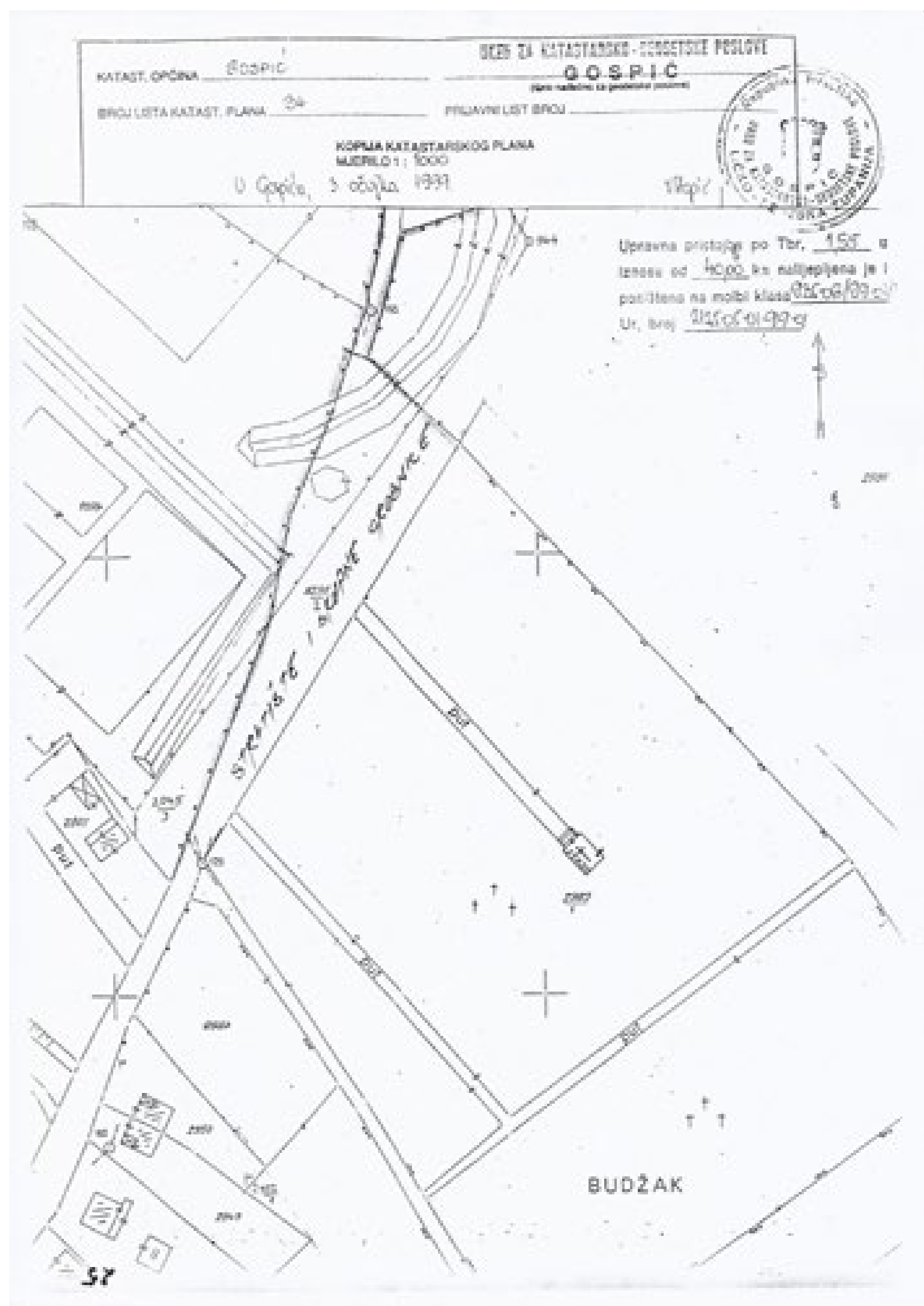
Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Privitak:

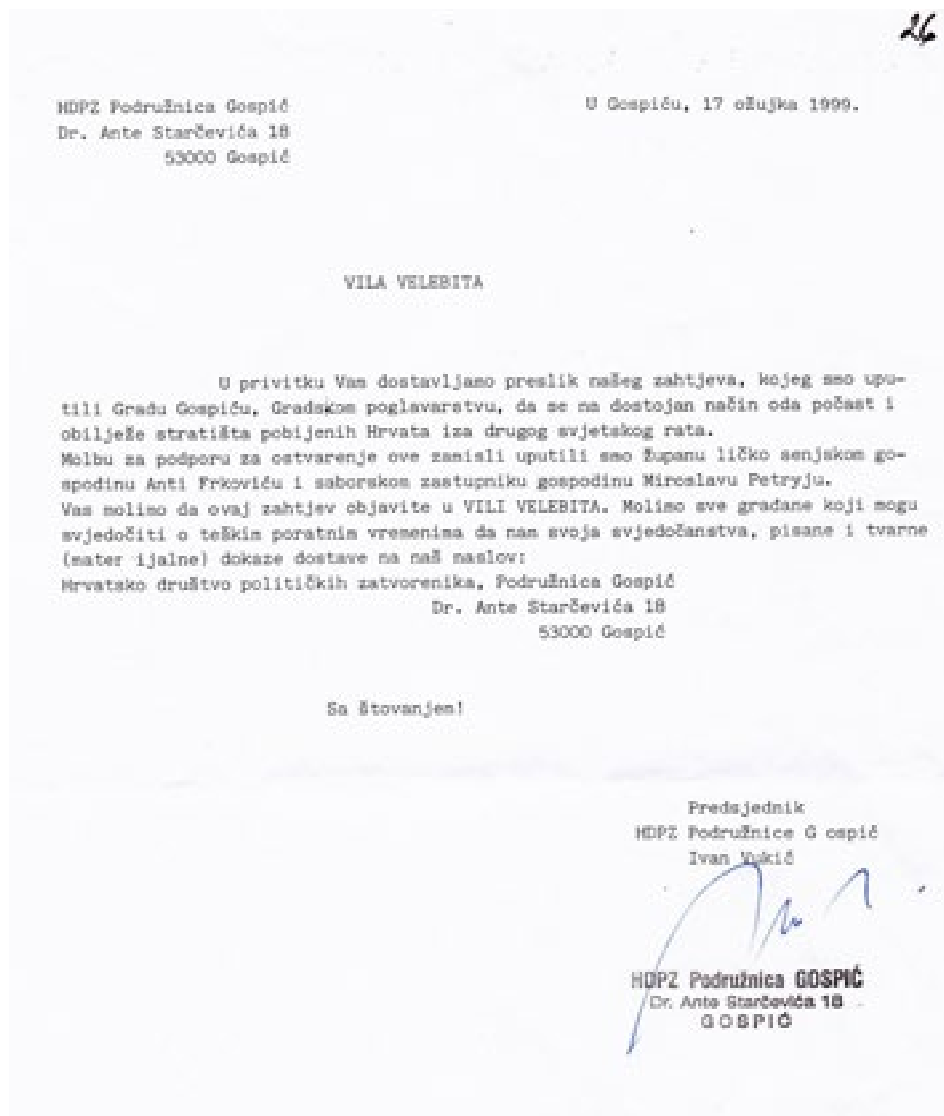
- Statistički upisnik za krivične predmete (STUP) započeto 1. aprila 1946. (original u Županijskom sudu u Gospiću)
- Upisnik K za 1947. godinu i 1948. godinu (original u Županijskom sudu u Gospiću)
- Preslik presude vojnog suda II. jugoslavenske armije.
- Spisak zatvorenika vojnog suda komande ličkog područja 1945. godine. (original u Županijskom državnom odvjetništvu u Gospiću)
- Preslik katastarskog plana MJ 1 : 1000

Dopis Gradu Gospiću poslan po naputku gradonačelnika Milana Kolića str. 3.

Dopis Gradu Gospiću poslan po naputku gradonačelnika Milana Kolića str. 4.

17. ožujka 1999. o podnesenom zahtjevu dopisom smo obavijestili: „Vilu Velebita", Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, Miroslava Petrya, saborskog zastupnika i Ličko-senjsku županiju.

26

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 17 ožujka 1999.

VILA VELEBITA

U privitku Vam dostavljamo preslik našeg zahtjeva, kojeg smo uputili Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu, da se na dostojan način oda počast i obilježe stratišta pobijenih Hrvata iza drugog svjetskog rata.
Molbu za podporu za ostvarenje ove zamisli uputili smo županu ličko senjskom gospodinu Anti Frkoviću i saborskom zastupniku gospodinu Miroslavu Petryju.
Vas molimo da ovaj zahtjev objavite u VILI VELEBITA. Molimo sve građane koji mogu svjedočiti o teškim poratnim vremenima da nam svoja svjedočanstva, pisane i tvarne (mater ijalne) dokaze dostave na naš naslov:
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnice G ospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Zahtjev dostavljen na znanje županu Anti Frkoviću,
saborskom zastupniku Miroslavu Petryju i Vili Velebita

26. ožujka 1999. dopisom Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Milana Kolića, izrazili smo svoju duboku ogorčenost zbog laži i podvala objavljenih u *Večernjem listu* glede našeg zahtjeva da se prostor stratišta i skupnih grobišta ispred gospićkog groblja proglasi spomen-područjem i priključi Gradskom groblju sv. Marije Magdalene.

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 26. 3. 1999.

GRAD GOSPIĆ
Na ruke gradonačelnika Milana Kolića

Štovani gospodine gradonačelniče!

Pročitasmo sablažnjavajući napis u VEČERNJEM LISTU od 25. ožujka 1999. glede našeg prijedloga GRADU GOSPIĆU-GRADSKOM POGLAVARSTVU, da se dostojanstveno oda počast i obilježe stratišta pobijenih Hrvata iza drugog svjetskog rata - u miru.
U duhu obnovismo naš razgovor s Vama o toj temi, nekoliko puta pročitasmo naš prijedlog i ne nađosmo niti jedan detalj, koji se može dovesti u svezu s napisom u VEČERNJEM LISTU.
Članak je napisan s puno zlobe, omalovažavanja i ponižavanja, u stilu minulog komunističkog vremena. Optuži, laži objavi, a žrtva neka se brani. Tisku joj je pristup onemogućen, laž je posijana, koliko god se branila, sumnje i dvojbe ostaju.
Zašto? Zašto nam se podmeće nešto, što mi u ludilu ne bismo predložili?! Na kakva spomen ploča na zahodu? Gdje smo mi to tražili?
Mi smo tražili i dalje tražimo, da hrvatske žrtve pobijene iza drugog svjetskog rata, dakle u miru, nađu počivalište u tišini gospićkog groblja.
To je mali dug, koji mi živi moramo vratiti njihovoj svetoj žrtvi.
Za iduću sjednicu poglavarstva molimo Vas da svakom članu na vrijeme uručite naš prijedlog. Odluka kakva god bila bit će povijesna, a njeni sudionici ući će u povijest Grada Gospića.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dostaviti: Novinaru Večernjeg lista
gospodinu Marku Čuljatu

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Milana Kolića

26. ožujka 1999. uputili smo dopis *Večernjem listu* u kojem se pozivamo na zakon o tisku i tražimo da isprave nepravdu, podvalu i laži objavljene u broju 12751 od četvrtka 25. ožujka 1999. pod naslovom *Spomen – obilježje*.

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 26. ožujka 1999.

VEČERNJI LIST
Na ruke glavnog urednika gospodina Branka Tuđena

Slavonska avenija 4
10000 Zagreb

U VEČERNJEM LISTU br. 12751 od četvrtka 25. 3. 1999. pod naslovom Spomen-obilježja objavili ste potpuno neistinitu obavijest o prijedlogu naše Podružnice Gradu Gospiću-Gradskom poglavarstvu, da se u Gospiću dostojanstveno obilježe stratišta Hrvata pobijenih iza drugog svjetskog rata-u miru.
Pozivajući se na zakon o tisku molimo Vas da tu nepravdu ispravite na način da u cijelosti objavite naš prijedlog.
Vjerujemo da ovaj napis nije Vaš službeni stav, te nećemo morati preko drugih novina sprati ljagu s našeg imena i zaštititi dostojanstvo žrtava.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnica Gospić
Ivan Vukić

Privitak:
G R A D G O S P I Ć
GRADSKO POGLAVARSTVO
prijedlog

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis upućen Večernjem listu

7. rujna 1999. Elektrolika Gospić je iskopala, duž cijelog ogradnog zida gospićkog groblja, kanal za polaganje električnog kabela za opskrbu električnom strujom tenis igrališta izgrađenog na skupnom stratištu i grobištu uz Gradsko groblje sv. Marije Magdalene i naselja Balinovac. Iskop su izvršili strojno bez provjere i nužnog istraživanja premda se znalo da je tu skupno grobište žrtava koje su pobili jugoslavenski partizani nakon ulaska u Gospić 4. travnja 1945. Duž cijelog kanala iskopane su kosti koje su pri kopanju polomnjene, a nakon polaganja kabela dijelovi kostiju su ostali na površini. Djelatnici gospićke Podružnice pokupili su nezatrpane kosti i privremeno ih pohranili u obiteljsku grobnicu Vukić, vjerujući obećanju gradonačelnika Milana Kolića da će se izgraditi Spomen obilježje Gospić u koje će kosti pobijenih biti prenesene.

Rov za polaganje električnog kabela strojno iskopanog preko skupnog stratišta i grobišta uzduž ogradnog zida gospićkog groblja

Polomljene nehumano otkopane kosti žrtava

8. rujna 1999. HDPZ podružnica Gospić, na traženje Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava, poslala je preslik zahtjeva Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu za dostojno obilježavanje skupnih grobnica strijeljanih nakon sloma NDH.

Dopis Komisiji za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava poslan je na uvid Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu.

HDPZ Podružnica Gospić
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 8. rujna 1999.

Predmet: Dostava preslika zahtjeva GRADU GOSPIĆU GRADSKOM POGLAVARSTVU za dostojno obilježavanje skupnih grobnica streljanih nakon sloma NDH.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA

10 000 Zagreb
Opatička 8

Na Vaše traženje dostavljamo Vam preslik našeg zahtjeva GRADU GOSPIĆU GRADSKOM POGLAVARSTVU da se stratišta i skupne grobnice ubijenih Hrvata iza Drugog svjetskog rata, dokle u miru, na dostojan način obilježe.
Gradsko poglavarstvo razmotrilo je naš zahtjev, ali nije prihvatilo ni odbilo naš prijedlog. To smo saznali iz pisanja dnevnog tiska.
Službenu obavjest nismo dobili.
Na skupnim grobnicama uz ogradu groblja Svete Marije Magdalene vrše se graditeljski radovi na polaganju elektro kabela. Ponovo se prekopavaju kosti streljanih. Mrtvima se ne da mira ni u svojoj državi u čije temelje ugradiše svoje živote.
Uz navedene grobnice još su brojne, čija mjesta nam odkrivaju brojni svjedoci. Kad sredimo prikupljene podatke izvjestiti ćemo Vas.
Više bi voljeli da Vi preuzmete cijeli slučaj, jer imate veće stručne i novčane mogućnosti.
Nama je sasvim svejedno tko će posao obaviti, samo neka ga obavi valjano s dužnim štovanjem žrtava, na dobrobit Doma i Naroda.
Predlažemo da se odkrivena i neistražena skupna groblja obilježe za tu namjenu posebno izrađenim nadpisnim pločama.

Sa štovanjem!

Privitak: Preslik zahtjeva s pet priloga.

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Kukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Komisiji za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava

33

LIČKO - SENJSKA ŽUPANIJA
GRAD GOSPIĆ
Primljeno: 9.09.1999.

HDPZ Podružnica Gospić
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 8. rujna 1999.

GRAD GOSPIĆ GRADSKO POGLAVARSTVO

U privitku Vam dostavljamo na znanje dopis KOMISIJI ZA UTVRĐIVANJE RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA, kojeg im uputismo na njihov zahtjev.
Zadnji događaj oko prekopavanja skupnih grobnica uz groblje Svete Marije Magdalene nalaže da se očitujete glede našeg prijedloga.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis Gradu Gospiću

32

HDPZ Podružnica Gospić U Gospiću, 8. rujna 1999.
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

Predmet: Dostava preslika zahtjeva GRADU GOSPIĆU GRADSKOM POGLAVARSTVU za dostojno obilježavanje skupnih grobnica streljanih nakon sloma NDH.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA

10 000 Zagreb
Opatička 8

Na Vaše traženje dostavljamo Vam preslik našeg zahtjeva GRADU GOSPIĆU GRADSKOM POGLAVARSTVU da se stratišta i skupne grobnice ubijenih Hrvata iza Drugog svijetskog rata, dakle u miru, na dostojan način obilježe.
Gradsko poglavarstvo razmotrilo je naš zahtjev, ali nije prihvatilo ni odbilo naš prijedlog. To smo saznali iz pisanja dnevnog tiska. Službenu obavjest nismo dobili.
Na skupnim grobnicama uz ogradu groblja Svete Marije Magdalene vrše se graditeljski radovi na polaganju elektro kabela. Ponovo se prekopavaju kosti streljanih. Mrtvima se neda mira ni u svojoj državi u čije temelje ugradiše svoje živote.
Uz navedene grobnice još su brojne, čija mjesta nam odkrivaju brojni svjedoci. Kad sredimo prikupljene podatke izvjestiti ćemo Vas.
Više bi voljeli da Vi preuzmete cijeli slučaj, jer imate veće stručne i novčane mogućnosti.
Nama je sasvim svejedno tko će posao obaviti, samo neka ga obavi valjano s dužnim štovanjem žrtava, na dobrobit Doma i Naroda.
Predlažemo da se odkrivena a neistražena skupna groblja obilježe za tu namjenu posebno izrađenim nadpisnim pločama.

Sa štovanjem!

Privitak: Preslik zahtjeva s pet priloga.

Predsjednik
HDPZ Podružnica Gospić
Ivan Kukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis Gradu Gospiću

21. rujna 1999. HDPZ podružnica Gospić uputila je dopis HDPZ-u sa zamolbom da obave razgovor s Vicom Vukojevićem i podupru prijedlog podružnice Gospić.

HDPZ PODRUŽNICA GOSPIĆ
GOSPIĆ
A. STARČEVIĆA 18

U GOSPIĆU, 21. 9. 1999. g.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

ZAGREB
TRG KRALJA PETRA KREŠIMIRA IV 3

Štovani!

Priključujući se vašem prijedlogu da se stratište i skupne grobnice kraj groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću dostojno obilježe HDZ je osnovao Povjerenstvo za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava. U to Povjerenstvo izabran sam i ja jer je naša Podružnica bila pokretač te zamisli.
Mi predlažemo:
katastarsku česticu br. 6296/2 pripojiti gradskom groblju, ozeleniti, te izgraditi spomen kapelicu s vječnim plamenom. Postojeći javni zahod ne rušiti, koji je izgrađen na jednoj od skupnih grobnica, jer je sam po sebi spomenik. Svjedoči o izopačenosti državnog sustava u kojem smo živjeli. Ako se sruši, kako ćemo u budućnosti posvjedočiti da se tu nalazio. (Naravno, zahod ne može ostati u upotrebi)
Povjerenstvo predlaže da se zahod sruši i na tom mjestu izgradi spomen kapelica.
Sutra se zastupnik Zastupničkog doma gosp. Miroslav Petry sastaje s gosp. Vicom Vukojevićem gdje će iznijeti oba prijedloga.
Molim vas obavite razgovor s gosp. Vicom i podu-prite naš prijedlog.

Sa štovanjem

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Ul. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Ivan Vukić

Dopis Gradu Gospiću

21. rujna 1999. Županijsko državno odvjetništvo u Gospiću daje na *revers* Ivanu Vukiću, predsjedniku HDPZ-a podružnice Gospić, na 8 dana *upisnik* koji je sačuvan u Županijskom državnom odvjetništvu u Gospiću pod nazivom *Spisak zatvorenika Vojnog suda Komande ličkog područja 1945. godine.*

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
U G O S P I Ć U

Broj: A- 48/99.
Gospić:21.o9.1999.

R E V E R S

kojim se gospodinu IVANU VUKIĆU,Predsjedniku udruge političkih zatvorenika ,daje na uporabu u roku od 8 /osam/ dana upisnik koji je zatečen u ovom državnom odvjetništvu a nosi naziv"Spisak zatvorenika Vojnog suda KOmande ličkog područja 1945.godine".

Knjigu preuzeo:
Ivan Vukić

ŽUPANIJSKI DRŽAVNI ODVJETNIK
Pavao Rukavina

Gospić:29.o9.1999.

Dana 29.o9.1999.godine upisnik vraćen u odvjetništvo od strane gospodina Ivana Vukića.

Županijski državni odvjetnik
Pavao Rukavina

Revers kojim je Ivan Vukić na 8 dana zadužio upisnik „Spisak zatvorenika Vojnog suda Komande ličkog područja".

4. listopada 1999. Hrvatsko društvo političkih zatvorenika podnijelo je Saborskoj Komisiji za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava *prijedlog da Ivana Vukića kao člana prime u Komisiju.*

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

HDPZ • Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 3 • 10000 Zagreb

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKI DRŽAVNI SABOR
Saborskoj Komisiji za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava
n/r tajniku, gosp. Florijanu Borasu
Opatička 8
10000 ZAGREB

Datum

Zagreb, 04.10.1999.

PREDMET: Prijedlog za prijam u Komisiju gosp. Ivana Vukića kao člana.

Predsjednik naše Podružnice u Gospiću za Ličko-senjsku županiju, gosp. Ivan Vukić, do sada je svojim nesebičnim, požrtvovnim radom najviše doprinio kako bi se obznanila i utvrdila istina o masovnim pogubljenjima Hrvata na području grada Gospića i u ostalim djelovima Županije. Također je prikupio svu dostupnu dokumentaciju o suđenjima i pogubljenjima, te i dalje intenzivno radi kao član Komisije HDPZ-a za odkrivanje žrtava komunističko-srpskog režima.

Na osnovi iznijetog molimo Vas da prihvatite ovaj naš opravdani prijedlog i imenujete gosp. Ivana Vukića iz Gospića, Žabička 18, kao člana Komisije.

Unaprijed zahvaljujemo na razumijevanju i na suradnji i pozdravljamo Vas,

S poštovanjem,

Predsjednica HDPZ

Kaja Pereković

HDPZ
HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
ZAGREB

Dopis kojim HSP predlaže prijem Ivana Vukića u Komisiju za istraživanje ratnih i poratnih žrtava.

12. listopada 1999. HDPZ podružnica Gospić poslala je zamolbu Državnom hrvatskom arhivu da joj pošalje preslike vojnih karata i bilo kojih karata, crteža i dokumenata iz kojih je vidljiv sustav obrane Gospića jer su u vojne rovove tzv. *laufgrabe* pokapane žrtve koje su pobili partizani. Također se moli dostava preslika dokumenata o stratištima i skupnim grobištima u Ličko-senjskoj županiji.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA U Gospiću, 12. 10. 1999.
PODRUŽNICA GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

Predmet: Traženje preslika vojnih karata, crteža i dokumenata.

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV
TRG MARKA MARULIĆA 21
10 000 ZAGREB

Za vrijeme Drugog svjetskog rata talijanske i hrvatske postrojbe, a iza kapitulacije Italije njemačke, izgradile su obrambeni sustav Gospića.
Na ulazima, odnosno izlazima iz grada bile su postavljene brklje sa stražom, koje su u narodu poznate kao blokade. Od blokade do blokade bila je postavljena bodljikava žica. Uz žicu do grada iskopani su bili streljački rovovi s grudobranom. U narodu ovi rovovi poznati su pod nazivom LAUFGRABE.
Slom NDH i ulaskom partizana u Gospić ove LAUFGRABE postale su stratišta i skupne grobnice pobijenih Hrvata i Nijemaca.
Postoje i druga stratišta i skupne grobnice. Neka su nam poznata, a neka još ne.
Želimo sva ta mjesta dostojno obilježiti i odati dužnu počast pobijenima. Želimo na taj način potaknuti razvoj hrvatskog povijesnog pamćenja, kako nam se ne bi više ti strašni događaji ponovili, da više nikad Hrvat ne puca na Hrvata.
Iz ovih razloga molimo Vas da nam dostavite preslik vojnih karata ili bilo kojih karata, crteža i pisanih dokumenata iz kojih je vidljiv sustav obrane Gospića, te dokumente o stratištima i skupnim grobnicama ovog prostora.

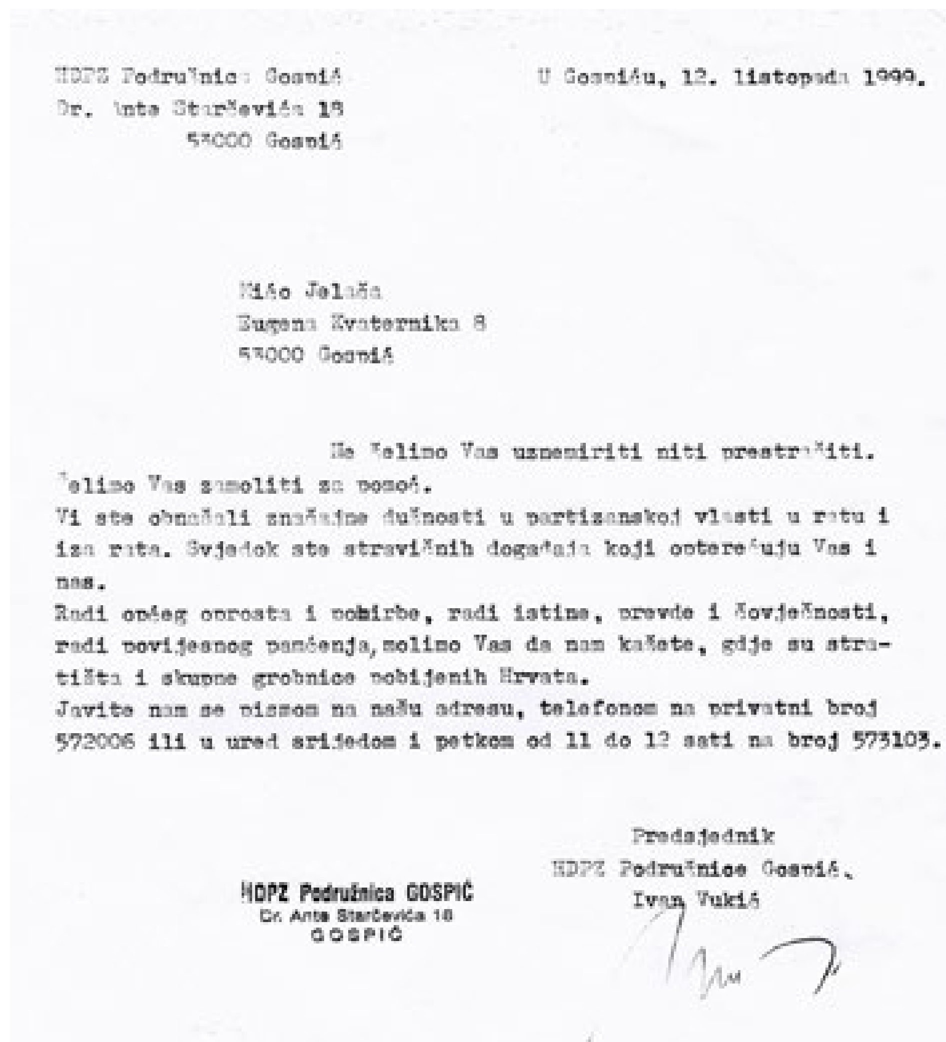
Sa štovanjem.

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dopis HDPZ-a podružnice Gospić Državnom arhivu

12. listopada 1999. HDPZ podružnica Gospić poslala je zamolbu Mići Jelači koji je obnašao visoke dužnosti u partizanskoj vlasti u ratu i iza rata da u duhu općeg oprosta, pomirbe, pravde i čovječnosti kaže gdje su stratišta i grobišta pobijenih Hrvata.

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 12. listopada 1999.

Mićo Jelača
Eugena Kvaternika 8
53000 Gospić

Ne želimo Vas uznemiriti niti prestrašiti.
Želimo Vas zamoliti za pomoć.
Vi ste obnašali značajne dužnosti u partizanskoj vlasti u ratu i iza rata. Svjedok ste stravičnih događaja koji opterećuju Vas i nas.
Radi općeg oprosta i pomirbe, radi istine, pravde i čovječnosti, radi povijesnog pamćenja, molimo Vas da nam kažete, gdje su stratišta i skupne grobnice pobijenih Hrvata.
Javite nam se pismom na našu adresu, telefonom na privatni broj 572006 ili u ured srijedom i petkom od 11 do 12 sati na broj 573103.

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić,
Ivan Vukić

Dopis HDPZ-a podružnice Gospić Mići Jelači

12. listopada 1999. HDPZ podružnica Gospić poslala je zamolbu Paji Milkoviću, koji je obnašao visoke dužnosti u partizanskoj vlasti u ratu i iza rata da u duhu općeg oprosta, pomirbe, pravde i čovječnosti kaže gdje su stratišta i grobišta pobijenih Hrvata.

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 12. listopada 1999.

Pajo Milković
Bužimska 13
53000 Gospić

Ne želimo Vas uznemiriti niti prestrašiti. Želimo Vas zamoliti za pomoć.
Vi ste obnašali značajne dužnosti u partizanskoj vlasti u ratu i iza rata. Svjedok ste stravičnih događaja koji opterećuju Vas i nas.
Radi općeg oprosta i pomirbe, radi istine, pravde i čovječnosti, radi povijesnog pamćenja, molimo Vas da nam kažete, gdje su stratišta i skupne grobnice pobijenih Hrvata.
Javite nam se pismom na našu adresu, telefonom na privatni broj 572006 ili u ured srijedom i petkom od 11 do 12 sati na tel. broj 573103.

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dopis HDPZ-a podružnice Gospić Paji Milkoviću

17. listopada 1999. HDPZ podružnica Gospić uputila je dopis Hrvatskoj televiziji u kome joj izražava zahvalnost što su televizijsko gledateljstvo upoznali sa zločinima koja su jugoslavenski partizani izvršili u Gospiću iza rata, u miru što zločinima daje dodatnu težinu.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA   U Gospiću, 17. 10. 1999.
PODRUŽNICA GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18

HRVATSKA TELEVIZIJA
ZAGREB
PRISAVLJE 3

Zahvaljujemo Vam, što ste televizijsko gledateljstvo upoznali sa zločinima, koje su partizani izvršili u Gospiću iza rata, dakle u miru, što izvršenom zločinu daje dodatnu težinu.
Mi Hrvati lakovjeran smo narod, skloni zaboravu i nagodbenjaštvu, bez izgrađenog povijesnog pamćenja.
Narod koji nema izgrađeno povijesno pamćenje, činit će uvijek iste pogrješke do svog fizičkog kraja.
Molimo Vas da svojim emisijama potaknete povjesničare, sociologe, pravnike i ine, čija je dužnost razvijati samosvijest i povijesno pamćenje, da izvrše svoju obvezu i dug prema Domu i Narodu.
Nikad nam se ne smiju ponoviti pogrješke iz prošlosti, nikad se više ne smije ustati Hrvat na Hrvata.
Iz ovih pobuda početkom studenog priredit ćemo izložbu sudskih dokumenata, fotografija i umjetničkih slika, koje svjedoče o proživljenim strahotama i nose poruku, da nam se to više nikad ne ponovi.
Molimo Vas da nam iz svoje pismohrane posudite fotografije i filmske zapise tog vremena, posebice one koji su vezani za Gospić i Liku. Ako nam ne možete pos uditi izvornike napravite nam presnimke.
Posebno bi Vam bili zahvalni da nam omogućite uvid i proučavanje građe koju posjedujete.
Sa štovanjem.

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dopis HDPZ podružnice Gospić Hrvatskoj televiziji.

30. listopada 1999. HDPZ podružnica Gospić obavijestila je Hrvatsko društvo političkih zatvorenika da će HDPZ podružnica Gospić, Grad Gospić i Muzej Like prirediti izložbu sudskih dokumenata, fotografija i umjetničkih slika Charlesa Billicha koje svjedoče o stradanjima Hrvata tijekom Drugoga svjetskoga rata i poraća.

FROM : HDPZ Zagreb PHONE NO. : 385 01 4655279 Nov. 03 1999 11:20PM P1

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 10
53000 Gospić

U Gospiću,30. listopada 1999.

BROJ
- 2 STUD 1999
ULAZ

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 3
10000 ZAGREB

Kako već znate naša Podružnica,Grad Gospić i Muzej Like priredit će izložbu sudskih dokumenata, fotografija i umjetničkih slika Charlesa Bilića, koji svjedoče o stradanjuma Hrvata tjekom Drugog svjetskog rata, a poglavito nakon završetka rata. Nakon otvorenja izložbe održat će se predavanje, stoga Vas molimo da za ovu prigodu nađete povjesničara, koji proučava suvremenu hrvatsku povijest, koji će održati predavanje pod temom "POVIJESNO PAMĆENJE" s naglaskom na stradanja Hrvata iza rata, dakle u miru, što zločinu daje dodatnu težinu.
Predavanje ne smije biti dugo i zamorno, jer planiramo da se nazočnim kratkom besjedom obrate uzvanici, koji to budu htjeli.
Na izložbu i predavanje pozvat ćemo:
- Predsjednika Matice Hrvatske —
- Predsjednika saborske Komisije za utvrđivanje žrtava rata i poraća
- Predsjednika udruge sudaca
- Predsjednika Žrtvoslovnog društva gospodina Šeparovića.
- Predsjednicu HDPZ-a sa suradnicima -
- Pomoćnog biskupa Milu Bogovića
- Novinarku HRT-a Anu Jelinić
- Slikara Charlesa Bilića
Molimo Vas da ove uzvanike, kao i one za koje vi mislite da bi bilo dobro da dođu privolite da se odazovu našem pozivu. Mislimo na one uzvanike koji žive u Zagrebu.
Planirano da se izložba i predavanje održi 12. studenog 1999. no to ovisi o predavaču, pa Vas molimo da nam što hitnije javite ime i datum kad predavanje može održati.

Sa štovanjem!

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 10
GOSPIĆ

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Obavijest HDPZ-a Zagreb o izložbi sudskih dokumenata, fotografija i umjetničkih slika Charlesa Billicha u Muzeju Like Gospić

74.

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53ooo Gospić

Gospić, 5. studenog 1999.god.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

1oooo Z A G R E B
Trg Kralja P. Krešimira IV
br. 3

Grad Gospić, HDPZ Podružnica Gospić i Muzej Like Gospić priređuju 11.studenog 1999. god. (četvrtak) u 19 sati izložbu i predavanje u 2o sati, sudskih dokumenata, fotografija i umjetničkih slika, koje svjedoče o stradanju Hrvata nakon završetka II svjetskog rata, dakle u miru, što počinjenim zločinima daje dodatnu težinu.

Izložba i predavanje nosi naziv POVIJESNO PAMĆENJE. Zašto? Mi Hrvati smo lakomislen narod, skloni zaboravu, bez izgrađenog povijesnog pamćenja, a narod bez izgrađenog povijesnog pamćenja, raditi će uvijek iste pogreške do svog fizičkog kraja.

Želimo ovim iskorakom pridonijeti izgradnji povijesnog pamćenja u Hrvata.

Hrvatska inteligencija, a posebice povijesničari, sociolozi i pravnici moraju prestati šutjeti i sa sebe i sa svog hrvatskog naroda sprati ljagu urođene genocidnosti.

Hrvatska inteligencija mora obaviti svoju povijesnu zadaću i dug prema Domu i Narodu. Mora biti uz katoličku crkvu u Hrvata pokretač i nositelj duhovne obnove.

Samozatajenosti i šutnjom ostavili smo slobodan prostor protuhrvatski orjentiranim snagama, koje to objeručke koriste.

Selo kao nositelj tradicije umire, a inteligencija šuti, rezultat toga je ovaj hedonistički način poimanja života, kada je ljestvica moralnih vrednota poremećena i kada caruje laž, korupcija i grabež.

Sa štovanjem.

Presjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dopis Središnjici HDPZ-a Zagreb

11. studenoga 1999. Grad Gospić, Muzej Like Gospić i HDPZ podružnica Gospić priredili su dokumentarnu izložbu i predavanje na temu *Povijesno pamćenje – stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata.* Izložba je priređena u Malom salonu Muzeja Like Gospić, a predavanje o stradanju Hrvata po završetku II. svjetskog rata održao je dr. Anđelko Mijatović u Pučkom otvorenom učilištu „Dr. Ante Starčević".

Hrvatski umjetnik, slikar svjetskog glasa, Charles Billich na svoj prijedlog i poticaj, a u našoj organizaciji izložio je svoje umjetničke slike koje je naslikao nadahnut svjedočenjima sudionika *križnoga puta* o jezivim stradanjima Hrvata.

S nama je u pripremama izložbe toga hrvatskog velikana kista, sudjelovala njegova djelatnica gospođica Marijana Cota koja se i sama bavi istraživanjem zločina počinjenim nad Hrvatima u Drugom svjetskom ratu i poraću. Ispričao sam joj se što ne mogu na primjeren način ugostiti gospodina Charlesa Billicha jer me vlastodršci Gospića ne uvažavaju. Za njih sam nepodobna osoba, bivši politički hrvatski uznik koji se bavi istraživanjem zločina počinjenih nad Hrvatima od 1918. do ovoga doba, uz čije ime su nalijepljene etikete ustaštva i kojeg prati glas ustašoidnog Hrvata. Eto, govori se da sam desniji i od najdesnijih. Rekla je da joj je to poznato i, među inim, upravo je to i razlog naše suradnje. Gospodin Charles Billich je za vrijeme gostovanja u Gospiću naslikao na svitku papira umjetničku sliku *Spomen-obilježja Gospić* koju sam dao na uvid, očitovanje i zamolbu za potporu biskupu mons. dr. Mili Bogoviću. Gospodin Charles Billich nam je obećao da će on podmiriti gotovo sve troškove izgradnje *Spomen-obilježja Gospić* prodajom svojih slika i reprodukcija i prikupljanja milodara u iseljenoj Hrvatskoj pod uvjetom da on bude autor projekta.

Tražio je da o tome razgovara s gradonačelnikom Milanom Kolićem jer za takav pothvat potrebna mu je suglasnost i potpora gradske vlasti.

Dogradonačelnik prof. Ivica Mataija dogovorio je sastanak s gradonačelnikom u Zagrebu gdje je gradonačelnik otputovao na službeni put. Drugog dana nakon izložbe, 12. studenoga 1999. gospodin Charls Billich otputovao je u Zagreb na zakazani sastanak, nažalost, bezuspješno jer se gradonačelnik odbio susresti s njim.

Zbog ovakvog sramotnog i neuljudnog ponašanja gradonačelnika, bilo me je stid i kada u duhu proživljavam te događaje taj se stid i dalje obnavlja. Gradonačelnik predstavlja Grad, a Grad smo svi mi! Takvo ponašanje gradonačelnika Milana Kolića i svih onih njemu nadređenih i onih podređenih, kako u gradskoj i županijskoj vlasti, tako nažalost i u HDZ-u, nije iz neznanja i neupućenosti, već iz primitivnih ideoloških razloga. Gospodin Billich je veliki protivnik komunizma i Titovog zločinačkog poretka. To iznosi javno, ne prikriva svoj stav o tom zločinačkom sustavu.

Gospodin Charles Billich tražio je da mu vratim umjetničku sliku uređenja *Spomen-obilježja* Gospić, no, nažalost, nisam mogao umjetninu vratiti jer je kod biskupa. Mi Gospićani nismo se proslavili, a umjetnik Charles Billich bio nam je tako sklon, a neke je obdario i svojim umjetninama.

11. 11. 1999.   72

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
Podružnica Gospić

Grad Gospić, HDPZ Podružnica Gospić i Muzej Like Gospić organiziraju izložbu sudskih dokumenta, fotografija i umjetničkih slika, koje svjedoče o stradanju Hrvata iza II svjetskog rata, dakle u miru, što zločinu daje dodatnu težinu.
Izložba i predavanje održati će se pod nazivom:

POVIJESNO PAMĆENJE
stradanja Hrvata po završetku II svjetskog rata

P R O G R A M

IZLOŽBA : 11. studenoga 1999.god. u 19 sati

- voditeljicaiz Muzeja Like Gospić pozdravlja nazočne
- IVAN VUKIĆ, predsjednik HDPZ-a Podružnica Gospić, upoznava nazočne sa sadržajem i svrhom izložbe
- gradonačelnik otvara izložbu, pozdravlja nazočne a posebice uzvanike sa zamolbom da se kratkom besjedom obrate skupu u svezi sa temom izložbe
- razgledavanje izložbe
- upis u knjigu dojmova
- upis u knjigu primjedbi, mogućih ispravaka te svojih svjedočenja

PREDAVANJE: 11.studenoga 1999.god. u 2o sati

Predavanje će se održati u dvorani Otvorenog pučkog učilišta.

- dok uzvanici i slušatelji dolaze na predavanje, svirati će tiha glasovirska glazba primjerena trenutku
- kada se dvorana ispuni slušateljstvom, izrecitirati će se ZVONIMIROVA LAĐA i pročitati OPROŠTAJNO PISMO Zrinskoga ženi
- voditeljica daje riječ gradonačelniku, koji pozdravlja uzvanike i goste te otvara predavanje. Posebice pozdravlja uzvanike i prestavlja predavača prof.dr. ANĐELKA MIJATOVIĆA. U kratkim crtama izlaže njegov životopis

Program izložbe Povijesno pamćenje – stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata str. 1.

11. 11. 1999. Y3

\- 2 -

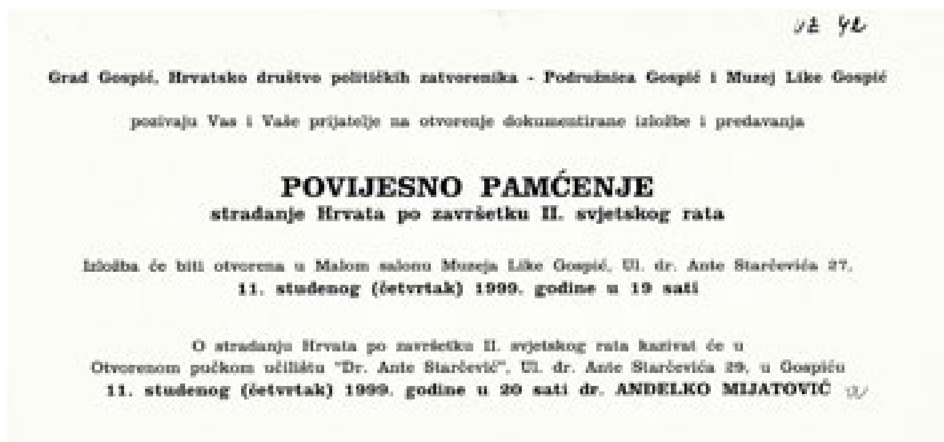
- prof. dr. ANĐELKO MIJATOVIĆ drži predavanje
- voditelj pita uzvanike, da li netko želi u svezi teme nešto kratko reći
- pitanja i odgovori
- završetak službenog dijela
- opet svira glasovirska primjerena glazba

Uz opuštenu atmosferu, uz piće... voditi će se razgovori o izložbi i predavanju

- odlazak uzvanika na večeru i spavanje
- oproštaj s uzvanicima u petak 12. studenoga 1999. god.

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Program izložbe Povijesno pamćenje – stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata str. 2.

Grad Gospić, Hrvatsko društvo političkih zatvorenika - Podružnica Gospić i Muzej Like Gospić

pozivaju Vas i Vaše prijatelje na otvorenje dokumentirane izložbe i predavanja

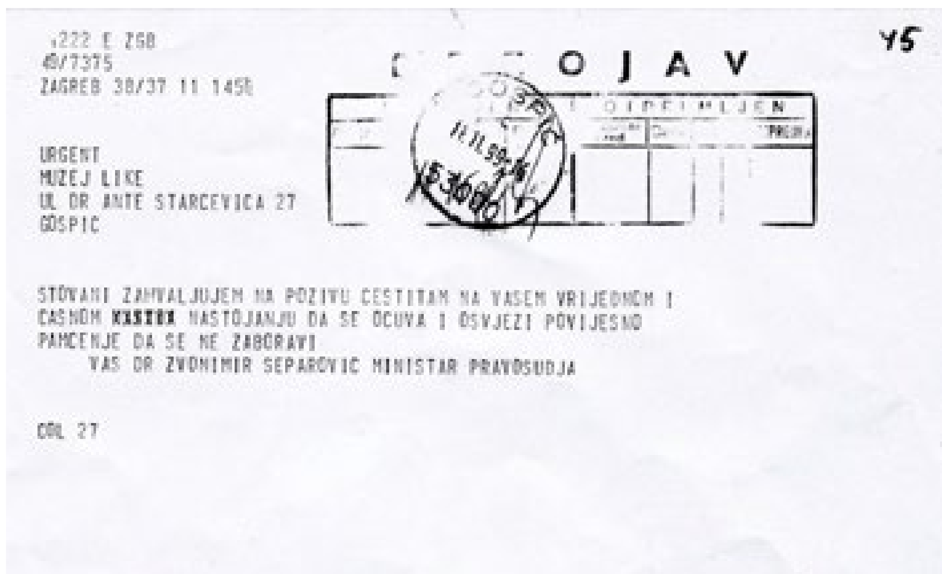
POVIJESNO PAMĆENJE
stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata

Izložba će biti otvorena u Malom salonu Muzeja Like Gospić, Ul. dr. Ante Starčevića 27,
11. studenog (četvrtak) 1999. godine u 19 sati

O stradanju Hrvata po završetku II. svjetskog rata kazivat će u
Otvorenom pučkom učilištu "Dr. Ante Starčević", Ul. dr. Ante Starčevića 29, u Gospiću
11. studenog (četvrtak) 1999. godine u 20 sati dr. ANĐELKO MIJATOVIĆ

Pozivnica na izložbu Povijesno pamćenje – stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata

11. studenoga 1999. Na uručeni poziv da nazoči izložbi na temu *Povijesno pamćenje – stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata,* telegramom nam se zahvalio ministar dr. Zvonimir Šeparović i čestitao na vrijednom i časnom nastojanju da se osvježi povijesno pamćenje i da se ne zaboravi mukotrpan put do našeg hrvatskog osamostaljenja.

1222 E ZGB
40/7375
ZAGREB 38/37 11 1450

URGENT
MUZEJ LIKE
UL DR ANTE STARCEVICA 27
GOSPIC

OJAV

STOVANI ZAHVALJUJEM NA POZIVU CESTITAM NA VASEM VRIJEDNOM I
CASNOM XXXXX NASTOJANJU DA SE OCUVA I OSVJEZI POVIJESNO
PAMCENJE DA SE NE ZABORAVI
VAS DR ZVONIMIR SEPAROVIC MINISTAR PRAVOSUDJA

COL 27

Brzojav podrške ministra dr. Zvonimira Šeparovića

15. studenoga 1999. poslali smo dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelniku Milanu Koliću kojim ga izvještavamo da je nakon „slučajnog” otkopavanja kostiju pobijenih Hrvata uz Gradsko groblje sv. Marije Magdalene u Gospiću, na poticaj HDZ-a i prijedloga Miroslava Petrya, osnovano Povjerenstvo za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić*. Za predsjednika Povjerenstva izabran je gospodin Ranko Šimić, a među inima i ja kao član. Povjerenstvo se sastalo samo jednom i na tome sastanku nismo govorili o *Spomen-obilježju Gospić*, već nas je Ranko Šimić uvjeravao kako *park-šuma Jasikovac* nije stratište i grobište pobijenih Hrvata i da je tu ubijeno samo četvero Hrvata.

Na ulici, u prolazu, pozvao me Ranko Šimić da se nađemo na groblju gdje ćemo razmijeniti mišljenje glede izgradnje *Spomen-obilježja Gospić*. Došao sam i odslušao njegov monolog jer je Šimić prijeke naravi koji ne želi i neće čuti tuđe mišljenje, s njim se jedino moglo ući u prijepor, odslušati njegov monolog ili naprosto otići. Rekao je da javni zahod izgrađen na jednoj skupnoj grobnici treba srušiti, cestu izmjestiti prema igralištu pa će prelaziti preko mjesta gdje je sada javni zahod i njome će se i dalje nastaviti automobilsko prometovanje. Izradio je projekt za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić* kojega će uručiti gradonačelniku na uvid.

Pišem Vam stoga jer on kao predsjednik Povjerenstva, a isto tako i bilo koji drugi član Povjerenstva, ne može izraditi projekt zbog sukoba interesa, radi utjecaja na izbor rješenja. Da se to izbjegne Povjerenstvo mora odraditi:

- Odrediti katastarsku česticu na kojoj će se izgraditi *Spomen-obilježje Gospić*.
- Napisati uvjete natječaja
- Napisati projektni zadatak
- Raspisati natječaj
- Osnovati stručnu komisiju za ocjenu prispjelih radova
- Izložiti prispjele radove na uvid Gospićanima radi njihove ocjene
- Osnovati odbor koji će odabrati projekt uvažavajući stručno mišljenje i sud Gospićana
- Osnovati odbor za izgradnju
- Pravno imenovati investitora, što je prvi korak u izgradnji.

Y6

Ivan Vukić
Gospić
Žabička 28

U Gospiću, 15. studenog 1999.

GRAD GOSPIĆ
Na ruke gospodina gradonačelnika Milana Kolića

53000 Gospić
Budačka 55

Nakon "slučajnog" otkopavanja kostiju pobijenih Hrvata uz groblje Svete Marije Magdalene u Gospiću, na poticaj HDZ-a i prijedlog Miroslava Petrya, osnovano je Povjerenstvo za izgradnju spomen obilježja. Za predsjednika izabran je gospodin Ranko Šimić, a među inima i ja kao član.

Rekoh gospodinu Petryu da nemam ništa protiv, ali sumnjam da će posao biti valjano obavljen zbog naravi gospodina Šimića i raspoloženja građana spram njega.

Nažalost, to se i obistinilo. Gospodin Šimić minirao je rad Povjerenstva. Sastali smo se samo jednom i na tom sastanku nastojao nas je uvjeriti da Jasikovac nije stratište i mjesto skupnih grobnica pobijenih, jer su tu ubijena samo četvorica Hrvata, čija je imena nabrojio.

Kako su navedene tvrdnje netočne, predpostavio sam da to govori s nakanom da se Jasikovac ne proglasi SPOMEN PARKOM PALIM ZA DOM.

Tad rekoh, da ne želim ulaziti u raspravu, da ne izazovem nemir, nadajući se da će kroz rad Povjerenstva sve doći na svoje.

U prolazu na ulici gospodin Šimić predložio mi je da se nađemo na groblju radi razmjene mišljenja, glede spomen obilježja. Došao sam i odslušao njegov stav. Izričit je bio da zahod treba srušiti, a moje mišljenje koje po struci nije ništa manje vrijedno od njegovog nije htio ni u jednom detalju uvažiti. No, to i nije važno.

Glede zahoda tad mu rekoh da će HDPZ i ja osobno izvršiti sve radnje da do rušenja ne dođe, jer je zahod sam po sebi spomenik jednog bezumnog vremena kroz koji smo prošli. Komunisti žele srušiti zahod, kako bi izbrisali dokaz o bestijalnom sustavu kojem su služili.

Pred par dana također na ulici u prolazu gospodin Šimić mi reče da dođem u njegov ured vidjeti projekat izgradnje spomen obilježja, kojeg je izradio i kojeg će dati gradonačelniku na usvajanje.

Kako sam bio zauzet oko izložbe i predavanja POVIJESNO PAMĆENJE, njegov rad nisam vidio.

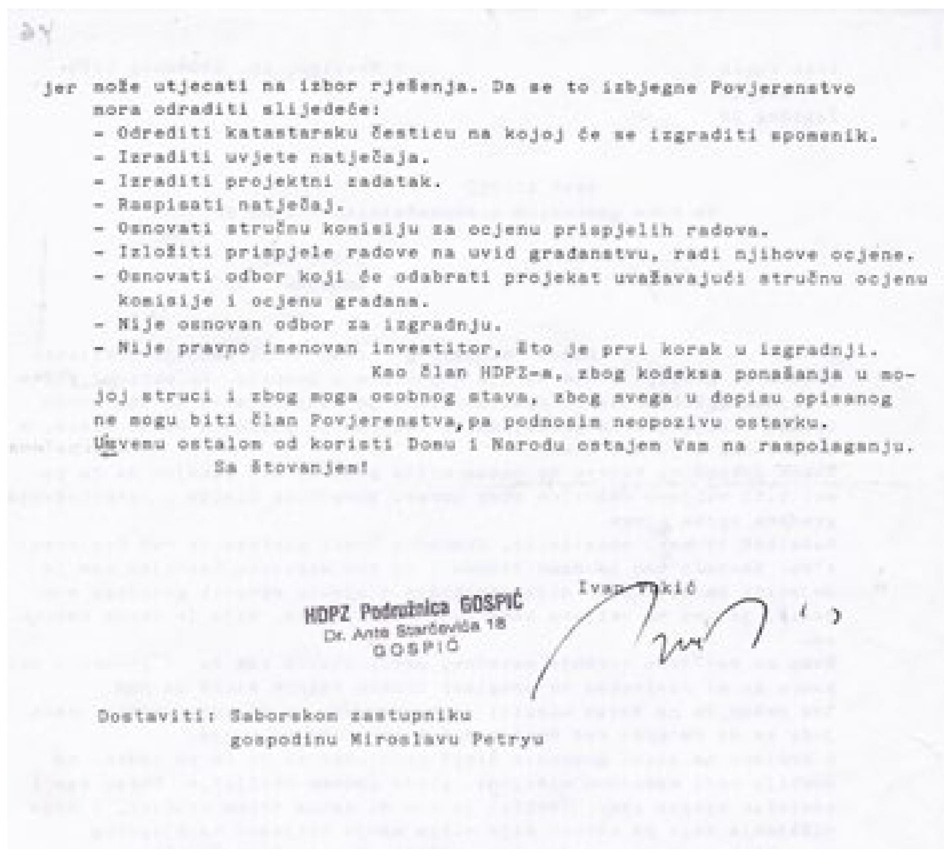
Gospodin Ranko Šimić kao član komunističke partije u koju je ulazio i izlazio kako mu se prohtjelo, nema moralno pravo biti projektant spomenika pobijenim Hrvatima, koje je pobila njegova partija i veliko srbska politika.

Gospodin kao komunist nije se ispričao hrvatskom narodu za sve zločine i zlo koje je uradila njegova partija, kao što to uostalom nije uradio niti jedan komunista, osim književnika Petra Šegedina.

Kad bi on bio izabran kao projektant, to bi bilo još dodatno ponižavanje žrtava.

Uz ovaj vrlo bitan, presudni razlog, zbog kojeg on to nemože biti, jest i taj, što on i bilo tko iz povjerenstva nemože biti projektant,

Dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Milana Kolića str. 1.

jer može utjecati na izbor rješenja. Da se to izbjegne Povjerenstvo mora odraditi slijedeće:

- Odrediti katastarsku česticu na kojoj će se izgraditi spomenik.
- Izraditi uvjete natječaja.
- Izraditi projektni zadatak.
- Raspisati natječaj.
- Osnovati stručnu komisiju za ocjenu prispjelih radova.
- Izložiti prispjele radove na uvid građanstvu, radi njihove ocjene.
- Osnovati odbor koji će odabrati projekat uvažavajući stručnu ocjenu komisije i ocjenu građana.
- Nije osnovan odbor za izgradnju.
- Nije pravno imenovan investitor, što je prvi korak u izgradnji.

Kao član HDPZ-a, zbog kodeksa ponašanja u mojoj struci i zbog moga osobnog stava, zbog svega u dopisu opisanog ne mogu biti član Povjerenstva, pa podnosim neopozivu ostavku.

U svemu ostalom od koristi Domu i Narodu ostajem Vam na raspolaganju.

Sa štovanjem!

Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dostaviti: Saborskom zastupniku
gospodinu Miroslavu Petryu

Dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Milana Kolića str. 2.

18. studenoga 1999. poslali smo dopis Hrvatskom društvu političkih zatvorenika u Zagrebu u kojem ih izvještavamo da smo Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu poslali dopis kojim tražimo:

1. Stratište i skupno grobište pokraj Gradskog groblja sv. Marije Magdalene treba priključiti groblju da mrtvi nađu mir u tišini gospićkog groblja.

2. Javni zahod izgrađen na tom mjestu na jednoj od skupnih grobnica koji nikada nije bio u upotrebi ostaviti kao dokaz izopačenosti neprijatelja jer je javni zahod sam po sebi spomenik jednom bestijalnom sustavu.

3. Park-šumu Jasikovac, stratište i mjesto skupnih grobnica, proglasiti „Spomen-parkom palima za dom".

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53ooo Gospić

U Gospiću, 18.11.1999.god.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

1oooo Z A G R E B
Trg Kralja Petra Krešimira IV br 3

U privitku Vam dostavljamo preslik zahtjeva naše Podružnice gradu Gospiću – Gradskom poglavarstvu, kojim tražimo:

1. Stratište i skupne grobnice pokraj groblja "Sv.Marije Magdalene" priključiti groblju da mrtvi nađu mir u tišini gospićkog groblja.
2. Javni zahod izgrađen na tom mjestu na jednoj od skupnih grobnica ostaviti kao spomenik izopačenosti neprijatelja.
3. Šumu Jasikovac, stratište i mjesto skupnih grobnica, proglasiti SPOMEN PARKOM PALIM ZA DOM.

Također Vam dostavljamo preslike napisa iz"Večernjeg lista ", "Vile Velebita", iz kojih je vidljivo koliko smo muke i truda uložili, da naš zahtjev bude usvojen, kao i nama nerazumljivo pismo jednog našega člana objavljeno u "Večernjem listu"

Sa štovanjem.

Pre dsjednik
HDPZ Podružnica Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis HDPZ-a Zagreb

18. studenoga 1999. poslali smo dopis Hrvatskom društvu političkih zatvorenika kojim ih izvještavamo da smo obradili sudske dokumente od 1945. do 1953., osim 1950. godine koja nam je nedostupna. Obradili smo šest sudskih knjiga:

1. Spisak zatvorenika Vojnog suda ličkog područja 1945. g.
2. Krivični upisnik „K" godina 1945.
3. Statistički upisnik za krivične predmete (STUP) započeto 1. aprila 1946. g.
4. Upisnik K iz 1947. i 1948. g.
5. „K" 1949. god.
6. „K" upisnik za 1951. g., 1952. i 1953. god.

78

HDPZ Podružnica Gospić
Dr.Ante Starčevića 18
53ooo Gospić

U Gospiću, 18.11.1999. god.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

1oooo Z A G R E B
Trg Kralja Petra Krešimira IV br 3

U privitku Vam dostavljamo popratni dopis i obrađene sudske dokumente od 1945.- 1953. god. bez 195o.god. koja nam je za sada nedostupna.
Obradili smo šest sudskih knjiga:

- Spisak zatvorenika Vojnog suda komande ličkog područja 1945.g.
- Krivični upisnik "K" godina 1945.
- Statistički upisnik za krivične predmete (STUP) započeto 1. aprila 1946.g.
- Upisnik "K" iz 1947. i 1948.g.
- "K" 1949.god.
- "K" upisnik za 1951.g., 1952. i 1953. god.

Nažalost potkrale su nam se određene pogreške, jer nemamo svoje računalo s pisačem, pa smo ovisili o tuđoj pomoći, koja je bila velika, ali zbog nepoznavanja mjesnih prilika, imena i prezimena uz sve ispravke - griješilo se.
Gospođici Marijani Cota, zahvalni smo na njezinom velikom trudu i htijenju.
Nadamo se da ćemo dobiti svoju opremu i uočene pogreške otkloniti, te veliki dio sudskih dokumenata, koje posjedujemo obraditi.
Uz računalo s pisačem, potreban nam je stroj za preslikavanje - fotokopiranje, da pribavljenu građu možemo što žurnije preslikati i vratiti.
Razmišljali smo zamoliti Vas i za kredit za kupnju računala, ako izostanu druge mogućnosti nabave.

Sa štovanjem.

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis HDPZ-a Zagreb

Y9

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53ooo Gospić

U Gospiću, 18.11.1999.god.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

1oooo ZAGREB

Trg Kralja Petra Krešimira IV br 3

Držeći se odredbe našega Statuta, članka 8, prikupljali smo svjedočanstva o srbokomunističkom zločinu nad Hrvatima, izvršenom iza II svjetskog rata, dakle u miru, što zločinu daje dodatnu težinu. Došli smo na trag sudskih dokumenata o izvršenom zločinu za razdoblje od 1945. do 1953. godine, bez 195o. godine, koja su ugurana u nekakav"pravni okvir".
Broj osuđenih na vremenske i smrtne kazne, višestruko nadmašuje broj iz dostupnih nam sudskih dokumenata!
Izvršili smo obradu šest sudskih knjiga:

- Spisak zatvorenika Vojnog suda komande ličkog područja 1945.g.
- Krivični upisnik "K" godina 1945.
- Statistički upisnik za krivične predmete (STUP) započeto 1.aprila 1946.god.
- Upisnik "K" iz 1947. i 1948.god.
- "K" 1949.g.
- "K" upisnik za 1951., 1952. i 1953. god.

Izvršenom raščlanbom obrađenih sudskih dokumenata došli smo do podataka da je u navedenom razdoblju osuđeno 15o6 osoba od kojih na smrt streljanjem 448, a na vremenske kazne 1o56 osoba.
Od 448 osuđenih na smrtnu kaznu po narodnosti su:

HRVATI	421
SRBI	25
MUSLIMANI	1
SLOVENCI	1

Iza streljanih u 1945. godini ostalo je 688 siročadi.
Na blagdan Sv. Marije Magdalene 22.7.1945. godine, ubijeno je 7o osuđenika. Veliki dio toga zločina izvršen je uz groblje, koje nosi ime toga sveca, a to je i blagdan grada Gospića.
U 1945. god. istoga dana izrečena je i izvršena smrtna kazna

Dopis HDPZ-a Zagreb str. 1.

9.11.1999. 5b

- 2 -

nad 225 osuđenika.
Nastojeći odraditi našu obvezu što temeljitije, organizirali smo izložbu i predavanje pod nazivom POVIJESNO PAMĆENJE - stradanje Hrvata po završetku II. svjetskog rata. Sadržaj izložbe u Muzeju Like su preslici sudskih dokumenata, čiji se izvornici čuvaju u Državnom županijskom odvjetništvu u Gospiću i Županijskom sudu u Gospiću, te fotografije iz tog vremena - svjedoci stradanja, kao i umjetničke slike gospodina Charlesa Billicha.
Nakon izložbe održano je predavanje u Pučkom otvorenom učilištu. Uvodnu riječ rekla je nadahnuta predsjednica HDPZ-a Gospođa KAJA PEREKOVIĆ, kokja se osvrnula na žrtve rata i poraća kao i na sva nastojanja Hrvatskoj nesklonih protivnika, da podcijene broj žrtava ili da ih u cijelosti negiraju. Istaknula je da komunisti žele izbrisati svaki trag svog zločina, pa i ovdje hoće srušiti zahod, koji je izgrađen na jednoj skupnoj grobnici pobijenih Hrvata. U svom izlaganju gospodin ANĐELKO MIJATOVIĆ , rekao je da treba imati u vidu monarhističku Jugoslaviju i II. svjetski rat. Hrvati su svugdje stradali, gdje je četničko komunistička vlast stigla. Nakon rata nastavljene su skupne likvidacije, koje su počele još u kolovozu 1941. godine, jer su komunisti nastojali uništiti sve ideološke protivnike.
Do sada je identificirano 7oo skupnih grobnica u Hrvatskoj, 2oo u Sloveniji i 9o u Bosni i Hercegovini.

Zašto izložba, zašto predavanje, s kojom svrhom? Zato, što smo mi Hrvati lakomislen narod, sklon zaboravu, bez izgrađenog povijesnog pamćenja, a narod, koji nema izgrađeno povijesno pamćenje, raditi će iste pogreške do svoga fizičkog kraja.
Ovom izložbom, želja i cilj nam je, potaknuti hrvatske znanstvenike, povijesničare, pravnike, sociologe i ine, čija je dužnost služiti Domu i Narodu, da progovore, da prestanu šutjeti.
Na svojim stručnim simpozijima, koje održavaju u zemlji i inozemstvu neka kažu istinu, znanstvenu istinu, povijesnu istinu, kojom će otkloniti sve objede i laži o nama kao genocidnom narodu.
Nadamo se da ćemo potaknuti hrvatske škole, da na najbolji način obrazuju i odgoje nove naraštaje, nadamo se da će im znati reći tko su, što su i što im je poslanje, da će im znati reći, da su ovu DOMOVINU naslijedili s obvezom da je izgrađeniju i uljuđeniju predaju nasljednicima.
Raščlanbom izjava svjedoka, došli smo do imena komunista - partizana koji su obnašali značajne dužnosti u partizanskoj komunističkoj vlasti u ratnom i poratnom razdoblju, a koji su izvršitelji i svjedoci zločina. To su:

MIĆO JELAČA, živi u Gospiću
PAJO MILKOVIĆ, živi u Gospiću
JOSO BUBAŠ, živi u Vinkovcima

Dopis HDPZ-a Zagreb str. 2.

3. 18. 11. 1999. 51.

PAJO KOSOVIĆ, živi u Karlovcu
MARA BUBAŠ udana MIŠČEVIĆ, živi u Zagrebu
IVAN SERDAR, nadzornik straže u kaznionici
Stara Gradiška, živi u Gospiću.

Naša Podružnica poslala je pismo Mići Jelači i Paji Milkoviću da u ime pomirbe, oprosta i čovječnosti kažu gdje su stratišta i skupne grobnice pobijenih Hrvata.Dostavljamo Vam preslik tih pisama.

Prikupljena i obrađena sudska građa, te izjave svjedoka dostatni su da se podigne optužnica za izvršeni ratni zločin.

Tražimo da središnjica HDPZ-a podigne optužnicu koristeći ove dokaze.

Također tražimo da sve naše Podružnice, glede ratnog zločina, obrade svoje županije.

Pouzdano znamo da Povjesni arhivi po županijama, Državni povijesni arhiv u Zagrebu, Županijski sudovi, Državna županijska odvjetništva, policijske postaje i pismohrana HTV-aposjeduju dokumente kojima možemo dokazati tvrdnje iz optužnice.

Kao dokaz možemo koristiti brojne knjige i zapise partizanskih zapovjednika, kojima se hvale koliko su neprijatelja pobili iza rata.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ-a Podružnice Gospić

Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis HDPZ-a Zagreb str. 3.

29. prosinca 1999. Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Milana Kolića, opetovano smo uputili dopis u kojem molimo da se stratište i grobište uz groblje sv. Marije Magdalene na dostojan način obilježi i ogradi čvrstom ogradom i ozeleni.

62

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 29. prosinca 1999.

G R A D G O Š P I Ć
Na ruke gradonačelnika Milana Kolića
Budačka 55
Gospić

Dostavljamo Vam fotografije stratišta i skupnog grobišta pobijenih Hrvata uz groblje Svete Marije Magdalene u Gospiću.
Kako već znate pobila ih je partizansko komunistička vlast i velikosrbi od 4. travnja 1945. do 1950. godine.
Fotografije srušene, nestručno i nemarno izgrađene ograde snimljene su u nedjelju 26. prosinca 1999. u poslijepodnevnim satima i rječito govore o nama kakvi smo mi to Gospićani, kakva nam je vlast i svaka je riječ suvišna.
No, ipak ćemo ponoviti toliko puta izrečenu našu molbu da se ovo mjesto dostojno obilježi, na način da ga se priključi groblju, ogradi čvrstom ogradom i ozeleni.
Sav trošak kojeg bi trebalo platiti je izrada ograde, a uklanjanje asfalta, navoženje i razastiranje plodne zemlje, izradu projekta holtikulturnog uređenja, nabavu i sadnju drveća, ukrasnog grmlja i trave dobili bi iz donacije.
Na ovaj način odali bi dužnu počast žrtvama, koje bi konačno našle mir u tišini gospićkog groblja. U ovom parku kad se stvore uvjeti postavio bi se spomenik primjeren žrtvi i prostoru.
Gospodine gradonačelniče, nećete valjda dozvoliti da se sruši zahod izgrađen na jednoj od skupnih grobnica i na tom mjestu izgradi spomen kapelica.
Komunisti su na skupnoj grobnici izgradili zahod da prikriju svoj zločin, a sada ga žele srušiti, jer opterećuje njihovu nečistu savjest.
Crveni samozvani arhitekt već se požurio isprojektirati spomen kapelicu, koja bi bila jedva pedesetak metara udaljena od kapelice u groblju. To bi bilo peto mjesto u groblju gdje Gospićani odaju počast palima za Dom (veliki križ uz kapelicu u groblju, veliki križ uz mrtvačnicu, spomen ploču na zapadnom ogradnom zidu groblja i spomenik tik do spomen ploče). Da nije tragično bilo bi smiješno.
Molimo Vas da se glede ovoga očitujete.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis Gradu Gospiću na ruke gradonačelnika Milana Kolića

20. siječnja 2000. predsjednik Povjerenstva GO HDZ-a Gospić Ranko Šimić dostavio je Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu *Projektnu dokumentaciju i troškovnik Spomen-groblja s kapelom na stratištu Hrvata pogubljenih od partizana i komunističke vlasti 1945. godine ispred Gradskog groblja sv. Marije Magdalene.*

GRAD GOSPIĆ
Primljeno: 21.01.2000.
011-05/00-01/01 | 05
2125/01-05-00-01

GRADSKI ODBOR HDZ-a GOSPIĆ
Povjerenstvo za iniciranje izgradnje
Spomen groblja u Gospiću
Gospić, 20.01. 2000. godine

GRAD GOSPIĆ
GRADSKO POGLAVARSTVO

Predmet: Projektna dokumentacija i troškovnik Spomen groblja s kapelom na stratištu Hrvata pogubljenih od partizana i komunističke vlasti 1945. godine ispred Gradskog groblja Sv. Marije Magdalene

Dana 20.01. 2000. godine Povjerenstvo GO HDZ-a Gospić za iniciranje izgradnje Spomen groblja u Gospiću održalo je sastanak na kojem je usvojena Projektna dokumentacija i troškovnik Spomen groblja s kapelom na stratištu Hrvata pogubljenih od partizana i komunističke vlasti 1945. godine ispred Gradskog groblja Sv. Marije Magdalene.

Istu Vam dostavljamo na razmatranje.

S poštovanjem!

PREDSJEDNIK POVJERENSTVA

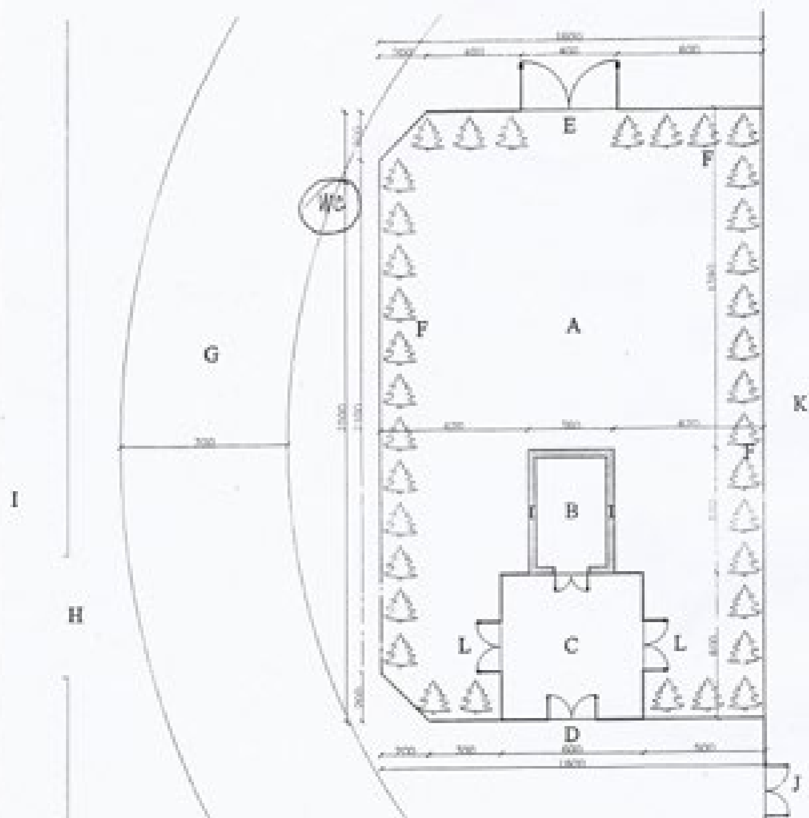
Ranko Šimić v.r.

Prijedlog projektnog rješenja Ranka Šimića za Spomen-obilježje Gospić

Prijedlog projektnog rješenja Ranka Šimića za Spomen-obilježje Gospić

3.

SITUACIJA MJ 1:200

A - SPOMEN GROBLJE (MEMENTO) 400m2
B - SPOMEN KAPELA
C - PREDPROSTOR
D - ULAZNA VRATA
E - IZLAZNA VRATA
F - HORTIKULTURA-ČEMPRESI
G - OBILAZNICA
H - ULAZ U STADION
I - STADION
J - VRATA GROBLJA I.,II.
K - GROBLJE
L - BOČNI ULAZI

		T.D.
INVESTITOR		
GRAĐEVINA		
FAZA		
SADRŽAJ	SITUACIJA	MJERILO 1:200
DATUM		LIST

Prijedlog projektnog rješenja Ranka Šimića za Spomen-obilježje Gospić

Prijedlog projektnog rješenja Ranka Šimića za Spomen-obilježje Gospić

Prednje pročelje

Bočno pročelje
(prema groblju)

Stražnje pročelje

Bočno pročelje
(prema obilaznici)

T.D.
INVESTITOR
GRADEVINA
FAZA
SADRŽAJ
MJERILO
DATUM
LIST

Prijedlog projektnog rješenja Ranka Šimića za Spomen-obilježje Gospić

6

TLOCRT PRIZEMLJA

SPOMEN KAPELA

DETALJ OGRADE

INVESTITOR	
GRAĐEVINA	
FAZA	
SADRŽAJ	
DATUM	11/00

T.D.

Prijedlog projektnog rješenja Ranka Šimića za Spomen-obilježje Gospić

27. siječnja 2000. Skupina građana: Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, Časnički zbor Ličko-senjske županije, Ekološka udruga „Kap života" i HDP „Visočica" Gospić poslali su Ličko-senjskoj županiji zahtjev da se osnuje *Javna ustanova* u svrhu zaštite park-šume Jasikovac.

Skupina građana Grada Gospića
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Časnički zbor Ličko - senjske županije
Ekološka udruga" Kap života "
HPD "Visočica" Gospić

Županija Ličko - senjska
A. Starčevića
53000 Gospić

Obraćamo se Županiji Ličko - senjskoj sa zahtjevom da se u okviru odredaba Zakona o zaštiti prirode (NN 30/94) čl. 13. i 17. donose odgovarajuća odluka o formiranju javne ustanove u svrhu provođenja zakonitosti odredaba zaštite i čuvanja zaštićenih dijelova prirode u Ličko - senjskoj županiji a posebno u svrhu zaštite i čuvanja park šume Jasikovac u gradu Gospiću.

Obrazloženje:

Odredbama Zakona o zaštiti prirode RH, Zavod za zaštitu prirode Zagreb donio je još 1961. godine rješenje kojim se utvrđuje da park - šuma Jasikovac ima svojstvo zaštićenog objekta prirode.
Dopisom Ministarstvu kulture RH uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine ur. br. 532 -10-97 -2 od 21. listopada 1997. Županija je informirana o svim zaštićenim dijelovima prirode u Ličko - senjskoj županiji gdje se između ostalog spominje i park - šuma Jasikovac pod rednim brojem 59. Sadašnje stanje u zaštićenoj park - šumi Jasikovac potiče nas da ovim zahtjevom zatražimo formiranje posebne javne ustanove koja bi brinula o čuvanju i zaštiti park - šume Jasikovac ali i svih ostalih zaštićenih dijelova prirode u Ličko - senjskoj županiji iz slijedećih razloga.
1.
U park- šumi Jasikovac provodi se već više godina uništavanje i devastacija autohtone šume hrasta lužnjaka koja je zasađena 1780. god. za vrijeme Vojne krajine i zbog koje je taj dio dobio status zaštićenog dijela u Ličko - senjskoj županiji.
2.
Ratnim događanjima na područja Grada Gospića ovo područje je bilo izloženo u Domovinskom ratu i u II svjetskom ratu posebnom djelovanju neprijateljskih snaga, pa postoje svjedoci da se na tom području nalaze lokaliteti skupnih grobnica hrvatskog stanovništva.
3.
Ovo područje je nakon domovinskog rata 1995. nedovoljno zaštićeno te je postalo odlagalište otpada.
4.
Na području park - šume Jasikovac postojao je turističko - rekreativni i ugostiteljski objekt pod Upravom šumarije Gospić koja ga nije ni u minimalnom dijelu zaštitila i

Dopis skupine građana Ličko-senjskoj županiji str. 1.

obnovila iako je poznato da su se tu odigravali kulturni sadržaji još u prvoj polovici 19. stoljeća (Danica ilirska - 1843.god.)

Poznavajući spisak o zaštićenim dijelovima u Ličko - senjskoj županiji iz 1997. god. smatramo da i svi ostali navedeni objekti te vrste u Ličko - senjskoj županiji kao špilje, pećine , park - šume (Vujnović brdo) i spomenici prirode (Gacka vrela) zaslužuju da se ovaj naš zahtjev temeljito razmotri i donese odgovarajuća odluka.

Sa štovanjem!

Za skupinu građana:
1. Karlo Posavec, dipl. ing. šum.
2. Josip Cajnko, mr.
3. Zvonko Zdunić

Za Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
1. Ivan Vukić

Za časnički zbor Ličko - senjske županije:
Milan Čanić - Bićo

Za časnički zbor Grada Gospića:
Ante Došen

Za Ekološku udrugu "Kap života"
Ana Brkljačić , mr.

Za HPD "Visočicu" Gospić:
Ana Lemić, prof.

O tome obavijest:

1. Državna uprava za zaštitu prirode i okoliša, Ulica Grada Vukovara 78/III
2. Hrvatske šume, Uprava šuma Gospić
3. Grad Gospić
4. Županija Ličko - senjska
5. Županijski zavod za prostorno planiranje, razvoj i zaštitu okoliša Ličko - senjske županije, ul. Dr. A. Starčevića bb 53000 Gospić
6. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine n/r Ana Mlinar, prof., Mesnička 49 10000 Zagreb

U Gospiću, 27.1.2000. god.

Dopis skupine građana Ličko-senjskoj županiji str. 2.

7. ožujka 2000. primili smo pismo od Župnog ureda Gospić, kojeg je potpisao župnik vlč. Stipe Zeba i supotpisao biskup mons. dr. Mile Bogović, kojim nas izvještavaju da je pohvalna inicijativa da se oda poštovanje mnogima stradalima u Gospiću na kraju Drugoga svjetskog rata. Mišljenja su da unutar toga memorijalnog prostora nije potrebno izgraditi kapelicu jer u neposrednoj blizini postoji grobljanska kapelica sv. Marije Magdalene. Budući je stratište i grobište uz groblje, preporučuju da se uklopi u groblje i da se oslobodi svega onoga što narušava mir i dostojanstvo grobljanskog prostora.

ŽUPNI URED GOSPIĆ 7. ožujka 2000.
Kaniška 1
53000 GOSPIĆ
Broj: 39/200
Predmet: Uređenje memorijalnog prostora na groblju

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 16
53000 GOSPIĆ

Primili smo vaš dopis od 6. ožujka o. g. u svezi s uređenjem memorijalnog prostora uz groblje Sv. Marije Magdalene u Gospiću. Pohvalna je inicijativa da se bar sada oda poštovanje mnogim nevino stradalima u Gospiću na kraju drugog svjetskog rata.

Što se tiče gradnje kapelice unutar tog prostora, naše je mišljenje da to nije potrebno jer u neposrednoj blizini već postoji grobljanska kapelica Sv. Marije Magdalene. Čini nam se da bi bilo primjereno na spomen-obilježju staviti znak križa da se vidi da su ondje stradali vjernici. Budući da je prostor neposredno uz groblje, preporučujemo da se on uklopi u sastav groblja, što znači da se oslobodi svega onoga što narušava mir i dostojstvo grobljanskog prostora.

Za ostalo se ne smatramo nadležnima i bit ćemo zadovoljni svakim rješenjem kojim se na doličan način odaje poštovanje stradalima i koje je u skladu s postojećim zakonskim propisima.

S poštovanjem:

Župnik:
(Stjepan Zeba)

Vidio i odobrio

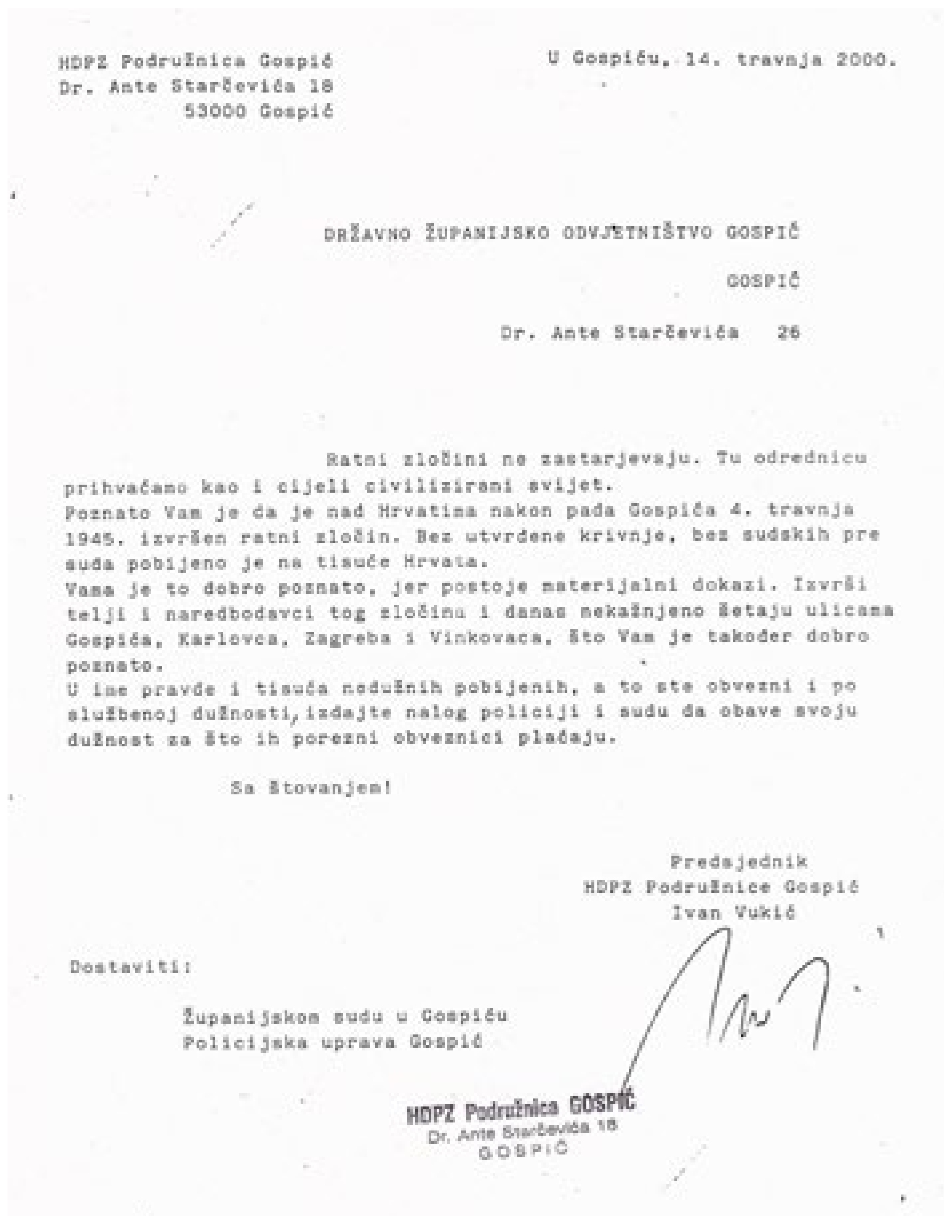
(Mons. dr. Mile Bogović)
pomoćni biskup – Gospić

Gospić, 7. ožujka 2000. godine.

Dopis Župnog ureda Gospić potpisan po vlč. Stipi Zebi i supotpisan po biskupu mons. dr. Mili Bogoviću

14. travnja 2000. HDPZ podružnica Gospić uputila je dopis Državnom županijskom odvjetništvu Gospić da u suradnji s policijom i sudbenom vlasti pokrenu postupak pronalaženja i osude počinitelja ratnih zločina u Ličko-senjskoj županiji. Tu obvezu dužni su ispuniti, na to ih obvezuje zakon jer ratni zločini ne zastarijevaju. Dopis je na uvid dostavljen Županijskom sudu u Gospiću i Policijskoj upravi Gospić.

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 14. travnja 2000.

DRŽAVNO ŽUPANIJSKO ODVJETNIŠTVO GOSPIĆ
GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 26

Ratni zločini ne zastarjevaju. Tu odrednicu prihvaćamo kao i cijeli civilizirani svijet.
Poznato Vam je da je nad Hrvatima nakon pada Gospića 4. travnja 1945. izvršen ratni zločin. Bez utvrđene krivnje, bez sudskih presuda pobijeno je na tisuće Hrvata.
Vama je to dobro poznato, jer postoje materijalni dokazi. Izvršitelji i naredbodavci tog zločina i danas nekažnjeno šetaju ulicama Gospića, Karlovca, Zagreba i Vinkovaca, što Vam je također dobro poznato.
U ime pravde i tisuća nedužnih pobijenih, a to ste obvezni i po službenoj dužnosti, izdajte nalog policiji i sudu da obave svoju dužnost za što ih porezni obveznici plaćaju.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Dostaviti:

Županijskom sudu u Gospiću
Policijska uprava Gospić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Zahtjev HDPZ podružnice Gospić Državnom županijskom odvjetništvu Gospić za pokretanje istrage za počinjeni ratni zločin

25. svibnja 2000. poslali smo dopis Ličko-senjskoj županiji, Županijskom poglavarstvu u kojemu ih izvještavamo da su jugoslavenski partizani izvršili najveće zločine u Gospiću 4. i 5. travnja 1945. Iz dostupnih dokumenata razvidno je da su ubijali do 1953., najmlađa žrtva bila je stara16, a najstarija 78 godina. Iz pijeteta prema žrtvama, radi povijesnog pamćenja, molimo ih da budu pokrovitelji obilježavanja *4. travnja, dana gospićkih žrtava.*

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 25. svibnja 2000.

Predmet: Molba za obilježavanje
dana gospićkih žrtava
4. travnja 1945.

ŽUPANIJA LIČKO SENJSKA
ŽUPANIJSKO POGLAVARSTVO

Dolaskom partizanske vlasti u Gospić 4. travnja 1945. izvršen je neviđen zločin nad Hrvatima. Najteže je bilo 4. i 5. travnja, kad su odredi za likvidaciju, po ranije od odbornika napravljenim popisima, vršili ubijanje svih za koje su mislili da su im ideološki protivnici.
Ratni zločin je tim veći jer je počinjen iza rata u miru, uglavnom bez sudskih presuda i mogućnosti žrtvama da se brane.
Iz dostupnih dokumenata vidljivo je da je najmlađi ubijeni imao 16 godina, a najstariji 78 godina.
Iz pijeteta prema žrtvama, radi povijesnog pamćenja, molimo Vas da ŽUPANIJA LIČKO SENJSKA bude pokrovitelj obilježavanja dana gospićkih žrtava 4. travnja 1945.
Većina pobijenih je iz naše županije, pa zato molimo da ŽUPANIJA bude pokrovitelj, kako je to HRVATSKI DRŽAVNI SABOR prema bleiburškim žrtvama.

Sa štovanjem!

Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Molba Ličko-senjskoj županiji da prihvati pokroviteljstvo nad obilježavanjem crne obljetnice spomena na gospićke žrtve

25. svibnja 2000. poslali smo Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu na uvid i usvajanje skice za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić* uz groblje sv. Marije Magdalene. Izvijestili smo ih da Hrvatsko društvo političkih zatvorenika prihvaća obvezu investitora izgradnje. Taj posao možemo obaviti uz pomoć domoljuba iz domovine, iseljene Hrvatske i Savezne Republike Njemačke te moralne potpore katoličke crkve. Podnijet ćemo zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole, izvedbenim projektom riješit će se svi detalji i uređenje okoliša. „**Ni na jednu našu molbu i dopis niste nam odgovorili pa ako to i sada ne uradite, nećete nas iznenaditi. U Jugoslavenskim robijašnicama naučili smo znati trpjeti i bit strpljivi, ali uvijek u službi Doma i Naroda".**

HDPZ Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 25. svibnja 2000.

GRAD GOSPIĆ
GRADSKO POGLAVARSTVO

U privitku Vam dostavljamo na usvajanje idejnu skicu za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju SPOMEN OBILJEŽJA GOSPIĆ uz groblje Svete Marije Magdalene, pobijenim Hrvatima od 4. travnja 1945.

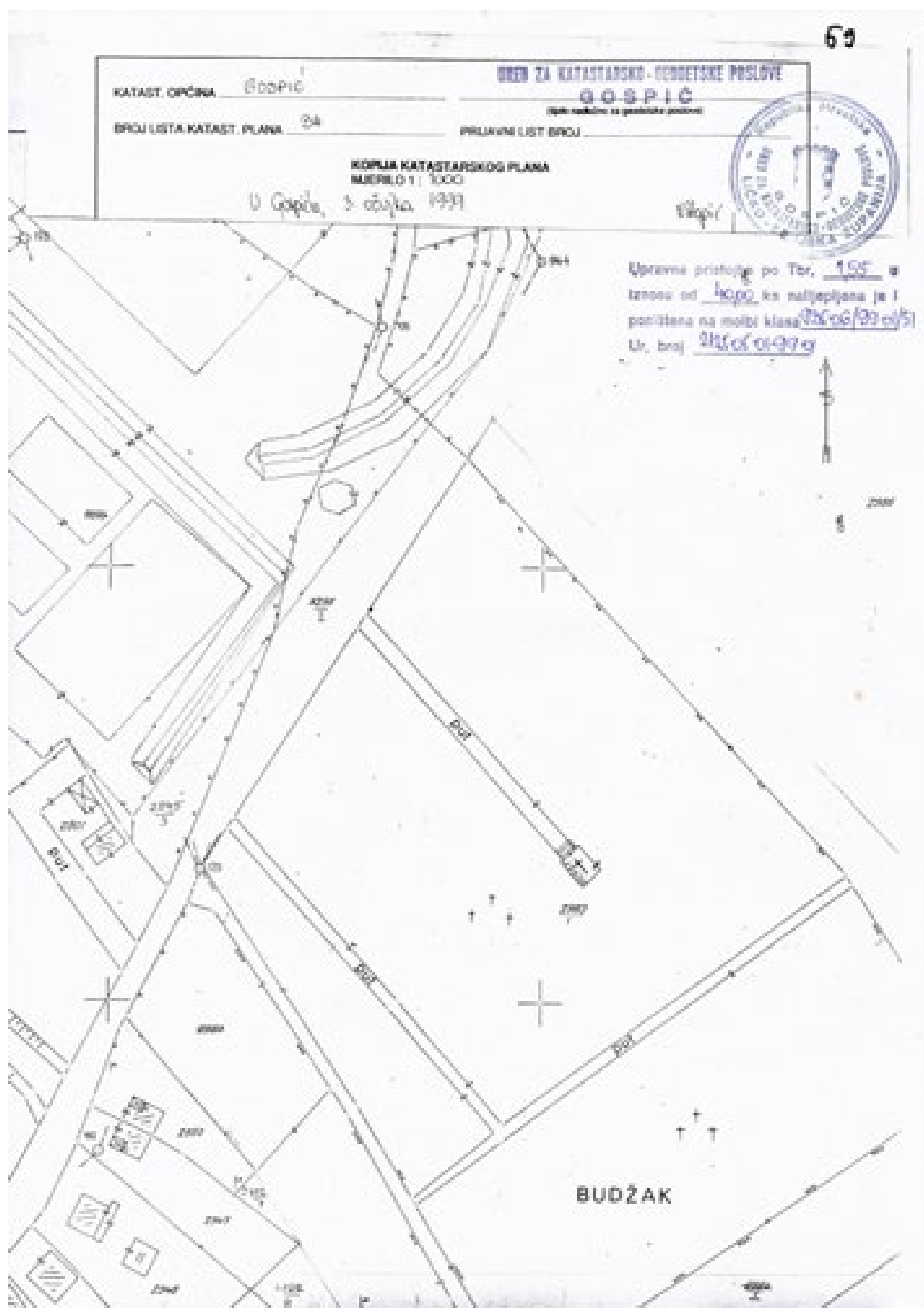
Ovim projektom zadovoljeni su svi: korisnici nogometnog igrališta, groblja, stanovnici okolnih kuća i štovatelji žrtava.
Kako su na ovom prostoru sahranjeni i ubijeni njemački vojnici, obveze prema njima riješiti će se na državnoj razini.
Ujedno Vas izvještavamo da HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA prihvaća obvezu investitora izgradnje, jer u ovim teškim gospodarskim uvjetima, taj posao možemo obaviti uz pomoć domoljuba u zemlji i inozemstvu, Savezne republike Njemačke i moralne podpore katoličke crkve, koju već imamo.
Podnest ćemo zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole, a izvedbenim projektom riješiti će se svi detalji i oblikovanje površina.
Na nijednu našu molbu i dopis niste nam odgovorili, pa ako to i sada ne uradite nećete nas iznenaditi. U Jugoslavenskim robijašnicama naučili smo znati trpjeti i biti strpljivi, ali uvijek u službi Doma i Naroda.

Sa štovanjem!

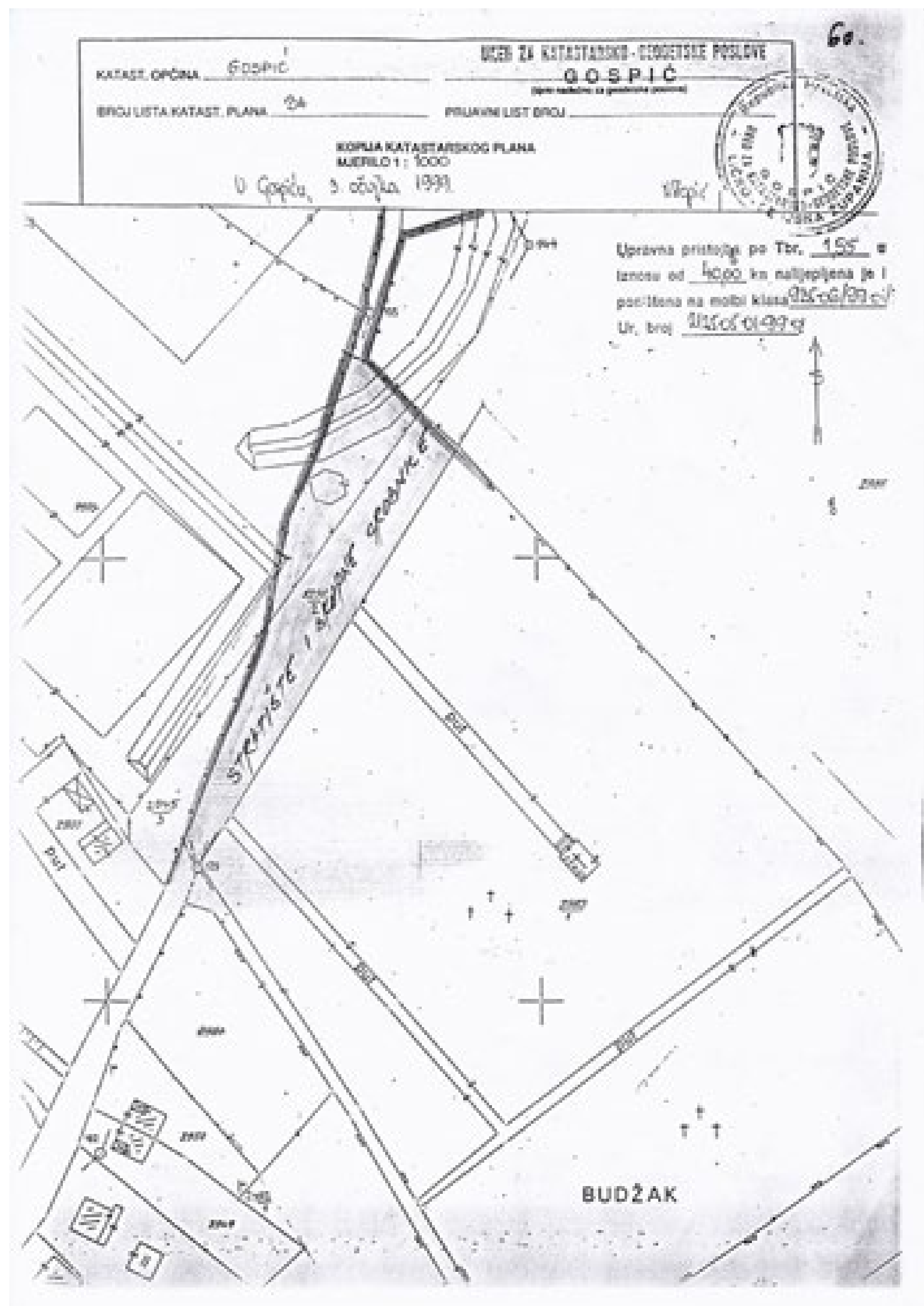
Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Dopis Gradu Gospiću s privitcima skica za izdavanje lokacijske dozvole Spomen-obilježja Gospić

Katastarski plan Gradskog groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću

Katastarski plan Gradskog groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću ispred kojeg je stratište i skupno grobište pobijenih Hrvata i lojalnih građana NDH

Skica Spomen - obilježja Gospić

SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ

Na prostoru između postojećeg groblja Sv. Marije Magdalene i športsko-rekreacijskog kompleksa u Gospiću planira se uređenje spomen obilježja na kojem je bilo stratište i skupna grobnica.

Prostor obuhvaća površinu od 2610m^2. Dio će biti uređen kao gradska šetnica – aleja, dio kao prostor spomen obilježja te dio kao parkiralište.

Prostor spomen obilježja bit će odvojen zidom od športsko-rekreacijskog kompleksa, dok se prema groblju uređuje pješačka površina s drvoredom i klupama. Središnji dio je trg – plato za okupljanje s križem i vodenom površinom.

Postojeći se objekt zadržava i preuređuje kao izložbeni prostor s dokumentacijom o žrtvama i događajima, a ostali dio se uređuje kao parkovna površina – travnjak.

Kolni prilaz za športsko rekreacijski centar se osigurava tako da s postojeće ulice prometnica skreće lijevo do parkirališta. Taj bi dio bio uređen s visokim zelenilom koje odvaja spomen prostor od parkirališta.

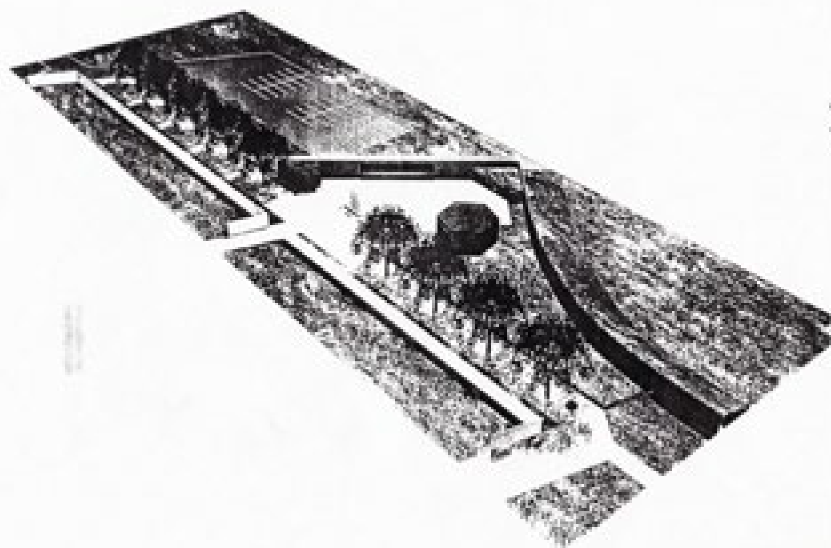
Elementi uređenja:

- aleja – popločenje širine 6m dužine 120m, ukupno 720m^2, u sredini kružni otoci za drvored, između dvostrane klupe;
- trg – popločenja podignuto za 30cm, ukupne površine oko 240m^2;
- zelenilo na prilaznom dijelu uz parkiralište i oko trga;
- zid visine 2,5m s proširenjem na prilazu trgu, ukupne dužine 90m, s unutrašnje strane zida ploča s imenima poginulih i postolje za svijeće, skulptura pieta;
- postojeći objekt površine 40m^2 – funkcionalno i oblikovno preuređenje;
- križ i vodena površina s kaskadom;
- na početku i na kraju aleje postavlja se obilježje s informacijom;
- zidom se završava nasip prema igralištima dok se dio nasipa prema parkiralištu uklanja ili rekonstruira.

Od infrastrukture predviđena je javna rasvjeta, vodovod i odvodnja oborinske vode s popločenih površina.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić

Grafička prezentacija – Studio A

Spomen - obilježje Gospić

25. svibnja 2000. podnijeli smo **Zahtjev** Ličko-senjskoj županiji, Uredu za prostorno uređenje, stambeno komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Ispostavi ureda Gospić, **za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić.***

Uz zahtjev smo priložili **Idejnu skicu za lokacijsku dozvolu** koju je izradila tvrtka Teh-projekt gradnja d.o.o., a ovjerio ju je dipl. ing. Zdenko Rukavina. Idejna skica za lokacijsku dozvolu izrađena je po predlošku Antuna-Tuna Paunovića, projektanta-urbanista.

Također smo predložili da nas Poglavarstvo imenuje investitorima izgradnje, jer smo spremni tu zadaću odgovorno obaviti.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA PODRUŽNICA GOSPIĆ A. STARČEVIĆA 18 GOSPIĆ

Ime, prezime i adresa podnosioca zahtjeva

IVAN VUKIĆ
PREDSJEDNIK PODRUŽNICE HDPZ GOSPIĆ

Ime, prezime i adresa zastupnika / punomoćnika podnosioca zahtjeva

ŽUPANIJA LIČKO - SENJSKA
Ured za prostorno uređenje,
stambeno komunalne poslove,
graditeljstvo i zaštitu okoliša
Ispostava ureda u Gospiću

ZAHTJEV
za izdavanje lokacijske dozvole

za zahvat u prostoru SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ
građenje / rekonstrukcija i vrsta građevine
KRAJ GROBLJA SV. MARIJE MAGDALENE

I. OPĆI PODACI O LOKACIJI

GROBLJE SV. M. MAGDALENE — naselje
MIROSLAVA KRALJEVIĆA — ulica i broj
GOSPIĆ — općina - grad

na k.č.br. 5296/2 k.o. GOSPIĆ

II. OBAVEZNI PRILOZI ZAHTJEVU
1. Dokaz o pravnom interesu podnosioca zahtjeva
2. Izvadak iz katastarskog plana
3. Opis i idejno rješenje namjeravanog zahvata u prostoru
~~4. Izjava o skloništu~~
5. Pristojba na zahtjev ~~20.00 Kn~~

U Gospiću, 25. 5. 2000.

Potpis podnosioca zahtjeva

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole za Spomen-obilježje Gospić

NARUČITELJ: HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA - PODRUŽNICA GOSPIĆ

GRAĐEVINA: SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ
kraj groblja Sv. Marije Magdalene

IDEJNA SKICA ZA LOKACIJSKU DOZVOLU

TEH-PROJEKT GRADNJA
d. o. o.
ZAGREB, Savska cesta 191
Tel. 224-343

IZRADIO: ZDENKO RUKAVINA, dipl. ing.

Zagreb, svibnja 2000.

71

SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ

Opis zahvata s idejnim rješenjem za lokacijsku dozvolu

1. Predmet i obuhvat rješenja

Na prostoru između postojećeg groblja i sportsko - rekreacijskog kompleksa u Gospiću planira se uređenje spomen obilježja na kojem je bilo stratište i skupna grobnica.

Prostor zahvata obuhvaća parcele: 2045/3, 5296/2 i 2045/2 ukupne površine 2610 m^2 s tim da će dio biti uređen kao gradska šetnica - aleja, dio za prostor spomen obilježja te dio kao parkiralište.

Formirat će se parcele:

- javno prometne površine (ulaz u sportski centar)
- spomen obilježja i aleje (pješačka površina i zelenilo i drvored)
- parcela sportsko rekreacijskog kompleksa će se korigirati a parkiralište je u sklopu te parcele.

2. Planirano uređenje prostora

Koncepcija je takva da se oblikuje prostor spomen obilježja odvojen zidom od sportsko rekreacijskog kompleksa, dok se prema groblju uređuje pješačka površina s drvoredom i klupama. Središnji dio je trg - plato za okupljanje s križem na postamentu.

Postojeći objekt se zadržava i preuređuje kao izložbeni prostor s dokumentacijom o žrtvama i događajima, a ostali dio uređuje se kao parkovna površina - travnjak.

Kolni prilaz osigurava se za sportsko rekreacijski kompleks tako da s postojeće ulice prometnica skreće lijevo do parkirališta. Taj dio bio bi uređen s visokim zelenilom koje odvaja spomen prostor od parkirališta.

Elementi uređenja:

- aleja: popločenje širine 6 m dužine 120 m, ukupno 720 m^2, u sredini kružni otoci za drvored, između dvostrane klupe.
- trg: popločenje spušteno za oko 20 cm niže, ukupne površine oko 240 m^2 zelenilo - travnjak spomen obilježja
- zelenilo na prilaznom dijelu uz parkiralište
- zid visine 2,5 m (kamen ili opeka) s proširenjem na prilazu trgu, ukupne dužine 90 m, s unutrašnje strane zida ploča s imenima poginulih i postolje za svijeće,
- postojeći objekt P 40 m^2 funkcionalno i oblikovno preuređenje, 50 m^2
- križ

Zidom se završava nasip prema igralištima dok se dio nasipa prema parkiralištu uklanja ili rekonstruira.

Od infrasturkture predviđen je javna rasvjeta, vodovod i odvodnja oborinske vode s popločenih površina.

Svi detalji i oblikovanje površina odredit će se projektom.

Grafički prikazi:

0 - Katastarska kopija
1 - parcelacija
2 - skica uređenja
3 - perspektiva
4 - fotodokumentacija postojećeg stanja

TEH-PROJEKT GRADNJA d.o.o.
ZAGREB, Sr... cesta 191
Tel.: ...

72

IZVADAK IZ ZEMLJIŠNE KNJIGE

Katastarska općina: Gorjić

Broj kat. pos. lista ~~Zemljišnoknjižni uložak~~: 2311, 2312

A

POSJEDOVNICA

Redni broj	Broj zemljišta	Oznaka zemljišta	Površina ha	a	m²	Primjedbe
1.	5295	put Ostale čest. kao neg. ispuštene		24	28	

B

VLASTOVNICA

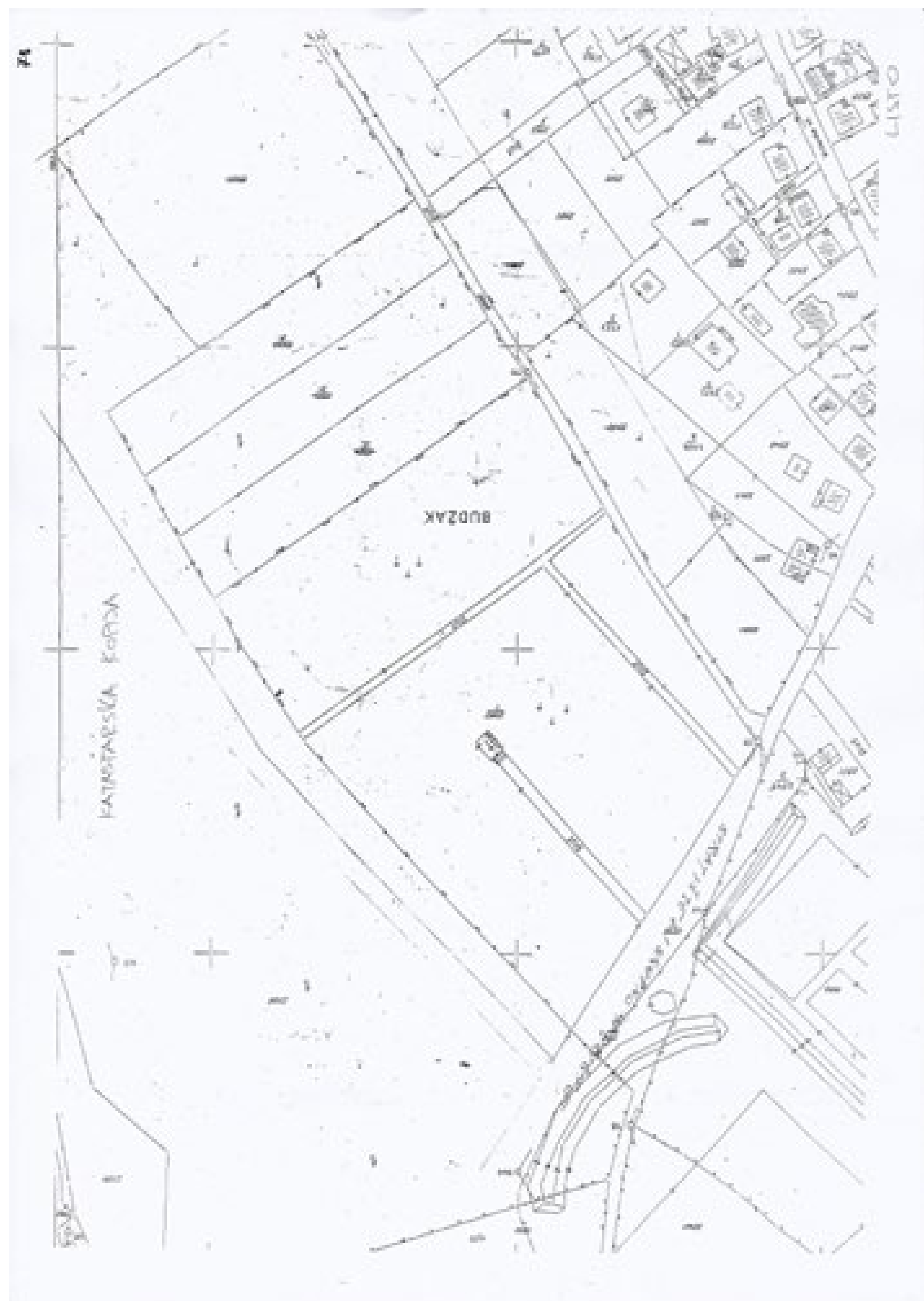
Redni broj	UPISI	Primjedbe
	Vlasništvo:	
1.	Javno dobro	

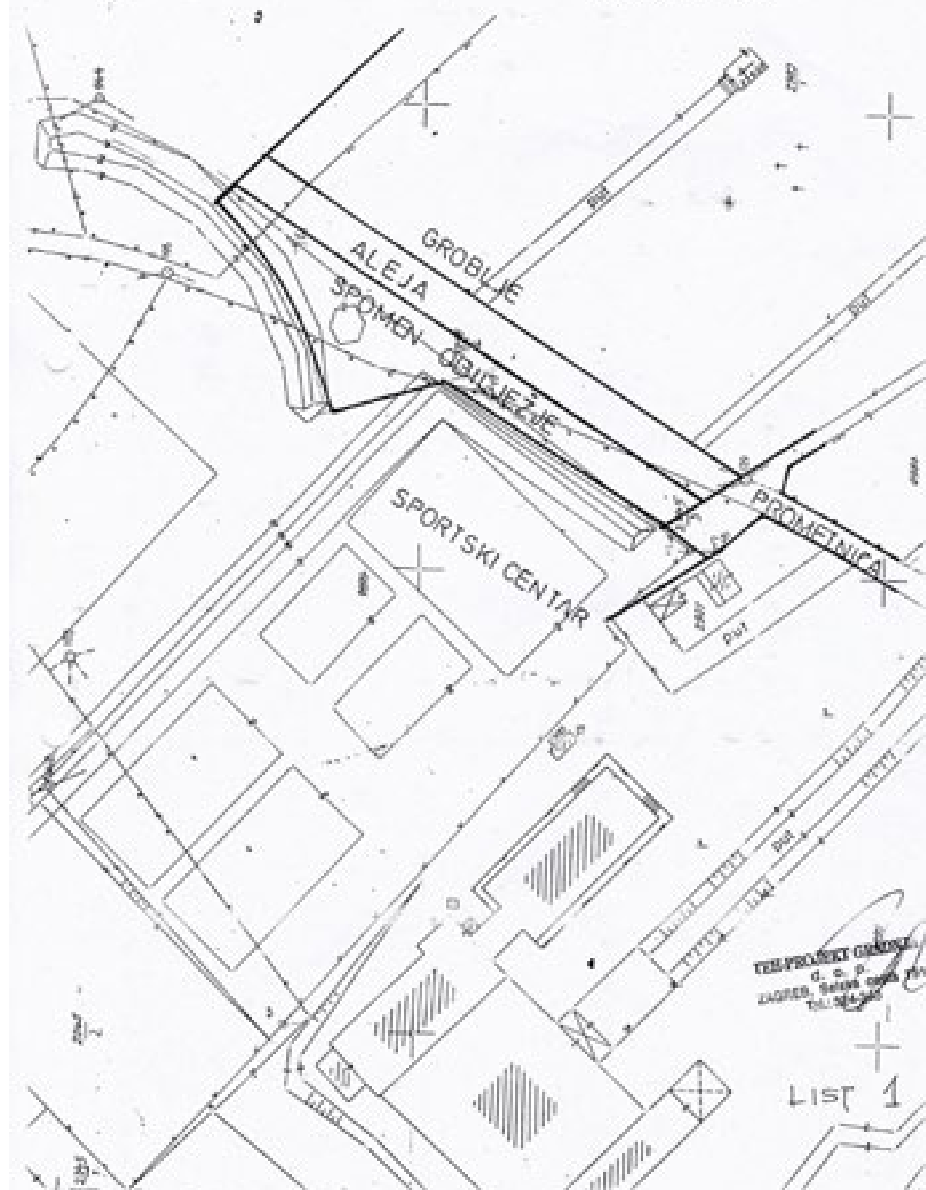
Zemljišnoknjižni izvadak mali

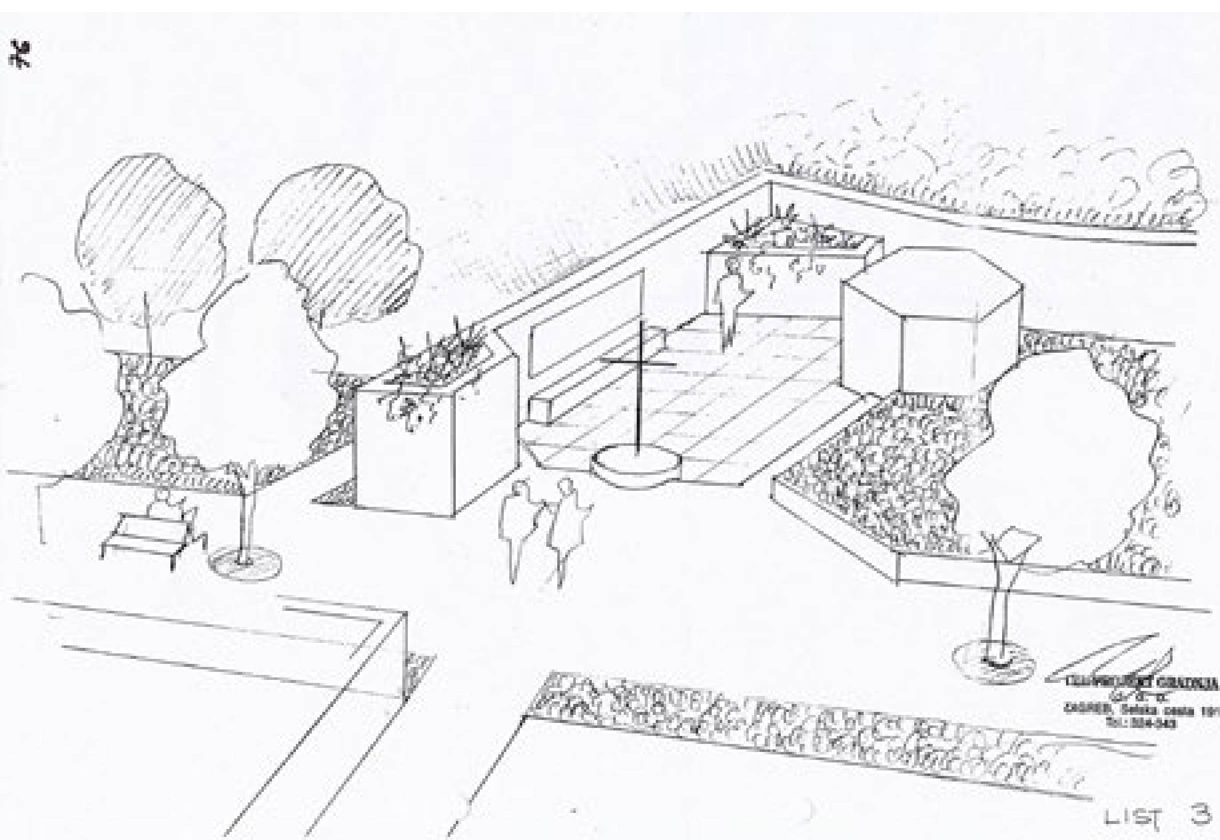
C

TERETOVNICA

Redni broj	UPISI	Kuna	Lp	Primjedbe
	Tereta nema			
	Br. knj. ur.: 2212/00			
	Odobrenje od prijave — Općinski sud Gospić, zemljišno-knjižni odjel, Gospić [illegible] 2000			
	Republika Hrvatska — Općinski sud u Gospiću			A. Antočić (?)

BUDZAK

SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ
74
Idejna skica za lokacijsku dozvolu
Parcelacija M: 1: 1000
GROBLJE
ALEJA
SPOMEN OBILJEŽJE
PROMETNICA
SPORTSKI CENTAR
put
LIST 1

LIST 3

Postavljena privremena ograda za zabranu automobilskog prometovanja preko skupnog stratišta i grobišta. Lijevo na sredini skupnog stratišta i grobišta je javni WC kojeg je izgradila komunistička vlast na velikoj skupnoj grobnici pobijenih žrtava.

SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ

Na prostoru između postojećeg groblja Sv. Marije Magdalene i športsko-rekreacijskog kompleksa u Gospiću planira se uređenje spomen obilježja na kojem je bilo stratište i skupna grobnica.

Prostor obuhvaća površinu od 2610m². Dio će biti uređen kao gradska šetnica – aleja, dio kao prostor spomen obilježja te dio kao parkiralište.

Prostor spomen obilježja bit će odvojen zidom od športsko-rekreacijskog kompleksa, dok se prema groblju uređuje pješačka površina s drvoredom i klupama. Središnji dio je trg – plato za okupljanje s križem i vodenom površinom.

Postojeći se objekt zadržava i preuređuje kao izložbeni prostor s dokumentacijom o žrtvama i događajima, a ostali dio se uređuje kao parkovna površina – travnjak.

Kolni prilaz za športsko-rekreacijski centar se osigurava tako da s postojeće ulice prometnica skreće lijevo do parkirališta. Taj bi dio bio uređen s visokim zelenilom koje odvaja spomen prostor od parkirališta.

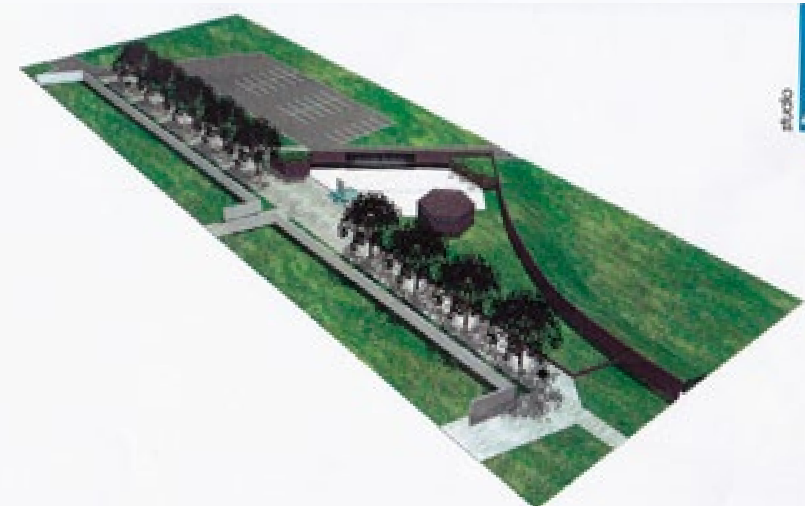
Elementi uređenja:

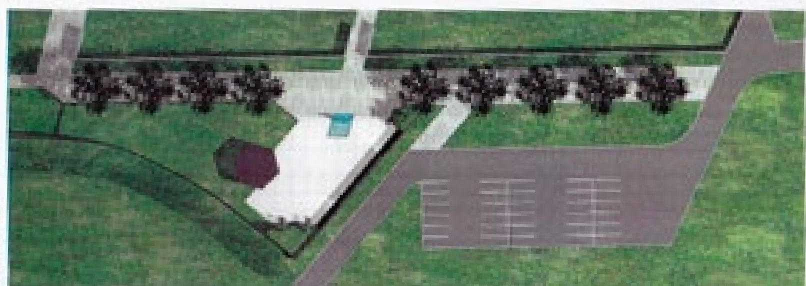
- aleja – popločenje širine 6m dužine 120m, ukupno 720m², u sredini kružni otoci za drvored, između dvostrane klupe;
- trg – popločenje podignuto za 30cm, ukupne površine oko 240m²;
- zelenilo na prilaznom dijelu uz parkiralište i oko trga;
- zid visine 2,5m s proširenjem na prilazu trgu, ukupne dužine 90m, s unutrašnje strane zida ploča s imenima poginulih i postolje za svijeće, skulptura pieta;
- postojeći objekt površine 40m² – funkcionalno i oblikovno preuređenje;
- križ i vodena površina s kaskadom;
- na početku i na kraju aleje postavlja se obilježje s informacijom;
- zidom se završava nasip prema igralištima dok se dio nasipa prema parkiralištu uklanja ili rekonstruira.

Od infrastrukture predviđena je javna rasvjeta, vodovod i odvodnja oborinske vode s popločenih površina.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić

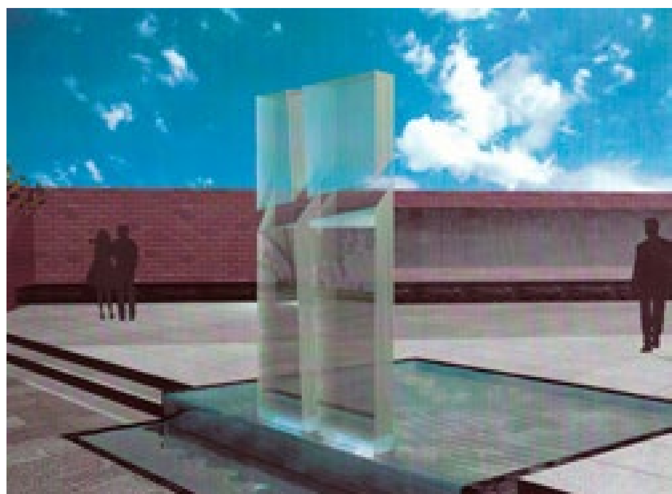
Grafička prezentacija – Studio A

Nacrt Spomen - obilježja Gospić

26. lipnja 2000. HDPZ podružnica Gospić dobila je podršku udruge Ličana „Vila Velebita", društva Gospićana u Zagrebu, za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić.*

UDRUGA LIČANA "VILA VELEBITA" - DRUŠTVO GOSPIĆANA U ZAGREBU, 10000 ZAGREB, DRAŠKOVIĆEVA 27/I (za poštanske usluge: 10000 ZAGREB, Čakovečka br.17)

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA – PODRUŽNICA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE, 53000 GOSPIĆ, UL.DR.ANTE STARČEVIĆA

PREDMET: Podrška ostvarenju spomen obilježja Gospić, kraj groblja Sv. Marije Magdalene.

Pozivom na veliki broj naših gospićkih Hrvata okupljenih u našem gore imenovanom Društvu svim srcem dajemo podršku ostvarenju spomen obilježja na masovnom stratištu kraj gospićkoga katoličkog groblja Sv.Marije Magdalene, na kom su nakon rata 1945. godine srbočetnici u partizanskim odorama na razne načine likvidirali više stotina gospićkih i ličkih Hrvatica i Hrvata, kojima je jedina krivnja bila u tom što su se kao Hrvati rodili i što im odlazak k partizanima u šumu i suradnju s njima nisu dozvoljavale njihova tradicionalna čvrsta vjera u Boga i njihova ljubav spram hrvatskoj domovini.

Među nama Gospićanima i Ličanima u Zagrebu dosta je onih koji dobro pamte one grozne crne gospićke dane kad su u pobjedničkoj euforiji partizani, koji su sebe zvali antifašisti, nemilosrdno ubijali. Dosta ih je među nama koji dane našega gospićkog Sudnjeg dana iz 1945. godine nose utkane u svojoj teškoj sudbini.

Jedino što tražimo i na čemu bez ustupka inzistiramo u svezi s ostvarenjem hrvatskoga spomen obilježja u gospićkom katoličkom graoblju jest zahtjev da se Hrvatsko društvo političkih zatvorenika-Podružnica Ličko-senjske županije čvrsto založi da se u kontekstu toga ostvarenja u potpunosti ukloni postojeći zahod, koji bi bio teška uvrijeda i grozna devastacija toga našega svetog mučeničkog hrvatskog mjesta. Nikakve primisli pri tome ne mogu potkrijepiti zadržavanje tog zahoda, koji je i građen kao sastavni dio obližnjega stadiona i koji je podignut na nevinim kostima naše braće i naših očeva! Ostavimo li taj zahod, neoprostivim smrtnim grijehom ćemo uvrijediti duše nevinih koji su tu strijeljani i obješeni, i u gospićku hrvatsku povijest ćemo se upisati na način pred kojim naši potomci neće imati izbora, do li zgražanja i podsmijeha.

U Zagrebu, 26.lipnja 2000.godine.

Za Društvo Gospićana u Zagrebu: Zvonimir Kosović, predsjednik.

Pismo podrške udruge Ličana „Vila Velebita" otvaranju Spomen-obilježja Gospić

2. srpnja 2000. poslali smo dopis udruzi Ličana „Vila Velebita" kojim im zahvaljujemo na ukazanoj potpori za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić*, no ne možemo prihvatiti prijedlog da se sruši javni zahod izgrađen na jednoj skupnoj grobnici. Zahod je sam po sebi spomenik jednom bezumnom dobu kroz koji smo prošli. Taj zahod opterećuje nečistu savjest komunista i njihovih slugana, htjeli bi ga srušiti jer ono čega nema nije ni postojalo. Zahod se nije koristio ni u doba komunističke vladavine, a i dalje se neće koristiti, već će biti spomenik i podsjetnik na suludo zločinačko doba Titove vladavine.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA U Gospiću,2. srpnja 2000.
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

Predmet: Odgovor na pismo podrške
od 26. lipnja 2000.

UDRUGA LIČANA "VILA VELEBITA"
DRUŠTVO GOSPIĆANA U ZAGREBU
10000 Zagreb
Draškovićeva 27/I.

Hvala Vam što u jednom dijelu podupirete naša nastojanja da se stratište i skupno grobište pobijenih Hrvata iza 4. travnja 1945. kraj groblja Svete Marije Magdalene u Gospiću na dostojan način obilježi.
Ne možemo prihvatiti Vaš prijedlog da se javni zahod za potrebe igrališta izgrađen na jednoj skupnoj grobnici sruši. Mnogi bi ga željeli srušiti, prvenstveno komunisti, pa eto i Vi.
Taj zahod opterećuje nečistu komunističku savjest i savjest mnogih, koji su bili svjedoci svih tih događaja na tom prostoru, a iz shvatljivih razloga nisu imali dovoljno građanske hrabrosti suprostaviti se nasilničkoj, zločinačkoj, partizanskoj i srbokomunističkoj vlasti.
Zahod je sam po sebi spomenik jednog bezumnog vremena kroz koji smo prošli. On rječito govori o žrtvi, krvnicima i nama. Sruši li ga se nestat će dokaza, a onog čega nema - nije se ni dogodilo.
Mi smo lakomislen narod, bez izgrađenog povijesnog pamćenja. Već smo zaboravili što nam se događalo prije i tijekom Domovinskog rata, a kako nećemo ono što se dogodilo 1945. godine, što je za mnoge davna prošlost.
Naravno, ni u ludilu ne pomišljamo da bi zahod bio u upotrebi, kao što nije ni sada, već bi se kao spomenik opremio tako da putniku i namjerniku svjedoči da stoji na svetom tlu, mjestu neviđenog zločina nad Hrvatima.
Žrtve će time biti uzdignute, a ne poniženo. Potomcima će biti svjedočanstvo i upozorenje da ne dozvole da im se ovako krvava i ponižavajuća prošlost više ikada ponovi.
Mi nismo za rušenje spomenika i građevina koje svjedoče o minulom vremenu i ljudima. S povijesne distance oni su istiniti svjedoci.
Jedino naši potomci koji neće biti opterećeni kao mi uz sveobuhvatnu raščlanbu struke: povijesničara, sociologa, psihologa, pravnika, urbanista, arhitekata i drugih mogu donijeti takvu odluku.
Mi Hrvati najviše smo sami sebi napravili zla zbog svoje nesložnosti. Najodgovornija je hrvatska inteligencija, koja je umjesto predvodništva u borbi za hrvatsku samostojnost uvijek iznova tražila novog gospodara.
Rado ćemo prihvatiti da nam se potomci smiju, kako Vi to kažete,samo

Odgovor udruzi Ličana „Vila Velebita" u svezi otvaranja Spomen-obilježja Gospić str.1.

02.07.2000.

neka ne ponove naše pogreške.
Gospodin Ranko Šimić također se uključio na svoj način oko uređenja ovog prostora. On također želi srušiti zahod i preko njega izgraditi cestu, a na malom prostoru između te ceste i groblja izgraditi spomen kapelicu u slogu starohrvatskih kapelica uz Jadransku obalu. Ona nebi bila udaljena niti pedeset metara od postojeće kapelice u groblju, koja je u ratu teško oštećena i još uvijek nije popravljena.
Možda su Vaša razmišljanja bliža njegovom?
U svakom slučaju kakvo god se izgradi Spomen obilježje i ako se uopće i ne izgradi ući će u povijest i rječito će govoriti o nama i vremenu u kojem smo živjeli. Pa i ova naša pisma i ostali pisani materijali pohranjeni u Državnom povijesnom arhivu prilog su tome.
Podnijeli smo zamolbu Županijskom poglavarstvu LIČKO SENJSKE ŽUPANIJE da bude pokrovitelj obilježavanja dana gospićkih žrtava svakog 4. travnja, kao što je Hrvatski državni sabor bleiburškim žrtvama.
Uz Svetu misu zadušnicu, odavanja počasti pobijenim na groblju Svete Marije Magdalene, te prigodnim programom dostojnim težini i veličini žrtve sudjelovala bi cijela županija pa i šire.
Također smo podnijeli zahtjev ŽUPANIJSKOM DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU da podigne optužnicu protiv naredbodavaca i izvršitelja zločina nad Hrvatima od 4. travnja 1945. pa do 1950. godine. O tome smo obavijestili ŽUPANIJSKI SUD U GOSPIĆU i gospićku policiju
Županijsko državno odvjetništvo i Županijski sud posjeduju vjerodostojne dokumente o zločinu i imena naredbodavaca i izvršitelja zločina.
Mi ne tražimo da se ti starci-zločinci osude na dugogodišnje vremenske kazne. Tražimo da se osudi zločin, a oni da svjedoče o tome zločinu i da nam kažu gdje su stratišta i grobnice pobijenih.
Ratni zločini ne zastarijevaju. Tu odrednicu prihvaćamo i tražimo da se primjeni na sve, a ne samo na branitelje hrvatske samostojnosti.
Zbog Vašeg tvrdog stava oko Spomen obilježja ne očekujemo Vašu podršku glede ovoga.
Mi, hrvatski politički uznici naučili smo trpjeti i biti strpljivi, ali uvijek u službi Doma i Naroda.
Vjerujemo u hrvatsku budućnost. Vjerujemo da će naši potomci imati više građanske hrabrosti od nas i da će se znati oduprijeti svim zlima.

S poštovanjem!

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Predsjednik: Ivan Vukić

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Odgovor udruzi Ličana „Vila Velebita" u svezi otvaranja Spomen-obilježja Gospić str. 2.

4. prosinca 2000. poslali smo pisanu molbu Gradu Gospiću, Gradskom poglavarstvu da usvoje naše ranije dostavljene im prijedloge:

1. Izgradnju *Spomen-obilježja Gospić* kraj groblja sv. Marije Magdalene u znak pijeteta na hrvatske žrtve koje su pobili jugoslavenski partizani pri ulazu u nebranjeni Gospić 4. travna 1945. i u narednim godinama.

2. Park-šumu Jasikovac proglasiti *Spomen-parkom palima za Dom*.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
53000 GOSPIĆ, Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 4.12.2000.god.

GRAD GOSPIĆ
Gradsko poglavarstvo

Ponovno Vam se obraćamo zamolbom za usvajanje ranije dostavljenih Vam naših prijedloga:

1. Izgradnja SPOMEN OBILJEŽJA kraj groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću pobijenim Hrvatima nakon 4. travnja 1945. godine, prema dostavljenoj Vam idejnoj skici, a koju Vam ponovno dostavljamo u privitku.
   Naša udruga prihvaća obvezu investitora izgradnje. Nakon izdavanja lokacijske dozvole izraditi ćemo izvedbeni projekt kojim će se riješiti svi detalji i oblikovanje površina.
2. JASIKOVAC – park šumu proglasiti SPOMEN PARKOM PALIM ZA DOMOVINU. Tako bi odali dužnu počast svim Hrvatima ubijenim u Jasikovcu i svima onima za čije se grobove ne zna, a koje je pobila partizanska srbokomunistička vlast.
   Uz ovo, poznato je da su se u Jasikovcu odvijali sportski i kulturni sadržaji još u prvoj polovici 19. stoljeća (Danica Ilirska – 1843. god.).
3. Židovska zajednica u Hrvatskoj u postupku je obilježavanja Jadovnog kao mjesta stradanja židovskog naroda. U ratnim uvjetima i povijesnim okolnostima pod kojima je nastala NDH, mi Hrvati napravili smo pogrešan iskorak, zbog kojega žalimo.
   Nakon završetka Drugog svjetskog rata, dakle u miru, što zločinu daje dodatnu težinu, partizanska srbokomunistička vlast ubila je i u Šaranovu jamu na Jadovnom bacila stotine Hrvata.
   Ne osporavamo postavu spomen ploče, ali na njoj mora biti upisan i partizanski zločin nad Hrvatima.

S poštovanjem,

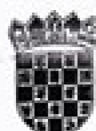
Predsjednik
HDPZ Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Privitak: - Idejna skica za lokacijsku dozvolu,
- Zaštićeni dijelovi prirode u Ličko-senjskoj županiji

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Pismo Gradu Gospiću u kojem tražimo izgradnju Spomen-obilježja Gospić, proglašenje park-šume Jasikovac Spomen-parkom palim za Dom i Jadovno, kao skupno stratište i grobište pobijenih Hrvata nakon 4. travnja 1945.

82

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE
Ilica 44/II, tel. 01 432-022, 432-023
fax. 431-515

Klasa: 612-07/97-01/
Ur. br.: 532-10-97-2
Zagreb: 21. listopada 1997.

Županijski zavod za prostorno
uređenje
n/r gđa. Biserka Polić
53000 Gospić
dr. A. Starčevića 19

Predmet: Zaštićeni dijelovi
prirode u županiji
Ličko-senjskoj.

Prema dogovoru šaljemo vam popis zaštićenih dijelova prirode u vašoj županiji.

Ličko-senjska ž.

stara općina: objekt:	kategorija:	reg.br.
Gospić		
Amidžina pećina /Predviđeno skidanje zaštite/	spomenik prirode-geomorfološki	st. reg.br. 154
Jasikovac	park šuma	59
Ledenica - spilja	spomenik prirode-geomorfološki	599
Medina pećina - /Predviđeno skidanje zaštite/	spomenik prirode-geomorfološki	st. reg.br. 155
Ostrovica - spilja	spomenik prirode-geomorfološki	600
Pčelinja pećina	spomenik prirode-geomorfološki	601
Petrićeva pećina	spomenik prirode-geomorfološki	602
Samogradska pećina	spomenik prirode-geomorfološki	181
Velebit	park prirode	774
Velnačka glavica	spomenik prirode-paleontološki	637
Vujnovića brdo	park šuma	57
Otočac		
Gacka - vrela	spomenik prirode - hidrološki	682
Plitvička jezera	nacionalni park	1
Velebit	park prirode	774

Pag		
Lun - divlja maslina	posebni rezervat- botanički	91
Senj		
Hajdučki i Rožanski kukovi	strogi rezervat	577
Štirovača	posebni rezervat - šumske vegetacije	223
Velebit	park prirode	774
Velebitski botanički vrt	spomenik parkovne arhitekture - botanički vrt	584
Zavižan - Balinovac - Zavižanska kosa	posebni rezervat- botanički	663
Zavratnica	spomenik prirode-geomorfološki	178
Visibaba -botanički	posebni rezervat- botanički	bb
Donji Lapac		
Bijeli Potoci - Kamensko	zaštićeni krajolik	664
Velika Plješivica - Drenovača	posebni rezervat - šumske vegetacije	44
Korenica		
Bijeli potoci - Kamensko	zaštićeni krajolik	664
Crna pećina	spomenik prirode-geomorfološki	139
Čorkova uvala	posebni rezervat - šumske vegetacije	226
Golubnjača pećina	spomenik prirode-geomorfološki	137
Laudonov Gaj	park šuma	225
Plitvička jezera	nacionalni park	1
Sertić Poljana - tise	spomenik parkovne arhitekture - skupina stabala	74
Šupljara pećina	spomenik prirode-geomorfološki	138
Velika Plješivica - Javornik - Tisov vrh	posebni rezervat - šumske vegetacije	45

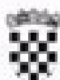
S poštovanjem,

5. prosinca 2000. pokopani su dijelovi posmrtnih ostataka Hrvata koje su pobili jugoslavenski partizani nakon pada Gospića, a strojno ih je iskopala Elektrolika prilikom iskopa kanala za polaganje električnog kabela. Pokop je izvršen uz grobnicu senjskih žrtava. Grobno mjesto smo dobili dobrotom pogrebnika Drage Brkljačića, koji je u to doba upravljao Gradskim grobljem sv. Marije Magdalene. Kosti pobijenih Hrvata Dragu Brkljačića podsjetile su na kosti njegova oca i majke koje su ubili medački četnici. Kuću na Alanku u Velebitu su im zapalili, a gdje je grob roditelja ne zna. Dragu Brkljačica, po ocu prezimena Basarić, i njegovu sestru Ankicu othranila je obitelj Josipa Brkljačića zvanog Fićo iz Kaniže kod Gospića.

Pokop je organiziralo društvo HDPZ podružnica Gospić. Uz nazočnost brojnih Gospićana pokop je predvodio vlč. Bariša Dejanović i vlč. Josip Kapš, bivši politički zatvorenik. Besjedom Ivana Vukića, predsjednika Podružnice Gospić nazočni su bili vidno ganuti, a mladi svećenik Bariša nije mogao skriti suze.

19. prosinca 2000. održana je 39. redovna sjednica Gradskog poglavarstva na kojoj je pod točkom 5 razmatrana projektna dokumentacija za izgradnju *spomen-obilježja* pokraj groblja sv. Marije Magdalene u Gospiću. Nismo upoznati što je odlučeno, a trebali smo biti.

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
GRAD GOSPIĆ
GRADSKO POGLAVARSTVO
KLASA: 022-05/00-01/33
URBROJ: 2125/01-02-00-01
Gospić, 15. prosinca 2000. god.

Na temelju članka 9. Poslovnika o radu Gradskog poglavarstva Grada Gospića (Službeni vjesnik Grada Gospića br. 6/94), sazivam 39. redovnu sjednicu Gradskog poglavarstva, koja će se održati 19. prosinca (utorak) 2000. godine u Uredu gradonačelnika, s početkom u 9.00 sati.

Za sjednicu predlažem slijedeći

D N E V N I R E D

1. Usvajanje Zapisnika sa 38. sjednice Gradskog poglavarstva
2. Utvrđivanje prijedloga Odluke o privremenom financiranju Grada Gospića za razdoblje siječanj-ožujak 2001. godine
3. Utvrđivanje prijedloga Odluke o zaduživanju Grada Gospića
4. Razmatranje prijedloga Zaključaka o prodaji nekretnina izgrađenih na kat.čest. br. 2942, 3218, 3278 k.o. Gospić i usvajanje Zaključaka
5. Razmatranje projektne dokumentacije za izgradnju Spomen obilježja pokraj groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću
6. Zahtjevi
7. Ostala pitanja

S štovanjem!

GRADONAČELNIK
Milan Kolić, v.r.

Dnevni red 39. redovne sjednice Gradskog poglavarstva

27. ožujka 2001. uputili smo dopis Ličko-senjskoj županiji, na ruke župana Ante Frkovića. Predložili smo da Ličko-senjska županija bude pokrovitelj obilježavanja *4. travnja, dana gospićkih žrtava* kao što je Hrvatski sabor *bleiburškim žrtvama*.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
DR.ANTE STARČEVIĆ 18

Gospić,27.ožujak,2001.god.

ŽUPANIJA LIČKO - SENJSKA
n/r župana gosp.ANTE FRKOVIĆA

Poštovani!
I ove godine Hrvatsko društvo političkih zatvorenika Podružnica Gospić obilježiti će **4.TRAVNJA DAN GOSPIĆKIH ŽRTAVA.**
Tim povodom uz Sv.misu zadušnicu koja će se održati u Katedrali Navještenja blažene djevice Marije u 17 sati ,u kinu "Korzo" iza mise u 18 sati održat će se javno besjedište (tribina).
Tema :GOSPIĆ NA BRANIKU HRVATSKE ,a predavač će biti prof.dr.NEDILJKO KUJUNDŽIĆ.
Molimo Vas da nam novčano pomognete u podmirivanju troškova smještaja u hotelu "Velebno" za gospodina dr.Nediljka Kujundžića .
Dva noćenja ,ručak i večera za prvi dan i doručak za drugi dan, te prijevoz iz Gospića u Zagreb 05.04.2001.Nadamo se da ćete nam pomoći.
Ujedno Vas sa žaljenjem izvještavamo da smo 25.svibnja 2000.god.uputili Županijskom poglavarstvu zamolbu da Županija preuzme obvezu za trajno obilježavanje **4.TRAVNJA DANA GOSPIĆKIH ŽRTAVA**,kao što je to Hrvatski Sabor bleiburškim žrtvama.
Naime ,4.travnja 1945.ušle su partizanske postrojbe u Gospić i izvršile stravičan zločin nad civilima i zarobljenim vojnicima.
Na našu molbu nismo dobili odgovor.Zašto?Vjerojatno zato što je i šutnja odgovor.
Mi,gospićki Hrvati zaista smo poseban narod.Na mjestu stravičnog zločina nad Hrvatima ,našim sugrađanima ,na njihovim grobovima izgradili smo i dalje gradimo sportska igrališta,parkirališta za automobile,prometnice i kao kruna svemu na jednoj od skupnih grobnica javni zahod.
A što nam se danas događa?
Da bi se dodvorili svjetskim moćnicima ,našem poznatom sluganskom

Ponovna zamolba Ličko-senjskoj županiji da bude pokrovitelj obilježavanja sjećanja na gospićke žrtve nakon ulaska partizana u Gospić 4. travnja 1945. str. 1.

,nagodbenjačkom politikom,gospićki dragovoljci Domovinskog rata optuženi za ratni zločin čekaju suđenje u Županijskom sudu u Rijeci.
Žrtvi se sudi kao zločincu,a zločince se abolira zbog,navodno,nedokazane krivnje.
Je li to ludilo ili prokletstvo? Mislimo da je ovo drugo.
Gospić nezaustavno umire zgažen i ponižen u svom dostojanstvu,izdan i zaboravljen i od dijela svoga naroda ,a najviše od sebe samog.

S poštovanjem!

Predsjednik
Ivan Vukić

Privitak:
Molba za obilježavanje
4.TRAVNJA DANA GOSPIĆKIH ŽRTAVA

HRVATSKO DRUŠTVO
POLITIČKIH ZATVORENIKA
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

Ponovna zamolba Ličko-senjskojžupaniji da bude pokrovitelj obilježavanja sjećanja na gospićke žrtve nakon ulaska partizana u Gospić 4. travnja 1945. str. 2.

25. srpnja 2001. HDPZ podružnica Gospić i Stožer Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskog rata dali su pisanu potporu gospođici Marijani Cota da u Kanadi organizira izložbe izvornih fotografija i umjetničkih slika slikara Charlesa Billicha koje su bile izložene u Gospiću 11. studenog 1999., a sadržajno obrađuju stradanja Hrvata na brojnim stratištima i skupnim grobištima duž križnog puta. Zamolili smo hrvatske domoljube da joj budu pri ruci i pruže punu tehničku pomoć.

87

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
I
STOŽER
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
ZA OBRANU DIGNITETA DOMOVINSKOG RATA

U GOSPIĆU, 25.7.2001.

Poštovani!

Gospođica Marijana Cota gorljiva je Hrvatica. Nesebično se bori na promicanju istine o Hrvatskoj i Hrvatima.
Sada u službi za DOM priprema izložbu izvornih fotografija kojima su objelodanjena stradanja Hrvata nakon sloma NDH.
Uz fotografije bit će izložene i umjetničke slike domoljuba, hrvatskog umjetnika gospodina Charlesa Bilicha.
Nadahnut svjedočanstvom stradalnika s Križnog puta, Bleiburga i srbokomunističkih tamnica na platno je prenio svu bol, očaj, tugu, ali prkos i ponos malog hrvatskog naroda na svom putu do slobode.
Molimo Vas budite joj pri ruci i pružite punu tehničku pomoć da ova izložba, koja svjedoči o zlima nama obiđe Kanadu, te da je vidi što veći broj Hrvata i naravno, Kanađana, a osobito onih koji su nam nakloni.
Preko hrvatskih leđa lome se interesi zapadnih moćnika, te odnosi Istoka i Zapada i fundamentalističkog islama spram njih.
Zbog toga je naša povijest tako teška i krvava. Svi smo dužni iz ljubavi prema zajedničkoj majci Hrvatskoj boriti se za nju i braniti je.

S poštovanjem!

HRVATSKO DRUŠTVO
POLITIČKIH ZATVORENIKA
Podružnica Gospić •
ul. Ante Starčevića 18

Predsjednik,
Ivan Lukić

Pismo podrške gospođici Marijani Cota

4. travnja 2002. održano je besjedište (tribina) povodom *4. travnja, dana gospićkih žrtava*. Nakon svete mise prikazana je u Pučkom otvorenom učilištu „Dr. Ante Starčević" knjiga Bože Vukušića *Tajni rat UDBE protiv hrvatskog iseljeništva.* U prikazu su sudjelovali dr. Josip Jurčević, prof. Kazimir Sviben i pisac knjige Bože Vukušić.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Čast nam je pozvati Vas na obilježavanje

4. TRAVNJA DANA GOSPIĆKIH ŽRTAVA

Raspored:

1. Sveta misa zadušnica održat će se u četvrtak 4. travnja 2002. god. u katedrali Navještenja Blažene Djevice Marije u 17.00 sati
2. Javno besjedište (tribina) u dvorani Pučkog otvorenog učilišta «Dr. Ante Starčević» u 18.00 sati

Tema: Predstavljanje knjige Bože Vukušića :

«TAJNI RAT UDBE PROTIV HRVATSKOG ISELJENIŠTVA»

Sudjeluju:

Pisac knjige Bože Vukušić

Dr. Josip Jurčević

Prof. Kazimir Sviben

SANJAJU SANJE ROBOVI I DJECA!
MI DJECA BISMO,
A ROBOVI NISMO,
ROB JE TEK ONAJ TKO TO ŽELI BITI!

Pozivnica za besjedište na temu Tajni rat UDBE protiv hrvatskog iseljeništva

14. travnja 2002. napisali smo osvrt na članak *U znaku Tadije* kojeg je u negativističkom, podcjenjivačkom i omalovažavajućem slogu napisao prof. Grga Rupčić glede knjige *Tajni rat UDBE protiv hrvatskog iseljeništva* pisca Bože Vukušića.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 14. travnja 2002.

VEČERNJI LIST
Na ruke zamjenice glavne urednice Višnje Starešina

Hrvatsko Društvo Političkih Zatvorenika Podružnica Gospić upriličila je 4. travnja 2002. obilježavanje crne obljetnice **4. travnja 1945. dan gospićkih žrtava.** Toga dana partizanske postrojbe ušle su u Gospić i izvršile stravičan pokolj nad zarobljenim civilima, vojnicima i građanima Gospića.
U programu između inog bilo je i predstavljanje knjige TAJNI RAT UDBE PROTIV HRVATSKOG ISELJENIŠTVA, Bože Vukušića.
Kao organizatori pozivamo se na pravo objavljivanja odgovora, na pisanje profesora Grge Rupčića o tom događaju u Vašem listu od 13. travnja 2002., pa Vas molimo da ga objavite.

U znaku Tadije

Gospićki profesor Grga Rupčić u svojim GARGAŠAMA pod naslovom U znaku Tadije u Večernjem listu od subote 13. travnja 2002. negativno se, podcjenjivački i s omalovažavanjem odredio spram prikazivača knjige **TAJNI RAT UDBE PROTIV HRVATSKOG ISELJENIŠTVA, Bože Vukušića.**
Nazočnost brojnih Gospićana i njihovo pozorno slušanje izlaganja opovrgavaju njegovu podcjenjivačku prosudbu.
Čudno bi bilo da je izrazio pozitivno mišljenje obzirom na svoj svjetonazor i pripadnost partiji, koja je za svoga postojanja ubila sto milijuna ljudi (**Crna knjiga komunizma**), a on nije osjetio potrebu ni ispričati se.
Pod pritiskom njegove partije i bratskog zagrljaja «braće» u nakaznom bratstvu i jedinstvu, o kojem je svojevremeno ushićeno pisao, lomila se kralješnica i pucala rebra njegovih brojnih hrvatskih sugrađana.
Poštovani profesore, desetljeća između nekih događaja nisu pojeli skakavci, kako Vi to napisaste. Ona su bila režirana i pod kontrolom **Velikog meštra,** kao i Vi sada, u ovom specijalnom ratu koji se vodi protiv Hrvatske, bez obzira jeste li toga svjesni ili ne.
Da, gospodine profesore, **samo budala dozvoli da ga dva puta zmija iz iste rupe ujede.**
Tog konačno bivaju svjesni i naivni Hrvati.

Predsjednik
Ivan Vukić

HRVATSKO DRUŠTVO
POLITIČKIH ZATVORENIKA
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

Osvrt na članak Grge Rupčića objavljenog u Večernjem listu

4. studenoga 2002. uputili smo pismo zahvale biskupu mons. dr. Mili Bogoviću glede njegove propovjedi o *Spomen-obilježju gospićkim žrtvama* na dan Svih svetih.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

53000 GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću. 4. studenog 2002.

BISKUPIJA GOSPIĆKO-SENJSKA

Na ruke preuzvišenog biskupa dr. Mile Bogovića

Preuzvišeni biskupe!

Neizmjerno smo Vam zahvalni na Vašem obraćanju vjernicima za vrijeme svete mise na dan SVIH SVETIH.
Molimo dragog Boga da Vam dade snage, a nama razbora i pameti, te da nas predvodite u ostvarenju časne zadaće izgradnje SPOMEN OBILJEŽJA GOSPIĆKIM ŽRTVAMA ispred Gradskog groblja Svete Marije Magdalene.
U privitku Vam dostavljamo većinu dopisa glede toga djela, koje uputismo gradonačelniku Grada Gospića gospodinu Milanu Koliću, Gradskom poglavarstvu, županu gospodinu Milanu Jurkoviću, Županijskom poglavarstvu i do županu dr. Darku Milinoviću.
Nažalost po onoj balkanskoj navadi na nijedno nismo dobili odgovor. Dostavljamo Vam i tri idejna projekta za izgradnju SPOMEN OBILJEŽJA GOSPIĆKIM ŽRTVAMA, od kojih je jedan izrađen kao idejni projekt za ishođenje lokacijske dozvole.
ZAHTJEV ZA IZDAVANJE LOKACIJSKE DOZVOLE sa svom potrebnom dokumentacijom podnijeli smo: ŽUPANIJA LIČKO-SENJSKA, URED ZA PROSTORNO UREĐENJE, STAMBENO KOMUNALNE POSLOVE, GRADITELJSTVO I ZAŠTITU OKOLIŠA ISPOSTAVA UREDA U GOSPIĆU, dana 25. svibnja 2000.
Službenica nam je rekla da će naš ZAHTJEV uzeti u obradu kada se usvoji PLAN ZA PROSTORNO UREĐENJE, čija izrada je u tijeku.
Nedostatak PLANA ZA PROSTORNO UREĐENJE nije bila prepreka da se u neposredno do stratišta i skupnog grobišta izradi tenis igralište bez graditeljske dozvole, te da se sada dovršava sportska dvorana (pretpostavljam također bez valjane dozvole).

Kakvo je sada stanje? Dok jedni s pijetetom sahranjuju svoje bližnje u groblju, drugi zadovoljavaju svoje hedonističke strasti prostačkim navijanjem na sportskim igralištima izgrađenim na grobovima pobijenih i parkiraju svoja vozila, gaze i pljuju po njihovim grobovima i bezdušno prekopavaju njihove kosti. Ni mrtvima im ne daju mira.
Gospić nezaustavno umire. Kažu da je to prokletstvo pobijenih, kojima se ne da miran i dostojanstven počinak.

Napominjemo da se naša udruga obvezala da će biti investitor izgradnje i da će izraditi projektnu dokumentaciju, koju će dati na uvid Gospićanima, na njihovu prosudbu i usvajanje.
Na sjednici Gradskog poglavarstva 19. prosinca 2000. naša molba i idejni projekt su usvojeni.
Na prijedlog gradonačelnika gospodin Slaven Stilinović zadužen je da u suradnji s županijskim službama obavi sve radnje, koje su u njihovoj nadležnosti za izdavanje graditeljske dozvole.

Pismo zahvale biskupu mons. dr. Mili Bogoviću str. 1.

No, eto i nakon gotovo dvije godine pomaka nema.
Veliki hrvatski slikar Charls Bilich, poznatiji u inozemstvu nego u Hrvatskoj, jer ga zbog njegova antikomunizma ne vole ni njegove kolege umjetnici ni političari zbog svoje komunističke prošlosti, izradio je umjetničku sliku svoga viđenja uređenja SPOMEN OBILJEŽJA. Rekao je nama i gradonačelniku da će on prikupiti novac za izgradnju u iseljenoj Hrvatskoj, prodajom svojih reprodukcija. Glede toga sastao se s gradonačelnikom u Zagrebu.
Projekt nije uspio, ne znam zašto? Gospodin Bilich je ogorčen i moram mu vratiti njegovu sliku, koju Vam dostavljam na uvid.
Još jednom Vam hvala i molimo Vaš zagovor.

Predsjednik

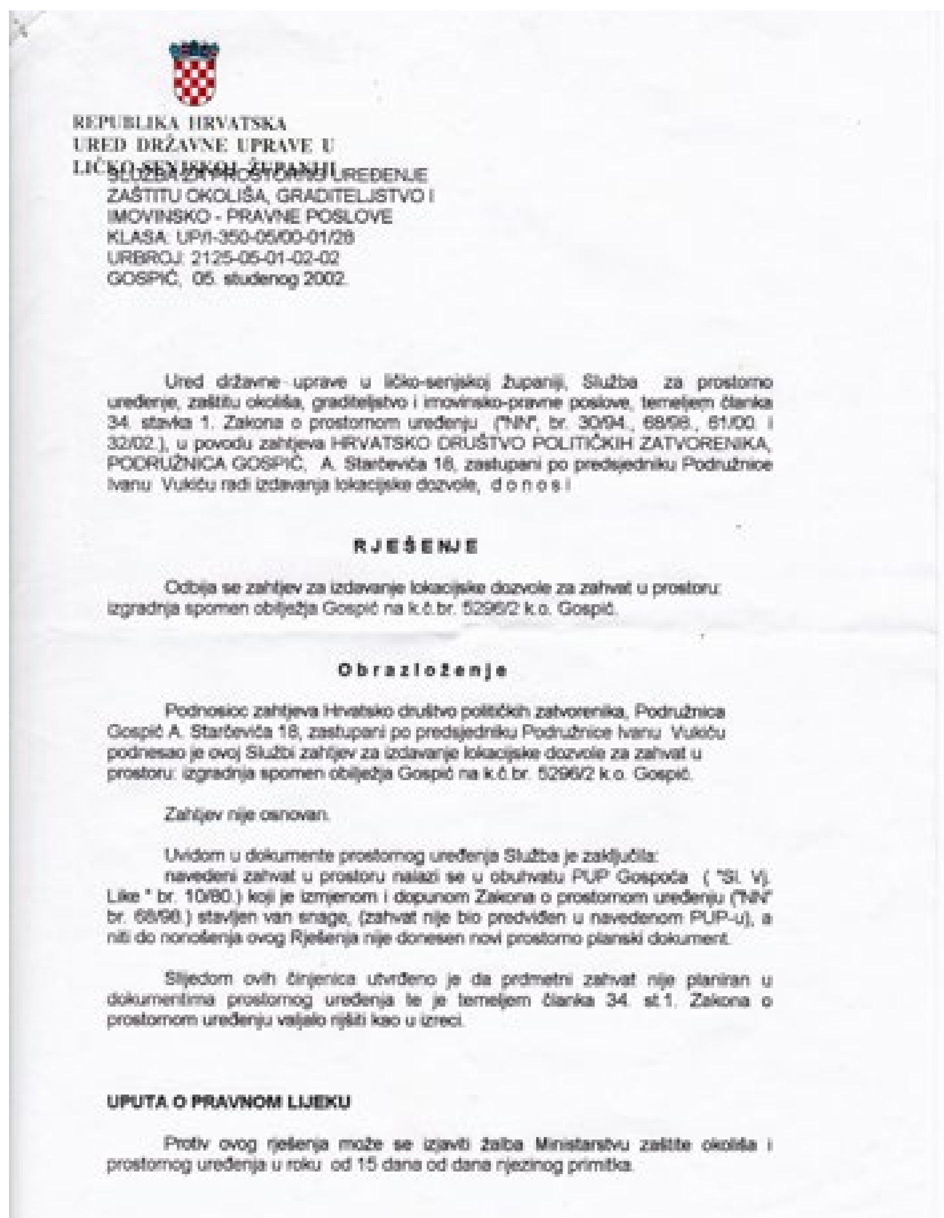
Ivan Vukić

Pismo zahvale biskupu mons. dr. Mili Bogoviću str. 2.

5. studenoga 2002. napisano je Rješenje kojim se odbija naš zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić na k. č. br. 5296/2 k.o. Gospić.*

Zahtjev, uz priloženi nacrt za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić* podnijeli smo 25. svibnja 2000., a eto, obdareni smo odbijenicom **5. studenoga 2002**. nakon dugog neizvjesnog iščekivanja.

REPUBLIKA HRVATSKA
URED DRŽAVNE UPRAVE U
LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI
SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE
ZAŠTITU OKOLIŠA, GRADITELJSTVO I
IMOVINSKO - PRAVNE POSLOVE
KLASA: UP/I-350-05/00-01/28
URBROJ: 2125-05-01-02-02
GOSPIĆ, 05. studenog 2002.

Ured državne uprave u ličko-senjskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove, temeljem članka 34. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju ("NN", br. 30/94., 68/98., 61/00. i 32/02.), u povodu zahtjeva HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA, PODRUŽNICA GOSPIĆ, A. Starčevića 18, zastupani po predsjedniku Podružnice Ivanu Vukiću radi izdavanja lokacijske dozvole, d o n o s i

R J E Š E N J E

Odbija se zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole za zahvat u prostoru: izgradnja spomen obilježja Gospić na k.č.br. 5296/2 k.o. Gospić.

O b r a z l o ž e n j e

Podnosioc zahtjeva Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, Podružnica Gospić A. Starčevića 18, zastupani po predsjedniku Podružnice Ivanu Vukiću podnesao je ovoj Službi zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole za zahvat u prostoru: izgradnja spomen obilježja Gospić na k.č.br. 5296/2 k.o. Gospić.

Zahtjev nije osnovan.

Uvidom u dokumente prostornog uređenja Služba je zaključila:
navedeni zahvat u prostoru nalazi se u obuhvatu PUP Gospoća ("Sl. Vj. Like " br. 10/80.) koji je izmjenom i dopunom Zakona o prostornom uređenju ("NN" br. 68/98.) stavljen van snage, (zahvat nije bio predviđen u navedenom PUP-u), a niti do donošenja ovog Rješenja nije donesen novi prostorno planski dokument.

Slijedom ovih činjenica utvrđeno je da predmetni zahvat nije planiran u dokumentima prostornog uređenja te je temeljem članka 34. st.1. Zakona o prostornom uređenju valjalo riješiti kao u izreci.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja u roku od 15 dana od dana njezinog primitka.

Rješenje kojim nam se uskraćuje dobivanje lokacijske dozvole str. 1.

KLASA: UP/I-350-05/00-01/28

- 2 -

Žalba se predaje ili šalje poštom ovoj Službi, a može se izjaviti i na zapisnik uz pristojbu prema Tar. Br. 3. Zakona o upravnim pristojbama ("NN" br. 8/96.) u iznosu od 50,00 kn.

DOSTAVITI

1. Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, Podružnica Gospić A. Starčevića 18, Gospić
2. Uprava za inspekcijske poslove Odjel inspekcijskog nadzora Riva 10, Rijeka
3. Dokumentacijski odjel
4. Arhiva

VODITELJ PODODSJEKA

Katica Prpić, ing. grad.

Rješenje kojim nam se uskraćuje dobivanje lokacijske dozvole str. 2.

30. studenoga 2002. poslali smo pismo Gradu Gospiću, na ruke gradonačelniku Milanu Koliću kojim ga izvještavamo da nam je uručeno Rješenje napisano 5. studenoga 2002. kojim se odbija „naš zajednički zahtjev" za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić na k. č. br. 5296/2 k. o. Gospić*. U navodnike smo stavili **naš zajednički zahtjev** jer je želja i nakana postojala samo s naše strane, a ne i s Vaše, što potvrđuje i ovo Rješenje.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 30. studenog 2002.

GRAD GOSPIĆ
Na ruke gospodina gradonačelnika Milana Kolića

Poštovani!

Uručeno nam je RJEŠENJE napisano dana 5. studenog, kojim se odbija "naš zajednički zahtjev" za izdavanje lokacijske dozvole za zahvat u prostoru: Izgradnja spomen obilježja Gospić na k. č. br. 5296/2 k. o. Gospić.
U navodnike stavismo **naš zajednički zahtjev**, jer je želja i nakana postojala samo sa naše strane, a ne i s vaše, što potvrđuje i ovo Rješenje, čiji Vam preslik dostavljamo u privitku.

U ožujku 1999. predstavnici naše udruge prof. dr. Marija Kovačević, vlč. Vlatko Pezelj, dr. veterine Milan Grospić i Ivan Vukić sastali su se s Vama i dogradonačelnikom prof. Ivicom Matajiom. Zamolili smo Vas da se uz groblje Sv. Marije Magdalene, na mjestu javnog stratišta i skupnog grobišta, na kojem je partizanska vlast izvršila pokolj Hrvata nakon pada Gospića 4. travnja 1945. izgradi spomen obilježje svim Hrvatima naše Županije, koji su pali za Hrvatsku.
Prihvatili ste naš prijedlog i predložili nam, da ga naša udruga kao zajednički prijedlog, vaš i naš, podnese Gradskom poglavarstvu, a vi ćete ga na sjednici Poglavarstva podržati i poduprijeti, te da nema razloga da ne bude prihvaćen.

Dana 15. ožujka 1999. podnijeli smo zahtjev, koji je "razmatran" na sjednici Poglavarstva 24.ožujka 1999. i koji je izazvao, kako to napisa Večernji list od 25. ožujka 1999., burne reakcije, posebice "naš zahtjev", postavljanje na zahod spomen ploče.
Nakon burne rasprave donesen je zaključak da nas se pozove na slijedeću sjednicu Poglavarstva na kojoj bi obrazložili naš zahtjev.
Dogodilo se suprotno od dogovorenog i podmetnulo nam se nešto što nismo tražili, **postavljanje spomen ploče na zahod, koji bi bio u funkciji**, a izgrađen je na jednoj od skupnih grobnica. Mi smo tražili da se ta građevina ne sruši, jer je sama po sebi spomenik, koji svjedoči o mračnom komunističkom razdoblju kroz koje smo prošli. Naravno, ni u ludilu nismo ni pomislili da bi ta građevina kao zahod bila u upotrebi.
Od tada počinju igre bez granica, s osnovnom namjerom, osujećenja izgradnje spomen obilježja.
Nude se različiti prijedlozi, a svima je zajednička nakana srušiti građevinu koja je trebala biti zahod. Providna je ta igra. Sruši i ukloni dokaz, koji svjedoči o nakaznosti komunističkog sustava, jer onog čega nema nije se ni dogodilo. Prokušana je to taktika kojom su se služili vlastodršci u svim povijesnim razdobljima.

Dopis Gradu Gospiću str. 1.

96

Ta građevina opterećuje mnoge nečiste savjesti i da se prihvatilo njeno rušenje neko od "rješenja" bilo bi realizirano.

Dana 25. svibnja 2000. podnijeli smo Županiji Ličko-Senjskoj Uredu za prostorno uređenje, stanbeno komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Ispostava ureda u Gospiću ZAHTJEV ZA IZDAVANJE LOKACIJSKE DOZVOLE za zahvat u prostoru SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ.
Na sjednici Gradskog poglavarstva održanoj 19. prosinca 2000. razmatran je projekt izgradnje Spomen obilježja pokraj groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću, kojeg smo mu u međuvremenu dostavili.
Poglavarstvo je jednoglasno u našoj nazočnosti prihvatilo našu "Idejnu skicu za lokacijsku dozvolu izgradnje Spomen obilježja Gospić i na prijedlog Vaš, gospodine gradonačelniče, zadužilo gospodina Slavena Stilinovića, da koordinira rad gradskih i županijskih službi, koje moraju odraditi sve što je potrebno da se izda LOKACIJSKA DOZVOLA.
Očito nije bilo iskrene političke i Vaše osobne volje, kad smo dobili ovo negativno rješenje. Obrazloženje da je PUP van snage, te da nije donesen novi prostorno planski dokument netočan je, jer zakon u ovakvim slučajevima omogućava "točkastu" izmjenu prostornog plana.
Još nas je više zaprepastila dojava da se na zadnjoj skupštini Poglavarstva ponovno raspravljalo da bi se nešto oko Spomen obilježja trebalo napraviti, kao da Poglavarstvo nije 19. prosinca 2000. usvojilo našu "Idejnu skicu Spomen obilježja Gospić za izdavanje lokacijske dozvole" i našu udrugu za investitora.
Jeli to djelovanje pravne države?

Ovakve igre očito potvrđuju da se naša udruga i pobijeni Hrvati svode pod fašistički nazivnik, a partizanski i komunistički zločinci, pod nazivnik nositelja antifašističke civilizacijske tekovine.
Očekujemo od Vas iskren odgovor, jer sve ovo više nema smisla. I Vaša šutnja bit će odgovor!!

S poštovanjem

Predsjednik
Ivan Vukić

Dostaviti:

Prof. Ivici Mataiji
Pismohrani

Dopis Gradu Gospiću str. 2.

30. studenoga 2002. poslali smo pismo Gospićko-senjskoj biskupiji, na ruke biskupa dr. Mile Bogovića u čijem privitku je pismo istog nadnevka poslano gradonačelniku Milanu Koliću u svezi izgradnje *Spomen-obilježja Gospić*.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 30. studenog 2002.

BISKUPIJA GOSPIĆKO-SENJSKA
Na ruke preuzvišenog biskupa dr. Mile Bogovića

Preuzvišeni!

U privitku Vam dostavljamo preslik zadnjeg našeg dopisa od 30. studenog 2002., kojeg uputismo gradonačelniku gospodinu Milanu Koliću u svezi izgradnje Spomen obilježja Gospić.

Iskreno se ispričavamo što Vas u Vašim brojnim zadaćama opterećujemo i ovim problemom. Osim Vas nemamo od koga zatražiti razumijevanje, savjet i podršku.
Iscrpili smo se u bezuspješnim nastojanjima i nemamo više snage boriti se s dobro organiziranim i dobro raspoređenim neokomunističkim djelatnicima iza kojih stoji razrađeni sustav i tajne službe, posebice KOS.

S osobitim poštovanjem

Predsjednik

Ivan Vukić

Dopis biskupu mons. dr. Mili Bogoviću

2. prosinca 2002. poslali smo pismo Hrvatskoj demokratskoj zajednici, na ruke tajnika županijske organizacije HDZ-a, prof. Ivice Mataije, u privitku kojega je pismo koje smo poslali gradonačelniku Milanu Koliću. U pismu gradonačelniku Koliću spominje se prof. Ivica Mataija pa smo ga htjeli s time upoznati.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 2. prosinca 2002.

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA
Na ruke tajnika ŽUPANIJSKE ORGANIZACIJE HDZ-a gospodina prof. Ivice Mataije

Poštovani!

U privitku Vam dostavljamo preslik dopisa kojeg smo uputili gradonačelniku gospodinu Milanu Koliću, jer se u njemu spominjete i Vi.

Vama su dobro poznate sve zakulisne igre koje se vode kako bi se spriječila izgradnja Spomen obilježja Gospić uz groblje Svete Marije Magdalene. Možemo shvatiti gospodina gradonačelnika Milana Kolića da ne želi izgradnju Spomen obilježja, iz nekih samo njemu poznatih razloga, to je njegovo pravo, ali ne možemo shvatiti, a još manje prihvatiti, da godinama pravi budale od nas. Prof. Manja Kovačević, velečasni Vlatko Pezelj, dr. veterine Milan Grospić i moja malenkost ni osobno, ni kao čelnici HDPZ to ne zaslužujemo.
Mogli ste nam prilikom prvog susreta reći: "To proći neće. Nećemo to dozvoliti", a ne godinama nas obmanjivati i zavlačiti.

Naša udruga, između inog, kroz godinu priređuje predstavljanje knjiga s domoljubnim sadržajem i svakog 4. travnja prigodno predavanje u svezi stradanja Hrvata nakon pada Gospića 4. travnja 1945.Na tim dobro posjećenim skupovima promičemo HDZ, često puta pređe se doza dobrog ukusa, a prigodom izbora preko radio postaje i na našim sastancima vršimo promidžbu za vas.
To je zaista ludo. Promičemo vas, a vi nam zadajete niske udarce.
Bože, koliko netrpeljivosti i mržnje prema jednoj maloj udruzi, koja se ne bavi dnevnom politikom, već naprotiv zazire od nje i koja vam ni u čemu nije konkurencija. Želimo samo uz pomoć domoljubnih Hrvata izgraditi to spomen obilježje, bez ijedne lipe Grada Gospića i Županije. Od njih samo tražimo Lokacijsku, a kasnije Graditeljsku dozvolu za izgradnju Spomen obilježja Gospić.
Ne daju nam i mi tu ništa ne možemo. Protiv sile i vlasti smo nemoćni, ali nije nemoćan Bog. Grad umire, svake godine nas je sve manje. Kažu, to je prokletstvo pobijenih, kojima se ne da miran i dostojanstven počinak.

S poštovanjem

Predsjednik
Ivan Vukić

Dopis Hrvatskoj demokratskoj zajednici

4. prosinca 2002. poslali smo Uredu državne uprave Ličko-senjske županije, službi za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove, obnovljeni **zahtjev** za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić* kraj groblja sv. Marije Magdalene na k. č. br. 5296/2 k. o. Gospić. Rješenje na obnovljen zahtjev još nismo dobili.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 3. prosinca 2002.

URED DRŽAVNE UPRAVE U LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI
GOSPIĆ
Primljeno: 04. 12. 2002
05

URED DRŽAVNE UPRAVE
U LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI
SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE,
ZAŠTITU OKOLIŠA, GRADITELJSTVO I
IMOVINSKO-PRAVNE ODNOSE

U privitku Vam dostavljamo obnovljeni ZAHTJEV za izdavanje lokacijske dozvole za zahvat u prostoru: SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ, kraj groblja Svete Marije Magdalene u Gospiću na k.č.br. 5296/2

Ne možemo prihvatiti negativno rješenje po prvom zahtjevu, jer da je postojala politička i osobna volja lokacijsku dozvolu bi dobili.
Napominjemo da je Gradsko poglavarstvo u dva navrata donijelo Odluku za izgradnju SPOMEN OBILJEŽJA GOSPIĆ.
Na sjednici Gradskog poglavarstva održanoj dana 19. prosinca 2000. (u našoj nazočnosti) prihvaćena je naša IDEJNA SKICA ZA IZDAVANJE LOKACIJSKE DOZVOLE za izgradnju SPOMEN OBILJEŽJA GOSPIĆ. Na prijedlog gradonačelnika gospodina Milana Kolića Gradsko poglavarstvo zadužilo je gospodina Slavena Stilinovića da koordinira rad gradskih i županijskih službi, koje moraju odraditi sve što potrebno da se izda Lokacijska dozvola, a kasnije i Graditeljska dozvola.
To, što je PUP Gospića stavljen van snage nije valjani razlog da se naš zahtjev odbije. Zakonodavac je u ovakvim slučajevima dao mogućnost za "točkastu" izmjenu prostorno planskog dokumenta. No, kako već rekosmo za ovo je bila potrebna politička i osobna volja.

Očekujemo da će naš obnovljeni zahtjev biti prihvaćen, jer veličina žrtve i stradanja Hrvata obvezuju nas na to. Mrtvi moraju naći miran i dostojanstven počinak, a živi izgrađeno povijesno pamćenje, da ne dozvole da se ovako nešto više ponovi.

S poštovanjem

Napomena!

Sva dokumentacija nalazi se kod vas.

Predsjednik
Ivan Vukić

HDPZ

Obnovljeni zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole str. 1.

100

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA PODRUŽNICA GOSPIĆ A. STARČEVIĆA 18 GOSPIĆ

Ime, prezime i adresa podnosioca zahtjeva

IVAN VUKIĆ

PREDSJEDNIK PODRUŽNICE HDPZ GOSPIĆ

Ime, prezime i adresa zastupnika / punomoćnika podnosioca zahtjeva

ŽUPANIJA LIČKO - SENJSKA
Ured za prostorno uređenje,
stambeno komunalne poslove,
graditeljstvo i zaštitu okoliša
Ispostava ureda u Gospiću

ZAHTJEV
za izdavanje lokacijske dozvole

za zahvat u prostoru SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ

građenje / rekonstrukcija i vrsta građevine

KRAJ GROBLJA SV. MARIJE MAGDALENE

I. OPĆI PODACI O LOKACIJI

GROBLJE SV. M. MAGDALENE — naselje

MIROSLAVA KRALJEVIĆA — ulica i broj

GOSPIĆ — općina - grad

na k.č.br. 5296/2 k.o. GOSPIĆ

II. OBAVEZNI PRILOZI ZAHTJEVU
1. Dokaz o pravnom interesu podnosioca zahtjeva
+ 2. Izvadak iz katastarskog plana
+ 3. Opis i idejno rješenje namjeravanog zahvata u prostoru
~~4. Izjava o skloništu~~
5. Pristojba na zahtjev 20.00 Kn

U Gospiću, 25. 5. 2000.

Potpis podnosioca zahtjeva

HDPZ Podružnica GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18
GOSPIĆ

Obnovljeni zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole str. 2.

4. prosinca 2002. dobili smo odgovor prof. Ivice Mataije kojim nas izvještava da između dva ponuđena rješenja za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić* podržava naš, te da problemi glede prostornog plana nisu nerješivi. Razgovarat će s gradonačelnikom Kolićem i njegovom zamjenicom gđom Katicom Prpić, voditeljicom pododsjeka Ureda državne uprave koja je rješavala zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole, te će se založiti za razumijevanje i podršku ovom značajnom gospićkom projektu.

Ivica Mataija
Gospić
Kaniška 14
Gospić, 4.prosinca 2002.

HRVATSKO DRUŠTAVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNIC A GOSPIĆ
N/p predsjednika
gosp. Ivana Vukića

Poštovani,

početkom 1999. godine intenzivirala su se nastojanja Društva političkih zatvorenika Podružnice u Gospiću oko izgradnje spomen obilježja uz groblje Sv. Marije Magdalene u znak poštovanja hrvatskim žrtvama bezumnog partizanskog zločina počinjenog 1945. u Gospiću. Kao tadanjji dogradonačelnik otvoreno sam, između dva, podržao projekt Vaše udruge držeći da će svojom idejom ali i spomeničkim rješenjem na dostojan način obilježiti sjećanje na tragično stradale nevine Hrvate Gospića. Tu sam ideju branio i na sjednici Gradskog poglavarstva u ožujku iste godine. Moj se stav ni danas nije promijenio, podržavam Vaš projekt, a držim da ga podržava i stranaka kojoj pripadam. Žalim zbog dojma koji je Vaša udruga stekla pokušavajući ishoditi lokacijsku dozvolu za izgradnju spomen obilježja i želim se i na ovaj način staviti vašem projektu na raspolaganje. Problemi oko prostornog plana nisu nerješivi, a moguća loša komunikacija i nerazumijevanje ne smiju biti prepreka projektima ovakvog značaja. Osobno ću razgovarati s gosp. gradonačelnikom Kolićem i njegovom zamjenicom gđom. Prpić koja je kao voditelj Pododsjeka Ureda državne uprave rješavala zahtjev za izdavanjem lokacijske dozvole te se založiti za razumijevanje i podršku ovom značajnom gospičkom projektu.

Poštujući Vaša osobna i nastojanja Društva političkih zatvorenika,

Srdačno Vas pozdravljam,

Ivica Mataija, prof.

Odgovor prof. Ivice Mataije

22. srpnja 2003. povodom obilježavanja Dana Grada Gospića obratio sam se Gospićanima u svezi stanja u Gospiću, kako u prošlosti tako i sadašnjosti.

PROSLAVLJEN DAN GRADA GOSPIĆA
22. SRPNJA 2003.

priredio Ivan Vukić

Gospićani su i ove godine proslavili Dan Grada Gospića. Dva događaja dala su posebno obilježje ovogodišnjoj proslavi. Znakovita su, u njima ima simbolike i njima je odaslana poruka puku.

U staroj baroknoj jezgri grada ispred katedrale Navještenja Blažene Djevice Marije i spomenika Marti, djevojci, koja je prva natočila vode iz gradskog vodovoda, postavljen je rasvjetni stup, koji je svojim oblikom i veličinom isti kao rasvjetni stupovi postavljeni u zagrebačkim četvrtima izgrađenim za vrijeme komunističke vladavine. Na stup je postavljen moderni sat, koji otkucava moderno vrijeme. Desetak metara dalje na tornju crkve sat također otkucava vrijeme, za neke očito staromodno, nazadnjačko. To što kazaljke oba sata pokazuju isto vrijeme nije važno. Važno je tko se prestrojio iza kojeg od njih.

Preko stratišta i skupnog grobišta ispred groblja Svete Marije Magdalene gdje su partizani nakon pada Gospića 4. travnja 1945. pobili na tisuće Hrvata postavljeni su ivičnjaci i položen asfalt. Investitoru i izvoditelju radova jako se žurilo, jer je asfalt bio topao, kada su rodbina i prijatelji pohodili svoje mrtve i nazočili misi ispred kapelice u groblju u 8 sati 22. 7. 2003.,za pokoj njihovih duša.
Čemu tolika žurba, je li postojala opasnost da mrtvi pobjegnu? Nije!
Već godinama Gospićani pokušavaju nagovoriti vlast da se na tom mjestu neopisive patnje, boli i stradanja hrvatskog naroda izgradi Spomen obilježje. U svojim nastojanjima najdalje je otišlo Hrvatsko Društvo političkih Zatvorenika Podružnica Gospić. Izradilo je projektnu dokumentaciju za ishođenje Lokacijske dozvole i preuzelo obvezu investitora izgradnje. Gradsko poglavarstvo na dvije sjednice prihvatilo je zamisao za izgradnju i projekt za ishođenje lokacijske dozvole. Nakon dvije godine zahtjev je odbijen, zbog tobožnjeg razloga, da je PUP Grada Gospića van snage. Na obnovljeni zahtjev odgovor nije stigao premda je zakonski rok istekao!
I gle sada čuda. Aleksandar Gospićki Veliki razriješio je gospićki čvor oko izgradnje Spomen obilježja. Dao je nalog da se rekonstruira cesta, koju su komunisti preko stratišta i grobišta izgradili za vrijeme svoje vladavine. Na preostalom dijelu ostavljen je prostor za parkiranje automobila.
Poruka je jasna. Što sebi umišljaju ti bivši politički uznici? Ako ne saviju šiju mogli bi postati budući uznici, a može im se dogoditi da zaborave disati. Puno je truda uloženo dok je ta banda nakon 4. travnja 1945. pobijena. To je antifašistička tekovina za koju su se borili naši očevi i nikom nećemo dozvoliti da je ruši!
Tko je Aleksandar Gospićki Veliki??

Na blagdan Svete Marije Magdalene 22. srpnja 1945. ispred gospićkog groblja strijeljano je 67 Hrvata i 3 Srbina.
Evo popisa pobijenih na savjest svima nama.

Povodom proslave Dana Grada Gospića str. 1.

POPIS
STRIJELJANIH HRVATA U GOSPIĆU NA BLAGDAN SVETE MARIJE MAGDALENE 22. SRPNJA 1945.

1. Mile Ban	rođen 1889. u Žabici	Hrvat	oženjen	djece	4
2. Jelka Babić	rođena1926. u Karlobagu	Hrvatica	neudata		
3. Ivan Borić	rođen 1926. u Kamenici	Hrvat	neoženjen		
4. Mile Borić	rođen 1893. u Kamenici	Hrvat	oženjen,	djece	5
5. Ivan Božičević	rođen 1919. u Otičcu	Hrvat	neoženjen		
6. Pave Brajković	rođen 1923. u Sincu	Hrvat	oženjen		
7. Ilija Cvitković	rođen 1907. u Mutiliću	Hrvat	oženjen	djece	6
8. Milan Cvitković	rođen 1921. u Švici	Hrvat	neoženjen		
9. Stipe Cvitković	rođen 1915. u Švici	Hrvat	neoženjen		
10. Ivan Čorak	rođen 1898. u Pilaću	Hrvat	oženjen	djece	5
11. Josip Čubelić	rođen 1900. u Gospić,	Hrvat	oženjen	djece	5
12. Jandre Dadić	rođen 1921. u Udbini	Hrvat			
13. Mijo Devčić	rođen 1899 u Lipovlju	Hrvat	oženjen		
14. Karlo Domines	rođen 1884. u Karlobagu	Hrvat	oženjen	djeteta	2
15. Mile Došen	rođen 1908. u Dabru	Hrvat	oženjen	djeteta	3
16. Nikola Došen	rođen 1894. u Smiljanskom polju	Hrvat	oženjen		
17. Nikola Došen	rođen 1924. u Došen Dabru	Hrvat			
18. Mile Dukovac	rođen 1919. u Ribniku	Hrvat			
19. Petar Erega	rođen 1896. u Lipama	Hrvat	oženjen	djeteta	2
20. Nikola Galac	rođen 1904. u Žabici	Hrvat	oženjen	djeteta	4
21. Joso Golig	rođen 1894. u Donjem Kosinju	Hrvat	oženjen	djece	8
22. Mate Grbac	rođen 1901. u Čanku	Hrvat	oženjen	djece	5
23. Luka Holjevac	rođen 1922. u Mušaluku	Hrvat			
24. Mile Jelić	rođen 1917. u Jezerane	Hrvat	oženjen	djeteta	2
25. Ivan Kalanj	rođen 1912. u Kalinovači	Hrvat	oženjen	djeteta	2
26. Ivan Lončar	rođen 1921. u Gospiću	Hrvat	oženjen		
27. Ivan Lulić	rođen 1912. u Aleksinici	Hrvat	oženjen	dijete	1
28. Nikola Lulić	rođen 1912. u Konjskom Brdu	Hrvat	oženjen	djece	2
29. Mate Marinić	rođen 1893. u Šušnju, Kosinj	Hrvat	oženjen		
30. Nikola Mataija	rođen 1912. u Podoštri	Hrvat	oženjen	djece	2
31. Ivan Mesić	rođen 1918. u Lipicama	Hrvat			
32. Ante Mihić	rođen 1913. u Gospiću	Hrvat	oženjen	dijete	1
33. Šime Milinković	rođen 1917. u Pazarištu	Hrvat	oženjen		
34. Mile Milković	rođen 1920. u Studencima	Hrvat	oženjen	djece	2
35. Ivan Movrić	rođen 1892. u Stajnici	Hrvat	oženjen	djece	3
36. Mile Movrić	rođen 1895. u Stajnici	Hrvat	oženjen		
37. Mate Nikšić	rođen 1918. u Širokoj Kuli	Hrvat	oženjen	dijete	1
38. Mirko Odorčić	rođen 1921. u Krivom Putu	Hrvat			
39. Jure Orešković	rođen 1904. u Prozoru	Hrvat	oženjen	djece	5
40. Joso Pavičić	rođen 1916. u Rastokama	Hrvat	oženjen		
41. Pavao Pavičić	rođen 1914. u Lukovo Šugarju	Hrvat	oženjen	djeteta	2
42. Stjepan Pavičić	rođen 1884. u Bužimu	Hrvat	oženjen	djece	6
43. Ante Pavičić	rođen 1922. u Bužimu	Hrvat			
44. Nikola Pavlović	rođen 1924. u Jezerane	Hrvat			
45. Ivan Pleša	rođen 1911. u Ramljanima	Hrvat	oženjen	djeteta	2
46. Stipe Pleša	rođen 1915. u Šušnju, Kosinj	Hrvat	oženjen		

Povodom proslave Dana Grada Gospića str. 2.

47.Ivan Pocrnić	rođen 1907. u Bukovcu	Hrvat	oženjen	djece 7
48.Petar Rajković	rođen 1892. u Udbini	Hrvat	oženjen	djece 5
49. Dane Rebić	rođen 1893. u Kapeli	Hrvat	oženjen	djece 5
50. Rupčić Mate	rođen 1899. u Lešću	Hrvat	oženjen	djeteta 3
51.Josip Starčević	rođen 1920. u Klenovači	Hrvat	neoženjen	
52.Mićo Svetić	rođen 1923. u Ličkom Novom	Hrvat		
53.Tome Šarić	rođen 1894. u Rudopolju	Hrvat	oženjen	
54.Mate Šebalj	rođen 1922. u Dabru, Otočac	Hrvat		
55.Gabre Šikić	rođen 1882. u Konjskom	Hrvat	oženjen	djeteta 3
56.Marko Štimac	rođen 1921. u Smiljanskom Polju	Hrvat		
57.Ivan Tićak	rođen 1920. u Čajluku, Udbina	Hrvat		
58.Ivan Tomić	rođen 1925. u Malo polje	Hrvat		
59.Marko Tomljenović	" 1919. u Trnovcu	Hrvat		
60.Ivan Tonković	rođen 1889. u Sincu	Hrvat	oženjen	dijete 1
61.Mile Ugarković	rođen 1918. u Malo polje	Hrvat		
62.Mika Vičić	rođen 1925. u Letincu	Hrvat		
63.Petar Vidaković	rođen 1919. u Malom lugu	Hrvat	oženjen	
64.Marko Vrban	rođen 1909. u Lovincu	Hrvat	oženjen	djece 5
65.Ilija Vrkljan	rođen 1883. u Pazarištu	Hrvat	oženjen	djece 8
66.Mile Vukelić	rođen 1920. u Donjem Kosinju	Hrvat	neoženjen	
67.Toma Zdunić	rođen 1913. u Žabici	Hrvat	oženjen	djeteta 3

Ukupno: 126

POPIS
STRELJANIH SRBA U GOSPIĆU NA BLAGDAN
SVETE MARIJE MAGDALENE 22. SRPNJA 1945.

1. Đuro Hinić	rođen 1918. u Založnici	Srbin	oženjen	
2. Rade Tišma	rođen 1908. u Binovači	Srbin	oženjen	djeteta 4
3.Nikola Stojanović	rođen 1893. u Plani	Srbin	oženjen	djeteta 2

Ukupno: 6

Povodom proslave Dana Grada Gospića str. 3.

22. ožujka 2004. poslali smo pismo popu Anti Luketiću, gospićkom župniku, u kojem mu iznosimo sažetak našeg djelovanja u protekle četiri godine i teškoće s kojima se susrećemo.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 22. ožujka 2004.

PRIJEDLOG ZA OBILJEŽAVANJE 4. TRAVNJA, DANA GOSPIĆKIH ŽRTAVA

- Sveta misa na dan 4. travnja sa sve Hrvate pale za Dom, posebice za žrtve Drugog svjetskog rata i poraća. Za vrijeme čitanja molitve vjernika besjeda prof. Mandice Kovačević o žrtvi.

- Zamolba puku da iza mise pođe na stratište uz groblje Svete Marije Magdalene pomolit se za duše pobijenih i zapaliti svijeće.
Molitvu će najvjerojatnije predvoditi politički uznici monsinjor Vlatko Pezelj i Josip Kapš.

Poštovani velečasni Ante!

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika četiri godine zaredom organizira obilježavanje 4. TRAVNJA DANA GOSPIĆKIH ŽRTAVA.
Dali smo izraditi projektnu dokumentaciju potrebnu za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju Spomen obilježja na stratištu i skupnom grobištu uz groblje Svete Marije Magdalene u Gospiću. Podnijeli smo zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole. Mjerodavnoj službi bilo je potrebno preko dvije godine da nam izda negativno rješenje. Obnovili smo zahtjev na koji do danas nismo dobili odgovor.
Svakog četvrtog travnja priredimo besjedište na kojem sudjeluju poznati hrvatski domoljubni povjesničari i književnici s temom primjerenoj ovoj tužnoj uspomeni. I tu su nam pravili velike zapreke. Preklani su iz dvorane iz Pučkog otvorenog učilišta gdje redovito održavamo besjedište, pred sami početak besjedišta, odnijeli razglas u kino dvoranu i u zadnji čas gospodin Buconjić instalirao je svoj privatni.
Lani je Matica hrvatska podružnica Gospić priredila na dan 4. travnja predstavljanje jedne knjige, pa smo morali odgoditi besjedište. Znaju oni što se dogodilo toga dana i mogli su predstavljanje knjige prirediti prije ili kasnije. Na prosvjed zašto nam to rade ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta upitala nas je zašto nam je stalo do 4. travnja, što se dogodilo toga dana? Komentar je nepotreban. Dan 4. travnja nismo izmislili mi, već su ga zločinci hrvatskom krvlju obilježili, za što u ovom gradu po kojem se neprekidno pljuje radi "hrvatskog zločinstva", baš nikome nije stalo.
Poznati hrvatski slikar Charls Bilic priznatiji u inozemstvu nego u Hrvatskoj, priredio je u Gospiću izložbu svojih slika, koje je slikao nadahnut hrvatskom tragedijom. Vlastodršcima ovoga grada obećao je da će prodajom svojih slika i reprodukcija u Iseljenoj Hrvatskoj prikupiti novac za izgradnju Spomen obilježja. No, ni njegovo svjetski poznato ime nije bilo dovoljno. Oglušili su se na njegovu ponudu.

Prijedlog za obilježavanje 4. travnja, dana gospićkih žrtava str. 1.

Naše članstvo je starije dobi. Neki su umorni, neki prestrašeni, a neki nesvjesno pomažu onima koji su neskloni ovim nastojanjima, pitajući zašto to moramo raditi mi politički uznici, te neka to radi vlast. Pa tko je pozvaniji od nas hrvatskih političkih uznika da se borimo za čast, ponos i dostojanstvo svoga naroda i svetosti naših žrtava? Nemamo više snage boriti se, jer sveopća gluhoća rastače svaki poriv.
Od ove godine više nećemo priređivati besjedišta, koja su bila od građana prihvaćena i dobro posjećena.

Sažetak zbivanja za vrijeme 4. travnja 1945. i u kasnijim godinama.

Partizanske postrojbe ulaze u Gospić 4. travnja 1945. godine. Dva dana, četrdeset osam sat, ubijali su bez suda i dokazane krivnje. Nakon 48 sati nastupaju odredi za likvidaciju koji privode i ubijaju ljude po popisima koje su dobili od svojih odbornika, još dok su se nalazili u šumi. Ubijaju sve za koje su mislili da su im ideološki protivnici. Ubijaju sve od tek rođene djece do staraca.
Na stratištima u šumi Jasikovac, Imovini, Divoselu, Širokoj Kuli, Ljubovu, Korenici i mnogim drugim vrše se svakodnevna streljanja. U Gospiću je javno stratište i skupno grobište bilo kraj Groblja Svete Marije Magdalene. Streljali su i vješali u dva navrata dnevno, u 4 sata u jutro i u predvečerje. Ubijali su ljude u skupinama od 20 do 25 ljudi, sedam do osam mjeseci u 1945., a ubijanja vrše sve do 1948.
Kraj groblja Svete Marije Magdalene likvidirani su oni koje su osudili na smrt, a na ostala stratišta odvozili su one koje su ubijali bez presude.
Sačuvana pisma žrtava koja su uspjela biti prokrijumčarena iz zatvora svjedoče o neizrecivoj patnji i mučenju kroz koje su prolazili prije smaknuća. Na stratište su dovođeni polumrtvi, izmrcvareni silnim batinanjem.
Nisu ovdje ubijani samo Gospićani. Ubijeni su bili iz cijelog prostora bivše države, pa i cijele folksdojčerske obitelji.
Ubijena su dva svećenika, Kukalj i Kargačin. Likvidirani su u blizini kuće Mile Asića. Tu je ubijena i bačena u Bogdanicu Anđelka Čačić, koja je bila u visokom stupnju trudnoće. Danima je plutala na vodi.
Obješeno je na stratištu kod groblja Svete Marije Magdalene pet časnih sestara. Njih su doveli iz Otočca i osudili na smrt vješanjem, jer su tobože prokazali ustašama neke partizane.
Svećenik Nikola Mašić u više navrata je bio zatvaran. Mučili su ga njegovi bivši đaci Pajo Kosović i Joso Bubaš. Tukli su ga, čupali su mu kratko podrezanu kosu i mokrili mu u usta.
Na sudu su ga pitali zašto je progonio skojevce? Odgovorio im je da ih nije proganjao, već je od njih htio napraviti ljude, ali se nije dalo.

Predsjednik:
Ivan Vukić

Prijedlog za obilježavanje 4. travnja, dana gospićkih žrtava str. 2.

30. studenoga 2004., uvidjevši da od obećanja nadležnih nema ništa i da je svaki novi sastanak s njima samo još jedno novo poniženje, na sastanku Upravnog odbora Podružnice donijeli smo odluku da sami postavimo spomen-ploču pobijenim hrvatskim žrtvama na skupnom stratištu i grobištu na ogradni zid Gradskog groblja sv. Marije Magdalene između I. i II. ulaza u groblje. Ja sam bio zadužen izraditi nacrt, prof. dr. Manja trebala je osmisliti tekst, a ploču će blagosloviti pop mons. Vlade Pezelj i vlč. Josip Kapš.

Gradonačelnik je saznao za tu odluku i vršio pritisak na prof. dr. Manju Frković Kovačević i Mirka Mesića da nas odgovore od postavljanja spomen-ploče jer će to Grad Gospić obaviti.

Na sastanku Upravnog odbora nismo prihvatili gradonačelnikovu poruku, previše su nam lagali i ponižavali nas. Da je gradonačelnik Kolić mislio ozbiljno, poslao bi nam pismo u kome bi se očitovao što Grad Gospić namjerava glede uređenja *Spomen-obilježja Gospić* i ne bi vršio pritisak preko prof. dr. Manje Frković Kovačević. Prof. dr. Manja Frković Kovačević je odugovlačila napisati tekst za ploču i nastojala nas je odgovoriti od nauma.

Preuzeo sam na sebe pisanje teksta, pa nije to nikakva mudrost, jer za predložak mi mogu poslužiti napisi uklesani na antičkim spomenicima kojih imamo bezbroj. Napisao sam nekoliko prijedloga i tekstove usuglasio s prof. Zlatom Derossi, stručnjakinjom za hrvatski jezik.

18. siječnja 2005. na sastanku Upravnog odbora Podružnice dao sam na uvid i odabir tekstove spomen-ploča. Povedena je žustra rasprava oko toga treba li ili ne treba postaviti spomen-ploče.

Gradonačelnik Milan Kolić vršio je i dalje snažan pritisak na prof. dr. Manju Kovačević i Mirka Mesića nagovarajući ih da nas odvrate od nauma. Mirka Mesića nije mogao privoljeti, a prof. dr. Manja Frković Kovačevič nije se mogla oduprijeti njegovom pritisku. Nastojala nas je odvratiti od postavljanja ploča unoseći nemir i bojazan svojom raspravom. Na pitanje Milana Grospića hoće li vlast srušiti ploču, profesorica je rekla: „Vrijeme i događanja ne idu nam u prilog za postavljanje ploča, mislim da bi drugi dio napisa izazvao negodovanje". Milan Grospić je predložio da ploče postavimo i za to ne pitamo nikoga, pa što bude.

Nakon rasprave jednoglasno su bili usvojeni prijedlozi teksta na pločama i odlučeno je da se pođe izvršiti narudžba kod kamenoklesara.

Usvojeni tekst na ploči koja će biti ugrađena na ogradnom zidu groblja između I. i II. ulaza glasi:

U SPOMEN HRVATSKIM MUČENICIMA

ZASTANITE NA TRENUTAK NA OVOM MJESTU, PROČITAJTE I ZAPAMTITE OVE RIJEČI. SANJALI SMO SLOBODNU HRVATSKU. ZBOG TOGA NAS OVDJE ISPRED GROBLJA UMORIŠE 1945. PARTIZANSKI PUŠČANI HITCI, NOŽEVI I VJEŠALA. KOMUNISTI NAM USKRATIŠE KRŠĆANSKI POKOP, ODUZEŠE NAM PRAVO NA MIRAN POČINAK, U SMRTI NAS JOŠ JEDNOM PONIZIŠE – DIO NAM KOSTIJU ODVEZOŠE NA SMETLIŠTE, NA SKUPNIM NAM GROBNICAMA IZGRADIŠE JAVNI ZAHOD, CESTU, PARKIRALIŠTE I IGRALIŠTE.

U SLOBODNOJ HRVATSKOJ PREKOPAŠE NAŠE ZEMNE OSTATKE I PREKRIŠE ASFALTOM, ISPOD LEŽE DIJELOVI NAŠIH KOSTIJU KAO TRAG KRVAVO PREKINUTIH ŽIVOTA I SNOVA O SLOBODNOJ HRVATSKOJ. PROLAZNIČE, GAZEĆI PO NAŠIM KOSTIMA, SJETI SE BAREM NA TRENUTAK NAŠIH NEDUŽNIH DUŠA. VELIKI BOŽE DARUJ NAM MIR.

DOMOLJUBNI HRVATI I
HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

Tekst za nadgrobnu ploču koja će biti postavljena na grobnicu u kojoj su pokopane kosti hrvatskih mučenika koje je Elektrolika Gospić iskopala duž kanala prilikom iskopa za polaganje elektrokabela prema gradskom naselju Balinovac glasi:

U SPOMEN HRVATSKIM MUČENICIMA

PARTIZANI NAS POBIŠE 1945.GODINE. MALEN DIO
PREKOPANIH NAŠIH KOSTIJU POKOPAN JE OVDJE 2000.

SMRTNIČE, DOK OVO ČITAŠ SJETI SE BAREM NA
TRENUTAK NAŠIH NEDUŽNIH DUŠA.

VELIKI BOŽE DARUJ NAM MIR

Kamenoklesar Ivica Pezelj svojim domoljubnim i profesionalnim pristupom otklonio je sva naša strahovanja hoće li htjeti prihvatiti našu ponudu, jer strah zaveden u komunističkom sustavu i dalje je imao snažno ozračje. Gospodin Ivica Pezelj odradio je izvrsno svoj posao i ne samo to, nego je i cijena izrade bila više nego povoljna.

Prof. dr. Manja Frković Kovačević priklonila se većini kojoj srcem i umom pripada, nadvladala je strah koji su joj bezdušno nametali vlastodršci, kako oni u Titovoj Jugoslaviji, tako i ovi u Republici Hrvatskoj. Znali su za njene strahove jedni i drugi, bezdušno su je zlorabili, „mašući" njome kao zastavom koristeći je za prestiž u svojim primitivnim političkim borbama.

18. veljače 2005. obratili smo se pismom hrvatskim domoljubima u domovinskoj i iseljenoj Hrvatskoj sa zamolbom za novčanu pomoć potrebnu za izradu i postavljanje dviju spomen-ploča hrvatskim žrtvama koje su pobili Titovi antifašisti i srbočetnici.

Pisali smo im da će veća ploča biti postavljena na ogradni zid groblja između I. i II. ulaza u Gradsko groblje sv. Marije Magdalene, a manja kao nadgrobna ploča na „malom grobu" (uz senjske žrtve) u kome smo pokopali otkopane kosti s devastiranog grobišta ispred groblja.

1

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

Tel./Fax. 053 572006
e-mail: ivan vukic1@gs.htnet.hr

U Gospiću, 18. veljače 2005.

Poštovani prijatelju, prijateljice - hrvatski domoljubi!

Ovo što ćemo Vas moliti teško nam pada, ali za Hrvatsku spremni samo klečati. Vama je vrlo dobro poznat partizanski i srbokomunistički zločin nad Hrvatima u Gospiću nakon pada NDH. Isto tako znadete da uzaludno godinama molimo vlastodršce, da nam odobre izgradnju memorijalnog centra na velikom stratištu i skupnom grobištu ispred groblja *SVETE MARIJE MAGDALENE* u Gospiću. Kako nam vlast za to do danas nije dala odobrenje, *HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA PODRUŽNICA GOSPIĆ* odlučilo je da na tom tužnom mjestu stradanja hrvatskih mučenika postavi spomen ploče.

Ove godine 4. travnja otkrit ćemo spomen ploče. Prvu spomen ploču postaviti ćemo na ogradni zid groblja. Na njoj će biti napisan slijedeći tekst:

U SPOMEN HRVATSKIM MUČENICIMA

ZASTANITE NA TRENUTAK NA OVOM MJESTU, PROČITAJTE I ZAPAMTITE OVE RIJEČI. SANJALI SMO SLOBODNU HRVATSKU. ZBOG TOGA NAS OVDJE ISPRED GROBLJA UMORIŠE 1945. PARTIZANSKI PUŠČANI HITCI, NOŽEVI I VJEŠALA. KOMUNISTI NAM USKRATIŠE KRŠĆANSKI POKOP, ODUZEŠE NAM PRAVO NA MIRAN POČINAK, U SMRTI NAS JOŠ JEDNOM PONIZIŠE – DIO NAM KOSTIJU ODVEZOŠE NA SMETLIŠTE, NA SKUPNIM NAM GROBNICAMA IZGRADIŠE JAVNI ZAHOD, CESTU, PARKIRALIŠTE I IGRALIŠTE.

U SLOBODNOJ HRVATSKOJ BEŠĆUTNO PREKOPAŠE NAŠE ZEMNE OSTATKE I PREKRIŠE ASFALTOM, ISPOD KOJEG LEŽE DIJELOVI NAŠIH KOSTIJU KAO TRAG KRVAVO PREKINUTIH ŽIVOTA I SNOVA O SLOBODNOJ HRVATSKOJ.
PROLAZNIČE, GAZEĆI PO NAŠIM OSTATCIMA, SJETI SE BAREM NA TRENUTAK NAŠIH NEDUŽNIH DUŠA.

VELIKI BOŽE, DARUJ NAM MIR.

DOMOLJUBNI HRVATI I
HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

Kada su 2000. godine preko ovog stratišta kopali rov za polaganje elektro kabela, uzduž cijelog ogradnog zida groblja, iskopali su kosti pobijenih. Članovi Podružnica HDPZ Gospić pokupili su te kosti i privremeno ih pokopali uz Senjske žrtve u groblju. Očekivali smo da će to biti privremeno, jer smo u postupku da cijeli prostor ispred groblja uredimo kao memorijalni prostor. Kako nam vlast to onemogućava uredit ćemo ovaj grob i postaviti drugu spomen ploču na kojoj će pisati:

Zamolba hrvatskim domoljubima u iseljenoj Hrvatskoj str. 1.

2

U SPOMEN HRVATSKIM MUČENICIMA

PARTIZANI NAS POBIŠE 1945. GODINE. MALEN DIO PREKOPANIH NAŠIH KOSTIJU POKOPAN JE OVDJE 2000.

SMRTNIČE, DOK OVO ČITAŠ, SJETI SE BAREM NA TRENUTAK NAŠIH NEDUŽNIH DUŠA.

VELIKI BOŽE, DARUJ NAM MIR

Molimo Vas pomozite nam u ostvarenju ove zamisli. Zamolite svoje prijatelje u Domovini i iseljenoj Hrvatskoj da nam pomognu svojim novčanim prilogom.

Spomen ploča postavljena na ogradni zid groblja stoji .... 8.000,00 Kn
Uređenje groba kraj Senjskih žrtava stoji .... 4.000,00 Kn

Ukupno: 12. 000,00 Kn

Na pločama će biti uklesan križ, kao znak vjere i mučeništva i hrvatski grb.

Ovo su žiro računi na koje se može uplatiti pomoć:

Kunski račun: HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA PODRUŽNICA GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18

Broj računa: 2340009 – 1110067547
Poziv na broj odobrenja: JMBG ili MB
Prilog za izradu i postavu spomen ploča hrvatskim mučenicima

Devizni račun: HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA PODRUŽNICA GOSPIĆ
Dr. Ante Starčevića 18

Broj računa 70 3000-938936
SWIFT: PBZ HR2X
Prilog za izradu i postavu spomen ploča hrvatskim mučenicima

Želimo da sve ide preko banke i da sve bude razvidno, da ne padne ni najmanja sjena oko prikupljanja novca i isplate usluga. Znadete kakve neprijatelje imamo, a i kakvi su naši ljudi. Lako nalijepe sramne etikete samo da ne daju svoj novčani prilog, ili se povedu za mrziteljima hrvatstva i Hrvatske. Ovo su svete žrtve i nikome ne smijemo dati priliku da ih dodatno ponizi.

Lijep pozdrav.

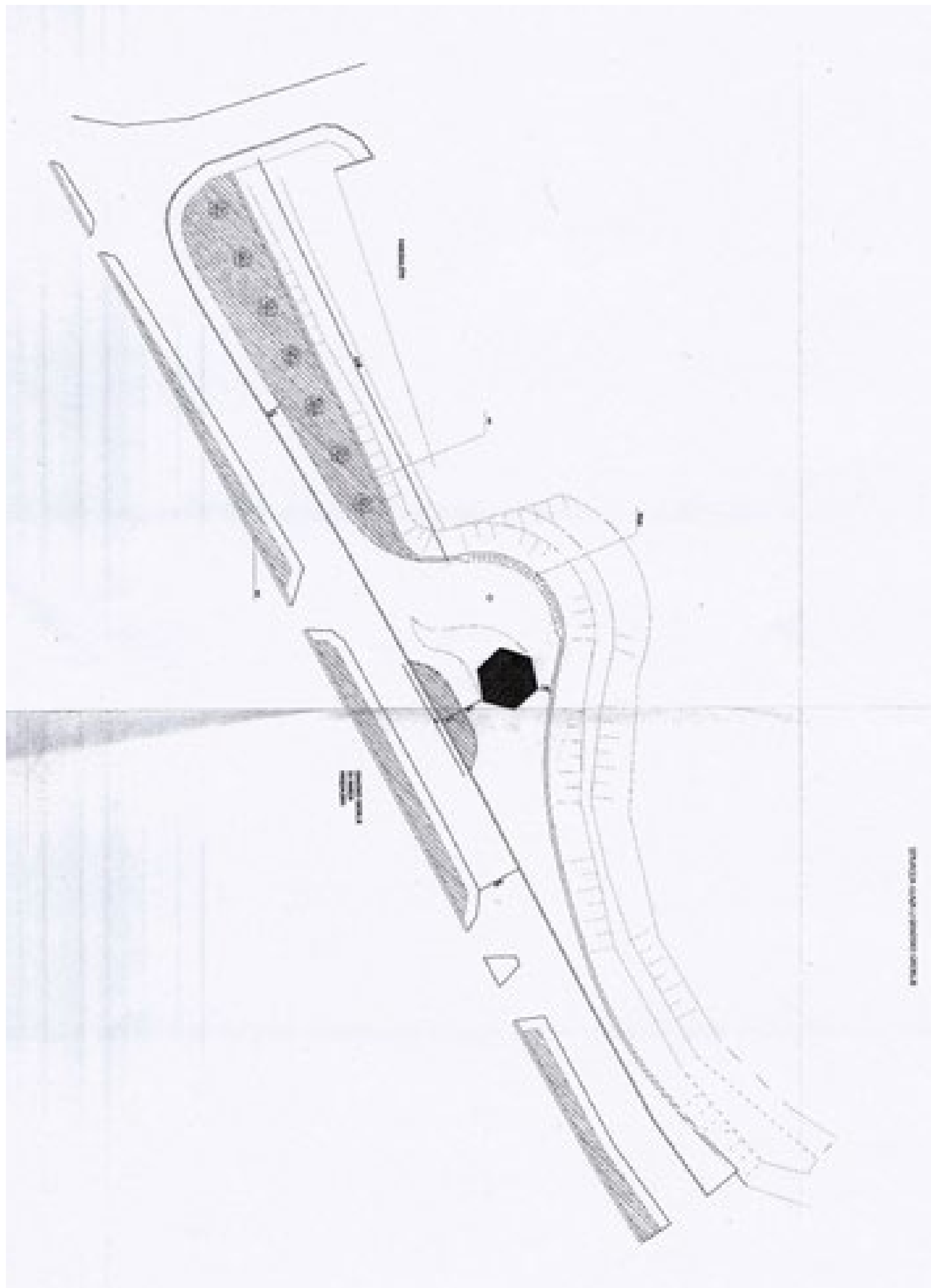
P. S.
Ako prispjela pomoć bude veća od ugovorene cijene, novac će ostati u pričuvi na računu do boljih vremena, kada ćemo dobiti dozvolu i ostvariti našu zajedničku moralnu obvezu, da u znak sjećanja i poštovanja žrtava pali za Dom, izgradimo *MEMORIJALNI CENTAR*.

Predsjednik:
Ivan Vukić

Zamolba hrvatskim domoljubima u iseljenoj Hrvatskoj str. 2.

U ožujku 2005. AS Inženjering iz Senja po narudžbi Grada Gospića izradio je projekt Uređenja prostora ispred gradskog groblja u Gospiću kao *Spomen-obilježja Gospić*.

Uređenje prostora ispred gradskog groblja u Gospiću kao Spomen-obilježje Gospić

4. travnja 2005. održano je besjedište na spomen gospićkim žrtvama na kojem je prikazana knjiga *Naše robijanje,* političke uznice Kaje Pereković, predsjednice HDPZ.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Čast nam je pozvati Vas i Vaše prijatelje na obilježavanje

4. TRAVNJA, DANA GOSPIĆKIH ŽRTAVA

Raspored:

4. travnja 2005.

1. Sveta misa zadušnica služit će se u ponedjeljak 4. travnja u katedrali Navještenja Blažene Djevice Marije u 17 sati.
2. Javno besjedište (tribina) u dvorani Pučkog otvorenog učilišta "Dr. Ante Starčević" u 18,30 sati.

Tema: Predstavljanje knjige Kaje Pereković:

NAŠE ROBIJANJE

Sudjeluju: Prof. Manja Kovačević

Književnik Andrija Vučemil

Autorica knjige Kaja Pereković

5. travnja 2005.

OTKRIVANJE I BLAGOSLOV SPOMEN PLOČE I GROBA ŽRTAVA U GROBLJU

1. Okupljanje ispred katedrale u 18,30 sati.
2. Povorka kreće cestom uz katedralu do zatvora, pa dalje do groblja Svete Marije Magdalene, putem kojim su vodili žrtve na stratište ispred groblja.
3. Otkrivanje i blagoslov spomen ploče: U SPOMEN HRVATSKIM MUČENICIMA.

Ploču će otkriti politički uznici gospodin Tomo Javor i Mirko Mesić.
Sjećanja na te tragične dane svjedočit će dr. vet. Milan Grospić.

Knjigu NAŠE ROBIJANJE moći će te kupiti za 100 KN

Prikaz knjige Naše robijanje autorice i robijašice Kaje Pereković

4. travnja 2005. nakon svete mise u katedrali Navještenja BDM veliku povorku vjernika, na naše ugodno iznenađenje, samoinicijativno je predvodio biskup mons. dr. Mile Bogović kome su se pridružili predsjednica HDPZ Kaja Pereković, čelnici Podružnice Gospić, politički zatvorenici, pa ostali puk. Ploču su otkrili hrvatski politički uznici Mirko Mesić i Tomo Javor, a blagoslovio je biskup mons. dr. Mile Bogović.

Biskup mons. Mile Bogović, uz predsjednicu HDPZ Kaju Pereković, desno Milu Grospića a lijevo Ivana Vukića, predvodi povorku Gospićana na otkrivanje spomen ploče pobijenim Hrvatima, žrtvama jugoslavenskih partizana.

Spomen - ploča hrvatskim mučenicima

Mali grob, uz senjske žrtve, u koji su pokopani dijelovi kostiju prekopanih žrtava prilikom iskopa kanala za polaganje električnog kabela

7. travnja 2005. pismom se HDPZ-u podružnici Gospić obratio prof. Ivica Mataija kojim se ispričava što smo na sastanku kod gradonačelnika stekli dojam da je prezentiran njegov projekt *Spomen-obilježja Gospić*, a on to uistinu nije. Razvidno je da je nečiji interes srušiti javni zahod izgrađen na jednoj skupnoj grobnici kojeg građani Gospića nisu htjeli koristiti ni u komunističkoj strahovladi, a pristupni put groblju pretvoriti u javnu prometnicu – ulicu. Tko stoji iza toga paklenskog nauma? Zasigurno dr. Darko Milinović, prednjak u HDZ-u. A čiji je on igrač, za sada je nepoznato.

Stranica 1 od 1

Ivan Vukić

Šalje: "državni arhiv" <drzavni-arhiv@gs.htnet.hr>
Prima: <ivan.vukic1@gs.htnet.hr>
Poslano: 7. travanj 2005 13:46
Predmet: pismo

Poštovani gosp. Vukić,

zahvaljujem Vam se na pismu koje ste mi uputili povodom sastanka održanog u uredu Gradonačelnika 4. travnja ove godine.
Žao mi je što ste Vi i ostali članovi Društva političkih zatvorenika stekli dojam da je na tom sastanku prezentiran moj projekt kad on to uistinu nije. Mene je gradonačelnik pozvao netom pred sam sastanak da se priključim vašem susretu i nisam ni na koji način sudjelovao u njegovoj pripremi. Kad je riječ o idejnom rješenju uređenja Spomen područja ja sam u njemu sudjelovao samo kao suradnik čije se ideje nisu u cijlosti ni uvažile, a držim da sam "odgovoran" za ideju uređenja partizanskog zahoda u memorijalni centar u obliku kako sam ga prezentirao na našem sastanku.Kod te idjeje i dalje ostajem. Ja nisam građevinar, a još manje projektant i nisam u tom poslu sudjelovao niti bih se usudio nešto projektirati. Temeljna mi je želja da se na dostojan način obilježi jedno povijesno stradanje Hrvata koje je ostavilo neizbirisiv trag na stotinama gospićkih obitelji pa tako i na mojoj. U tom sam smislu bio i ostajem odan ideji znanstvenog i svakog drugog dostojanstvenog obilježavanja tih tragičnih događaja iz naše povijesti, a ne njihovog prešućivanja i zaboravljanja pa sam u tom smislu onda usmjerio i nastojanje ustanove kojoj sam na čelu. I ne postoji nikakav razlog za strah da bi iz ovog arhiva moglo nestati ikakvo arhivsko gradivo, a poglavito ne ono koje se tiče bitnih razdoblja hrvatske ili gospićke prošlosti. Mislim da sam to svojim djelovanjem i dokazao. Politiku nisam i ne ću unositi u arhiv, pa budite uvjereni da se aktualna politička zbivanja ne mogu odraziti na profesionalnost moju niti mojih kolega. Moj svjetonazor duboko počiva na iskustvu hrvatske povijesti i hrvatskih stradanja pa sam stoga uvijek s radošću pratio i rad Vaše udruge, a osim toga sam od nje dobio i meni osobno vrlo drag znak prijateljstva. Isto se tako radujem svakom broju Političkog zatovrenika kojeg nam redovito dostavlja Vaša supruga, a Arhiv je kupio sva izdanja na CD-u kako bi povijesni događaji koje i Vi vrijedno ispisujete u tom glasilu ostali sačuvani i dostupni gospićkoj javnosti.

Vjerujući da se naša suradnja na dobrobit ovog kraja i cijele Hrvatske neće zaustaviti

srdačno Vas pozdravljam,
Ivica Mataija

9.3.2006

Pismo prof. Ivice Mataije, ravnatelja Državnog arhiva Gospić

19. travnja 2005. poslali smo dopis Državnom arhivu Gospić kojim ih izvještavamo da smo im, potaknuti pismom ravnatelja prof. Ivice Mataije i napisom Marina Smolčića u *Ličkom listu,* dostavili na pohranu tri uveza dokumentacije vezane za izgradnju *Spomen-obilježja Gospić.*

1

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
53000 Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

DRŽAVNI ARHIV U GOSPIĆU
Primljeno: 19. 04. 2005.
Klasifikacija: 612-06/05-01/05 01
Urudžbeni broj: 15-05-01-01

U Gospiću, 19. travnja 2005.

DRŽAVNI ARHIV GOSPIĆ
Na ruke ravnatelja prof. Ivice Mataije

Poštovani ravnatelju prof. Mataija!

Potaknut Vašim e-mail pismom i člankom novinara Marina Smolčića objavljenog u *LIČKOM LISTU*, dostavljamo na pohranu i čuvanje DRŽAVNOM ARHIVU U GOSPIĆU, čiji ste ravnatelj, dio dokumentacije u svezi s izgradnjom Spomen obilježja pobijenim Hrvatima, žrtvama pomahnitalih Titovih "antifašista".
Dokumentacija je uložena u tri uveza u kojima se nalaze slijedeće:

Prvi uvez

1. ZAHTJEV za izdavanje lokacijske dozvole
2. *IDEJNA SKICA ZA LOKACIJSKU DOZVOLU ZA IZGRADNJU SPOMEN OBILJEŽJA KRAJ GROBLJA SVETE MARIJE MAGDALENE U GOSPIĆU* s prilozima:
a. Opis zahvata s idejnim rješenjem za lokacijsku dozvolu
b. Izvadak iz zemljišne knjige katastarske općine Gospić
c. Katastarsku kopiju (položajni nacrt) stratišta, groblja i graničnog prostora
d. Idejna skica za lokacijsku dozvolu-Parcelacija MJ. 1:1000 List 1
e. Idejna skica za lokacijsku dozvolu: 1. Postojeći objekt – preuređenje, 2. križ postolje, 3. zid (2,5 m), spomen ploča s imenima i postoljem za svijeće, 4. trg plato za okupljanje. Mj. 1:500 List 2
f. Aksonometrijski crtež List 3
g. Fotodokumentacija postojećeg stanja

Drugi uvez

a. PROSTORNA SIMULACIJA SPOMEN OBILJEŽJA GOSPIĆ izrađena u d.o.o. STUDIO u Zagrebu, travnja 2001., koja sadrži pisani tekst SPOMEN OBILJEŽJE GOSPIĆ, 4 snimke prostorne simulacije na listu A3 i 1 snimku prijedloga za izbor materijala na listu A4

Treći uvez

a. Lički list od travnja 2005.
b. Vaše e-mail pismo od 7. travnja 2005.
c. Pismo Ivana Vukića od 5. travnja 2005. upućeno Vama, u osobi, dožupana Ličko-Senjske županije

Dopis Državnom arhivu Gospić str. 1.

2

d. Pismo HDPZ-a upućeno gradonačelniku Milanu Koliću
e. Vaše pismo od 4. prosinca 2002.
f. Dopis HDPZ-a od 2. prosinca upućenog HDZ-u na ruke tajnika prof. Ivice Mataije
g. Pismo HDPZ-a od 30. studenog 2002 upućenog GRADU GOSPIĆU na ruke gradonačelnika Milana Kolića
h. Obnovljen zahtjev HDPZ-a Podružnice Gospić od 3. prosinca 2002. upućenog UREDU DRŽAVNE UPRAVE U LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI SLUŽBI ZA PROSTORNO UREĐENJE, ZAŠTITU OKOLIŠA, GRADITELJSTVO I IMOVINSKO-PRAVNE ODNOSE za izdavanje LOKACIJSKE DOZVOLE
i. RJEŠENJE od 5. studenog 2002. kojim se odbija naš prvi zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole
j. DNEVNI RED od 15. prosinca 2000. Gradskog poglavarstva Grada Gospića na kojem je prihvaćena projektna dokumentacija spomen obilježja pokraj groblja Sv.Marije Magdalene

Iz priložene dokumentacije vidljivo je:

1. HDPZ Podružnica Gospić podnijela je svu potrebnu dokumentaciju za izdavanje dozvole 25. svibnja 2000. za izgradnju Spomen obilježja Gospić.

2. Rješenje od 5. studenog 2002. URED DRŽAVNE UPRAVE U LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI odbija ovaj zahtjev, uz veliko kršenje zakona i uz hladno birokratsko objašnjenje.

3. HDPZ Podružnica Gospić obnovila je 4. prosinca 2002. zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju Spomen obilježja.

4. Do danas nije nam odgovoreno ni pozitivno ni negativno. To je slika "pravne države" u čije temelje su mnogi ugradili svoje živote, dok je drugi razgrađuju, kao da je njihova prćija.

5. Gradu Gospiću nisu potrebna nikakva odobrenja, da se ipak po Vašoj ideji, to tvrdi gradonačelnik gospodin Kolić i novinar Smolčić, uredi prostor ispred gradskog groblja Sv. Marije Magdalene, kao javna gradska površina s izgrađenom prometnicom i nogostupom preko stratišta i skupnog grobišta žrtava srbokomunističkih "antifašista".

Otkloniše drugi spretno od sebe odgovornost, a sve pokude, a naravno, od nekih i pohvale ostaviše Vama.

Tek toliko Vama na znanje. Kada smo u HDPZ pripremali projektni zadatak za izgradnju Spomen obilježja Gospić, pokojni mons. vlč. Vlado Pezelj predložio je da nikako ne dozvolimo da se javni zahod izgrađen na jednoj od skupnih grobišta sruši, već da ga treba urediti u memorijalni prostor u kojem bi bili pohranjeni vjerodostojni dokazi partizanskog zločina i da se koristeći elektroničku opremu zvučno i pisano trajno emitiraju imena pobijenih i opis događaja, te da se dopunjavaju podatci vjerodostojnim svjedočenjima posjetitelja i poklonjenim materijalnim dokazima.

Naravno, taj njegov prijedlog je prihvaćen i u idejnoj projektnoj dokumentaciji uvršten i obrađen.

Lijep pozdrav

Predsjednik:
Ivan Vukić

Dopis Državnom arhivu Gospić str. 2.

2. svibnja 2005. poslali smo pismo preuzvišenom biskupu mons. Mili Bogoviću u kojem iznosimo naš osvrt na otužno stanje u Gospiću.

Ivan Ive Vukić
Žabička 28
53000 Gospić
Bgl. (tel.)/Fax. 053572006
Bgl. (tel.) 053634099
e-mail/ ivan. vukic 1@ gs. htnet. hr

U Gospiću, 2. svibnja 2005.

Biskup gospićko-senjski dr. Mile Bogović

Preuzvišeni oče biskupe!

Nazočio sam Pogovoru o svećenicima Biničkom, Kuklju, Kargačinu, žrtvama partizanskih zločinaca, koji sami sebi tepaju da su "antifašisti"

Zbog slabog odaziva Gospićana na ovo hvalevrijedno besjedište osjećao sam se posramljeno. Optužiti gospićki puk da je odgovoran i kriv ne rješava problem. Svi koji obnašamo neku javnu dužnost odgovorni smo za ovakvo bolesno stanje u Gospiću. Naravno, svatko od nas ima svoje ime i prezime i odgovoran je u dijelu svoga prostora djelatnosti, te se odgovornost ne može ravnomjerno rasporediti na sve.

Ljudi pričaju da se za mjesečnu plaću jedne gospićke košarkašice može platiti pet stručnih djelatnika koji bi mogli uzdići kulturnu razinu življenja u Gospiću, onoj, na primjer u Vrbovcu, kojeg smo posjetili toga dana.

No, pišem vam radi drugog. U svom izlaganju o svećenicima Kuklju, Kargačinu i još ostalih 15 svećenika, koji nestadoše u vihoru rata, a većinu su pobili Titovi pomahnitali partizani-"antifašisti", često ste spominjali *GOSPIĆKI SPOMEN ZBORNIK*, služeći se podatcima iz njega.

Kako o tome uratku vlada podijeljeno mišljenje dužan sam Vas upoznati o slijedećem. Svojevremeno me je nazvao gospodin Ilija Polić iz Zagreba tražeći da se HDPZ Podružnica Gospić, čiji sam predsjednik, uključi u prikupljanju i objavljivanju vjerodostojnih podataka o partizanskim zločinima u našoj županiji. Upozorio me je na manjkavosti u *GOSPIĆKOM SPOMEN ZBORNIKU*.

Odgovorio sam mu da mi nismo sposobni preuzeti tu odgovornu zadaću, jer nemamo za to obučene ljude ni novčana sredstva. Rekoh mu da mi prikupljamo i objavljujemo svjedočenja o partizanskim zločinima od naših članova i drugih svjedoka koji su voljni to dati. Uputio sam ga na autora *GOSPIĆKOG SPOMEN ZBORNIKA*.

Ljutito mi je odgovorio da je Hrvatski zavičajni klub Gospićana u Zagrebu, čiji je tajnik, poslao *MATICI HRVATSKOJ OGRANAK GOSPIĆ* primjedbe, prijedloge i dopune na koji nisu dobili odgovor, te da je dijalog s njima nemoguć.

Optužio je i nas primjedbom da smo svi jednaki. Rekoh mu da to nije baš tako i neka pošalje nama te primjedbe, prijedloge i dopune, koje ćemo koristiti u onom dijelu kojeg obrađujemo, a da se u *GOSPIĆKI SPOMEN ZBORNIK* ne želimo i ne možemo miješati.

Vama šaljem preslik pisama koje nam je poslao gospodin Ilija Polić. Vi ćete kao povjesničar ovo znati bolje koristiti od nas. Braća pokojnog dr. vet. Ante Rukavine mogu Vam dati također vrijedne podatke.

Dopis biskupu mons. dr. Mili Bogoviću str. 1.

114

2

Vama je poznato kakvu štetu je napravila Saborska komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava nepromišljenim izvješćem u Hrvatskom Državnom Saboru. Njen predsjednik prof. Sviben izvijestio je da je u NDH ubijeno čini mi se 6 Židova. Podigla se velika halabuka na taj izvještaj i sav je trud i rad sveden na razinu krivotvorine. Posljedica je strašna. Prekopane kosti pobijenih Hrvata, žrtava partizanskih zločinaca, u crnim vrećama za smeće bile su odložene na tavan *PATOLOGIJE ZAGREBAČKOG MEDICINSKOG FAKULTETA*. Vreće su se raspadale. Kosti iz njih i neraspadnute vreće bile su doslovno zatrpane golubljim izmetom. Bestidno, neodgovorno, neetično, nehrvatski i nekršćanski.

Kada su s patologije zaprijetili da će kosti odvesti na smetlište, jer je od golubljeg izmeta prijetila zaraza, državni moćnici naredili su da se kosti prenesu u zagrebački krematorij i na Mirogoj.

Konačno će se u Đurmancu izgraditi spomen kapelica u čijoj će kripti ovozemaljski počinak naći kosti ovih hrvatskih mučenika.

Ako je u *GOSPIĆKOM SPOMEN ZBORNIKU* navedena samo jedna osoba koja je proglašena žrtvom, a umrla je prirodnom smrću, cijeli trud proglasit će se krivotvorinom. To će naši protivnici znati umješno koristiti.

Po primjedbama Hrvatskog zavičajnog kluba Gospićana u Zagrebu netočnih i neistinitih podataka ima više.

Uložen je ogroman trud, htijenje i volja, kojeg treba okruniti djelom koje se neće moći osporiti i kojim protivnici neće moći manipulirati na našu štetu. Istina je naš najbolji odvjetnik, a dragi Bog zaštitnik.

Ishitrenost ne daje najčešće pozitivne rezultate, što je i u ovom slučaju potvrđeno.

Hvaljen Isus i lijep pozdrav

Ivan Ive Vukić

Dopis biskupu mons. dr. Mili Bogoviću str. 2.

18. svibnja 2005. Upravni odbor Podružnice Gospić održao je sjednicu na kojoj je jednoglasna odluka da se uz spomen-ploču na ogradnom zidu groblja postavi s lijeve strane kameni križ, a s desne strane povijesni hrvatski grb. Posao je opet povjeren kamenoklesaru Ivici Pezelju.

2. lipnja 2005. poslala nam je pismo gospođa Ljerka Čorak u kojem je opisala svoje sjećanje na tužni srpanj 1945. kada su jugoslavenski partizani izvršili javno vješanje i strijeljanje ispred groblja sv. Marije Magdalene u Gospiću.

02. 06. 2005. 115

Ljerka Koren Čorak

JAVNO VJEŠANJE I STRIJELJANJE GOSPIĆANA

U srpnju 1945. pronio se glas da će biti javno vješanje i strijeljanje gospićana Hrvata ispred katoličkog groblja Svete Marije Magdalene. Čim sam to čula odlučila sam otići u groblje. Toga dana i u našoj je kući vladalo mučno ozračje. Mama kao da me držala na oku nastojeći zaokupiti me poslom, ali sam se ipak nekako izmaknula. Da ne zakasnem, krenula sam prečacem ispod susjedova vrta uz Novčicu, pokraj Murkovićeva mlina do stare gimnazije. Prošla sam uz zgarište nekad lijepe bijele jednokatnice koju su uništili englesko - američki zrakoplovi. Tu su u cvijetnjaku nekad sjedili ukućani, okruženi prekrasnim oleanderima.

Danas tu strše gole zidine ograđene visokom žicom, a s vanjske strane šetaju stražari naoružani strojnicama. U tom zgarištu pod vedrim nebom sad je logor zatočenih Hrvata što ih danomice odnekud dovode i nekamo odvode.

Tu me mama slala da prošetam, čula je da su odnekud iz Slovenije doveli Mićana Jerbića, muža njene sestre iz Ramljana. Tijekom dana nekoliko puta sam prošla uz logor pazeći da me straža ne primjeti. Napokon sam spazila tetka gdje sjedi u kutu zidine. Navukao šešir na lice, laktove podbočio na koljena, a glavu spustio u dlanove. Sam Bog zna kad je zadnji put izuo opanke s nogu.

Nekad je bio velik gazda. Koščat, stasit, zasukanog dugog brka i plavih očiju. Živio je u obiteljskoj zadruzi s bratom Ivicom, koja je brojila tridesetak članova. Posjedovali su: trgovinu, gostionicu, blago,žitorodnu zemlju, livade i konje. Držalo se do konja kao do svetinje. Bili su tamnocrveni,sjajni i okićeni. Nazivali su ih "vile".

Mićan je odlazio naručivat robu u Zagreb.Bio je odjeven u ličku nosnju. Umjesto kape nosio je crni sesir, sličan lovačkom. Opanke nikad nije htio zamjeniti cipelama. Neki veletrgovci, izbjegavali su ga poslužiti, ali nakon velike narudžbe, plaćene u gotovini, sljedeći put klanjali su mu se do poda.

Još prošle nedjelje tetak je boravio na zgarištu "bijele kuce", pod vedrim nebom, gladan i žedan. Zacijelo je plakao za svojim "vilama". Sam Bog zna gdje su ga rastavili od njih. Mićan vise nije tu. Premješten je u kaznionicu. Ondje je i njegov najmladi sin Nino.

Trčim uz logor. Stotine očiju zure kroz žičanu ogradu. Skrenem nalijevo i kod puta prema groblju susrećem povorku koja upravo skreće prema stratištu. U povorci dva po dva nji oko četrnaest. Neošišani su neobrijani, vidi se da su izmučeni, sa lancima na rukama i još dva po dva povezani povrh lakta jedan za drugoga a s obju strana okruženi naoružanim stražarima.

Na tom njihovom posljednjem putu, kojim koracaju u smrt prate ih djeca, kojima sam se pridružila.

Hodajući u tišini uz njih i prateć njihove teške korake, vidim uzdignute glave i poznata lica. Neke od njih svakodnevno sam

Svjedočenje Ljerke Čorak str. 1.

116

susretala i znam da se nikad nije čulo da su ikome učinili zlo, jer u Gospiću se sve znalo. Nabrojit ću samo neke: Josan Kolaković,gospićki gradonačelnik, Nina Adžija, Lisac, Antić Verson, Levar...Neke sam poznavala iz viđenja a od ovih nabrojenih već su neki izgubili jednog ili više članova obitelji od jugo-srpske komunističke partizanske ruke.

Koracajući usporedo sa njima prateć ih i motreć, a netko od djece šapne: "Eno mame od Nine Ažije!"Visoka žena u crnini stoji uz živicu na izlazu iz putine, udaljena svojih dvijesto metara od stratišta. Stajala je mirno kao svetica, skamenjenog lica. Primakla sam se da ju vidim iz bližeg. No, ni suza joj ne kliznu iz oka.Sledila se, kad joj sina pokraj nje provedoše vezanog lancima. Bože, otkud toj majci snaga? Tko može proniknuti tajanstvenu snagu majčine duše u času tihog i nijemog,posljednjeg rastanka sa sinom, udaljenim od nje samo desetak koraka.

Približavamo se stratištu. Vide se vješala, postavljena između dvaju ulaza u groblje, a odmaknuta par metara od zidne ograde na sredini ceste. Nisam otišla u groblje, nego sam se umješala među nepoznatu svjetinu, po cijem glasnom govoru i razlaganju nije bilo teško raspoznati "srbadiju".

Motajući se okolo, nađem se kraj svježe iskopane jame, dugačke oko pet metara i oko metar široka u pravcu sjever - jug nasuprot groblja. Utom dovedoše nekoliko uznika i postaviše ih licem okrenute prema jami. Tu sam zastala i prvog na južnoj strani postavili su Josana Kolakovica. Bila sam udaljena od njega samo par koraka. Gledam ga, a on se sruši u jamu. Tada sam se brzo odmakla te prolazeći pokraj vješala, gdje su već novi stanovnici Gospića okretali mrtva tijela, pljuvali i psovali.

Među njima bilo je i od prije poznatih jugoslavena i brigadira, među kojima se isticala neka Marija Ješinka.Oni su za NDH pripadali sedmoj partizanskoj brigadi osnovanoj u Gospiću. Brigadu je izdao Lisac te su brigadiri bili pozatvarani,ali im se ništa nije dogodilo, pa oni danas okreću "izdajice".

Nisam vidjela, ali poslije se u Gospiću pričalo da je konopac puknuo kad su objesili Levara te da je pao na zemlju živ, ali su ga nanovo objesili. Navodno je prema nekom međunarodnom zakonu trebao biti oslobođen smrtne kazne. Činjenica je da u jugoslavijama zakon za poštena Hrvata nepostoji.

Antića Versona Srbi nisu dali objesiti, već su ga odvukli u Korenicu.Ondje je bio zvjerski mučen i izdahnuo je u najvećim mukama.

Nakon tih stravičnih prizora ispred groblja, na koje je sjećanje i danas živo i slikovito, napustila sam to tužno mjesto te preko grada pozurila kući. Mama me dočekala sa riječima: "A jeli te Bog tamo nosio? Odgovor nije nikad dobila.

Narod u Gospiću pitao se zašto samo tih nekoliko Hrvata usmrtiše javno? Dočim, sva masovna streljanja izvršavaju u noćnim satima.

Posebne metode smaknuća Hrvata i osvajanja Hrvatske zemlje planirane su u Beogradu još prije sto godina, a odrazile su se u objema srpskim jugoslavijama.

Svjedočenje Ljerke Čorak str. 2.

22. studenoga 2005. poslali smo zahvalnice: Društvu Hrvata Like Toronto, Udruženju kanadskih Hrvata ogranku „Kralj Tomislav" Vancouver, Hrvatskom kulturnom centru, Ljerki Čorak, Željki Butković i Nikoli Milkoviću na pruženoj novčanoj pomoći za plaćanje troškova za izradu i ugradnju spomen-ploče na ogradni zid groblja sv. Marije Magdalene pobijenim Hrvatima, žrtvama jugoslavenskih partizana.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 22. studenog 2005.

UJEDINJENI KANADSKI HRVATI
OGRANAK "KRALJ TOMISLAV"
HRVATSKI KULTURNI CENTAR

Draga braćo i sestre!

Želimo Vam čestit Božić, puno zdravlja i ispunjenje svih želja u 2006. godini. I ovom prilikom primite izraz naše iskrene zahvalnosti na novčanoj pomoći koju ste dali za izgradnju spomenika žrtvama pomahnitalih partizansko srbokomunističkih zločinaca nad nedužnim hrvatskim pukom u Gospiću.

U znak pažnje za vaše dobročinstvo i za zasluge i doprinos ugledu HDPZ podružnice Gospić uručujemo Vam **Z A H V A L N I C U**.

U privitku šaljemo Vam skicu kako će spomenik izgledati kada bude dovršen.

Lijep pozdrav

HDPZ Podružnica Gospić
Ivan Vukić

Zahvalnica Ujedinjenim kanadskim Hrvatima, ogranku „Kralj Tomislav"

22. studenoga 2005. poslali smo Društvu Hrvata Like Toronto izvješta o pruženoj novčanoj pomoći:

Udruženje kanadskih Hrvata ogranak „Kralj Tomislav", Vancouver	3.000,00 CAD
Ljerka Čorak	200,00 CAD
Željka i Branko Butković	200,00 CAD
Društvo Hrvata Like Toronto	1.000,00 CAD

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

U Gospiću, 22. studenog 2005.

DRUŠTVO HRVATA LIKE TORONTO

Draga braćo i sestre!

Gospodin Drago Sudar uručio nam je 1.000,00 CAD (tisuću kanadskih dolara), koje ste poslali za plaćanje radova za dovršenje spomenika nedužnim žrtvama partizansko srbokomunističkih zločinaca kraj groblja Sv. Marije Magdalene u Gospiću.

Na Vašoj novčanoj i moralnoj potpori primite izraz naše iskrene zahvalnosti. U privitku Vam šaljemo skicu kako će spomenik izgledati kada bude dovršen. Tekst na ploči poznat Vam je sa slika.

Za izgradnju spomenika pomoć smo dobili od:

- UJEDINJENIH KANADSKIH HRVATA, OGRANAK "KRALJ TOMISLAV" iz Vancouvera .... 3.000,00 CAD
- Ljerke Čorak .... 200,00 CAD
- Željke i Branka Butković .... 200,00 KN
- DRUŠTVA HRVATA LIKE TORONTO .... 1.000,00 CAD

Lijep pozdrav

HDPZ Podružnica Gospić
Ivan Vukić

Zahvalnica Društvu Hrvata Like Toronto

5. travnja 2006., godinu dana nakon postavljanja spomen-ploče postavljen je križ i hrvatski grb uz spomen-ploču koje je blagoslovio politički uznik vlč. Josip Kapš. Kamenoklesar Ivica Pezelj nije htio naplatiti izvršeni posao, rekao je da je to skroman prilog, neznatan prema veličini žrtve hrvatskih mučenika koje počivaju na tome stratištu i skupnom grobištu.

Uz spomen - ploču hrvatskim mučenicima na ogradnom zidu gospićkog Gradskog groblja sv. Marije Magdalene postavljen je križ i hrvatski grb

Vlč. Josip Kapš, bivši politički uznik, blagoslivlja križ i hrvatski grb. Iza njega stoji veterinar Mile Grospić, također bivši politički uznik, a lijevo stoji gospićki župnik i rektor katedrale pop Ante Luketić

20. lipnja 2006. uputili smo dopis Središnjici u kojem ih izvještavamo o održanoj Izvještajnoj skupštini. Predsjednik Ivan Vukić nezadovoljan je pasivnošću članstva zbog izostalog svjedočenja o zločinima jugoslavenskih partizana i svjedočenju o stradanju svakog člana pojedinačno. Osjeća se prevarenim jer je zadnji mandat prihvatio nakon obećanja članstva da će svjedočiti o svome stradanju te da će prikupljati svjedočenja o stradanju drugih. Prihvatio je daljnje obnašanje dužnosti predsjednika pod uvjetom da barem svaki član svjedoči o svome stradanju i tamnovanju, što su obećali.

8. studenoga 2006. poslali smo pismo Središnjici u kojem im predlažemo da svaka Podružnica popiše stratišta i skupna grobišta u svojoj županiji, označi stratišta unificiranim oznakama, izradi kartografiju i napiše registar.

Hrvatsko Društvo Političkih Zatvorenika
Podružnica Gospić

Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić
U Gospiću, 8. studenog 2006.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
SREDIŠNJICA
Na ruke predsjednika

Bivšem predsjedniku gospodinu Juri Knezovići, a kasnije i Vama uputili smo zamolbu da na prostoru cijele Hrvatske unificiranim oznakama obilježimo stratišta i grobišta pobijenih Hrvata. Za ovaj posao treba potražimo pomoć vlade, a ako izostane, odradimo posao sami. Predložili smo da oznaka bude križ od nehrđajućeg željeza, veličine križa kakav se postavlja na grobove u groblju, na kojem bi bila učvršćena pločica s ugraviranim brojem. Križ bi se ubetonirao na stratištu odnosno grobištu, a svaka podružnica vodila bi knjigu registar u kojoj bi se upisivali brojevi stratišta-grobišta sa svim poznatim podatcima. U registru bi bila uložena geodetska karta u koju bi se ucrtalo grobište-stratište i upisao broj. Podružnice bi vodile brigu da se namjerno i nenamjerno uništeni križevi zamjene novim, jer će i toga biti. Središnjica bi vodila zbirni registar i tako bi barem dio stratišta-grobišta otrgli zaboravu, jer je najveći broj prekriven šumama, šikarama, preoran, ili su na njima namjerno izgrađene vojarne, igrališta i prometnice. Nažalost to neljudsko djelo i dalje se nastavlja.

Ono još malo svjedoka u poznim je godinama, sve ih je manje i treba brzo raditi, jer nemamo vremena.

Niste taj prijedlog dali na jednom od sastanaka na razmatranje, pa ni udostojali se barem odgovoriti.

I gle sada čuda. Mađari i Nijemci daju nam naputak i predložak kako to, što i sami znamo, trebamo uraditi. I sada kad je to njihov naputak onda je to dobro i spremni smo odraditi. Znaju oni da smo kroz zajedničku povijest bili dobre sluge a loši gospodari.

Do kada ćemo gaziti po svome dostojanstvu i stalno vazalski klečati i prizivati kako je u Slovenije, Madžarskoj ili Austriji? Zar zaista vjerujete da će susjedi bolje urediti naše gospodarstvo od nas samih?

Očekujemo i tražimo glede ovog odgovor.

Također očekujemo da ćete se kao središnjica nametnuti i davati intonaciju, ritam rada Podružnicama, da ćemo biti na brodu sa složnom posadom, a ne na brodu na kojem svatko vesla u svome pravcu, a brod stoji na mjestu ili plovi bez cilja. Članovi predsjedništva trebaju odraditi posao za koji ih zadužite. Oni koji to ne mogu ili neće neka odstupe, jer nisu počasni članovi predsjedništva, već djelatni.

Na sastanke Središnjice odazvat ćemo se kada ćemo dobiti naputke i zaduženja koje trebamo odraditi i kada Središnjici moramo podastrijeti rezultate svoga rada i iznijeti svoje prijedloge i mišljenja. Prevaliti 200 km u jednom i toliko u drugom pravcu o svom trošku i nazočiti sastanku "dizača ruku" nema smisla. Ne samo da je neproduktivno, skupo, već je i za život opasno, jer na cestama se gine više nego u ratu.

Pismo smo napisali u dobroj namjeri, bez primisli o bilo kakvim prijeporima i sučeljavanja. Ako se ipak osjećate prozvanim, u negativnim sučeljavanjima u nama nećete naći partnera.

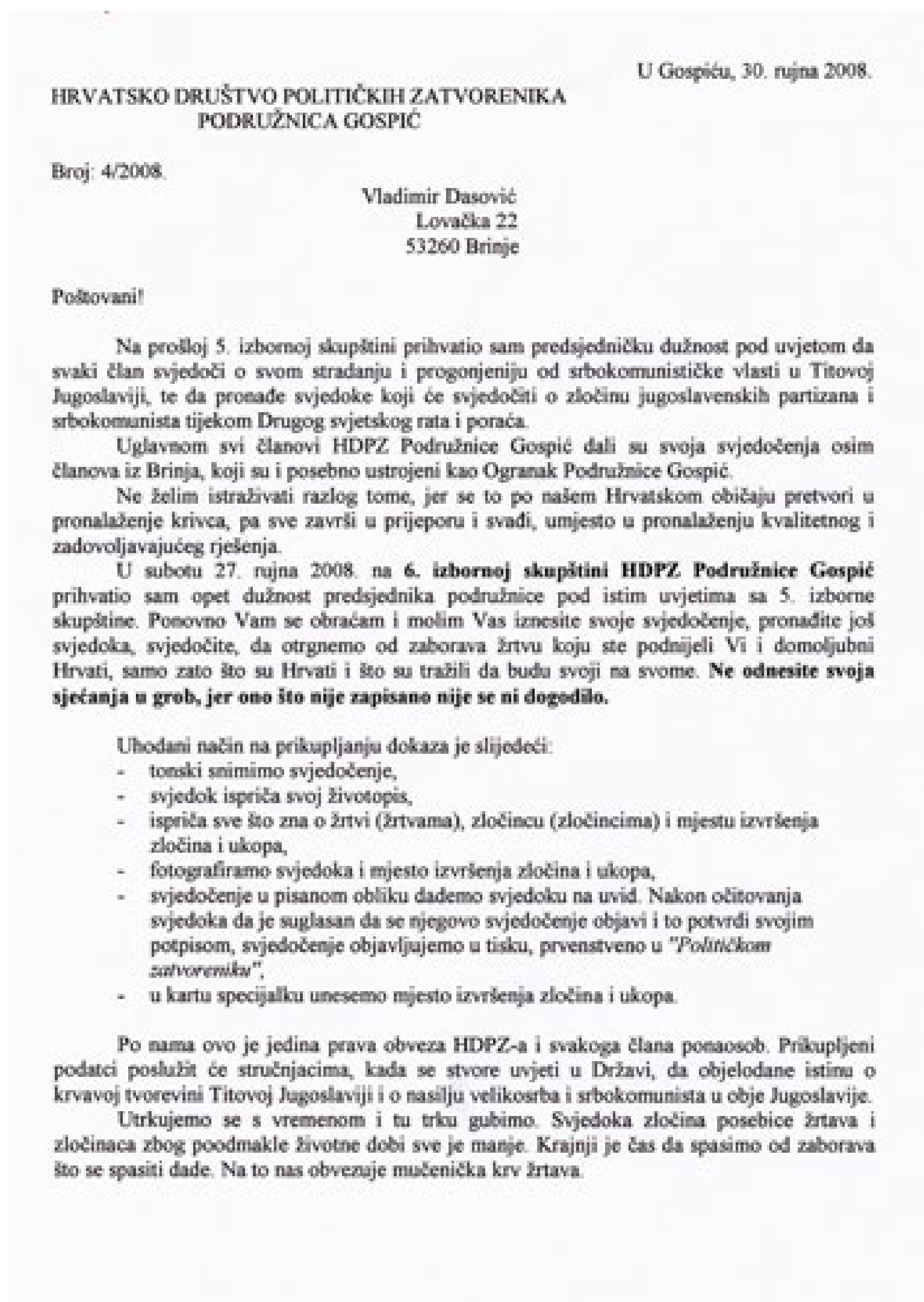
Lijep pozdrav

Predsjednik:
Ivan Vukić

Pismo HDPZ-u Zagreb

30. rujna 2008. poslali smo pismo svim članovima Ogranka Brinje zbog njihove neaktivnosti na razini Podružnice Gospić i zbog izrečenih neistina kojima unose nemir u Podružnicu.

U Gospiću, 30. rujna 2008.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Broj: 4/2008.

Vladimir Dasović
Lovačka 22
53260 Brinje

Poštovani!

Na prošloj 5. izbornoj skupštini prihvatio sam predsjedničku dužnost pod uvjetom da svaki član svjedoči o svom stradanju i progonjeniju od srbokomunističke vlasti u Titovoj Jugoslaviji, te da pronađe svjedoke koji će svjedočiti o zločinu jugoslavenskih partizana i srbokomunista tijekom Drugog svjetskog rata i poraća.

Uglavnom svi članovi HDPZ Podružnice Gospić dali su svoja svjedočenja osim članova iz Brinja, koji su i posebno ustrojeni kao Ogranak Podružnice Gospić.

Ne želim istraživati razlog tome, jer se to po našem Hrvatskom običaju pretvori u pronalaženje krivca, pa sve završi u prijeporu i svađi, umjesto u pronalaženju kvalitetnog i zadovoljavajućeg rješenja.

U subotu 27. rujna 2008. na **6. izbornoj skupštini HDPZ Podružnice Gospić** prihvatio sam opet dužnost predsjednika podružnice pod istim uvjetima sa 5. izborne skupštine. Ponovno Vam se obraćam i molim Vas iznesite svoje svjedočenje, pronađite još svjedoka, svjedočite, da otrgnemo od zaborava žrtvu koju ste podnijeli Vi i domoljubni Hrvati, samo zato što su Hrvati i što su tražili da budu svoji na svome. **Ne odnesite svoja sjećanja u grob, jer ono što nije zapisano nije se ni dogodilo.**

Uhodani način na prikupljanju dokaza je slijedeći:
- tonski snimimo svjedočenje,
- svjedok ispriča svoj životopis,
- ispriča sve što zna o žrtvi (žrtvama), zločincu (zločincima) i mjestu izvršenja zločina i ukopa,
- fotografiramo svjedoka i mjesto izvršenja zločina i ukopa,
- svjedočenje u pisanom obliku dademo svjedoku na uvid. Nakon očitovanja svjedoka da je suglasan da se njegovo svjedočenje objavi i to potvrdi svojim potpisom, svjedočenje objavljujemo u tisku, prvenstveno u *"Političkom zatvoreniku"*,
- u kartu specijalku unesemo mjesto izvršenja zločina i ukopa.

Po nama ovo je jedina prava obveza HDPZ-a i svakoga člana ponaosob. Prikupljeni podatci poslužit će stručnjacima, kada se stvore uvjeti u Državi, da objelodane istinu o krvavoj tvorevini Titovoj Jugoslaviji i o nasilju velikosrba i srbokomunista u obje Jugoslavije.

Utrkujemo se s vremenom i tu trku gubimo. Svjedoka zločina posebice žrtava i zločinaca zbog poodmakle životne dobi sve je manje. Krajnji je čas da spasimo od zaborava što se spasiti dade. Na to nas obvezuje mučenička krv žrtava.

Pismo ogranku Brinje str. 1.

Poštovani predsjedniče Vlado i tajnice Marijo!

O vama ovisi rad vašeg Ogranka. Na naš poticaj i po vašoj želji utemeljen je Ogranak Brinje. Željeli smo ogranke utemeljiti u Perušiću, Senju i Svetom Roku, Lovincu i Ričicama. No, u ovim mjestima nitko se nije htio prihvatiti čelničkih dužnosti. Vi djelujete potpuno samostalno, bez uplitanja Podružnice Gospić u vaš rad. Ne posjedujemo vaš ustrojbeni dokument (Pravila), kao ni izvješća o radu Ogranka. U nekolika navrata zamolili smo vas da organizirate sjednicu Ogranka na kome bi nazočili članovi Upravnog odbora Podružnice Gospić. Nažalost, do sjednice nije došlo, ostalo je sve na neostvarenim obećanjima.

Na 6. izbornoj skupštini, spočitavali ste mi gospodine predsjedniče, da ne pišem o stradanjima u Brinju, već se bavim Gospićem, a predsjednik sam za cijelu Županiju. Bili bi ste u pravu da su članovi Ogranka Brinje svjedočili i da ste se vi uključili u pronalaženju svjedoka. Popis koji ste mi poslali, a ja vam ga dostavljam u privitku, ne ispunjava kriterije po kojima se vrše svjedočenja i svojim potpisom ne mogu stajati iza toga. U koliko smatrate da je popis obrađen ispravno objavite ga vi, kao što ,uostalom, i drugo odrađujete da Podružnicu ni ne obavijestite. Kada pišem o Gospićkim žrtvama pod tim pojmom ne mislim na stradale stanovnike Gospića, već na sve žrtve stradale u Gospiću, među kojima je veliki broj Brinjaka. U Gospiću je bio sabirni logor iz kojeg su hrvatske sužnje vodili na stratišta i na dugogodišnje tamnovanje. Gospićani nisu željeli za svoj grad tu ulogu, već im ju je usud dodijelio. O brinjskim žrtvama pisao sam onoliko koliko sam imao kvalitetnih podataka.

Prijepor među nama nastao je kada sam vam zamjerio na koji ste način postavili spomen ploču na Baškim Oštarijama. Da vas podsjetim, u privitku vam dostavljam povodom toga upućen vam dopis, te skicu stratišta i grobišta na Baškim Oštarijama.

Za slabosti Podružnice Gospić i za moje pogrješke neću okriviti Središnjicu ni predsjednika gospodina Alfreda Obranića. Kako ćete postupiti vi, to odlučite sami?!

Privitak: - Dopis od 2. srpnja 2007.
- Zapisnik sa sjednice Ogranka Brinje održane 10. srpnja 2008.
- Skica stratišta i grobišta na Baškim Oštarijama

S poštovanjem!

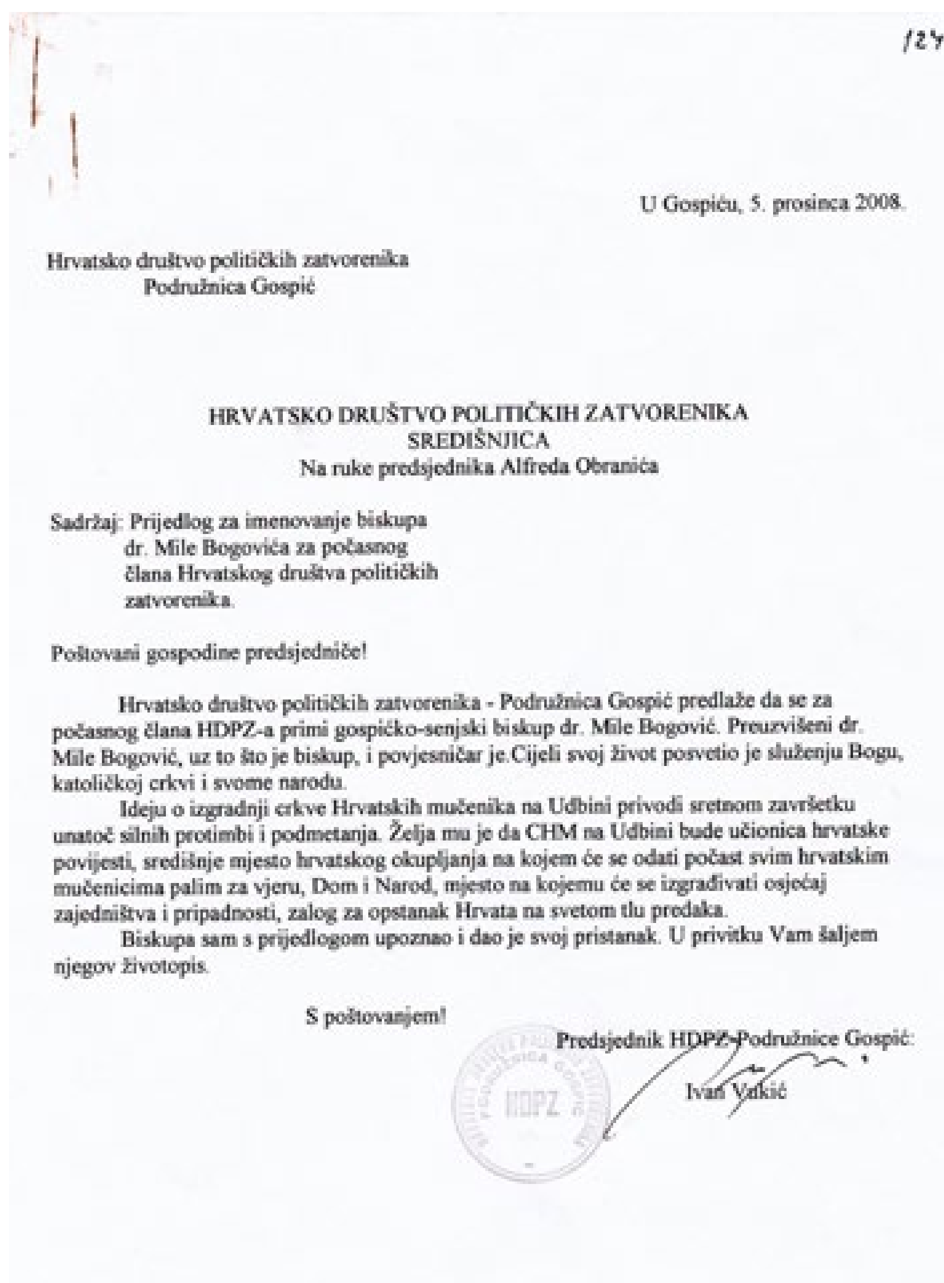
Predsjednik:

Ivan Vukić

Pismo ogranku Brinje str. 2.

5. prosinca 2008. poslali smo prijedlog Središnjici da se za počasnog člana HDPZ-a primi biskup mons. dr. Mile Bogović. Uz prijedlog, poslali smo njegov životopis.

/127

U Gospiću, 5. prosinca 2008.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
SREDIŠNJICA
Na ruke predsjednika Alfreda Obranića

Sadržaj: Prijedlog za imenovanje biskupa dr. Mile Bogovića za počasnog člana Hrvatskog društva političkih zatvorenika.

Poštovani gospodine predsjedniče!

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika - Podružnica Gospić predlaže da se za počasnog člana HDPZ-a primi gospićko-senjski biskup dr. Mile Bogović. Preuzvišeni dr. Mile Bogović, uz to što je biskup, i povjesničar je.Cijeli svoj život posvetio je služenju Bogu, katoličkoj crkvi i svome narodu.

Ideju o izgradnji crkve Hrvatskih mučenika na Udbini privodi sretnom završetku unatoč silnih protimbi i podmetanja. Želja mu je da CHM na Udbini bude učionica hrvatske povijesti, središnje mjesto hrvatskog okupljanja na kojem će se odati počast svim hrvatskim mučenicima palim za vjeru, Dom i Narod, mjesto na kojemu će se izgrađivati osjećaj zajedništva i pripadnosti, zalog za opstanak Hrvata na svetom tlu predaka.

Biskupa sam s prijedlogom upoznao i dao je svoj pristanak. U privitku Vam šaljem njegov životopis.

S poštovanjem!

Predsjednik HDPZ-Podružnice Gospić:

Ivan Vukić

HDPZ

Prijedlog da se biskup mons. dr. Mile Bogović primi za počasnog člana HDPZ-a str. 1

125

VILA VELEBITA — Biskup dr. Mile Bogović

Tko je biskup dr. Mile Bogović

STRUČNJAK ZA CRKVENU POVIJEST, GLAGOLJICU I PRAVOSLAVLJE

Prvi gospićko-senjski biskup prošao je sve uobičajene životne etape siromašnog dječaka koji se opredijelio za svećenički poziv. Razvio se u iznimno uspješnog znanstvenika za područje povijesti Katoličke crkve te pravoslavlje u Hrvatskoj. O tome svjedoči i njegova bogata bibliografija.

Mile Bogović rođen je u selo Cerovac, općina Slunj, 8. siječnja 1939. od oca Mije i Majke Mande r. Perić. (Budući da su u Drugom svjetskom ratu nastradale ...

Cerovac, rodno selo biskupa Bogovića ...

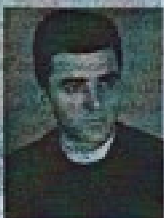
U dječačkoj dobi god. 1951./52.

Slunja, sljedeća dva razreda u sjemenišnoj školi u Pazinu a 7. i 8. u Osmogodišnjoj školi u Slunju. Više razrede tadanje gimnazije završio u Srednjoj vjerskoj školi za spremanje svećenika u Pazinu, gdje je i maturirao 1958. Iste godine upisuje bogosloviju na Visokoj teološkoj školi u Pazinu. Nakon

Vojnik god. 1959.

prve godine bogoslovije odlazi u vojsku, a poslije završava daljnje tri godine bogoslovije u Pazinu. Za svećenika je zaređen 28. lipnja 1964. U kolovozu iste godine biva imenovan kapelanom u Senju i upraviteljem župe Krivi Put. Još ostaje jednu školsku godinu kroz koju je polagao petu godinu na Visokoj teološkoj školi u Pazinu i dobio apsolu-

Student bogoslovije u Zagrebu 1965.

Godine 1969. Nogometna reprezentacija Hrvatskog zavoda Sv. Jeronima u Rimu. Mile Bogović čuči u prvom redu, treći slijeva.

torij.
Nakon toga poglavari ga šalju na studij crkvene povijesti u Rim, ali ne može dobiti putovnicu pa u listopadu 1965. odlazi na Bogoslovni fakultet u Zagreb da nadoknadi razlike u semestrima i predmetima, kako bi imao uvjete za licencijat (magisterij) na istom Fakultetu. Međutim, i prije nego je završio sve potrebne predmete, dobiva putovnicu i u listopadu 1966. odlazi na studij u Rim. Nastanjen je bio u Hrvatskom zavodu sv. Jeronima a crkvenu povijest slušao i uspješno završio na Fakultetu crkvene povijesti papinskog sveučilišta "Gregoriana". Doktorsku tezu "Le relazioni della Chiesa cattolica e gli ortodossi in Dalmazia durante la Repubblica veneta nei secoli XVII e XVIII" obranio je na istom fakultetu 21. lipnja 1978, a u hrvatskom prijevodu objavljena je, uz neke manje preinake, kod "Kršćanske sadašnjosti" u Zagrebu 1982. pod naslovom: "Katolička Crkva i

Profesor Visoke bogoslovne škole u Rijeci 1981.

12

Prijedlog da se biskup mons. dr. Mile Bogović primi za počasnog člana HDPZ-a str. 2

pravoslavlje u Dalmaciji za vrijeme mletačke vladavine", nakon čega je 4. veljače 1983. službeno promoviran u doktora crkvene povijesti i dodijeljena mu je diploma.

Vrativši se ljeti 1971. iz Rima preuzima u nadbiskupiji službu tajnika nadbiskupa dr. Viktora Burića (do 1974.) i profesora crkvene povijesti na Visokoj bogoslovskoj školi. Službu redovnog profesora obavlja do kraja prvog semestra akad. god. 1999./2000., otkada je zadržao samo predavanje staroslavenskog jezika. Akademske godine 1973./74. ponovno boravi u Rimu i radi u Vatikanskom arhivu i Biblioteci na istraživanju izvora za povijest Crkve u Hrvata. Godine 1974. dolazi u Rijeku i biva imenovan rektorom spomenute škole. Tu službu obnašat će sve do 1985. Godine 1991. do 1994. ponovno je rektor škole. Od 1993. do 1996. bio je generalni vikar. Od 1981. do 1985. upravljao je župom Praputnjak kraj Rijeke, gdje je bio stalno nastanjen. Potom odlazi u Senj za upravitelja Sakralne baštine. 1997. imenovan je papinskim kapelanom s naslovom monsinjora. Dne 4. lipnja 1999. imenovan je naslovnim biskupom Tamate i pomoćnim riječko-senjskim sa sjedištem u Gospiću, s posebnim zadatkom da ispita mogućnost osnivanja nove biskupije sa sjedištem u istom gradu. Nakon što je poslao svoje izvješće, 25. svibnja 2000. Sveta Stolica je proglasila utemeljenje Gospićko-senjske biskupije i ujedno imenovala Bogovića prvim gospićko-senjskim biskupom.

Uz suradnju prijatelja Senja uredio je Riznicu senjske katedrale kao stalnu izložbu. Kako iz Praputnjaka, tako i iz Senja, redovito odlazi u Rijeku radi predavanja na visokoj bogoslovskoj školi, odnosno Teologiji u Rijeci, područnom studiju Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Počevši od jeseni 1998., predavao je 3 semestra hrvatski rani srednji vijek na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Rijeci.

Iz priložene bibliografije vidi se da stalno objavljuje članke i radove iz područja svoje struke, ograničujući se uglavnom teritorijalno na prostor koji je pokrivala dosadašnja Riječko-senjska nadbiskupija. O tome piše redovito u "Zvonimiru", mjesečniku za kršćansku kulturu u Rijeci, u "Vili Velebita" i drugim periodičnim i dnevnim časopisima i novinama. Posebnu brigu posvetio je krajevima koji će 2000. godine ući u sastav Gospićko-senjske biskupije. U pripremi je knjiga koja će, na temelju tih radova, sustavno prikazati povijest područja novoosnovane biskupije. Posebno se bavi poviješću glagoljice na našim prostorima. U svojim radovima nastoji prikazati glagoljaštvo i glagoljicu kao originalni doprinos hrvatskog naroda svjetskoj kulturi. Nijedan drugi narod ne može se pohvaliti glagoljskim desetljećem, a hrvatski narod se s pravom diči svojim glagoljskim tisućljećem. Stalni je suradnik Leksikografskog zavoda za razna izdanja, a za Hrvatski biografski leksikon piše sve jedinice o biskupima senjskim, krbavskim ili modruškim, otočkim riječkim i riječko-senjskim. Uređivao je niz "Priručna enciklopedija vjere" kod "Kršćanske sadašnjosti" u Zagrebu, nastupio je na brojnim znanstvenim simpozijima, nekim i međunarodnog karaktera. O svojim radovima i o svom radu više puta je govorio na radiju i televiziji. Česti je predavač na raznim međunarodnim susretima o međunacionalnim i međuvjerskim odnosima na Balkanu, napose nakon sukoba koji su počeli 1990. godine. Prvi je urednik "Riječkog teološkog časopisa". Uredio je, počevši od 1993., 7 godišta (14 brojeva) tog časopisa. Bio je član Vijeća Hrvatskog državnog sabora za žrtve rata, član Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ekumenizam i za kulturu. Nakon biskupskog imenovanja postaje predsjednik Vijeća HBK za laike. Još i sada je potpredsjednik Hrvatskog povijesnog instituta u Rimu i upravitelj "Sakralne baštine"(arhiv, biblioteka, riznica) u Senju. Bio je također voditelj znanstvenog projekta: "Izvori za povijest Kraljevine Hrvatske u Vatikanskim arhivima od 16. do 20. stoljeća." Od početka Domovinskog rata povjeravane su mu razne službe, vezane uz brigu za ljude i crkvene objekte, na stradalim i ugroženim područjima, a nakon rata pročelnik je Nadbiskupijskog povjerenstva za obnovu stradalih područja. Obilazio je sva dostupna područja, registrirao što se događalo te sam ili po svojim pratiocima, fotografirao i filmirao zatečeno stanje. O svemu tome izvješćivao je na međunarodnim skupovima. Nakon uspostave samostalne hrvatske države riječju i perom isticao je potrebu osnivanja biskupskog sjedišta s kopnene strane Velebita jer je na tom prostoru Hrvatska najtanja i najugroženija a svi oni koji su joj željeli naudit najviše su napadali na to područje. Dne 23. travnja 1995. dobio je za svoj znanstveni rad nagradu grada Senja, a 28. svibnja 1996. odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića. Vijeće Katoličkog bogoslovnog fakulteta 21. ožujka 1992. priznaje ga naslovnim docentom, a 24. lipnja 1997. imenovan je docentom pri katedri crkvene povijesti na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu za Teologiju u Rijeci. Od početka akad. god. 1999./2000. predaje povijest na visokoj učiteljskoj školi u Gospiću.

Od povratka iz Rima gotovo je redovito predavač, a najčešće i organizator, Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike Riječke metropolije. Ujedno je od 1974. organizator permanentnog obrazovanja svećenika Riječke nadbiskupije. Posebnu brigu posvetio je obilježavanju crkveno-povijesnih obljetnica. U tom smislu je 1986. vodio pripreme i rad znanstvenog skupa "Krbavska biskupija u srednjem vijeku", u povodu 800. obljetnice osnutka

IMENOVANJE DR. MILE BOGOVIĆA BISKUPOM

IVAN PAVAO, BISKUP, SLUGA SLUGU BOŽJIH

[illegible]

Dano u Rimu, kod Svetog Petra, [illegible]

Ivan Pavao II

Marcello Rosetti, apostolski protonotar

Hrvatski prijevod Papina pisma o imenovanju dra Mile Bogovića biskupom gospićko-senjskim

Prijedlog da se biskup mons. dr. Mile Bogović primi za počasnog člana HDPZ-a str. 1

6. travnja 2011. uputili smo dopis Župnom uredu Gospić, na ruke mons. Mile Čančara i na znanje biskupu mons. dr. Mili Bogoviću u kojem su opisana loša iskustva HDPZ-a podružnice Gospić i neki nama neshvatljivi postupci župnika.

U Gospiću, 6. travnja 2011.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika,
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

Župni ured Gospić
(na ruke mons. Mile Čančara i na znanje preuzvišenom biskupu dr. Mili Bogoviću)

Kaniška 1
53000 Gospić

Hvaljen Isus!

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, Podružnica Gospić od 1999. obilježava **4. travnja, dan gospićkih žrtava**. Nakon svete mise zadušnice za pobijene, puk bi u procesiji s upaljenim svijećama uz molitvu i crkvene prigodne pjesme išao **cestom mučenika** od gospićke katedrale, pa uz zatvor do ispred groblja sv. Marije Magdalene, gdje je veliko stratište i skupna grobišta hrvatskih žrtava, koje su pobili partizanski krvnici. Nakon molitve za duše pobijenih ispred križa i spomen-ploče postavljene na ogradni zid groblja, procesija bi krenula u groblje gdje također počiva u skupnim grobnicama i grobnicama ekshumiranih talijanskih vojnika neutvrđeni broj pobijenih. Procesija bi se zaustavila kod **"malog groba"** uz senjske žrtve, gdje smo pokopali kosti mučenika, koje je bagerom iskopala Elektrolika prilikom iskopa kanala za polaganje elektro kabela, preko skupnih (masovnih) grobnica ispred groblja. Nakon molitve u procesiji se ide do groba sestre Žarke Ivasić za koju se sada traži beatifikacija, a koju je na svoj zahtjev strijeljala partizanka Soka Šolaja.

Nakon molitve i odavanja počasti pobijenima pokraj groblja i u groblju, puk bi nazočio besjedištu, kojeg smo tim povodom priredili na temu hrvatske žrtve od 1918. do završetka Domovinskog rata. Glavni gosti predavači bili su poznati hrvatski stručnjaci koji se bave proučavanjem tog krvavog dijela nedavne hrvatske povijesti (1999. dr. Anđelko Mijatović, 2000. don prof. dr. Drago Šimundža, Josip Jović, glavni urednik „Slobodne Dalmacije i kolumnist Zoran Vukman, 2001. prof. Nedjeljko Kujundžić, 2002. prof. Josip Jurčević, gospodin Sviben i Bože Vukušić, 2003. Dubravko Horvatić, književnik i Branimir Petener, 2005. Kaja Pereković i Andrija Vučemil, 2006. prof. dr. sc. Mato Artuković, prof. Mate Rupić, prof. Milan Poić i dr. sc. Zdravko Dizdar). Kada je pomaknut sat služenja večernjih misa više besjedište nismo mogli održavati 4. travnja pa smo ga pomaknuli za dan prije ili kasnije, dakle za 3. ili 5. travnja.

Poučeni lošim iskustvom oko najma dvorane na vrijeme bi početkom godine rezervirali dvoranu za organiziranje besjedišta u Pučkom otvorenom učilištu ili kino dvoranu. Ni tada nismo bili pošteđeni neugodnosti, pa se tako dogodilo da su nekoliko sati prije početka besjedišta iz dvorane u pučkom otvorenom učilištu odnijeli razglas u kino dvoranu, radi nekog sastanka, kao da razglasa tamo nema. U zadnji čas uspjeli smo angažirati privatni razglas. Kada bi nam dodijelili kino dvoranu pred početak besjedišta rekli bi nam da je možemo zbog kino predstave koristiti 45 minuta, a najviše 1 sat. Zbog skraćenog programa ljudi su bili silno nezadovoljni. Dvorane smo plaćali kako kada 800 do 1000 kn. Uz sve te probleme izdržali smo, puk je to prepoznao i obilježavamo 4. travnja, dana gospićkih žrtava već 13 godina, pa je to postala tradicija.

Pismo župniku mons. Mili Čančaru str. 1.

130

2

Pop Ante Luketić u razgovoru neizravno je nagovijestio nakanu da obilježavanje spomena na gospićke žrtve premjesti u Kanižu, gdje je ubijen njegov predšasnik pop Dragutin Kukalj. Naum je pokrenuo u 2007. kada je na misi najavio da će svi svećenici biskupije iza posvete ulja ići u Kanižu na molitvu i paljenje svijeća na spomen popa Dragutina Kukalja i vlč. Kargačina, koji su ubijeni u skupini od osamdesetak Gospićana, u Kloštru-Financiji-Tratini. Nije za 4. travnja najavio misu zadušnicu za gospićke žrtve u crkvi i molitvu na skupnim grobištima ispred groblja. Neugodno iznenađeni ovim postupkom održali smo sastanak Podružnice i odlučili da na groblju zapalimo svijeće i sami molimo za duše pobijenih. Na groblju nam se pridružio vlč. Mario Vazgeč kojeg je vjerojatno poslao pop Ante. U 2008. obilježavanje je proteklo po već ranije uhodanom tijeku. Procesiju je predvodio pop Ante Luketić. A onda u 2009. pop Ante Luketić odustaje od sudjelovanja u procesiji od crkve do gradskog groblja sv. Marije Magdalene, organizira i predvodi procesiju od Kloštra-Financije-Tratine do katedrale.

Vjernička zajednica u organizaciji HDPZ Podružnice Gospić ostavši bez svog svećenika sama bez procesije nastavlja obilježavanje paljenjem svijeća i molitvom za pobijene na skupnim grobnicama ispred spomen-ploče na ulazu u groblje, malog groba uz senjske žrtve i na grobu sestre Žarke Ivasić. Molitvu su predvodile vjernice gospođe Marija i Kata Mesić, žena i snaha političkog uznika Mirka Mesića. Premda u crkvi ne bi bila ni najavljena misa zadušnica za pobijene kod groblja i u groblju nismo htjeli ulaziti u prijepore ni o tome drugima govoriti, već smo nastavili dalje sa skromnim obilježavanjem.

Časne sestre sv. Vinka Paulskog, čijem redu je pripadala sestra Žarka Ivasić, izdvajaju i sestru Žarku, te samo za nju organiziraju molenje na njenom grobu, a mi smo godinama održavali njen grob. Pokojna predsjednica Kaja Pereković uvijek bi pripomenula da ne zaboravimo sestru Žarku, jer je kao žena posebno bila osjetljiva na žensku patnju.

Eto, izgurani smo kao da nas nije ni bilo, a mi smo održavali grobišta i molili se za sve žrtve. Po staroj hrvatskoj navadi izdvajaju popa Dragutina Kukalja, pa sestru Žarku Ivasić, a možda će se još netko naći, jer zašto bi bili zajedno, Hrvati smo. Hrvati, čudan smo mi narod, isti narod, ista vjera, iste žrtve, a tako različiti.

U 2011. molitvu za duše pobijenih na preasfaltiranim skupnim grobnicama, malom grobu i grobu sestre Žarke predvodio je gospićki župnik mons. Mile Čančar.
Ne želimo tražiti razlog nama neshvatljivog ponašanja popa Ante Luketića, ni tražiti krivca u njemu. Očito je da je neki razlog postojao. Njegovi postupci ne umanjuju našu vjeru ni našu ustrajnost u domoljublju i odavanju počasti hrvatskim mučenicima.

Zbog ovakvog stanja vjernici su zbunjeni, a i teško im je podnijeti napor i izbivati od kuće 4. travnja četiri sata od 16,30 do 20,30 sati. Ne znamo koliki je bio odaziv vjernika za obilježavanje 4. travnja u Kloštru-Financiji-Tratini, pa ako ostajete pri odluci da se to tako nastavi predlažemo:

a. Prva, lošija mogućnost je da se na dan obilježavanja **4. travnja, dana gospićkih žrtava** služi misa zadušnica u jutro, a mi bi u 17,00 sati bez svećenika zapalili svijeće i molili se za duše pobijenih na skupnom grobištu ispred groblja i grobovima žrtava u groblju. Na ovaj način bi mogli sudjelovati svi, stariji i slabo pokretni vjernici kojima je to sada zbog mraka onemogućeno.
b. Druga, bolja mogućnost je da se u organizaciji HDPZ Podružnice Gospić obilježavanje **4. travnja, dana gospićkih žrtava** održava 5. travnja. Sveta misa u crkvi služila bi se u 18,00 sati, te bi prije mraka mogli obaviti paljenje svijeća i pomoliti se na skupnom grobištu žrtava ispred groblja i grobovima u groblju. Na ovaj način svi bi vjernici mogli sudjelovati. Samo za ovaj dan misa bi se služila u 18,00 sati, a u ostale dane kako je uredovno.

Pismo župniku mons. Mili Čančaru str. 2.

3

c. Treća, najbolja mogućnost je da se za sve žrtve održi obilježavanje 4. travnja s pomakom mise u 18,00. sati kako bi izbjegli mrak. Znam, ovo je utopija, mi smo Hrvati.

No, kako god bilo, mi hrvatski politički uznici, s dužnim pijetetom sjećat ćemo se naših hrvatskih žrtava, održavati uspomenu na njih, dok god nas bude! Zar je teško posvetiti im jedan sat godišnje, a oni su nama dali najdragocjenije što su imali, žrtvovali svoj život? Bili bi smo presretni da za našeg života mlađi preuzmu tu dužnost. Kakvo je sada stanje to je samo nada, tko zna, nada zadnja umire?!

Stari smo i umorni, prosjek starosti nam je 80 godina. Blizu je naš odlazak iz ove doline suza i kraj našeg hoda po trnju.

U duhu sanjam kako svakog 4. travnja vjeroučitelji sa svojim učenicima priređuju prigodan program. U tom ih slijede učenici osnovne i strukovne škole, gimnazije, visoke učiteljske škole i ostalih visokih škola, te muzej, arhiv i ostale institucije. Vidim izgrađeno spomen obilježje, koje je u sastavu groblja i u njemu roditelje kako djeci objašnjavaju što se tu dogodilo. Gledam gradsku i županijsku vlast kako dovode uzvanike, a Gospićani goste i upoznavanju ih što se tu zbilo, ne da promiču netrpeljivost i mržnju prema zločincima, već zbog izgradnje povijesnog pamćenja. Gledam ponosan, uljuđen, sretan, samosvjestan narod, a onda mi se pred očima pojavi slika Sanadera i njegovog pobočnika Milinovića kako gromko kliču: „Mi se nećemo baviti prošlošću, okrenuti smo budućnosti"! Na taj poklič probudih se iz duhovnog sna i shvatih, da nisam Židov već samo mali beznačajni Hrvat.

S poštovanjem!

Predsjednik HDPZ Podružnice Gospić

Ivan Vukić

Dostaviti:
Naslovu
Preuzvišenom biskupu dr. Mili Bogoviću
Pismohrani

Pismo župniku mons. Mili Čančaru str. 3.

8. veljače 2012. podnio sam u ime HDPZ-a podružnice Gospić *Županijskom državnom odvjetništvu u Karlovcu* kaznenu prijavu zbog postojanja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela iz čl. 120. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske (ratni zločin protiv civilnoga stanovništva) i čl. 122. OKZ RH (ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), time što je neutvrđenog dana u mjestu Kosinj u Ličko-senjskoj županiji počinjen ratni zločin. Temeljem *kaznene prijave* izvršena je ekshumacija u selu Krš-Kosinj i nepobitno je potvrđeno da je ratni zločin izvršen.

Istoga dana Kaznena prijava poslana je na znanje predsjedniku Republike Hrvatske Ivi Josipoviću, predsjedniku Hrvatskog sabora Borisu Špremu i predsjedniku vlade Republike Hrvatske Zoranu Milanoviću.

08.02.2012
05/13-387/2012

Ivan Vukić, predsjednik HDPZ-a Podružnice Gospić
53000 Gospić, Žabička 2

U Gospiću, 4. veljače 2012.

ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO U KARLOVCU
47000 Karlovac, Trg hrvatskih branitelja 1

Na temelju čl. 204. Zakona o kaznenom postupku, protiv nepoznate osobe podnosim sljedeću

KAZNENU PRIJAVU

zbog postojanja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela iz čl. 120. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske (ratni zločin protiv civilnoga stanovništva) i čl. 122. OKZ RH (ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), time što je:

neutvrđenog dana u mjestu KOSINJ u LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI počinjen ratni zločin.

Poštovani, dne 8. siječnja 2012. usmeno sam kao predsjednik HDPZ-a Podružnice Gospić podnio prijavu **POLICIJSKOJ UPRAVI LIČKO-SENJSKOJ**, Hrvatskog sokola 2, 53000 Gospić, protiv nepoznatog počinitelja bestijalnog ratnog zločina u Gornjem Kosinju. Zemni ostatci pobijenih žrtava nalaze se u špilji - jami na nadmorskoj visini 534 m n/m i to na položaju S 44° 44,261' – I 15° 16,526'., desetak minuta hoda uz brdo iznad župnog stana pravoslavnog popa. Zločin je izvršen po završetku Drugog svjetskog rata.

Molio sam neka se žurno djeluje, jer se svjedoci boje da će dokazi biti uništeni. Predmnijevaju da vjerojatno još ima živih svjedoka, a možda i izvršitelja tog strašnog zločina. Obećano mi je da će policija žurno i profesionalno odraditi svoj posao i o tom izvijestiti mjerodavne institucije i hrvatsku javnost No, kako nisam obaviješten je li što u tom smislu obavljeno, podnosim prijavu u pisanom obliku.

Zločin je strašan, a još su strahotniji strah i nepovjerenje ljudi prema institucijama hrvatske države. Ljudi u strahu, gotovo šaptom, kao da se boje sluša li netko sa strane, svjedoče o tom i drugim zločinima Titovih partizana. Ne vjeruju policiji, ni sudbenoj vlasti, ni hrvatskoj vladi!

Kakva nam je to država, u kojoj puk strahuje i ne vjeruje državnim institucijama? Umjesto da policija istraži svaki prijavljen ili u tiskovinama objavljen pojedinačni ili mnoštveni (masovni) zločin i grobište, a sud svojom presudom umiri puk i zaustavi širenje straha i mržnje, indolencijom se stvaraju uvjeti da se predaja o nasiljima i zločinstvima prenosi usmeno s naraštaja na naraštaj. Tako se prenose strahovi i mržnja, koja buja i prijeti da u nekom trenutku eksplodira nekontroliranim buntom i nezaustavljivim valjanjem ulicama. Malen smo narod, pa nam je potreban svaki Hrvat i svaki građanin koji se osjeća političkim Hrvatom. Teška su doba, a strvinari iz

Kaznena prijava za ratni zločin u Gornjem Kosinju nad Hrvatima str. 1.

2

inozemnog okružja jedva čekaju pogodan trenutak za komadanje izmučene i razjedinjene Hrvatske.

Da ne dođe do razoma i ubojita sučeljavanja među Hrvatima, do napadaja na pojedince i time nezaustavljiva širenja kruga mržnje, nužno je reći istinu. Istina je naša najbolja odvjetnica. A istina glasi: Jugoslavenski je komunizam bio i ostao zločinački sustav, a sada se samo pritajio! On je proizvodio zločince, a i njih na neki način učinio žrtvama jer su mu služili.

Stoga je policijska represivna vlast, te sva sudbena i izvršna vlast – odgovorna za ponižavajuće stanje hrvatskog naroda u kakvo su ga vlasti dovele hotimice, neznanjem i lijenošću, svejedno kako, a odgovorna je i za nesigurnu sudbinu naroda, ustrajno zavođena i sputavana skrivanjem istine o zločinstvima i zločincima.

Uz ovu kaznenu prijavu priložen je CD, na kojem su jezive fotografije, a one svjedoče o bestijalnim zločinima Titovih „antifašista", predvođenih komunističkom partijom.

Na lubanjama pobijenih nema prostrijelnih tragova, što upućuje na to da su žrtve zaklane i bačene u špilju-jamu ili žive u njoj zazidane.

Na ulaz u špilju, naime, navaljeno je nakon izvršenog zločina veliko kamenje, koje se u međuvremenu obrušilo, pa se doima da je špilja jama. Odronjavanjem kamenja otkriven je ulaz u špilju – jamu i taj jezivi zločin. Nijedan kostur nije cjelovit, a kako je u špilji nađen izmet velikih šumskih zvijeri, najvjerojatnije su se one hranile pobijenim žrtvama, pa su kosti razbacane. Radi se o krškom terenu pa vjerojatno postoji i drugi ulaz.

Dakle, kršenjem pravila međunarodnoga prava za vrijeme rata, oružanoga sukoba ili okupacije izvršen je nad civilnim stanovništvom, ili nad onesposobljenim osobama za borbu zločin, kojega je posljedica smrt, čime je počinjeno kazneno djelo opisano i kažnjivo po čl. 120. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske, tj. ratni zločin protiv civilnoga stanovništva; odnosno, kršenjem pravila međunarodnoga prava ratni zločin nad vojnim zarobljenicima, čime je počinjeno kazneno djelo opisano i kažnjivo po čl. 122. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske.

O b r a z l o ž e n j e

Preliminarnim pregledom špilje-jame obavljenim dana 7. i 8. siječnja 2012. utvrđeno je da u njoj ima najmanje 14 lubanja odraslih ljudi i puno ljudskih kostiju neutvrđenog broja ljudi.

Svjedoci, koji su voljni svjedočiti, upućuju na to da je na tome mjestu izvršen ratni zločin.

Iz svega toga proizlazi da je potrebno provesti zakonom propisan postupak radi utvrđivanja kaznenog djela te identificiranja i kažnjavanja počinitelja.

U službi za istinu i opće dobro

s poštovanjem

u ime HDPZ-a Podružnice Gospić
Ivan Vukić

Kaznena prijava za ratni zločin u Gornjem Kosinju nad Hrvatima str. 2.

HDPZ – Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić
53000 Gospić, Dr. Ante Starčevića 18

U Gospiću, 6. veljače 2012.

Naslovnici:

- osobno

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
Primljeno: 08. 02. 2012.
05/0-387/2012.

Predsjednik Republike Hrvatske
dr. Ivo Josipović, n/r
10000 Zagreb, Pantovčak 241

Predsjednik Hrvatskoga sabora
g. Boris Šprem, n/r
10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6-7

Predsjednik Vlade Republike Hrvatske
g. Zoran Milanović, n/r
10000 Zagreb, Trg sv. Marka 2

Poštovana gospodo predsjednici!

U privitku Vam dostavljamo preslik KAZNENE PRIJAVE zbog počinjenih kažnjivih djela iz čl. 120. Osnovnoga kaznenoga zakona Republike Hrvatske (ratni zločini protiv civilnoga stanovništva) i čl. 122. OKZ RH (ratni zločini protiv ratnih zarobljenika), upućene ŽUPANIJSKOMU DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU u KARLOVCU.

Ratni su zločini počinjeni u KOSINJU u LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI, nedaleko od poznata kosinjskoga mosta, remek-djela hrvatske mostogradnje.

Molimo Vas, neka Vaši mjerodavni suradnici provjere i Vas izvijeste, jesu li POLICIJSKA UPRAVA LIČKO-SENJSKA i ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO u KARLOVCU profesionalno obavili svoje zadaće u svezi s navedenom KAZNENOM PRIJAVOM.

Prisiljeni smo, naime, za pomoć se obratiti Vama, jer su zbog neodgovorna ponašanja mjerodavnih služba već uništene mnoštvene (masovne) grobnice u Kloštru-Financiji-Tratini (tri naziva za isti prostor) u Kaniži kraj Gospića i uz ogradu katoličkoga groblja u Gračacu, a djelomično je uništeno masovno grobište iz Drugoga svjetskoga rata i Domovinskoga rata uz crkvu sv. Mihovila u Lovincu.

Počinjeni zločini jesu strašni, a još je strahotniji strah i nepovjerenje ljudi prema institucijama hrvatske države. Ljudi u strahu, gotovo šaptom, kao da se boje sluša li netko sa strane, svjedoče o tim i drugim zločinima Titovih partizana. Ne vjeruju policiji, ni sudstvu, ni ikojoj hrvatskoj vlasti!

Kakva nam je to država, kada puk strahuje i ne vjeruje državnim institucijama? Umjesto da policija istraži svaki prijavljen ili u tiskovinama objavljen pojedinačni ili mnoštveni (masovni) zločin i svako takvo grobište, a sud svojom presudom umiri pučanstvo i zaustavi širenje straha i mržnje, zbog indolencije mjerodavnih predaja o nasiljima i zločinstvima prenosi se usmeno s naraštaja na naraštaj. Tako se prenose strahovi i mržnja, koja buja i prijeti eksplozijom nekontrolirana bunta i nezaustavljiva valjanja ulicama. Malen smo narod, pa nam je potreban svaki Hrvat i svaki građanin koji se osjeća političkim

Kaznena prijava za ratni zločin u Gornjem Kosinju nad Hrvatima str. 3.

135

2

Hrvatom. Teška su doba, a strvinari iz inozemnog okružja jedva čekaju pogodan trenutak za komadanje izmučene i razjedinjene Hrvatske.

Da ne dođe do razorna i ubojita sučeljavanja među Hrvatima, do napadaja na pojedince i time nezaustavljiva širenja kruga mržnje, nužno je reći istinu, sudskim presudama označiti zločince, spriječiti zlo i sve prenijeti u djelokrug povijesne znanosti.

Krajnje je neljudski i ispod svake civilizacijske razine dopuštati da kosturi – kojih god ljudi – ostaju nepokopani. U takvu stanju i kosinjske ljudske kosti samo podjaruju zapretanu, ali neugašenu mržnju. Kosti se moraju prenijeti na groblje i pokopati, a mjerodavne službe imaju obaviti svoju zadaću! Zar to ne bi bio dio civilizacijskih stečevina na koje se tako rado i olako pozivamo?! Zar svaka žrtva nema pravo na ime i grob?!

Očekujemo da će mjerodavne službe odraditi svoju zadaću. Tada ne ćemo morati obavješćivati hrvatsku javnost o kosinjskim zločinima i time rasplamsavati ionako užarene javne prijepore i protimbe. Naravno, očekujemo i Vaš odgovor, a ne ignoriranje šutnjom, nažalost uobičajenom.

U službi za istinu i opće dobro

s poštovanjem

u ime HDPZ-a Podružnice Gospić

Ivan Vukić

53000 Gospić, Žabička 2

Privitak:

- *Kaznena prijava* ***upućena Županijskomu državnom odvjetništvu u Karlovcu***
- *CD* ***s fotografijama o bezumnim i monstruoznim ratnim zločinima u Kosinju u Županiji Ličko-senjskoj***

Na pozor:

- *Policijskoj upravi Ličko-senjskoj, 53000 Gospić, Hrvatskoga Sokola 2*

Kaznena prijava za ratni zločin u Gornjem Kosinju nad Hrvatima str. 4.

20. veljače 2012. predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem poslao je našu kaznenu prijavu Odboru za predstavke i pritužbe g. Dinku Buriću.

136

HRVATSKI SABOR
PREDSJEDNIK

URUČENO 12.03.2012.
(ODLOŽENO U POŠTANSKI SANDUČIĆ)

Klasa: 052-02/12-03/31
Ur.broj: 6511-1-12-02

Zagreb, 20.veljače 2012.

HRVATSKI SABOR
Odbor za predstavke i pritužbe
g. Dinko Burić, predsjednik

Na temelju članka 42. stavka 6. Poslovnika Hrvatskoga sabora upućujem predstavku Hrvatskog društva političkih zatvorenika, Podružnica Gospić, koju potpisuje g.Ivan Vukić, Žabička 2, Gospić.

PREDSJEDNIK

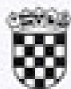

Boris Šprem

Na znanje:
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić
Dr.A.Starčevića 18
53000 Gospić

Predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem uputio je našu kaznenu prijavu za izvršene ratne zločine u Gornjem Kosinju saborskom Odboru za pritužbe i žalbe

13. ožujka 2012. Sabor Republike Hrvatske uputio je našu predstavku Županijskom državnom odvjetništvu u Karlovcu na daljnje postupanje te da nam se očituju u svezi s njom.

HRVATSKI SABOR
Odbor za predstavke i pritužbe
Klasa:050-01/12-01/ 88
Urbroj:6521-19-12-02- GO
Zagreb,13.ožujka 2012.

ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
U KARLOVCU

47000 Karlovac
Trg hrvatskih branitelja 1

Predmet:**HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA**
PODRUŽNICA GOSPIĆ , g.Ivan Vukić
-predstavka

Sukladno članku 93. Poslovnika Hrvatskoga sabora (N.N 6/02) ustupamo vam na uvid i daljnje postupanje predstavku u naznačenom predmetu upućenu predsjedniku Hrvatskoga sabora u vezi s kaznenom prijavom u privitku, upućenom Naslovu 4.veljače 2012.godine.

Molimo da se očitujete podnositelju predstavke.

TAJNIK ODBORA
Ivan Beg

Privitak: kao u tekstu

O tome obavijest:
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18
53000 Gospić

Saborski Odbor za pritužbe i žalbe proslijedio je našu kaznenu prijavu Županijskom državnom odvjetništvu u Karlovcu.

11. travnja 2012. uputili smo dopis Župnom uredu Gospić, na ruke mons. Mile Čančara i na znanje biskupu mons. dr. Mili Bogoviću u kojem s velikim ogorčenjem oslikavamo stanje u Gospiću viđeno iz našega motrišta. Osjećamo se napušteni i poniženi od svih i od naše Crkve.

Zbili su se čudni događaji u odnosima s Crkvom glede obilježavana *4. travnja, dana gospićkih žrtava*. Prijavljenu pa potom plaćenu misu, gospićki župnik na opće zgražanje vjernika ne bi objavio i, kako je to bilo ustaljeno, pozvao vjernike da dođu na molitvu za žrtve ispred križa na ogradnom zidu Gradskog groblja sv. Marije Magdalene za spas duša pobijenih. Molitvu za spas duša pobijenih gospićkih žrtava predvodile su gospođe Marija Mesić i njena snaha Kata Mesić.

U Gospiću, 11. travnja 2012.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika,
Podružnica Gospić
Dr. Ante Starčevića 18

Župni ured Gospić
(na ruke mons. Mile Čančara i na znanje preuzvišenom biskupu dr. Mili Bogoviću)

Kaniška 1
53000 Gospić

Hvaljen Isus!

Pred godinu dana poštom smo Vam poslali pismo u svezi obilježavanja godišnjica ***4. travnja, dana gospićkih žrtava***. Pismo smo poslali na znanje i preuzvišenom u nadi da će se naći najpovoljnije rješenje. Nažalost, nada je bila varljiva, uzaludna.

Kažete, da pismo niste dobili, pa Vam u pismu s povratnicom, šaljemo primjerak iz naše pismohrane. Hrvatska pošta sada mora odraditi svoj posao i uručiti Vam pismo.

Nakon preokreta 4. travnja 1945. podivljali i pomahnitali partizani izvršili su strašne zločine nad Hrvatima u Gospiću. Prva dva dana 4. i 5. travnja, četrdesetosam sati, ubijali su muškarce starije od 16 godina koje su zatekli u Gospiću. Ubijali su i mlađe, koji su se uzrastom doimali starijim. Malodobne djevojke i žene također nisu bile pošteđene. Gdje su žrtve ubijene tu su i zakapane.

Nakon tog bezumnog zvjerstva ubijaju ljude po popisima koje su dobili od svojih odbornika dok su još bili u šumi. Potom osnivaju po ranije pripremljenim planovima *Vojne sudove komanda područja* i *„Narodne sudove"*, koji masovno sude i izriču smrtne kazne, a za sretnike dugogodišnje kazne robije.

Svakodnevno u dva navrata, šest mjeseci u praskozorje i u suton, odvode skupine po dvadesetak sužanja na strijeljanje, vješanje i klanje. Po grubom izračunu mjesečno su ubijali 1200, a u 6 mjeseci 7200. žrtava. Najveće stratište i grobište je ispred groblja Sv. Marije Magdalene, u groblju i Balinovcu. Nisu sve žrtve ovdje pokopane. Nakon strijeljanja odvozili su ih kamionima na druga grobišta. Ove žrtve, kao i one ubijene u zatvoru, te bezbrojne polužive do smrti pretučene, odvozili su ubijati i pokapati na mnoštvena (masovna) stratišta i grobišta u šumi Jasikovac, Divoselu, Širokoj Kuli, Ljubovu, Korenici i Udbini i samo Bog zna kamo još sve ne.

Nikada se neće utvrditi točan broj žrtava, te mjesta ubijanja i pokopa. Nisu pobijeni samo Gospićani i Ličani. U povlačenju pred partizanima sa zaposjednutih područja povlačili su se hrvatski i njemački vojnici i brojni civili. Partizani su ih u Gospiću zatekli i većinu pobili. U osnovani sabirni logor u Gospiću dovodili su ljude s područja NDH, među kojima i brojne njemačke obitelji iz Slavonije i Srijema, te ih pobili.

Osim kaznionice, Domaćinska škola (danas biskupijski dvor), Podružnica i okolne obiteljske kuće, Maksimovićeve štale (danas zatvorsko poljoprivredno dobro), kuća pravoslavnog popa u Jasikovačkoj ulici, kuća Čanić Miline u Kaniškoj ulici kod mosta preko Bogdanice, Magudova kuća u Kaniži, kuća Rukavina u Budačkoj ulici, kuća Kolačević u Prnjavorskoj ulici i Matinkino dvorište u Žabičkoj ulici, pretvorene su u zatvor. Samo u biskupijskom dvoru bilo je zatočeno preko 800 sužanja.

Pismo župniku mons. Mili Čančaru str. 1.

Da se ovakva tragedija dogodila Amerikancima napisali bi brojne knjige i snimili filmove, a Židovi bi žrtve uzdigli na razinu svjetskih razmjera tražeći od svih naroda da se poklone tim žrtvama, a sve u cilju izgradnje povijesnog pamćenja. Kako se mi ponašamo? Po mraku kao tati, koji se skrivaju da ne budu zamijećeni, ili kao prvi kršćani u katakombama, okupljamo se malobrojni ispred *križa i spomen ploče* na ogradnom zidu groblja, a oni pokretljiviji ustraju doći do *malog groba* uz grobnicu senjskih žrtava, te do *groba sestre Žarke* i do *Velikog križa*. Najblaže rečeno tužno.

Možemo prirediti na temu žrtve besjedišta (tribine), okrugle stolove, simpozije i pisati knjige. Sve će to ostati rubno, malo zamijećeno i neće ući u povijesno pamćenje naroda, bez okupljanja puka sveg uzrasta i stališa, predvođena državnim institucijama i našom Crkvom, bez izgrađenog povijesnog znamena uspomene na te žrtve.

Ovakvo stanje doživljavamo kao ponovno ponižavanje žrtava i potiskivanje iz kolektivne svijesti, a mi se osjećamo ojađeni, ogorčeni i razočarani, ali ne i u vjeri poljuljani.

Nećemo Vam više dodijavati našim zanovijetanjima. Mi smo obilježeni u Titovoj Jugoslaviji, zatvarani i proganjani, a u republici Hrvatskoj prešućeni, izolirani. Na Vama je da prosudite hoćete li ovu veličanstvenu žrtvu obilježiti prešućivanjem i tek usput, dok ne iščezne u zaborav, ili ćete je uzdići kao povijesni znamen u povijesnom pamćenju napaćenog hrvatskog naroda.

S poštovanjem!

Predsjednik HDPZ Podružnice Gospić

Ivan Vukić

HDPZ

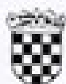
Privitak: Pismo od 6. travnja 2011.

Dostaviti:

Naslovu
Mons. dr. Mili Bogoviću, biskupu
Pismohrani

Pismo župniku mons. Mili Čančaru str. 2.

16. travnja 2012. Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu obavještava nas da je Policijska uprava ličko-senjska, Policijska postaja Gospić, započela kriminalističko istraživanje te da zbog vremenskih nepogoda nisu bili u mogućnosti izići na mjesto događaja. Kada se stvore uvjeti, odradit će posao i izvijestiti Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu, a oni nas.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
U KARLOVCU

Na broj: KR-DO-113/12
Karlovac, 16. travanj 2012.
DS/ŽM

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

53000 GOSPIĆ
Dr.A.Starčevića 18

U svezi vaše kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika počinjenog točno neutvrđenog dana tijekom travnja 1945. na području mjesta Krš, u općini Perušić, ovim putem vas obavještavamo da je Policijska uprava ličko-senjska, Policijska postaja Gospić po zaprimanju vaše kaznene prijave započela kriminalističko istraživanje, te izvijestila ovo državno odvjetništvo da zbog vremenskih nepogoda tijekom mjeseca veljače i početkom ožujka, nisu bili u mogućnosti izaći na mjesto događaja, a nakon što to meteorološki uvjeti dozvole izvršiti će se detaljni pregled terena, poradi utvrđivanja svih činjenica i provjere navoda iz Vaše prijave, te će o tome sačiniti odgovarajuće izvješće koje će proslijediti ovom državnom odvjetništvu na daljnje postupanje.

O svim prikupljenim saznanjima, te utvrđenim činjenicama na mjestu događaja kao i o obavijestima prikupljenim tijekom provođenja kriminalističkog istraživanja, biti ćete izvješteni.

S poštovanjem,

ZAMJENIK
ŽUPANIJSKE DRŽAVNE ODVJETNICE

Dubravko Skolan

Dopis Županijskog državnog odvjetništva Karlovac

2012. napisao sam knjigu *Lika i Podgorje na braniku Doma i Naroda* u kojoj su opisani zločini srbočetnika i jugokomunista u Ličko-senjskoj županiji. Novčanu potporu za pokriće dijela troškova oko tiskanja dalo je *Društvo Hrvata Like – Kanada*, *Australsko-hrvatsko društvo Melbourne* i ini podupiratelji iz Kanade i Australije čija su imena objavljena u knjizi. Svima sam zahvalan na pomoći, a posebice mojoj ženi Mariji koja mi je u svemu bila velika potpora i pomoć.

4. travnja 2013. obilježavanje spomendana *4. travnja, dana gospićkih žrtava* organizirala je Župa Gospić. Ranije dano obećanje preuzvišenog biskupa mons. Mile Bogovića, koje je dodatno potvrđeno 28. svibnja 2013. u Zadru na prikazu knjige *Lika i Podgorje na braniku Doma i Naroda,* je potvrđeno i nadam se da je ovim činom *obilježavanje 4. travnja, dana gospićkih žrtava,* te crne obljetnice i najtragičnijeg događaja u gospićkoj povijesti, uvršteno u godišnji raspored događanja Gospićko-senjske biskupije i župe Gospić.

Komemoracije 04. 04. 2013. 14

OBILJEŽEN 4. TRAVNJA, DAN GOSPIĆKIH ŽRTAVA

Piše: **Ivan VUKIĆ**

Na Uskrs, kobnoga 4. travnja 1945. postrojbe jugoslavenskih partizana ušle su u nebranjeni Gospić. Hrvatska vojska povukla se iz grada kako bi ga sačuvala od razaranja i nepotrebnih žrtava. Ostale su samo manje postrojbe hrvatske i njemačke vojske, koje su štitile odstupnicu na zapad. S vojskom je uzmicao i veliki broj civila, žena i muškaraca, svih uzrasta i zvanja. Vojnici su se povlačili po zapovijedi vojnog stožera, a civili zbog straha od partizanske bezumne krvoločne odmazde.

Nisu se iz Gospića povlačili samo Gospićani, već hrvatska vojska i civili s područja cijele Nezavisne Države Hrvatske, koja su pala pod partizansku vlast, a u Gospiću su se zatekli na svome putu uzmaka. Oni su u Gospić donijeli vijest o strahotnim zločinima koje su vršili jugoslavenski partizani u svome osvajanju, kojemu su tepali da je oslobođenje. Doista, „oslobodili" su ljude od života i imovine. Na tisuće Hrvata i pripadnika drugih naroda je pobijeno, opljačkano, zapaljene su im kuće i konfiscirana imovina.

Malobrojni Gospićani i drugi koji su se u gradu zatekli, dočekali su „oslobodioce", jugoslavenske partizane, pouzdavajući se u svoju nevinost i u vjerolomnu jugopartizansku pravdu i slijedenost. Jugopartizane su dočekali i mnogi njihovi istomišljenici i suradnici, pa su i oni, gotovo svi, osjetili pravdu „oslobodilaca": tane, nož i uže. Skončali su s ostalim „neprijateljima naroda" na mnogobrojnim gospićkim gubilištima.

O planiranom partizanskom pokolju Gospićana svjedočenje je veterinaru **Anti Rukavini** dao komesar cijele partizanske formacije, koja je ušla u Gospić – hrvatski intelektualac i publicist, godine 1932. sudionik Velebitskog ustanka – **Šime Balen**:

"Deset dana prije ulaska u Gospić, što se zbio 4. travnja 1945., imali smo sastanak političkog aktiva Like u selu Čitluku, zaseoku Rajčevićima. Na tome su sastanku bili svi politički komesari jedinica. Raspravljali smo o tome, što moramo uraditi, kad uđemo u Gospić. **Jakov Blažević** predložio je: 'Kad uđemo u Gospić, treba ubiti sve, pa i hrvatske mačke!' Tomu suludu prijedlogu žestoko smo se usprotivili ja i general-pukovnik narodni heroj **Milan Šakić**, koji je Gospićane i Gospić dobro poznavao, jer je pohađao

Spomen-ploča na zidu groblja

Izgled spomen-obilježja u Gospiću

18 br. 251, ožujak/travanj 2013. ZATVORENIK

Obilježen spomendan 4. travnja, dan gospićkih žrtava str. 1.

učiteljska škola u Gospiću. Rekli smo: 'Ne možemo pobiti Gospićane, ne možemo ubijati djecu zbog sto ljudi.' Nažalost, kad smo nakon 10 dana ušli u Gospić, 48 sati ubijali su, do koga su stigli, koga su uhvatili; ni djecu nisu poštedjeli."

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika uz podršku Gospićana svake godine priredi obilježavanje *4. travnja, Dana gospićkih žrtava* u znak sjećanja na tisuće pobijenih Hrvata. Svi smo u poodmakloj životnoj dobi i pribojavali smo se da će se našom smrću ugasiti sjećanje na ova tragedija. No, ove 2013. godine, obilježavanje spomendana organizirala je župa Gospić. U 17 sati na masovnom grobištu u Kloštru, gdje su Titovi „antifašisti" nakon zvjerskog mučenja ubili vlč. **Kukalja**, gospićkog katehetu i osamdesetak njegovih sugrađana, molitvu za spas njihovih duša predvodio je župnik mons. **Mile Čančar**. Nakon molitve povorka poštovatelja žrtava, predvođena župnikom mons. Čančarom, uputila se u gospićku katedralu gdje je on uz koncelebraciju vlč. **Ivana Tolle** služio svetu misu za duše pobijenih.

Nakon mise vjernici predvođeni svojim župnikom uputili su se „cestom smrti" od katedrale do groblja sv. Marije Magdalene. Ispred spomen-ploče žrtvama na ogradnom zidu groblja, uz ulaz, župnik mons. Čančar predvodio je molitvu za duše pobijenih na ovom velikom stratištu i grobištu ispred groblja, dožupan **Ivica Mataija** i njegov brat **Milan**, predsjednik gospićkog HSP-a, položili su vijenac, a vjernici odložili upaljene svijeće za duše pobijenih mučenika. Pak se potom uputio do *malog groba* uz grobnicu senjskih žrtava u koji su pokopane kosti mučenika, koje je Elektrolika iskopala prilikom polaganja elektro kabela preko masovnog grobišta ispred groblja. Nakon molitve pohođen je grob mučenice časne sestre milosrdnice **Žarke Ivasić**, koju su lažno optužili, osudili na smrt i strijeljali Titovi „antifašisti" u groblju ispred kapelice sv. Marije Magdalene, a zatim do velikog *križa* ispred kojeg je održano moljenje za sve žrtve, ma gdje počivale, za njihove mučitelje i sve mrtve.

Nadam se da je ovim činom obilježavanje *4. travnja, Dana gospićkih žrtava*, te crne obljetnice i najtragičnijeg događaja u gospićkoj povijesti, uvršteno u godišnji raspored događanja gospićko - senjske biskupije i župe Gospić. Dobro je da je naša Crkva organizator, jer političke stranke, društva i udruge, kao i državni sustavi dolaze i prolaze, a Kristova crkva ostaje, nije podložna takvim mijenama, ona traje i raste. Bila je, sada je i bit će, čuvarica hrvatskog ognjišta. Zahvalni smo Bogu, biskupu **dr. Mili Bogoviću** i gospićkom župniku Mili Čančaru na ovoj odluci. Za očekivati je da će se ipak, konačno, u obilježavanje ove najveće tragedije, ne samo Grada Gospića već cijele Ličko-senjske županije, uključiti njihovi politički predvodnici, sve institucije, političke stranke, udruge i društva. Ova tragedija mora se urezati u hrvatsko povijesno pamćenje i prenositi s naraštaja na naraštaj, ne da se potiče mržnja prema bilo komu, već da nam se ovakvo zlo, ovakva tragedija više nikada ne ponovi.▪

OBLJETNICA POGIBIJE HRVATSKIH BRANITELJA POUGARJE – 21 GODINA PONOSA I SLAVE

U pougarskom selu Vukovići (općina Dobretići, BiH) 22. lipnja 2013. godine obilježit će se 21. obljetnica pogibije hrvatskih branitelja pod motom „Pougarje – 21 godina ponosa i slave". Prije pet godina (2007.), novčanim prilozima hrvatskih domoljuba izgrađeno je spomen-obilježje poginulim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog a godinu dana kasnije i vojnicima iz Drugoga svjetskog rata.

Spomenik palima za Domovinu

Obljetnica na kojoj se svake godine pred velikim brojem domoljuba odaje počast hrabrim braniteljima ima za cilj posjetiti na teška i junačka prošlost hrvatskog naroda u novijoj povijesti, ali i potaknuti na povratak i gospodarsko ulaganje u BiH. Pokrovitelji obljetnice, uz ZK Pougarje i Općinu Dobretići, udruga je bosanskih Hrvata Prsten.

Znatan broj hrvatskih domoljuba s područja ove općine aktivno je sudjelovao u postrojbama Oružanih snaga Republike Hrvatske i Hrvatskoga vijeća obrane tijekom Domovinskog rata. Kako bi se ova svečanost dostojanstveno obilježila, upućena je zamolba Oružanim snagama BiH za nazočnost hrvatskog kontigenta vojske radi odavanja vojne počasti ali i pružanja logističke potpore. Osim velikog broja domoljuba iz Pougarja očekuje se dolazak i brojnih udruga, izaslanstava zakonodavnih i izvršnih vlasti iz BiH i Hrvatske. Program započinje misom zadušnicom u 11 sati. Slijedi: 12.00 sati: polaganje vijenaca i paljenje svijeća na spomen-obilježju, 12.30 sati: pozdravni govor: veleposlanstvo Republike Hrvatske u BiH, 13.00 sati: ručak, sportsko i prijateljsko druženje. Sve dodatne informacije mogu se dobiti putem e-pošte: pougarje@yahoo.co, tel. +385 (0) 91 7645 283, +385 (0) 98 9660838 ili na https://www.facebook.com/pougarje.godinaponosaislave. (I. A.)

Obilježen spomendan 4. travnja, dan gospićkih žrtava str. 2.

10. ožujka 2014. uputili smo molbu Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Gospić, na ruke dr. sc. Željka Holjevca da na besjedištu (tribini) povodom *4.travnja, dana gospićkih žrtava* bude dana 8. travnja 2014. u 19 sati u KIC-u. glavni predavač na temu *hrvatske žrtve i žrtve drugih naroda nakon preokreta-sloma NDH*. Tjedan dana prije zakazanog besjedišta, dr. Holjevac mi je rekao, nakon teško uspostavljene veze s njim, da ne može biti predavač na besjedištu jer tema predavanja nije iz područja kojim se on bavi, morao bi to područje istraživati pa neka nađem nekog drugog povjesničara. Pokušao sam ga udobrovoljiti da se ne radi o znanstvenom skupu, već o tribini na kojoj će govoriti nazočnima desetak minuta o temi koja je poznata svakom povjesničaru. Želja nam je da predavač bude s našeg područja, no, bio je tvrd, nije htio prihvatiti poziv. Preporučio je da se obratim gospodinu Davoru Kovačiću iz Instituta za povijest koji nas je zavlačio i na kraju odbio. Osjećao sam se jadno, zgaženo i poniženo. Te silne žrtve, među kojima je veliki broj njegovih Brinjaka, nisu dovoljan razlog da se on, povjesničar, znanstvenik i ravnatelj znanstvene institucije u desetominutnom govoru obrati puku. Zbog takvih kao što je on, hrvatski puk iseljava iz Hrvatske, ne svi u potrazi za poslom, već za nadom i dostojanstvom. Umoran sam od sve više *Šimića*, *Holjevaca* i inih uhljeba koji žive na grbači naroda, a nisu za taj narod spremni odvojiti ni svojih deset minuta. Gadljivo!

Otkazali smo najavljeno besjedište zbog neshvatljivog ponašanja povjesničara dr. Holjevca. Javno više ne djelujemo, samo u tišini uz molitvu upalimo svijeće za spas duša naših mučenika i položimo cvijeće u znak sjećanja.

U Gospiću, 10. ožujak 2014.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić

53000 Gospić
Žabička 2
Bgl./Fax. 053/572006
Bgl. 053/634099
0917981347
e-mail: ivan.vukic2@gs.t-com.hr

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Gospić

Na ruke dr. sc. Željka Holjevaca

Poštovani dr. Holjevac!

Naša Podružnica svake godine **4. travnja slavi gospićke žrtve** umrle mučeničkom smrću, koje su pobili tzv. Titovi „oslobodiitelji" i tom prigodom priređuje tribinu na kojoj se govori o tim našim žrtvama.

Vama je poznato da su partizani nakon ulaska u Gospić 4. travnja 1945. pobili Gospićane i druge narode koji su se zatekli u Gospiću na povlačenju na Zapad s područja države koja su pala pod partizansku vlast.

Obraćamo Vam se zamolbom da Vi budete glavni predavač na tribini. U koliko budete u mogućnosti i prihvatite poziv nećemo se nikome drugom obratiti zamolbom osim preuzvišenom biskupu Mili Bogoviću.

Tema je hrvatske žrtve i žrtve drugih naroda nakon preokreta-sloma NDH, a vi odaberite koje ćete razdoblje obraditi. Tribina će se održati **8. travnja 2014. u 19 sati u KIC-u.**

Nadamo se da ćete imati slobodno vrijeme i prihvatiti našu zamolbu, na čemu Vam se unaprijed zahvaljujemo.

S poštovanjem i svako dobro!

Ivan Vukić, predsjednik

Molba upućena dr. sc. Željku Holjevcu

4. travnja 2014. na križ uz spomen-ploču postavljen je korpus Krista kojega je ugradio kamenoklesar Ivica Pezelj. Na postavljanju, posebnim žarom i ljubavlju isticao se njegov sin Josip od milja zvan Pepi. Misa za žrtve služena je u katedrali, a potom je puk u povorci krenuo na stratište i grobište žrtava. Korpus Krista nije blagoslovljen, unatoč našoj zamolbi. Vlč. Josip doveo je mlade, molitvi je nazočio veliki broj vjernika.

Na križ smo postavili korpus Krista i tako dovršili spomenik hrvatskim žrtvama

29. svibnja 2014. održana je Sjednica Gradskog vijeća Grada Gospića uz točku 4. dnevnog reda (Grobište u Gospiću) provedena je rasprava na kojoj se svojom besjedom obratio vijećnik prof. Andrija Benković.

Sjednica Gradskoga vijeća Grada Gospića 29. svibnja 2014. god.
Rasprava uz Točku 4. Dnevnoga reda (Grobište u Gospiću)

Na početku upućujem Vama Gradonačelniče zahvalu što konačno imamo na dnevnom redu sadržaj koji smo dugo čekali . Tu obvezu već smo stavili u našu svetu obvezu još u pripravi za izbore i obznanili je kroz usta gospodina Karla Starčević javnosti i biračima . I na našoj predhodnoj sjednici ovoga Vijeća isti vijećnik pitao je na aktualnom satu kada će ovo konačno stići na riješavanje i , hvala Vama , došlo je u obliku ove Odluke koju svim srcem i dušom podržavam u nadi da će uslijediti još mnoge takove , da sjene tih ljudi , čiji zemni ostaci tu počivaju , dobiju svoj zaslužni spokoj i mir . Svi dobro znate da grobište (mnoštvena i pojedinačna) ispred zida našega groblja u Gospiću nije ni jedino niti jedinstveno (na žalost i tugu i moju i svih nas) na području Grada . Razlike medju njima su u „nijansama" Koje se broje (inako to nije ni bitno) u desetinama , stotinama , a ponegdje i u tisućama pogubljenih nevinih ljudi vojnika i civila svih narodnosti i vjera , a najviše Hrvata bez suda ili sa sklepanim sudom na brzinu (uzmimo samo Tratinu ili Magudovu njivu kao primjere)Neka su grobišta još neotkrivena , a mnoga će ostati neznana , jer nema onih koji bi ih mogli pokazati , a sjećanja brzo blijede . Vrijeme čini svoje , pa će jednom u budućnosti , nažalost , neke buduće generacije znastvenika arheologa možda se imati čime baviti , čudeći se pritom od kuda i kako su ta grobišta nastala i koji su im uzroci . Tražiti će se vrijeme postanka i samo će ugljik vraćati njih u naše doba . Država Hrvatska , moja i vaša Domovina , već u trećem desetljeću svoga suvremenoga postojanja u medjunarono – pravnom smislu , vrlo sporo , stidljivo i , imam dojam , nerado poduzima radne i pravne korake da bi se ova problematika konačno riješila . Bivša država isto je tako brzo odustajala o istraživanja drugih tužnih mjesta čim su se pojavili materijalni ostaci nepovolji za službenu sliku stradanja na njima (na primjer hrvatske vojne oznake u opremi uz leševe) . Molim Vas , pročitajte na spomen ploči na zidu Groblja što o tome tamo piše , a to se odnosi i na gradsku upravu i prethodne sazive ovoga Vijeća .

Moram vam vijećnici uzeti još malo vremena i reći sa ove govornice još poneku stvar koju možda ne znate , a možda niti ne pretpostavljate da se mogla nekada dogoditi . Smrt je orgijala izvan prirodnoga zakona u ovom Gradu i ovom kraju skoro dvije godine po službenom završetku Velikoga općeg rata koji nazivamo Drugi svjetski , a koji je svojim zlim repom dobro opatrnuo nas kao narod . Tako je i nastalo ovo mjesto na koje se sada odnosi predložena Odluka . Pri tome ne mislim na rat po šumama i dolinama koji su vodili OZNA i KNOJ i ostaci hrvatske vojske koji se nisu predali . Svako jutro , a često i po smiraju Sunca , radio je

Govor vijećnika Andrije Benkovića str. 1.

„šarac" i karabini i po sat vremena , a moje se pokojna majka znala samo prekrižiti i uz uzdah reći „ tko li sada ode , neka počiva u miru",ništa ne odgovarajući na upite moje sestrice ili moje . Samo bi odmahnula rukom i poslala nas za poslom .Ti neznani , što tada završavahu svoj ovozemaljski život , i dana su neznani , neukopanih zemnih ostataka kako se priliči čovjeku . Još su uvijek na poljskom puteljku koji je danas cesta , još su uvijek na bivšem talijanskom vojnom groblju , još su nekadašnjim gredicama povrtnjaka poljoprivredne škole , još su ugradjeni i mala športska igrališta iza naše športske dvorane i još su u nasipu i travnjaku našega loptačkoga igrališta (stadiona da kažem) . Mnogima su ostaci razvezeni tko zna kuda na nepoznata mjesta u hrpama iskopane zemlje kod zahvata gradjevinara, o čemu mogu svjedočiti još živi ljudi koji su tu radili ili bili nadzornici radova . Mnoge kosti skupljane su rukama marnih gradjana grada kada su tu polagani elementi gradske infrastrukture i našli su svoj privremeni grob u skupnoj kosturnici . Betonska kapelica talijanskoga vojnoga groblja , sa tri betonska luka i križevima , bila je idealno mjesto izvršiteljima (dobro znani ali pravdi i dalje „nepoznati") bilo za množvena strijeljanja bilo za vješanja , koja su ipak bila rijedja . Ovakoa vješanja , kojima su morali pribivati odrasli gradjani , bila su rezervirana za Logorište (uzletište) ili za dvorište Kaznionice u središtu našega Grada Pojedinačno se ubijalo posvuda , pa je tako svoj časni život kod križa u groblju završila i časna sestra Žarka , ali mnogi drugi i gospićana i ljudi iz drugih krajeva (posebno oni koji su se ovamo bili sklonili . Svi su oni sadržaj našega , oni su naša zadužbina , oni su naši predji , a mi bismo trebali biti njihova budućnost . Mnoge je nosila riječica Novčica, ako nisu imali utege na nogama , zaplitala o raslinje ili medju kamenje, te otkrivala kada bi vodostaj padao (i sam sam kao dječak ta tijela vidjavo ili pronalazio , ali i malo pomagao da se neka tijela sklone i tajno ukopaju kao oni u Rusti i preko puta Venecije , kasnije poznatoga kupališta) .

Vratimo se mjestu pred grobljem . Danas se mi vozamo svojim limenim ljubimcima preko kostiju umorenih ljudi i preko svetih mjesta gdje je nečiji otac ili brat , nečija majka ili dijete ispustili dušu pod nasiljem . Danas su mnogima kosti pod desetinama i stotinama tona zemlje i gradjevnoga otpada navezenih na povrtnjak poljoprivredne škole (valjda Grad nije našao primjerenu vrtaču u vrištini za skuplji odvoz i odlaganje) ili čame ispod tratine i asfalta igrališta i športskih terena koji tu niknuše , i gle čuda , nikako se sada ne mogu ukloniti da bi se sve dobro i znalački istražilo . Bilo mi je dosta razumljivo zašto su tu nikli , ali mi je sada potpuno nejasno zašto se nebi mogli maknuti , barem privremeno, s tih svetih mjesta .

Govor vijećnika Andrije Benkovića str. 2.

Gospodje i gospodo da završim ovako : „ Narod koji se ne sjeća svoje prošlosti nema ni pravo na budućnost „ i zato podržavam ovu Odluku , te se usrdno nadam da ću vrlo brzo vidjeti radnike sa lopatama i stručne ljude na tužnom i mučnom zadatku konačnoga smirenje za tolike žrtve koje tu padoše u 1945 ., 1946 i 1947. godini prošloga stoljeća , koje umoriše neki ljudi u svom bijesu i gnjevu na sve drugačije nego što su oni , kada ne mogaše sa lica Zemlje izbrisati i sam Gospić , što su i htjeli i jasno i razgovijetno poručivali . Nadam se da pečati i potpisi nekih činovnika neće opet sve usporiti ili čak odložiti . Treba konačno sve patnike hrvatske zemlje dostojno sahraniti i dati njihovim dušama mir , a mi prestati sa nadmetanjma o matematičkim pojmovima , kao da i jedna jedina žrtva nije veliki veliki BROJ . Hvala na srpljenju što ste me saslušali !

Andrija Benković

Govor vijećnika Andrije Benkovića str. 3.

2. lipnja 2014. *Policijskoj upravi ličko-senjskoj, Policijskoj postaji Gospić,* podnio sam u ime HDPZ-a podružnice Gospić kaznenu prijavu zbog postojanja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela iz čl. 120. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske (ratni zločin protiv civilnoga stanovništva) i čl. 122. OKZ RH (ratni zločin protiv ratnih zarobljenika) time što je neutvrđenog dana u Ličko - senjskoj županiji počinjen ratni zločin tijekom Drugoga svjetskoga rata i poraća.

Izjave svjedoka i popis pojedinačnih i skupnih grobišta objavljeni u glasilu *Politički zatvorenik* i u knjizi Ivana Vukića *Lika i Podgorje na braniku doma i naroda* potvrđuju da je izvršen ratni zločin.

Izvršena ekshumacija u Balatinu u Ličkom Osiku i Mušaluku to nepobitno potvrđuju, a isto tako i otpočeta ekshumacija na brojnim grobištima u Gospiću.

1

Ivan Vukić, predsjednik HDPZ-a Podružnice Gospić
53000 Gospić, Žabička 2

U Gospiću, 2.lipnja 2014.

Policijska uprava ličko-senjska, Policijska postaja Gospić
Popa Frana Biničkog 16
Gospić

Na temelju čl. 204. Zakona o kaznenom postupku, protiv nepoznate osobe podnosim sljedeću

KAZNENU PRIJAVU

zbog postojanja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela iz čl. 120. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske (ratni zločin protiv civilnoga stanovništva) i čl. 122. OKZ RH (ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), time što je:

neutvrđenog dana u LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI počinjen ratni zločin tijekom Drugog svjetskog rata i poraća.

Izjave svjedoka i popis pojedinačnih i skupnih (masovnih) grobišta objavljeni u glasilu Hrvatskog društva političkih zatvorenika *POLITIČKI ZATVORENIK* i u knjizi Ivana Vukića, dakle mojoj knjizi *LIKA I PODGORJR NA BRANIKU DOMA I NARODA* potvrđuju da je izvršen ratni zločin.

Zločin je strašan, a još su strahotniji strah i nepovjerenje ljudi prema institucijama hrvatske države. Ljudi u strahu, gotovo šaptom, kao da se boje sluša li netko sa strane, svjedoče o zločinima Titovih partizana. Ne vjeruju policiji, ni sudbenoj vlasti, ni hrvatskoj vladi!

Pohvalno je što je u protekloj godini dana otpočelo ozbiljnijem ekshumiranju posmrtnih ostataka žrtava, pa tako i posljednjem u špilji-jami u Kršu-Kosinj za koji zločin sam vama podnio Kaznenu prijavu 8. veljače 2012.

Molim vas ustrajte i dalje na istraživanju počinjenih zločina, ekshumiranju žrtava i osudu zločinaca. Na taj način stišat ćete nagomilanu netrpeljivost, unijet ćete mir u puk i vratiti poljuljano povjerenje prema hrvatskim institucijama i hrvatskoj vladi.

Dakle, kršenjem pravila međunarodnoga prava za vrijeme rata, oružanoga sukoba ili okupacije izvršen je nad civilnim stanovništvom, ili nad onesposobljenim osobama za borbu zločin, kojega je posljedica smrt, čime je počinjeno kazneno djelo opisano i kažnjivo po čl. 120. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske, tj. ratni zločin

Kaznena prijava protiv nepoznatog izvršitelja ratnih zločina u Ličko-senjskoj županiji str. 1.

2

protiv civilnoga stanovništva; odnosno, kršenjem pravila međunarodnoga prava ratni zločin nad vojnim zarobljenicima, čime je počinjeno kazneno djelo opisano i kažnjivo po čl. 122. Osnovnoga kaznenog zakona Republike Hrvatske.

Obrazloženje

Otkopavanja posmrtnih ostataka žrtava u Tupalima, pobijenih Ivezića u jami kod Srba, te ekshumacija posmrtnih ostataka iz špilje-jame u Kršu-Kosinj dokaz su da je izvršen ratni zločin, te da treba istražiti sva pojedinačna i skupna grobišta o kojima svjedoče svjedoci.

Iz svega toga proizlazi da je potrebno provesti zakonom propisan postupak radi utvrđivanja kaznenog djela te identificiranja i kažnjavanja počinitelja.

U službi za istinu i opće dobro, s poštovanjem!

U ime HDPZ-a Podružnice Gospić

Ivan Vukić

Kaznena prijava protiv nepoznatog izvršitelja ratnih zločina u Ličko-senjskoj županiji str. 2.

4. travnja 2015. misa za *gospićke žrtve* nije služena jer je bio blagdan Velike subote**.** Šteta što to nije najavljeno i što misa nije služena nekog drugog prigodnog dana. Očito je da Župa i Biskupija odustaju od obilježavanja *4. travnja, dana gospićkih žrtava.*

8. travnja 2015. HDPZ podružnica Gospić poslala je dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Petra Krmpotića, izrazivši mu zahvalnost za odavanje počasti svim žrtvama polaganjem vijenca i paljenjem svijeće ispred spomen-ploče postavljene na ogradni zid na ulazu u Gradsko groblje svete Marije Magdalene, na prostoru skupnog stratišta i grobišta pobijenih Hrvata i građana koji su Hrvatsku držali svojom domovinom. Izražena je nada da je Grad Gospić napravio prvi iskorak u neizbježnom i nezaustavljivom osvjetljavanju zamračene i krivotvorene hrvatske povijesti.

U Gospiću, 8. travnja 2015.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Podružnica Gospić
Žabička 2
53000 Gospić

Grad Gospić

(Na ruke gradonačelnika gospodina Petra Krmpotića)

Budačka 55
53000 Gospić

Poštovani gospodine gradonačelniče!

U ime Podružnice Gospić Hrvatskog društva političkih zatvorenika i osobno zahvaljujem Vam što ste i ove godine **4. travnja** odali počast ***svim žrtvama*** polaganjem vijenca i paljenjem svijeća ispred ***spomen ploče i križa s razapetim Isusom***, postavljenima na ogradnom zidu ispred ulaza Gradskog groblja Svete Marije Magdalene, na prostoru skupnog stratišta i grobišta pobijenih Hrvata i građana koji su Hrvatsku držali svojom domovinom.

Nadam se da je ovim činom Grad Gospić za doba Vašeg gradonačelnikovanja napravio prvi iskorak u neizbježnom i nezaustavljivom osvjetljavanju zamračene i krivotvorene naše povijesti, ne samo novije. U nadolazećem dobu to osvjetljenje će se neizbježno dogoditi.

Kako?
Izricanjem istine, samo istine.

Tko to treba provesti?
Hrvatski intelektualci i hrvatske institucije nadležne za to.

Kada?
Kada dođe do smjene naraštaja. Nažalost, od ovih živućih to ne možemo očekivati, jer je u njima još previše jugoslavenstva! Uvjeren sam da će novi pristup u hrvatskoj politici i hrvatskoj povijesnoj znanosti biti oslobođen od zabluda ilirizma.

Na nama je izvući pouku iz povijesnih pogrješaka, ne da bi nekoga ili nešto kudili i optuživali, već da nas počinjene pogrješke opominju da ih više nikada ne ponovimo!

Umjesto ogorčenih prijepora oko **poglavnika Ante Pavelića i predsjednika Franje Tuđmana**, ponašajmo se zrelo kao Britanci glede Winstona Churchilla i Francuzi Charlesa de Gaullea.

Nijedan političar niti bilo koja politička stranka ne može se izdići iznad Naroda i upinjati se vladati njime. **Političari i političke stranke moraju crpiti snagu iz Naroda, moraju služiti Narodu, biti u dosluhu s njim i provoditi njegovu volju.** Postupa li se drugačije završit će

Dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Petra Krmpotića str. 1.

na povijesnom smetlištu, kao primjerice Vlatko Maček, a prije njega oni bezumnici koji su nam oko vrata nataknuli omču uvevši Hrvatsku u Jugoslaviju, a neki spoznavši čin svoje veleizdaje skončali pomračenog uma.

Sva naša stradanja i sve naše padove prouzročili su pojedinci, pripadnici hrvatske intelektualne elite i hrvatske političke stranke. Uopće, hrvatski intelektualci najslabiji su dio hrvatskoga naroda. Umjesto da budu predvodnici naroda, nagodbenjački šute, čekajući novog gospodara.

Ne shvaćam zašto naši misleći ljudi, a posebice povjesničari, pišu o posljedicama, a prešućuju uzroke i ne pišu tko je odgovoran što je došlo do tih uzroka, a isto tako tko je odgovoran i nije spriječio da ti uzroci prouzroče pogubne tragedije za Hrvate i Hrvatsku.

Pokušajmo se u duhu vratiti na početak, do poznatog nam doba hrvatske državnosti. Pronađimo odgovore na pitanja što je to po čemu smo prepoznatljivi kao Narod i po čemu smo različiti od drugih i u našem civilizacijskom krugu.

Primjerice:

- Što je hrvatsko plemensko pravo?
- Zbog čega i zašto smo se prvi, stoljećima prije drugih, jedini u bogoslužju služili glagoljanjem, onodobnim hrvatskim jezikom, a ne ozakonjenim latinskim?
- Zašto je sveti otac papa Hrvatima, malom narodu, to dozvolio?
- Zašto su se odluke važne za svjetovni i crkveni život Hrvata donosile na ***saborima***, a ne odlukom crkvenih i svjetovnih dostojanstvenika?
- Zbog čega je glagoljica bila duboko usađena u crkveni i svjetovni život Hrvata?
- Zbog čega su hrvatske plemenitaške loze Kurjakovića, Mogorovića, Frankopana i Zrinskih pisali glagoljicom, njegovali je i čuvali, a bili su odgojem i ženidbenim vezama povezani s latinskim civilizacijskim krugom, zapravo dio njega?
- Kakvu je to snagu u Hrvata imala glagoljica, koju su fratri diljem obalne Hrvatske i otoka širili iz onodobne Like? Glagoljica nije samo sredstvo izražavanja, ona je više od toga, čuvarica je hrvatskoga jezika i hrvatskog duha!!
- Je li sve ovo navedeno, i ne samo ovo, utjecalo na ustroj hrvatskih ***gradova država*** i na pisanje (gradskih) ***Statuta***?
- Nisu li i naša stradanja u svezi s ovom posebnošću, koja nas čini prepoznatljivim i različitim od drugih. Narodu se ne može uzeti duša, zar ne?

Kada se odgovori na ova nasumice navedena pitanja i brojna druga, shvatit ćemo kakvo je **hrvatsko narodno biće**. Bili smo svjesni sebe od samoga početka, prije Francuske revolucije i tlapnja o slavenstvu, južnoslavenstvu i pogubnom jugoslavenstvu, te da svaka odluka i ustroj, posebice državni, trebaju biti primjereni hrvatskom narodnom biću!!

Nažalost, politika podjele nastavlja se i danas. Opet smo podijeljeni u nepomirljivom prijeporu za ovu ili onu hrvatsku političku stranku. **No, najveći naš problem je, jugoslavenstvo, ponavljam, jugoslavenstvo je naš najveći problem.** Još od ilirskog preporoda pa do danas pustilo je duboko korijenje, žilavo je i razorno, teško ga je nadvladati i iskorijeniti.

Dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Petra Krmpotića str. 2.

Poštovani gospodine gradonačelniče, ne može se, dakle, izbjeći odgovornost za počinjene bezumne zločine nad Hrvatima i građanima koji Hrvatsku drže svojom domovinom, zamračivanjem i prešućivanjem povijesnih činjenica, rušenjem, spomen ploča i mijenjanjem naziva ustanova i ulica iz ideoloških razloga, po nalogu trenutnih političkih moćnika, ma koji god bili.

Dok hrvatski političari prešućivanjem zamračuju i krivotvore hrvatsku povijest, a hrvatski institucije nadležne za njeno osvjetljenje nagodbenjački šute, pojedinci se trude i pišu istinu, nažalost, bez većeg utjecaja na promjenu bolesnog stanja hrvatskog društva, a puk kao i uvijek kroz našu krvavu povijest progovara. Na gotovo svim grobljima uz križeve na spomen pločama uklesana su imena pobijenih hrvatskih mučenika. Silno mnoštvo pobijenih i prognanih poruka su naraštajima o jednom dobu, o jednom ispaćenom narodu i odgovornosti pred Bogom i poviješću kako „velikih" samodopadnih, tako i „malih" samozatajnih Hrvata. Povijest i novi naraštaji sudit će nam po našim djelima!

S poštovanjem!

Ivan Vukić
predsjednik Podružnice Gospić HDPZ

Dostaviti:
- Gradu Gospiću, gradonačelniku Petru Krmpotiću
- Biskupu mons. Mili Bogoviću
- Župnom uredu Gospić, župniku mons. Mili Čančaru
- Središnjici HDPZ
- Pismohrani Podružnice Gospić

Dopis Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Petra Krmpotića str. 3.

4. travnja 2016. misa za *gospićke žrtve* služena je u 8 sati u katedrali i nije se išlo moliti ispred križa na stratištu i grobištu žrtava ispred gospićkog groblja sv. Marije Magdalene.

29. kolovoza 2016. Karlu Starčeviću, *HSLS-u Gospić* predvođenim predsjednikom Antom Franićem i *Hrvatskoj stranki prava, podružnici Gospić* uručili smo *zahvalnice* za njihov domoljubni rad i što unatrag tri godine redovito na crnu obljetnicu *4. travnja, dana gospićkih žrtava* odaju počast žrtvama, polažu vijenac i upale svijeće za spas duša pobijenih. Hvala im!!

U Gospiću, 29. kolovoza 2016.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Žabička 2
53000 Gospić
Tel. 053/572006 i 053/634099
Mobitel tajnice: 091/7641426

Gospodin Karlo Starčević
Donje Pazarište

Poštovani!

Hrvatsko Društvo političkih Zatvorenika, Podružnica Gospić iskreno Vam zahvaljuje na Vašem domoljublju i predanom političkom djelu za boljitak svekolikog života u našoj županiji.

Posebice smo Vam zahvalni što uzastopno četiri godine odajete dužnu počast hrvatskim mučenicima palim za Dom i Narod, žrtvama krvoločnih srbokomunističkih i jugoslavenskih partizana, koje su mučki pobili bez suda i prava na obranu ispred gospićkog *Gradskog groblja Svete Marije Magdalene* i brojnim stratištima u našoj županiji.

Vi paljenjem svijeća i polaganjem vijenca ispred skromnog spomenika podignutog njima u čast izražavate duboko poštovanje njihovoj žrtvi i mučeništvu, potvrđujući tako da ta žrtva nije bila uzaludna i zaboravljena, te da sjećanje na njih živi u hrvatskom gospićkom puku, kao trajni primjer i poticaj kako se živi i žrtvuje za Dom.

U obilježavanju ***4. travnja, dana hrvatskih gospićkih mučenika,*** usprkos sljepoći i gluhoći vlastodržaca i duhovnih predstavnika, te neshvatljivoj nezainteresiranosti novonaseljenih Gospićana, dostojno nastavljate naše djelo služenja Domu i Narodu na čemu Vam još jednom velika hvala.

S poštovanjem!

Ivan Vukić, predsjednik

U prilogu Vam dostavljamo ZAHVALNICU.

Zahvalnica hrvatskom domoljubu i pravašu po uvjerenju, gospodinu Karlu Starčeviću

U Gospiću, 29. kolovoza 2016.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Žabička 2
53000 Gospić
Tel. 053/572006 i 053/634099
Mobitel tajnice: 091/7641426

HRVATSKA STRANKA PRAVA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Poštovani!

Hrvatsko Društvo političkih Zatvorenika, Podružnica Gospić iskreno Vam zahvaljuje na Vašem političkom djelu za boljitak svekolikog života u našoj županiji.

Posebice smo Vam zahvalni što uzastopno četiri godine odajete dužnu počast hrvatskim mučenicima palim za Dom i Narod, žrtvama krvoločnih srbokomunističkih i jugoslavenskih partizana. Naše mučenike pobili su bez suda i prava na obranu ispred gospićkog *Gradskog groblja Svete Marije Magdalene* i brojnim stratištima u našoj županiji .

Vi paljenjem svijeća i polaganjem vijenca ispred skromnog spomenika podignutog njima u čast izražavate duboko poštovanje njihovoj žrtvi i mučeništvu, potvrđujući tako da ta žrtva nije bila uzaludna i zaboravljena, te da sjećanje na nju živi u hrvatskom gospićkom puku, kao trajni primjer i poticaj kako se živi i žrtvuje za Dom.

U obilježavanju ***4. travnja, dana hrvatskih gospićkih mučenika,*** usprkos sljepoći i gluhoći vlastodržaca i duhovnih predstavnika, te neshvatljivoj nezainteresiranosti novonaseljenih Gospićana, dostojno nastavljate naše djelo u služenju Domu i Narodu na čemu Vam još jednom velika hvala.

S poštovanjem!

Ivan Vukić, predsjednik

U prilogu Vam dostavljamo ZAHVALNICU.

Zahvalnica za domoljubnu djelatnost HSLS-u Gospić

U Gospiću, 29. kolovoza 2016.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ

Žabička 2
53000 Gospić
Tel. 053/572006 i 053/634099
Mobitel tajnice: 091/7641426

HSLS
OGRANAK GOSPIĆ

Poštovani!

Hrvatsko Društvo političkih Zatvorenika, Podružnica Gospić iskreno Vam zahvaljuje na Vašem političkom djelu za boljitak svekolikog života u našoj županiji.

Posebice smo Vam zahvalni što uzastopno četiri godine odajete dužnu počast hrvatskim mučenicima palim za Dom i Narod, žrtvama krvoločnih srbokomunističkih i jugoslavenskih partizana. Naše mučenike pobili su bez suda i prava na obranu ispred gospićkog *Gradskog groblja Svete Marije Magdalene* i brojnim stratištima u našoj županiji .

Vi paljenjem svijeća i polaganjem vijenca ispred skromnog spomenika podignutog njima u čast izražavate duboko poštovanje njihovoj žrtvi i mučeništvu, potvrđujući tako da ta žrtva nije bila uzaludna i zaboravljena, te da sjećanje na nju živi u hrvatskom gospićkom puku, kao trajni primjer i poticaj kako se živi i žrtvuje za Dom.

U obilježavanju ***4. travnja, dana hrvatskih gospićkih mučenika,*** usprkos sljepoći i gluhoći vlastodržaca i duhovnih predstavnika, te neshvatljivoj nezainteresiranosti novonaseljenih Gospićana, dostojno nastavljate naše djelo u služenju Domu i Narodu na čemu Vam još jednom velika hvala.

S poštovanjem!

Ivan Vukić, predsjednik

U prilogu Vam dostavljamo ZAHVALNICU.

Zahvalnica za domoljubnu djelatnost Hrvatskoj stranci prava, podružnici Gospić

U svibnju 2014., (mislim da je toga mjeseca) bili smo u našoj vikendici u Podgorju žena, ja i dva prijatelja inženjera, jedan strojarstva, a drugi elektrotehnike. Marija je kuhala, a mi smo premještali elektromotor na našoj vučnici. Marija me pozvala da dođem jer imam telefonski poziv, dala mi je mobitel i rekla da zove biskup mons. Mile Bogović. Pozdravio sa ga: „Hvaljen Isus, preuzvišeni," a iz mobitela se čuo njegov glas kao da govori preko razglasa, svi koji su radili oko mene čuli su njegov strog razgovor sa mnom. Priopćio mi je da su ga zvali župan Milan Kolić i gradonačelnik Petar Krmpotić i zatražili sastanak s njim u svezi grobišta pobijenih Hrvata ispred Gradskog groblja sv. Marije Magdalene.

Rekao je da čuje kako je bilo svađe između mene i njih, koju sam ja zapodjenuo pa zbog toga grobište nije uređeno jer ja to nisam dozvolio. Odgovorio sam mu da nisam znao da imam takvu veliku moć da županu Koliću i gradonačelniku Krmpotiću mogu zabraniti uređenje *Spomen-obilježja Gospić.* Pitao sam ga vjeruje li on doista u takvu moju moć? Hladno je rekao da će izvršiti provjeru, uzeti stvar u svoje ruke i riješiti problem!! Iz odgovora se moglo zaključiti da mi ne vjeruje.

Zašto?

Bože, je li moguće, nakon toliko upućenih mu dopisa i sati razgovora o teškoćama na koje nailazimo, o gluhoći i sljepilu gradske i županijske vlasti, nakon više i njegovih javnih prigovora u svezi nepoštivanja žrtava i uređenja *Spomen-obilježja Gospić* - on se sada pravi da ni u što nije upućen i da ništa ne zna!!

Zgazio me i ponizio svojom hladnoćom, bilo mi je jasno da se pod svaku cijenu želi osloboditi svoje javno dane obveze da će Župa Gospić i Biskupija biti organizatori obilježavanja ***4. travnja, dana gospićkih žrtava.*** U trenu mi je postalo jasno, u zadnje vrijeme čudnog ponašanje oba župnika i biskupovog u svezi hrvatskih žrtava u Gospiću na Kloštru-Financiji-Tratini i žrtava kod Gradskog groblja sv. Marije Magdalene tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća.

Odgovorio sam mu neka on, župan i gradonačelnik rade što god hoće, on ima biskupsku moć, a oni su vladari Gospića i Like. Mogu prekopati sve, odvesti zemlju, pronaći nešto od zemnih ostataka žrtava u devastiranim skupnim grobovima, ali ne mogu nikuda odvesti to jezivo stratište i skupno grobište, prostor na kojem su se na stotine žrtava oprostile od svojih duša, a njihova muka lebdi i danas nad tim prostorom, uz nas je i neće nam dati mira dok i mi ne damo njima miran i dostojanstven počinak. Mi smo sami, bez ikakve smo potpore, borit ćemo se da se spriječi prometovanje automobilima po skupnom grobištu žrtava i tražit ćemo da se taj prostor priključi groblju.

Pitao je, a tko ste to vi? Odgovorio sam da smo mi bivši politički robijaši, sada starci koji su i sami žrtve pa duboko proživljavamo muku žrtava i priznajemo njihovo mučeništvo, i naša je obveza boriti se za njihovo dostojanstvo.

Prijatelji koji su radili na vučnici čudili su se načinu i sadržaju biskupova govora. Svoju nelagodu pokušao sam prikriti prečuvši njihove komentare.

Nakon toliko godina našeg prijateljstva, zajedničkog druženja i puno provedenih lijepih i ružnih trenutaka, biskup se pravi da mu ništa nije poznato u svezi grobišta hrvatskih žrtava u Gospiću, posebno onoga ispred Gradskog groblja sv. Marije Magdalene! Poznat mi je njegov stav i njegovo promišljanje pa se ne mogu oteti dojmu da je na njega izvršen snažan pritisak i ucjena kad je spreman pogaziti ono što je

zastupao i u što istinski vjeruje. Biskupovo ponašanje doživio sam kao izdaju jer se biskup, koji je uz to još i povjesničar, ne bi smio tako ponašati, no opraštam mu i neka mu Bog oprosti.

Isus, njegov i moj Bog i Učitelj, nije bio po postupcima trgovac, između **dobra** i **zla** i nije se dvoumio u odabiru, odabrao je **dobro**, izabrao je žrtvu i križ, a ne služiti **zlomu** nagodbenjaštvom i dodvorništvom.

Veličina stradanja i patnje *gospićkih žrtava,* a žrtve nisu samo iz Gospića već su iz cijele Like, odnosno s cijelog prostora NDH jer je jugopartizanska vlast pretvorila Gospić u sabirni logor i logor smrti, ne dopire do svijesti duhovnog i svjetovnih poglavara, a posebno je tragično ne dopire ni do svijesti današnjih Gospićana.

Gospićke žrtve su napuštene i prepuštene zaboravu, no njihova muka lebdi nad gradom i u privatnim i državnim kućama u kojima su bili zatvarani, mučeni, ubijani i odvođeni na stratišta, njihova muka nas prati, stalno je uz nas i dok mrtvima ne damo miran počinak ni mi ga nećemo imati.

Zašto gradski i županijski moćnici ne dopuste da se najveće stratište i grobište u Gospiću uz Gradsko groblje sv. Marije Magdalene priključi groblju i mrtvi tu nađu svoj mir? Zašto žele srušiti javni WC izgrađen na velikoj skupnoj grobnici, zašto žele da cesta kao javna gradska prometnica prelazi preko grobova pobijenih, a u doba njihova smaknuća bila je samo poljski put kojeg su izvršitelji zločina proširili i asfaltirali, a današnji dodatno presvukli novim slojem asfalta i pretvorili u gradsku ulicu?

Zašto javni WC, koji nikada nije bio u upotrebi jer ga Gospićani nisu htjeli koristiti ni za komunističke strahovlade budući je izgrađen na velikoj skupnoj grobnici, treba srušiti? Zato jer opterećuje mnoge nečiste savjesti, a kada ga sruše, onog čega nema nije se ni dogodilo. Put kojim su žrtve dovođene na stratište, voljom bivših i sadašnjih vlastodržaca, pretvoren je u gradsku ulicu s nakanom da se žrtve izbrišu iz sjećanja Gospićana! Zašto im se u toj nakani pridružio i podupire ih naš duhovni poglavar biskup mons. Mile Bogović, to samo on i Bog znaju!

Na sjednici Gradskog vijeća Grada Gospića, 29. svibnja 2014. u raspravi uz točku 4. dnevnoga reda (Grobište u Gospiću) svojom besjedom obratio se vijećnik prof. Andrija Benković. Pažljivom čitatelju njegove izvanredne besjede bit će razvidno na kako velikom prostoru je stratište i skupno grobište i što su dosadašnje vlasti uradile da prikriju te monstruozne genocidne zločine, da zločin i žrtvu izbrišu iz pamćenja Gospićana.

Uzor budi Domu, Gospić-grade!

Dragan Vukelić

Gospić-grade, rano moja,
Zar ne čuješ svaku večer
Ispod ceste, pokraj groblja
Vapaj duša, što te zovu
Tražeć' spokoj mrtvih tijela,
Zakopanih u crn-rovu!?

Počuj, Grade, duša jecaj,
Što se i sad tijela drže
Zarobljenih usred mraka!
Zazivlju te svake noći,
Pravdu traže, križa znamen,
Već im doba k Nebu poći.

Kako možeš s time živjet'!?
Boj' se Boga, tvrdi Grade!
Od savjesti ti ne bježi,
Jer se od nje nema kuda!
Grobni humak podaj njima,
Nek' im bude lahka gruda!

Uzor budi Domu, Grade,
Velebita kršna, diko!
Pa se časno ti oduži
Za živote, što su dali
Sinci tvoji ispod ceste,
Jer su za te, Grade pali!

Dragan Vukelić potaknut knjigom Lika i Podgorje na braniku Doma i Naroda, pisca Ivana Vukića napisao je pjesmu Uzor budi Domu, Gospić-grade!

Stratište i grobište u Kloštru-Financiji-Tratini

Partizani su 4. travnja 1945. ušli u nebranjeni Gospić. Hrvatska vojska se povukla da grad sačuva od razaranja i spriječi ubijanje civila. Nakon što su borbene partizanske postrojbe „osvojile” gradska područja, nastupili su odredi za likvidaciju. Po nalogu, u prvih 48 sati ubijali su sve muškarce starije od šesnaest godina koji se nisu uspjeli sakriti, a u onom metežu stradalo je mnogo nezrelih mladića koji su se doimali starijima. Nakon prvih 48 sati, nastavili su ubijanja po popisu dobivenom od svojih odbornika i pripadnika partizanske 7. brigade.

U ilegali je u Gospiću djelovala 7. brigada, za neke njene članove se znalo i suđeno im je. Svjedokinja E. R. koja ne želi da joj objavim ime svjedoči:

„Sudske rasprave protiv pripadnika 7. brigade u Gospiću 1944. vodio je Cibić. Bila su to javna suđenja, bježala sam s nastave na suđenje. To su bila vrlo zanimljiva suđenja na visokoj profesionalnoj razini. Domobranski časnici bili su odvjetnici okrivljenih koje su vrlo dobro branili.

Na jednoj raspravi sudilo se domobranskom satniku Hedljeviću rodom iz Krka, ustaškom časniku, ne sjećam mu se imena, rodom iz Bakra, koji je nosio časničku odoru s koje su skinute oznake čina, i Zori Gopčević, Mariji Ješinki, Đuki Vujnoviću, Vladi Plećašu, Liscu, Mariji Mataija, kćeri trgovca Mataije, koja se bila udala za komunista Ivu Ćaćića iz Smiljana od kojeg se kasnije razvela.

Ive Ćaćić i Vjeko Prpić bili su komunisti pokajnici. Vjeko je studirao novinarstvo u Švicarskoj jer se novinarstvo u cijeloj Evropi u to doba moglo studirati samo u Švicarskoj.

Pet ih je nakon utvrđene krivnje osuđeno na smrtnu kaznu: ustaški i domobranski časnici, Gopčevka, a imena ostalih dvoje se ne sjećam. Gopčevka je bila udana za jugoslavenskog oficira. Iza sebe je ostavila sina kojeg je sa sobom povela njezina sestra Meri. Nije mi poznata njegova sudbina. Marija Mataija osuđena je na 20 godina zatvora. Ostali su bili osuđeni također na vremenske kazne. Uglavnom su se izricale vremenske kazne zatvora, a malo smrtnih kazni”.

Jugoslavenski partizani su iz kuća, podruma, tavana i staja izvlačili muškarce i žene, zatvarali ih u gospićki zatvor poznat po nazivu *Žuta kuća*, u domaćinsku školu, današnju Biskupiju, u sve veće javne zgrade i privatne kuće. Gospić je pretvoren u sabirni logor i logor smrti.

U Kloštaru–Financiji–Tratini izvršili su strahotan zločin, normalnom čovjeku nepojmljiv.

Svjedočenje Dragice Turić Čanić

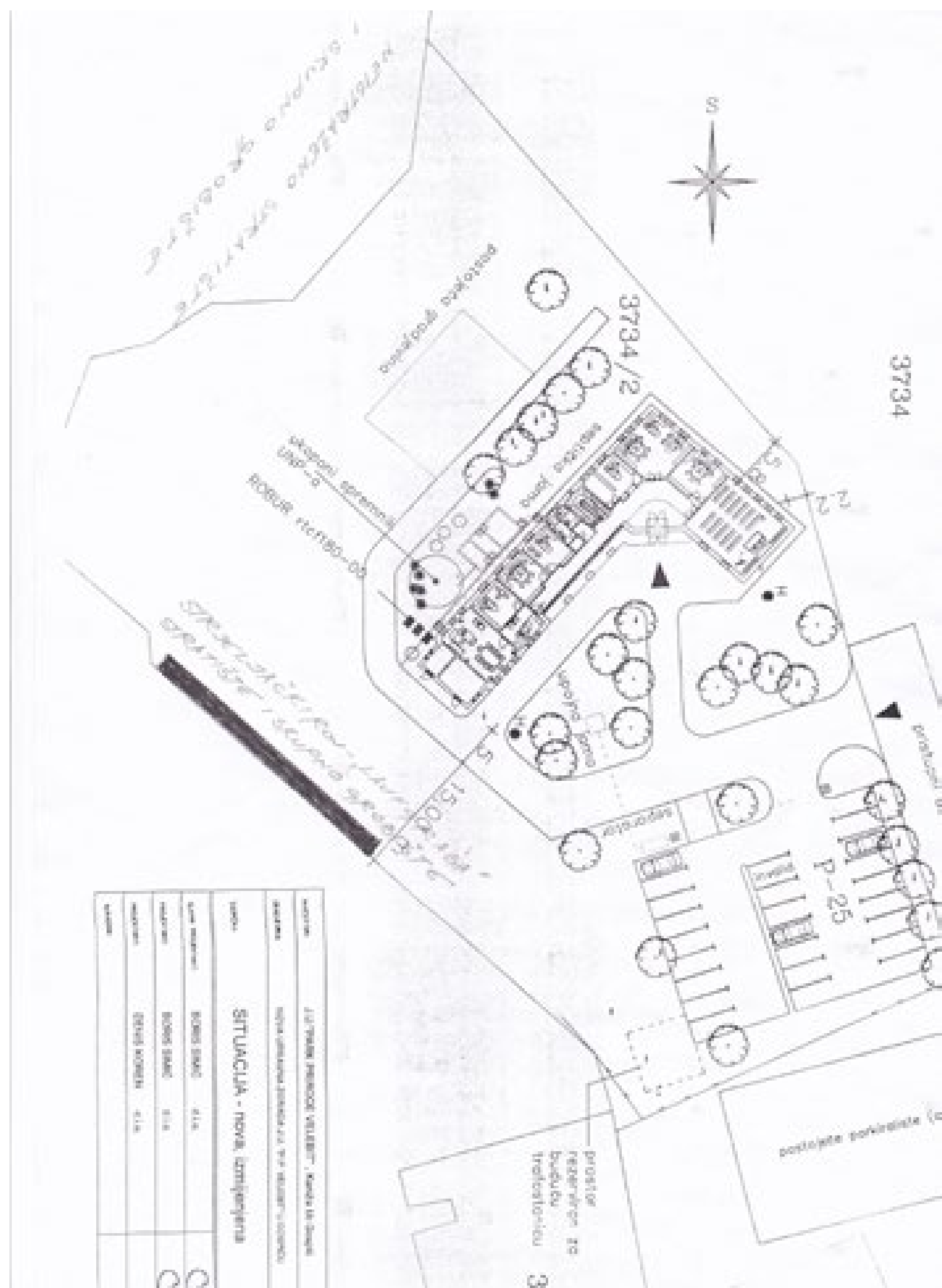
Ja sam Dragica, rođena Turić, udana Čanić. Rođena sam 1926., imam osamdeset (80) godina. Naša stara obiteljska kuća nalazila se uz Kloštar–Financiju–Tratinu, a naš posjed odvojen je od Financije živicom. Uz živicu do naše zemlje na strani Financije, dolje prema rijeci Bogdanici kod onoga drveća koje vidimo kroz prozor odavde iz sobe bio je iskopan streljački rov, takozvana ”laufgraba” iz koje su branitelji sprječavali prodor partizana u Gospić. U tome streljačkome rovu i mi smo civili nalazili zaklon pri partizanskim napadima i angloameričkim zrakoplovnim bombardiranjima grada. Ubijali su ”drugovi” – kako su nas prisiljavali da ih oslovljavamo – ljude bez suđenja, bez prava na obranu. Nedužne.

Rano u zoru 5. travnja 1945. probudilo nas je lupanje po ulaznim vratima. Otac je već bio ustao. Otvorio je vrata. Pred vratima je stajala skupina partizana. Tražili su da im otac dade lopate. Nećkao se, govorio im je da mu je taj *alat* nužno potreban jer što će on bez njega! Zapovjedili su mu da uzme lopate i pođe s njima jer moraju brzo obaviti jedan posao. Odveli su ga, a mi smo ostali u strahu i nesigurnosti. Oca su odveli u Financiju do streljačkoga rova. Uza streljački rov ležala su poredana u dugačku nizu tijela pobijenih naših sugrađana. Tata je izbrojio sedamdeset dva ili sedamdeset tri leša. Gotovo ih je sve poznavao. Ja se sada mogu prisjetiti pokojnoga župnika Dragutina Kukalja, Došena, suca Stopića, suca Rukavine,

Korena - oca Lakića i Ljerke Čorak. Eto, ostalih se ne mogu sada sjetiti, zaboravila sam.

Kada su komunističke vlasti gradile ovdje vojarnu, izgradile su neko skladište na skupnoj grobnici pobijenih. Prilikom iskopa temelja, radnici su otkopali kosti pobijenih, pokupili ih u kutiju i ponovno zakopali uz temelj skladišta.

Bila sam presretna kada su ovih dana srušili to skladište izgrađeno na kostima nedužnih žrtava. Od dana njihove mučeničke smrti do danas svakodnevno gledam mjesto njihova stradanja i molim se Bogu za spas njihovih duša. No, radost je bila kratka vijeka! Zacrtani su temelji nove građevine koja će biti nad njihovim ovozemaljskim počivalištem.

Položajni nacrt skupnoga grobišta u Kloštru-Financiji-Tratini

Na stratištu i skupnom grobištu pobijenih Hrvata postavljena je nanosna skela za izgradnju upravne zgrade Parka prirode Velebit

Svjedočenje popa i kanonika riječkog mons. Vlade Pezelja

Partizani su upali u podrum u kojem smo se mama i ja s više Gospićana skrivali čekajući da se stanje smiri i strahote prestanu. Među inim, izdvojili su i mene jer sam stasom izgledao stariji nego što jesam. Mama je nepomično stajala, skamenila se. Jedna žena istrgnula me iz ruku partizana i počela vikati da me puste, da sam dijete i da za ništa nisam kriv. Spasila me, pustili su me.

Bio sam tada star 15 godina, učenik četvrtog razreda gimnazije, polagao sam malu maturu. Tek u lipnju usudili smo se doći u dio grada gdje je zatvor i groblje. Od vrata kaznionice do groblja na prašnjavom putu vidjele su se krupne kaplje krvi.

Zamjećivali smo da su uz ogradu groblja bile iskopane velike rake, a drugi dan bi bile zatrpane. Ubijali su ljude u praskozorje i suton, ubijali su Gospićane i ljude iz okolice i u zatvoru. Skupine vojnika zadužene za likvidaciju obilazile su sela i ubijale žitelje, više muškarce, i na mjestu ubijanja bi ih i zakapali.

Svjedočenje Ante Zvone Miškulina

Partizani su ubijali sve na putu povlačenja od Gospića preko Pazarišta, Krasnog do Senja i dalje duž povlačenja na Zapad. Mi koji smo preživjeli, u razgovoru smo ustanovili da je iz Gospića ubijeno najmanje tisuću ljudi.

Svjedočenje dr. vet. Mile Milana Grospića

Brata Vladu žandari su uhitili 1939., bez presude internirali su ga u kaznionicu u Lepoglavi, a potom u koncentracijski logor u Kruščicu. Kada je uspostavljena NDH, vratio se kući, bio logornik u Gospiću, nestao je na križnom putu. Nas Gospićane koji smo preživjeli pomahnitalo ubijanje u prvih 48 sati, doveli su na *placu* (gospićku tržnicu). Tu su razvrstavanje okupljenog mnoštva vršili Jure Naglić, Antić Uzelac i Ivica Ćaćić, i to na one koje treba odmah strijeljati, pa one koje treba zatvoriti i potom im suditi, i one koje treba pustiti kućama. Moja obitelj i Naglićeva bila je u kumstvu. Jure je bio školski prijatelj moga brata Vlade, bio je svakodnevni gost u našoj kući, znao je da sam malodoban, nisam imao ni 17 godina i da nisam bio ni u jednoj stranci ni postrojbi, a ipak me je razvrstao u skupinu onih određenih za zatvor. Zatvoren sam u domaćinsku školu, današnju Biskupiju. Po mojoj prosudbi, tu nas je bilo zatvoreno preko 800 žena i muškaraca. Po noći su odvodili ljude na ispitivanje u zatvor i strijeljanja kod groblja. Nakon preokreta, partizani su zatvorili moga oca, brata Nikicu, sestre Veru i Ankicu i mamu, cijelu obitelj koja je ostala na životu.

Svjedočenje Ljerke Čorak

Prašnjavom cestom od zatvora prema groblju vode njih četrnaestak vezanih žicom. Na tome njihovom putu u smrt prate ih znatiželjna djeca. Hodajući u tišini uz žrtve, prepoznajem među njima poznate Gospićane koji kroče uzdignute glave. Prepoznajem Josana Kolakovića, gospićkog gradonačelnika, Ninu Adžiju, Antića Versona i Levara.

Svjedočenje Josipa Oreškovića

Na suđenje su doveli nas desetero vezane žicom. Otac i ja bili smo na čelu, znali smo po pričanju u zatvoru da oni koji na sudu ostanu vezani, već su unaprijed osuđeni na smrt. Osmoricu su odvezali, a otac i ja ostali smo vezani. Otac i ja osuđeni smo na smrtnu kaznu i vraćeni u ćeliju iz koje su nas poveli na sud. Kasnije, mislim, zaslugom zapisničarke koja me je dobro poznavala, vraćen sam natrag i osuđen na 18 mjeseci zatvora.

Istog dana navečer izveli su nas desetak na hodnik i postrojili uza zid, nekom su dali lopatu a nekome kramp i poveli nas do gospićkog groblja. Ispred groblja bilo je puno velikih grobnih humaka. Nama su zapovjedili da kopamo rake širine oko dva metra, dužine oko dva i pol metra i dubine oko metar i pol. Do ovih raka bila su vješala s pet do šest omči.

Kada smo iskopali rake, zapovjedili su nam da sjednemo uz ogradni zid groblja. Ubrzo su doveli skupinu ljudi obučenih samo u gaće, jedva su hodali, bili su pretučeni. Među njima bio je i moj otac.

Naredili su nam da krenemo u logor i ubrzo potom čuli smo pucnjavu. Ubili su mi oca, a ja sam mu kopao grob.

Svjedočenje Ivana Legca, radiotelegrafista u Plavoj diviziji

Moja postrojba u sastavu Plave divizije bila je raspoređena po Ličkom Osiku. Bio sam radiotelegrafist, ja i moj pomoćnik bili smo smješteni u privatnoj kući do crkve sv. Josipa. Časnici su bili Hrvati i Nijemci, a vojnici svi Hrvati. Partizani su istodobno napali Gospić, Perušić i Lički Osik. Napad je bio silovit, tukli su nas svim oružjem. Pokušali smo proboj, nažalost bezuspješno. Zarobili su nas, svukli u donje rublje, povezali i poveli nas oko 200 poljskim putem od crkve do potoka Balatin. Iz skupine su izdvajali četiri do pet zarobljenika i poveli na strijeljanje. Bio sam blizu na redu da i mene povedu kad je dotrčao jedan partizanski oficir i derao se ima li među nama radiotelegrafista. Javili smo se ja i moj pomoćnik. Pretukli su nas i zapovjedili da budemo njihovi radiotelegrafisti, a njihovi vojnici nadzirat će nas. Na putu nastupanja te partizanske brigade do Trsta duž cijeloga puta, naročito noću, slušali smo pucnjavu odreda koji su vršili strijeljanje.

Eto, sva ova svjedočenja ne vrijede ništa jer svjedoči pop klerofašist, a i ostali svjedoci su fašisti, njihova svjedočenja nisu potkrijepljena valjanim dokumentom bilo koje vlasti ili vojske, ovjerena valjanim pečatom!!

Milan Kolić gradonačelnik, a sada župan, *vrsni povjesničar, a isto tako i vrsni poznavatelj prava* kaže da ova svjedočenja nisu valjana jer nisu potvrđena svjedočenjem dvaju svjedoka pred javnim bilježnikom i ovjerena njegovim pečatom.

Sada kada je nepobitno dokazano da su jugoslavenski partizani predvođeni komunističkom partijom izvršili strahotne zločine, lijevi političari, a isto tako lijevi povjesničari i tiskovni i elektronički mediji zdušno predlažu da se okrenemo budućnosti i gospodarstvu, a ne bavimo se prošlošću.

Da, doista imaju pravo, neka se bave budućnošću, gospodarstvom i zaposlenjem nezaposlenih, to im je dužnost, to im je posao, za to su iz proračuna plaćeni.

Klasifikaciju totalitarnih sustava, njihove zločine i počinitelje zločina neka prepuste znanstvenim istraživanjima i prosudbi HAZU, institucijama za povijest (ima ih više), policiji, državnim braniteljima i sudbenoj vlasti. Zar to nije njihov posao, zar nisu za to plaćeni i ne odvaja li se iz državnog proračuna veliki novac na njih?! Ne treba se ni lipa za njihov rad odvojiti više nego što se odvaja. Što treba? Treba politička volja, a to znači da predsjednica Republike Hrvatske, predsjednik vlade Republike Hrvatske i Hrvatski sabor trebaju donijeti takvu usuglašenu odluku.

Ne činite majmune od nas, radite ili odstupite jer će vas narod na ulici otpuhnuti prije ili kasnije, a to nije dobro ni za koga, posebice za vas umišljene političke polubogove.

4. travnja 2005. pop Ante Luketić, župnik gospićki poslao je pismo Gradu Gospiću, na ruke gradonačelnika Milana Kolića u kojem ga izvještava da se navršava 60. obljetnica pogibije svećenika i vjernika od partizanske jugovojske prilikom ulaska u Gospić, 4. travnja 1945. kojom prilikom su pogubljeni svećenici i vjernici u Financiji-Kloštru-Tratini gdje je sada vojarna *''Milan Frković Ćićo"*. Predlaže da se žrtvama oda počast na način da ih se ekshumira i upriliči doličan pokop kojeg nisu imali.

ŽUPNI URED
Navještenja BDM
Gospić, 4. travnja 2005.

Br. 101/2005.

Predmet: Obilježavanje 60. obljetnice pogibije svećenika i vjernika od partizanske jugovojske prilikom ulaska u Gospić, 4. travnja 1945.

Gradonačelnik
g. MILAN KOLIĆ
GRAD GOSPIĆ

Poštovani gospodine Gradonačelniče!

Upravo danas, 4. travnja 2005. godine navršava se 60. godina kako su odvedeni svećenici vlč. Dragutin Kukalj, župnik gospićki i vlč. Vladimir Kargačin, kateheta u gospićkoj gimnaziji, te pogubljeni od partizanske jugovojske.

Danas, 4. travnja 2005. godine s g. Stilinovićem i g. Josipovićem koji djeluju pri Gradu Gospiću, posjetio sam vojarnu u Kaniži nekad zvanoj «Kloštar», a danas s nazivom «Milan Frković Ćićo». S nama je bio i g. Milan Ružić, djelatnik HV. Vojarna je u vlasništvu Grada Gospića. Prošetali smo napuštenom vojarnom i od spomenute gospode doznao sam daljnje planove za taj prostor.

Prema navodima pojedinih upućenijih ljudi na području te vojarne nekada su kapucini iz Karlobaga, nakon oslobođenja Like od Turaka, htjeli osnovati svoj samostan. Vjerojatno se stoga i danas kod starijih Gospićana za taj prostor upotrebljava stari naziv «Kloštar».

Čuo sam da je u toj vojarni izvršavano pogubljenje ljudi koje je partizanska jugovojska zatekla u Gospiću 4. travnja 1945. godine. Među njima je bio pogubljen i vlč. Dragutin Kukalj, istaknuti župnik koji je u Gospiću prije Drugog svjetskog rata veliku brigu posvetio laičkim društvima. Bio je začetnik križarskih organizacija u više župa naše Biskupije,a tako i u Gospiću. Osobito je bio poznat kao glasoviti liturgičar u našoj Domovini te je s tom nakanom izdao i nekoliko vrijednih knjiga.

Svjedočanstvo g. Milana Čanića Biće i g. Ivana Čanića te ostalih starijih Gospićana, potvrđuje da je u vojarni pogubljen spomenuti vlč. D. Kukalj i pokopan u rovove koje je iskopala talijanska i njemačka vojska u Drugom svjetskom ratu. Pogubljeno je tom prilikom nekoliko desetaka osoba. Mjesto gdje su bili strijeljani i pokopani moguće je detaljnije odrediti prema svjedočanstvu živih svjedoka.

Pismo popa Ante Luketića, župnika gospićkog, gradonačelniku Milanu Kolići str. 1.

Stoga Vam predlažem:

1. Osnovati Odbor za prikupljanje dokumentacije o stradavanju gospićkog Župnika i ostalih ljudi od partizanske jugovojske 1945. godine te dolično obilježavanje mjesta njihove pogibije.

2. Prije preuređenja napuštene vojarne koja je u posjedu Grada Gospića, pronaći zemne ostatke ovog nedolično pokopanog svećenika i ostalih pogubljenih ljudi, te im upriličiti doličan pokop kojega nisu imali.

3. U novouređenom parku Kolakovcu, prostoru ispred naše Biskupije, postaviti spomen – bistu svećenicima koje je pogubila partizanska jugovojska 1945. godine. Materijal za biste skupiti ćemo od rastopljenih zvona porušenih ličkih crkava u Domovinskom ratu. Kipove – biste voljan je umjetnički izraditi prof. Ivica Mataija, mladi gospićki umjetnik.

4. Održati tribinu ili simpozij o svećenicima i ostalim gospićkim žrtvama u Drugom i nakon Drugog svjetskog rata i to objaviti u spomen – knjizi.

Gospodine Gradonačelniče,

Kao nasljednik župnika gospićkoga vlč. Dragutina Kukalja, pokrećem ovaj projekt uz suglasnost svih članova Župnog pastoralnog vijeća Župe Gospić i uz znanje Ordinarijata Gospićko-senjske Biskupije.

Unaprijed zahvaljujem na dosadašnjoj pomoći i suradnji koju smo po svom pozivu učinili na dobrobit ovog povjerenog nam gospićkog puka.

Neka današnji dan, 4. travnja 2005. godine kada liturgijski slavimo Blagovijest kao blagdan naše Župe i Biskupije, bude novi početak ovog vrijednog čina na spomen svim našim žrtvama koje smo pozvani popisati, od sada preminulog pape Ivana Pavla II.

Vjerujem da će te žrtve biti nova snaga napaćenog gospićkog puka za blagoslovljeniju sadašnjost i budućnost Gospića i ličkog podneblja.

S poštovanje,

pop Antun Luketić
Župnik gospićki
pop Antun Luketić

Na znanje: - Ordinarijat Gospićko-senjske Biskupije, Gospić

Pismo popa Ante Luketića, župnika gospićkog, gradonačelniku Milanu Kolići str. 2.

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
GRAD GOSPIĆ

ŽUPNI URED NAVJEŠTENJA BDM
n/p vlč. Antuna Luketića

Poštovani,

temeljem Vašeg dopisa od 04. travnja 2005. godine obavještavamo Vas da Grad Gospić podržava navedenu inicijativu o obilježavanju, prikupljanju dokumentacije u vezi stradavanja stanovništva 1945. god., te ukoliko Vam možemo pomoći pri realizaciji pozivamo Vas da kontaktirate gospođu Martu Grgurić, na broj telefona 560-795.

S poštovanjem,
Pročelnik
Slaven Stilinović, v.r

4. listopada 2006. pop Ante Luketić uputio je dopis gradonačelniku Milanu Koliću u kojem mu piše o zločinu kojeg je jugovojska izvršila pred 60 godina na prostoru Kloštra, odnosno vojarne u Kaniži. Tu je zadnji put viđen vlč. Dragutin Kukalj, njegov predšasnik koji je po izjavi svjedoka sa skupinom građana ubijen i pokopan u vojni streljački rov.

Na prostoru njihove moguće skupne grobnice vrše se pripremni radovi za izgradnju Upravne zgrade Parka prirode Velebit. Moli gradonačelnika da obustaviti radove dok stručne osobe ne izvrše sondažna istraživanja na prostoru na kojem se prema iskazima svjedoka nalazi skupna grobnica.

ŽUPNI URED
NAVJEŠTENJA BDM
Kaniška 1
Gospić, 4. listopada 2006.
Br. 223/2006.

Predmet: Zamolba za ekshumaciju žrtava Drugog svjetskog rata

Gradonačelnik
gospodin Milan Kolić
GRAD GOSPIĆ

Poštovani gospodine Gradonačelniče!

4. travnja 1945. godine u našem Gradu Gospiću dogodio se strašan zločin od strane komunističke partizanske jugovojske čije posljedice, nažalost, do danas nisu preboljene niti se prema tom zlodjelu dovoljno savjesno postupilo u ovo vrijeme slobodne i demokratske Republike Hrvatske.

Naime, tog dana odveden je iz župnog ureda u Gospiću vlč. Dragutin Kukalj, moj časni predšasnik, vrlo ugledan liturgičar ne samo u tadašnjoj Senjsko-modruškoj ili krbavskoj biskupiji veći širom Crkve u Hrvata.

4. travnja 2005., na 60. obljetnicu tog strašnog događaja, uputio sam Vam dopis (br.101/2005.) i zamolio Vas u točki br. 2. da se *„prije preuređenja napuštene vojarne koja je u posjedu Grada Gospića pronađu zemni ostaci ovog nedolično pokopanog svećenika i ostalih pogubljenih ljudi, te im upriliči doličan pokop kojega nisu imali."*

Saznao sam od vjerodostojnih svjedoka da je pokojni vlč. Dragutin Kukalj bio posljednji put viđen na prostoru nekadašnjeg Kloštra odnosno vojarne u Kaniži koja je prošle godine darovana Gradu Gospiću. Vjerujem da kao mještanin Kaniže o tome i sami imate saznanje.

Na ovaj dopis stigao mi je 11. svibnja 2005. odgovor u potpisu g. Slavena Stilinovića, pročelnika (Klasa: 564-01/05-01/01; Urbroj: 2125/01-03-05-02) da Grad Gospić podržava navedenu inicijativu. Hvala Vama i Vašim suradnicima na razumijevanju.

Danas sam vidio da se na tom prostoru Kloštar, nekadašnja vojarna Kaniža, pripremaju radovi za iskop i izgradnju Upravne zgrade PARKA PRIRODE VELEBIT. Zgrada bi bila smještena na mjestu gdje se nekada prema naznakama očevidaca (g. Milana Čanića Biće i g. Ivana Čanića) nalazio rov u koji su pokopane žrtve partizanske jugovojske.

Molim Vas, gospodine Gradonačelniče,

da se zauzmete kako bi se zaustavio planirani iskop temelja te okupile mjerodavne osobe i ustanove koje će učiniti sondiranje i provjeriti iskaze očevidaca o pokopu žrtava na tom istom mjestu. U nadi da će ovaj čin imati humani, domoljubni i kršćanski karakter, zahvaljujem Vama i Vašim suradnicima na dosadašnjoj suradnji u rješavanju ovog pitanja.

Sa željom da duhovni plodovi ubijenih svećenika i ostalih Gospićkih žrtava te mnogih znanih i neznanih osoba koje su ubijene zbog svoga čovjekoljublja, bogoljublja i domoljublja, budu blagoslov za gospićki i ostali vjerni puk te ujedno i ispravljanje savjesti prema vrednovanju žrtava našega Grada Gospića, molim Vas za pomoć u otkrivanju istine i mogućih zemnih ostataka ovih žrtava.

S poštovanjem,

pop Ante Luketić, župnik gospićki

Na znanje:
1. Grad Gospić - g. Milan Kolić
2. Gospićko-senjska biskupija - mons. dr. Mile Bogović
3. Županija Ličko-senjska - g. Milan Jurković
4. Park prirode Velebit - gđa. Ana Brkljačić
5. Državni Arhiv u Gospiću - prof. Ivica Mataija
6. Hrvatsko društvo političkih zatvorenika - g. Ivan Vukić

Prilog:
1. Dopis Župnog ureda Gradu Gospiću 101/2005. od 4. travnja 2005.
2. Obavijest Grada Gospića br. 2125/01-03-05-02 od 11. svibnja 2005.

Pismo popa Ante Luketića, župnika gospićkog, gradonačelniku Milanu Koliću

4. listopada 2006. dopisom upućenim biskupu mons. Mili Bogoviću, županu Milanu Jurkoviću, dožupanu prof. Ivici Mataiji, ravnateljici Parka prirode Velebit Ani Brkljačić i predsjedniku HDPZ-a podružnice Gospić Ivanu Vukiću, moli pomoć u pronalaženju dokaza i vjerodostojnih svjedoka izvršenog zločina, te i stručnjaka koji bi sondažnim ispitivanjima pronašli skupnu grobnicu. Nakon pronalaženja grobnice, izvršila bi se ekshumacija žrtva i upriličio bi im se uz crkveni obred doličan pokop.

ŽUPNI URED
NAVJEŠTENJA BDM
Kaniška 1
Gospić, 4. listopada 2006.
Br. 224/2006.

Predmet: Zamolba za ekshumaciju žrtava Drugog svjetskog rata

Biskup
Mons. dr. Mile Bogović
Ordinarijat Gospićko-senjske biskupije
GOSPIĆ

Poštovani oče Biskupe!

Dostavljam Vam dopise u kojima se može upoznati tragedija gospićkog župnika i grupe ljudi našega Grada Gospića koji su stradali od partizanske jugovojske u travnju 1945. godine na području Kloštra, nekadašnje vojarne Kaniža.

Vama je vrlo dobro poznata situacija i stradavanje mnogih svećenika i vjernika tijekom povijesti našega naroda na ovim prostorima.

Kao našem Ordinariju i organizatoru izgradnje Crkve hrvatskih mučenika na Udbini, obraćam Vam se sa zamolbom da nam prema svojim ovlastima i mogućnostima zajedno sa svojim suradnicima pomognete spoznati činjenicu o zločinu koji se dogodio te osvijetliti lik i djelo ovih hrvatskih mučenika iz tako zamračenog razdoblja za naš Grad Gospić i njegov vjerni puk.

Nalazimo se u Godinu duhovnih zvanja. Sa željom da duhovni plodovi ubijenih svećenika i ostalih Gospićkih žrtava te mnogih znanih i neznanih osoba koje su ubijene zbog svoga čovjekoljublja, bogoljublja i domoljublja, budu blagoslov za gospićki i ostali vjerni puk te ujedno i ispravljanje savjesti prema vrednovanju žrtava našega Grada Gospića, molim Vas za pomoć u otkrivanju istine i mogućih zemnih ostataka ovih žrtava.

S poštovanjem,

pop Antun Luketić
župnik gospićki
pop Antun Luketić

Na znanje:
1. Gospićko-senjska biskupija - mons. dr. Mile Bogović
2. Županija Ličko-senjska - g. Milan Jurković
3. Grad Gospić - g. Milan Kolić
4. Park prirode Velebit - gđa. Ana Brkljačić
5. Arhiv u Gospiću - prof. Ivica Mataija
6. Hrvatsko društvo političkih zatvorenika - g. Ivan Vukić

Prilog:
1. Dopis Župnog ureda Gradu Gospiću 101/2005. od 4. travnja 2005.
2. Obavijest Grada Gospića br. 2125/01-03-05-02 od 11. svibnja 2005.

Pismo popa Ante Luketića , župnika gospićkog, biskupu mons. dr. Mili Bogoviću i drugima

U uredu dožupana prof. Ivice Mataije održan je sastanak 10. listopada 2006., a nakon sastanka obavljen je obilazak gradilišta. Na sastanku su nazočili:

– vlč. Ante Luketić, župnik gospićki
– Milan Kolić, gospićki gradonačelnik
– Ana Brkljačić, ravnateljica Parka prirode Velebit
– Katica Prpić, zamjenica predstojnika državne uprave u Ličko-senjskoj županiji i predsjednica Gradskoga vijeća Grada Gospića
– Ivan Vukić, predsjednik gospićke podružnice HDPZ-a
– Ivica Mataija, ravnatelj Državnog arhiva u Gospiću i dožupan.

Pop Ante Luketić pročitao je dopise koje je uputio mjerodavnim institucijama, investitoru i gospićkoj podružnici društva HDPZ-a moleći pomoć i razumijevanje za zaštitu skupnoga grobišta u kojemu su bez doličnoga pokopa i obilježja mučenike pobili partizani njegovog predšasnika, pokojnog Dragutina Kukalja sa skupinom Gospićana.

Nakon toga očitovali su se svi nazočni. Započela je rasprava koja je u jednome trenutku poprimila žučljiv ton neprimjeren temi o kojoj se raspravljalo.

Umjesto da se nastojalo naći najbolje rješenje, isticala se moguća materijalna šteta ako strani donator uskrati novčanu pomoć te briga za mladež koja ima prednost. Zar duhovne i moralne vrijednosti nisu nad materijalnima, ili zar materijalne ne proizlaze iz duhovnih vrijednosti!? Zar se briga za mladež ne očituje najbolje promicanjem duhovnih i moralnih vrijednosti iz kojih će se iznjedriti i materijalna bogatstva!? Imaju li ljudski životi cijenu mjerenu količinom novca, osobito životi nas Hrvata, umirućega naroda?!

Ne, nemaju!!

Dogovoreno je da projektant s mogućeg grobišta zrcalno izmjesti građevinu.

Na drugom sastanku održanom u 11 sati dana 20. listopada 2006. u uredu dožupana prof. Ivice Mataije nazočili su:

– vlč. Ante Luketić, župnik gospićki
– Milan Kolić, gospićki gradonačelnik
– Ana Brkljačić, ravnateljica Parka prirode Velebit
– Katica Prpić, zamjenica predstojnika državne uprave u Ličko-senjskoj županiji i predsjednica Gradskoga vijeća Grada Gospića
– Ivan Vukić, predsjednik gospićke podružnice HDPZ-a
– Ivica Mataija, ravnatelj Državnog arhiva u Gospiću i dožupan.

Ravnateljica Parka prirode Velebit Ana Brkljačić izvijestila je da se iz tehničkih razloga ne može zrcalno izmjestiti građevina kako je to na prvom sastanku predloženo. Projektant predviđa pomaknuti građevinu za 20 metara od mogućeg grobišta, a pristupnu stazu za 15 metara.

Park prirode Velebit obvezao se da će pokrenuti i realizirati sve potrebno vezano za dostojno obilježavanje mjesta skupnog pogubljenja i grobnice.

Vlč. Ante Luketić prihvaća prijedlog uz napomenu da će s istim upoznati biskupa.

Ivan Vukić prihvaća prijedlog i upozorava na potrebu dodatnog istraživanja cijelog prostora s obzirom na njegov povijesni značaj za Gospić.

Katica Prpić prihvaća prijedlog ako je usklađen s odredbama Prostornog plana.

Milan Kolić zadovoljan je rješenjem. Sugerira Ani Brkljačić da ne inzistira na ekshumaciji, već na dostojnom obilježavanju mjesta.

Dana 20. listopada 2006. g. s početkom u 11,00 sati u uredu dožupana Ivice Mataije održan je drugi sastanak s temom Izgradnja upravne zgrade Parka prirode Velebit na lokaciji Kaniža, kaniška vojarna, te zaštita i istraživanje mjesta masovnog pogubljenja Hrvata u prvim danima poraća 1945.g.

Sastanku su nazočili:

- vlč. Ante Luketić, župnik gospićki
- Milan Kolić, gospićki gradonačelnik
- Ana Brkljačić, ravnateljica Parka prirode Velebit
- Katica Prpić, zamjenica predstojnika državne uprave u Ličko-senjskoj županiji i predsjednica Gradskog vijeća Grada Gospića
- Ive Vukić, predsjednik Društva političkih zatvorenika, Gospić
- Ivica Mataija, ravnatelj Državnog arhiva u Gospiću i dožupan

Ivica Mataija pozdravio je nazočne i zahvalio im se na odazivu sastanku te naznačio da će tema današnjeg sastanka biti konačni dogovor oko lokacije izgradnje upravne zgrade Parka prirode Velebit u svjetlu dogovorenog na prošlom sastanku održanom 10. listopada. U tom je smislu zamolio gđu. Anu Brkljačić da nazočne izvijesti o do sad učinjenom i o stanju projekta.

Ravnateljica Ana Brkljačić prezentirala je novo idejno rješenje koje predviđa izmicanje objekta 20 metara od mjesta potencijalne grobnice s tim da bi pristupna staza bila odmaknuta 15 m od iste. Zrcalno izmicanje objekta na način dogovoren na prošlom sastanku nije moguć zbog tehničkih razloga. Park prirode kontaktirao je nadležne županijske urede za građevinarstvo, a od Ministarstva kulture dobili su suglasnost za predloženo rješenje. Park prirode Velebit obvezao se pokrenuti i realizirati sve aktivnosti vezane za dostojno obilježavanje mjesta masovnog pogubljenja i grobnice.

Vlč. Luketić prihvaća prijedlog uz napomenu da će s istim upoznati i Biskupa.

Ive Vukić prihvaća izneseni prijedlog te upozorava na potrebu dodatnog istraživanja cijelog prostora s obzirom na njegov povijesni značaj za razvoj Gospića.

Katica Prpić također prihvaća prijedlog s napomenom da je on usklađen s odredbama Prostornog plana te da se glavni projekt može ovjeriti.

Milan Kolić je zadovoljan rješenjem i činjenicom da radovi mogu započeti sljedeći tjedan. Upozorava da predstoje dogovori oko ukopa, moguće ekshumacije i obilježavanja mjesta stradanja i sahrane. Sugerira A. Brkljačić da ne inzistira na ekshumaciji već na dostojnom obilježavanju mjesta.

Ivica Mataija predloženo rješenje smatra korektnim i podržava njegovu realizaciju uz punu pozornost pri izvođenju radova.

S obzirom da su svi nazočni nedvosmisleno prihvatili predloženo rješenje dogovoreno je da s istim upozna i investitor te da radovi na predloženom projektu mogu započeti.

Zapisnik sastavio Ivica Mataija, prof.

Preslik zapisnika od 20. listopada 2006.

Ivica Mataija smatra predloženo rješenje korektnim.

Nažalost, iz zapisnika sa svih sastanaka izostavljene su rasprave i zaključci:

1. Nije upisana rasprava treba li pronađene žrtve ekshumirati i dolično uz crkveni obred pokopati na groblje ili ih ostaviti na mjestu gdje su pronađene. Ravnateljica Parka prirode Velebit željela je da se žrtve ekshumiraju i da se ne izgradi spomenik žrtvama. Pop Ante Luketić predlagao je da se žrtve ekshumiraju, pokopa ih se u groblju, a na mjestu smaknuća i zajedničke grobnice da se izgradi spomenik. Ja sam bio za postavljanje spomenika i zalagao se da se žrtve ne ekshumiraju jer po izjavi svjedoka partizani su ubijali i pokapali žrtve na širem prostoru Kloštra-Financije-Tratine. Što će biti s onima čija se grobišta neće istražiti? Stvorit će se dojam da je Kloštar-Financija-Tratina istražena, a nije, i to bi bila velika pogreška.
2. Iskopavanje se mora vršiti u slojevima, pažljivo da se ne oštete moguće pronađeni zemni ostatci žrtava i arheološki nalazi građevina i predmeta.
3. Na stratištu i grobištu postavit će se veliki drveni križ ispod kojeg će se paliti svijeće za spas duša pobijenih i polagati vijence i cvijeće u znak sjećanja i poštovanja žrtava.
4. Projektanti AS Inženjeringa dostavit će na uvid projekt spomenika žrtvama, kojeg će nakon očitovanja obraditi kao izvedbeni projekt. U projektu, **križ** kao znak mučeništva treba biti dominantan, a treba predvidjeti i postavljanja poprsja svećenika Kukalja i Kargačina.

Izvođenje građevinskih radova na upravnoj zgradi Parka prirode Velebit povjereno je izvoditeljima iz Bihaća. Nisu se držali dogovorenog, oštetili su kameni zid građevine koji je bio pod nasipom zemlje visine pedesetak cm i kanalizacijski odvod kojem su zidovi i pod bili uzidani opekom a pokrov je bila također opeka starog formata.

Čudno je da Muzej Like nije bio uključen, imaju stručnjake koji vrše arheološka otkopavanja na poznatim lokalitetima diljem Like, a nema ih na istom takvom lokalitetu u njihovom gradu. Je li to slučajno? Ne nije, njihovo neuključivanje posljedica je provođenja „kulturne revolucije" u Gospiću i šire u Lici!

Jadno sam se osjećao, uključen sam u ovaj posao kao „krpa" koja će prekriti nečisti postupak, toga sam svjestan i nemoćan oduprijeti se. Profesor Mataija je u istom položaju, svjestan je nemoralnosti postupaka, a nemoćan da se oslobodi barem samoisključivanjem. Ne znam kako će se drugi ponijeti u sličnim situacijama, za sebe znam da se ni za koga, ni pod koju cijenu neću dati uvući u ovakav nečisti posao. Dvadeset godina radio sam u Zadru na dužnosti rukovoditelja gradilišta. Bilo je nezamislivo da se bilo kakav trag postojeće građevine ili bilo kakav predmet previdi i ne prijavi arheolozima.

Nažalost, nastojanja popa Ante Luketića, župnika gospićkog, nisu urodila plodom, osim što se razotkrila sva licemjernost gradske vlasti. Nisam se proslavio, bio sam slab, nisam se mogao suprotstaviti nasilju. Ucijenjen sam mogućom uskratom novca za izgradnju pa ako do toga dođe, onda silnim optužbama da kočim razvoj Gospića i brigu o mladima.

Nisu pozvani stručnjaci da odrade posao, već smo mi laici pokrili nečist i nehuman postupak vladajućih.

Rezultat toga su uništeni arheološki tragovi građevine koja je nekada bila na tome prostoru i oskvrnuto skupno grobište pobijenih. Najgore što se dogodilo na grobištu ili uz grobište, izgrađena je septička jama.

U Gospiću, na skupnoj grobnici kraj groblja sv. Marije Magdalene, jugoslavenski silnici izgradili su javni zahod, a u Republici Hrvatskoj novi politički moćnici u Kloštru-Financiji-Tratini septičku jamu na ili uz skupnu grobnicu pobijenih Hrvata.

Pop Ante Luketić dobar je poznavatelj hrvatske povijesti. Zdušno se zalagao da se žrtve ekshumiraju i na kršćanski način pokopaju. Štoviše, predlagao je da se biste svećenika Kargačina i Kukalja odliju od bronce u ratu oštećenih zvona katoličkih crkva i postave u parku Kolakovac. Svake godine, 4. travnja, na crnu obljetnicu organizirao je procesiju i molitvu na mjestu moguće grobnice. Zalagao se da se na tome mjestu postavi spomen-križ u znak pijeteta i trajnog sjećanja na žrtve. Nije se ustručavao oštro se sučeliti s protivnicima te ideje, s vladarima Gospića koje predvodi gradonačelnik Milan Kolić iza kojega stoji dr. Darko Milinović, a tko stoji iza dr. Milinovića, za sada se samo naslućuje. Ništa ne ostaje neotkriveno, pa neće ni ovaj sramotni čin!!

Ostaje za sada nerazjašnjeno zašto je pop Ante Luketić najednom posustao i pogazio sve za što se odlučno zalagao, tko ga je upokorio, bolje rečeno, tko ga je ucijenio, tko mu je podvalio ponudu za otvaranje pastoralnog centra u podrumu kina *Korzo* i obećao šaku prljavog novca? U projektu dvorane za pastoralno djelovanje projektirana je modna pista i štanga za ples razodjenutih plesačica. Zar to nije više nego sramotno?

Postupci popa Ante Luketića i biskupa mons. Mile Bogovića ukazuju na postojanje snažnih „igrača"koji su ih pritisnuli i ucijenili da odustanu od svojih prvotnih zamisli za koje su se zdušno zalagali.

U Kloštru-Financiji-Tratini nije postavljen drveni križ na stratištu i grobištu i nije izrađen projekt spomenika žrtvama, a zadnje službeno traženje skupne grobnice sondiranjem izvršeno je na pogrešnom mjestu i grobište nije pronađeno! Je li slučajno?!

O stratištu i skupnom grobištu u Kloštru-Financiji-Tratini, gradnji upravne zgrade Parka prirode Velebit i sastancima vezanim uz gradnju opširno sam pisao u mojoj knjizi *Lika i Podgorje na braniku Doma i Naroda.*

HDPZ podružnica Gospić u svome javnom djelovanju održala je:

Besjedišta (tribine) povodom stradanja Hrvata od jugoslavenske partizanske vlasti

Godina	Tema	Gosti
11. studenoga 1999.	***Povijesno pamćenje***	Dr. Anđelko Mijatović slikar Charles Billich
20. lipnja 2000.	***Robijaševi zapisi***	Prof. dr. Manja Frković Kovačević Prof. Branimir Šimunić Slavko Radičević, pisac knjige
19. prosinca 2000.	***Kuda ideš Hrvatska***	Prof. dr. Drago Šimundža Josip Jović Prof. dr. Manja Frković Kovačević Zoran Vukman, pisac knjige
4. travnja 2001.	***Gospić na braniku Hrvatske***	Prof. dr. Nediljko Kujundžić Prof. dr. Manja Frković Kovačević
2. srpnja 2001.	Izložba i prikaz projekta: ***Spomen-obilježje gospićkim žrtvama***	Prof. dr. Manja Frković Kovačević dipl. ing. Zdenko Rukavina Milan Kolić, gradonačelnik
4. srpnja 2002.	***Tajni rat UDBE protiv hrvatskog iseljeništva***	Dr. Josip Jurčević Prof. Kazimir Sviben Bože Vukušić, pisac knjige
3. travnja 2003.	***Hrvatske žrtve***	Dubravko Horvatić, književnik Branimir Petener Prof. dr. Manja Frković Kovačević
23. svibnja 2003.	***Čuvari bleiburške uspomene***	Dr. Josip Jurčević dr. sc. Zdravko Dizdar Prof. dr. Manja Frković Kovačević
4. travnja 2005.	***Naše robijanje***	Andrija Vučemil, književnik Prof. dr. Manja Frković Kovačević Kaja Pereković, autorica knjige
12. srpnja 2005.	***Bleiburg – Jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima***	Prof. dr. Manja Frković Kovačević Dr. Josip Jurčević, autor knjige
15. studenoga 2005.	***Čuvari bleiburške uspomene*** ***Bleiburg memento***	Vladimir Fuček Prof. dr. Manja Frković Kovačević Bože Vukušić, autor knjige

7. veljače 2006.	***Predsjednik protiv predsjednika Ponoćne misli***	Dr. Mile Bogović, biskup Dr. Marko Veselica Dr. Zdravko Tomac, autor knjige
16. ožujka 2006.	***Medački džep Istina i manipulacije***	Hrvoje Hitrec Dr. Miroslav Tuđman Igor Mrduljaš Miroslav Međimorec
4. travnja 2006.	***Partizanska i komunistička represija i zločini nad Hrvatima 1944. – 1946.***	Dr. sc. Mato Artuković Mate Rupić Milan Polić Zdravko Dizdar
23. studenoga 2006.	***Tko progoni hrvatske branitelje***	Hrvoje Hitrec Ante Beljo Bosiljko Mišetić Ivica Pandža Ana Tomljenović Drago Krpina
17. lipnja 2007.	***Iznevjerena demokracija***	Hrvoje Hitrec Ante Beljo Bosiljko Mišetić Drago Krpina
18. veljače 2014.	***Slučaj Perković Spašavanje zločinačke budućnosti***	Ivica Mataija, prof Dr. Josip Jurčević, autor knjige Ivan Vukić

Zašto se ova plodna aktivnost ugasila?

Zbog neshvatljivog ponašanja popa Ante Luketića, župnika gospićkog, mons. Mile Čančara, župnika gospićkog i biskupa mons. dr. Mile Bogovića, povjesničara, a posebice zbog krajnje sramotnog ponašanja voditelja Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar – Područnog centra Gospić, povjesničara dr. sc. Željka Holjevca.

Znanstvenik, povjesničar dr. sc. Željko Holjevac odbio je u desetominutnom govoru obratiti se Gospićanima povodom obilježavanja crne obljetnice *4. travnja, dana gospićkih žrtava,* s obrazloženjem da to nije područje kojim se bavi. Sramotno, povjesničar, usto znanstvenik, ne može se obratiti puku neznanstvenim jezikom na temu: *Hrvatske žrtve i žrtve drugih naroda nakon preokreta-sloma NDH!* Znade li taj uobraženi znanstveni polubog tko ga hrani, na čijoj grbači živi i što daje svojim hraniteljima? Ništa! Samo svojim uradcima izgrađuje svoj ego na njihov račun! Zbog takvih kao što je on, mlađi naraštaji Hrvata iseljavaju u potrazi za nadom i dostojanstvom, ostaju stari koji se bliže svome ovozemaljskom kraju, a kada i oni odu, tko će hraniti uobražene lažne veličine?

Kada vučemo usporednicu između Republike Srbije i Republike Hrvatske, uočljivo je da srpski političari provode planove njihovih institucija predvođenih Srpskom

akademijom nauka i umetnosti (*Српска академија наука и уметности*, *САНУ*) i Srpskom pravoslavnom Crkvom (*Српска православна црква)* . Hrvatske institucije predvođene Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti djeluju smušeno i neorganizirano, nisu predvoditelji Naroda, pa i hrvatski političari isto tako djeluju smušeno, neorganizirano, a naziv za takvu politiku, bez obzira iz kojih je razloga takva, je veleizdaja Doma i Naroda.

Po objavljenom istraživanju *Večernjeg lista,* u 184 državne institucije zaposleno je 21.629 ljudi s ukupnim godišnjim rashodom poslovanja u iznosu od 67,3 milijardi kuna. Na državnom proračunu, dakle na grbači naroda živi 21.629 ljudi. Većina njih predstavljaju hrvatsku intelektualnu elitu koja mora biti predvodništvo Naroda. Zasjeli su na položaje svih prostranstva ljudskog djelovanja! Koji je rezultat njihova rada? Napušten narod i zapuštena i opljačkana zemlja! Kakvo nam je osnovno, srednje i visoko obrazovanje? Ocjene se kupuju seksom i janjetinom, a diplome novcem i političkom moći. Posljedica toga je da Hrvati u novom iseljeničkom valu u potrazi za kruhom, dostojanstvom, nadom i uljuđenim društvom napuštaju Hrvatsku, nažalost, mnogi zauvijek. To je zločin, to je veleizdaja državnih interesa! Jesu li za ovakvo stanje krivi samo političari? Nipošto, oni su samo plod ovakvog bolesnog stanja Naroda, a za bolest Naroda odgovorna je intelektualna elita koju Narod plaća iz proračuna.

Tko su oni:

1. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (otklonili obvezu popunjavanja upitnika - dopisom)
2. Hrvatski institut za povijest -12,656,177.48 kn (91) 11,589.91 kn
3. Institut društvenih znanosti Ivo Pilar -19,924,564.57 kn (122) 13,609.68 kn
4. Hrvatski povijesni institut
5. Institut za povijest umjetnosti - 6,859,481.87 kn (37) 15,449.28 kn
6. Institut za arheologiju -5,026,344.10 kn (29) 14,443.52 kn
7. Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata -2,379,880.00 kn (19) 10,438.07 kn
8. I ini ovdje nenavedeni, kao muzeji i državni arhivi.

Zašto su odgovorni? Zbog nečinjenja! Oni su dužni izraditi projekte za gospodarski i duhovni razvoj svake županije i cijele Hrvatske, dostaviti te projekte Vladi, nadzirati ostvarenje tih projekata, vršiti potrebnu njihovu korekciju i odlučno upozoriti Vladu ako griješi, a ako je Vlada tvrdokorna onda i pozvati narod na građanski neposluh te predložiti način kako izići iz krize jer su na to po svojim titulama i položajima koje zauzimaju obvezni. Dužni su služiti Narodu, a ne živjeti na račun Naroda!

Čije razvojne projekte provode Vlade demokratskih država? Pametnome dosta!!

Što je to povijest, historija? Priča iz prošlosti, priča iz davnine. Narod koji ima svoju priču prihvaća je, vjeruje u nju i razvijajući se dograđuje je, ima svoju povijest-historiju. Nažalost, mi Hrvati nemamo svoju povijest-historiju, priču iz prošlosti jer se naši povjesničari *tvrdoglave* iz različitih pobuda, najčešće političkih, razgrađuju našu povijest, neprekidno su u prijeporima i protimbama čija je teza istinita-prava. Koju korist od njihovih prijepora imamo mi Hrvati? Nikakvu, osim obezglavljeno društvo.

Svjedočanstva o zločinima jugoslavenskih partizana i četnika

Partizanski i srbokomunistički zločini i zločini pripisani ustašama u Kosinju

Na božićnom domjenku u biskupskom dvoru, kod biskupa mons. dr. Mile Bogovića, razgovarao sam s vlč. Ivanom Hodakom, župnikom u Gornjem Kosinju, Kosinjskom Bakovcu i Donjem Kosinju. Zamolio sam ga da mi pomogne uspostaviti vezu sa starijim ljudima koji znaju o zločinima izvršenima u njegovoj župi tijekom Drugog svjetskog rata i poraća. Obećao je da će pokušati udovoljiti mojoj molbi, te da ćemo se čuti iza Nove godine 2012.

Nazvao me iza božićnih i novogodišnjih blagdana. Rekao mi je da je toga puno saznao pa neka dođem u župni stan u Gornji Kosinj. Dogovorili smo neka to bude u subotu 7. siječnja 2012. u 10 sati.

Dogovorenog datuma 7. siječnja 2012. dan je bio prekrasan, vedar i topao kao da nije zima. Od Gospića preko Perušića prema Ličkom Lešću cesta je široka, asfaltirana i ugodna za vožnju. S te ceste kod putokaza Jezero Kruščica odvaja se uska krivudava cesta za Kosinj. To je cesta za zaprežna vozila presvučena asfaltom. U usputnim naseljima Studenci i Krš kuće su zapuštene. U malo njih se zamjećuje da se u njima živi. Sve djeluje sivo i sumorno, a onda se iznenada ukaže pogled na kosinjsku dolinu, rijeku Liku i predivan u kamenu izgrađeni most, remek djelo mostogradnje, kako u projektiranju tako i u izvedbi. Projektirao ga je u 19. stoljeću inženjer Milivoj Frković. Gradnja je otpočela 1929. a završena 1936. Taj ljepotan s pravom je uvršten u hrvatsku enciklopediju. Prava je šteta što se ne održava, a još će biti veća ako zbog ljudske pohlepe, izgradnjom akumulacijskog jezera za potrebe nove hidroelektrane, bude potopljen. Sjeverno od mosta je pravoslavna crkva Sv. Nikole, a južno preko mosta pravoslavno groblje. Cesta dalje vodi do crkve Sv. Ante Padovanskog u Gornjem Kosinju, pa dalje do Kosinjskog Bakovca.

Parkiram ispred župnog stana. Dočeka me mladi simpatični bogoslov Nikola Prša. Tih je i samozatajan, u riječi odmjeren. U dvoru se pozdravljam sa župnikom vlč. Ivanom Hodakom. On je žustar, brz i okretan, kako se ono kaže, brz na riječi i na djelu. Odmah se dajemo na posao. Krećemo do prvog svjedoka.

Kosinjski most na rijeci Liki. Projektirao ga je u 19. stoljeću inženjer Milivoj Frković, a izgrađen je 1936.

Svjedoči: Branko Špoljarić zvani Brajica

Sredovječni mještanin iz Kosinjskog Bakovca. Tih je i samozatajan, kakve osobine rese ličke gorštake. Tiho zbori kako mu je djed pričao o zločinima koji su se dogodili u kosinjskoj dolini. Vodi nas do groba ubijenog hrvatskog vojnika, ustaše **Nikole Špoljarića.** Usput priča kako je nakon pada Gospića 4. travnja 1945. Nikola Špoljarić zarobljen i zatvoren u gospićki zatvor. Uspio je sa suseljanom, također ustašom, **Stjepanom Plešom** zvanim **Šušan** i sa skupinom zatvorenika pobjeći iz gospićkog zatvora. Probili su se do Kosinjskog Bakovca i skrivali u šumi oko kuća. Pripadnici OZNE i KNOJ-a ubili su ih iza vrška Oštre. Partizanska vlast nije dozvolila da ga žena pokopa u groblju. Pokopala ga je na blagoj planinskoj kosi desetak minuta hoda od ceste. Uredila mu je grob, postavila nadgrobni spomenik, a grobnicu ogradila metalnom ogradom. Na nadgrobnoj ploči piše da je rođen 1915. a ubijen 1946. Grob je na 570 m n/m i na položaju S 44° 42,428' i I 15° 08,931'.

Svjedok Branko Špoljarić zvani Brajica

Svjedoči: Roža Šporčić

Rođena sam u Kosinjskom Bakovcu 1935. Kada je Drugi svjetski rat završio, imala sam 10 godina. Duboko u pamćenje urezana su mi sjećanja na strahote rata, a posebice poraća. Četnici iz Lipova Polja i partizani ubijali su naše seljane. Strah se uvukao u selo, posebice nakon preokreta 1945. Naši muškarci skrivali su se u šumi u blizini sela. OZNA i KNOJ kao bijesni psi su ih proganjali. Puno seljana su pobili. Mnoge kuće bile su zavijene u crno. Sve mi se to tako duboko urezalo u pamćenje jer se i moj otac kao hrvatski vojnik, domobran skrivao pred partizanima.

Ubijene rodbina nije smjela pokapati u groblje. Pokapani su na mjestu smaknuća, bez crkvenog obreda. To nam je posebice bilo teško, jer smo mi Kosinjani bogobojazan narod.

Poznata su mi pojedinačna i mnoštvena (masovna) grobišta, primjerice tamo gdje su pokopani:

Nikola Špoljarić, o kojem vam je svjedočio i njegovu grobnicu pokazao Branko Špoljarić zvani Brajica.

Stjepan Pleša Šušan. Šušan mu je nadimak jer je samome sebi, dok je još bio mladić, nehotice sjekirom odsjekao uho. Bio je hrvatski vojnik, ustaša. Nakon pada Gospića 4. travnja 1945. bio je zarobljen i zatvoren u gospićki zatvor. Uspio je sa suseljanom Nikolom Špoljarićem i skupinom zatvorenika pobjeći iz zatvora. On i Nikola Špoljarić uspjeli su se iz partizanskog okruženja probiti do Kosinjskog Bakovca. Skrivali su se u šumi u blizini kuća. OZNA i KNOJ su ih preko svojih doušnika otkrili i ubili ih iz zasjede iza vrška Oštra. Rodbini nije bilo dopušteno da Stjepana Plešu Šušana pokopaju na groblju, već na njihovoj zemlji uz cestu. Grob mu se nalazi na 555 m n/m i na položaju S 44° 42,497’ I 15° 09,623’

Dragan Krizmanić. Bio je hrvatski vojnik, ustaša. Uzmicao je s hrvatskom vojskom i civilima iz Gospića. Na uzmaku je teško ranjen. Njegova ga je majka na konju dovela do nas u Kosinjski Bakovac. Umro je i pokopan uz cestu na Krčevini. Mi, pastirice, njegov smo grob ogradili kamenjem. Na grob smo postavili drveni križ kojeg smo izradile od debljih grana.

Delko Bogdanić. Kako već rekoh, moj otac Mate Pleša bio je domobranski vodnik. Sakrivao se od progona partizanske vlasti. Oko mjesec dana skrivao se sa skupinom pukovnika **Delka Bogdanića.** U Delkovoj skupini bilo je više domobrana i ustaša. Kako je vrijeme prolazilo, neki su u potjerama ubijeni, a neki su se predali. Poneki su bili pošteđeni od progona i nastavili su živjeti civilnim životom kod kuće. Među njima je bilo i onih koji nisu mogli izdržati pritisak OZNE pa su postali njeni suradnici i izdavali su dojučerašnje suborce.

U Delkovoj skupini tako je bio i ustaša iz Kosinjskog Bakovca **Grga Grgurić.** Priključio se skupini s nakanom da OZNI dojavljuje što Delko smjera.

Bila sam malena i spretna djevojčica. Mama mi je davala hranu i vodu da je, skrivajući se pred krvožednim partizanima, kroz šipražje odnesem tati i pukovniku Delku. Kasnije, kada se stanje malo smirilo i kada smo osjetili da tati ne prijeti smrtna opasnost, vratio se kući. Bio im je sumnjiv i stalno je bio pod prismotrom, on i svi mi ukućani. Unatoč tome, ja sam i dalje po tatinom i maminom nalogu nastavila nositi hranu i vodu pukovniku Delku i njegovoj skupini. Glad i svaka druga neimaština bila je velika. Partizani su opljačkali selo, ostali smo bez ičega, kao crkveni miševi. Od ono malo što smo imali odvajali smo dio za naše nevoljnike koji su se skrivali u šumi. Hranu za njih donosili su nam i susjedi koji su znali da smo u vezi s pukovnikom Delkom.

Skupina pukovnika Delka se osipala. S njim su ostali prezimiti ustaše **Pave** i **Ivan**. Ne znam kako su se prezivali. Sjećam se da je Ivan bio visok, crne, kovrčave kose, a Pave je bio plav. Pukovnik Delko odlučio je zemunicu za prezimljavanje iskopati u vrtači blizu naše kuće, stotinjak metara od ceste. Rekao je da je tu u selu sigurnije nego u planini. Zemunicu su obložili šimlom, a potom dekama i biljcima koje su dobili od seljana. Za zemunicu je znao tata i mi ukućani, ne znam je li još netko u selu znao.

Pukovnik Delko znao je krišom navratiti k nama u kuću. Jednom sam mu rekla, dok je objedovao za stolom, neka skine bombu s opasača. Odgovorio je: „Curo mala, ona je moja spasiteljica".

Glad nadvladava oprez. Pave i Ivan pošli su tražiti hranu od svojih poznanika koji su se prije skrivali s njima. Navratili su i do **Ivana Špoljarića Brdara**, **Mile Špoljarića Lukina** i **Jose Podnara**. Ivan je bio povezan s **Martinom Pršom** zadrtim komunjarom. Padala je kiša. Dojučerašnji suborci rekli su Pavi i Ivanu neka odu prileći u štagalj dok kiša prestane i dok im pripreme hranu. Kada su se nesretnici otišli odmorit u štagalj, opkolila ih je OZNA i KNOJ koji su bili smješteni u Pilareve kuće. Pave i Ivan su se predali. Vezali su im ruke. Batinali su ih. Ivanu su rezali lice i derali kožu. Bio je čvrst i ništa nije odao. Svukli su ga do pojasa i bosog po snijegu preko polja odveli prema Dragnuši, koja pripada Pazariškom Bakovcu. Lijevo od Dragnuše u šumi su ga ubili. Kada je snijeg okopnio, pastiri su našli njegovo truplo.

Pavu su slomili. Pod mukama je pristao pokazati gdje se krije pukovnik Delko Bogdanić. Doveo ih je do zemunice. Vojnici su opkolili vrtaču u kojoj je bila zemunica. Bilo ih je mnogo, stojeći jedan do drugog, izgledalo je kao da su u kolu. Pave je povikao: „Gospodine pukovniče izađi ništa ti se neće dogoditi!" Bila sam vani i čula sam taj poziv. Pukovnik je provirio iz zemunice i naglo se povukao unutra. Nakon toga čuo se prasak bombe kojom se je raznio. Postalo mi je tada jasno zašto je bombu zvao svojom „spasiteljicom".

U raskomadano pukovnikovo tijelo vratili su utrobu i držeći ga za noge izvukli iz zemunice. Ostala je u zemunici njegova jetra koju je neki pas lutalica odnio. Pukovnika su utovarili u volovsku zapregu moga djevera. U pukovnikov bombom raznesen trbuh, posjeli su vezana i izbezumljena Pavu. Djever ih je odvezao na placu u Kosinju. Pokupili su i krvave deke i biljce. Pukovnika Delka su objesili na lipu, a deke i biljce su razastrli po zidu uz put do crkve. Oznaši su govorili ženama koje su išle u crkvu neka uzmu svoje pokrivače. Zgrožene događajem nisu htjele ni pogledati na tu stranu već su skamenjene išle na misu. Sljedećeg su dana pukovnika Delka i Pavu još živog prevezli su u Gospić. Pričalo se da je i tamo Delko bio izložen danima, kako bi još više zastrašili Gospićane koji su ionako tim groznim zločinima bili isprepadani. O sudbini Pave ništa ne znam.

Zemunica pukovnika Delka Bogdanića nalazi se na 605 m n/m i na položaju S 44° 42,572' i I 15° 07,966'.

Nakon samoubojstva pukovnika Delka, uhitili su tatu. Tukli su ga u kući i u kući Ivana Klobučara Jolina, gdje je bila smještena OZNA. Mama je slušala ta krvoločna mučenja i divljačka batinanja oca. Iz Gornjeg Kosinja odveli su ga u zatvor u Perušiću i tamo su ga mučili. Ruke vezane žicom nabrekle su mu, i žica mu se duboko zarezala u njih. Spasile su ga tri Vlahinje, sestre Soka i Koka i njihova susjeda Boja iz sela Krš kod kosinjskog mosta. Svjedočile su u Perušiću da je otac nevin te da nikome nije ništa nažao napravio, štoviše, mnogima je pomogao. Nakon suđenja pušten je na slobodu. Zatvor i batinanje narušili su mu zdravlje. Umro je mlad, u šezdesetoj godini života.

Po pričanju ljudi, gore u Velebitu negdje oko predjela Grlo, velika je skupna (masovna) grobnica. Četnici iz Lipova Polja sačekali su naš narod koji se povlačio iz Gospića. Pobili su jako puno vojnika, civila, nažalost i djece. Ne znam koliki je to broj, pričalo se u selu da je jako, jako puno. Kada su naši seljani izvlačili konjima

balvane niz vlake, balvanima bi iskapali ljudske kosti. Također sam čula da je puno onih koji su se uspjeli probiti poubijano kod Žute Lokve.

Bojali smo se Vlaha, a pogotovo četnika, posebice onih iz Lipova Polja. Kada bi išli na Krasno, naročito za Veliku Gospu, išli smo okolo, zaobilazno, dužim putem.

Ustaška vlaka

Partizanska vlast zabranila nam je da stoku napasamo dublje u šumi gdje je bilo ispaše. Smjeli smo blago napasati do ruba šume. Htjeli su nas imati pod nadzorom. Bojali su se da se ne sastanemo s našim ljudima koji su se sakrivali u šumi.

Jednoga dana velika sirotinja otac i sin **Nikola i Mile Špoljarić** i Nikolin polubrat **Josip Nidža Špoljarić,** civili, koji su se skrivali pred partizanima, krišom su pošli iza Litica u Velebitu cijepati šindru. Sirotinja, gladna kruha, mislili su je prodati i kupiti hranu.

Doušnik OZNE **Mate Špoljarić**, brat ubijenog ustaše Nikole Špoljarića, dojavio je njihov odlazak u planinu iza Litica. U noći za njima su pošla 32 oznaša. Taj naš suseljanin pokazivao im je put. Nikolin sin Mile spustio se s planine na izvor Živulju po vodu. Živulja se nalazi na 654 m n/m i položaju S 44° 42,948' i I 15° 06,713'. Dok je piljkao vodu, nije zamijetio oznaše, pa se bezbrižno vraćao natrag k svojima. Bili su pri objedu. Jeli su grah. Oznaši su ih opkolili i bez upozorenja pucali po njima. Oca i sina su ubili, a Josip Nidža Špoljarić, iako ranjen, uspio je pobjeći. Skrivao se 9 dana u velebitskom bespuću. Glad ga je natjerala i morao se vratiti. Ostao je živ. Kasnije je odselio u Slavoniju.

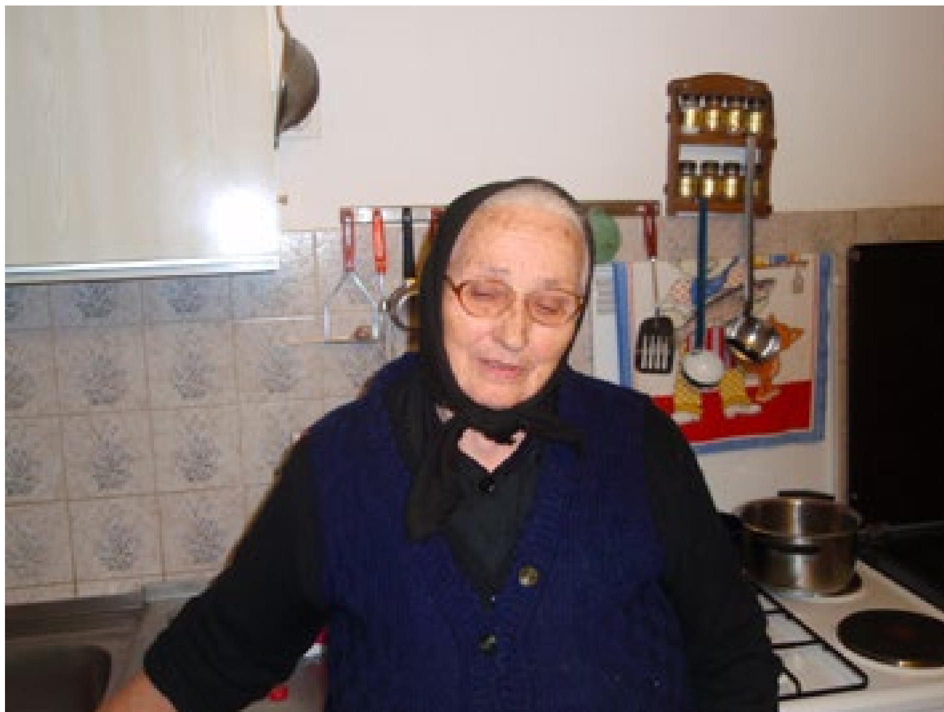
Otac i sin ostali su nepokopani. Starije pastirice nasjekle su granje. Položile su žrtve na njih i na njima ih izvukli s planine, premda je to bilo zabranjeno. Novopečeni vlastodršci tu su vlaku kroz koju su se izvlačila i drva iz šume nazvali Ustaška vlaka. Tako ju je nazvao i moj poznanik iz Mlakve Milan Đuranov Prč kada se jednom navratio k meni. Prekorila sam ga, neka ga bude sram, kako može tako govoriti. To nije Ustaška vlaka nego sirotinjska vlaka. Ubili su nevinu sirotinju, a dobre pastirice su ih niz nju izvukle na granama iako im je to bilo zabranjeno. Nije popio kavu ni pivo. Otišao je iz kuće i više nije došao.

Evo još jednog slučaja. Mladić iz sela **Ante Grgurić Siverov** otišao je u ustaše. Nije mu se tamo svidjelo pa se vratio u selo. Sakrivao se u šumi oko sela. Znao je prespavati i u našem štaglju. Na dan pogibije prenoćio je ispod jedne lijeske iznad naše štale. Oznaši su stalno bili u potrazi za našim ljudima koji su se skrivali. Tako su u pročešljavanju terena naišli na usnulog Antu. Prije nego su ga ubili on se „zakrivio" (vrisnuo), mučili su ga. Tata se tada skrivao s pukovnikom Delkom. Bili smo prestravljeni, bojali smo se da su ga zarobili i da ga muče.

Oznaši su bili lukavi. Znali su se „kriviti" (vrištati) u blizini kuća kako bi namamili ukućane čiji se član skrivao. Ako bi iz kuće netko istrčao potvrdio bi da su na pravom tragu i da je progonjeni tu negdje blizu.

Poznato je da su partizani ubili svećenika u Krasnu. Jedan oznaš prerušio se u svećenika, odjenuvši svećeničko ruho. U ispovjedaonici je ispovijedao puk. Kada čovjek na duši nosi teški grijeh, kome će se ispovjediti nego svećeniku. Rat je, puca se s obje strane i kada ubijete protivnika, osjećate teret na duši.

Tako se jedan naš nevoljnik ispovjedio, a za njim još njih nekoliko. Za tri dana sve su ih pobili.

Svjedokinja Roža Šporčić

Svjedoči: Jure Grgurić

Rođen sam u Kosinjskom Bakovcu, imam 81 godinu. Za vrijeme Kraljevine Jugoslavije završio sam treći razred osnovne škole. Iz toga razdoblja sjećam se ovih događaja:

Pričao nam je Nikola Butina zvani Šuba da je njemu i njegovim ukućanima Vlah, pravoslavac, Vajo Bobić rekao kako su Vlasi iz okolnih sela u tri navrata namjeravali poklati Kosinjane. Vajo Bobić gradio je Nikoli Butini vodenicu. Za vrijeme gradnje hranio se i spavao kod njega. Zbližio se s njegovom obitelji pa im je, potaknut njihovom gostoljubivošću, to ispričao.

Na Alanu na granici između Like i Primorja bila je pilana. Tamo su Vlasi išli čuvati stražu. Vujica Uzelac bio je lugar. U svom srbovanju pjevao je: „Oj Hrvati al' ćemo vas klati kad se Vujo iz Primorja vrati".

Ispod Kozjaka je Vranjkova draga. Tu su Vlasi gradili drvenu kuću. Iza kuće je jama bezdanka. U Štirovači je bila pilana. Iz nje su dovozili brvna za kuću i daske dužine 4,00 m za ogradu oko jame. Govorili su da će tu udomljavati divokoze. Ja sam stari lovac s položenim lovačkim ispitom. Vrlo dobro znam kako se i na koji način udomljava različita divljač. Nije to bilo nikakvo udomilište za divljač. Tu su Vlasi spremali klaonicu za Hrvate. Na sreću ratna zbivanja omela su ih u ostvarenju njihova nauma. No, ipak bilo bi uputno da se izvrši istraživanje te bezdanke. Tko zna, možda su nakon rata u njoj ipak skončali Hrvati koji su uzmicali pred podivljalim jugoslavenskim partizanima.

Brvna od te kuće dovezao je i za sebe izgradio kuću moj suseljan Nikola Pleša. To je bilo petsto metara od moje kuće. Kasnije je tu kuću rastavio i odvezao u Slavoniju kamo se odselio.

U Kraljevini Jugoslaviji znali su Vlasi naše ljude tući i prijetiti im. Tako su u Kršu pretukli Tomu Špoljarića zvanog Špic.

Matina sestra, svekrva Rože Šporčić, udala se za Vlaha Ne znam kako se zvao. Jugoslavenski žandar u ophodnji rekao je Mati, da ako do nečeg dođe, kuća će mu biti pošteđena jer se posrbio udajom svoje sestre za Vlaha.

Moj pokojni pradjed Nikola imao je pobratima Vlaha u Lipovom Polju. Za Božić bi se posjećivali. Jednog Božića pradjed je bio u Lipovom Polju kod toga svoga pobratima. Dugo je ostao, smračilo se pa je odlučio prenoćiti. Kuće su tada bile male, a čeljadi puno. Ležaj su mu napravili na podu između sebe. Nešto mu je bilo čudno u ponašanju ukućana. Rekao im je da mu se spava pa je legao. Pravio se da je zaspao. Čuo ih je kako se došaptavaju kako će ga ubiti. Tobože se zbog nužde probudio i rekao pobratimu da se ide pomokriti. Izišao je iz kuće i bos u suknenim čarapama po snijegu pobjegao kući u Kosinjski Bakovac.

Kod Vlaha Krište, ne znam mu prezime, u Mlakvi služio je dječak Mića Pleša. Mali Mića nazočio je događaju kada su Vlasi na Šušnju skinuli Isusov kip s križa i pekli ga na ražnju. Smijali su se da peku kranjskog Boga. Krišto je bio bogobojazan čovjek. Rekao im je da čine zlo i da to što rade neće dobro završiti. Krišto je uistinu bio dobar čovjek. Kada su postavljana zvona u crkvi Sv. Ante Padovanskog u Kosinju, bio je kum jednom zvonu. Eto, nisu svi Vlasi zli.

Nasilno ponašanje Vlaha i državni teror u Kraljevini Jugoslaviji u kojem su počinjeni zločini izazvao je nasilje i s naše strane, a bilo je nažalost i zločina u kome su stradali nevini. Krivce je trebalo kazniti, a ne nevine jer nevina krv vapi k nebu.

Slom NDH i povlačenje naroda iz Gospića 4. travnja 1945.

Dobro pamtim kako su ljudi bježali pred jugoslavenskim partizanima kad je Gospić pao 4. travnja 1945. Jedni su išli putem uz našu kuću, a drugi nekoliko stotina metara niže, iza vrha, preko Brdarovog mosta. Očeva sestra bila je udana za Milu Špoljarića zvanog Brdar. Taj moj tetak pričao nam je da je među izbjeglicama koji su prešli most, zamijetio jednu vrlo lijepu i zgodnu djevojku prekrasne crvene kose. Svojom pojavom privlačila je pozornost na sebe. Nastavila je povlačenje u mnoštvo izbjeglica planinskom stazom prema Begovači.

Iza Begovače, iza Pisana kamena, oko jedan kilometar put se uklinilo u Velebit i taj predjel zove se Grlo.Tu su četnici iz Lipovog Polja sačekali u zasjedi narod koji se povlačio. Pobijeno je silno mnoštvo vojnika, civila među kojima je bilo puno staraca žena i djece. Krišom, šapatom se pričalo u selu da je žrtava bilo više od 400. Tko ih je pokopao ne znam. Vjerojatno neki zarobljeni nevoljnici koje su po izvršenom pokopu pobili tu ili negdje drugdje.

Na tom mjestu nad grobovima žrtava partizanska vlast je izgradila barake za smještaj šumskih radnika i barake za volove i konje. Tu je rasla gusta jelova šuma koju su odlučili posjeći. Radnici koji su stanovali u barakama neugodno su se osjećali u njima i nisu mogli mirno spavati.

Manda, kći moga tetka koja je tu bila kuharica, rekla mi je da se među radnicima priča da su barake izgrađene na skupnom (masovnom) grobištu pobijenih Hrvata. Prilikom izrade baraka, radnici su naišli na ljudske kosture i žensku crvenu kosu. Oni koji su se sjećali one crvenokose lijepe i zgodne mlade žene koja se svojom pojavom isticala u mnoštvu, koje se povlačilo preko Brdarovog mosta, bili su uvjereni da je to njena kosa.

Nisam bio u Grlu već više od 50 godina. U sjećanje mi se urezala slika toga područja. Iako se priroda izmijenila, naraslo je novo raslinje. Vjerujem da bih s velikom sigurnošću mogao odrediti položaj gdje su bile barake.

Grga Milišin radio je s Lipovljaninom Danom Babinim. Radili su s državnim konjima i timarili ih. Grgina sestra Anka Baba bila je iz našeg sela tamo od Petrovića. Bila je kuharica i živjela je u izvanbračnoj vezi s tim Danom. Dane joj je pričao o tom pokolju kojeg su četnici iz njegovog sela izvršili. Pokolj je organizirao i pokrenuo Đuro Jojić, ne znam mu prezime, iz Lipova Polja. Njegov sin zvani Gužva bio je mršav i visok, pa ga se lako zapamtilo. Pjevao je pjesmu: „Druže Tito koliko je sati, kada ćemo katolike klati".

Mile Klobučar Florijanac sakrivao se u šumi pred partizanskom vlašću. Sakrivao se i kod nas. Ubili su ga u Velebitu 1947. Moj pokojni otac i stric moje žene Jandre pokopali su ga. Naređeno im je da o tome ne smiju ni pisnuti. Poznato nam je kakav je bio Titov režim, o tom se nije govorilo. Sin pokojnog, koji je radio u Njemačkoj, podnio je zahtjev da mu dopuste očevu ekshumaciju. Odobrena mu je i zemne ostatke pokojnog oca prenio je i pokopao u groblju.

Mile Klobučar Florijanac bio je pokopan na 807 m n/m, S 44° 43,125' i I 15° 08,818'

Moj stric Ivan Grgurić bio je hrvatski vojnik, ustaša. Služio je u Zagrebu. Imao je djevojku čija su braća bili partizani. Jednom prilikom kada je bio kod nje u kući, partizani su ga opkolili i u bijegu pri iskakanju kroz prozor ubili. Pokopan je bio na vojnom groblju na Mirogoju, koje je nakon sloma NDH po nalogu KPJ preorano.

Svjedok Jure Grgurić

Svjedoči: Željko Vidmar

Rođen sam u Kosinju 1963. Radio sam u Zagrebu i Rijeci i eto, vratio sam se u Kosinj, na obiteljsko ognjište i neću dopustiti da se ugasi. Moj otac bio je ustaša. Skrivao se pred partizanskom vlašću. Oženio se 1945. Marijom Jugović zvanom Crna. U Velebitu imao je zemlju. On i žena pošli su krčiti zemlju, mislili su tu nešto zasaditi. On je nosio vile, a ona grablje. U Kaliću na puteljku na prijevoju čuli su zapovijed „Stoj"! Stali su i on je na trenutak zamijetio kapu i na njoj zvijezdu. Žena mu je prišapnula neka bježi, a njoj neće ništa. U hipu se bacio u stranu i dao u bijeg. U trku je skinuo čizme, kako bi se olakšao i bio brži u bijegu. Bježao je do Marinceva brda. Tu je susreo jednog poznanika koji mu je rekao da označi dolje na onoj drugoj strani love naše ljude. Pritajio se u nadi da mu žena nije stradala. Kada se stanje malo smirilo vraćao se prema selu. Vidio je skupinu žena koje su nosile mrtvo tijelo njegove žene. Slušao je kako nariču za Crnom. Sakrivao se do proglašenja opće amnestije, pa se potom prijavio vlasti. U Perušiću su ga pitali koliko je bio u ustašama. Odgovorio je, 5 godina. Čudili su se kako nemaju nikakvu prijavu protiv njega, a on je 5 godina bio ustaša. Nisu mu sudili. Oslobođen je i unovačen u JA na odsluženje vojnog roka.

Tata mi je pričao da su se u jami ili špilji Banova strana kod Plasa skrivali hrvatski vojnici. Bilo ih je dosta, a prostor tijesan pa su u više razina popodili jamu. Njihovu rodbinu i žene OZNA je strahovito mučila i električnom strujom, prisiljavajući ih da otkriju gdje se njihovi sakrivaju. Ženu jednoga od njih su slomili. Vjerojatno su joj

obećali da joj se mužu neće ništa loše dogoditi. Naredili su joj da ih vodi do mjesta gdje se skrivaju. Zapovjedili su joj neka zapjeva kada dođe blizu skrovišta. To će biti znak da su došli do cilja. Poslušala ih je. Nije im bilo teško otkriti gdje se nevoljnici skrivaju. Snijeg na improviziranom krovu otapao se i bio je čađav. Kada su hrvatski vojnici vidjeli da su otkriveni neki su se dali u bijeg. Neke su ubili odmah u bijegu, a neke blizu njihovih kuća. Oni koji su ostali u jami raznijeli su se bombama. Jedan se predao. Zvao se Ivan Marincel. Nevoljnik je tek tada proživljavao pravi pakao. Sveta je smrt prema mučenju kojemu je bio podvrgnut. Na kraju su ga ubili. Tata mi je rekao imena nekih koji su se skrivali u toj jami ili špilji, a to su: Mate Vidmar sa sinom, Ivica Šop, Iva Šop, Iva Marincel i još neki čija sam imena zaboravio. Od civila, sjećam se da mi je pričao, da su oznaši malodobna Luku Vidmara sačekali u šumi i ubili.

Tata se po drugi put oženio Ankom Sigurnjak, mojom majkom. On je bio udovac, a ona udovica, gotovo iste sudbine i sličnih svjetonazora, pa su odgovarali jedno drugom. Njen prvi muž Dane Vidmar bio je također ustaša. Sakrivao se pred partizanskom vlašću u šumi u blizini kuće, a povremeno je krišom dolazio i kući. Mama s njim ima sina moga polubrata Danu. Partizanskoj vlasti neki doušnik dojavio je da Dane dolazi kući. Jednom, kada je bio kod kuće, opkolili su kuću i pokucali na vrata. Dane je uočio opasnost i iskočio kroz prozor. Zapucali su za njim i ranili ga. Onako ranjen uspio je doći do Svetog Križa blizu crkve Sv. Josipa. Tu su ga sustigli i umlatili. Prije izdahnuća strašno su ga mučili. Njegovi jezivi krici čuli su se do mosta, a to je udaljenost od oko 800 metara.

Partizanska vlast nije dopustila da se pobijeni pokopaju na groblju. Pokapani su izvan groblja, nekršćanski, bez crkvenog obreda. Moj polubrat Dane molio je da se svi pobijeni, za čije se grobove zna, ekshumiraju i pokopaju u zajedničku grobnicu na groblju. Vlast to nije dopustila jer su pokopani na privatnom posjedu. Nadam se da naša vlast to neće osporavati.

Krv žrtava vapi do neba. Oni i mi bit ćemo mirni i spokojni kad ih na doličan, kršćanski način pokopamo na groblju.

Grobišta pobijenih uz groblje sv. Ivana u Donjem Kosinju nalaze se na 541 m n/m i položaju S 44° 45,721' i I 15° 14,975'. Na toj sjeveroistočnoj strani, na privatnom zemljištu u vlasništvu Milana Šutića i Pave Šutića, koje je između ogradnog zida groblja i brda Pena, skupno je grobište neutvrđenog broja pobijenih Hrvata, Kosinjana. Partizanska vlast nije dopustila rodbini ubijenih da ih pokopa u grobove pa su pokopani na mjestu ubojstva i po odobrenju izvan groblja. Na pojedinim grobovima i sad se polaže cvijeće i pale svijeće. Na jednom grobištu usađen je metalni križ.

Gospodin Željko Vidmar prikupio je izjave svjedoka da su na grobištu iza groblja sv. Ivana u Donjem Kosinju pokopani:

Dane Vidmar, hrvatski vojnik, ustaša, oznaši ga ubili 1945., pokopan iza groblja sv. Ivana u Donjem Kosinju.

Josip Tomac, Marko Tomac i Jura Tomac, braća. Oznaši su ih ubili na raskrižju poviše crkve Sv.Ivana u jesen 1945. u Donjem Kosinju. Lozu, ženu Marka Tomca mučili su na razne načine i električnom strujom, prisiljavajući je da prizna gdje se skrivaju. Bila je jaka, nije ih htjela izdati. Loza je nosila hranu mužu i djeverima. Oznaši su je pratili i otkrili gdje se skrivaju. Opkolili su ih i pobili. Pokopani su iza groblja Sv. Ivana u Donjem Kosinju.

Dane Tomac zvani Salatija. Zatvoren i mučen u Sokolani- župnom stanu pravoslavnoga popa kod pravoslavne crkve Sv. Nikole u Kršu. Ubijen 1945. i bačen s mosta u rijeku Liku. Danin leš voda je donijela oko 800 metara do Zorinih greda (napojišta za napajanje blaga), koje je uzvodno od Brujić Mlinica. Njegov je leš našla Marica Babić i obavijestila obitelj. Rodbina ga je pokopala iza groblja Sv. Ivana u Donjem Kosinju.

Tomica Benčić, oznaši ga ubili 1945. kod jame u Štropima, Kamenica

Ivica Tomac, ubili ga oznaši 1945. na Laništu poviše Vukelića.

Milu Vukelića Kusiju, njegova sina **Nikolu** i **Lazu Paripovića**, Srbina koji je bio ustaša, ubili su oznaši 1945. na Gradini blizu Krša. Žene su ih pošle pokopati, ali OZNA im nije dopustila. Nepoznato je što se dogodilo s njihovim leševima. Najvjerojatnije su ih raznijele zvijeri.

Svjedok Željko Vidmar

Svjedoči: Anton Fadljević i David Špoljarić

U dogovoru s vlč. Ivanom Hodakom, 19. lipnja 2012. nastavljamo s istraživanjem pojedinačnih i mnoštvenih (masovnih) grobišta u Kosinjskom Bakovcu. Na moju zamolbu, vlč. Nikola Turkalj spremno se odazvao da će pružiti prijevozničku uslugu automobilom terencem.

Krećemo u 9,30 iz Gospića u Kosinj. Vlč. Hodak spremno nas je dočekao i odmah krećemo na posao. Usput nam se pridružuju Anton Fadljević i David Špoljarić. Anton Fadljević rođen je 1940., a David Špoljarić 1965. godine. Obojica su se na

zamolbu vlč. Ivana Hodaka spremno odazvala pokazati nam mnoštveno (masovno) grobište na predjelu Grlo u Velebitu iznad Kosinjskog Bakovca u čijoj blizini su planinske livade i šuma u vlasništvu Vlaha iz Lipova Polja. Neasfaltiranom, dobro održavanom cestom preko Begovače koja se nalazi na 818 m n/m i položaju S 44° 44,077‘ i I 15° 06,946, te Pisana kamena na 848 m n/m i položaju S 44° 44,293’ i I 15° 06,088’ i Grla 921 m n/m i položaja S 44° 44,851’ i I 15° 05,701’, dolazimo do mjesta za koje svjedoci kažu da su po pričanju starijih doznali da je tu mnoštvena (masovna) grobnica pobijenih Hrvata. Koliko je tu ljudi ubijeno nije im poznato, a po pričanju ubili su ih Vlasi iz Lipova Polja koje je predvodio Vlah Jojić.

Predjel na kojem je grobnica nalazi se na 942 m n/m i na položaju S 44° 44,909’ i I 15° 05,749’

Čuli su za oko 400 pobijenih Hrvata negdje oko Grla. No, o tom ništa pobliže ne znaju. Poznato im je da je šumarija u Begovači izgradila barake za smještaj šumskih radnika i barake za smještaj volova i konja. Jedna baraka još je tamo. Nije im poznato je li izgrađena neposredno iza rata ili kasnije, a isto tako ne znaju da su prilikom izgradnje baraka nađene ljudske kosti.

Nakon pada Gospića 4. travnja 1945., hrvatska vojska i civili uzmicali su prema Svetom Jurju i Senju iz više pravaca. Na putu uzmaka, jugoslavenski partizani i četnici preobučeni u partizane sačekivali su ih i ubijali. Koliko je ljudi pobijeno i gdje su im grobovi za većinu se nikad neće saznati. Svjedoci su pomrli, a šume i šikare sakrile su tragove.

Svjedoci Anton Fadljević i David Špoljarić

Svjedoči: Mate Špoljarić

Do Mate Špoljarića doveo nas je Ante Fadljević. Kada mu je rekao da ga želimo zamoliti da nam pokaže grob Dragana Krizmanića, vidno se uzrujao. Ljutito mu je prigovorio zašto nas je doveo k njemu kada i on vrlo dobro znade gdje je taj grob. Malo se smirio pa nam je rekao da ne zna točan položaj groba jer čovjek koji je kupio planinsku livadu od njegova brata, uklonio je kamenje kojim je grob bio označen i zemlju preorao. Može nam samo približno pokazati položaj groba. Do tamo treba pješačiti, a noge ga ne služe. Gospodin Ante Fadljević reče da se obilaznim putem može automobilom dovesti do livade na kojoj je grob. Sada je na toj planinskoj livadi okretište za kamione i odlagalište drva. Kao dječarac tu je čuvao ovce pa mu je taj predjel poznat. Po njegovu naputku, bez teškoća smo došli na odredište.

Mata Špoljarić primjećuje kako se krajolik izmijenio. Godinama nije bio ovdje. Na ovoj livadi njegov je brat sijao lan. Grob je bio označen kamenjem i nije ga se diralo, a sada je ovdje narasla bujad, a i šuma je drugačija. Sada, već potpuno smiren, pripovijedao je kako je Dragan Krizmanić, hrvatski vojnik, ustaša pri povlačenju iz Gospića nakon preokreta bio teško ranjen u Pazariškom Bakovcu. Ne zna kako je onako ranjen došao do njihova stana (stan je koliba u kojoj se povremeno stanovalo prilikom obavljanja nekih sezonskih radova). U stanu su ga našli njegov pokojni brat Ante i prijatelj mu Nikola Špoljarić Popov. Obojica su bili hrvatski vojnici, ustaše. I oni su se sakrivali pred partizanima. Sumnjali su da će Dragan Krizmanić preživjeti noć. Kada su se ujutro vratili, našli su ga mrtva. Donijeli su ga ovdje na livadu i pokopali. Evo, grob je bio, po prilici, ovdje.

Zamolio sam ih da me odvedu do stana. Gospodin Fadljević mi je rekao da ja, kao invalid s ovakvom nogom, ne mogu gore jer je padina na kojoj je bio stan vrlo strma. Stan je od ceste udaljen oko 200 metara. Od njega je ostala ruševina. Jugopartizanska vlast naredila je da se u Kosinjskom Bakovcu poruše svi stanovi kako u njima progonjeni Hrvati ne bi našli sklonište.

Mata Špoljarić pripovijeda kako je njegov otac Nikola bio domobran, a dva brata Ante i Josip ustaše. Ante je nakon rata umro prirodnom smrću, a Josip je našao novi dom u dalekoj Australiji.

Gospodin Mata se ne može osloboditi straha. Prigovorio mi je što ga stalno ispitujem, a svi o kojima ga pitam su mrtvi, te da ne želi radi svjedočenja davati izjave i putovati. Pokušavam ga uvjeriti da nemam nečasne namjere, ali bezuspješno. Razmišljam kako je ta zločinačka jugopartizanska vlast bestijalnim nasiljem utjerala Hrvatima strah u kosti. Stari ljudi na kraju svog životnog puta boje se svjedočiti. Strahuju za sebe, svoju djecu i unuke. Šteta, neizmjerna šteta. Njihovom smrću jugopartizanska zlodjela neće biti do kraja otkrivena i istražena, a samo istina nas oslobađa.

Mogući položaj groba Dragana Krizmanića nalazi se na planinskoj livadi koja je na 743 m n/m i na položaju S 44° 43,051' i I 15° 05,389'.

Špilja, zajednička (masovna) grobnica iznad župnog stana pravoslavnog popa u selu Krš

Sjeverno od predivnog kosinjskog kamenog mosta, remek djela hrvatske arhitekture u mostogradnji i u građenju mostova, iznad pravoslavne crkve Sv. Nikole i župnog stana pravoslavnog popa, niti desetak minuta hoda uz brdo na 534 m n/m i na položaju S 44° 44,261' i I 15° 16,526' nalazi se špilja-jama u kojoj je otkriveno petnaestak ljudskih lubanja i više ostataka kostiju. Kosturi nisu cjeloviti. Kosti su razbacane, a na lubanjama nisu vidljivi tragovi prostrijelnih rana. Na stručnjacima sudske medicine i policiji je da otkriju o kojim se žrtvama radi i koji je razlog njihove smrti, odnosno kako su smaknuti i dospjeli u tu špilju.

Na ulaz u špilju navaljeno je veliko kamenje pa sada ulaz u špilju djeluje kao jama. Očito su počinitelji zločina hitjeli prikriti zločin. Pojedini komadi navaljenog kamenja odronili su se i pokazala se sva monstruoznost izvršenog zločina.

Svjedoci kažu da su hrvatske žrtve bile nakon završetka Drugog svjetskog rata zatvarane u župni stan pravoslavnog popa koji se nalazi na 524 m n/m i položaju

S 44° 44,232' i I 15° 16,441'. Iz kuće čuli su se jezivi krici mučenika. Svjedoci pretpostavljaju da među ostarjelim pravoslavnim stanovnicima iz obližnjih kuća ima svjedoka tih tragičnih događaja. Boje se također da će netko kosti ukloni i uništi tragove pa su me zamolili za brzu intervenciju.

Pravoslavna crkva Sv. Nikole nalazi se na visini od 533 m i položaju S 44° 44,248' i E 15° 16,407'. U vrtači koja se nalazi između sjevernog ogradnog zida crkve i ceste za Donji Kosinj, skupna je grobnica pobijenih Hrvata. Nužno je izvršiti sondažna ispitivanja radi provjere istinitosti svjedočenja.

Policiji sam prijavio slučaj. Jedan policajac i ja niz uže smo se spustili u jamu-špilju i uvjerili se u vjerodostojnost fotografija na CD-u kojeg sam mu uručio. Obećana mi je brza intervencija i visokoprofesionalna obrada ovog slučaja.

Kako malo što ostaje neotkriveno, tako je i s ovom jamom-špiljom, skupnom (masovnom) grobnicom. Iza Drugog svjetskog rata, kada su se napetosti između Vlaha i nas Hrvata malo smirile, učitelj je poveo učenike na sat prirode na brdo iznad župnog stana pravoslavnog popa. Jedan učenik upao je u tu jamu, skupnu grobnicu. Našao je u njoj zlatne zube. Vikom je svratio pozornost na sebe. Izvukli su ga iz jame. O tome se šutjelo i gore se više nije išlo. Sada, u poodmaklim godinama, otkrio je tajnu, ali moli za tajnost svoga imena, i ona mu je obećana.

Svjedoci su načuli da se uz ovu špilju-jamu nalazi još jedna špilja. U ne baš pomnom traženju nije pronađena. Uz pomoć speleologa koji se dobro snalaze u kršu, možda bi bila otkrivena i istražena.

Po izjavi svjedoka, u župnom stanu pravoslavnog popa silovana je jedna trudnica, no nije poznato kakva je kasnije bila njena sudbina. Tu su također vršena mučenja zatočenih. Jedna žena iz Mlakve mučila je zatočenike glačajući ih užarenim glačalom. Iz župnog stana čuli su se krici žrtava.

Vrsni seoski kovač, Mile Koričić, ubijen je ovdje u ovoj jami-špilji pod optužbom da je kovao vrata i baglame za ulaz u Jamu kod Sv. Ane. No, to je bila lažna optužba jer se na ulazu u jamu ne nalaze nikakve baglame, a kamoli vrata. Kasnije su i sami Srbi priznali da je bio krivo optužen. Ovdje je ubijen i Stjepan Grgurić sa Šušnja. Kasnije nitko o mučenjima u župnom stanu pravoslavnog popa i ubojstvima u ovoj jami-špilji nije smio ni htio govoriti.

Svjedok Mate Špoljarić

Svjedočenja o ustaškim i drugim zločinima na području Kosinja

Svjedočenja prikupio i obradio: Nikola Prša

Prilikom posjeta svojoj obitelji u Gornjem Kosinju, na blagdan Svih svetih 1. studenoga 2012. dogovorio sam susret s nekoliko osoba iz mjesta koje o ustaškim i partizanskim zločinima na tom području nešto znaju, mogu i žele reći. No, te osobe ne žele s tim izlaziti u javnost u smislu autorizacije svjedočenja. Pod uvjetom anonimnosti, pristale su svjedočiti. Potrebno je naglasiti kako su te osobe u vrijeme kada se ovo događalo bile mala djeca pa se toliko osobno i ne sjećaju tih događaja, odnosno, iznose ono što su čuli u rijetkim razgovorima koje su stariji ljudi o tome krišom vodili.

U razgovoru s više osoba, od kojih su tri nešto više i podrobnije znale, došao sam do ovih saznanja. Prije nego iznesem svjedočenja želim Vas uputiti na internet stranicu: http://www.jadovno.com/docs-en-lat/articles/apel-hrvatskoj-elektroprivredi-izvaditi-posmrtne-ostatke-zrtava-ustaskog-zlocina.html, koja donosi neke podatke o ustaškim zločinima u Kosinju. Točnost podataka koji su na njoj izneseni treba uzeti s velikom rezervom, i to ne samo zato jer je autor Đorđe Pražić, Srbin.

Jama kod Sv. Ane

Ustaše su u pohodima po Mlakvi hvatali mahom civile, žene, djecu i starce, te ih privodili u kuću u kojoj je bila općina. Tu su bili podvrgnuti ispitivanju. Po pričanju, zgrada općine bila je puna uhićenih ljudi. Dio tih uhićenika, negdje oko 70, a realan je broj najviše 25, po noći je iz općine doveden do jame kod Sv. Ane, tu su ubijani i bačeni u nju. Pričalo se kako su žrtve žive bacane u jamu, te da se još dan-dva nakon zločina čuo plač i zapomaganje iz jame. Navodno se to događalo u nekoliko navrata. U vrijeme ubojstva, ljudi koji su živjeli u blizini jame, kao i oni uz čije je kuće noću prolazila kolona zarobljenih, nisu smjeli izlaziti iz kuće, bilo im je zabranjeno čak i paliti lampe i svijeće u kući. Zbog toga je i nepoznat točan broj onih koji su ovdje pogubljeni. Navodno je kasnije u jamu bacano i živo vapno radi sprječavanja neugodna zadaha. Pričalo se da je nalog za uhićenja i ubojstva došao od vrha vlasti te da su se ovakva ubojstva događala po svim okolnim vlaškim selima. Za ova ubojstva okrivljena je ustaška posada u kojoj su služile ustaše iz sela i okolice .

Ovi zločini bili su povod da Vlasi, tzv. Srbi u Begovači počnu pripremati jamu za pokolj Hrvata, no, zbog nekih previranja od nauma se odustalo.

O ovome ni sami tzv. Srbi nisu htjeli govoriti, bojeći se da će onda pokrenuti pitanje jame kod kosinjskog mosta, odnosno u brdu iznad župnog stana i pravoslavne crkve Sv. Nikole gdje su partizani poubijali i bacili oko 15 Hrvata. Oko 50-60 Vlaha, tzv. Srba posjetili su 1990. jamu kod Sv. Ane. Posjetu je nazočila i milicija. Jamu su istražili speleolozi (u prilogu na internetskoj stranici vidi se skica ove jame) i izjavili kako u jami ima dosta životinjskih ostataka. Po mojem saznaju, unutra je bačen i velik broj raznog streljiva, granata i bombi.

Jama u Docinoj Dragi – Donji Kosinj

Zločin koji se na ovom mjestu dogodio počinili su seljani. Povod je bilo ubojstvo jednog čovjeka u Vukelićima u Donjem Kosinju kojeg su počinili četnici. Tada se okuplja jedan broj seljana Vukelića i okolice koji hvataju 20-ak Vlaha, tzv. Srba te ih ubijaju i bacaju u jamu. Više informacija o ovom slučaju nemam jer ljudi s kojima sam o ovoj temi razgovarao nisu imali o tome nekih drugih saznanja.

Mlakva - Kosa

Zločin na području Kose (danas pod vodom jer je postala dio akumulacijskog jezera Kruščica) po mom sudu svakako je jedan od najgorih. U njemu su sudjelovali ustaše, odnosno dijelom domaći Kosinjani i došljaci iz drugih krajeva. Prolazeći kroz Mlakvu, skupili su određen broj ljudi, nagurali ih u jednu kuću, te žive zapalili. Po pričanju sugovornika, to su skoro sve bili civili, no puni broj mi nije poznat. Na navedenoj internet stranici Pražića stoji brojka od 286 žrtava koje su spaljene u toj kući. Taj broj stoji i na kosturnici u Mlakvi gdje su pokopani ostaci spaljenih. U Zborniku Kotara Gospić i Kotar Perušić u Narodno-osobodilačkom ratu 1941. – 1945.(Historijski arhiv u Karlovcu) upisano je da je u Mlakvi ubijeno 242 osobe. Razlika od 44 osobe nije mala pa su se oko licitiranja žrtava trebali usuglasiti. No, iz razgovora sa svjedoci-

ma i po mom sudu, mislim da je taj broj dobrano uvećan. U to vrijeme kuće u selima bile su malene i nemoguće je toliki broj ljudi zatvoriti i spaliti u jednoj takvoj kući.

Škola – Gornji Kosinj

Sugovornici su me upozorili na još jedno mjesto na kojem se prema pričanjima nalaze ostaci ubijenih od strane ustaša. Koliko je ova informacija točna, sugovornici mi nisu znali reći, ali takva priča kruži. Dakle, za vrijeme ustaškog režima ustaše su pogubile od 8 do 10 ljudi te ih bacili u septičku jamu iza škole. Nepoznato je da li se radi o civilima ili vojsci, te što je bio povod ovom zločinu. Postoji i priča da se jednom prilikom otvorilo tu jamu s ciljem da se provjere ove informacije, no, budući da je to septička jama i da se od vode nije ništa vidjelo, odustalo se. Priču treba provjeriti jer je nategnuta i teško je u nju povjerovati, bez čvrstih dokaza.

Ostalo

U istraživanju zločina u Kosinju sugovornici su mi rekli za još nekoliko događaja. Ustaše su navodno ubile dva pilota američke vojske. Oni su se, po pričanju, srušili s avionom, a ustaše su ih ubile i bacile u neku jamu, ne zna se koju.

Marinić Mandu su ubili domaći partizani. Dvojica partizana patrolirajući selom u daljini su ugledali ovu ženu. Jedan skida pušku s ramena i cilja prema njoj želeći je ubiti. Drugi mu prigovara da to ne radi jer to nije potrebno. No, bez obzira na to, ovaj puca i ubija je. Rekao je svom kolegi kako ta žena šverca sol iz Dalmacije. Njena je krivnja bila što je radila u gostionici Mice Fadljević, žene Josipa Fadljevića koji je bio ustaša. Nakon ovog ubojstva, hladnokrvno su nastavili ophodnju selom. Susreli su oca nesretne žene. Ubojica je bahato i bez milosti rekao ocu da mu je malo prije ubio kćer.

Juru Delača mučili su i ubili partizani u Crnoj Vlasi, odnosno Gornjim Vrhovinama. Povod njegovoj smrti je bilo to što je s nekog ubijenog skinuo i uzeo cipele. Na to ga je natjerala nužda jer je vladala oskudica u svemu. Zato su ga partizani mučili i živa potkovali. Kasnije su ga ubili i za grob mu se ne zna.

Prilikom jednog napada na Kosinj u jednom dijelu između dva brda koja dijele Gornji Kosinj i Lipovo Polje ubijena su četiri četnika. Do toga je došlo kad su četnici htjeli izvršiti pokolj u Gornjem Kosinju, no to se saznalo i pokušaj je spriječen. Ovdje se radi o borbi, tako da se ovaj sukob, po meni, ne može uvrstiti u zločinstva.

Četnici koji su počinili ubojstvo i druge zločine na ovom području pri promjeni vlasti, samo su presvukli odoru. Skinuli su četničku i obukli partizansku, te nastavili činiti razne druge zločine u još većoj mjeri. Ovo se svakako odnosi i na već navedenu jamu iza župnog stana sv. Nikole koja se može uzročno povezati s jamom u Docinoj Dragi.

Ubojstvo župnika Bruna Vernazze

Svjedoči: Antonija Klobučar Koričić

Bruno Vernazza, bio je župnik Gornjeg Kosinja. Ubili su ga jugoslavenski partizani. U noći 14. travnja 1945. iza ponoći, partizani iz Mlakve, Krša i Gornjeg Kosinja nasilno su ušli u župni stan. Lupali su po vratima bijesno prostački psujući. Župnika su teško ozlijedili udarcem kundaka puške po glavi. U polusvjesnom stanju doveli su ga, vjerojatno odvukli, u polje ispod župnog stana u Gornjem Kosinju. Tu su ga mučili i s leđa proboli bajunetom. Izdahnuo je u teškim mukama. U smrtnoj agoniji rukama je kopao zemlju oko sebe. Ujutro su ga mještani našli mrtva u polju. Odnijeli su ga u župni stan, uredili za pokop pa potom pokopali u groblju. U pogrebu su sudjelovali mještani i njegovi učenici. Gospođa Antonija Klobučar Koričić, u to doba učenica, vidjela je svoga izmrcvarenog župnika i zapamtila gdje je u polju izdahnuo. Sudjelovala je u pogrebu i dala ovo vrijedno svjedočenje o njegovoj mučeničkoj smrti.

U noći ubojstva u župnom stanu, kao župnikov gost prenoćio je njegov prijatelj, partizan, Joso Špoljarić Duma. Bili su bliski prijatelji, često su zajedno šetali Gornjim Kosinjem i raspravljali o različitim temama. Čudno je da partizan Joso Špoljarić Duma nije zaštitio župnika, svoga bliskog prijatelja, već je dopustio da ga teško ozlijeđenog ubiju partizani: Đuran Radović, pravoslavac iz Krša, Niko Munjas, pravoslavac iz Mlakve, te Hrvati Jure Prša i Josip Špoljarić iz Gornjeg Kosinja, kako je to zapisano u knjizi HRVATSKI MARTIROLOGIJ XX. STOLJEĆA koju je napisao don Anto Baković.

Tko je ubio župnika Gornjeg Kosinja vlč. Bruna Vernazzu? To pitanje je otvoreno i na njega, kao i ostala ubojstva koja su predmet sudskog i povijesnog istraživanja, trebaju odgovoriti hrvatski sudci i povjesničari. Za nas Hrvate, odgovor na ta pitanja svakako je važniji od pitanja je li Neron zapalio Rim ili nije.

Poznato je da je župnik Bruno Vernazza izdahnuo u teškim mukama na položaju S 44° 42,926’ i I 15° 16,680’ i na 495 m n/v.

Svjedokinja Antonija Klobučar Koričić

Pripomena pisca članka

Netrpeljivosti i zategnuti odnosi između Hrvata i Vlaha tzv. Srba seže u daleku prošlost, od njihova naseljavanja u Hrvatsku, Vlasi tzv. Srbi bili su pripadnici pomoćnih-lakih turskih postrojbi. Dužnost im je bila hranom opskrbljivati tursku vojsku, te zbog razumijevanja hrvatskog jezika, vršiti izviđanja u još neosvojenim krajevima. Dakle, bili su logistička potpora turskoj vojsci. Da bi obavili valjano svoju zadaću, Turci su ih naseljavali u novoosvojene krajeve i davali im najplodniju zemlju, kako bi za tursku vojsku mogli uzgajati kvalitetnu stoku: goveda, ovce, koze i konje. Da im u opskrbi hranom i ostalim potrepštinama budu što bolja logistika, dozvolili su naseljenim Vlasima i vlaškim postrojbama koji su pratili tursku vojsku, pljačkanje starosjeditelja Hrvata, koji su ostali na svojim ognjištima nakon turskih osvajanja. Vlasi tzv. Srbi ishodili su u Turskom Carstvu, a kasnije u Austro-Ugarskoj Monarhiji razne povlastice, među inima prvenstvo pri prodaji stoke. Kada su potrebe za stokom na tržištu bile podmirene i stoka se nije mogla prodati, od hrvatskog pučanstva po nižoj cijeni otkupljivali su stoku, te je opet nakon ukazane potrebe na tržištu, koristeći svoje povlastice, skuplje prodavali. Zbog ovakvih uvjeta, Vlasi su se obogatili na račun svojih katoličkih susjeda, Hrvata. Od Turaka, a kasnije i od Austro-Ugarske dobili su plodnu zemlju, a kako su bili bogatiji od hrvatskih seljaka, kupovali su jeftino njihove plodne oranice, pašnjake i šumu.

Nastankom Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca stanje se dodatno pogoršalo, zbog državnog terora u Kraljevini Jugoslaviji i nasilja lokalnih Vlaha tzv. Srba nad Hrvatima i drugim narodima. Ubojstvo Stjepana Radića u beogradskoj skupštini prelilo je čašu strpljenja i trpljenja nasilja od bahatih vlaških tzv. srpskih nasilnika.

Za vrijeme NDH, u tek uspostavljenoj državi, u razdoblju ustrojavanja državnih institucija, vojske i policije, velikosrbi i jugoslavenski komunisti različitim terorističkim akcijama nasrnuli su na NDH. Hrvatska vojnica, ustaše i domobrani ustrojeni su po predlošku europskih vojski i policije. Vojne postrojbe imale su imena, oznake i zapovjedništvo. Iz ratnog puta svake postrojbe može se pratiti vojno djelovanje ustaških i domobranskih postrojbi, pa tako i zločine, ako su ih počinili. Nažalost, uz redovnu ustašku vojnicu, postojale su i „divlje ustaše". Ta klatež djelovala je izvan sustava i prisvojila je pravo uhićivati, suditi i vršiti smaknuća. Njihovi zločini pali su na obraz hrvatskom narodu. Bila su poznata imena „divljih ustaša", barem nekih od njih u tim postrojbama. Po imenima „divljih ustaša" može se pratiti ratni put njihovih postrojbi, a time i mogući zločini koje su počinili.

Poznato je da su se jugopartizani i četnici oblačili u ustaške i domobranske odore i vršili ubijanja Vlaha tzv. Srba i palili njihova sela. Tako su ih odvraćali od lojalnosti NDH i poticali da pristupe jugopartizanima ili četnicima. U gradovima i hrvatskim selima ubijali su viđenije Hrvate kako bi omrznuli hrvatske vojnike hrvatskom narodu.

U takvim uvjetima i pod nepovoljnim povijesnim okolnostima utemeljena je NDH. Na terorizam, vlast je odgovarala represijom, a nije mogla spriječiti ni razbuktale osvetničke strasti. Zbog ovakvog stanja, na prostoru cijele NDH počinjeni su zločini i nad Vlasima tzv. Srbima. Vlasi tzv. Srbi i jugopartizanska vlast višekratno su umnožavali broj tih žrtva.

Nitko razuman ne negira počinjene zločine, samo treba utvrditi tko ih je počinio. Ne mogu se svi zločini paušalno pripisati ustašama, a potom hrvatskom narodu. Sva grobišta treba istražiti. Lako se po ostacima vojnog znakovlja i nekih drugih predmeta može otkriti tajna, barem ona, kojem narodu su pripadale žrtve.

Prilikom istraživanja žrtava ustaškog zločinstva u Jasenovcu, otkopane su grobnice pripadnika hrvatske vojske ustaša, domobrana i civila. Istraživanja su odmah obustavljena i o tome se šuti. Iz istih razloga i danas se sprječavaju istraživanja kako bi zločinstva bila pripisana ustašama i Hrvate držalo u pokornosti.

Sa suđenja visokopozicioniranom ustaškom dužnosniku Tomi Biljanu postoji sačuvana arhivna građa. Tužiteljstvo je optužilo Tomu Biljana da je naredio i izvršavao zločine u Kosinju. Nijedan svjedok nije to izrijekom posvjedočio. Svi govore kako su čuli i kako se pričalo, ali osobno nisu vidjeli. Svjedoci se nisu htjeli ni odazvati i dati izjavu tužiteljstvu pa su ih privodili.

Da su ustaše počinile zločine u Kosinju, zar bi tužiteljstvo grčevito tražilo svjedoke i prihvatilo one koji su nešto o tom čuli i da se o tome pričalo, a niti jednog koji je naveo imena žrtava i imena izvršitelja zločina. Biljanu se sudilo odmah, neposredno iza rata kada se za sve znalo i kada je o svemu bilo dovoljno svjedoka.

Svjedočenja anonimnih Kosinjana i Đorđa Pražića podudaraju se, osim u broju žrtava. Ne navodi se koja je ustaška postrojba i pod čijim zapovjedništvom izvršila zločin. Ako su zločin izvršile „divlje ustaše" sigurno se znade ime barem jednoga, a nijedno ime se ne navodi!

Gotovo se sa sigurnošću može zaključiti da je informacija potekla iz istog izvora. Partizanska promidžba bila je vješta u imaginaciji i manipulaciji. Na povjesničarima je da ove zločine istraže, te da utvrde koja ih je ustaška postrojba izvršila i pod čijim zapovjedništvom. Ako su zločine počinile „divlje ustaše", treba utvrditi njihova imena.

Zločine su također mogli počiniti jugoslavenski partizani i četnici presvučeni u ustaške odore, što su oni često činili. Znakovito je da su dva vlaška tzv. srpska sela Mlakva i Lipovo Polje u prijeporu i zavadi od Drugog svjetskog rata, do danas. Svađa i prijepor među njima još uvijek traju. Zašto? Ne međe (ne graniče), a i na suprotnom su kraju kosinjske doline!!

Svjedočenje Magde Bogdanić kćeri pukovnika Delka Bogdanića i Anđeline Anđe Zdunić

Od Kristova doba do danas što se promijenilo? Malo, gotovo ništa. I dalje, kao prije Isusa, jedni žive u izobilju, hedonistički se iživljavaju i sve dublje tonu u razvratnosti života, a drugi umiru od gladi, žeđi i različitih danas izlječivih bolesti. Malo je istinskih sljedbenika Kristovih i među onima koji propovijedaju u njegovo ime.

Isus se klonio moćnih, bogatih i „učenih". Prigrlio je male, jednostavne, siromašne ljude. Njima se obraćao, njih je vodio, s njima je živio, između njih je odabrao apostole, svoje zemaljske namjesnike. Moćni, bogati i „učeni" progonili su ga onda, a progone i danas, Njega i Njegove istinske sljedbenike.

Često s prijateljima i poznanicima raspravljam zašto među nama Hrvatima ima toliko nagodbenjaka i toliko narodnih izdajica. Uvijek dolazimo do zaključka da je to posljedica stoljetnog života u personalnim unijama u kojima su narodi iz kojih je vladar, nastojali zagospodariti ostalim narodima unije. To im je polazilo za rukom kupujući naklonost lokalnih moćnika, bogatih i „učenih" ljudi koji su radi osobnih probitaka izdali većinu iz koje potječu. Svoju moć, bogatstvo i učenost stekli su na račun obespravljene većine, prodavši se za Judine škude. Još je teže i pogubnije stanje bilo u Karađorđevićevoj i Titovoj Jugoslaviji.

Privid je da smo u Domovinskom ratu oslobodili Hrvatsku i konačno postali svoji na svome. Umjesto slobode i gospodarskog napretka, upali smo u dužničko ropstvo i apatiju, postali smo Narod bez nade. Zašto? Jer su grješne strukture ostale na vlasti, a to su oni moćni bogati i „učeni" koji nažalost kod nas Hrvata spretno prelaze iz sustava u sustav. U svome zadnjem prerušavanju od Titovih jurišnika, komunista i antikapitalista pretvoriše se u mračne kapitaliste i „gorljive Hrvatine", nositelje grješne strukture s kojima počinje novo razdoblje u kojem se neće baviti prošlošću, već će se okrenuti budućnosti. Zašto se odriču prošlosti? Zato jer ih razotkriva kao nemoralne, nedomoljubne i izopačene nakaze. Na temeljima koje oni grade, ne može se izgraditi država, kao ni kuća na živom pijesku. Urušiti će se sama od sebe.

Tragedija je što je naša Crkva sve to prepoznala i progovorila o grješnim strukturama, ali zbog nagodbenjaštva nije ih razotkrila. Posljedica toga je progon hrvatske tradicije izgrađene na katolicizmu i svega domoljubnog. Neoliberalizam pomahnitalo juriša, ruši Boga i sve uljuđene tradicije, utemeljene na kršćanstvu. Profit je za njih Bog, a čovjek kao pojedinac potpuno oslobođen od Božjih ustaljenih normi, prepušten je sam sebi, osobnom izboru, a tada je najranjiviji i podložan manipulaciji moćnika.

Bijela kuga zamijenila je crnu i crvenu kugu. U svoj smrtonosni zagrljaj stegnula je hrvatski narod. To što i drugi narodi zapadne civilizacije imaju slične probleme, nama Hrvatima nije zbog toga lakše. Po volji gospodara svijeta i zbog izdajničke politike hrvatskih vlastodržaca, zemlja nam je zarasla u korov, a mladog naraštaja sve je manje, izumiremo!

Papa Lav XIII. svojom enciklikom *Rerum novarum* godine 1891. upozorio je na dolazak ovakvog pogubnog stanja. Za izlazak iz krize predložio je rješenje o uređenju pravednog društva. Nažalost, njegova enciklika prekrivena je velom šutnje. Ne promiče je na valjan i dostatan način ni Crkva, kojoj je to zadaća. Vlastodršci su Crkvu ušutkali i ugurali iza crkvenih vrata.

U hrvatskoj povijesti bilo je i do sada teških, vrlo teških razdoblja. Uz Božju pomoć i žilavošću hrvatskog naroda kojom nas je obdario, ostali smo i opstali svoji na svome.

Kažu da je povijest učiteljica života! Što je doista povijest? S grčkog prevedeno, historija je priča iz davnine, priča iz prošlosti. Narodi koji vjeruju u svoje priče iz davnine i koji imaju povjesničare koji te priče nadograđuju imaju svoju povijest. Nažalost, za nas Hrvate to pravilo ne vrijedi. Naši povjesničari razgrađuju hrvatsku povijest, bolesno se nadmeću nastojeći nametnuti svoju istinu, svoju priču, rušeći do njih izgrađeno. Najpogubnije je što imaju selektivno pamćenje. Izostavljaju i šute o svemu što je nepoćudno trenutnim vlastodršcima. Posebice je to naglašeno s novijom hrvatskom povijesti od 1918. do današnjih dana. Jesu li progovorili, i kao znanstvenici preko svojih institucija izrekli istinu da mi nismo ksenofobičan, genocidan i zločinački narod, kako bi nas neprijatelji prestali ucjenjivati? Jesu li odgovorili na pitanja:

- Tko su Vlasi tzv. Srbi?
- Kakve su Vlasi tzv. Srbi povlastice imali na štetu hrvatskih starosjedilaca?
- Kada su Vlasi tzv. Srbi svoja prava otpočeli rješavati balvanima?
- Kakva je politika vođena protiv interesa hrvatskog naroda u kojoj su vrlo aktivno sudjelovali Vlasi tzv. Srbi u Austro-Ugarskoj Monarhiji, a naročito od 1918. u Karađorđevoj i Titovoj Jugoslaviji?
- Razlozi i pod kojim uvjetima je nastao Ustaški pokret?
- O komunističkoj partiji, jugoslavenskim partizanima i Titovoj Jugoslaviji?
- Zašto su obje Jugoslavije nastale prijevarom, i nestale u zločinu i krvi?
- Koje strukture danas razgrađuju Republiku Hrvatsku i kako tome stati na kraj?
- Kako objediniti sve snage u borbi za opstojnost hrvatske države, sreću i blagostanje za sve Hrvate i narode koji osjećaju Hrvatsku svojom domovinom?

Ako je povijest učiteljica života, a povjesničari učitelji, onda zasigurno mogu odgovoriti na ova pitanja.

Istina, ima pojedinačnih pokušaja. Pišu se knjige u malim nakladama, bez velikog odjeka u javnosti i uglavnom služe za umirivanje osobne savjesti. Državne institucije šute i podmuklo nastavljaju razgrađivati i ono malo što je ušlo u kolektivno pamćenje.

Pišu se i knjige *uljepšanice*, kako ih lijepo nazva Branimir Petener, kojima pojedinci prikrivaju svoju nečasnu prošlost. Naivni oduševljeno prihvaćaju njihova štiva, a od pravog obraćenja nema ni traga. Grijeh koji nije ispovjeđen i okajan ne može biti oprošten!

U hrvatskoj povijesti bilo je *malih* ljudi koji su sebe, svoje obitelji i po cijenu života stavili u službu Domu i Narodu. Založili su u temelje Hrvatske živote svojih najmilijih, svoj život i obiteljsku imovinu. Jedan od takvih je i Delimir Bogdanić, poznat pod nadimkom Delko, kako ga od milja nazvaše njegovi roditelji.

O Delku Bogdaniću nešto je napisano i puno neistine izrečeno. Vlastodršci i pripuzi nastojali su ga sotonizirati, a za svoje tvrdnje nisu naveli nijedan pravi razlog. Delkova obitelj bila je vrlo imućna i ni u čemu materijalnom nisu oskudijevali. No, nedostajalo im je ono najvažnije, sloboda Hrvatske i blagostanje hrvatskog naroda i svih koji se osjećaju političkim Hrvatima.

O svom ocu Delku Bogdaniću i o svojoj obitelji, koja je svoje živote dala za slobodu Hrvatske, a preživjeli nosili i dalje nose mučenički križ hrvatstva, svjedočanstvo je dala njegova kći Magda Bogdanić.

Ispovijest Magde Bogdanić

Ja sam Magda Bogdanić, kći Delka Bogdanića, ustaškog pukovnika i Anđeline Anđe Zdunić. Rođena sam u Otočcu na sv. Iliju 20. srpnja 1940. Rodila sam se u otočkoj Pivovari, koja je bila vlasništvo moga djeda Ilije Bogdanića. Kada se tata oženio, on i mama stanovali su jedno doba u Pivovari.

Moj djed Ilija Bogdanić rođen je 16. srpnja 1880 . u Sincu. Njegova žena, moja baka Magdalena Prpić, rođena je 20. siječnja 1883. u Švici. Živjeli su u Ličkom Lešću. Djed Ilija i baka Magdalena imali su četvero djece: Franju, Olgu, Delka i Mariju Micu.

Franjo se bavio poslovima svoga oca. Nije se isticao u politici. Nakon sloma NDH, ostao je u Hrvatskoj. Stanovao je u Zagrebu u Jurjevskoj. Živio je oko 70 godina. Imao je kćer Almu Bogdanić. S Almom, mojom sestričnom, održavam vezu.

Kći Olga udala se mlada. Pokojni djed Ilija zakupljivao je šume pa je zapošljavao inženjere da se posao valjano obavi. Olga se zaljubila u mladog inženjera Franju Virnika, Slovenca, i udala se za njega. Otišla je s njim u Sloveniju u Kranj gdje su živjeli do kraja života. Imali su dva sina Franca i Ivana. Teta Olga, njen muž Franjo i sin Franc su umrli.

Delko, moj otac, treće je dijete. Rođen je 27. kolovoza 1910. u Ličkom Lešću.

Najmlađa kći Marija Mica rodila se 15. rujna 1915. u Ličkom Lešću.

Djed po mami, Martin plemeniti Zdunić, je iz Lovinca Rodio se 11. studenog 1874, a baka Marija Biondić rodom iz Vratnika rodila se 6. prosinca 1888. Živjeli su u Otočcu. Imali su sedmero djece, Zvonimira, Julku, Ivana, Božicu, Anđelinu Anđu, moju majku, Blaženku i Mariju Maru, a osmo dijete je od tri mjeseca umrlo.

Kada bi bio imendan moga djeda, na sv. Iliju 20. srpnja, a onda 21. srpnja na svetog Danijela imendan župnika crkve Majke Božje Rozarije u Ličkom Lešću, te 22. srpnja na blagdan Sv. Marije Magdalene imendan moje bake Magdalene, slavilo se tri dana.

Pokojni djed Ilija i baka Magdalena bili su vrlo bogati. Djed se uspješno bavio različitim poslovima. Posjedovao je dosta toga, u Ličkom Lešću pilane i velike prodavaonice u kojima su se prodavale različite potrepštine. Trgovine su bile na glavnoj cesti blizu crkve Majke Božje Rozarije. U Otočcu je posjedovao pivovaru. Godine

1914. pivovara je bila zajedničko društvo više dioničara. Na kraju, ostao je vlasnik djed Ilija i Dujo Milinković. Proizvodili su jako dobro pivo. Za pivo je najvažnija dobra voda, a nju su imali. U pivovari su proizvodili rakiju i druga alkoholna pića.

Uz pivovaru je bila velika rezbarska škola. I ona je bila vlasništvo moga djeda. Srušena je i na njenom mjestu sagradili su pet kuća. Na glavnoj ulici bila je Prva štedna kasa. Ta zgrada također je bila vlasništvo moga djeda. Sada mislim da je tamo neka banka.

U Gospiću je bio vlasnik Hotela Like i jedne velike obiteljske kuće u kojoj je partizanska vlast otvorila veterinarsku stanicu.

Djed Ilija je bio veliki hrvatski domoljub. Uvijek spreman služiti Hrvatskoj i svome hrvatskom narodu. Vođen tim osjećajima tako je 1939. kupio Hotel Liku u Gospiću (konjušnicu za vrijeme Austro-Ugarske) koji se nalazio preko puta crkve Navještenje Blažene Djevice Marije. Moja mama saznala je imena trojice Vlaha tzv. Srba koji su se namjeravali uključiti u nadmetanje za kupnju Hotela Like. To su bili gospićki Vlasi tzv. Srbi: Mihić, Potrebić i Dukić. Da ta vrijedna zgrada ne dođe u vlaško vlasništvo, uključio se u nadmetanje, pobijedio i kupio hotel.

Mi, živi potomci Ilije Bogdanića nasljednici smo njegove imovine. Od tragičnih događaja nakon sloma NDH minu puno godina. Za Titova režima nasilno smo razvlašteni. Nažalost, do sada vlast Republike Hrvatske ništa nam nije od naše imovine vratila.

Marija Mica, sestra moga oca, kao i otac bila je zaposlena kod djeda Ilije. Puno i naporno su radili obavljajući različite poslove u razgranatim djelatnostima kojima se bavio pokojni djed.

Poslije rata ostala je živjeti u Zagrebu. S njom je živjela njena mama, moja baka Magdalena. Svu imovinu su im oduzeli. Kasnije su im nešto vratili da mogu preživjeti.

Mome ocu krsno je ime Delimir. Od milja su ga zvali Delko i pod tim imenom je poznat. Završio je visoku komercijalnu školu u Karlovcu, a kasnije i konjaničku školu. Sve to u Kraljevini Jugoslaviji. Sve do rata radio je na imanju svoga oca. Bio je privatni poduzetnik, nije bio zaposlen u državnim službama. Veliki je bio Hrvatina i za Hrvatsku je radio sve moguće i nemoguće. Aktivno je sudjelovao u borbi za hrvatsku slobodu od Ličkog ustanka do tragične pogibije. Nije sudjelovao 1932. u napadu na žandarmerijsku postaju u Brušanima.

Tata se uključio u ustaški pokret. Kada se priključio ustašama u Otočcu, premješten je u Gospić. Zašto je iz Otočca premješten u Gospić nije mi poznato, premda je u Otočcu bio potreban, jer je Otočac pao u partizanske ruke. Premješten je vjerojatno zbog vojnih razloga. Mama se za tatom preselila u Gospić. Stanovali smo u našoj kući u Prnjavorskoj ulici. Tatu su kasnije premjestili u Sarajevo, braniti Bosnu. Mama je pošla za njim i u Sarajevo, tako sam ja živjela u Otočcu, Gospiću, Sarajevu i Zagrebu, prema tome gdje je tata služio Domovini. U ustaškoj vojnici napredovao je do čina pukovnika. U Gospić se vratio 1943. Sestra Đurđica rodila se 22. travnja 1944., nakon njegova povratka, u našoj kući u Prnjavorskoj ulici u Gospiću. Tata je malo bio kod kuće, opterećen vojnim obvezama stalno je izbivao. Rijetko je dolazio kući na dan-dva.

Jednom je tata došao iz Gospića u Otočac, sa svojom pratnjom, svome tastu Zduniću. Talijani su ih u Otočcu zaustavili. Rekli su im da se po Otočcu ne mogu kretati, da je to zabranjeno. Tata im je odgovorio da je u svojoj državi i ne mogu mu

zabraniti slobodno kretanje Otočcem. Nastala je napeta situacija. Tata je razoružao Talijane i otišao tastu. Postupio je smiono, onako kako je on to samo znao. Talijani su opkolili tastovu kuću. Tražili su da se tata s pratnjom smjesta preda i pođe s njima u vojarnu. On nije htio, a Talijani to nisu mogli shvatiti. Talijani, kao i Nijemci, radili su što god su htjeli, kao isključivi gospodari. Sutradan je tata pošao u talijansko zapovjedništvo, tamo se s njima žestoko porječkao i svašta im je rekao. Čovjek je morao biti čvrst na nogama da ga ne sruše, a takav je bio moj otac.

Kad je Italija kapitulirala, partizani su pošli u Senj razoružati ih i zaplijeniti tenkove, automobile, benzin, oružje, streljivo i ostalu vojnu opremu. Partizani nisu trebali upotrijebiti silu, Talijani su im sve bez otpora dragovoljno predali.

Kako su partizani bili zauzeti razoružavanjem Talijana, tata je toga 14. rujna 1943. sa svojom postrojbom i uz potporu neke njemačke postrojbe iz Gospića pošao na vojni pohod u Otočac. Vojnici nisu znali kamo idu. Rekli su mi da je tata iznenadio partizansku posadu, ušao u Otočac i napravio pravi darmar. Ne znam puno o tome. Kažu da su se partizani razbježali i sakrivali po podrumima. Te partizanske junačine među kojima su bili visokopozicionirani djelatnici AVNOJ-a i ZAVNOH-a razbježali su se i posakrivali po svinjcima, kokošinjcima i podrumima. Tata ih nije našao jer nije ni znao da se okupljaju na zasjedanje ZAVNOH-a. Da je to znao, pohvatao bi ih i samo Bog zna kakav bi bio daljnji tijek borbe za Hrvatsku. O tom pohodu ne znam puno. Čula sam da su ustaše ušle u otočku bolnicu. Mama mi o tome nije pričala. Drugi su mi rekli da su u bolnici radile časne sestre.

O tatinom pohodu na Otočac pisao je Nikola Bićanić. Pokojni Vladimir Frković donio je u Argentinu taj Bićanićev uradak. Umnožio ga je i dao mi primjerak. Pročitala sam ga. Koliko sam upoznata, časne sestre oslobođene su optužbe pa mi izgleda da partizanske optužbe nisu istinite. Znam da je sestra Žarka Ivasić optužena, osuđena i strijeljana uz kapelicu Sv. Marije Magdalene na gospićkom groblju. Čula sam da u gospićkom groblju ima prekrasno uređen grob.

Tatin iznenadni upad u Otočac, uništenje vojne opreme, poniženje radi nespremnosti i kukavištva partizanske posade koja se razbježala, a još više pristiglih vijećnika AVNOJ-a i ZAVNOH-a, razbijesnila je partizansko vodstvo. U osvetničkom mahnitanju pobili su puno nevinih Otočana, među njima i kapelana Antu Žilavca, rodom Slovenca. Optužili su ih da su suradnici ustaša.

O tome je pisano u izbjegličkom tisku. Domobranski časnik Luka Gorjanović koji je došao u Argentinu, o tome je napisao knjigu. Izdao je tu knjižicu 1949. Opisao je sve naše borbe i zbivanja vezana za ratno razdoblje. U knjizi spominje Liku i moga oca. Knjigu je mama kupila od svoje sirotinje. Ne sjećam se Luke Gorjanovića. Mora da je rano umro jer je bio ratni invalid. Mama je knjigu darovala svome najstarijem unuku. O upadu moga oca u Otočac ništa više ne znam. Nisu ni za vrijeme Titove Jugoslavije o tom događaju puno pisali. Nastojali su zamagliti činjenice i lažno prikazati taj događaj. Hrvatska povijesna znanost jednom će o tome reći istinu. Znam da je u Otočcu bilo teško, jako teško kad su tamo bili Talijani, a naravno i jugoslavenski partizani. Tata je svoj život posvetio Hrvatskoj i borbi za njen opstanak. Umro je mučeničkom smrću.

Naše mame, nama mlađima, o ratnim zbivanjima nisu puno govorile. Više znam preko drugih ljudi koji su bili s tatom i koji bi mi nešto pohvalno ispričali o njemu.

Veronika Papić, časna sestra Sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog iz Frankopanske u Zagrebu, htjela se preko profesora Katalinića povezati sa mnom. Iz Buenos Airesa sam je nazvala i dugo smo preko brzoglasa razgovarale, to je bilo pred jedno dvije godine. O tatinom pohodu na Otočac i zbivanju u otočkoj bolnici nemam pravih obavijesti i podataka. Bila sam premalena i sve što znam čula sam od drugih ljudi o upadu moga oca u Otočac 14. rujna 1943. Pri rijetkim dolascima kući tata nam nije o ratnim zbivanjima pričao.

Mamina sestra Mara, bila je najmlađe dijete. Studirala je pravo u Zagrebu. Pred slom Nezavisne Države Hrvatske došla je roditeljima u Otočac.

Za Uskrs 4. travnja 1945. mama je s nas dvije nejake kćeri boravila kod bake u Otočcu. Tata je prolazio kroz Otočac i navratio k nama. Dovezao se džipom. Mama kaže da je bio dva sata s nama. Moja sestra Đurđica bila je već malo porasla. Tata ju je vidio kad se rodila, kada je došao kući na tri dana, a sad ju je zadivljeno gledao i rekao kako ne može vjerovati da je to ono njegovo dijete. Oprostio se s nama i otišao negdje k svojim vojnicima i više se nismo vidjeli.

Strah pred podivljalim partizanima bio je golem. Ljudi su bili uspaničeni. Autobusima su prevozili ranjenike u Senj pa dalje do Rijeke i Trsta u Italiji. I nas su smjestili u jedan autobus. S nama je u progonstvo pošla mamina sestra Mara. Mama je malenu kćer Đurđicu zamotala u jastuk. U našoj pivovari je otvorila blagajnu (sef) i uzela ono nešto novaca što ga je tamo bilo. To nam je bilo sve. U Senju su nas primili dobro. Dočekao nas je mamin rođak Drago Žubrinić, veliki župan u Senju. Iz Senja smo krenuli u Rijeku. Tamo nas je primio tatin prijatelj Baričević. Iz Rijeke smo u velikoj koloni vozila krenuli u Trst. Bez nekih većih teškoća stigli smo u Italiju. Mama je mislila da ćemo u Italiji ostati 8 do10 dana, dok se opće stanje ne smiri. Eto, nažalost, platili smo golemu cijenu i podnijeli veliku žrtvu.

Najednom 15. svibnja 1945. završio je rat i pitali smo se što sada? Po volji i milosti Božjoj živjeli smo 6 mjeseci u Italiji lutajući amo-tamo u grčevitoj borbi za opstanak. Mama s nas dvije malene kćerke i mamina sestra Mara skrivali smo se po tavanima.

Sastajali smo se s drugim Hrvatima, s Nikicom Murkovićem, sucem iz Perušića, Madom Hunjet iz Gospića i njenom sestrom Đurđicom, udanom za Danu Crljena. Svatko je spavao tamo gdje bi ga netko primio. Bilo je jako teško, nismo imali talijanske isprave, kojima bismo stekli pravo na rad i podizanje hrane.

Jedne noći u Trstu, u sobu koju je mama iznajmila za nas, upali su vojnici i policajci. Popisali su nas za povratak u Jugoslaviju. Usnula sestra Đurđica probudila se i tako se jako rasplakala da se jedan smilovao i rekao neka ostanemo do jutra pa će nas se sutra riješiti. Gazdarica je vikala na njih neka izlaze iz njene kuće jer ne može dopustiti da dvije žene s dvoje male djece izbace na cestu i s ono malo stvari koje su imale upute u neizvjesnost u Jugoslaviju. Stalno je bilo takvih problema.

Glad je bila velika. Mama bi pošla u selo i za zlatni prsten kupila jedno-dva jaja i malo vodom razrijeđenog mlijeka. Kuhali smo što bismo u onoj oskudici nabavili. Od cikorije smo kuhali nezaslađenu crnu kavu. U borbi za preživljavanje, mama je založila svoj zlatni nakit: vjenčani prsten, lančić, križ, naušnice i drugo, dobiveno od tate. Isto tako to je uradila i teta sa svojom zlatninom. Za golo preživljavanje svakodnevno smo se borili.

Kako u svakoj državi iza rata bude strašno, tako je bilo i u Italiji. Sve je bilo prljavo, puno buha, stjenica i svraba. Svega je bilo. Sjećam se kako su nas odveli u neku tvrđavu. Tamo su nas nekim mastima mazali radi svraba. Nismo se imali gdje oprati. Mama bi nas kupala na fontani na ulici. Bilo je to doba patnje i bola. Strašno, strašno, prestrašno!!

Sudac Murković je rekao da ovako više ne možemo. Moramo potražiti neku internacionalnu ustanovu za naš prihvat. Tako smo pronašli kamp Fermo. Dok smo došli do kampa, doživjeli smo velike neprilike. Putovali smo iz grada u grad različitim vrstama prijevoza. Sjećam se nekih kamiona natovarenih kožom. Smjestili smo se na te kože čvrsto se držeći. Čekali smo cijeli dan da kamioni krenu. Nekako smo uspostavili vezu s kampom Fermo. Poslali su kamion po nas.

U logoru Fermo popisani smo u tri liste :

1. bijelu listu, za civile bez ikakve političke veze,
2. sivu listu, za muškarce, žene i njihovu djecu koji su imali političke veze s NDH. Na toj listi bile smo majka, sestra i ja,
3. crnu listu, za ljude iz sustava NDH.

Za nas s popisa nije bilo nikakve sigurnosti, naročito za one s treće liste. Preko noći ljude bi uhićivali, izručivali Jugoslaviji ili odvodili u zatvore u Rim (Regina coelis).

Jedna velika skupina je pobjegla iz zatvora, a to je mislim negdje opisao prof. Kazimir Katalinić.

Sjećam se da su se naši ljudi skrivali izvan logora i spavali na drveću.

Mnogi su došli u Argentinu pod lažnim imenima. U Fermu smo bile oko dvije i pol godine.

Družili smo se s hrvatskim obiteljima, kao na primjer Sredl, Ducmelić, Hranilović, Stegnar, Krpan, Ramljak i drugima.

Bilo je dvije tisuće osoba u tom našem logoru, jako puno obitelji. Svi smo bili zajedno, tako smo i spavali u tim golemim nastambama. Poslije su nam napravili paravane od platna učvršćena na drveni okvir. Bili su visine oko 2 metra. Tako smo dobili mali intimniji obiteljski kutak. Imali smo ležajeve sa slamaricama. Nastambe smo uredno održavali. Vladao je red. Radi dezinfekcije prale su se nastambe skoro svaka dva tjedna. Tu je hrvatski narod pokazao što je i kakav je. Ni iz čega, u krizi, neimaštini i očaju stvoren je mali vrtić, pučka škola, srednja škola i učili se jezici. Osnovali smo stolarsku radionicu i krojačnicu. Ispomagali smo se, gajili zajedništvo i osjećaj pripadnosti.

U kampu Fermo bilo je više naših svećenika. Tu je bio i naš poznanik i Gospića, svećenik Bujanović. Zvali smo ga pop Jole. Dolazio je k nama kući u Gospiću. Bio je veliki župan. Mama bi govorila tati: „ Delko, Delko pusti Jolu svećenicima". Tata bi odgovarao neka se malo strpi, vratit će se Jole k svećenicima kada se Hrvatska učvrsti. Dolazio je pop Jole k nama i u Argentinu. Oženio se i sa ženom Adelom otišao u Australiju. Čula sam, kada su ostarjeli prodali su stan i otišli u dom za stare osobe. Svećeniku u Adelaidi nudili su arhivno gradivo. Ovaj nije to preuzeo. Gradivo je ostalo u stanu i novi vlasnik ga je bacio. Šteta!

Ni ja ne znam kako će moje arhivno gradivo biti sačuvano. Nadam se da će je čuvati moja kći kao obiteljsku ostavštinu. Znate, mladi imaju osjećaj za Hrvatsku iz priča nas starih. Većina ih nije bila u Hrvatskoj. Nisu se napojili predivnim hrvat-

skim krajolicima, udahnuli hrvatski zrak i čuli živu hrvatsku riječ. Žive u tuđem svijetu koji je njihova domovina. A znate onu: „Daleko od oka, daleko od srca". Ne znam, bojim se da će se sve razvodniti. To je stvarnost, to je istina, sve će se rastopiti i iščeznuti. Ako arhivno gradivo ne bude sačuvano na jednom mjestu, razvući će se i zagubiti.

Normalno bi bilo da Republika Hrvatska preko svojih institucija pokrene prikupljanje arhivnog gradiva u iseljenoj Hrvatskoj. Kako Republika Hrvatska to neće uraditi, to bi jedino mogla obaviti naša Crkva! Hoće li?

U logoru Fermo saznali smo o tragičnoj sudbini maminih roditelja i djeda Ilije. Kada smo mi iz Otočca otišli, taj dan ili sutradan, partizani su mamine roditelje ubili na stravičan način negdje oko njihove kuće u Otočcu. Baku Mariju su noževima srezali i izboli. Strašno! Umrla je držeći krunicu u ruci. Bila je velika kršćanka, svakodnevno se pričešćivala. Nisu dopustili da ih pokopaju u groblju, isto kako je to bilo u Gospiću i ostalim mjestima. Jedne noći bez mjesečine neka prosjakinja koja je dolazila baki, a ova bi joj uvijek nešto dala, i jedna naša rođakinja, zamotale su mrtva tijela bake i djeda u plahte i krišom ih pokopale izvan ograde otočkog groblja. U groblje nisu smjele. Nakon 15 godina, njihova najstarija kći Julka, preko suda je pokrenula postupak neka se utvrdi zašto su njena majka i otac ubijeni bez ikakve presude i zašto im je uskraćeno pravo da ih pokopaju u otočkom groblju. Njena upornost bila je nagrađena. Dobila je dozvolu da roditelje ekshumira i pokopa u groblje.

Djeda Iliju partizanska je vlast uhitila po ulazu u Gospić 4. travnja 1945. i nakon mučenja zavezana za zaprežna kola, vukla i strijeljala negdje oko Gospića. (Svjedoci kažu da je Ilija Bogdanić strijeljan kod svoje kuće u Prnjavorskoj ulici).

Iz logora Fermo nas su premjestili u Banjoli. U logoru Banjol izdali su nam osobne isprave za useljavanje u Argentinu. Podvrgli su nas i detaljnim zdravstvenim pregledima. Samo su se zdravi mogli useliti.

U Argentinu smo primljeni jer je Eva Peron, žena predsjednika Argentine Perona, doputovala u Vatikan tražiti zdrave i sposobne radnike za useljavanje u Argentinu, ljude koji će htjeti raditi. Bio je zaključen ugovor između Argentine i Svete Stolice za useljavanje izbjeglica. Tako smo se preko Crvenog križa uselili u Argentinu. Iz drugih država također su useljavani u Argentinu.

Naša skupina se 31. prosinca 1947. ukrcala na brod Santa Cruz. Putovali smo 21 dan tim derutnim brodom do Argentine. To je bio panamski brod izvan upotrebe. Malo su ga dotjerali i poslali po nas. Kada su naši ljudi ulazili u brod, imala sam tada 7 godina, govorili su: „Bože u Tvojim smo rukama, ovaj će se raspoloviti na sredini oceana". Hvala Bogu, stigli smo u Buenos Aires 21. siječnja 1948. Naši franjevci zakupili su veliku kuću. Znali su da dolazimo i da nemamo kuda. To je bilo u gradu Buenos Aires, zvali smo svi to Monte jer se nalazila u ulici Monte. Prva dva tjedna bili smo u emigrantskom hotelu na Retiru dok su nam izdali isprave. Kada smo ih dobili, dopušteno nam je bilo da odemo iz hotela. Gotovo 90% nas je otišlo u Monte. Smjestili smo se kako smo mogli. Bilo je puno soba. Tu smo živjeli godinu i devet mjeseci. U jednoj sobi smo živjeli Domagoj Vlahović, njegova mama Marija i njegov brat Ante, moja mama, moja teta i nas dvije sestre. Svi smo imali krevete. Živjeli smo u tom tijesnom prostoru skladno. Poštivali smo jedni druge i pomno pazili da ne narušimo intimnost svakog od nas. Gore na

terasi bile su sobe za neoženjene muškarce. Ljudi su počeli tražiti posao, zapošljavati se i raditi ono što su mogli i kako su mogli. Mamin brat Ivan Zdunić rekao je mami neka se za živu glavu ne zapošljava. Velika smo joj briga nas dvije malene. Rekao je da nije samo Delkov šogor, već su i prijatelji, te da će se on brinuti za mamu i nas djecu. Mama se ipak zaposlila u tvornici bakelita. Posao je bio naporan i štetan za zdravlje. Radilo se pod maskama i morali su iz zdravstvenih razloga popiti litru mlijeka na dan. Prsti su joj bili ozlijeđeni od takva rada. Mama je tu radila dok je nisu otpustili. Kad su je otpustili, gorko je plakala. Nije se predavala. Kupila je šivaći stroj i naučila šivati. Šivala je konfekciju za neku veliku trgovačku kuću. Poslije je izrađivala pulovere kao većina Hrvata.

Odmah 1948. otišla sam u internat kod časnih sestara jer sam prispjela za školu. Teta Mara čuvala je moju sestru Đurđicu od 3 godine. Kod časnih sestara milosrdnica bila sam od 7. do 18. godine. Tamo sam završila sve škole, naučila svirati glasovir, samo što nisam postala časna sestra. Studirala sam ekonomiju. Zaposlila sam se pa nisam završila studij. Radila sam u banci. Tamo sam upoznala moga muža Pierra Manuela Echepetelecu. On je bio Baskijanac, rođen u Francuskoj. Doselio je u Argentinu 1950. Vjenčali smo se i u braku proveli 36 godina do njegove smrti. Bio je direktor banke, završio je studij ekonomije. Bio je vrlo načitan, obrazovan i inteligentan.

Imam jednu kći i dvoje unučadi. Kćeri je ime Marija Gabriela. Diplomirana je inženjerka arhitekture, dobro govori hrvatski. Unuka se zove Marija del Pilar, a unuk Juan Manuel.

Sestra Đurđica živi u Argentini. Udana je za Argentinca imenom Arnaldo Soto. Oboje su živi. Imaju petero djece, dvije kćeri i tri sina: Pablo Delimir, Javier, Cecilia Ana, Adrian i Maria Fernanda, osmero unučadi: Alvaro, Bautista, Francisco, Maria Jesus, Maria del Rosario, Facundo, Fatima i Lourdes i deveto je na putu.

U početku nisam znala ništa o svome ocu. U uredu je radio sa mnom Vjekoslav Perinić. Vjerojatno ste čuli za njega jer je Republici Hrvatskoj darovao kolekciju lutaka. Radi svojih lutaka putovao je svijetom. U Sjevernoj Americi u razgovoru je spomenuo da radi s kćerkom pukovnika Delka Bogdanića. Rekli su mu da poznaju čovjeka koji zna dosta toga o obitelji Bogdanić. Taj čovjek mu je ispričao da se tata pred OZNOM i KNOJEM sklonio u Velebit. Bio je izdan i izvršio je samoubojstvo. Njegovo tijelo bilo je izloženo u Kosinjskom Bakovcu, a potom u Gospiću na sudskim vratima. Tijelo je bilo razneseno bombom. Tri dana tijelo mu je bilo izloženo. Učenici svih škola i Gospićani morali su ga doći gledati. Dovodili su i zatvorenike da ga prepoznaju. Mamina sestrična rekla im je da to nije Delko, a kada je došla kući plakala je i govorila: Jest, jest, to je Delko! Premda mu je manjkao prst i zubi, a skrivajući se živjeli su kao životinje, zarastao je u bradu, prepoznala ga je.

Jednom kovaču naredili su da tatino tijelo negdje odnese i pokopa, te da nitko ne smije znati gdje mu je grob. Naredbu je izvršio, samo je na grob navalio veliki kamen da bi se po njemu jednom grob mogao pronaći. Nažalost, nikakvih saznanja nemam o tom kovaču, a ni o tatinom grobu.

Na tu vijest bili smo svi potreseni, a mama je bila očajna. Kada se za mjesec-dva oporavila, napisala je pismo tom čovjeku iz Sjeverne Amerike. Znala je jako lijepo pisati. Na pismo nije dobila odgovor. Nakon godinu dana Vjekoslav Perinić ponovno putuje u Sjevernu Ameriku. Doznaje da je UDBA ubila tog čovjeka pa radi toga

mama nije ni mogla dobiti odgovor na pismo. Ne znam kako se zvao taj čovjek i u kojem je gradu SAD-a živio, a i Perinić je umro.

Bila nam je grozna spoznaja da je tata izvršio samoubojstvo kako im živ ne bi pao u ruke. Preko Ivana Vukića, koji piše o našoj nedavnoj krvavoj i tragičnoj povijesti, spojila sam se s gospođom Rožom Šporčić. Nazvala sam je i u telefonskom razgovoru mi je rekla: „Delka Bogdanića upoznala sam kao mlada djevojčica od 10 godina. Moj otac Mate Pleša bio je domobranski vodnik. Sakrivao se od progona partizanske vlasti. Oko mjesec dana skrivao se sa skupinom pukovnika Delka Bogdanića. U Delkovoj skupini bilo je više domobrana i ustaša. Kako je vrijeme prolazilo, neki su u potjerama ubijeni, a neki bi se predali. Poneki su bili pošteđeni od progona i nastavili su živjeti civilnim životom kod kuće. Među njima je bilo i onih koji nisu mogli izdržati pritisak OZNE, pa su postali njeni suradnici i izdavali su dojučerašnje suborce."

U Delkovoj skupini tako je bio i ustaša iz Kosinjskog Bakovca Grga Grgurić. Priključio se skupini s nakanom da OZNI dojavljuje što Delko smjera.

Bila sam malena i spretna djevojčica. Mama mi je davala hranu i vodu da je, skrivajući se pred krvožednim partizanima, kroz šipražje odnesem tati i pukovniku Delku. Kasnije, kada se stanje malo smirilo i kada smo osjetili da tati ne prijeti smrtna opasnost, vratio se kući. Bio im je sumnjiv i stalno je bio pod prismotrom on i svi mi ukućani. Unatoč tome, ja sam i dalje po tatinom i maminom nalogu nastavila nositi hranu i vodu pukovniku Delku i njegovoj skupini. Glad i svaka druga neimaština bila je velika. Partizani su opljačkali selo, ostali smo bez ičega, kao crkveni miševi. Od ono malo što smo imali, odvajali smo dio za naše nevoljnike koji su se skrivali u šumi. Hranu za njih donosili su nam i susjedi koji su znali da smo u vezi s pukovnikom Delkom.

Skupina pukovnika Delka se osipala. Za prezimiti s njim ostali su ustaše **Pave** i **Ivan**. Ne znam kako su se prezivali. Sjećam se da je Ivan bio visok, crne, kovrčave kose, a Pave je bio plav. Pukovnik Delko odlučio je zemunicu za prezimljavanje iskopati u vrtači blizu naše kuće, stotinjak metara od ceste. Rekao je da je tu u selu sigurnije nego u planini. Zemunicu su obložili šimlom, a potom dekama i biljcima koje su dobili od seljana. Za zemunicu je znao tata i mi ukućani, ne znam je li još netko u selu.

Pukovnik Delko znao je krišom navratiti k nama u kuću. Jednom sam mu rekla, dok je objedovao za stolom, neka skine bombu s opasača. Odgovorio je: „Curo mala, ona je moja spasiteljica."

Glad nadvladava oprez. Pave i Ivan pošli su tražiti hranu od svojih poznanika koji su se prije skrivali s njima. Navratili su i do Ivana Špoljarića Brdara, Mile Špoljarića Lukina i Jose Podnara. Ivan je bio povezan s Martinom Pršom zadrtom komunjarom. Padala je kiša, pa je snijeg bio raskvašen. Dojučerašnji suborci rekli su Pavi i Ivanu neka odu prileći u štagalj dok kiša prestane i dok im pripreme hranu. Kada su nesretnici otišli odmorit se u štagalj, opkolila ih je OZNA i KNOJ koji su bili smješteni u Pilareve kuće. Pave i Ivan su se predali. Vezali su im ruke. Batinali su ih. Ivanu su rezali lice i derali kožu. Bio je čvrst i ništa nije odao. Svukli su ga do pojasa i bosog po snijegu preko polja odveli prema Dragnuši, koja pripada Pazariškom Bakovcu. Lijevo od Dragnuše u šumi su ga ubili. Kada je snijeg okopnio, pastiri su našli njegovo truplo.

Pavu su slomili, pod mukama je pristao pokazati gdje se krije pukovnik Delko Bogdanić. Doveo ih je do zemunice. Vojnici su opkolili vrtaču u kojoj je bila zemunica. Bilo ih je mnogo, stojeći jedan do drugog, izgledalo je kao da su u kolu. Pave je povikao: „Gospodine pukovniče, izađi, ništa Ti se neće dogoditi!". Bila sam vani i čula sam taj poziv. Pukovnik je provirio iz zemunice i naglo se povukao unutra. Nakon toga čuo se prasak bombe kojom se je raznio. Postalo mi je jasno zašto je bomba njegova „spasiteljica".

U raskomadano pukovnikovo tijelo vratili su utrobu i držeći ga za noge izvukli iz zemunice. Ostala su u zemunici njegova jetra koju je poslije neki pas lutalica odnio. Pukovnika su utovarili u volovsku zapregu moga djevera. U pukovnikov bombom raznesen trbuh, posjeli su vezana i izbezumljena Pavu. Djever ih je odvezao na plac u Kosinju. Pokupili su i krvave deke i biljce. Pukovnika Delka su objesili na lipu, a deke i biljce su razastrli po zidu uz put do crkve. Oznaši su govorili ženama koje su išle u crkvu neka uzmu svoje pokrivače. Zgrožene događajem nisu htjele ni pogledati na tu stranu, već su skamenjene išle na misu. Slijedeći dan pukovnika Delka, i Pavu još živa, prevezli su u Gospić. Pričalo se da je i tamo Delko bio izložen danima, kako bi još više zastrašili Gospićane koji su ionako groznim zločinima bili isprepadani. O sudbini Pave ništa ne znam.

Nakon samoubojstva pukovnika Delka, uhitili su tatu. Tukli su ga u kući i u kući Ivana Klobučara Jolina, gdje je bila smještena OZNA. Mama je slušala ta krvoločna mučenja i divljačka batinanja oca. Iz Gornjeg Kosinja odveli su ga u zatvor u Perušiću. I tamo su ga mučili. Ruke vezane žicom nabrekle su mu, i žica mu se duboko zarezala u njih. Spasile su ga tri Vlahinje, sestre Soka i Koka i njihova susjeda Boja iz sela Krš kod kosinjskog mosta. Svjedočile su u Perušiću da je otac nevin, te da nikom nije ništa nažao napravio, štoviše, mnogima je pomogao. Nakon suđenja pušten je na slobodu. Zatvor i batinanje narušili su mu zdravlje. Mlad je umro, u šezdesetoj godini života."

Pripomena pisca članka: zemunica pukovnika Delka Bogdanića nalazi se na 605 m n/m i na položaju S 44° 42,572' i I 15° 07,966'

Prije nego što sam od gospođe Rože Šporčić u tančine saznala o smrti svoga oca, posredstvom gospodina Ive Livljanića iz Zadra koji je bio je diplomat 6 godina u Rimu, a kasnije u Čileu, doznali smo o tragičnoj smrti oca. Njegov šogor radio je u hrvatskom arhivu u Zagrebu nakon Domovinskog rata. On nam je javio da tata nije izvršio samoubojstvo već da su ga oznaši ubili te da su potom proširili glasine da se sam ubio. Navodno, tako to piše u tajnim spisima.

Tata je viteški poginuo, ubio se da zlotvorima ne padne živ u ruke, da se na njemu ne iživljavaju. I u smrti je pobjednik, jer zlotvori napojeni mržnjom nisu mu oprostili doživljeni poraz i poniženje prilikom vojnog tatinog pohoda na Otočac. Kada se o hrvatskoj povijesti bude pisala istina, moj otac dobit će počasno mjesto u njoj.

U Hrvatskoj sam bila 1994., nakon 50 godina. Kada smo na Uskrs 4. travnja 1945. izbjegli iz Hrvatske, nisam imala ni punih 5 godina, a sestra Đurđica tek 11 mjeseci. Hvala dragom Bogu, imale smo mogućnost da nas tri posjetimo Hrvatsku, mama, sestra i ja.

Mama je svoj život posvetila sestri i meni i poslije unučadi i praunučadi. Nikada se više nije udavala i ostala je vjerna i dostojna udovica svog Delka. U iseljeništvu,

osim što je puno radila da bi preživjela, uvijek je sudjelovala u raznim aktivnostima naših hrvatskih društava. Bila je član Hrvatskog pjevačkog zbora „Jadran", imala je lijep alt i ponekad bi na koncertima pjevala solo.

Pohađala je društvo „Irena Javor", ženski ogranak Hrvatskog Domobrana u Buenos Airesu koji se brinuo za bolesne i nemoćne Hrvate.

Bila nam je uzor i podrška. Sa 95 godina, 8 veljače 2012, pred zoru, zaklopila je svoje oči i otišla u vječnost. Zadnjih šest godina nakon srčanog napada, živjela je sa mnom.

Teško je bilo biti progonjen, bez oca odrastati u stranom savjetu. Žrtva moga oca i naših obitelji Bogdanić i Zdunić, ugrađena je u temelje Republike Hrvatske. Svoj križ za Dom i Narod ponosno nosim.

Magda Bogdanić s majkom Anđelkom Anđom Zdunić Bogdanić, kćeri Mariom Gabrelom i unukom Mariom del Pilar

"SANTA FE"
(ARGENTINA)

INSTITUTO ARGENTINO DE PROMOCION DEL INTERCAMBIO

SANTA CRUZ

DELEGACION ARGENTINA DE INMIGRACION EN EUROPA

Decreto Nº 20.707/946

Sede en ITALIA

BENEFICIADO

Nº 504

FICHA INDIVIDUAL

Apellido y nombre: BOGDANIC ANGELKA ZDUNIC DE

Nacido el 13 / 2 / 1917, en OTOCAC

Nacionalidad actual: CROATA

Estado civil: CASADA

Sabe leer? SI

Sabe escribir? SI

Religión: CATOLICA

Ocupación u oficio:
- Agricultor
- Artesano - Especialidad
- Obrero - Especialidad: QUEH. DOM.

Observaciones

Padre: MARTINO

Madre: BLANDIC MARIA

Esposo: MILAN

Hijos: MAGDA Y GIORGINA

—PARA EL INTERESADO—

Documentos presentados:
- Identificación: COMITE'INTER.C.R. ROMA 36378 DE 20/12/1947
- Certificado de Buena Conducta, expedido por

Documentos anexos

Examen Antropométrico:
- Peso:
- Talla:
- Cabello:
- Ojos:
- Nariz:
- Cutis:

IMPRESION DIGITO PULGAR DERECHO

Examen Médico:
- Ficha Nº
- Médico: Dr.

Bogdanić Anđelka

Firma del interesado

PERMISO DE LIBRE DESEMBARCO:

El Delegado Argentino de Inmigración en Europa, que suscribe, extiende el presente documento, válido para ingresar a la República Argentina.

Fecha: NAPOLI 20/12/1947

Firma

Putovnica Anđelke Anđe Zdunić Bogdanić
i kćeri Magde i Đurđice

Tragedija Josipa Frkovića, studenta i unovačenoga hrvatskog vojnika

Pred nekoliko godina usmeno su mi se obratili čelnici HRVATSKOGA OBRANBENOG REDA zamolbom da pokušam u Gospiću i njegovoj široj okolici pronaći rodbinu Josipa Frkovića, hrvatskog vojnika, unovačenoga studenta prava koji je mučki ubijen u proljeće 1942. u Srbu. Pobunjeni Vlasi tzv Srbi, pripadnici četnika, mučki iz zasjede napali su kamion u kojem je bila Frkovićeva postrojba. Frković je uspio pobjeći i doći do Srba gdje je ubijen i pokopan. Poznat im je gdje je grob Josipa Frkovića, pa žele pomoći rodbini da ga ekshumira i pokopa u svoje groblje.

Svi pokušaji da nađem rodbinu ubijenog ostali su bezuspješni. Kako prezime Frković nije vezano samo za Gospić, možda je pokojnik iz nekoga drugog kraja.

Nedugo nakon toga o istom problemu, telefonski me nazvao dr. sc. Mato Artuković. Ponovno sam proširio potragu za rodbinom ubijenoga Josipa, ali opet bezuspješno. U zadnjem razgovoru, dr. Artuković i ja razmijenili smo mišljenje da se podaci o pokojniku mogu možda naći na Pravnom fakultetu u Zagrebu.

No, ovim potraga za rodbinom ubijenog Josipa Frkovića nije prestala. Obratio mi se predsjednik HDPZ-a gospodin Alfred Obranić kratkim pisamcem, kojem je bilo priloženo pismo gospođe Marije Bodrožić Stojsavljević, a bilo je u svezi pokojnog Josipa Frkovića. Zanimljivo pismo gospođe Marije doslovno prepisujem prema izvorniku.

Slav. Brod
5. 4. 2013. god.

Za rubriku „Dokumenti sjećanja i svjedočenja"

Poštovani gospodine Obraniću,

Želja mi je upoznati Vas osobno jer sam o Vama, od moga ujaka Ljube Brdara i bratića Zdravka Brdara, čula cjeli Vaš životopis – odnosno životnu kalvariju.

Naime, razlog mog obraćanja Vama je duboko proživljena sudbina izvjesnog hrvatskog vojnika iz rata 1941– 45, koji je svoj mladi život završio tragično.

Govorim Vam o Frković Josipu, rodom iz Gospića – studentu prava na univerzitetu Zagreb, koji je na relaciji Knin Gospić, a na cesti iznad Srba (Srbski klanac) tipičnom „saćekušom" napadnut pun kamion vojnika od kojih je jedino on preživio.

Dogodilo se to u proljeće 1942. god. imao je samo 21 godinu. Egzekutori punog kamiona hrvatskih vojnika bili su Đoko Jovanić, Milan Žeželj, Danić Damjanić, izvjesni Mileusnić, također Batinica (ne znam im imena).

Vojnik Frković bježao je kroz šumu hrastovu dokopavši se nažalost do u SRB do prvih kuća.

Slijedio ga je Dušan Mileusnić koji ga je i ustrijelio. Pred kućom Đure Stojsavljevića (Stošljevića) pao je pokošen. Gosp. Đuro istrčao je iz kuće i vidio živog četnika i mrtvog vojnika, maknuo je dečka s ceste i pokopao ga sam u gaju iza svoje kuće 50-tak metara od ceste.

I danas (ako ikoga zanima), ja osobno znam gdje je grob i mogu ga točno locirati jer mi ga je moj pok. svekar pokazao.

Moguće je da i danas netko od obitelji traži ili se nada nekoj informaciji.

Bila bi sretna kada bih čula da sam pomogla da mu se kosti dostojno sahrane a ne da počiva tamo gdje ne pripada.

U nadi da će se to i dogoditi, o svemu me molim Vas izvjestite, a za dodatne potrebne informacije bit ću Vam na raspolaganju.

Srdačno Vas pozdravljam, uz moje duboko poštovanje.

Marija Bodrožić-Stojsavljević

ul. Kumičićeva 33
35000 Slav Brod
tel: 091 – 7346599

Razgovarao sam s gospođom Marijom i izvijestio je da su i drugi preko mene pokušali pronaći rodbinu ubijenog Josipa Frkovića, nažalost, bezuspješno.

Bila je razočarana. Poslala mi je pismo u čijem prilogu je shema položaja groba ubijenog Josipa Frkovića, koju je svojeručno nacrtala.

Pismo i shemu groba prenosim kako je u izvorniku.

Sl. Brod
13. 5. 2013. g.

Poštovani!

Nemalo me iznenadila Vaša informacija kako baš nitko ne traži pok. Frković Josipa, nestalog vojnika u Drugom svj. ratu.

Ono što zasigurno znam da je događaj od prije 70 godina istinit, da je tada sahranjen imenovani mladi hrvatski vojnik, i znam da je moj svekar meni govorio istinu, nikad mi ne bi lagao, ili pričao izmišljene događaje. To jednostavno nije sa njim spojivo.

Svatko u Srbu zna za grob iza kuće Stošljevića, no, oni o tomu sigurno neće htjeti ništa govoriti. Ja hoću.

No, tko god počivao iza kuće u gaju tamo mu nije mjesto, niti njegovim kostima - a ni duši.

Usput, ako je to uopće bitno, pokopan je u uniformi hrv. vojnika, a imao je u zubalu i zlatni zub. Sve bi se to moralo naći. U to sam uvjerena.

Učinite što god je u Vašoj moći. Molim Vas.

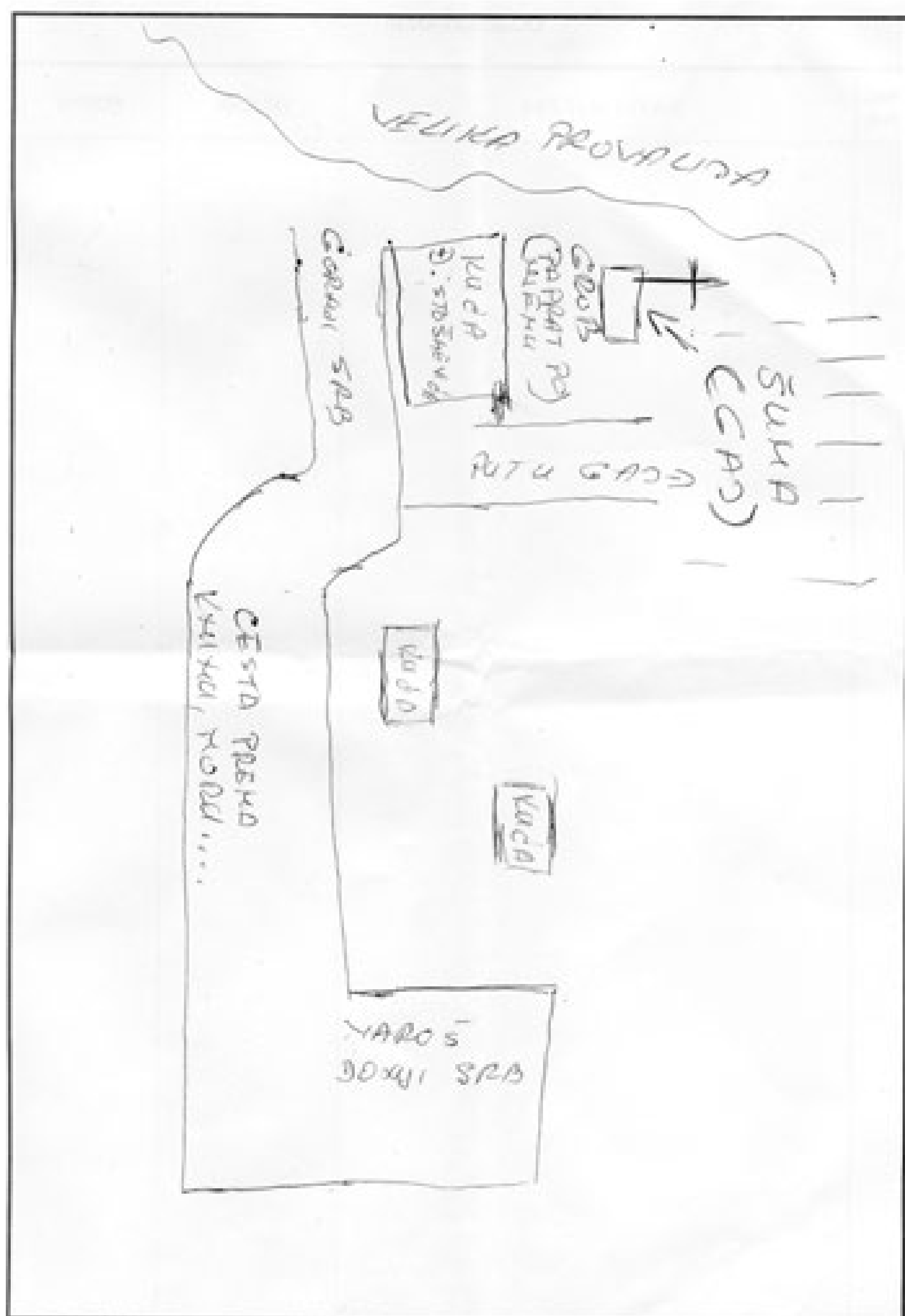
Bog Vas blagoslovio.

Pozdravlja Vas.

Marija Bodrožić-Stojsavljević

*

Rodbinu ubijenog hrvatskoga vojnika Josipa Frkovića nisam pronašao. Obraćam se čitateljima *LIKA plus.hr* da mi preko uredništva dojave moguće obavijesti o pokojnom Josipu Frkoviću. Bit ću im neizmjerno zahvalan.

Položaj groba Josipa Frkovića u Srbu

Popis jugopartizanskih i jugokomunističkih četničkih zločinstava nad Hrvatima u Dabru kod Otočca

Svjedoči: Anka Rukavina Horvatić

Strahotna stradanja Hrvata i moje obitelji u mome Dabru kod Otočca obvezuju me da svjedočim o mučeničkoj žrtvi mojih Dabrana.

Rodila sam se u Dabru 21. prosinca 1932. Moji roditelji, otac Tome rođen 1. siječnja 1907. i majka Lucija, rođena Šebalj 4. srpnja 1905. imali su nas četvero djece: Zorku, Marka, mene Anku i Ivicu. Zorka je rano umrla s navršenih dvije i pol godine života.

Do Drugog svjetskoga rata živjeli smo u Dabru. Otac je bio zemljoradnik, a majka krojačica. Uz šivanje i kućanske poslove, te brigu oko nas djece pomagala je ocu u poljodjelskim radovima. Živjeli smo životom imućne ličke obitelji. Posjedovali smo dosta zemlje i velike sjenokoše. Za vrijeme kosidbe kosilo nam je i do trideset kosaca. Imali smo također puno blaga.

No, kada je počeo Drugi svjetski rat i Domovinski rat, nestao je idilični seoski život. Povukodlačeni Vlasi tzv. Srbi u četničkim i partizanskim odorama izvršili su neviđen zločin nad Dabranima u Drugom svjetskom ratu, a četnici i jugovojska u Domovinskom ratu. Ubijali su muškarce odreda. Pobili su 86 Dabrana, zapalili nam i razorili kuće. Ono čeljadi što je umaklo jugopartizanskom i četničkom nožu, spas je našlo u izbjeglištvu. Moji su izbjegli u Otočac gdje smo stanovali kod Marice, udovice Jose Bogdanića kojeg su 1941. ubili četnici. Obje mnogobrojne obitelji, koje je rat zbližio, živjele su skladno u slozi, uzajamnom uvažavanju i ljubavi.

Brat Marko bio je stasit i za svoje godine vrlo razvijen. Kao trinaestogodišnjak prijavio se u ustaše. Da bi spasio nezreloga sina, otac je majku i njega poslao u Zagreb. Majka se zaposlila u nekome poduzeću gdje je šivala padobrane, a brat Marko odbio je posao na selu kod nekoga seljaka. Nije htio raditi na selu, već je zahtijevao da ga mama pusti u ustaše, a odbije li, onda će se prijaviti na rad u Njemačku. Marko je bio odlučan i tvrdoglav, a majka, da spasi sina, popustila je i pošla s njim u Njemačku gdje su se oboje zaposlili.

Tata je bio unovačen u ustaše. Kada su se Talijani 1943. povukli iz Otočca, prognani Dabrani vratili su se kućama. Punoljetni muškarci prijavili su se u 19. bojnu u Gospiću, kojom je zapovijedao Milan Mesić koji je kasnije poginuo u četničkoj diverziji na Janjču. U automobilu ga je raznijela podmetnuta protutenkovska mina. Tata je ubijen u povlačenju na Križnom putu.

Mamini roditelji, tatina mama, brat Ivica i ja živjeli smo s djedom i bakama, ujnom Ankom i s njezino četvero djece u našoj kući jer su njihovu četnici spalili. Četnici ili partizani našu su kuću opljačkali, povadili vrata, prozore i podove i odveli blago. Plijen su odnijeli u obližnja vlaška sela.

Brat Marko vratio se iz Njemačke na odmor. U Zagrebu ga je zatekla kapitulacija NDH pa se vratio kući u Dabar. Bio je odan domoljub, poginuo je u Domovinskom ratu. Mama se također željela vratiti kući. Čekala je u Münchenu putovnicu , ali veleposlanstvo NDH nije joj dalo putovnicu, štoviše, odvraćali su je od povratka jer je NDH kapitulirala.

Majka tri godine o nama nije ništa znala. Nakon kapitulacije Njemačke, ostala je tamo do kraja života, uzdržavala se radeći kao krojačica.

Nakon rata, izbjeglice u Njemačkoj organizirali su razna društva. Brojno hrvatsko izbjeglištvo među inim društvima osnovalo je i Hrvatski Oslobodilački Pokret-HOP. Mama se učlanila u HOP i bila je vrlo aktivna sve do smrti. Mirko Beljan bio je predsjednik HOP-a, tajnik Ante Antika Vukić, a moja mama blagajnica.

U Titovoj Jugoslaviji, prikladnijeg imena *srboslaviji*, za nas Hrvate život je bio izuzetno težak. Jedne Hrvate jugoslavenski komunisti preko svojih tajnih službi OZNE, UDBE, SDS-a i KOS-a represijom su slomili i pretvorili u poslušnike, bolje rečeno, komunističke janjičare. Drugi, najbrojniji, koji su prihvatili šutnju kao način otpora nasilnicima, prihvatili su svoj križ žrtve mukotrpno se boreći za preživljavanje. Treći, koji nisu mogli podnijeti srbovanje, odlučili su se za bijeg preko granice, a kasnije redovnim putem su odselili na Zapad i riješiti se jugokomunističkoga i srbočetničkoga zlosilja. I ja pripadam toj skupini. Pošla sam k mami u Njemačku 1955. uredovnim putem s putovnicom. Sastale smo se nakon 12 godina. Majka me dočekala na kolodvoru u Münchenu u društvu čelnika HOP-a, Mirka Beljana i Ante Antike Vukića. Bili su s njom jer su se pribojavali da joj zbog silnoga uzbuđenja ne pozli. Učlanila sam se u HOP i djelovala kao obični član. Sudjelovala sam u folklornim i kazališnim priredbama koje je osmišljavao Ante Antika Vukić.

Gostionicu sam otvorila 1964. Moja gostionica bila je okupljalište za mnoge izbjegle hrvatske domoljube. Djelovala sam humanitarno pomažući potrebitima. Hvala Bogu, ostvario se san nas domoljubnih Hrvata, imamo svoju Hrvatsku. Istina, taj san je još nedosanjan jer ovakva Hrvatska dotjerana do prosjačkoga štapa nije ostvarenje našega cjelovita sna. Mi ga i dalje sanjamo i vjerujemo u njegovo ostvarenje. Nadam se da će do kraja mojega života taj san biti ostvaren i da žrtva domoljubnih Hrvata, mojih Dabrana i moje obitelji neće biti uzaludna i obezvrijeđena.

Neizmjerno sam zahvalan gospođi Anki Rukavini Horvatić na njenom vrlo vrijednim i nevjerojatno točnim podatcima koje je čuvala u svojoj memoriji i dala nam ovo vrijedno svjedočenje.

Također sam zahvalan gospodinu Tomi Buriću koji je preko Matičnog ureda u Otočcu došao do točnih podataka za veći broj žrtva s popisa, te crkvenim djelatnicima koji su u crkvenim knjigama našli podatke za većinu s popisa.

Godinama nastojim naći svjedoke koji bi posvjedočili o hrvatskim žrtvama u Gackoj dolini, nažalost nisam uspio. Dobio sam samo tek lažna obećanja. Vrijeme je proteklo, svjedoci su pomrli i sjećanja ponijeli sobom. Doista teško mi je objasniti ovakvo ponašanje Otočana, zato sam posebno zahvalan prijateljima iz Dabra.

Nada umire zadnja, pa vjerujem da će popis hrvatskih žrtava za potrebe pisanja *Hrvatskog martirologija, popisa žrtava Drugog svjetskog rata i poraća* oteti zaboravu većinu hrvatskih žrtava na području Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Evo popisa Dabrana po svjedočenju Anke Rukavine Horvatić, dopunjenog podatcima iz Matičnog ureda Otočac, podatcima iz crkvenih knjiga i iz popisa dobivenog od gospodina Mile Krznarića.

Hrvatske žrtve iz Dabra tijekom Drugoga svjetskoga rata i poraća

1. **Ivica Bićanić** zvani Birtov (Birtović) iz Dabra, otac četvero djece: Marije, Ive, Mande i Kaje, seljak, zaklali ga četnici kod kuće 1942. godine.

2. **Petar (Pera) Bićanić*** Maćin**,** sin Marka i Kate, rođen 27.09.1902. u Dabru, nastanjen u Dabru 29, oženjen Jekom Smolčić, otac četvero djece**:** Mare, Kate, Jose i Marka**,** seljak, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).
   Sinovi Joso i Marko žive u Kanadi, kći Kate u Dabru, a Mare je umrla u Slavoniji.

3. **Mile Mila Bićanić** Pandurov**,** sin Marka i Mirijice, rođen oko 1922. u Dabru, neoženjen, seljak, hrvatski vojnik, ubili ga partizani 1945. na Križnom putu.

4. **Mile (Mila) Bićanić*** zvani Ćiba, sin Marka i Marije, rođen 12.07. 1901. u Dabru, nastanjen u Dabar 144, oženjen Mandom Bićanić, otac četvero djece: Marka, Kaje, Tome i Mare, seljak, hrvatski vojnik, ubili ga partizani 2. rujna1942. u borbi u obrani Dabra. U Dabru je i pokopan (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti). Njegov sin Toma živi u Nizozemskoj, a za ostalu djecu nema podataka.

5. **Marko Marke Bićanić*** Ćibin, sin Mile i Mande, rođen 03.04.1924. u Dabru, neoženjen, seljak, hrvatski vojnik, ubili ga partizani 1945. na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

6. **Stjepan (Stipe) Bićanić***Tadićev zvani Stevo Matin, sin Mate i Mande, rođen 10.02. 1909. u Dabru, oženjen Anom, otac četvero djece: Ive, Marije, Marka i Ane, seljak, hrvatski vojnik, ubili ga partizani 1945. na Križnom putu, zadnji put viđen u Sloveniji (rješenjem kotarskog suda Otočac R1-124 proglašen mrtvim).

7. **Mile (Mila) Bićanić***zvani Milanica Baćin, Ljuštinova Draga 27, rođen 13.09.1890. u Dabru, oženjen Jelom r. Kramarić. otac četvero djece: Luce, Kate, Mande i Milke, seljak, hrvatski vojnik, ubili ga partizani 07.05.1945. na Križnom putu.

8. **Marko Bićanić***Gazdin, sin Marke i Bare, brat Mile, rođen 02.01 1920. u Dabru, neoženjen, oružnik u Zagrebu u doba NDH, ubili ga 1945. partizani u Zagrebu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

9. **Milan (Mila) Bićanić***Gazdin, sin Marka i Bare, brat Marka, rođen 09.07. 1921. u Dabru, neoženjen, hrvatski vojnik, ubili ga partizani 1945. na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

10. **Marke Bićanić** Markinov, sin Markine i Marije, seljak, hrvatski vojnik, 1945., nestao u povlačenju.

11. **Marko Markica Bićanić** Maćanov, Pavin iz Drage, oženjen Pavom, Vlahinjom tzv. Srpkinjom, otac dvoje djece: Mile i Vlade, seljak, hrvatski vojnik, partizani ga 1942. masakrirali u Dabru. U žandarmerijskoj postaji uz njega mučili su i masakrirali Tomu Krznarića Cestara, Matu Smolčića Cekina, Maću Smolčića Cekinova, Miću Smolčića Vidina. Masakrirane, oderane kože, rasparanih trbuha i noževima zasječenih tijela polumrtve odvukli su na groblje i tamo ih ostavili. Kada su se talijanski vojnici povratili u Dabar, rodbini je bilo omogućeno pokopati ih.

12. **Mate Bićanić** Jurić, oženjen Sokom, a potom Mandom. Imao je šestero djece, sa Sokom Antu, Mariju, Ivu i Katu, a s Mandom Tomu i Anu, seljak, ubili ga 1942. četnici u Glavacama, kad je išao u Otočac. Za grob mu se ne zna. Dabranima je bio omogućen put u Otočac preko Škara i Glavaca, gdje su ih četnici sačekivali i ubijali.

13. **Mićo Bićanić** Pajin, hrvatski vojnik, poginuo.

14. **Iva Bićanić**, sin Marka i Marije r. Rajković, rođen 21. srpnja 1893., u Dabru, Lug 144. Nestao u ratu.

15. **Marko Bićanić**, sin Dane i Luce, rođen 11. studenoga 1904. u Dabru, Ljuštinova draga 240, oženjen Paulom r. Ljuština. Otac dvoje djece pokojne Luce r. 1939. i Lucije r. 1942. Ubili ga partizani 7. rujna 1942.

16. **Stipe Stipa Šebalj**, Deda, oženjen Jelom, otac troje djece: Juke, Dane i Mande, seljak, ubili ga 1944. partizani. Sa sinom Jukom u zaprežnim kolima krenuo je u šumu iznad Dabra sjeći ljeskovinu za plot. Na šumskom putu sačekala ih je partizanska zasjeda i pripucala na njih. Dali su se u bijeg, ali Stipa stariji čovjek nije bio brz pa se sakrio uz put iza kamena. Kada se pridigao da vide gdje su partizani, ubili su ga prostrijelivši ga kroz prsa. Sin Juka je s kolima uspio pobjeći.

17. **Dane Dana Šebalj*** Ćiće Dane, sin Stjepana (Stipe) i Jele, rođen 25.04. 1906. u Dabru, tri puta se ženio, prvi put Mandom, drugi put Francikom i treći put ženom zvanom Cure. Otac osmero djece: s prvom ženom ima Anu i Miću, s drugom Marka, Maru i Stipu, a s trećom Kaju, Jelu i Danu, koji nije bio rođen kad mu je otac ubijen. Bio je hrvatski vojnik, ubili ga partizani 1945. na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

18. **Petar Pera Šebalj*** Pera Jukin,(Ćakin), sin Juke i Ane, rođ. Smolčić, brat Mate, a unuk Stipe Šebalja, rođen 25.09. 1912. u Dabru, Lug 321; oženjen Ankom Bićanić, otac četvero djece: Juke, Katice, Marka i Blaže, hrvatski vojnik, ubijen 1946. kao križar iznad Škara. Ubio ga Dane Skenčić Crni iz Škara, zloglasni četnik, koji se prikrivao pod partizanskom odorom (rješenjem općinskog suda u Otočcu pos.br.21/69 proglašen mrtvim dana 18.09.1946.). Kći Blaža živi u Zagrebu, Katica u Banjoj Luci, a Juka i Marko su mladi umrli.

19. **Mate Mata Šebalj***Jukin, (Ćakin) sin Juke i Ane rođ. Smolčić, brat Pere Šebalja, a unuk Stipe Šebalja, rođen 05.10. 1922. u Dabru, Lug 321, neoženjen, kovač, hrvatski vojnik, strijeljan 22. srpnja 1945. u Gospiću (prema evidenciji Matičnog ureda Otočac umro 31.12.1945., mjesto smrti nepoznato).

20. **Petar Šebalj*** zvani Pepa, sin Dane i Mare, rođen 15.03. 1914. u Dabru, oženjen Katom Rajković, otac četvero djece: Luce, Mare, Kate i Mile, koji je rođen iza očeve smrti, hrvatski vojnik, ubijen 1945. u povlačenju (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti). Sin Mile u Domovinskom ratu je ranjen i teški je invalid, živi u Švedskoj.

21. **Mile Mila Šebalj*** Mitin, sin Stipe i Marije rođ.Smolčić, rođen 29.10. 1922. u Dabru, neoženjen, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

22. **Tome Rukavina**, sin Ivice i Mande rođene Krznarić, a otac svjedokinje Anke Rukavina Horvatić, rođen 1. siječnja 1907. u Dabru, oženjen Lucom Šebalj, otac četvero djece: Zorke, Marka, Anke i Ivice, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu. Djeca Ivica i Anka žive u Münchenu, a Marko je poginuo u Domovinskom ratu.

23. **Josip (Josa) Rajković*** Špirin, sin Marka i Lucije rođ. Bićanić, rođen 18.11. 1925. u Dabru, neoženjen, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

24. **Marko Rajković*** Špiro, otac Josin, dva puta oženjen, prvi put Lucom, a drugi put Mandom Rajković, otac šestero djece: s Lucom ima Maru, Milu, Josu i Ivu, a s Mandom sinove Marka i Peru, seljak, četnici ga 1942. zaklali kod kuće Ivice Bićanića u Dabru (u Matičnom uredu Otočac upisano mjesto smrti Dabar 120, 04.01.1943.).

25. **Marko Marke Rajković** Šojić, oženjen Marom, otac četvero djece: Marka, Mile, Marije i Cuke, seljak, partizani ga 1942. ubili na kućnom pragu u Dabru.

26. **Marko Rajković**, Marke Šojića, sin Marke i Mare, a brat Milin, otac sina Slave, hrvatski vojnik, ubijen 1945. pri bijegu iz zatvora u Gospiću.

27. **Mile Rajković**, Marke Šojića, sin Marke i Mare, a brat Marku, oženjen Marijom Krznarić, otac djeteta Ive hrvatski vojnik, ubijen 1945. na Križnom putu.

28. **Tadija Rada Rajković** Ćelin, sin Tome i Marije, rođen 19. veljače 1923.u Dabru, Lug 120, neoženjen, hrvatski vojnik, u Mesićevoj XIX. bojni, poginuo 7. travnja 1944.

29. **Filip (Pilja) Rajković*** Valin, sin Valentina i Kate rođ. Smolčić, rođen 08.01. 1923. u Dabru, neoženjen, hrvatski vojnik, ubijen 1945. na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

30. **Dane (Dana) Rajković*** Lugarev, sin Stipe i Ane, rođen 19.09. (11) 1900. u Dabru, oženjen Anom rođ.Smolčić, otac sedmero djece: Mare, Miće, Milke, Katice, Angeline, Stipe i Luce, seljak, ubili ga 1941. četnici iznad Dabra u Maloj Kapeli, na predjelu Kosa, kamo je sa sinom Mićom išao po drva (u Matičnom uredu Otočac upisano mjesto smrti Dabar 20.09.1941.). Sin Mića uspio je pobjeći i vratit se u selo. Po mrtvog Danu nakon nekoliko dana pošla je žena Ana i kćer Milka i pokopale ga u Dabarskom groblju. Župnik Pezelj dopisao: Konji sami došli kući, a on od četnika zaklan leži u kolima.

31. **Joso Josa Rajković Lugarev**, sin Stipe i Ane, a brat Danin, rođen 13. srpnja 1902., oženjen Marijom Smolčić, otac sina Zvonka, seljak, žandar, ubili ga 1941. domaći četnici kod Ogulina.

32. **Pere Rajković** Peričin, sin Pere i Kate. rođen 22. prosinca 1913. u Dabru, Zapolje 12 u Dabru, oženjen Marijom r. Bićanić, otac dvoje djece: Miće i Dane, hrvatski vojnik, ubili ga 2. rujna 1942. partizani u borbi u obrani Dabra.

33. **Ilija Rajković** Juretin, sin Dane i Mande, rođen 28. srpnja 1912., u Dabru, (nema podatka o ženidbi) hrvatski vojnik, ubili ga u travnju 1942. partizani u Dabru.

34. **Jure Rajković** Brkonjin, sin Mate, rođen oko 1924. u Dabru, neoženjen, seljak, partizani ga 1944. ubili u borbi u obrani Dabra.

35. **Marko Rajković** Tomašev, (Tomašićev) rođen oko 1925. u Dabru, neoženjen, seljak, ubili ga 1941. četnici u šumi iznad Glavaca i Dabra.

36. **Mate Rajković** Prdić, oženjen, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani u povlačenju.

37. **Pejo Rajković** Mike kovača, sin Mike i Kate, oženjen, žandar u Kraljevini Jugoslaviji, služio negdje oko Siska gdje je 1941. ubijen.

38. **Marko Markica Rajković** Šupelin, sin Dane i Mande, rođen oko 1920. u Dabru, neoženjen, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani u povlačenju.

39. **Markica Amić** Božin, sin Bože i Kate, rođen 26. veljače 1914. u Dabru, neoženjen, seljak, ubili ga 1941. četnici u šumama između Dabra, Doljana i Škara. Kada se vraćao s rada iz Njemačke, uz put je navratio k svojoj djevojci Vlahinji, kojom se je namjeravao oženiti; kući nije stigao, ubili su ga četnici iz njena sela.

40. **Šime Draženović**, sin Ive i Bare r. Vičić, rođen 18. listopada 1905., Zabarje 200 u Dabru, oženjen Marijom r. Bićanić otac osmero djece: Slave (1932.), Marka Zvonimira (1934.), Ivana (1938.), Petra (1945.), Roze (1933.), Mari-

je (1938.) i Anke (1943.), hrvatski vojnik, zarobljenik u logoru u Karlovcu. Njega i Ivu Krznarića Jivaca pustio Vlah partizan Dabranin Nikola Narančić. Nažalost, kući nije stigao, ubijen je negdje na putu. Ljudi svjedoče da je Vlah partizan Nikola Narančić mnoge spasio i nakon rata pomagao.

41. **Marko Nekić**, sin Marka i Anđelije r. Bićanić, rođen. 18. studenoga 1920. u Dabru, Lug 284, oženjen Mandom, otac šestero djece: Mare, Marke, Mile, Nevenke, Jose i Slave, bilježnik, strijeljali ga 1943. partizani u Otočcu nakon povlačenja Talijana.

42. **Frana Krznarić** Markičin, sin Marka i Marije r. Smolčić, rođen. 5. travnja 1901. u Dabru br. 318, oženjen Julikom Pavelić, otac četvero djece: Milke, Ane, Nine i Nene, hrvatski vojnik, ubili ga 1942. partizani u borbi u obrani Dabra. Žena Julika rodom je iz Glavaca u kojem su živjele samo tri hrvatske obitelji.

43. **Mile Mila Krznarić** Tome Lajina, sin Ivana i Marije, rođen 12. rujna 1927. u Dabru br. 161, neoženjen, hrvatski vojnik, ubili ga iz zasjede 1944. partizani iznad Dabra.

44. **Tome Toma Krznarić** Cestar, oženjen Francom, otac sedmero djece: Mande, Milana, Luce, Kate, Slave, Marice i Ruže, hrvatski vojnik, masakrirali ga 1942. partizani u žandarmerijskoj postaji u Dabru. Uz Tomu Krznarića Cestara, mučili su i masakrirali Markicu Bićanića Maćanova, Matu Smolčića Cekina, Maću Smolčića Cekinova, Miću Smolčića Vidina. Masakrirane, oderane kože, rasparanih trbuha i noževima zasječenih tijela polumrtve odvukli su na groblje i tamo ih ostavili. Kada su se talijanski vojnici povratili u Dabar, rodbini je bilo omogućeno pokopati ih.
Njegovu kćer Ružu s mužem Stipom Rajkovićem Markinim domaći četnici u Domovinskom ratu stravično su mučili i masakrirali. U razmjeni za jednog četnika, poslani su na riječku patologiju na prepoznavanje.

45. **Mile Mila Krznarić** Jekin, sin Tade i Jeke, oženjen Kajom, otac dvoje djece: Ive i Ankice, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu.

46. **Juraj Jura Krznarić** Bikin, oženjen, otac petero djece: Jose, Jure, Stipe, Mare i Kate, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu.

47. **Iva Krznarić** Jivac, sin Joje i Marte, rođen 3. lipnja 1902. u Dabru, oženjen dva puta, prvi put Katom, a drugi put Barom, otac šestero djece: s Katom ima Josu, Stipu i Milu, a s Barom Peru, Maricu i Mandu , seljak. Bio u logoru u Karlovcu sa Šimom Draženovićem. Pustio ih je iz logora Vlah partizan suseljan iz Dabra Nikola Narančić. Na povratku kući 1945. ubili su ih partizani. Za grob mu se ne zna. U Stališu duša piše da je umro od rana 14. siječnja 1944. u bolnici u Zagrebu.

48. **Josip (Josa) Krznarić*** Jivčev, sin Ivana i Kate rođ. Smolčić, brat Stipe, rođen 18.11. 1925. u Dabru, neoženjen, hrvatski vojnik, u povlačenju ubili ga 1945. partizani (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

49. **Stipan (Stipa) Krznarić*** Jivčev, sin Ivana i Kate rođ. Smolčić, brat Josin, rođen 01.02. 1927. u Dabru Lug 103, neoženjen, hrvatski vojnik, poginuo 5. lipnja 1944. u borbi kod Korenice, za grob mu se ne zna.

50. **Mićo Mića Krznarić** Šakić, otac Milin, oženjen, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu.

51. **Mila Krznarić** Šakić, sin Miće, oženjen, hrvatski vojnik, ubili ga 1941. domaći četnici u šumama oko Dabra.

52. **Toma Krznarić** Markanov, brat Jurin i Stipin, sin Marka i Marije, rođen 26. listopada 1899. u Dabru, Lug 103, oženjen Ružom r. Smolčić 5. svibnja 1927, otac kćeri Mare, hrvatski vojnik, 1943. poginuo 6. rujna 1944. u borbi u obrani Dabra iznad crkve.

53. **Jura Krznarić** Markanov, brat Tomin i Stipin, sin Marka i Marije, rođen 10. kolovoza 1903.u Dabru, Lug 103 oženjen Katicom, otac kćeri Marjanke, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na povlačenju.

54. **Stipe Krznarić** Markanov, brat Jure i Tome, sin Marka i Marije, rođen 9. ožujka 1918., Lug 103. u Dabru, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani u povlačenju.

55. **Luka Klišanić*,** muž Marin, sin Luke i Mare r. Draženović, Lukin, rođen 09.10.1911. u Dabru, Zabarje 15, oženjen Marom Krznarić r. Bićanić16. travnja 1939., otac kćeri Anke, r. 19. siječnja 1940., hrvatski vojnik, ubili ga 02.09.1942. partizani u borbi za Dabar.

56. **Marija (Mare) Klišanić*, rođ.Bićanić,** žena Luke, kći Marka i Jele, rođena 15. rujna. 1907. u Dabru, Zabarje 10, majka Anke, seljakinja, ubili je 02.02.1942. partizani u borbi za Dabar.

57. **Jure Klišanić Pajčev**, sin Ive i Lucije r. Krznarić, rođen 11. prosinca 1920. u Dabru, Zabarje 198, dan smrti 8. veljače 1942 (ne piše da je poginuo!)

58. **Mihovil Klišanić**, sin Frane i Jele, rođen 3. rujna 1913. u Dabru, Zabarje 196. Nestao 1945.

59. **Ivan Jiva Smolčić*** Grganov, sin Grgana i Marije, rođen 31.10. 1920. u Dabru, neoženjen, hrvatski oružnik, ubili ga 1945. partizani u Zagrebu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti). Bio je stasit i iznimno lijep mladić.

60. **Juka Smolčić** Fajfar, sin Stipe i Marte rođen 29. rujna 1880. u Dabru, Lug 216, otac osmero djece iz dva braka: s prvom ženom ima Ružu i Juru, s drugom ženom Anom ima Peru, Maru, Miju, Stipu, Krunu i Joju, seljak, partizani ga 22. studenoga 1943. strijeljali u Otočcu pod optužbom da je surađivao s hrvatskom emigracijom.

61. **Pera Smolčić** Pešut Jukin**,** sin Juke i Ane, brat Jure i Joje, rođen oko 1919. u Dabru, oženjen Lujom, bez djece, hrvatski vojnik, na povlačenju je bio ranjen i umro u Krasnom 1945, gdje su ga Krasnari pokopali u groblju. Nakon rata Majka Ana i brat ekshumirali su ga i pokopali na dabranskom groblju.

62. **Jura Smolčić,** Juke Fajfara, sin Juke i Mare r. Smolčić, brat Pere i Joje, rođen 9. svibnja 1910.u Dabru, Lug 216, oženjen Josipom r. Marković, hrvatski vojnik, ubili ga partizani.

63. **Josip (Joja) Smolčić*,** Juke Fajfara**,** sin Juke i Ane, brat Jure i Pere, rođen 2.10. 1927. u Dabru, Lug 216, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac, nema bilješke o smrti).

64. **Josip Josa Smolčić** Bukvin**,** sin Mile i Kate, oženjen Kajom Krznarić, otac tek rođena djeteta Mile, seljak. Ubili ga 1941. četnici u Maloj Kapeli kad je išao po drva Na vrhu Velikoga lisca na zaravni Tavan, polumrtva su ga bacili u duboku jamu. Vlahinje, pastirice pričale su da se danima čulo njegovo zapomaganje.

65. **Mate Matan Smolčić** Ninin**,** oženjen Milkom, Vlahinjom, otac troje djece: Mile, Maće i Marka, seljak, ubili ga 1941. četnici u šumi iznad Dabra.

66. **Luka Smolčić*,** sin Luke i Anke Krznarić, rođen 31.12. 1906. u Dabru, oženjen Katom Bićanić, otac četvero djece: Anke, Jele, Miće i Pere, hrvatski vojnik, strijeljan 23. srpnja 1945. u Gospiću (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

67. **Stjepan (Stipe) Smolčić*** Stjepanov**,** sin Stjepana i Lucije, rođen 28.04. 1925. u Dabru, Lug 140, hrvatski vojnik u XIX Mesićevoj bojni, Poginuo 14. travnja 1942. u borbi u Divoselu, prevezen u Gospić i pokopan na vojnom groblju (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

68. **Mate (Mata) Smolčić*** Cekin**,** sin Ive i Luce r. Krznarić, rođen 11.12.1885. u Dabru, Lug 214., oženjen Jelom, otac šestero djece: Marije, Kaje, Maće, Zore, Ivana i Jure, hrvatski vojnik, zvjerski su ga 1942. mučili i ubili partizani u žandarmerijskoj postaji u Dabru 07.09.1942. Uz Matu Smolčića Cekina, mučili su i masakrirali njegova sina Maću Smolčića Cekinova Markicu BićanićaMaćanova, Tomu Krznarića Cestara i Miću Smolčića Vidina. Masakrirane, oderane kože, rasparanih trbuha i noževima zasječenih tijela polumrtve odvukli su na groblje i tamo ih ostavili. Kada su se talijanski vojnici povratili u Dabar, rodbini je bilo omogućeno pokopati ih.

(Njegova kći Zora, starica od oko 90 godina živi u Domu za stare i nemoćne u Otočcu, gdje živi više Dabrana)

69. **Mate (Maća) Smolčić*** Cekinov**,** sin Mate i Jele Krznarić, brat Ivana, rođen 15.02.1919. u Dabru, Lug 214, hrvatski vojnik. Zvjerski su ga 1942. mučili i ubili partizani u žandarmerijskoj postaji u Dabru 07.09.1942. Uz Maću Smolčića Cekinova, mučili su i masakrirali njegova oca Matu Smolčića Cekina, Markicu BićanićaMaćanova, Tomu Krznarića Cestara i Miću Smolčica Vidina. Masakrirane, oderane kože, rasparanih trbuha i noževima zasječenih tijela polumrtve odvukli su na groblje i tamo ih ostavili. Kada su se talijanski vojnici povratili u Dabar, rodbini je bilo omogućeno pokopati ih.

70. **Ivan Jiva Smolčić*** Cekinov**,** sin Mate i Jele Krznarić, brat Maćin, rođen 06.12.1912. u Dabru, hrvatski vojnik, ubili ga 1945. partizani na Križnom putu (u Matičnom uredu Otočac nema bilješke o smrti).

71. **Mićo (Mihovil) Smolčić** Vidin**,** sin Vide i Marice (Marije), rođen 24. veljače 1915. u Dabru, Petrunić polje 276, hrvatski vojnik. Optužila ga je Vlahinja da ju je vrijeđao, mučili ga i ubili partizani 1942. u žandarmerijskoj postaji u Dabru. Uz Miću Smolčića Vidina, mučili su i masakrirali Matu Smolčića Cekina, njegova sina Maću Smolčića Cekinova, Markicu Bićanića Maćanova i Tomu Krznarića Cestara. Masakrirane oderane kože, rasparanih trbuha i noževima zasječenih tijela polumrtve odvukli su na groblje i tamo ih ostavili. Kada su se talijanski vojnici povratili u Dabar, rodbini je bilo omogućeno pokopati ih.

72. **Marko (Marke) Smolčić*** Crnin**,** sin Grge i Jele, rođen 30.03. 1907. u Dabru, oženjen, prvi put Savom, Vlahinjom i drugi put Jekom Vičić, otac četvero djece: sa Savom imao Maru, Matu i Marka, a s Jekom imao Kaju, hrvatski vojnik, ubili ga 30.04.1945. partizani na Križnom putu.

73. **Jura Smolčić** Duda**,** sin Mate i Kate, oženjen, otac sina Marka, seljak, ubili ga partizani na Križnom putu.

74. **Pere Pera Smolčić** Ninin**,** sin Ive i Luce, brat Ive, hrvatski vojnik, poginuo 1945. u borbi oko Gospića.

75. **Ive Jive Smolčić** Ninin**,** sin Ive i Luce, brat Perin, hrvatski vojnik, poginuo 1945. u borbi s partizanima oko Gospića.

76. **Stipe Smolčić** Grgić**,** sin Jure i Kate r. Klišanić, rođen 18. kolovoza 1897. u Dabru, Lug 139, oženjen Rožom r. Smolčić , bez djece, žandar u Ogulinu, ubili ga 17. siječnja 1942. domaći četnici oko Ogulina. Nakon muževe smrti, žena Roža vratila se u Dabar u muževljevu rodnu kuću i odgojila djeverovu djecu koja su ostala bez roditelja koji su mladi su umrli.

77. **Josip Smolčić**, sin Stipe i Ane r. Smolčić, rođen 20. srpnja 1910. u Dabru, Zabarje 10, vjenčan s Katarinom 9. listopada 1933, strijeljan 5. kolovoza 1942.

78. **Marko Smolčić**, sin Petra i Jele r. Bićanić, rođen 13. rujna 1908. u Dabru, Zabarje 193, vjenčan s Lucijom r. Smolčić 27. veljače 1927., otac četvero djece: Milke (1928.), Slavka (1929.), Jelice (1932.) i Nade (1939.), poginuo u Dabru 7. rujna 1944.

79. **Tome Toma Smolčić,** sin Tomice Smolčića i Cuke, žandar u Kraljevini Jugoslaviji, poginuo neutvrđenog dana.

Hrvatske žrtve iz Dabra tijekom Domovinskoga ratu

1. **Slavko Bićanić*** Markićev, rođen 29.05.1930. u Dabru, po zanimanju zemljoradnik, oženjen Savom Miščević, Vlahinjom, proglašen umrlim 21.11.1991. u Vrhovinama.

2. **Marko Bićanić*** Markićev, sin Slavka Bićanića Markićeva i Vlahinje tzv. Srpkinje Save rođene Miščević, rođen 24.02.1956. u Dabru, po zanimanju zidar, neoženjen, proglašen umrlim 21.11.1991. u Vrhovinama.

3. **Stipe Rajković***, sin Dane Lugareva i Ane, rođen 16.05.1937. u Dabru, po zanimanju poljoprivrednik, oženjen Katom, proglašen umrlim 21.11.1991., mjesto smrti: Vrhovine.

4. **Anka Ruža Rajković** kći Tome Krznarića Cestara, stara 54 godine Četnici su joj u Drugom svjetskom ratu masakrirali oca, a nju u Domovinskom ratu

5. **Stipe Rajković** Markina, muž Ruže Rajković, star 55 godina

6. **Kata (Kaja) Rajković* rođ. Bićanić**, maćeha Jose Rajkovića, kći Nikole i Mande, rođena 16.10.1914. u Dabru, po zanimanju domaćica, udana za Milu Rajkovića, proglašena umrlom 21.11.1991. u Vrhovinama.

7. **Joso Rajković***, sin Mile i Ane, posinak Kaje Rajković, rođen 30.10.1939. u Dabru, po zanimanju poljoprivrednik, proglašen umrlim 21.11.1991. u Vrhovinama.

Četnici su žrtve 21. studenoga 1991. uhitili, strahotno mučili i masakrirali. Europski promatrači dogovorili su njihovu razmjenu za jednog četnika. Tijela Dabrana su otkopana i u vrećama poslana u Rijeku na prepoznavanje. Sestra Katica i brat Mića Stipe Rajkovića Lugareva prepoznali su brata po odjeći i obući. Liječnik im je ispričao da su strahovito mučeni te da takva zvjerstva u svom životu nisu vidjeli. Muškarcima su odrezali spolovila i stavili u usta, bratu Stipi iskopali su oči i natjerali ga da ih živ pojede. Prilikom obdukcije, oči su mu nađene u želudcu. Ruži Rajković kćeri Tome Cestara i ženi Stipe Rajkovića Markinova odrezali su dojke, spolovilo i sasjekli je noževima.

Od šoka i tuge brat Mića je umro, a sestra Katica oboljela od raka.

*izmjena i dopuna iz Matičnog ureda Otočac.

Hrvatske žrtve iz Otočca tijekom Drugoga svjetskoga rata

1. **Joso Bogdanić,** iz Otočca, oženjen Marijcom otac sedmero djece: Marije, Francike, Miše, Katice, Dane, Mande i Stipe, lugar, ubili ga 1941. četnici u Glavacama gdje je službovao. Obitelj svjedokinje Anke Rukavine Horvatić nakon progona iz Dabra prihvatila je udovica Jose Bogdanića. Obje mnogobrojne obitelji skladno su živjele u tim ratnim uvjetima.

2. **Mišo Bogdanić,** sin Jose i Marijce, rođen u Otočcu, hrvatski vojnik-ustaša, ubili ga partizani.

Svjedokinja Anka Rukavina Horvatić

Strahote hrvatskoga križnog puta

Svjedoči: Ivan Hećimović

Od sloma Nezavisne Države Hrvatske, povlačenja na Zapad, neizmjerne patnje i počinjenih zločinstava nad Hrvatima na križnom putu od Gratza do Pančeva, minu puno godina. Mnogo toga sam zaboravio, ali ono čega se sjećam priopćavam, da se taj namjerno prešućivani dio naše krvave nedavne povijesti ne zaboravi i neka uđe u Hrvatsko povijesno pamćenje.

Titova Jugoslavija je stvarana i nestala u moru prolivene hrvatske krvi. Naš hrvatski „teški grijeh" je što smo željeli svoju državu i što smo Hrvati. Velikosrbi, jugoslavenski komunisti i partizani uskratili su nam to neotuđivo pravo koje imaju svi slobodoljubivi narodi.

Evo moga sjećanja na te teške dane patnje, bola i neviđena zločina. Zovem se Ivan Hećimović, rođen sam 18. listopada 1927. u Prvan Selu / Perušić. Godine 1943. nisam imao niti punih 17 godina, kada sam u jesen 1943. unovačen u ustašku 34. bojnu. Moj pokojni otac Ive preko dobre veze i vojnih zapovjednika ishodio je u veljači1944. moj premještaj u Zagreb. Raspoređen sam u ustašku Samovoznu bojnu. Tu sam našao petnaestak mladića starih 17 do 20 godina, mojih poznanika iz Gospića i Perušića.

Sjećam se da su u Samovoznoj postrojbi služili:

1. Božo Maras, sin Luke, rođen 1929. u Brušanima
2. Milan Kušljan, rođen 1928. u Perušiću
3. Ante Kurteša, rođen 1928. u Perušiću
4. Ivana Gavran, rođen 1928. u Kvartama, Perušić
5. Ivan Prša, rođen 1928. u Kaluđerovcu, Perušić
6. Joso Šnjarić, rođen 1929. u Čanku, Perušić
7. Milan Rukavina, rođen 1929. u Gospiću
8. Jedan Lovinčan kojem sam zaboravio ime
9. Martin Jurković, rođen 1929. u Križ Brdu, Perušić
10. Ivan Milković, rođen 1929. u Varošu, Perušić
11. Jure …, rođen … u Varošu, Perušić
12. Ivan Hećimović, rođen … u Prvan Selu, Perušić
13. Milan Brozičević, rođen 1928. u Ribniku, Gospić

Ante Kurteš i Milan Kušljan preminuli su u logoru u Pančevu. Proživljene strahote na križnom putu, usputnim logorima, a posebice u logoru Pančevo iscrpili su ih i dotukle.

Nažalost, jedini sam preživjeli iz moje skupine koji može svjedočiti o svim strahotama križopuća od Bleiburga, Gratza, Maribora, Celja, Varaždina Podravske Slatine, Vinkovaca, Šida, Zemuna, Beograda do Pančeva. Čudim se i danas kako sam nakon zvjerskog mučenja ostao živ.

Ostali dečki došli su živi kući, ali iscrpljeni glađu, žeđu i svakodnevnim bestijalnim jugopartizanskim i četničkim batinanjima na križnom putu i logorima, zdravlje im je bilo narušeno pa su brzo nakon povratka kući umrli, kratko su živjeli.

Pred slom NDH u svibnju 1945., povlačili smo se iz Zagreba preko Slovenije na Zapad. Uz ustaše, domobrane i njemačke vojnike bilo je jako puno civila različite

dobi: žena, muškaraca i djece. Kada smo pali u ruke Titovim krvnicima mjesec dana tukli su i mučili nevine ljude.

Na putu uzmaka, na granici između Slovenije i Austrije, nastao je zastoj. Zaustavili su nas engleski tenkovi i oklopna kola. Naši predstavnici pregovarali su s engleskim predstavnicima da nas propuste. Englezi nisu imali razumijevanja za nas. Tražili su da predamo sve naoružanje. Rekli su da smo mi Hrvati bili Njemački saveznici, a partizanski neprijatelji pa nas neće primiti pod oružjem. Pregovaranje s Englezima trajalo je dva dana i dvije noći. U tome natezanju s njima pojavio se jedan domobranski pukovnik i tražio da ne predamo naoružanje. Rekao je, ako predamo oružje, vidjet ćemo što će nam se golorukima dogoditi.

Pozvao je vojnike da mu se pridruže. Nekoliko stotina nije predalo oružje i on ih je poveo u Austriju.

Nas razoružane, Englezi su sproveli prema Grazu. Zajedno smo bili vojnici i naši časnici. Doveli su nas u logor u kojem su nas smjestili u šatore. Bila je organizirana i vojna kuhinja i dobivali smo kuhane objede. Tu smo bili 8 dana. Potom su nas Englezi u skupinama po pedeset vojnika utovarili u kamione. Nismo znali kuda nas voze dok nismo bili opkoljeni partizanima na slovenskoj granici. Kod željezničke postaje, ne sjećam se kako se zvala, naredili su nam da siđemo s kamiona i postrojimo se u dvored. Na ulazu u željezničku postaju stajali su naoružani ruski i Titovi stražari. Rusi su nam psovali majku. Satove i zlatni nakit su nam oduzeli. Vikali su da smo banda i da ulazimo u stočne vagone. Toliko nas je ugurano u vagone da se nismo mogli okrenuti. Zatvorili su vrata. Ne znamo u koliko su nas vagona nagurali i kamo nas odvoze. Oko sat vremena stajali smo na postaji. U mome pretrpanom vagonu bez prozora bilo je nesnosno vruće. Ljudi su povraćali, padali u nesvijest i vapili za vodom.

Konačno je vlak krenuo. Vozimo se sporo do slijedeće postaje. Vlak staje, stražari otvaraju vrata i viču: „Bando ispadaj van!" Postrojili su nas u četverored. Pod jakom partizanskom pratnjom stigli smo u logor opasan žicom. Ne sjećam se u kojem je to mjestu bilo. U logoru smo bili zajedno časnici, dočasnici, ustaše, domobrani i veliki broj civila. Civili su bili hrvatski intelektualci, učitelji, profesori i liječnici. Uz ogradu logora na svakih 5 metara stražario je partizanski vojnik naoružan strojnom puškom.

Nakon 48 sati od dolaska u logor, za jelo smo dobili sirove krumpire koji se nisu mogli jesti. U logor ulaze naoružani partizani. Zapovjedili su da im predamo sve vrijedne stvari koje smo sačuvali. Razodjenuli su one koji su imali sačuvaniju odoru i cipele, dali su nam svoju iznošenu odoru i cipele pa nas je dosta ostalo odjeveno u dronjke i raspadnute cipele.

Jedan partizanski oficir zapovjedio je da se naši časnici i dočasnici postroje u četverored. Odveli su ih, nisu se natrag vratili, pobili su ih.

Nismo u logoru ni prenoćili. Postrojili su nas. Pod jakom partizanskom pratnjom predvođenom partizanskim oficirom, koji jaše na konju, sprovode nas u Maribor. Sve koji ne mogu pratiti hod stroja, životinjski tuku, a iznemogle ubijaju. Ne znam koliko nas je u stroju. U Mariboru nas zatvaraju u veliki logor. Ne znam koliko nas je u njemu, samo se sjećam da su nas nabili jednog do drugog kao srdele.

U stroju do mojeg stroja uočio sam tri poznanika iz Perušića. Juku Murgića, službenika u Općini Perušić, te perušićkog trgovca i poštara. Juka Murgić me pitao kada

sam unovačen u ustaše. Odgovorio sam 1943. Savjetovao me neka kažem da sam u ustašama od 1944., jer strijeljaju sve koji su ranije unovačeni. Zamolio me, ako živ dođem kući, a oni ne, neka rečem njihovima da sam ih vidio i da im se ne nadaju. Juka Murgić, laka mu crna zemlja, spasio je život meni i drugima koji su ga poslušali.

Na području Bleiburga i Maribora izvršeno je stravično nasilje i ubijanje hrvatske vojske i civila. Među prvima su izdvojili časnike i dočasnike i strijeljali ih. Vojnike su razvrstali po godištima rođenja od 1913. do 1926. Ova godišta bez suda su pobijena. Prije smaknuća sami su sebi kopali grobove. Svjedok sam tih strahotnih događaja, koji me cijelog života progone. Godišta 1927., 1928. i 1929., kao mladi, izdvojeni su i tobože, pošteđeni. No, nažalost, većinu su također pobili.

Partizani naoružani strojnim puškama sprovode nas od logora do logora. Ne sjećam se imena usputnih logora. Noćivali smo na stočnim sajmištima gdje su nas partizani lakše čuvali. Svake noći odvodili su skupine od 10 do 50 zarobljenika koji se više ne bi vratili. Ubijaju ih.

Nakon četiri dana patnje na putovanju i prolazu kroz usputne logore, konačno smo dobili jedan kruh na 30 zarobljenika. Partizanski stražari zlurado nas opominju da pazimo kako dijelimo kruh jer svatko mora dobiti dio. Tko može podijeliti jedan kruh na 30 izgladnjelih ljudi? Iscrpljeni, izgladnjeli i izbezumljeni ljudi još bismo u zraku kruh raskomadali. Većina je bila uskraćena, ne bi dobili ni mrvicu. Izgladnjeli ljudi jeli su travu i bukov list. Moji prijatelji i poznanici padali su kao snoplje od gladi i batinanja.

U logoru sam zapazio stabla divljih kestena. Na svakom je 40 do 50 ljudi. Pitao sam zarobljenike koji su u logor stigli prije nas, što ovi ljudi rade na drveću. Rekli su mi da su ti nevoljnici stigli u logor prije 10 dana, čekaju strijeljanje, ne dobivaju hranu i u grčevitoj borbi za preživljavanjem jedu kestenov list.

U tom logoru nas je mnogo, nisam mogao procijeniti koliko nas je tisuća. Zarobljenici onako gladni, iscrpljeni, zamazani u poderanoj odjeći i obući izgledaju kao sablasti. Nad logorom lebdi zadah smrti.

Na sredinu logora postavili su tri stola i za svakim su sjedila tri partizana. Natjerali su nas da se postrojimo u tri jednoreda i neka pristupamo stolovima. Partizani nam drže govor neka kažemo istinu o sebi, te da ne smijemo lagati. Ako ovdje slažemo u našim, Mjesnim odborima utvrditi će istina za svakog od nas, pa ako smo lagali, teško nama, jer će nas tada strogo kazniti.

Pitali su nas:

- Kada i gdje si rođen?
- Kada si stupio u neprijateljsku vojsku?
- Tko ti je bio zapovjednik?
- Gdje si sve sudjelovao u borbenim akcijama?
- Koliko si poklao Srba i gdje?

Ovakvim ispitivanjem dobili su podatke za svakog koji je rekao istinu. Najteže je bilo starijim godištima. Njih su izdvajali i pobili bez suda i prava na obranu. Mlađa godišta 27., 28. i 29. sprovode u druge logore. Putem nas neljudski muče, a iznemogle ubijaju.

Na križopuću kroz Sloveniju, slovenski narod nije nam ništa dao jesti. Bili su hladni i bezdušni na našu patnju. Prokleti bili!

Iz logora u stroju pod jakom stražarskom partizanskom pratnjom, pješice krećemo na neizvjestan put. Na križopuću dnevno prelazimo do 40 km. Iznemogao sam i blizu Celja padam na cestu. Gdje tko padne tu i ostane jer ga stražar strijelja. Kažem svojim kolegama iz postrojbe da dalje ne mogu. Na cipelama potplati su mi istrošeni, zemlja i pijesak ranili su mi tabane, otvorile su se žive rane. Zamolio sam ih ako živi dođu kući neka kažu mojima gdje sam ostao. Božo Maras i Ante Kurteš rekli su mi da me neće ostaviti, nego će me nositi dok budu mogli, a kada ne budu mogli, neka nas zajedno pobiju. Njih dvojica u nošenju su se izmjenjivali i tako je to bilo 20 dana. Spasili su mi život, laka im crna zemlja.

Ne znamo kamo nas vode, no među nama pronio se glas da nas vode u Beograd. Više ne noćivamo po sajmištima, već izvan naselja. Na prvom noćištu na močvarnom zemljištu voda i kaljuža duboka je 20 do 30 cm. Prijatelji i poznanici okupljaju se u skupine od četvorice do petorice. Sjedamo oslanjajući se leđima jedan na drugog.

Sprovode nas prema Varaždinu. Narod je u Varaždinu saznao da dolazimo. Dočekali su nas s punim kantama mlijeka, s čvarcima, slaninom i kruhom. Sve su odložili uz rub ceste. Partizanska pratnja, Titovi krvnici, nisu nam dopustili uzeti hranu. Glađu izbezumljeni ljudi, premda su bili batinani, nešto su uspjeli dohvatiti. I moji prijatelji Božo Maras i Ante Kurteš ugrabili su nešto hrane pa su i meni malo dali. Hrana me malo ojačala, počeo sam uz veliki napor hodati. Eto, hvala Bogu i mojim prijateljima, preživio sam.

Kroz Slavoniju smo prolazili ispod stabala duda. Plodovi su padali na cestu, pa su snažniji među nama uspjeli nešto ubrati. Mnoge bi stražari udarali strojnom puškom po glavi i ubili. Zapovjednik pratnje jahao je na konju. Ljudima iz pokrajnjih kuća govorio je neka pokopaju tu bandu.

Na stočnoj tržnici, mislim da je to bilo u Podravskoj Slatini, čekali smo da nam dadu nešto jesti. Zbog gladi i žeđi bili smo izbezumljeni, travu smo jeli gdje smo noćivali. Na početku križnog puta imao sam 80 kg, a na kraju 50 kg.

Na cesti smo ugledali zaprežna kola kojima su upravljala dva seljaka. Na njima su bile dvije ili tri kace zapremine oko 700 do 1000 litara. U kacama je bila rijetka bljutava kukuruzna kaša. Onako gladni kao divlji čopor navalili smo na te kace. Prevrnuli smo ih. One bliže kolima kaša je polila. Mi koji smo bili dalje nismo kašu okusili, a kako i bi kad nas je bilo nekoliko tisuća.

U mojoj koloni bilo je više postrojbi. Do Pančeva nismo znali koliko nas je. Po procjeni, iz Maribora i drugih gradova u Varaždin je došlo 12000 zarobljenika, a u Pančevo nije stiglo niti 6000. Od tih 6000 kući nije došlo ni 3000. Ljude su pobili putem, a mnoge je u logorima pokosio tifus, malarija i dizenterija.

Sjećam se da se prilikom razvrstavanja u Mariboru nešto starijih godišta uspjelo ubaciti među nas. Nažalost, pobijeni su u usputnim logorima.

Pred Osijekom, mislim da se to mjesto zvalo Zeleno polje, odmarali smo se i dobili malo hrane. Zapovjednik kolone rekao nam je, ako se netko ne osjeća sposobnim za daljnji put neka iziđe i postroji se, pa će ih autima prevesti do Beograda. Izišlo je oko 50 ljudi. Rekao sam svojim prijateljima da idem i ja. Oni me odgovaraju, a ja sam se ipak priključio ovom stroju od 50 ljudi. Kao da mi je Bog rekao, Ivane vrati se. Kada su mi stražari okrenuli leđa, vratio sam se k svojim prijateljima. Za dvadesetak minuta dolazi jugopartizanski ili četnički razbojnik krupan, crn, vi-

sok, star oko trideset godina. U svakoj ruci drži nož, a rukave košulje je zasukao. Zapovijeda ovoj izdvojenom skupinom od 50 ljudi: ”Mirno, nadesno, naprijed marš” Pedesetak metara dalje odvaja se cesta. Zapovijeda zarobljenicima da se poredaju u jednu vrstu i sjednu u grabu uz rub ceste. Ide od jedne do druge žrtve. Klekne joj na prsa i zakolje s oba noža. U životu sam vidio kako kolju živinu, ali ovakvo sadističko klanje ljudi nisam nikada vidio.

Kolona smrti nastavlja put prema Vinkovcima. U Vinkovcima su nas ošišali, obrijali i raskužili jer smo bili puni ušiju.

Iz Vinkovaca naš križni put nastavlja se prema Šidu, najzloglasnijem mjestu na našem putu. Na izlazu iz Šida susrećemo oko 50 njemačkih vojnika, odjevenih u svoje odore. Bez pratnje išli su iz Pančeva kroz Šid. Uspjeli su neki od njih reći: „A joj braćo što vas čeka?” U Šidu prolazimo glavnom ulicom. Dočekali su nas civili i vojnici oboružani vilama, motikama, lopatama, sjekirama, ciglom, kamenjem, koljem i vrućom vodom. Poredani su bili s obje strane ulice. Zapovjednik pratnje nas je zaustavio, a ova krvoločna partizanska i četnička rulja tukla nas je i ubijala. Ulica je bila crvena od mučeničke krvi. Partizanima i njihovom zapovjedniku dali su litre žestokog pića. Ovo krvoproliće trajalo je oko jedan sat. Nakon toga krvavog orgijanja zapovjedili su nam da krenemo dalje. Dotjerali su nas van grada u jamu dugačku 2 km, široku 1 km i duboku 10 m iz koje se kopala glina za ciglanu. Tu smo boravili dva dana i dvije noći. Bio je 7. mjesec, velika vrućina, pa smo trpjeli nepodnošljivu glad i žeđ. Pili smo svoju mokraću. Umrlo je tu puno ljudi, pravi broj nikad se neće znati. Sve je ovo rađeno po nalogu zločinca Tita. Vrag mu kosti iz zemlje vadio i svima onima koji ga štite.

Iz Šida krećemo za Zemun. U Zemunu su nam dopustili piti vodu i oprati se u potoku, a to je bila gradska kanalizacija. Pojavio se tifus i jaki proljev. Puno je ljudi umrlo.

Prošli smo kroz Zemun i krećemo u Beograd. Od stražara usmeno se prenosi zapovijed da niti jednom zarobljeniku ne smije pasti ni vlas s glave. Nažalost, za mnoge prekasno. Na putu kroz Beograd svjetina se okupila s obje strane ulice. Psuju nas, ali nas ne smiju tući.

Stižemo do Dunava. Stražari govore da se napijemo i operemo. Dunav trebamo prijeći, ali ne možemo svi odjednom. Prevest će nas kerepom (kerep je splav) u više navrata. Ukrcao sam se u prvoj skupini. Na sredini Dunava čuli smo kako stražari govore da idemo u Sibir. Na tu vijest zarobljenici su pokušali naći spas skačući u Dunav. Stražari su pucali po njima, Dunav je bio crven od njihove krvi. Ne znam koliko je zarobljenika pobijeno ili se utopilo. Kada smo se iskrcali na drugoj obali, krenuli smo u Pančevo. U logoru u Pančevu stajao sam blizu ulaznih vrata. Čuo sam da zapovjednik logora kaže zapovjedniku koji nas je doveo da neće potpisati popis jer brojno stanje nije u redu. Ovaj mu je odgovorio da popis nije u redu, jer su ljudi putem umrli od tifusa.

U logoru Pančevo nakon mjesec dana gladovanja dobili smo hranu. Njemački zarobljenici skuhali su grah. Pohlepno smo ga jeli. Naši želudci zbog gladovanja su se stisnuli pa nisu mogli primiti i probaviti tu tešku hranu. U normalnom životu to je bio mali obrok, ali u stanju u kojem smo mi bili, za mnoge je bio bolan i smrtonosan. Skupo smo platili taj obrok. Sedamnaest naših supatnika umrlo je preko noći. Zakopali smo ih izvan logora.

U Pančevu je bila tvornica za preradu konoplje. U postupku prerade konoplja se natapala u bazenu veličine 20 m x 20 m i 2 metra dubine. Kada su ruski vojnici ušli u Srijem i Banat, sve su opljačkali pa tako i ovu tvornicu. Strojeve su demontirali i odvezli u Rusiju. Ostao je neoštećen bazen i u njemu zagađena voda. Ujutro i navečer tjerali su nas da skačemo u taj bazen. Naša izmučena tijela teško su podnosila hladna jutra, sumrak i hladnu vodu u bazenu. Uz bazen je bila crpka za vodu i na njoj crijevo većeg promjera. Morali smo jedan po jedan pristupiti crpki i otrpjeti „tuširanje" hladnom vodom. Bilo je to strašno.

Ujutro smo dobivali decilitar gorke crne kave i 5 dkg kruha, u podne pola litre juhe od bijelog luka, a za večeru pola litre juhe u kojoj nije bilo ni 10 zrna graha i 10 dkg kruha.

Ujutro su nas razvrstavali u skupine od desetak zarobljenika. Tjerali su nas na vježbe za razgibavanje, a potom na rad u polje. Oni koji su bili zanatlije kao brijači, dimnjačari, limari, kovači, stolari i građevinari bolje su prošli. Raspoređeni su na posao prema svojoj struci. Navečer su se vraćali u logor. Za razliku od nas bez zanata, običnih radnika, barem nisu toliko gladovali kao mi.

Nas bez zanata gonili su gladne i žedne u Bijelu Crkvu kositi pšenicu. Krajem kolovoza proglašena je amnestija. Mlađa godišta 27., 28., i 29. otpušteni su kući. Nažalost, u logoru je vladao tifus pa sam otpušten kući 15 dana kasnije.

Prilikom otpusta iz logora u Pančevu dobili smo pratnju do Zemuna. Ne znam koliko nas je otpušteno iz logora. To je bio mali broj od onoga kada smo krenuli iz Maribora. Sve ove žrtve od Maribora do Pančeva nisu popisane. Nikada se neće saznati pravi broj žrtava, a posebice ne poimenično koje su.

U Zemunu nas je napustila pratnja. Ukrcali su nas u stočne vagone i dovezli do Vinkovaca. U Vinkovcima smo trebali presjesti u putnički vlak. Putnici nam ne dopuštaju ući u vlak jer se boje da ih ne zarazimo. Onako zamazani, u poderanoj odjeći, bosi, puni ušiju, djelovali smo zastrašujuće. Popeo sam se na krov vagona i tako doputovao u Zagreb. Ne znam je li se itko uspio ukrcati u taj vlak osim mene.

U Zagreb je stigao i moj kolega Ivan Prša. Na križopuću pomagao sam mu do Vinkovaca. U logoru Pančevo je oslijepio i ostao je u Zagrebu. Drugim vlakom doputovao sam do Generalskog Stola. U vlaku sam susreo kolegu Ivana Gavrana. Nažalost, Ivan je u logoru oglušio. Uspjeli smo doći k svojoj obitelji u Perušić. Nije bio lagan put do Perušića jer je lička pruga bila na kraju rata miniranjem oštećena.

Iz naše patnje i prolivene krvi uskrsla je Republika Hrvatska, protiv želje svjetskih moćnika i velikosrba. Sustavno se i danas rastače, ali unatoč svima koji su nam neskloni, Hrvatska će opstati i ostati!

IV. DIO

SVJEDOČANSTVA O PARTIZANSKIM I JUGOKOMUNISTIČKIM NASILJIMA I ZLOČINSTVIMA NAD HRVATIMA

Jugopartizanska i srbokomunistička nasilja u Gospiću

Svjedoči: Nikola Nidžan Milković

Do raspada Titove Jugoslavije nije došlo neplanirano. Čelnici Komunističke partije Jugoslavije spoznali su da su izgubili moć vladanja narodima Jugoslavije i da su promjene u ustroju države nužne. Za opstanak na vlasti nije više pomagala represija ni bizantinska slatkorječivost i laži o raju radničke države. Partijske stručne službe izvršile su analizu stanja u Jugoslaviji i predložile da je uputno izvršiti barem neznatne promjene u demokratizaciji društva, te tako privremeno spriječiti izlazak naroda na ulice i obračun ponižene i obespravljene većine s Partijom. Planirali su i ustavne promjene koje bi jasnije odredile odnose između republika, odnosu između republika i savezne države. Zaključile su da je konfederativni ustroj države najprimjereniji, umirio bi se puk i komunisti bi i dalje ostali na vlasti. Po republikama su odredili i članove partije koji su trebali naum provesti u djelo. Partijski vrh pomno je izvršio pripreme za preustroj. Prvi korak im je bio uništenje arhivnog gradiva, da zametnu tragove komunističke zloće i brojnost žrtava njene represije.

No, srbijanski predstavnik Slobodan Milošević iskočio je iz dogovora. Procijenio je da je prava prilika za stvaranje Velike Srbije. Svojim primitivnim političkim djelovanjem izazvao je protiv sebe i Srbije dojučerašnje partijske istomišljenike i druge nesrpske narode Jugoslavije.

O zbivanjima u Lici između Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata svjedoči Nikola Nidžan Milković. U njegovu vrijednom svjedočenju posebno se ističe podatak o spaljivanju arhivne građe Službe državne sigurnosti u kotlovnici suda i zatvora u Gospiću te odvoz pepela spaljene arhive na zatvorsko poljoprivredno dobro u tzv. Maksimovićeve štale.

U Gospiću ima još živih bivših zaposlenika Službe državne sigurnosti kojima je više toga poznato koja je arhivna građa spaljivana. Pozivaju se neka rasterete svoju savjest i otklone mrlje sa svoga imena, radi sebe i svojega potomstva, te neka svjedoče o svemu što im je poznato o spaljivanju arhivne građe.

Gospić je prije Drugog svjetskog rata bio grad obrtnika i službenika. Po pričanju mojih roditelja, Hrvati su, iako većina, bili obespravljeni i izvrgnuti nasilju vlaške tzv. srpske manjine. Državni teror bio je nepodnošljiv. U takvim uvjetima stvorena je NDH, dugo očekivana i konačno ostvarena težnja hrvatskog naroda.

Rođen sam 18. rujna 1940. u Gospiću u Smiljanskoj ulici u obrtničkoj obitelji. Moj pokojni otac Luka bio je ajmar, izrađivao je konjsku zaprežnu opremu, a majka Luca rođ. Pezelj , kućanica. Imali su petero djece: Anu od 10, Tomu od 6, mene Nikolu od 5, Mariju od 4 godine i Milu od 9 mjeseci.

Tata je u doba NDH bio hrvatski vojnik, domobran. Zarobljen je u Pazarištu nakon preokreta, pada Gospića 4. travnja 1945. Pješice, vezanih ruku u gospićki zatvor sprovela su ga dvojica nepoznatih partizana.

Kada su došli do naše kuće u Smiljanskoj ulici, svratili su u nju. Ne znam je li ih tata zamolio za tu uslugu ili su to svojevoljno uradili. Mama i mi djeca bili smo u šoku i izvan sebe od straha. Prizor je bio zastrašujući. Tata je mirno stajao vezanih ruku žicom iza leđa, neobrijan, razbarušene kose i razdrljene košulje, a mama i mi djeca gledali smo ga skamenjeni i zanijemjeli od straha. Ona dva partizanska

čudovišta oboružana puškama uživali su u svojoj nadmoćnosti. Nisam imao ni pet godina, a taj mi se jezivi prizor duboko urezao u pamćenje i prati me cijeli život. Jugoslavenski partizani ubili su mi oca i ukrali djetinjstvo. Zašto, otkud im to pravo? Zar za onu nakaznu Jugoslaviju kojoj su sami tepali da je „narodna, bratska i antifašistička država"? Od bratstva, jedinstva, antifašizma i narodne države nije bilo ni traga. Bila je to Velika Srbija nastala na prijevari i krvi podjarmljenih naroda. Da je bila takva kakvom je prikazivana, zar bi nastala i nestala u krvi?!

Mama je sva smetena ispekla nekoliko jaja pa kako je tata ostao vezan, hranila ga je kao malo dijete. Kada je pojeo, odveli su ga u gospićki zatvor, a mi smo ostali ucviljeni i uspaničeni. Znali smo, jer to se svakodnevno događalo, da rodbina nosi hranu svojima koji su bili zatočeni u gospićkom zatvoru te u zgradi današnjeg biskupskog dvora i u okolnim kućama. Nakon trećeg ili četvrtog dana, stražari bi mnogima rekli da hranu ne donose jer im više nije potrebna, ubili bi uhićenike bez suda i prava na obranu.

I mi smo tati nosili hranu, nadajući se da će je stražari preuzeti, da neće reći ono zlokobno, da mu je više ne treba. Nažalost, četvrtog dana su nam rekli da hranu više ne donosimo jer tati nije potrebna. Ubili su ga i pokopali na nekom od brojnih gospićkih grobišta. Da barem znam gdje mu je grob, da mu na njemu mogu upaliti svijeću i pomoliti se za spas njegove duše.

Uz ajmarski posao, tata je uz maminu pomoć obrađivao našu zemlju. Imali smo krave, konja, kola, plug, drljaču i ostali alat potreban za obradu zemlje. Partizanski „osloboditelji" zaplijenili su sav tatin ajmarski alat, te konja, kola i alat za obradu zemlje. Ogolili su nas do kože, ostala je samo jedna krava stara 20 godina. Mama je teško radila da bi nas prehranila, a i mi djeca smo joj pomagali, svatko onoliko koliko je mogao prema svome uzrastu. Kada bi nam netko uzorao njivu ili dovezao sijeno, platili bismo uslugu radeći na njegovu imanju.

Ja sam za plaću čuvao i gonio na ispašu 20 krava iz Smiljanske ulice. Za čuvanje krave naplaćivao sam 100 din, za ovcu 10 din mjesečno. Imao sam veliko ispasište, u komadu 36 jutara stričeve zemlje i obližnju državnu plantažu. Gotovo svaka kuća imala je kravu, uglavnom pasmine *buša* koje su u ono vrlo teško doba bile hraniteljice obitelji.

U tim teškim danima mukotrpne borbe za golo preživljavanje, uvijek se dobrotom ističu neki ljudi. Tako je susjeda, teta Pavelićka, majka prof. Ivke Kosović bila prema nama dobra i plemenita. Pomagala nam je u svako doba dana i noći. Vraćao sam joj dobrim dobro, njoj nisam naplaćivao čuvanje dviju kava i na drugi način sam joj pomagao. No, ona je uvijek zauzvrat dala više nego što bi primila.

Pokojni Stipe Brkljačić Opančar iz Pazariške ulice bio je također prema nama vrlo plemenit. Kada sam ojačao, a on ili netko od njegovih nije imao vremena napraviti nam uslugu svojim konjem, dao bi mi svojeg konja i kola, kao da su moji, da obavim posao. Naravno, i ja sam njemu rado pomagao obavljajući različite poslove. Kada je umro, osjećao sam se kao da mi je umro netko od najbliže rodbine.

Jedan nemio događaj iz djetinjstva posebno mi se usjekao u sjećanje. Bio je petak, nas trojica dečkića sjedili smo ispod lipe uz cestu, a skupina starijih dječaraca igrala se blizu nas. Ive Uzelac Pandur, bahati partizan iz Smiljana, vrlo loš čovjek, provezao se uz nas u zaprežnim kolima. Jedan od onih starijih dječaraca u igri istrčao je na

cestu pred kola. Ive Uzelac Pandur iskočio je iz kola i vitlajući kandžijom (bičem) potrčao za njima. Njegovo i moje društvo pred njim se razbježalo. Mene najsporijeg je sustigao i počeo krvnički mlatiti kandžijom po golim nogama. Kandžijom mi je sasjekao kožu na nogama, a kandžilukom (drškom biča) prebio ruku u laktu.

Ja sam stasao i ojačao i, naravno, dobro upamtio što mi je uradio. Izučio sam trgovački zanat i zaposlio se u *Trgovačkom poduzeću Visočica* u Gospiću. Jedne zgode 1961. došao je Ive Uzelac Pandur u trgovinu u kojoj sam radio sa stricem Nikicom po vreću brašna. Rekao sam, striče Ive, uzmite vreću s jedne, a ja ću s druge strane pa ćemo je lakše utovariti u kola. Odgovorio je da neće i neka vreću sam utovarim. Prekipjelo mi je. Sjetio sam kako me je krvnički izbičevao kada sam imao tek pet-šest godina. Zgrabio sam lopatu koja je tu stajala na dohvat ruke i smazao (isprebijao) ga njome. Vratio sam mu milo za drago. Stric Nikica naljutio se i psovao me. Rekao sam mu: „ Striče Nikica, ja smo posao završio, više ne radim". Kako sam dobio 1961. poziv za odsluženje vojnog roka, napustio sam posao i pošao na godišnji odmor, a potom u vojsku.

Jednom zgodom zamolio me Jole Pavelić, autoelektričar, da ga povezem u Smiljan u pilanu Mate Laktića, kojemu je trebao predati elektropokretač. Kada smo obavili posao, pozvao me na piće u gostionicu. U gostionici je bilo puno meni poznatih Smiljančana i među njima Ive Uzelac Pandur. Naručio sam od konobara piće za sve, a za Ivu Uzelca Pandura tri. Rekao je da neće popiti moje piće. Odgovorio sam, hoćeš-nećeš, po tvojoj volji. Nazočni Jandriša rekao mu je kako mu je sada prilika i neka pred svima kaže zašto neće popiti piće kojim ga častim. Odgovorio je da sam ga smazao lopatom. Uzvratio sam kako me je kao dječarca od pet do šest godina premlatio, kandžijom sasjekao kožu na nogama, a kandžilukom prebio ruku.

Nakon toga, a to je bilo 1978., radio sam u Budačkoj ulici, prišao mi je Niko Alić i priopćio da se Ive Uzelac Pandur ubio u smiljanskoj plantaži. Proradila mu je savjest, puno je toga nečasnog iz rata nosio na duši.

Susjed Milković zvani Čovo, komunist, povratnik iz Amerike dijelio je pomoć Crvenog križa. Dijelila se hrana, obuća i odjeća. Moja obitelj gladna, gola i bosa bila je potrebita svega. On, čovjek partije, meni sinu „narodnog neprijatelja" dao je plavi šešir široka oboda kojeg sam mogao nositi jedino u maškarama. Ponio sam šešir kući i spremio ga na tavan. Mama ga je htjela raskrojiti i njime podšiti pletene poplate. Rekao sam joj da to ne dopuštam i neka ostane na tavanu gdje sam ga ostavio. Čovo je zaboravio svoju neljudskost i bahatost pa me zamolio da mu dođem zaklati prase. Pristao sam, rekao sam to mami, uzeo pribor za klanje, a na glavu stavio plavi šešir kojeg mi je on dodijelio kao pomoć Crvenog križa. Kada me vidio s onim šeširom počeo se rugati i smijati rekavši kako izgledam i što sam to stavio na glavu. Odgovorio sam mu: „Ovaj šešir dobio sam od tebe, a sada sam ti ga došao vratiti". Drug se naljutio i nije godinu dana sa mnom razgovarao.

Iza Drugog svjetskog rata bili smo svi velika sirotinja. Mnogima su Titovi „antifašisti" ubili oca, hranitelja obitelji, a nekima oca i majku. Nema kuće u Gospiću iz koje jugopartizanski „osloboditelji" nisu ubili barem jednog člana.

Sirote majke prehranjivale su svoju mnogobrojnu djecu kopajući na tuđim njivama za malo hrane. Tako je mama Miće Ćokca kopala na tuđoj njivi. Dođe sin Ive i pita je: Mama hoćeš li brzo kući? Ona mu odgovori: Ajde, ajde zera pojedi. On joj

reče da ne može jer je tu i Jerko. Ona i Jerka pozove neka dođe i on malo pojesti. Jerko kaže čekaj, stani tu je i Mićo, pa iza Miće Joso i tako su pojeli mamin obrok kojeg je dobila za jauznu. Sirota majka nastavila je dalje gladna kopati sretna što su joj djeca barem malo utažila glad.

Većina naših roditelja nije svojoj djeci ispričala kakav su zločin izvršili četnici koji su se preodjenuli u partizansku odoru i jugoslavenski partizani nad Hrvatima u Lici, posebice u Gospiću nakon 4. travnja 1945. Zločini su bili toliko strašni da su ih nastojali prikriti od svoje djece i namjerno su ih potiskivali u podsvijest bojeći se da djeca o tome ne pričaju izvan kuće i izazovu odmazdu budnih čuvara Titovog režima. Zbog procjene čuvara režima da je netko govorio protiv države, ostao bi bez posla, ili se nije mogao zaposliti, a najčešće bi završio u zatvoru. Procjene su uglavnom bile netočne i izmišljene. Svejedno, važno je da čuvari poretka opravdaju svoje postojanje.

Svome unuku starom 16 godina pričam što se dogodilo. Neka zna za sve patnje muku i borbu, neka zna tko je što i tko je kakav. Mi Hrvati brzo zaboravljamo, a još brže opraštamo. Zbog te kolektivne osobine imamo tako tešku i krvavu povijest. Učim ga neka nikoga ne mrzi, ali neka u svojoj kući bude gospodar.

Do 1985. radio sam u *Trgovačkom poduzeću Visočica*, a onda sam se spletom sretnih okolnosti iste godine zaposlio u gospićkom zatvoru na radnom mjestu referenta nabave i prodaje. Poznato je da su Hrvati u Gospiću, kao uostalom u cijeloj Hrvatskoj, u odnosu na Vlahe tzv. Srbe bili obespravljeni, ali da je to toliko bilo naglašeno u zatvoru, nisam znao. Na poslu u zatvoru vidio sam i doživio svega i svačega. Sjećam se trojice mladića iz Vaganca, došli su odslužiti tromjesečnu kaznu. Kada su došli zadužiti odjeću i obuću, upitao sam ih što su zgriješili. Odgovorili su da nisu ništa, vratili su se s odsluženja vojnog roka. Prije odlaska u vojsku pjevali su: *"Zaplakala vrba pokraj vode što Hrvati nemaju slobode"*. Eto, zbog ove nevine pjesme osuđeni su na tri mjeseca zatvora. No, to nije bilo sve, zbog ovakvih ili sličnih pjesama i izgovorenih riječi, „politički kriminalci" bi bili upisani u milicijsku kartoteku kao narodni neprijatelji. To obilježje pratilo ih je gdje god bi pošli. Teško bi se mogli zaposliti, pa i kada bi dobili posao, morali su biti barem tri puta bolji radnici od ostalih, posebice od „ugrožene braće" Vlaha tzv. Srba i partijaca. Mnogi nisu mogli izdržati taj pritisak. Izlaz je bio u bijegu preko granice, prihvatiti život obilježenih, biti obespravljen i ponižen, trećerazredni član društva ili postati suradnik komunističkog režima. Nastojao sam zaštititi te mladiće i olakšati im izdržavanje kazne dajući im na zatvorskom gospodarstvu lakše poslove. Sva trojica svoje živote ugradili su u slobodu Hrvatske, kao branitelji poginuli su na ličkoj bojišnici u Domovinskom ratu.

U zatvoru je radila Kata zvana Ćakina, kći lugara Nikole iz Trnovca. Proganjao ju je i ponižavao Vlah tzv Srbin Stojan. Bio je zadužen za razvrstavanje i slanje pošte a ona mu je pri tome pomagala. Rekao bi joj neka isplazi jezik, na njemu bi navlažio marku i zalijepio je na pismo. Doista krajnje ponižavajuće. Požalila mi se i pitala mora li to trpjeti. Rekao sam da ne mora i neka više ne dopusti da je ponižava. Ne znam je li me poslušala jer se tome bahatom i primitivnom soju teško moglo oduprijeti, posebice kada se radi o ženi.

Svi zaposlenici zatvora išli su na vježbu gađanja iz pištolja. Kata Ćakina bila je najbolja, od 100 mogućih imala je 86 pogodaka. Vlah tzv. Srbin Stojan bio je najgori.

U čudu ju je upitao: „Kate, neđelje ti, kako si ti to sve pogodila?" Hladno mu je odgovorila da u sredini mete zamišlja njega. Više je nije progonio, klonio se nje.

Jedan događaj posebno je značajan za Gospić, a i za cijelu Hrvatsku. U jesen i zimu 1989. i proljeće 1990., u kotlovnici suda spaljivana je arhivna građa Službe državne sigurnosti. U tome razdoblju arhivna građa bila je energent za centralno grijanje suda i zatvora. Kamionima se svakodnevno dovozila i spaljivala, a traktorskim prikolicama u više navrata dnevno odvozio se pepeo na zatvorsko poljoprivredno dobro tzv. Maksimovićeve štale. U kotlovnicu je pristup bio zabranjen i pod budnim nadzorom milicije.

Održavanje kotlovnice i centralnog grijanja suda i zatvora obavljao je Stipe Rupčić iz Bužima. Nekoliko puta sam ga pitao što se to događa u kotlovnici. Samo mi je rekao da spaljuju arhivu. Nije htio ništa više o tome reći. Ložač je bio Šiptar, zatvorenik, vjerojatno nepismen. Dužnost mu je bila ubacivati arhivno gradivo, spise i knjige u kotlove i očistiti ložišta kotlova od pepela. Ne znam je li spaljena arhiva samo s prostora Like, ili iz cijele Hrvatske.

Nakon spaljivanja arhivne građe, kotlovničar Stipe Rupčić bio je potišten, zabrinut i povučen te ni sa kime nije razgovarao. Druge godine od početka Domovinskog rata umro je od nekih teških muka.

Kroz burnu povijest Gospić je odolijevao velikim pritiscima. Starosjedioci su voljeli svoj grad, bili su ponosni, ustrajni, samozatajni i čvrsti, što je gradu davalo posebno obilježje. Nažalost, Gospić posustaje, starosjedilaca je sve manje, umiru, iseljavaju se, uzmiču, grad gubi svoju prepoznatljivost. U dva vala, prvom iza Drugoga svjetskog rata i drugom iza Domovinskog rata, u Gospić se naseljavaju novi stanovnici. Prvi su došli za bakljadom, a drugi za Olujom. Grad se promijenio u duhovnom i fizičkom smislu. Malobrojni starosjedioci nisu mogli novonaseljenima nametnuti svoj način života i opće vrednote. Ruše se stare gradske kuće za koje su vezane uspomene starosjedilaca i koje su ušle u kolektivno pamćene. Novodoseljenima one ništa ne znače, a za osjećaje starosjedilaca nitko i ne mari.

Svjedok Nikola Nidžan Milković

Hodočašće u Priboj na Petrovo

Gospođa Rozalija Mažar udana Jurlina pozvala je moju ženu i mene neka na Petrovo u Priboju budemo gosti njezinu bratu Draganu Tomislavu Mažaru, umirovljenom profesoru u Bihaću i njoj. Prihvatili smo poziv, premda zbog zdravstvenih razloga nismo bili baš spremni za taj put. No, mučenički Priboj, od 1918. Prijeboj, zaslužuje taj napor, koji je beznačajan prema mučeništvu Priboja i njemu sličnih naselja u Lici.

Na Petrovo krenuli smo u Priboj u 7 sati iz našeg ljetnog prebivališta u Lukovom Šugarju, Uvale Pržunac Mali. Kišilo je, vrh Velebita bio je zaogrnut kišnim oblacima. Ne tako davno, pred pedesetak godina, podgorske padine Velebita bile su goli krš, sami kamenjar, a danas su prošarane sitnogoricom, pa i pravom šumom. Za stotinjak godina sve će biti pošumljeno.

Žena trpi zubobolju, umirila se i šuti, a ja sam utonuo u misli. Prisjećam se tatine priče kako je Velebit s morske strane bio obrastao hrastovom šumom koja je sezala do mora. Brodovi su se vezali za hrastova stabla, a uz obalu kroz hrastovu šumu vodila je staza kojom su velebitski gorštaci-pastiri pomoću užadi vukli brodove, za plaću, za vrijeme bonace. Velebit je ogolila Venecija sječom šume za njenu izgradnju, a pripomogli su sječom i starosjedioci. I moji su se predci uz stočarstvo prehranjivali sijekući i prodajući u priobalju i po otocima drva za ogrjev, drvenu građu, pa drva za vesla, rebra i madire - oplatu brodova, te različite drvene alate i posude, kao vile, grablje, lopate, jarmove, škipove, bukare, vučije, kablice i posude za mjerenje volumena žitarica i tekućina - maliće i oke.

Ljudi su iz neznanja, nehaja i pohlepe posjekli podgorske šume Velebita, a onda je Podgorce velikosrpska politika prognala iz njihovih staništa jer su vlastodršci u tim ponosnim, buntovnim i nepokornim gorštacima prepoznali opasnost za svoj režim. Nestade velebitskih Podgoraca i njihovih naselja, ostadoše oni upokoreni uz obalu. Šuma se obnavlja i za neko doba tek po nekim zidinama kuća i ostatcima klesanog kamenja znat će se da se nekada tu obitavalo. Potvrđuje se izreka: „ Vrijeme gradi, vrijeme i razgrađuje".

Od Lukovog Šugarja do Priboja provest ćemo se kroz hrvatska lička sela i gradove čija je povijest ispisana mučeništvom i prolivenom hrvatskom krvlju. U takvim mislima provezli smo se kraj kuće Mande Devčić u Devčić Dragi, ponosne majke hrvatskih vojnika, ustaša, viteza Krune i bojnika Ivana Pivca. Majka i sinovi bili su sudionici Velebitskog ustanka, a sinovi i u prvoj emigraciji u Italiji. Obojica su držala do časti i ustaške odore koju su nosili. Kada im je nećak Zvonko, djelatnik UNS-e, uhićen i osuđen na smrtnu kaznu jer je iz koristoljublja, želeći prisvojiti stan, ubio muža i ženu židovskog podrijetla kod kojih je stanovao u Zagrebu, nisu iskoristili svoj ugled i zaštitili ga. Nisu ga htjeli ni posjetiti u zatvoru. Štoviše, svoju majku, koju je poglavnik Ante Pavelić veoma cijenio i poštovao, smjestili su u Varaždinske toplice kako ne bi utjecala na presudu i izvršenje kazne. Zvonko je zbog nečasnog čina strijeljan.

Pred Karlobagom dolazimo do uvale Moština. U toj uvali jugoslavenski „antifašisti" na zvjerski su način pobili zarobljene hrvatske vojnike i civile. Privodili su ih do litice iznad mora, klali i bacali u more. Kada je došao red na Micu Pavičić u visokoj trudnoći i njenoga nevjenčanoga muža Pavu Došena za kojega je bila vezana žicom,

njoj su rekli neka se odrekne Pave pa će joj poštedjeti život. Ponosno je odgovorila da neće, poći će za svojim Pavom, kuda on tuda će i ona. Oboje su zaklali i bacili u more koje ih je odnijelo i izbacilo kod Raba.

Na Baškim Oštarijama kiša je prestala padati i oblaci su se razmakli. Ovdje u crkvi Sv. Elizabete u Drugom svjetskom ratu za vrijeme jedne vojne ophodnje utaborila se domobranska postrojba. Zapovjednik, satnik iz Zagorja predosjećajući smrt, dao je pismo mome ocu neka ga pošalje njegovoj ženi, rekavši da će te noći poginuti. Dok ga je tata odgovarao od te zamisli, zalutali metak usmrtio je satnika.
Iza crkve na groblju i van ograde groblja, partizani su postrijeljali zarobljene hrvatske vojnike bez suda, dokazane krivnje i prava na obranu. To je ratni zločin za koji nitko nije odgovarao. Uz cestu susrećemo turiste koji uživaju u Velebitskim čarima i ne sluteći kakav se je tu zločin dogodio.

U buntovnim ustaničkim Brušanima provezli smo se kraj spomen-ploče Velebitskom ustanku, podignute ispred ostataka zidova žandarmerijske postaje koju su hrvatski ustanici-ustaše napali. Netko od jugonostalgičara na ploči je iscrtao crvenu zvijezdu čiji se obris i nakon čišćenja nazire. I u Brušanima partizani su strijeljali zarobljene hrvatske vojnike i civile. Privremeno su bili zakopani u streljačke rovove tzv. laufgrabe, a kasnije su ekshumirani i pokopani na brušanskom groblju.

Ulazimo u Gospić, grad svećenika, bogoslova, gramatičara, pravopisaca i borca za hrvatski jezik, Šime Starčevića, oca domovine dr. Ante Starčevića, književnika Vjenceslava Novaka, slikara Miroslava Kraljevića i znanstvenika Nikole Tesle. To što je Tesla bio pravoslavac, sin pravoslavnog popa hrvatskih korijena, zar ga se treba odreći? Bilo bi to nerazborito i veoma glupo. Gospić je grad mučenik, veliki stradalnik u Drugom svjetskom ratu, poraću i oslobodilačkom Domovinskom ratu. Gospić je velika grobnica pobijenih Hrvata. Gdje god se počne kopati, nailazi se na kosti mučenika. Partizanski „oslobodioci" po ulasku u Gospić 4. travnja 1945. strijeljali su sve muškarce starije od 16 godina. Nisu poštedjeli ni žene ni nedorasle djevojke i mladiće u svome četrdesetosmosatnom klanju, strijeljanju i vješanju. Krvava zlodjela vršili su cijele 1945. godine, a smanjenim intenzitetom sve do 1950. U Gospiću su zaliječene fizičke ratne rane, grad je urešen zelenilom i cvjetnim nasadima. Na prolaznike sumorno djeluje onečišćena rijeka Novčica i zapuštena oba gospićka mosta. Tu ružnu sliku prolaznik zapaža i nosi je sa sobom kao ružnu uspomenu. Ostale su nezacijeljene duševne rane i bol starosjedilaca za pobijenom rodbinom i sugrađanima. Malo je ostalo živih starosjedilaca. Kaže se da bi ih se sve s jednom kesicom *Podravka juhe* moglo nahraniti. Gospić je izgubio one osobine koje su ga činile prepoznatljivim i posebnim. Novi stanovnici grade „novi" Gospić po svojoj mjeri jer starosjedioci zbog svoje malobrojnosti nisu novodošlima mogli nametnuti svoj način života i svoj svjetonazor.

Na Lički Osik veže se Mušaluk. U oba naselja zločinstva su vršili jugoslavenski partizani. Na tim prostorima na tisuće je pobijenih Hrvata pokopano u streljačke rovove tzv. laufgrabe i rivine - vododerine. Grobišta su neobilježena i tek ih se sjećaju još malobrojni ostarjeli starosjedioci. Mušaluk je poznat po popu vitezu Marku Mesiću, oslobodiocu Like od Turaka i popu mučeniku Franu Biničkom, novinaru, piscu pjesama, eseja i polemika. Bio je vrstan prevoditelj jer je znao grčki, latinski, njemački, francuski, talijanski, španjolski, engleski, ruski, poljski, češki i bugarski jezik. Fran Binički je mučenik i žrtva velikosrpskog i jugopartizanskog zlosilja.

Pobunjeni Vlasi tzv. Srbi, a to i danas čine. Bestidno svojataju sve, pa tako su i Novi Lički Osik prozvali Teslingradom. Prisvojiše Teslu i Novi Lički Osik. Pridržavaju se naputka svoga intelektualnog vožda Dobrice Ćosića da je u obrani srpstva jednako pomoglo ratno junaštvo i laž.

Široka Kula u predtursko doba zvala se Široki Turanj. U oba zadnja rata, Vlasi tzv. Srbi izvršili su ovdje strahovite zločine. Hrvate iz Kule, okolnih sela i gospićkog zatvora ubijali su i zakapali na posjedima uz pravoslavne kuće i u okolnim jamama. Za zločine u ovom ratu, Kuljani, pobunjeni Vlasi tzv. Srbi kažu da ne znaju tko ih je izvršio. Oni su doduše bili unovačeni u terorističke četničke postrojbe, ali su bili tek kuhari, ili su samo razvozili i raznosili hranu svojoj braći po oružju. Bili su zaluđeni svojim voždovima i ne znaju ime nijednog vojnika.

Ljubovo je oduvijek bilo u vojnom pogledu važno mjesto. Kaže se, tko ovlada Ljubovom, nadzire cijelu Liku. U Drugom svjetskom ratu i u oslobodilačkom Domovinskom ratu, s Ljubova su jugopartizanske i četničke bitnice tukle po Gospiću i hrvatskim postrojbama. U Oluji, uz ljudske gubitke, hrvatska je vojska zauzela Ljubovo. Poginulima su podignute spomen ploče. To je dobro, premda bih volio da je na njihov spomen podignuta kapela s ugrađenom spomen pločom. Ovako mi to odiše onim dobom i sustavom protiv kojeg smo se borili.

Vrpile su poznate po velikoj pobjedi hrvatske vojske nad Turcima koji su se vraćali s pljačkaškog pohoda iz Kranjske i Hrvatske. Zbilo se to u listopadu 1491. godine. Združene postrojbe hrvatskog bana i hrvatskih plemenitaša hametice su porazile 10.000 turskih konjanika i oslobodili oko 18.000 zarobljenih kršćana. Poginulo je 1500 turskih konjanika, a isto toliko ih je zarobljeno. Ostali su našli spas bijegom u Bosnu. U bitci su se posebno isticali Ivan Frankopan Cetinski i Mihovil Frankopan Slunjski. Da se vojna taktika primijenjena u bitci kod Vrpila koristila i u bitci na Krbavskom polju 9. rujna 1493., ne bi kršćanska vojska bila hametice poražena. To nije bila samo izgubljena vojna bitka, to je bila katastrofa od koje se do danas nismo oporavili, a uz ovakvu izdajničku politiku pitanje je hoćemo li ikada. U toj bitci izginulo je hrvatsko plemstvo, onodobno predvodništvo naroda. Hrvatski je puk izginuo, bio prognan i izbjegao na naše hrvatske otoke, u Austriju, Italiju i Mađarsku. Na otocima i priobalju, stanovnike svih sela koja nisu na moru zovu Vlajima, kako Hrvate katolike, tako i pravoslavne Vlahe tzv. Srbe. Kako su Vlasi bili pomoćne turske postrojbe, logistika njihovoj vojsci, posebno su se isticali krvoločnošću i pljačkom. Njihovi zločini toliko su se usjekli u sjećanje prognanim i izbjeglim Hrvatima, da i danas sve pučane čija naselja nisu uz more zovu Vlaji, slično kao antički Rimljani sve ostale narode barbarima. Kod Rimljana barbari, a kod Hrvata Vlasi-Vlaji značilo je: ne kao mi, drugačiji od nas.

Bunić je u Vojnoj krajini bio jedno od sjedišta krajiške vojske. U njemu je stolovao i zapovjednik Laudon, poznat po sadnji Laudonova gaja u Krbavskom polju. Drveće je posađeno po ustroju onodobne vojne postrojbe. Laudon je zasadio taj gaj da bi spriječio širenje živog pijeska. Činjenica da je postojao živi pijesak, potvrđuje priču istinitom - da je u Krbavskoj bitci Turcima pomogao vjetar koji je živim pijeskom zasljepljivao hrvatsku vojsku. No, pomogla je nesloga i bahatost kršćanskih vojskovođa koji nisu poslušali savjet domaćih hrvatskih plemenitaša. Laudon je u svojoj nakani uspio, nema više tu živog pijeska, tek kod obilnih kiša polje poplavi. Sagradio je u Buniću i crkvu prekrasna sloga od klesana kamena. U arhitektonskom i

graditeljskom smislu crkva je remek-djelo. U njoj je pokopano i dvoje njegove djece.

U Drugom svjetskom ratu pobunjeni Vlasi tzv. Srbi miniranjem su znatno oštetili crkvu. Priča se da su utrošili veliku količinu eksploziva. Srušili su svod crkve i krovište, a vanjski zidovi, iako oštećeni, nisu razoreni. Crkva se pod nadzorom Konzervatorskog zavoda i novcem iz državnog proračuna sporo obnavlja. Zbog načina kako se obnavlja, nažalost, vjerojatno će biti nužna sanacija saniranih radova.

Korenica je danas lijep hrvatski gradić, ozelenjen i urešen zasađenim cvijećem. U gradu se ističe crkva Sv. Jurja izgrađena nakon oslobodilačkog Domovinskog rata. Crkvu izgrađenu 1800. srušili su Titovi antifašisti, mrzitelji svega hrvatskoga. U Titovoj Jugoslaviji izgradnja nove nije bila moguća. Stanovnici su pretežno naseljeni prognanici iz Bosne i Hercegovine.

Tijekom Drugog svjetskog rata i poraća Korenica je bila mučilište i stratište Hrvata. Zarobljenike su dovozili i iz gospićkog zatvora. Vozač hitne pomoći Dule u svome srbovanju se hvalio kako je „hrvatske stoke" tako puno pobijeno u klancima i jamama oko Korenice, da njihove kosti, u nakani da prikriju zločin, nisu mogli nikako uništiti.

Tijekom oslobodilačkog Domovinskog rata, u Korenici je bio logor za zarobljene Hrvate od kojih su mnogi skončali u tom mučilištu.

Od Korenice do odvojka ceste za Ličko Petrovo Selo i Bihać, uz cestu su lijepo uređene kuće i okućnice te ugostiteljski objekti. Vidi se da ovaj kraj živi od Plitvica, od turizma.

Dolazimo do putokaza Prijeboj i obilaznice za teški automobilski promet oko Plitvičkih jezera. Selo Priboj, a od 1918. Prijeboj cilj je današnjeg našeg hodočašća. Svake godine na Sv. Petra i Pavla, oko ruševina crkve posvećene tim svecima okupljaju se prognani Pribojčani. Do kraja Drugoga svjetskog rata selo se prostiralo uz obje strane ceste prema Plitvičkim jezerima i ceste prema Ličkom Petrovom Selu. Od toga raskrižja do Plitvičkih jezera udaljenost je oko 5 km. Najveći dio sela i zemljišta nalazi se u zoni Plitvičkih jezera. Predjel je šumovita planinska zaravan, bogata vodom i sočnim pašnjacima. U gospodarskom i financijskom smislu, vrlo vrijedan kraj.

Kao i cijela Lika, Plitvički kraj je bio nastanjen od prapovijesti o čemu svjedoče brojne iskopine. Smjenjivala su se razdoblja, gospodarskog uzrasta, velike napučenosti i blagostanja do gospodarskog kraha i opustjele zemlje. Pamti ovaj kraj ilirsko pleme Japoda, te Rimljane, istočne Gote, Avare, Hrvate, Tatare. Svi nestadoše, a Hrvati su ostali i opstali uz neviđena mučeništva i žrtve. Procvat je bio u razdoblju Kurjakovića, Mogorovića, Frankopana, Zrinskih i ostalih hrvatskih ličkih plemena. Konačni slom je nastao nakon Krbavske bitke 1493. godine. Pučanstvo je pobijeno, izbjeglo i raseljeno. Velik dio Like je postala „ničija zemlja", spaljena i raseljena. Sve vojske, kršćanske i osmanlijske, progonile su starosjedioce, palili ljetinu i šume kako bi život na tom prostoru bio nemoguć. Taj dio Like, „ničije zemlje", postao je široka granična razdjelnica između zaraćenih strana kojom su se od upada neprijateljske vojske štitili i jedni i drugi. Gubitkom svoga izvornog starosjedilačkog hrvatskog pučanstva, nestala je i njihova kultura življenja. Novonaseljeni su donijeli svoju kulturu življenja, nije uspostavljen valjan odnos između čovjeka i prirode. Kozarenje i sječa šume poremetili su prirodnu ravnotežu, te su mnogi izvori i potoci presahnuli.

Nakon izgona Turaka iz Like, useljava se u nju novo pučanstvo iz Bosne i Hercegovine, Gorskog Kotara i Kranjske. Jedni uz druge žive u slozi, rimokatolici i pravoslavci. Profesor Dragutin Franić u knjizi ***Plitvička jezera*** tiskane u Zagrebu 1910. piše: *„Cijeli plitvički kraj još je i danas veoma rijetko naseljen te nema ni 30 duša na četvornom kilometru. Tamo su izmiješani s pravoslavnima katolici, ali se među njima teško opaža ikakva razlika jer im je jednak govor, isti običaji, pa im je najveća razlika samo u crkvenim obredima po grkoistočnoj i rimokatoličkoj ispovijesti vjere"*. Za Priboj, danas Prijeboj piše: *„Priboj leži na ravnici gorskoj na prostranu plateau-u. Kamo god svrneš okom, nuđaju ti se čari prirode na užitak. … Priboj jeste lijepo mjestance s obje strane ceste sa rimokatoličkom kapelicom (crkvicom) Sv. Petra i Pavla, koju je god. 1847. na svoj trošak sagradio otočki pukovnik Nikola Mastrović. Pribojci su narod lijep, jedar, ovisok, crnomanjast. Ljudi su srednjeg uzrasta, koštunjavi, prijazni i dobroćudni. Teško se muče za svakidašnju koricu kruha. Bave se ponajviše pravljenjem kosa, koje su na glasu te se nadaleko rasprodaju, pa srpova, britava i britvica, t. j. nožića koričnjaka svake veličine – od najvećih do najmanjih, pa pravljenje nakita i uresa za satove. Gotovo svaka kuća ima mijeh i nakovanj. Uz to ne zanemaruju ni ono zemljice i blaga. Pri svakom poslu pomažu im i žene kao i svuda po Krajini bivšoj.*

Što se dogodilo s tim pravoslavcima, što sebe nisu zvali Srbima, da najednom u prvoj Jugoslaviji podivljaše i svoje pravoslavlje premetnuše u srpstvo u čije ime počiniše velika zvjerstva nad hrvatskim narodom? Beograd nadahnut svetosavljem, *Garašaninovim Načertanijem* i velikosrpskim djelovanjem Vuka Stefanovića Karadžića, poticao je netrpeljivost prema Hrvatima koja su se izrodila u veliki zločin.

U selu Priboju, četnici su u Drugom svjetskom ratu izvršili genocid nad hrvatskim narodom. Pobili su i prognali Hrvate, a crkvu Sv. Petra i Pavla zapalili. Nakon završetka rata, neki su se seljani htjeli vratiti na djedovska ognjišta. Četnici, sada kao Titovi jurišnici koji zamijeniše četničku kokardu s crvenom zvijezdom, nisu im dopustili. Da zastraše hrvatske povratnike, Vlasi tzv. Srbi 1957. godine, u njihovoj kući na krevetu ustrijeliše oca **Milu i sina Milana (Bracu) Konjevića.** Ono malo Hrvata što je ostalo, moralo je bježati, a 1991., ostalo je samo 13 Hrvata. Pobunjeni Srbi minirali su zvonik crkve 1991., koji je nakon paljenja crkve u Drugom svjetskom ratu ostao neoštećen. Mještanina **Slavka Čorka** odveli su 1991. od kuće i strijeljali. Nakon povratka 1995. identificiran je i pokopan na mjesnom groblju uz crkvu. O pomno planiranom rušenju tek uskrsle Republike Hrvatske svjedoči i nacrt četničke Načelne - shema redovnog obezbeđenja logora „Prijeboj".

Ovakvi zločini po istome velikosrpskom scenariju izvršeni su diljem Like. Navest ću samo neka mjesta, kao primjerice: Udbinu, Lapac, Boričevac, Brotnju, Iveziće, Rudopolje i Zvonigrad.

Privatna imovina je neotuđivo vlasništvo. O ovom nas bestidno lažu svi hrvatski političari, a od slučaja do slučaja, kada im je to potrebno, obećavaju provesti zakon, vratiti imovinu ili obeštetiti vlasnike. Besramna laž u koju ni naivci više ne vjeruju. Kako nepravdu mogu ispraviti oni čiji su očevi sudjelovali u njenom izvršenju i članovi KP pod čijim vodstvom su zločini i nepravda izvršeni? Vuk dlaku mijenja, ali ćud nikada, nikada vuk neće čuvati janjad.

Mi smo stari narod, ali nažalost nezreo. Narodi s visokorazvijenom demokratskom svijesti ne bi dopustili da gotovo isti ljudi i iste političke stranke kroje na-

rodnu sudbinu i dovedu ga u dužničko ropstvo iz kojeg se ne nazire izlaz. Zar rob doli ropstva ima drugu mogućnost? Nema, ako se slijepo pokorava zakonima koje je skrojila povlaštena manjina iznjedrena iz komunističkoga krila, da bi vladala većinom. Državne zakone treba poštivati, ali treba reći i ne, i mijenjati ih ako su protunarodni, izdajnički. U razvijenim demokratskim sustavima političar ili političke stranke koje su dobile izbore, ako u prva tri mjeseca ne potvrde da će predizborna obećanja izvršiti, odlaze i dolaze bolji, sposobniji. Ne može i ne smije narod biti talac nesposobnih političara kako se to u Hrvatskoj događa. Veliku Britaniju zadužio je Churchill, a Francusku Charles de Gaulle. Kada je rat završio, njihovi narodi su rekli: „Dosta, svoje ste dali, ispunili ste valjano, časno svoju dužnost i odlazite". Uz ovakav izborni zakon, u Hrvatskoj nema napretka. Stari političari svih političkih svjetonazora moraju otići i prepustiti svoja mjesta mladim, poletnim, nekorumpiranim, domoljubnim Hrvatima, kojima će čast i moralna obveza biti služenje svojem Domu i Narodu, a ne stjecanje osobnih probitaka. U Hrvatskom narodnom saboru trebaju sjediti najumniji, najmoralniji i najsposobniji. Sabor mora budno nadzirati rad vlade, njena predsjednika i predsjednika države, a ne biti skup poslušnika koji dizanjem ruku čini pravovaljanim i bezumne zakone. Kada se polaže vozački ispit ili ispit za voditelja brodice, svatko mora proći specijalističke liječničke preglede i obučiti se za vozača automobila i voditelja brodice. Mi, nezreli Hrvati upravljanje državom dajemo ljudima koji iz komunizma uskočiše u neoliberalizam i dvojbenog su zdravoumnoga stanja. Da rukovođenje državom prepustimo naprednom seljaku, on bi u svom mandatu uveo red u državi kao što ga je uveo u svome gospodarstvu, a ovi „lakirani stručnjaci" s kilometarskim titulama ispred svojih imena, gurnuli su nas u provaliju.

Od godine 1102. do danas stalno smo živjeli u nekakvim unijama koje su nas zakonima držale u pokornosti usadivši nam kmetski mentalitet. Naš narod se boji razmišljati, ne zna što će sa slobodom. Pokorno sluša i neprestance gunđa, a kada više nema uzmaka, tada se razbjesni i spreman je uz cijenu života braniti djedovinu i jezik svoj. Jesu li vlastodršci toga svjesni? Nisu, jer se igraju strpljenjem naroda!

No, kako se mogu opravdati i prognanici s djedovine koji u neovisnoj Republici Hrvatskoj nisu izborili povrat svoje imovine? Nikako! Zar ih zadovoljava što preko svojih udruga puze pred vlastodršcima i zadovoljavaju se lažnim obećanjima? Da u njima ima pradjedovske krvi, ne bi dopustilii ovako zlosilje i poniženje. Svatko od njih zna gdje mu je djedovina. Svaki od njih na toj djedovini može izraditi daščaru – baraku za oko 2.000,00 kn. Nastalo bi tako selo, a onda bi trebalo preko tiskovnih i elektronskih medija izvršiti pritisak na vlastodršce, a ako ustreba i prosvjedovati na Markovu trgu, te na kraju zatražiti zaštitu od nadležnih sudova EU.

Ipak, nešto se pokreće. Udruga Prijebojčana 1942. koja ima preko 100 članova, prognanih, a predsjednik joj je Igor Ivašković, postavila je prošle godine kontejner - ured udruge i poštanski ormarić. Na prozor, kao zavjesu, postavili su hrvatsku zastavu. Očekivali su da netko negativno nastrojen može razbiti prozor ili oštetiti kontejner, ali nisu očekivali da će kontejner netragom nestati. Nestanak kontejnera prijavljen je policiji. Nažalost, do sada nije otkriven počinitelj ni kontejner. Udruga moli za pomoć i nudi primjerenu novčanu nagradu onom tko dojavi valjanu obavijest. Obavijest se može poslati na adrese: info@likaplus.hr ili na igor.ivaskovic@gmail.com.

No, kakav narod, takvi intelektualni predvodnici, a takvi i vlastodršci. Što rade povjesničari, pravnici, ekonomisti, vladine i nevladine udruge i ostala intelektualna elita? Spavaju, a Hrvati u čije ime se zaklinju nezaustavljivo umiru. Sramno!

No, zato Milorad Pupovac, saborski zastupnik poručuje hrvatskoj javnosti i Europskoj uniji da u Hrvatskoj srpsko pitanje nije riješeno. Navodi sve ono što je Hrvatima u Hrvatskoj uskraćeno. Razlika je tek u tome što su Hrvati branili i obranili svoju državu, a Vlasi tzv. Srbi u čije ime gospodin Pupovac kliče, su je razarali i u ime velikosrpstva ubijali Hrvate. Iskreno mi je žao svake nevine srpske žrtve. To očekujem i od Vlaha tzv. Srba, ili ako se tako osjećaju Srba, jer na to imaju pravo kao što i ja imam pravo zvati ih imenom kako su sami sebe zvali i kako su ih zvali naši pradjedovi, da oni ispovjede i okaju svoj grijeh, otkriju tko je ubijao Hrvate u oba zadnja rata i gdje su njihovi grobovi. Samo ispovjeđen i okajan grijeh je oprošten grijeh, a to je najmanje što je potrebno za suživot.

U ovakvom razmišljanju dolazimo do crkve Sv. Petra i Pavla. Okupilo se stotinjak Pribojčana i njihovih gostiju. Među gostima je i dipl. ing. građ. Frane Vrkljan, predsjednik Zajednice povratnika Ličko-senjske županije i dopredsjednik Zajednice povratnika Hrvatske. Potomak je slavne obitelji Vrkljan iz čije kuće potječe Kika, majka književnika i političkog dužnosnika u NDH dr. Mile Budaka. Većina likova iz Budakovih pripovijetki i romana majčina su rodbina.

Misu služi fra Slaven Mijatović, župnik crkve Sv. Ivana Krstitelja u Tounju, a koncelebriraju mu župnik i ravnatelj katoličkog školskog centra u Bihaću vlč. Slavo Grgić i vlč. Josip Štefančić, župnik župe BDM Majke Crkve Plitvice, naselje Mukinje, Plitvička Jezera.

Vjernički puk u tišini prati nadahnutu propovijed fra Slavena Mijatovića, a vlč. Josip Štefančić izvještava da je podnesen zahtjev za obnovu crkve Sv. Petra i Pavla, odabran je projektant za izradu projektne dokumentacije, a preko Zavoda za zaštitu kulturne baštine odobreno je 50.000,00 kn za plaćanje troškova njene izrade. No, nažalost, novac nije uplaćen na bankovni račun crkve. Znam iz iskustva da od posla neće biti ništa ako se Pribojčani ne uključe u prikupljanju novca za obnovu. Sve ukazuje da će ta suradnja izostati. Kažu, kada se narod iseli iz nekog kraja, više se ne vraća. Sve mi se čini da će Pribojčani potvrditi to pravilo. Previše su se otuđili od pradjedovskog ognjišta i sljubili s novim krajem. Daj Bože da se varam.

Načelna šema redovnog obezbeđenja logora „Prijeboj"

Ostatci crkve sv. Petra i Pavla u Priboju

Zatočenici srpskog logora u Kninu

Božo Jamičić, rođen je 6. ožujka 1926. u zaselku Urije Budak. Za vrijeme Drugog svjetskog rata, njegov otac Ivan i on služili su u ustaškoj vojnici. Oca su ubili partizani na Križnom putu, a Božo je preživio strahote Križnog puta i vratio se kući. Nakon povratka s Križnog puta, oženio se Evom Božić, rođenom 6. travnja 1926. s kojom je imao troje djece: Anku, pok. Ivana i Nikicu.

Urije-Budak bio je zaselak bez električne struje, telefona i vodovodne mreže, a prilazni uski, makadamski put nije se održavao. Zbog ovakvog stanja, seljani su izgradili nove kuće u Budaku u kojem su životni uvjeti bili bolji. Božo i njegova žena, također su u Budaku izgradili novu kuću i pred oslobodilački Domovinski rat otpočeli su preseljenje u nju. U Urijama Budak, koji je oko 400 metara udaljen od Budaka, održavali su još svoje seosko gospodarstvo, obrađivali zemlju i bavili se stočarstvom.

Pred ratna događanja, sa ženom se preselio k rođaku Stipanu Pipi Jamičiću u Budačku ulicu u Gospiću.

Božo i njegovi sinovci Ivan i Pajo Jamičić, ne znajući jedni za druge, pošli su 10. listopada 1991. u Budak Urije, Božo nahraniti svinje, a sinovci Ivica i Pajo kao pripadnici hrvatske vojske, obići vojne položaje i usput i svoje gospodarstvo. Ne očekujući prepad vojnika JNA i četnika, upali su u njihovu zasjedu i bili su zarobljeni. Nakon ispitivanja u upravnoj zgradi *Pirotehnike*, *Tvornice Marko Orešković,* prevezeni su u Plitvička Jezera gdje je bilo smješteno zapovjedništvo JNA. Jugovojska ih je predala miliciji tzv. SAO Krajine. Na putu iz Plitvičkih Jezera preko Korenice, Udbine i Gračaca dovezeni su u logor u Kninu. Na putu u svim usputnim postajama bili su psihički maltretirani i premlaćivani, a u Kninu su gotovo svaki dan zvjerski batinani i na druge načine mučeni sve do razmjene 20. prosinca 1991.

Nakon razmjene, Božo i njegova žena Eva, jedno vrijeme živjeli su kod kćeri u Zagrebu. No, nisu se mogli oduprijeti težnji za svojom kućom i svojom Likom pa su se vratili u Budak, u svoju kuću koju su četnici oštetili prilikom topničkog napada. Kuću su popravili i nastavili živjeti pod ratnim uvjetima, stalno izloženi četničkim napadima.

Eva je umrla 4. studenoga 2001. u večernjim satima u svojoj kući u Budaku, a Božo 5. studenoga 2001.od moždanog udara u jutarnjim satima u gospićkoj bolnici. Oboje su pokopani 6. studenoga 2001. na groblju u Ličkom Osiku.

Božo i njegovi roditelji preživjeli su strahotne zločine velikosrba, jugoslavenskih partizana i srbokomunista četnika u Drugom svjetskom ratu, a bezumno nasilje velikosrba i četnika potpomognuti vojskom JNA u Domovinskom ratu.

Božo je napisao dnevnik o svome robijanju u logoru u Kninu. Ni iz jednog retka Božinoga dnevnika, kao ni iz izjava njegovih sinovaca ne izbija gnjev i mržnja prema Vlasima tzv. Srbima koji su ih premlaćivali, kao ni prema ostaloj njihovoj vlaškoj tzv. srpskoj braći, a neke su poznavali iz prijeratnoga života.

Ovakvo Božino ponašanje i ponašanje njegovih sinovaca primjereno je plemenitoj ličkoj duši. Život ovih skromnih samozatajnih ličkih obitelji primjeren je životu svih ličkih naraštaja od Krbavske bitke 9. rujna1493. godine do Domovinskoga rata, koja su u svakom naraštaju doživjela barem jedan veliki rat, progone i palež pradjedovskoga ognjišta.

Mukotrpan i tužan kraj mučeničkoga života Eve i Bože Jamičić i njihovih sinovaca Paje i Ivice trebao bi potaknuti svakog domoljubnoga Hrvata na razmišljanje, te bi se svi trebali upitati: cijenimo li hrvatske žrtve pale za Dom?

Prijepis dnevnika Bože Jamičića iz Budaka

Dana 10. listopada 1991. došao sam k svojoj staroj kući u zaselku Urije Budak, koju sam počeo napuštati zbog loših životnih uvjeta i ratnog stanja, nahraniti stoku i obaviti neke druge poslove vezane za seosko gospodarstvo. Oko 10 sati iznenada su se pojavila petorica vojnika jugoarmije, mislim da su bili izviđači. Bili su udaljeni petnaest do dvadeset metara od mene. Dvojica su dotrčala k meni, a trojica su ostala na putu u zasjedi. Pomislio sam da izvode nekakvu vojnu vježbu jer su bili udaljeni oko 2 km od svoje baze. Nažalost, nije bila vježba, uhitili su me i poveli u zaklon iza moje kuće, počeli su me ispitivati i prijetiti da će mi prosuti mozak ako ne budem govorio istinu. Ispitivanje nije dugo trajalo. Ona trojica na putu davala su neke znakove ovoj dvojici koji su mene zarobili. Naredili su mi da legnem potrbuške i da ne smijem nikamo gledati. Čuo sam zapovijed: „Ruke uvis, baci oružje!" Jedan od dvojice koji su me čuvali, stavio mi je na potiljak puščanu cijev, a brko koji je bio glavni vođa, s uperenom strojnom puškom zauzeo je borbeni položaj i povikao onoj trojici da zarobljenike drži na nišanu, neka pokupe odloženo oružje i privedu ih k nama. Kad su ih doveli, vezali su ih i meni naredili da se dignem i okrenem prema njima. Bio sam preneražen, ugledao sam svoje sinovce Ivicu i Paju Jamičić. Vezali su i meni ruke iza leđa.

Brko je naredio da krenemo brzo prema željezničkoj pruzi i obližnjem boriku. Kad smo se udaljili oko 500 m od moje stare kuće, mjesta moga zarobljavanja, sustigao nas je dugajlija **Mićo Vejnović** Vejin, koji je do tada čuvao odstupnicu. Pretječući nas, kucnuo me rukom po ramenu i rekao: „Ne boj se, Boško, sve će biti u redu". Nešto je rekao Ivici i Paji. Preuzeo je vodstvo i kroz borik doveo nas do upravne zgrade *Pirotehnike*, *Tvornice Marko Orešković*, u kojoj su nas ispitivali vojnici JNA, mislim u nazočnosti Miće Vejnovića Vejina. Dok je Pajo bio na ispitivanju, mene i Ivicu vojni čuvari su pretresali i odnijeli novac. Meni novčanik i u njemu 4500 din, a Ivici u valuti ne znam koliki iznos. Tu smo vidjeli neke poznate kao **Isu Potkonjaka**, *šefa obezbeđenja* tvornice i **Zorana Spasića** zvanog Čombe. Iso se s nama hladno rukovao, a Zoran Spasić zvani Čombe koji je s Pajom radio u tvornici dodao je: „Lijali pa dolijali". Zna se što je mislio reći tom upadicom.

Vojska je odlučila predati nas svojoj komandi na Plitvicama. Naredili su nam da uđemo u vojno vozilo pitzgauer kojim je upravljao brko koji nas je zarobio. Brko je bio jako raspoložen pa je nekoliko puta i zapjevao do Plitvica. Neki pratitelj rekao je da ćemo biti ubijeni i prijetio nam. Snažno je nekoliko puta udario kundakom Ivicu u koljeno.

Pred jednom zgradom u Plitvičkim Jezerima pratitelji su nas postrojili i čuvali od vojnika JNA, a brko i Mićo podnijeli su izvješće oficirima JNA o našem zarobljavanju. Meni nepoznati vojnik udario je Paju i rekao da će nas pobiti, a drugi oficir je dometnuo da nas treba psihički ubijati. Vojska je odlučila predati nas miliciji u Korenici. Tu

su se zatekla, nisam siguran da li baš slučajno, dva milicajca i preuzela nas od vojske. Prevezli su nas u milicijskom automobilu u Korenicu. Kada smo došli u Korenicu, okupili su se znatiželjnici, izišli su na balkon, ili je to bila neka terasa te su jedva čekali da nas se dočepaju. Uspeli smo se gore, za stolom je sjedio snažan čovjek, ljudeskara od preko 130 kg, odjenut u zelenu odoru. Ni riječi nije progovorio, samo nas je mrko gledao. Do nas je stajao drugi, ništa laganiji s još dva do tri nestrpljiva čudovišta koji su jedva čekali da nas počnu udarati. Ne znam jesu li dobili zapovijed, iznenada su nas počeli udarati šakama i nogama. Dva puta su me udarili po lijevoj strani glave. Pao sam na pod i dok sam se dizao, vidio sam kako udaraju rukama i nogama Ivicu i Paju. Kada su se umorili, poveli su nas dolje u ćelije. Naredili su nam da im predamo remene od hlača i vezice od cipela. Razdvojili su nas, ja sam zatvoren u ćeliju s dva gardista i dva civila, svi su bili iz Saborskog. Jednog sam od ranije poznavao, zvao se Vlado Vuković, bio je jako uplašen. Mislim da je po drugi put zarobljen, prvi put u Vukovaru, a drugi put kad su pobunjeni Vlasi tzv. Srbi i jugovojska zauzeli Saborsko.

Prespavali smo tu noć u Korenici. Poslije podne počeli su opet tući Paju i Ivicu. Slušali smo to krvničko batinanje. Počeo je prvi suton kada se otvorila moja ćelija. Kako sam bio prvi do vrata, naglo sam ustao i pala mi je kapa s glave. Zgrabio me jedan od dvojice koji su batinali, povukao van i odveo u dvorište. Vidio sam kako jednoga nevoljnika vuku vezanih ruku, glava mu je visjela i vukla se po podu. Mislio sam da je mrtav. Drugi je ležao na betonskom podu mokar od glave do pete. I ovoga kojeg su vukli, za kojeg sam mislio da je mrtav, počeli su zalijevati vodom. Pomislio sam da su nesretnici ipak još živi kada ih polijevaju vodom, te da će nas kada se osvijeste povesti na strijeljanje jer je prvi koji nas je počeo tući u rukama držao pušku nekog starijega tipa i punio je s 5 metaka. Govorio je da je to najbolja puška, prospeš mu mozak i gotovo.

Tada su mene počeli tući, jedan me udarao šakama odnaprijed u glavu i trbuh, a drugi s leđa nogom u predio bubrega, još netko s lijeve a netko s desne strane. Jedan me uhvatio za ramena i glavom me udario snažno u glavu. Sjećam se da me udario dva puta, ne znam je li više jer sam se onesvijestio. Ruke su mi bile zavezane mojim remenom za hlače. Kada sam došao malo k svijesti u onoj dvojici premlaćenih prepoznao sam moje sinovce Ivicu i Paju. Na čelu su nam flomasterom ispisali veliko slovo U, te potom strpali u automobil, mislim da je bila lada i povezli nas u sumrak van Korenice u smjeru Udbine.

Vozač je nakon pet do šest prijeđenih kilometara, na jednoj osami uz jedan gustiš zaustavio automobil, nešto je rekao stražaru i izišao van. Pomislio sam da će nas ubiti, jedino sam poželio da nas ubiju odmah bez mučenja. Vozač je otvorio poklopac iznad motora i čuo sam kako dovikuje da mora propuhati cijev dovoda goriva. Naravno, laknulo mi je kada sam shvatio da nas neće pobiti i tući. Do Udbine smo se tako zaustavljali dva do tri puta. U Udbini je vozač tražio da mu poprave automobil. Dok smo stajali, okupljeni četnici su dovikivali neka nas dadu njima da nas pobiju.

Nakon popravka automobila krenuli smo u Gračac. Vozač je rekao da smo sretni što mu je do Gračaca bila usputna vožnja jer putuje u Knin, inače bi na Udbini morali prenoćiti pod vedrim nebom. Tek kasnije u kninskom logoru, opet sam ga vidio, bio je komandir u logoru. U Gračacu su nas izbacili iz auta, dočekalo nas je deset četnika, koji su nas prihvatili i verbalno maltretirali. Tu večer nisu me tukli, vidjeli

su kako su me Koreničani premlatili, po njima, na zadovoljavajući način. Ispitivali su me otkud sam, i pri tome psovali i prijetili mi i dogovarali se koji će kojeg od nas ubiti. U tome psihičkom mrcvarenju došao je komandir milicije i upitao me koliko imam godina. Kad sam rekao koliko sam star, neki četnik žute velike brade rekao je da toliko ima i Tuđman i da će zaklat, mene – Tuđmana.

Komandir je rekao: „Ovoga ću starog još večeras ispitati". Poveo me u kancelariju, a Paju i Ivicu u ćelije u konobi. U podrumu je Paju i Ivicu posjetio neki Pajin poznanik s još dvojicom četnika. Tukli su te noći Paju i Ivicu dok je mene komandir ispitivao. U sobu su ušla dvojica i sjeli na stol ispred mene, potegli su noževe, zabijali ih u stol. Noževe su mi prinosili vratu, prijetili da će mi iskopati oči i zaklati me, neka govorim istinu i pri tom jako vikali. Komandir ih je malo smirivao i rekao kako su ustaše u pravoslavnom groblju u Gospiću kod šume Jasikovac srušili buldožerom dvanaest nadgrobnih spomenika njegovih bliskih rođaka. Drugi u civilu dometnuo je da su njegova tri bratića poginula u šumi Jasikovac.

Ja, premlaćen u Korenici i isprepadan putem do Gračaca, prozeble glave u automobilu, nisam ništa čuo i od buke koju su stvarali četnici, nisam mogao odgovarati na pitanja pa su ispitivanje odgodili za sutra. Zatvorili su me u ćeliju i stražar mi je rekao da je do moje ćelije zatvoren Toma Čorak. Pravio sam se da ga nisam čuo. Te noći imao sam halucinacije, slušao sam neke poznate glasove koji su dolazili izvana i glas Miće Uzelca.

Sutradan su me ponovo ispitivali, pitao me komandir za puno ljudi iz Gospića koje nisam poznavao i prisiljavao me da priznam da ih poznam, te me ispitivao o borbenim položajima i naoružanju hrvatske vojske. Na kraju nije bio zadovoljan mojim odgovorom pa me upitao bi li ja mogao pucati u čovjeka. Odgovorio sam mu da nisam bio u takovoj situaciji i da ne znam što bi mu odgovorio. Onda se komandir rasrdio i rekao: „ E, vidiš, ja bih. Mogu ga zatvoriti do kraja rata, naći ga i prosuti mu mozak ili ga objesiti i prepustiti mojim dečkima da se poigraju s njim". Ljutito je rekao: „Zašto mi škrto odgovaraš i zašto mi lažeš"? U njegovim riječima prepoznao sam prijetnju koja se odnosila na mene.

Rekao je kako imaju četu žena koje preuzimaju zatvore, a ljudi idu na frontu. Žene su drugačije za takve kao ti, pripriječio je komandir. Na velikom pisaćem stroju napisao je moje podatke i moju izjavu i dao mi da je potpišem. Kada je bio gotov rekao je da idem u Knin u tvrđavu, te da se o mojoj sudbini ništa ne zna, zavisi o mojoj izdržljivosti i odnosu njihovih ljudi prema meni. Ustao je i na polasku rekao stražarima da me prepušta njima, pa neka me oni ispitaju.

Kad su me doveli dolje u dvorište, već su nas čekali automobili za prijevoz u Knin. Vezali su Ivicu i mene i ugurali u prvi automobil, a u drugom je već bio Pajo. Kiša je jako padala, u automobilu s nama bio je komandir i vozač koji je držao pištolj u desnoj ruci oslonjenoj na upravljač. Vozač nas je upozorio da ne radimo nikakve gluposti jer će odmah pucati. Tako smo dovezeni u Knin u milicijsku stanicu. Nismo izlazili iz automobila, kiša je i dalje jako padala. Rasporedili su nas u zatvor u staroj bolnici i odvezli tamo. Kad smo prošli kroz ulazna vrata dvorišta stare bolnice, naredili su da iziđemo iz automobila. Stražari na ulazu mrko su nas gledali. U stražarnici je Paju jedan svom snagom udario nogom u želudac pa se srušio na neku sećiju. Odvezali su nas i istjerali van na kišu koja je nemilice pa-

dala. Na udaljenosti od nekih 30 metara bila je kraj zgrade mala baraka. Stražari su nas natjerali da trčimo od stražarnice pri ulaznim vratima dvorišta do barake amo-tamo kako bismo što više pokisli. Iz barake su neki vikali da dođemo brže k njima i kao nemani čekali da im padnemo u ruke. Kad su nas konačno onako mokre utjerali u baraku, počeli su nas tući nogama i šakama u želudac, a kad bi koji pao na betonski pod, vikali bi da se dižemo. Kada bismo ustali, nastavili su nas udarati nogama i laktima u želudac i u leđa na predjelu bubrega. Od silnog premlaćivanja Ivica je pao u nesvijest. Onako mokra polijevali su ga vodom po glavi da ga osvijeste. Mokri i pretučeni jedva smo stajali na nogama. Potjerali su nas u zgradu, u jednu sobu zatvorili Paju i mene, a u drugu Ivicu. Sobe su bile pretrpane uhićenim civilima i zarobljenim hrvatskim vojnicima. Bilo je doba večere, ne sjećam se što je bilo za jelo. Upitao sam idemo li i mi na večeru, na što je komandir odgovorio da nam ne treba jer smo ionako osuđeni na vješanje. Malo je potom zastao i potjerao nas jesti.

Odmah poslije večere čuo se jauk i batinanje u hodniku. Tako smo nekako prenoćili, tko spavao, tko jaukao. Sutradan oko 9 sati počelo je batinanje nas novopristiglih zatvorenika. Stražari su nas ispitivali na hodniku tko smo, što smo i odakle smo. Naoružani su bili puškama, pištoljima i noževima. Prinosili su nam noževe pod vrat, udarali kundacima pušaka gdje god su stigli. Onesviješteni padali smo na pod hodnika, potom bi otključali vrata i ubacili nas u sobu. Tako je to trajalo prvih nekoliko dana. Malo bi predahnuli, pa nastavili tući navečer. Pajo od silnog batinanja nije mogao stati na nogu pa je imao silnih teškoća kako otići na večeru. Krvnici nisu imali samilosti, štoviše, pretukli bi ga što ne može hodati. Noga i ruka su mu bile jako natečene pa smo rasparali nogavice i rukav da bismo vidjeli kako to izgleda. Mene su već tada hvatale halucinacije, ni sam ne znam što sve izvana nisam čuo, bilo je to tako uvjerljivo, kao da je stvarnost. Zbog snažnih udaraca u glavu, prozeble glave, glad i strah uzrokovali su ovakvo moje psihičko stanje. Tih prvih dana jedan četnik iskalio je svoju mržnju na meni, Paji i jednom Lovinčaninu Tomi, starom čovjeku od 70 godina. Bahato je ušao u sobu i naredio svoj trojici da legnemo potrbuške i ispružimo ruke ispred glave. Tada nas je počeo udarati pendrekom od vrata do peta i po rukama od ramena do prstiju, po vanjskoj strani dlanova, po žilama, dok se nije mrcina umorio. Bio je Dalmatinac kojemu nisam mogao saznati ime. Imao je brata iste vanjštine kao on, ali sasvim bolje ćudi. Sutradan su mi bile šake natečene i crne tako da se nisu razlikovale od radničkih hlača koje su bile na meni. Oteklina i podljev trajao je više od deset dana. Pomišljao sam da mi se više nikada neće povratiti boja kože koju sam imao prije batinanja. Skrivao sam ruke da me četnici ne upitaju što mi se dogodilo rukama. Ako kažem da modrilo nije od batinanja, reći će da lažem i premlatiti će me, ako kažem da sam premlaćen, reći će da onda mogu i oni tući, i premlatit će me. Leđa i ostale dijelove tijela nisam mogao vidjeti pošto se nismo razodijevali, ni čarape nismo skidali. Osjećao sam zadah upaljene kože koja trune i znoja, sve dok se koža nije obnovila.

Tako smo svaku večer stražarima bili zabava prvih 15 dana. Izvodili bi jednog po jednog na hodnik i premlaćivali nogama i rukama. Posebno me progone slike batinanja prve večeri u Kninu. Ošamućen od silnog batinanja jedva sam stajao. Stražar Srđo Potkonjak iz Ornica pridržavao me, a Zdravko Novković imao je na rukama boksačke

rukavice i udarao me u glavu. Sjećam se prvih triju udaraca, je li ih bilo više ne znam, vjerojatno sam pao u nesvijest. Kada sam malo došao k svijesti otključali su vrata i ubacili me u sobu. Znam da sam se jedva držao na nogama i teturajući došao do kreveta. Dok nisu došli novi zarobljenici, svako jutro i večer ribali smo zahod i čistili stražarske prostorije izloženi pogrdnim riječima i prinošenju noža pod vrat.

Nakon tih 15 dana, hrana se popravila. Tjerali su nas na posao, radili smo što god je trebalo, utovarivali smo i istovarivali ugalj, drva, krumpir, brašno, grah i sve ostalo. Kada nije bilo utovara i istovara vagona, išli smo oko nove bolnice u Kninu uređivati okoliš sa nešto malo slabog alata, golim rukama čupali smo travu. Komandir Srđo Potkonjak uživao je kad bi nam netko od njihovih bolesnika i ranjenika s prozora dobacivao pogrdne riječi i vikao: „Daj pušku da ga ustrijelim, ovoga ubij za mene, zakolji ga, iskopaj mu oči i odsijeci mu ruke i noge". Vozili su nas na posao u kombiju, a da smo išli pješice, bilo bi od nas svašta.

Jedne prilike na istovaru ugljena, već je bio mrak, ne osvrćući se na stražare, neka pijana budala napao je mene, sijede kose, najstarijega. Tražio je da mu stražar dade pušku, mora me ubiti jer sam imao kada razmišljati o ratu, a da su mladići zavedeni, te ako drugi dan dođem na posao da će me ubiti. Neki mladići, naši zatvorenici, rekli su mi da se bilo kako izvučem sutra od posla i doista sam se drugi dan izvukao, pošto su tražili samo dobrovoljce jer je bilo manje posla. Treći dan sam ipak išao istovariti ugljen, ali na moju sreću napasnika nije bilo.

Hrana se nešto popravila, dobivali smo kruh za svaki obrok i kuhani obrok dva puta dnevno. Istu hranu su jeli stražari i mi. Hrana za njih i nas donošena je u istim posudama. Najprije su jeli oni, a kada bi se najeli, ostatak bi se dijelio nama. Tako su prolazili dani i duge jesenske noći koje smo najteže provodili. Večera je bila u 6, povečerje u 10 sati. Prije i nakon toga iščekivali smo tko će biti žrtva batinanja. Kad bi se čuli komandirovi koraci u hodniku, nastala bi grobna tišina u sobi, a i inače nije bilo govora, samo bismo šaptali. U toj nastaloj tišini, zujanje najsitnijeg komarca, kad bi ga bilo u sobi, doimalo bi se kao velika buka. Strepilo se samo hoće li se čuti umetanje ključa u našu bravu. Ako bismo imali nesreću i naša vrata bi se otvorila, skakali smo i stajali mirno kraj svojih kreveta, ili kako je to po prozivu već određeno, svrstali bi se jedan za drugim da ne bismo zakasnili jer zadnji koji staje u stroj, ili se još vrpolji kad Saša Počuča ulazi, sigurno će dobiti udarac nogom u trbuh. Taj Saša Počuča nam je tako više puta priredio nevolje u samoj sobi. Kažnjavao nas je da po njegovoj zapovijedi liježemo na pod i dižemo se, da radimo sklekove, te da pojedinac ili svi skupa odgovaramo na njegov poklič: „Za koga"? a mi: „Za kralja i otadžbinu"!, on: „Vrlo dobro"! a mi: „Služim srpskom narodu"! te da se križamo s tri prsta.

Neki put su znali pustiti i rezerviste u našu sobu pa smo morali svi skupa lajati na sijalicu i mijaukati. Jednu večer doveli su jednog vodnika - rezervista koji nam je rekao da je došao izvršiti razmjenu, nas osmoricu, za neke svoje, i dok je on nama tako laskao i govorio, Saša Počuča i Branko su odabrane izvodili na hodnik i tukli. Batinali su i one koji su više od tri mjeseca u istom zatvoru. Ta sadistička priredba trajala je cijelu noć do 2 sata ujutro. Vodnik je hodao po našoj sobi i cinično pitao što oni to rade na hodniku i tražio da sobni starješina odredi koji će ići sutradan u razmjenu koja se, naravno, nikada nije dogodila. Ipak je bio naivan Dane Knežević

iz Ričica, povikao je nekoliko puta da on ide u razmjenu. Iz Ričica je bio i Mile Skorup koji je umro u našoj sobi. Dane je bio toliko slab da smo svi bili uvjereni da ne može preživjeti. On je bio pretučen deset dana prije razmjene.

Te noći nisu me tukli. Branko me ujutro, kad je bilo ustajanje, pozvao na hodnik. Na brzinu sam se obuo i po njegovoj zapovijedi iz hodnika iz jednog kuta uzeo sanduk u kojem su stražari ubacivali smeće i ponio ga u sumrak do kontejnera. Na straži su bila dvojica rezervista kojima je Branko doviknuo: „Nemojte ga ubiti, to je ustaša i dva sina su mu ustaše, kao i dvojica sinovaca". Vratio sam se do stepenica, očekujući svaki čas kako će stražari zapucati i ubiti me. Branko me samo odgurnuo kada sam prolazio kraj njega, valjda se tu noć izguštirao kada me nije udario.

Rezervisti su bili opaki. Kad bismo mi radili nešto u dvorištu, prilazili bi k nama i maltretirali nas, vadili noževe i u tom svome ritualu podnosili nam ih pod vrat. Jednoga dana poslije podne, došao je vojvoda Šešelj u našu sobu u pratnji nekih grubih vojnika. Pristupao je od jednog do drugog logoraša i pitao tko smo i što smo bili. Kad je došao do mene, a do mene su stajali Čančanin Šnjarić Ivan i još neki stari kao i ja, rekao je da su ovi stari trebali kod kuće čuvati unučad, a ne se boriti protiv narodne vojske i krenuo prema vratima. Na vratima se okrenuo i rekao da nas sve treba pobiti. Mi ga nismo odmah prepoznali, neki su naslućivali tko je, a bili smo sigurni da je on tek kada su pri povratku u sobu komandiri rekli da nas je posjetio Šešelj koji će ovih dana osnovati 6. ličku i da će poći na Gospić.

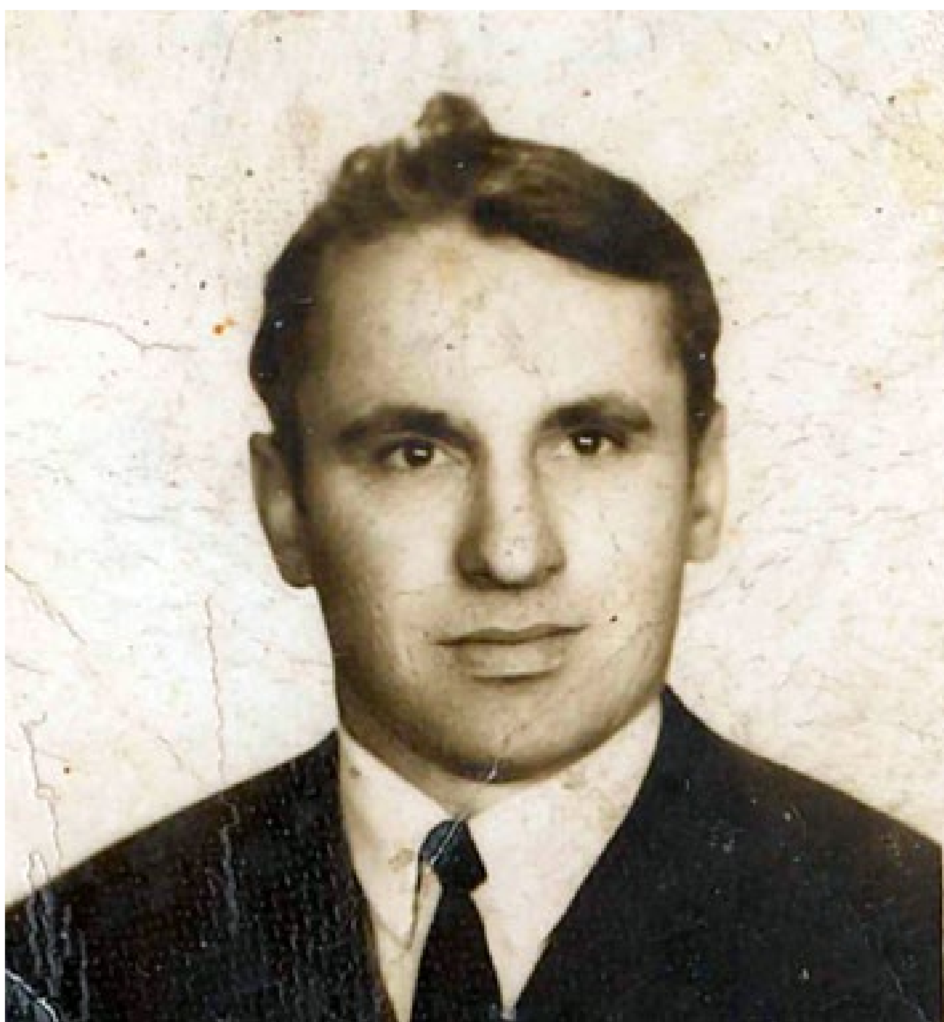
Tako smo iz dana u dan proživljavali neizvjesnost što će donijeti novi dan. Išao sam raditi van po mrazu i vjetru oskudno odjeven i u plitkim cipelama koje sam imao na sebi prilikom uhićenja. Bilo je i nazeba i svašta, a zadnji deset dana dolazio je redovito liječnik. Počeli smo dobivati tablete protiv bolova najviše andol, brufen, aspirin, brineldin. Lijekovi su bili kod komandira, ako je bio dobre volje dao bi nam ih, ako nije, onda nikom ništa. Sedamdeset drugi dan moga robijanja ušao je komandir Novaković u sobu i rekao da ima muštuluk za nas, da idemo u razmjenu. U sobi smo bili Pajo i ja, a Ivica je bio u sobi broj 3. Otišao je i u sobu 3 i rekao Ivici da se spremi, a mi nismo imali što spremati jer ništa od stvari nismo imali. Tako smo bili u iščekivanju po prilici od 10 do 15 sati.

Bio je s nama Ivan Atelj bivši direktor Hotela u Zadru koji se uklopio s njima u svim poslovima, npr. u zidariji i soboslikarskim radovima. Javljao se dobrovoljno na svaki poziv, a neke je komandire poznavao. Tako je Atelj donio vijest da će biti razmjena. I tako iz dana u dan uvijek neke nove vijesti. U iščekivanju tog novog koje nikako da dođe, svašta čovjeku dođe u glavu, pa i ono najgore - da će četnici izvršiti odmazdu, te da nikada neću izići iz ovog pakla.

Imena Vlaških tzv. srpskih mučitelja iz Božina dnevnika:

- Zdravko Novković
- Srđo Potkonjak
- Drača
- Saša Počuča
- Branko iz Ploče
- Boško Mašić, dobar, nije tukao
- *Nikola Potkonjak Mrki, zlovoljan iz Otočca ili Dabra, podmukao*
- *Podmukao s naočalama*

Iz Božinog dnevnika popis stradalih u Mariboru 1945.
1. **Ive Sušić,** Mate
2. **Mike Blažetić,** Čivanko
3. **Ive Zorica,** Ića
4. **Marko Vuković,** Mate
5. **Božo Vuković,** Martina Pajice
6. **Grgo Jamičić,** Ivančin
7. **Ive Lenić,** Petra
8. **Mile Jamičić,** Rože
9. **Grgajica,** Grgajičin iz Mušaluka
10. **Pate,** Mate Došena
11. **Coca,** Mate Došena

Božo Jamičić

Dana 10/X. 1991
Došao sam kod stare kuće na Uriji
koju sam i onako počeo napuštati
zbog ratni uslova. obavljajući neke
poslove točnije pravneći stoku
I oko 10 sati naišli su vojska
Jugo Armije bilo ih je petorica
mislim da su bili Izviđači
Uhvatili su me tako da su dvojica
trčali k meni a trojica su ostale
u putu u zasjedi iznenadilo me
je to je bilo na udaljenosti 15-20
metara misleći u prvi mah da
je neka igra pošto je to na
udaljenosti od baze J.A. 2 kilom
Poveli su me u zaklom uz kuću
i počeli ispitivati kao i pretiti da
će mi prosut mozak ako ne govorim
istinu pitanja nisu dugo trajala
ona trojica iz zasjede dali su

Preslik dnevnika Bože Jamičića

1.

MESSAGE CROIX-ROUGE

PORUKA CRVENOG KRSTA

2. EXPEDITEUR / POŠILJALAC

No. CICR ....

Nom complet (selon l'usage local) ...JAMIČIĆ...............
Puno ime i prezime

.......BOŽE.......

Date de naissance ....06.5.1926........ Sexe : M / F
Datum rodjenja Pol : M / Ž

Nom complet du père ...JAMIČIĆ pok. IVAN...........
Puno ime i prezime oca

Adresse postale complète ...KNIN.............Code postal ....
Puna poštanska adresa Poštanski broj

.......OKRUŽNI ZATVOR.......

.... Téléphone ....
Telefon

3. DESTINATAIRE/PRIMALAC

No. CICR ....

Nom complet (selon l'usage local) ...TOPOLŠEK...............
Puno ime i prezime

.......ANA.......

Date de naissance ....1953........ Sexe : M / F
Datum rodjenja Pol : M / Ž

Nom complet du père ...JAMIČIĆ BOŽE...........
Puno ime i prezime oca

Adresse postale complète ...ZAGREB.............Code postal 41000
Puna poštanska adresa Poštanski broj

...BARUTANSKI BRIJEG 14.......

.... Téléphone 041-256-319
Telefon

4.

COMITE INTERNATIONAL DE LA CROIX-ROUGE
MEDJUNARODNI KOMITET CRVENOG KRSTA

19. av. de la Paix - CH - 1202 GENEVE

2/MCR/F?.Tu/02.90/FII

Poruka Crvenog križa

5.

MESSAGE / PORUKA

(Nouvelles de caractère personnel et/ou familial)
(Vesti lične i/ili porodične prirode)

Draga Ana ja sam za sada dobro. Ako možeš stupi u vezu sa majkom i reci joj da sam dobro, i pripazi na nju ako možeš. Puno te voli tvoj Tata.

6.

Date / Datum: 26. 10. 1991.

Signature / Potpis: [illegible] Božo

Le destinataire est mon/ma / Primalac je moj/moja (naznačiti rodbinsku vezu): KĆER

Poruka Crvenog križa

Svjedoče: Braća Pajo i Ivica Jamičić

Pajo Jamičić rođen je 2. siječnja 1954., a njegov brat Ivica 22. ožujka 1962. Roditelji su im otac Antun i majka pok. Ana r. Lenić

Pajo je prije Domovinskog rata radio u *Tvornici Marko Orešković Lički Osik*, alatničar je i radio je na završnoj obradi steznih glava, a Ivica je radio u *Poljoprivrednoj zadruzi Perušić* Obojica su bili pripadnici hrvatske vojske, Zbora narodne garde.

Dana 10. listopada 1991. krenuli su u jutro oko 10 sati od svoje nove kuće u Budaku obići staru kuću i gospodarstvo u zaselku Urije Budak i obići položaje njihove postrojbe. Zaselak Urije Budak od Budaka je udaljen oko 400 metara. Bili su naoružani automatskim puškama, no opušteno su se kretali jer zaselak Urije Budak nije bila okupirala vojska JNA i milicija tzv. SAO Krajine.

Iznenadio ih je povik: „Stoj, baci oružje!" Stali su. Pajo je repetirao pušku, a Ivičina je bila repetirana. Nikoga nisu vidjeli, samo su iz grmlja s tri različita položaja čuli povike: „Imam ih na nišanu"! Procijenili su da nemaju šansu izvući se iz postavljene klopke. Odbacili su oružje. Tada su zamijetili jednog vojnika na prilaznom putu do kuće strica Bože s uperenom strojnom puškom u njih. Držao ih je na nišanu i rekao trojici iz zasjede na putu da pokupe oružje i dovedu zarobljenike k njemu. Vidjeli su tada još jednog vojnika koji je držao cijev puške na potiljku čovjeka koji je ležao potrbuške na zemlji. Kada su ih priveli, rekli su zarobljeniku koji je ležao neka ustane. Prepoznali su strica Božu Jamičića koji je kao i oni pošao obići svoju staru kuću i nahraniti svinje. Zavezali su im ruke iza leđa i poveli ih preko pruge i borovog šumarka u Tvornicu Marko Orešković. Na putu ih je prestigao dugajlija **Mićo Vejnović** Vejin, kojeg je Pajo poznavao jer je s njim radio u MOL-u. U prolazu je Mićo Vejnović Vejin nešto rekao stricu Boži a Paji: " Pajo, p...a ti materina ustaška neće ti manjkati paštete i kruha". Doveli su ih do upravne zgrade *Pirotehnike Tvornice Marko Orešković*. Tu su od poznatih vidjeli **IsuPotkonjaka** Šibonju i **Zorana Spasića** Čombea. Ispitivali su ih vojnici JNA, pitali su tko su, što su, kakvo je naoružanje hrvatske vojske, o njenoj brojnosti i vojnim položajima u Budaku i Gospiću. Nakon ispitivanja odlučili su ih prevesti vojnim vozilom pinzgauer u komandu na Plitvičkim jezerima.

Vozio je brko koji ih je zarobio, a u pratnji su bili Mićo Vejnović Vejin i **Miodrag Sudžuković,** sin Mile Bale iz Klenovca, te neki mršavi vojni rezervist duge kose koji je više puta Ivicu udarao kundakom u koljeno.

Na Plitvicama su prepoznali vodnika **Suada Šalova** i vojnika **Beširа**, sina oficira JNA koji je služio u vojarni u Gospiću. Beširev sin, prije rata konobar u Gospiću, rekao je Ivici da ga treba zaklati, a Šalov im je pružio ruku i rekao da im ne može pomoći te da ni on nije na Plitvicama svojom voljom. Vojska ih je bez ispitivanja izručila miliciji tzv. SAO Krajine. Dva milicajca ugurala su svu trojicu sputanih ruku iza leđa u automobil. Jedan je vozio, a drugi ih je s otkočenom puškom budno čuvao. U Korenici neki gorostas pitao je Paju i Ivicu kako se zovu i čiji su. Rekli su kako se zovu, da su braća, sinovi Antuna Jamičića. Zakimao je glavom i rekao: „A vi ste sinovi Ante Bijeloga jer vam Tuđman nije pobrao krumpijere, p…a vam materina ustaška". Snažno ih je udario šakom u glavu i raskrvario ih. Pali su na pod, nisu se mogli dignuti jer su im ruke bile vezane lisicama. Milicajci nisu mogli naći ključ pa su spajalicom otvorili lisice i prijetili ako ne uspiju da će im odsjeći ruke.

Odveli su ih u podrum u odvojene ćelije. Oduzeli su im remene od hlača, vezice od cipela i dokumente. U Pajinoj ćeliji bilo je više zatvorenika, od kojih se samo sjeća Ante Marunića iz Otočca. Nakon kraćeg vremena u Pajinu ćeliju došao je **Čedo Budisavljević** iz Novog Ličkog Osika s kojim radio u Tvornici Marko Orešković na izradi steznih glava. Izveo ga je iz ćelije i poveo u poveću sobu, po namještaju je zaključio, da je to soba za sastanke. Posjeo ga na stolicu bez naslona, a on je zaobišao stolove i sjeo na kraj sobe. Uz Paju je stajao **Dragan Vujnović** Catan i još dvojica nepoznatih milicajaca. Počeli su ga ispitivati, pitali su za braću Ratkovića, Danu Perkovića i druge iz Ličkog Osika i Budaka, te za neke iz Gospića. Za Gospić je rekao da su dvije žene poginule na mostu od topničkog napada, te da ništa drugo ne zna.

Čedo Budisavljević je ustao i rekao: „Pajo, sjetit ćeš ti, sjetiti". Prišao je k Paji, stao uz njega i rekao da ga neće tući. Ispod stola izvukao je kolac i iznenada ga počeo njime nemilosrdno mlatiti gdje god je stigao. Slomio mu je ruku i tri rebra, a na nogu se nije mogao osloniti. Od silnog batinanja bio je u polusvjesnom stanju. Urlao je od bola, a Vejnović je donio koš od smeća i naredio Paji da iz njega uzme odbačeni papir i utrpa ga u usta i sam ga je kolcem gurao da priguši jaukanje i nastavio ga bestijalno batinati. Od silnog batinanja se onesvijestio.

Kasnije mu je supatnik iz ćelije Marinić rekao da su ga onesviještenog na kolcu provučenim iza leđa i vezanih ruku dovukli u ćeliju. Pajo nije znao koliko je ostao u ćeliji, Marinić mu je rekao niti pola sata. Došli su ponovno po njega i na kolcu odvukli iz ćelije u dvorište na betonsku površinu na kojoj se peru automobili i nastavili ga tući. Isti tretman prošao je i brat Ivica. Krvnički su ih premlatili, onesviješteni ostali su ležati na betonskom podu. Polijevali su ih šmrkom da se osvijeste. Kada je Pajo malo došao k svijesti, mokar do kože, drhteći od straha i pothlađenosti vidio je brata Ivicu, pričinjao mu se kao mrtvac.

Paji su pokušali bajunetom napisati **U** na čelu, a onda su odustali i svoj trojici na čelu napisali **U** flomasterom. Neki od stražara rekao je da ih voze i likvidiraju. Ugurali su u automobil svu trojicu izluđene, do smrti premlaćene, ruku vezanih iza leđa i mokre do kože. Sjedili su na zadnjem sjedalu, vozio je Čedo Budisavljević, a Dragan Vujnović otkočenom puškom pozorno ih je čuvao. U takvom stanju dovezli su ih na Udbinu. Udbinski četnici tražili su da Čedo preda ustaše njima da im sude. Odgovorio je da ne može jer mora dalje u Gračac.

Nastavili su put prema Gračacu, u automobilu su napravili propuh, pa su onako mokri prozebli. Pajo kaže da se sjeća kada je u Gračacu izišao iz auta da se odmah onesvijestio. Kada je malo došao k sebi, među okupljenim prepoznao je milicajca **Jelaču**, koji je službovao u Gospiću. Nije bio nasilan prema zarobljenicima, nije ih tukao ni verbalno maltretirao. Ivica pak kaže da su svu trojicu nakon izlaska iz automobila počeli nemilosrdno tući dok se nisu onesvijestili. Navečer je neki vojni rezervist duge kose ispitivao Ivicu pozna li Milošicu Brkljačića. Odgovorio mu je da pozna jer je Milošićevu prodavaonicu opskrbljivao raznim živežnim potrepštinama. Ivici je bilo pozlilo, pao je u nesvijest pa mu je neka žena u bijelom mantilu izmjerila tlak i rekla da ne zna što mu je. Gorio je od vrućice, bio je jako žedan i pio je puno vode.

Pajo, pretučen, mokar i pothlađen također je dobio vrućicu, imao je visoku temperaturu. Bio je jako žedan i tražio je vode. Iz konobe odveo ga je milicajac **Dukić** (brat Ljubana koji je s njim radio u Tvornici Marko Orešković) do prizemlja da se napije. Popio je veliku količinu vode i to se ponavljalo nekoliko puta.

Sutradan je došao omanji zastavnik JNA s crvenom knjigom u rukama i rekao Paji da pročita koliko su ustaše pobile Srba u Drugom svjetskom ratu. Od Ivice je tražio da mu kaže tko su mu bili suborci u selu. Ispitivali su ga i ne sjeća se što su ga pitali i jesu li ih ili nisu tukli.

Nakon ispitivanja, ugurali su ih ponovo u automobile i povezli u Knin. U prvom automobilu je bio Pajo i ne sjeća se je li još netko. Vozio je milicajac Dukić, a ne zna je li netko bio još s njim u pratnji. Glede njega, nitko mu nije ni trebao jer je Pajo bio nesposoban za bilo kakav otpor. Ruke su mu bile vezane iza leđa, a uz to jedna slomljena, tri rebra polomljena, na nogu nije mogao stati, a bio je u polusvjesnom stanju, u bunilu zbog visoke temperature i silnog batinanja. U drugom automobilu bio je brat Ivica i stric Božo. S njima je u automobilu bio jedan srpski uhićenik, vojnik- rezervist, koji je slomio kundak snajpera zbog čega je osuđen na zatvorsku kaznu. Ne zna tko ih je vozio i tko je bio u pratnji. Sjeća se samo da su nosili milicijsku odoru.

Kiša je padala cijelim putem. U Kninu su ih dovezli u milicijsku stanicu gdje su ih rasporedili u zatvor u staroj bolnici. U prijavnici Paji nisu mogli skinuti lisice jer su mu ruke bile natečene. Govorili su da će ih presjeći motornom pilom ili će mu ruke odsjeći. Ivici je pozlilo, iz kaljuže su nekom posudom grabili vodu i polijevali ga da se osvijesti. Kada se osvijestio, doveli su zatvorenika Tiki Šabana, piljara iz Zadra i naredili mu da ih tuče. Da on nije tukao njih, premlatili bi njega. Nakon njegova batinanja, krvnički su ih premlatili komandir **Jovica** i još neki drugi.

Nakon batinanja odveli su ih u zgradu i razdvojili, strica Božu i Paju u jednu sobu, a Ivicu u drugu. U Pajinoj sobi bio je i Marko Salopek iz Plitvica. Posebno ih je mučio i batinao neki komandir Dalmatinac kojem ne zna ime. Brat mu je također bio komandir, ali nije bio tako okrutan kao on.

Ivica je išao raditi sve poslove kao i drugi zatvorenici. Jednom prilikom neki pijani rezervist pucao je po zarobljenicima. Na sreću, onako pijan jedva je stajao na nogama i nikoga nije pogodio. Stražari su znali koji put potplesti nogu zarobljeniku da padne i ispadne mu teret koji bi nosio, a to je bio razlog da ga pretuku.

Pajo nije išao raditi jer nije mogao, bio je polomljen. Lomovi su bili brojni i veliki pa su ga vodili na hitnu gdje su mu na ruku stavili gips, a potom vodili i u bolnicu na rendgensko snimanje. U kninskoj bolnici bilo je strašno, njihovi ranjenici i civili krvoločno su ga gledali, svakog trenutka bijesna rulja mogla ga je raskidati. Ni glavu nije smio dignuti.

U bolnici je susreo **Petra Popovića** svoga poslovođu u pogonu steznih glava u MOL-u. Pitao ga je: „Đe si, neđelje ti, kako si"? Stražarima iz pratnje, a to su mogli i drugi na bolničkom hodniku čuti, rekao je da je bio samo HDZ-ovac i da je s njim radio do zadnjeg dana. Spasio je Paju, a da je rekao istinu, rulja bi ga ubila.

U ovakvom stanju dočekali su razmjenu. Pred razmjenu došao je komandir Zdravko Novković i pitao što će mu tri Jamičića i Medunić dati za muštuluk. Rekao je da će u razmjenu, te da se idu obrijati i spremiti. Paju je uhvatio grčevit plač, nije mu vjerovao. Mislio je da ih vode strijeljati, a ostavlja iza sebe nezbrinutu djecu i ženu.

Nije vjerovao ni kada su se njih osmorica izabranih za razmjenu okupila ispred autobusa, a iz drugoga automobila je izišao Gospićanin Krešo Tomljenović koji je ispod ruke vodio oficira JNA Bajića, kojega je doveo na razmjenu. U bunilu se pitao

što Krešo ovdje radi i na čijoj je on strani. Sve mu se pobrkalo i činilo nestvarnim, nije bio siguran je li doista razmjena, pa ni kada im je jugoslavenski mornarički oficir bojnog broda **Zelenbaba** savjetovao da kada dođu kućama neka govore istinu radi njihova dobra, te dobra hrvatskih i srpskih zarobljenika.

Dok su se vozili cestom i uz put gledali zapaljene i razrušene kuće, strah i nada u razmjenu u valovima su se izmjenjivali. Polako su počeli shvaćati da je razmjena ipak zbilja i da razmjenu s naše hrvatske strane vodi Gospićanin Krešo Tomljenović.

Razmijenjeni su u večernjim satima 20. prosinca 1991. u Žitniću, Pakovo Selo. Večerali su u hotelu u Šibeniku, a prespavali u Pagu. Sutradan su stigli preko otoka Paga u Gospić. Nakon službene izjave i izjave za TV, te jedne prespavane noći u Gospiću, pošli su u Rijeku gdje su im bile žene i djeca. Gips s ruke skinut je Paji u riječkoj bolnici.

Kada se malo smirilo stanje na gospićkoj bojišnici u srpnju 1992., vratili su se kući. Trpe i sada velike posljedice zbog premlaćivanja, osjećaju svaku promjenu vremena, prije nego do nje dođe. Žive od mirovine i dodatnog prihoda od ovčarenja i poljodjelskih proizvoda s njihova gospodarstva, nešto prodaju na tržnici, a veći dio je za osobne potrebe. Rad ih opušta i donekle ispunjava mirom. Da toga nema ne znaju što bi bilo s njima.

Logoraš iz Knina Ivica Jamičić

Logoraš iz Knina Pajo Jamičić

Potraga za grobom Stjepana Devčića u zaseoku Krč na Jadovnome

U nedjelju 24. lipnja 2012. nakon jutarnje mise zamolio sam gospodina Marka Novačića da me poveže s nekim starijim Jadovnjakom koji zna gdje je grob Stjepana Devčića, ustaše ubijenog u potjeri nakon ustaškoga napada na žandarmerijsku postaju u Brušanima godine 1932. Odgovorio mi je da od starijih ljudi u Jadovnome živi samo njegov, Markov otac; zaboravljiv je i malo se čega sjeća pa vjerojatno neće moći pomoći. I drugi su mu poznati ljudi njegove dobi, što žive u Gospiću, u sličnu mentalnome stanju. No, reče Marko: „Rođen sam u Jadovnome 8. kolovoza 1951. Puno mi je toga poznato po pričanju starijih i iz osobnog iskustva. Po prilici znam gdje je taj grob, ali ne i točan položaj. Mogu Vas odvesti tamo. Možda ćemo ondje zateći Ivana Novačića iz zaseoka Krča, gdje je i grob Stjepana Devčića. Ivan je ondje rođen, i kao dječarac je u tome kraju čuvao blago. Ako hoćete, možemo poći danas u Jadovno ili neki drugi dan, kako Vam odgovara."

Odgovorio sam da odmah ne možemo jer po sličnom poslu idem u Kosinjski Bakovac pa ću mu biti zahvalan ako pođemo sutradan, u ponedjeljak. Tako smo se dogovorili da će me u ponedjeljak telefonom zvati kada bude spreman.

Rekoh mu još da sam s pokojnim Mirkom Mesićem, bivšim hrvatskim političkim uznikom, pred desetak godina bio na grobu Stjepana Devčića. Pouzdavajući se u svoje pamćenje, nisam ni na karti ucrtao grob ni zapisao svjedočenje gospođe Novačić. To mi je bila velika pogreška. Marko me ipak uvjeravao da ćemo po svojem sjećanju pronaći grob.

Došavši kući, rekao sam ženi da ću sutra poći s Markom Novačićem na Jadovno pa pokušati pronaći grob Stjepana Devčića i snimiti GPS-om njegov položaj. Upravo je tada prelistavala *teletext* pa odjednom uskliknu kako se na Jadovnom održava komemoracija za židovske i srpske žrtve bačene u Šaranovu jamu! Glasno čita da je žrtava bilo između trideset do četrdeset tisuća, kako je logor Jadovno bio otvoren nepuna četiri mjeseca i bio tvornica ubijanja, pa su na zločinima u Jadovnome nastala sva kasnija zločinstva.

Rekoh: „Bože, do kada će te srbokomunističke olupine živjeti na mitu o ustaškim zločinstvima, neprekidno ih podgrijavati i umnožavati, ne bi li svoja zločinstva opravdali i potisnuli u podsvijest optužujući ustaše!? Logor Jadovno postojao je nepuna dva mjeseca. Kada se odbije dob za izradu logora i njegovo zatvaranje, možda nije djelovao ni mjesec dana. Nitko razuman ne negira logore u NDH, od kojih su jedni naslijeđeni od Kraljevine Jugoslavije, a drugi novootvoreni po nalogu tzv. saveznika Nijemaca i Talijana, ali se zločinstva ne opravdavaju zločinima i povijesnim krivotvorinama!"

Poslije na radio vijestima čujemo nov podatak: u logoru Jadovno smaknute su dvadeset četiri tisuće Židova i Srba! Očito, Jasenovac je umnožavanjem žrtava i krivotvorinama kompromitiran pa mit treba održavati pretvarajući Jadovno u tvornicu ubijanja i ishodište svih zala. Ipak, od toga su nesretna rata minule tolike mnoge godine, pa su mirotvorci do sada mogli barem broj žrtava dogovoriti, ne bi li djelovali uvjerljivije.

Predsjednik vlade Milanović, sa svojim kukurikavcima, trebao bi kukuriknuti istinu, jer istina oslobađa. Za to mu hrvatski narod i dade mandat. Isto je to dužan i predsjednik države Josipović jer i on za to dobi mandat, a ne za zagrljaje i ljubljenje s Tadićem kojemu se besramno dodvoruje.

Obitelj Goldstein toliko je u Hrvatskoj moćna da po svojoj želji mijenja hrvatske propise, pa ako je časna, neka zahtijeva da predsjednik vlade i predsjednik države nalože znanstveno istraživanje zločinstava koje su počinile ustaše, dakle – kako s predsjednicima obitelj tvrdi – genocidni Hrvati. To bi Goldsteini lako postigli jer ih podupire velika ljubav predsjednika Josipovića i bivšega srpskoga predsjednika Tadića. A znanost je toliko uznapredovala da će vrlo lako utvrditi istinu o žrtvi predaka obitelji Goldstein i Tadić i o ustaškim zločinstvima.

Istinski mi je žao svake žrtve i duboko suosjećam s rodbinom žrtava, ali odbacujem svaku laž i primitivnu balkansku manipulaciju kojom nas Hrvate nastoje sputati pokornošću namećući nam kolektivnu krivnju.

Gospodin Marko Novačić javio mi je u ponedjeljak da me spreman čeka. Došao sam po njega u naselje Brijuni, izgrađeno u doba Titove Jugoslavije u Gospiću za vladajuću elitu i partijske uglednike. Gospićani taj dio grada i danas tako zovu. Naselje je izraslo gdje su nakon preokreta utamničeni Hrvati obrađivali zemlju i, nažalost, mnogi skončali. Danas u tome naselju ne živi više Titova vladajuće elita ni partijski uglednici, pa uz ine i Marko tu živi.

Marko me doista spremno dočekao. Ponio je velike nožice za rezidbu debelih grana, sjekiru i bocu vode. Dan, pravi ljetni, vedar i vrlo topao. Preko sela Podoštre i Trnovca dobrom asfaltiranom cestom stižemo do Jadovnoga. Na ulazu u Jadovno lijevo kapelica svetoga Jakova, a desno ploča s natpisom: DOBRO DOŠLI U JADOVNO!

Koliko je pak sve na političkoj razini bolesno, potvrđuje Pupovčeva ljutnja zbog slova U na ploči koje se ničime ne ističe i ne djeluje izazovno, eto, osim takvima kojima smo svi Hrvati genocidni. Znaju li takvi mrzitelji Hrvata za nadnevke poput 5. prosinca 1918. i 20. lipnja 1928.? Tko je počinio zločinstva tih dana? Zar ti zločini nisu uzročnici i početak svih zala!? Na ta se zločinstva nadovezuju sva kasnija zbivanja, gospodo Pupavci, Goldsteini i ostali nadzornici nad Hrvatima i Hrvatskom!

Marko mi pokazuje kuće s lijeve strane ceste na ulazu u Jadovno. To je zaselak Krč. Ondje su živjele obitelji Novačić i Žarković. Povrh tih kuća na velebitskoj je kosi grob Stjepana Devčića.

Prisjećam se da sam ondje bio s pokojnim Mirkom Mesićem. Do kuća nije bilo kolnoga puta već samo poljske pješačke staze. Uz napor po raskvašenoj planinskoj livadi, automobilom smo se Mirko i ja bili dovezli do kuća Novačić i Žarković. Nekoliko smo puta bili zaglibili u pjeskovitoj žutulji. Planinska je livada bila vlažna pa puna pištavaca – malih vrutaka iz kojih za raskvašena zemljišta izvire voda.

U obitelji Novačić gostoljubivo su nas dočekali, ali su besjedili vrlo suzdržano. Malo su se otvorili kada im je Mirko rekao tko sam i tko mi je otac. Tada nam je gospođa Novačić rekla da je pokojni Stjepan Devčić, teško ranjen, umro na strmijemu dijelu staze iznad njihovih kuća. Prenijeli su ga niže na blaži pokos uza stazu ispod njihova zdenca, *bunarića*. Ondje su ga i pokopali. Grob mu redovito održavaju, premda to sada – za Titove vladavine– čine u strahu i što manje uočljivo. Odvela nas je do groba Stjepana Devčića. Pomolili smo se za spas njegove duše, zahvalili pa oprostili od gostoljubivih Novačića.

Na povratku sam u Gospić razmišljao: kako to da ustaška vlast NDH nije Stjepana Devčića na doličnu mjestu ili groblju pokopala i primjereno žrtvi grob mu obilježila!?

Stjepan Devčić rodio se na podgorskoj strani Velebita u gorštačko-pastirskome selu Dolcu Devčić, Mujinac, oko sat hoda od magistrale kod Devčić Drage u Lukovu Šugarju, od oca Ivana zvana Kusija i majke Matije. Uz njega su roditelji imali sinove Josu i Matu te kćeri Stošu i Iku. Joso i Mate bili su pripadnici Domovinske vojske, ustaše. Joso je nestao na Križnome putu, a Mate je uspio prebjeći u Argentinu. Nakon Matine smrti, kći mu je Anđelka žaru (*urnu*) kriomice pokopala u groblju na Širokoj Punti u Lukovu Šugarju. Stjepanove sestre Stoša i Ika živjele su u Senju.

Zbog neriješenog hrvatskog pitanja i državnoga terora Kraljevine Jugoslavije, Stjepan se s ostalim Lukovčanima priključio Ustaškomu pokretu. U noći 7.–8. rujna 1932. sudjelovao je u napadu na žandarmerijsku postaju u Brušanima. Na uzmaku je smrtno ranjen u okršaju protiv žandara u zaselku Krču – u Jadovnome. (Podatke o Stjepanu Devčiću i njegovoj obitelji prikupila je i dala mi Grozdana Šarić Vukić)

Marko mi govori gdje trebamo s glavne ceste skrenuti prema zaseoku Krču. To je pedesetak metara dalje od mjesta na kojem smo bili skrenuli Mirko i ja. Vozimo se kvalitetnom bijelom cestom do ulaza na posjed Novačić. Usput Marko priča kako su se u zaselak Krč iz Jadovnoga naselile obitelji Novačić i Žarković.

Ive Žarković Adamov i žena mu Marta doselili su se iz zaselka Dolac. Danas su oboje pokojni. Za sobom su ostavili četvero djece. Jure, Marija i Manda žive u Kanadi, a Ana u Njemačkoj. Kuća i staja zapuštene su, ne održavaju se i propadaju.

Ive Novačić Deranov i žena mu Marija imali su troje djece: Antu, nažalost, pokojnoga, Anu koja živi u Kanadi u Vancouveru i Mariju u Domu za stare i nemoćne osobe u Gospiću.

Sin pokojnog Ante srušio je staru trošnu obiteljsku kuću i na njezinu mjestu izgradio novu u kojoj povremeno boravi. Staju također održava. Posjed je ogradio. Travnjak je oko kuće njegovan i uredno pokošen. Eto, do kuće je izgradio pristupnu cestu za kolni, automobilski promet. Vidi se da gospodarstvo s puno ljubavi održava i ne dopušta utrnuće ognjišta.

Automobil ostavljamo ispred dvera, dvorišnih vrata. Marko me, naoružan nožicama za rezidbu živice, sjekirom i bocom pitke vode, vodi u šumu. Sve je obraslo. Kroz gustiš se teško probijamo. Marko nam vrlo vješto nožicama krči put. Nekih se predjela prisjećam, ali ne bih mogao sigurno pokazati gdje je grob. GPS-om snimam moguće položaje. Marku govorim da je gospođa Novačić spomenula njihov *bunarić*, iz kojega su uzimali vodu. Kada bi taj zdenac presušio, vodu su sa Stojanova vrela donosili vučijama uprćenima na leđa. Marko se spretno snalazi u prostoru i brzo nalazi *bunarić*. Ukopan je u zemlju, promjera oko metar i obzidan kamenim suhozidom. Vode ima u njemu. Spominjem kako su naši ljudi na grobovima pobijenih sadili pavenku, zimzelenu biljku, da ih označe. Po pavenki bi nalazili grobove, primjerice jako puno u šumama Imovina i Jasikovac kraj Gospića.

Marko istražuje prostor ispod *bunarića*, a onda iznenada uskliknu: „Evo pavenke, evo groba!" Doista, pavenka je gusto prekrila sav grob, omeđivši mu jasno veličinu. Prepoznajem okolno zemljište i grob na koji je Mirka Mesića i mene bila dovela gospođa Novačić. Grob se nalazi na 879 m n/m i položaju S 44° 31,878' – I 15° 14,500'. Fotografiram grob i položaj, snimam GPS-om, a Marko krči put za povratak. Dok stojim, onako me znojna napada roj komaraca i obada. Ne mogu se ni obraniti ni

odoljeti češanju ubodenih mjesta, premda znam da je to pogrešno pa će me svrbjeti još više. Marko se napokon vraća. Od ljeskova drveta izrađujemo križ. Umjesto čavlima, služimo se povijušom.

Zadovoljni što smo pronašli grob, prokrčenom se stazom spuštamo do kuće Novačić. Fotografiram sav posjed, a potom se kroz gustu travu probijamo do kuće Žarković. Sve je obrašteno šibljem i travom. Kuća je otvorena. Fotografiram kuću, unutrašnjost kuće i preostalo pokućstvo. Kuća je derutna, a staja još više. Urušava se i do nje ni ne pokušavamo doći. Nažalost, takva je sudbina mnogih sela hrvatskih.

Nakon dolaska do parkirana automobila, Marko mi pokazuje cisternu za vodu izgrađenu uz kuću Novačić. Kaže da ju je pokojni pop Josip Kapš sam u stijeni ručno iskopao i betonirao kao svoj milodar obitelji Novačić.

Dovezli smo se do svetišta Marije Pomoćnice, križnoga puta i sjenice uz njega. Svetište je izgradio puk Jadovnoga kojeg je organizirao i predvodio vlč. Josip Kapš. Zemljište su za svetište Marije Pomoćnice darovali supružnici Niko i Kata Žarković. Vlastodršci su se protivili, ali samu izgradnju nisu mogli spriječiti, i to zbog spretnosti i upornosti vlč. Kapša, složnosti puka i rada na privatnome darovanu zemljištu.

Po križnome smo se putu popeli do kapele. Križni se put i kapela dobro održavaju. Ključ za vrata kapele obješen o rožnik na vidljivu mjestu. Ušli smo se pomoliti i zahvaliti Bogu i Mariji Pomoćnici na današnjemu danu. Bez Njihove pomoći ne bismo uspjeli. Na polasku je Marko zvonom s kapele objavio našu nazočnost.

Krenuli smo dalje i došli do odmarališta Šumarije Gospić. Doista je lijepo i održavano odmaralište. Ugodno sam iznenađen. Jedan je dio otvorenoga tipa: prostor za kuhanje i pečenje, natkrivena blagovaonica i boćalište – dostupni su svakodnevno svima. Na tome Šumariji Gospić svaka čast i hvala!

Marko me poveo kroz Jadovno. Provezli smo se uz njegovu rodnu kuću. Na kraju smo se sela okrenuli ispred imanja nekoga Zagrepčanina. Kuća je novogradnja, čini se kvalitetno izgrađenom. Na krovu se zamjećuju satelitske antene, vjetrogenerator i sunčani kolektori. U hladovini natkrivene garaže parkiran skup terenac. Mlađi čovjek, očito vlasnik, cijepa drva pripremajući se za zimski boravak, a isto tako mlada žena stavlja rublje na sušilo. Po svemu se vidi da mladi ljudi znaju zdravo i uspješno živjeti. Ako su do imutka došli pošteno, neka im život ondje bude blagoslovljen!

Na povratku mi Marko pokazuje u dvorištu jedne kuće skupinu mladića i djevojaka. Obučeni su u bijele kimone. Marko kaže da su iz Zadra, a ondje treniraju karate. Razmišljam kako bi u Hrvatskoj bilo lijepo i ugodno živjeti da nas ne pljačka hrvatska *mafija* u sprezi s izdajničkom političkom *elitom*. U tako kratku razdoblju ne opljačka nas toliko ni Mađarska, Venecija, Austro.Ugarska, Tursko Carstvo i obje Jugoslavije, koliko hrvatska gospodarstvena i politička *mafija*.

Mi Hrvati doista smo ovce, kad sve to trpimo! Političari nam, bez obzira na stranačku pripadnost, neprekidno lažu, varaju nas i guraju u sve teže dužničko ropstvo. Ipak, lagati mogu, ali Narod prevariti ne mogu! Kada-tada sve će doći, prije ili kasnije, na naplatu.

Na povratku se kući prisjećam vlč. Josipa Kapša, njegove jednostavnosti i skromnosti. Izgradio je i obnovio mnoge crkve, kapele i križne putove. Kako sam reče, sve su **on i njegova muka** izgradili. Miješao je beton, a s njim i njegova muka, nosio je beton uzbrdo u kantama, s njim i njegova muka, stane on, stane i muka, pođe on, pođe i muka. Ništa muka ne će sama, uvijek je vezana uz njega. I sada ga u duhu nosim, u onome njegovu iznošenu ruhu, u cipelama nekoliko brojeva prevelikima,

Pronađen pa križom obilježen grob Stjepana Devčića u zaseoku Krč na Jadovnome

Pronađen pa križom obilježen grob Stjepana Devčića u zaseoku Krč na Jadovnome

od kojih potplat otpada pa on hodajući trza stopala uvis da ne zapinje. Prisjećam se i dobrostojećih Zadranki koje, uz ne baš odlučno nećkanje, uzimaju od njega pozamašan milodar u novcu. Ne shvaćaju, ili se prave da ne shvaćaju, kako ih vlč. Kapš milodarima potiče neka se ugledaju na njega, i drugima potrebitijima od sebe pomognu. Tako bi u zatvorenu krugu dobili milodare i uistinu potrebiti! I sada vidim one njegove, od teška rada i artritisa, iskrivljene prste ...

Kada bismo s njime kod nas u kući pripovijedali o nečemu što bi ga uzbudilo, visoko bi kao mladić, premda već u poodmaklim godinama, odskočio od poda, dotrčao do raspela i bacio se pred njime na koljena. Nije se čuo udarac o pod. Prizemljio bi se na koljena kao da lebdi. O, da, znao se pri raspravama i razljutiti. Ustao bi od stola i otišao bez pozdrava, ostavivši svoje stvari, uglavnom kapu. Ali nije bio zlopamtilo. Idućega bi se dana vratio. Razgovarali bismo kao da nikakvih prijepora nije bilo.

Svega je svojega svećeničkoga vijeka bio dušobrižnik i u Jadovnome. Puno je toga znao i u svezi s logorom Jadovno. Na silovite napade kojima su zlodusi opisivali i ocrnjivali Hrvate kao genocidan narod, rekao bi jedino, što po ispovjednoj tajni ne podliježe obvezi šutnje: **„Šaranova jama popođena je i pokrivena hrvatskim kostima."** Bio je vlč. Josip Kapš uistinu velika osoba. Pop Fran Binički, pop Nikola Mašić i pop Josip Kapš velikani su Crkve u Lici.

Osvrt na prosvjedni skup u Jadovnom 21. lipnja 2014.

U Jadovnom na Krču ispred Spomen-križa *Velebitskom ustanku*, održan je prosvjedni skup pod motom: **PIJETET ŽRTVAMA – DA! MANIPULACIJAMA ŽRTVAMA – STOP!**

U pozivnici na prosvjed, posebno je istaknuta poruka biskupa Mile Bogovića s nedavnog pohoda u Jadovno.

„Mi smo došli s pokorničkim osjećajem zbog zločina
koje su ovdje naši ljudi počinili i to nas boli", znajući da je u Jadovnu
„krajem rata i poslije njega ovdje završilo mnogo Hrvata".
Zbog toga „došli smo odati poštovanje svim žrtvama" jer
„jedino, ako polazimo od žrtve, možemo naći put opraštanja i pomirenja",
a tu snagu dobivamo „od Kristove žrtve koja nas je i ovdje okupila".
Moramo izraziti žaljenje „što do danas nemamo popis žrtava
da im se spasi ime i istina o njihovom stradanju".
Vjerojatno „onaj kojemu nije stalo do istine ne želi da se točno znade
ni broj ni mjesto stradanja kako bi prema potrebama
mogao manipulirati jednim i drugim, kako bi se i dalje mogle širiti laži.
To se, nažalost, činilo i s ovoga prostora".[1]
(biskup Mile Bogović, riječi na nedavnom pohodu u Jadovno)

Vrli/e mi Velebitnici/e,

kako ste ranije obaviješteni, glede beogradsko-banjalučke obilježbe „Dana sjećanja Jadovno 1941. – 2014." , UHDDR Grada Rijeke jučer je organizirao konferenciju za medije.

Pritom je i predstavljen „dopunjak" prošlogodišnje VELEBITSKE IZJAVE , koji je i objavljen na nekim portalima.[2]

S tim u svezi,
u subotu 21. lipnja 2014. godine u 9:00,
kod Spomen-križa
„Vitezovima Velebitskog ustanka – 1932." (Jadovno/Krč),
u duhu poruke biskupa Bogovića (*v. moto*),
nastavno se organizira prosvjedni skup pod geslom:

PIJETET ŽRTVAMA – DA!
MANIPULACIJAMA ŽRTVAMA –STOP!

Riječ je o posve mirnom i dostojanstvenom prosvjedu, na kojem – uz prigodne transparente – „privatnim beogradsko-banjalučkim organizatorima" (Ivan Fumić) svečano će se uručiti prošlogodišnja VELEBITSKA IZJAVA kao i njezin ovogodišnji DOPUNJAK.

Budući da velebni „Spomen-križ" u jadovnjačkom **KRČU** blagotvorno **krči** put prema **ISTINI** – onkraj straha od **SLOBODE** u Hrvata, što je ponekad viši od Velebita i dublji od Dunava - radovali bismo se se vašemu dolasku.

„Kada spoznate istinu, istina će vas osloboditi"
(Evanđelje po Ivanu, 8:32)

prof. dr. sc. Ivan Biondić,
stručni savjetnik UHDDR-a Grada Rijeka

Ispred Spomen-križa okupilo se dvadesetak prosvjednika. Pristigli su i hrvatski policajci. Desetak je ostalo s prosvjednicima kao zaštita da ne bi došlo do nereda, a veći broj s više policijskih terenskih vozila i marica odvezao se u Jadovno. Policija prati Srbe od granice Hrvatske sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom do Jadovnog. Velikosrbi su postigli cilj, uzbudili su hrvatsku policiju, a Hrvatskoj nametnuli nepotreban financijski trošak.

Velikosrbi u više osobnih automobila, kombi-busu pravoslavnog popa i dva autobusa mirno uz malobrojne hrvatske prosvjednike provezli su se u Jadovno. Nije bilo novinara ni TV izvjestitelja. Većina prosvjednika i ne zna zbog čega je organiziran prosvjedni skup i što je razlog dolaska velikosrba u Jadovno. Cijeli prizor je sumoran i otužan. U ogradi uz cestu preko puta Spomen-križa bilo je više krava buša sa svojom teladi nego prosvjednika.

Tko je odgovoran za ovakvo stanje u Hrvatskoj? Jedan prosvjednik posebno je glasan i uz to prostači stalno ponavljajući: " Mi smo odgovorni, mi kao narod ne valjamo".

Naravno, ne slažem se s takvim mišljenjem. Korijeni zla koji nas potiru kao Narod puno su dublji i izvan su moći obična Hrvata.

Po objavljenom istraživanju *Večernjeg lista* u 184 državne institucije zaposleno je 21.629 ljudi, s ukupnim godišnjim rashodom poslovanja u iznosu od 67,3 milijardi kuna. Na državnom proračunu, dakle na grbači naroda, živi 21.629 ljudi. Većina njih predstavljaju hrvatsku intelektualnu elitu, koja bi morala biti predvodništvo Naroda. Zasjeli su na položaje svih prostranstva ljudskog djelovanja! Koji je rezultat njihova rada? Napušten narod i zapuštena i opljačkana zemlja! Kakvo nam je osnovno, srednje i visoko obrazovanje? Ocjene se kupuju seksom i janjetinom, a diplome novcem i političkom moći. Posljedica toga je da Hrvati u novom iseljeničkom valu u potrazi za kruhom i uljuđenim društvom napuštaju Hrvatsku, nažalost, mnogi zauvijek. To je zločin, to je veleizdaja državnih interesa! Jesu li za ovakvo stanje krivi samo političari? Nipošto, oni su samo plod ovakvog bolesnog stanja Naroda, a za bolest Naroda odgovorna je intelektualna elita.

Podržavam prosvjedni skup, premda ni meni nije jasno protiv koga prosvjedujemo, protiv Vlade RH, hrvatskih političara i velikosrpske politike, ili protiv svih njih? **Pogrešno je samo u njima tražiti krivce, a ne prozvati, i ne samo prozvati već žestoko osuditi, sve koji su odgovorni za krivotvorenje hrvatske povijesti, a to su:**

1. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (otklonili obvezu popunjavanja upitnika - dopisom)
2. Hrvatski institut za povijest - 12,656,177.48 kn (91) 11,589.91 kn
3. Institut društvenih znanosti Ivo Pilar - 19,924,564.57 kn (122) 13,609.68 kn
4. Hrvatski povijesni institut
5. Institut za povijest umjetnosti - 6,859,481.87 kn (37) 15,449.28 kn
6. Institut za arheologiju - 5,026,344.10 kn (29) 14,443.52 kn
7. Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata - 2,379,880.00 kn (19) 10,438.07 kn
8. I ini ovdje nenavedeni, kao muzeji i državni arhivi.

Zašto su odgovorni? Zbog nečinjenja! Oni su dužni obratiti se vlastodršcima i ukazati im na pogubno stanje u Hrvatskoj, a ako je potrebno, pozvati narod na građanski

neposluh te predložiti način kako izići iz krize jer su na to po svojim titulama i položajima koje zauzimaju obvezni. Dužni su služiti Narodu, a ne živjeti na račun Naroda!

Što je to povijest, historija? Priča iz prošlosti, priča iz davnine. Narod koji ima svoju priču prihvaća je, vjeruje u nju i razvijajući se dograđuje je, ima svoju povijest-historiju. Nažalost, mi Hrvati nemamo svoju povijest-historiju, priču iz prošlosti jer se naši povjesničari tvrdoglave iz različitih pobuda, najčešće političkih; razgrađuju našu povijest, neprekidno su u prijeporima i protimbama, čija je teza istinita-prava. Koju korist od njihovih prijepora imamo mi Hrvati? Nikakvu, osim obezglavljeno društvo.

Odgovorni, samosvjesni narodi počinjene žrtve u obrani svojih interesa opravdavaju kako se u složenim ratnim uvjetima ne mogu izbjeći žrtve, a kako je počelo, mi Hrvati zaboravit ćemo uzroke, izdvojiti ćemo samo posljedice i gugutati: **„Tko nas bre zavadi".**

Lika

U duhu se na trenutak oslobodimo današnjeg načina življenja, usvojenih pravila ponašanja i tehnoloških dostignuća koja rabimo u svakodnevnom životu. Prebacimo se u doba nakon propasti rimskog carstva, u doba doseljenja naših prapradjedova (ako su uopće doselili ili su oduvijek bili ovdje) i zapitajmo se: kako i od čega su živjeli?

Neupitno je da su bili stočari, ratari i ratnici. Uzgajali su od krupne stoke: goveda, konje i magarce, a od sitne: ovce koze i svinje. Stoka je u njihovom životu imala neizmjernu i nezamjenjivu vrijednost. Krupnu stoku nazivali su krupno blago, a sitnu sitno blago, ili zajedničkim imenom blago, za svu stoku.

Blago im je davalo sve potrebno za život. Meso, mlijeko i mliječne proizvode: kiselo mlijeko (kiselinu), skorup, vrhnje, maslac, sir, skutu i basu za hranu, a od kože i vune izrađivali su odjeću i obuću, konjsku ormu, užad i ostale proizvode za svakodnevnu upotrebu. Stočni izmet rabili su kao prirodno gnojivo za poboljšanje plodnosti svojih oranica i pašnjaka.

Obrađivali su zemlju i sijali žitarice, lan i konoplju. Žitom su poboljšavali prehranu, a od lana i konoplje tkali su tkanine i izrađivali užad i ostale proizvode. Od ilovače izrađivali su grnčariju, a od drveta različite predmete i posude za kućnu uporabu.

Obitelji, zapravo obiteljske zadruge, istovremeno su se bavile stočarstvom i ratarstvom pa su imali sve potrebno za život. Bile su potpuno gospodarski neovisne.

Za ovakav način života bilo im je potrebno pogodno zemljište bogato pašnjacima, obradivom zemljom, šumom i vodom. Takvo zemljište trebalo je biti prirodno pogodno za obranu od osvajača i pljačkaša. Eto, iz tih obrambenih razloga, tako su naši prapradjedovi bili i ratnici jer su oružjem i svojim životima čuvali i branili svoje blago i zemlju.

Gdje postoje tako savršeni uvjeti? U Lici. Upravo, Lika ima takve pogodnosti i kvalitetu. Sastoji se od tri kraška polja: Ličkog, Gackog i Krbavskog. Ova polja okružena su planinama Velebitom, Kapelom i Plješivicom kao prirodnim obrambenim utvrdama za obranu od osvajača i pljačkaša. Za obranu su im bile potrebne manje vojne snage razmještene po prijevojima i udolinama preko kojih su prolazile staze, putovi i ceste.

Ličani su višak svojih proizvoda izvozili preko luka u Senju, Karlobagu i Obrovcu, a kupovali su ono čega nisu imali, primjerice sol. Obrovac je bio posebice pogodan jer ga je bilo lako braniti od osvajača i pljačkaša koji su nadirali s mora i s kopna. Obrovac je bio poznat po izvozu u druge zemlje kvalitetnog mesa, kože, meda i ostalih ličkih proizvoda.

U ono doba posebno je prijetila velika opasnost s mora. Osvajački i pljačkaški napadi bili su iznenadni i vrlo surovi. Posebno je bilo teško što su osim pljačke imovine zarobljavali žene, muškarce i djecu, odvodili ih u roblje i prodavali na tržnicama robova, a snažne i zdrave muškarce koristili za veslače (galijote) na brodovima.

Lika je zbog svoga zemljopisnog položaja bila sigurna. U sigurnoj Lici bujao je gospodarski i kulturni život. U Ličkom polju snažno je bilo pleme Mogorovića, u Krbavskom polju Kurjakovića, a u Gackom polju Gačana. Njihovi članovi obnašali su svjetovnu vlast. Crkvena vlast bila je u nadležnosti dviju biskupija: Ninske biskupije

i Krbavske biskupije osnovane 1185. To je još jedan od dokaza da je Lika bila gusto naseljena, bogata i sigurna za život. O sigurnosti življenja u Lici svjedoči i smještaj katedrale Sv. Jakova na Udbini, biskupskog dvora i samostana uz nju. Prilaz do njih bio je nesmetano omogućen sa svih strana. Nije bilo izgrađenih obrambenih utvrda i opkopa.

O gospodarskoj snazi i bogatstvu vjerničkog puka svjedoče brojni samostani fratara glagoljaša. O brojnosti, kulturnoj i prosvjetiteljskoj snazi tih samostanskih zajednica svjedoče brojni brevijari i listine napisani glagoljicom i djelovanje ličkih fratara na širenju glagoljaštva u jadranskom priobalju: Dalmaciji, Podgorju, Primorju, Istri i po otocima. Tako snažan vjerski i kulturno prosvjetiteljski život mogao je cvasti samo u bogatoj vjerničkoj sredini, u svjetovnom smislu uređenoj pa se može reći da je u Lici začetak hrvatske države.

Nažalost, taj procvat zaustavljen je osvajačkim prodorom Turaka, a potpuno je zamro nakon poraza na Krbavskom polju. To je tragedija od koje se Hrvatska do danas nije oporavila.

Osjećajući svu težinu te krbavske katastrofe, gospićko-senjski biskup dr. Mile Bogović izgradio je Crkvu hrvatskih mučenika na Udbini. CHM svjedoči o našem bivstvu i mučeništvu na ovim prostorima od početka naših povijesnih tragova, kroz vjekove, do današnjih dana. U njenoj arhitekturi sažeta su umijeća hrvatskih graditelja od starohrvatskih crkava do današnjeg doba. Svojim smještajem natkriljuje Krbavsko polje i bdije nad povijesnim ostatcima hrvatske baštine i nad grobovima hrvatskih mučenika od krbavske bitke do oslobodilačkog obrambenog Domovinskog rata. Predviđena je i bit će učiteljica hrvatske povijesti.

Na putu iz smjera Zagreba do CHM - hrama hrvatske povijesti, prolazi se uz prelijepa i čarobna Plitvička jezera, pa preko Korenice do Krbavskog polja. Na početku Krbavskog polja poznat je Laudonov gaj, nažalost danas zapušten. Dao ga je zasaditi feldmaršal Laudon s nakanom da zaustavi širenje živog pijeska. Stabla su posađena kao onodobna vojna postrojba raspoređena za napad.

Cesta dalje do Udbine vijuga uz rub Krbavskog polja koje za velikih kiša bude na nižem dijelu poplavljeno. Uz cestu se zapažaju starohrvatske crkve s preslicom koje su Turci predali svojim pravoslavnim vlaškim saveznicima i tako su postale pravoslavne bogomolje. U Turskom Carstvu, pravoslavna crkva bila je državna crkva. Uživala je sve pogodnosti i povlastice, za razliku od katoličke crkve koja je bila obespravljena i proganjana jer je za vrhovnog poglavara priznavala Rim, Svetog Oca Papu kojeg je islam smatrao smrtnim neprijateljem.

S malog trga iznad muzeja CHM, puca pogled na Krbavsko polje. Vidi se šumarak u kojem je navodno okončana krbavska bitka. U njoj je izginulo hrvatsko plemstvo, onodobno predvodništvo naroda. Ispod, na Podudbini je crkva Sv. Marka Groba. Po predaji, negdje oko nje je skupna (masovna) grobnica pobijene hrvatske vojske. Crkva Sv. Marka Groba izgrađena je na ostatcima starohrvatske crkve kojoj se nazire tloris kakav su imale starohrvatske crkve. Inspiraciju i predložak za izgradnju CHM nije trebalo daleko tražiti, bio je u podnožju brda na kojem je izgrađena.

Naime, oko izgradnje CHM bila se podigla velika prašina. Uistinu, izuzetno vrijedan arhitektonski projekt moderne crkve projektanta Nikole Bašića zamijenjen je projektom po kojem je izgrađena CHM u čijem slogu se nazire patina minulih sto-

lјeća. Po mišljenju puka primjerenije je arhitekture za spomen-crkvu, a i po cijeni izgradnje ne doseže ni ¼ iznosa za izgradnju po projektu projektanta Nikole Bašića.

Tik do CHM su konzervirani ostatci crkve Sv. Nikole koju su Titovi „antifašisti" srušili 1942. Uništili su i groblje uz crkvu i nad ruševinom crkve i groblja izgradili hotel. Niti stotinjak metara zračne udaljenosti iznad CHM, na glavici su ostatci starog kaštela Udbina, a uz cestu također stotinjak metara od CHM je ostatak samostana. Titovi „oslobodioci" tu su uredili park i spomenik s kosturnicom svojim borcima. Spomenik i kosturnicu treba premjestiti na groblje gdje im je i mjesto, a cijeli prostor arheološki istražiti kao vrlo vrijedan spomenik hrvatske povijesne baštine.

Na istoku oko kilometar od CHM ostatci su katedrale Sv. Jakova. Kamena je građevina s fino u kamenu isklesanim profilacijama. Ostatci građevine svjedoče o izuzetnoj zanatskoj i umjetničkoj vještini graditelja. Nažalost, zbog pomanjkanja novca, usporedno s arheološkim otkopavanjima ne izvode se završni kvalitetno urađeni konzervatorski radovi pa zbog oštre zime, led razara ono što je zemlja kvalitetno vjekovima čuvala.

Posebno treba istaknuti da se nije znao točan položaj katedrale Sv. Jakova. Znalo se da je postojala, ali ne i gdje. U oslobodilačkom obrambenom Domovinskom ratu pobunjeni Vlasi tzv. Srbi, prilikom ukopavanja svoje bitnice, otkopali su temelje neke njima nepoznate građevine. Nakon slamanja njihove pobune, arheološkim istraživanjem je utvrđeno da je to katedrala Sv. Jakova.

O povijesti Like, a posebno Krbavske biskupije, nadam se da će nakon svete mise više reći biskup mons. dr. Mile Bogović. Kada je tema povijest, on se ne može se oduprijeti svome profesorskom pozivu. S puno ljubavi i žara u svakoj prilici održi sat povijesti.

U širem okružju Udbine su: Gračac, Ričice, Lovinac, Sveti Rok, Rudopolje, Zvonigrad, Donji Lapac, Boričevac, Brotnja, Srb i druga naselja. Poznata su po pokolju Hrvata nakon uspostave NDH o čemu sam pisao u *Političkom Zatvoreniku*, a kao vjerodostojan svjedok, Luka Pavičić, sudionik tih događaja, to je vjerno opisao u svojoj knjizi *KRONIKA STRADANJA HRVATA JUŽNE LIKE.* Luka Pavičić bio je oficir u vojsci Kraljevine Jugoslavije, za vrijeme NDH domobranski časnik, te potom i jugopartizanski oficir pa u njegovo svjedočenje nema dvojbe. Jednako tako vjerodostojni su svjedoci Titovi krvnici pobjednici, koji su napisali sveske (tomove) knjiga: zbornika, uspomena, sjećanja i zapisa.

Đoko Jovanić u knjizi „Donji Lapac u borbi 1941 – 1945." piše da je 20. 7. 1941. sudjelovao na sastanku u Drvaru zajedno s Ljubom Babićem, Milutinom Moračom i ostalima gdje je dogovoreno dizanje ustanka u Srbu, Donjem Lapcu i Drvaru. Dogovoreno je da se ustanak digne istodobno istog dana i istog sata, te da svatko svog subašu ubije i očisti svoj kraj. Dogovor je realiziran u kotaru Donji Lapac i općini Bosanski Petrovac 27. 7. 1941. Po pomno izrađenom i provedenom planu, do 15. 09. 1941. svi Hrvati koji nisu uspjeli pobjeći pred pomahnitalim četničko-partizanskim zločincima pobijeni su, a njihove kuće opljačkane i zapaljene. Zapaljene su crkve, škole i razrušena groblja. Izvršen je genocid nad Hrvatima i muslimanskim pukom. Vlasi tzv. Srbi uz blagonaklonost hrvatske vlasti genocid veličaju kao viteštvo.

Kakvu to vlast imamo koja slavi krvnike nad vlastitim narodom i veliča pokolj Hrvata otpočet 27. 7. 1941. u Srbu kao početak „ustanka veličanstvene antifašističke pobjede"?

Ima li tom ludilu kraja? Ima, smjenom naraštaja, kada izumru komunističke podrtine i oni koji su bili zaraženi komunističkim sindromom i pokorno trpjeli nasilja u poznatoj „hrvatskoj šutnji".

V. DIO

STOŽER ZA OBRANU DIGNITETA DOMOVINSKOG RATA I POKUŠAJ POSTAVLJANJA SPOMEN-PLOČE DR. MILI BUDAKU

Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata Ličko-senjske županije

Uhićenjem gospićkih branitelja i hajka na zapovjednike obrane Gospića, generala Mirka Norca i pukovnika Tihomira Oreškovića izazvalo je spontano veliko nezadovoljstvo među Gospićanima. Od političkih stranaka, u novonastala zbivanja najaktivnije su se uključile političke stranke HDZ i HSP.

HDZ je organizirao sastanak **Udruga proizišlih iz domovinskog rata** u dvorani Zavoda za zapošljavanje u Gospiću sa svrhom upućivanja oštrog prosvjeda na postupanje policije i aktualne Račanove vlade.

Na sastanku je, uz *oštar prosvjed* dan novinarima u svezi pomahnitalih uhićenja u Gospiću, potaknuto i osnivanje Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata.

Na prvom sastanku izabrano je čelništvo Stožera:

1. Ivan Vukić, za predsjednika
2. Milan Maras, za dopredsjednika

Ostala rukovoditeljska tijela organizirati će se u hodu na sljedećim sastancima.

Na sastanku u prostorijama UHDDR-a 90.-91. Ličko-senjske županije u 14,00 sati izabrani su za:

a. Koordinatore s kriznim stožerima Republike Hrvatske:
1. Ivica Ćaćić Čale
2. Milan Maras

b. Glasnogovornika Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata Ličko-senjske županije:
dr. Darko Milinović

c. Odbor za skrb uhićenika i njihovih obitelji:
1. Milan Čanić
2. Kata Brkljačić
3. Ivan Čanić
4. Nikica Biškupić
5. Tomislav Jovanović

d. Potvrđen je naziv Stožera.
STOŽER ZA OBRANU DIGNITETA
DOMOVINSKOG RATA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

e. Žiro račun otvorit će UHDDR 90.-91. Ličko-senjske županije, a potpisnici su:
1. Ivan Vukić
2. Dr. Darko Milinović
3. Ivica Ćaćić Čale

f. Medicinsku pomoć pružat će Opća bolnica Gospić (tajnica dr. Milinovića 053/572917).

g. Tiskovnu konferenciju zakazat će i voditi glasnogovornik dr. Darko Milinović ili Ivan Vukić.

e. Za vrijeme radnog sastanka neće se obraćati novinarima, već samo na tiskovnoj konferenciji.

ZAKLJUČCI

1. Dana, 14. rujna 2000. donesena je odluka da se svakodnevno mirno prosvjeduje ispred Spomenika palim braniteljima i civilnim žrtvama Domovinskog rata na Trgu blaženog Alojzija Stepinca. Deset članova udruga proizišlih iz Domovinskoga rata, građana i gostiju vezani lancem stajat će mirno i dostojanstveno 20 minuta ispred Spomenika, potom 5 minuta uz molitvu klečat će oko Spomenika i nakon molitve 10 minuta u vrsti stajati ispred Spomenika. Za sve ovo vrijeme pučki zbor pjevat će prigodne pjesme.
2. Poslan je zahtjev predsjedniku države Stipi Mesiću da preko mjerodavnih državnih službi izvrši reviziju oprosta pripadnicima paravojnih srpskih postrojbi koje su palile i razarale Gospić, Ličko-senjsku županiju i Hrvatsku.
3. Na koordinaciji županijskih Stožera RH 20. rujna 2000. u 15 sati u Gospiću, predložili smo osnivanje Središnjeg Stožera sa sjedištem u Splitu. Prijedlog je prihvaćen i odlučeno je da predsjednici županijskih Stožera čine Središnji Stožer.
4. Donesena je odluka da Stožer Ličko-senjske županije nastavi i dalje odrađivati već preuzetu obvezu plaćanja odvjetnika i skrbi o obiteljima uhićenika.
5. Po naputku Središnjeg Stožera, poslali smo zahtjev saborskim zastupnicima oba doma Hrvatskog državnog sabora kojim tražimo sazivanje hitne sjednice s točkom dnevnog reda **Aktualna situacija u Hrvatskoj.**
6. Prihvaćen je prijedlog odvjetnika da svaka Udruga i pojedinci šalju pisma podrške uhićenicima.
7. Stožer Ličko-senjske županije organizirao je susret obitelji uhićenih i novinara *Večernjeg lista* i *Novog lista* da hrvatsku javnost istinito izvijeste o načinu uhićenja i postupku policije.
8. Otvorili smo žiro-račun kod Riječke banke u Gospiću za kunsku i deviznu uplatu za plaćanje odvjetnika i pomoći obiteljima.
9. Svakoga ponedjeljka u 12 sati održat će Stožer Ličko-senjske županije tiskovnu konferenciju na kojoj će u ime Stožera prvenstveno govoriti glasnogovornik, a po potrebi predsjednik i dopredsjednik.
10. Dana 22. rujna 2000. u 19 sati održan je sastanak Stožera Ličko-senjske županije s političkim strankama koje djeluju na prostoru Grada Gospića i Ličko-senjske županije. Odazvali su se samo predstavnici HSP-a i HDZ-a na gradskoj i županijskoj razini. Na sastanku je bio nazočan predsjednik Žrtvoslovnog društva Hrvatske dr. Zvonimir Šeparović i saborski zastupnik Ante Beljo.
11. Dana 22. rujna 2000. organizirano je potpisivanje ***peticije*** na razini Ličko-senjske županije.

Koordinator i zapisničar: Milan Maras

Predsjednik: Ivan Vukić

Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata Ličko-senjske županije prikupio je veliku novčanu pomoć od domoljuba iz iseljene i domovinske Hrvatske za plaćanje odvjetnika svih uhićenih i za skrb o njihovim obiteljima. Radi se o milijunskom iznosu.

Stožer je, pritisnut svakodnevnim zbivanjima, radio uigrano. Nisu ga mogli ni pritisci policije omesti u radu. Prvi tragovi nesuglasja javili su se u trenucima kada su pojedinci i političke stranke počele Stožer koristiti za svoje probitke.

Ovakvim uplitanjem političkih stranaka, naročito HDZ-a i dr. Darka Milinovića te različitih službi, bilo je sve teže rukovoditi Stožerom. Odlučio sam dati ostavku i povući se, ali je to bilo teško izvedivo. Nisam ni sam mogao naći pravo opravdanje da se u ovakvom složenom trenutku povučem.

Iz ovih razloga podnio sam ostavku **6. rujna 2001**. uz napomenu da ću obnašati dužnost v. d predsjednika najduže još dva mjeseca u kome razdoblju se treba izabrati novi predsjednik.

IVAN VUKIĆ
ŽABIČKA 28
53000 GOSPIĆ

U GOSPIĆU, 6. rujna 2001.

PREDMET:

STOŽER LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
ZA OBRANU DIGNITETA DOMOVINSKOG RATA

GOSPIĆ
KANIŠKA

Zbog, u zadnje vrijeme, neučinkovitosti rada Stožera, koju smo u dva navrata pokušali bezuspješno riješiti podnosim ostavku na predsjedničku dužnost u uvjerenju da će novoizabrani predsjednik unijeti polet i svježinu u rad Stožera.
Do izbora novog predsjednika, najduže dva mjeseca, obavljat ću dužnost v.d. predsjednika.

S poštovanjem!

Ivan Vukić

Dopis Stožeru Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskog rata

Budući nisu htjeli izabrati novog predsjednika i razriješiti me dužnosti, obavljao sam dužnost v. d. predsjednika do **6. studenoga 2001.** Dopisom od 4. listopada 2001. obratio sam se Stožeru Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskog rata da u nadolazećem ozbiljnom vremenu moraju izabrati predsjednika, ili ovlasti prenijeti na Izvršni odbor.

IVAN VUKIĆ
53000 GOSPIĆ
ŽABIČKA 28

U GOSPIĆU, 4. LISTOPADA 2001.

STOŽER LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
ZA OBRANU DIGNITETA DOMOVINSKOG RATA
IZVRŠNOM ODBORU STOŽERA

Podnio sam ostavku 6. rujna 2001. na predsjedničku dužnost.
Na sastanku Stožera odlučeno je da me u mojoj odsutnosti, do izbora novog predsjednika, zamjenjuje dopredsjednik gospodin MILAN MARAS.
Pred nama je vrlo odgovorna zadaća organiziranja prosvjeda zakazanog za 20. listopada 2001.
Da bi se ta zadaća uspješno obavila predlažem da odmah izaberete novog predsjednika ili gospodinu Marasu pružite punu potporu i pomoć, tim prije što sam ja uz to što sam u ostavci i ozbiljno bolestan, te je moja pomoć zanemariva.
Ukoliko ne možete izabrati novog predsjednika ili dati odgovarajuću pomoć gospodinu Marasu, Izvršni odbor mora preuzeti ovlasti predsjednika, tim prije što se zadaća Provedbenog odbora različito tumači.
Napominjem, da sam u svojoj ostavci naznačio da ću dužnost v.d. predsjednika vršiti najduže dva mjeseca, što ne znači da će se 6. studenog izabrati novi predsjednik.
Zakazani prosvjed mora uspjeti, jer bi neuspjeh bio poraz od kojega bi se teško oporavili, a posljedice bi bile nesagledive.

v.d. predsjednik
Ivan Vukić

Dopis Stožeru Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskog rata

Dopisom od 29. studenoga 2001. upućenog Stožeru Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskog rata, podsjetio sam da je moja dužnost v.d. predsjednika prestala **6. studenoga 2001.** i od tada sam samo član. Po onoj biblijskoj: „Reci dva puta, pa treći put javno obznani i više nisi u obvezi".

Ivan Vukić
53000 Gospić
Žabička 28

U Gospiću, 29. studenog 2001.

STOŽER
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
ZA OBRANU DIGNITETA DOMOVINSKOG RATA

Mojom ostavkom prestao sam biti predsjednik Stožera 6. rujna 2001., a v.d. predsjednik 6. studenog 2001.g.
Dužnost v.d. predsjednika preuzeo je gospodin Milan Maraš, a v.d. tajnika gospodin Ante Došen sa svim pravima i obvezama iz Statuta Stožera, pa ma kakav on bio.
Čudan je stav v.d. predsjednika gospodina Milana Maraša. Na osnivačkoj skupštini podružnice Gospić obznanjuje nazočnima da sam ja predsjednik, a on v.d. predsjednik Stožera.
Čudno. U isto vrijeme Stožer ima predsjednika i v.d. predsjednika. Kako je to moguće?
Točno je da je on v.d. predsjednik, a ja samo član Stožera. Molim Vas kada se ide u javnost, neka se reče istina.
Zahvaljujem svima na suradnji. Sve ono dobro što smo uradili naše je zajedničko djelo, a ono loše neka se pripiše meni!
Posebno sam zahvalan Ivanu Čačiću-Čali, kada sam brutalno napadan, jedino mi je on bez kalkuliranja stao u obranu. Možda i na svoju štetu?
Iskreno želim još veće i bolje uspjehe Stožera na djelu za DOM!

S poštovanjem!

Ivan Vukić

Dopis Stožeru Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskog rata

Na sastanku sam podnio **Izvješće** o radu *Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata* od ***16. rujna 2000***. do ***6. studenoga 2001.***

IZVJEŠĆE

o radu Stožera Ličko-senjske županije za obranu digniteta Domovinskoga rata od utemeljenja 16. rujna 2000. do 6. studenoga 2001.

Stožer je utemeljen 16. rujna 2000., kao odgovor na nasilje hrvatske vlasti, poglavito čelnih ljudi Države Stipe Mesića i Ivice Račana, prema hrvatskim braniteljima, osobito našim gospićkim.

Nakon nasilne smrti Milana Levara, koja još uvijek nije razjašnjena, uslijedila su spektakularna uhićenja Gospićana, koja su najavili i zapovjedili Stipe Mesić i Ivica Račan. Drugo jutro nakon smrti Milana Levara Stipe Mesić je izjavio: *„Iza toga zločina stoje oni kojima ne odgovara njegovo svjedočenje"*., te: *„Neću ići na Olimpijske igre, jer tamo može doći netko iz Gospića"*.

Račan je napravio iskorak više, pa je izjavio: *"Mislim da je ovo ubojstvo pokazalo da oni koji su sudjelovali u ratnim zločinima, ne prežu da ga učine i nakon rata, na organima vlasti je da to dokažu"*. Kakvih li besmislenih izjava zbog kojih se u zemljama s razvijenom demokracijom podnosi ostavka!

Institucije vlasti, tiskovni i elektronički mediji zaista su se pokazali revnosnim u izvršavanju zadaće svojih nalogodavaca.

Na stotine Gospićana privedeno je na obavijesne razgovore i podvrgnuto ispitivanju na detektoru laži. Tiskovni i elektronski mediji Gospić opisaše kao grad tame, nasilja i zločina, a Gospićane kao zločince i mračne tipove kojih se treba kloniti.

Kruna svega je naputak odvjetnika Nobila, branitelja generala Blaškića u Haagu, kojeg je skupo plaćala Republika Hrvatska, da se vlast treba odlučno obračunati s nacionalističkim snagama.

Kakve li ironije, isti taj Nobilo brani interese Srba na suđenju našim vitezovima u Rijeci, koji su optuženi da su počinili ratni zločin nad srpskim civilima u vrijeme kada su JNA i četničke paravojne postrojbe sustavno napadale i razarale Gospić, ubijajući nedužno, nezaštićeno pučanstvo.

U organiziranoj hajci uhićeni su: Joso Miletić, Martin Marković, Ivan Jovanović, Ivica Rožić, Tihomir Orešković, a iza njih i Stjepan Grandić. Privedeni su zatvoreni i osumnjičeni za ubojstvo Milana Levara. No, kroz istražni postupak Levar se uopće nije spominjao , već je istraga bila usmjerena na dokazivanje ratnog zločina izvršenoga nad srpskim civilima.

Miletić, Marković i Jovanović pušteni su iz pritvora i povučena je optužnica protiv njih, a uhićeni su stožerni brigadir Milan Čanić Bićo i general Mirko Norac.

Još prije ubojstva ili samoubojstva Milana Levara stvarao se *„Slučaj Gospić"*. Od samoga početka rata pojedine novine pišu o zločinima u Gospiću. Napisi su naoko besmisleni, suludi i neuvjerljivi, no, sustavno su uporno ponavljani, dok cijela konstrukcija nije poprimila suvisli oblik.

Državna i lokalna vlast u početku se ni ne osvrće na takve besmislene napise. Kada su optužbe dokazivane *„vjerodostojnim svjedocima"* zadovoljavaju se oštrim priopćenjima u tisku. Tada je sve bilo prekasno, jer je stvoren javni dojam.

Uvučeni smo u specijalni rat, koji se vodi protiv Hrvatske, po predlošku Britanske tajne službe iz doba njezine kolonijalne moći. Jednu pokrajinu i dio naroda neke

zemlje opišu u najcrnjim bojama i to rade sustavno, svakodnevno, sve dok ih ne omrazi i odbaci vlastiti narod. To se upravo dogodilo nama.

Druge zemlje, koje nam prodaju demokraciju u sličnim situacijama ponašaju se drugačije. U našem slučaju one bi optužile i osudile Milana Levara, Ropca i Bandu, kao počinitelje, jer o onom o čemu svjedoče i daju izjave potvrđuje da su bili izvršitelji ili najmanje sudionici, pa bi tako slučaj bio okončan.

Razapeti na križu srama, zaboravljeni i izdani i od dijela svoga naroda, prepušteni sami sebi odupiremo se neprijatelju hrvatske opstojnosti u ovom specijalnom ratu, koji se vodi protiv nje.

Nakon utemeljenja Stožera prva nam je zadaća bila uz pomoć domoljuba iz Domovine i iseljene Hrvatske platiti odvjetnike koji brane optužene i javnim djelovanjem prisiliti vlast da optužene pusti na slobodu, ili barem omogući obranu sa slobode.

Isplata odvjetničkih usluga u minulom razdoblju.

Trojici odvjetnika pukovnika Tihomira Oreškovića: Željku Dumančiću Željku Olujiću Bosiljku Mišetiću	iznos od 121.500,00 Kn
Dvojici odvjetnika generala Mirka Norca: Tomislavu Sabljaku Ivanu Kernu	iznos od 97.600,00 Kn
Odvjetniku stožernog brigadira Milana Čanića Biće, Jose Miletića, Martina Markovića i Ivana Jovanovića: Velimiru Došenu	iznos od 173.009, 66 Kn
Odvjetniku Ivice Rožića Marku Ružiću	iznos od 216.572,26 Kn
Odvjetniku Stjepana Grandića Milenku Škrlecu	iznos od 60.194,00 Kn
	---------------------------
	Ukupno: 668.376,72 Kn
Od domoljuba u Hrvatskoj dobili smo pomoć u	
2000. godini	iznos od 95.396,14 Kn
2001. godini	iznos od 173.199,92 Kn

	Ukupno: 268.596,06 kn
Od domoljuba iz iseljene Hrvatske dobili smo pomoć u 2000. godini: Iz Kanade od Društva Hrvata Like Toronto koju je uplatio Šime Duić	iznos od 85.218,94 Kn
Pomoć Zvonka Vlahovića iz Toronta	iznos od 589,45 CAD
Pomoć Koordinacija HDZ-a iz Australije i Novog Zelanda	iznos od 2.290,20 AUD

Pomoć od Hrvatske katoličke misije iz Karlsruhena, Savezne republike Njemačke	iznos od 2.589,60 DEM

Od domoljuba iz iseljene Hrvatske dobili smo pomoć u 2001. godini:

Iz Kanade

Od Društva Hrvata Like Toronto koju je uplatio Šime Duić	iznos od 21.650,00 Kn
Od Vlade Došena iz Vancouvera koju je uplatio Ivan Vukić	iznos od 500,00 Kn
Od Frane Mašića iz Toronta koju je uplatio Ivan Vukić	iznos od 520,00 Kn
Od Društva Hrvata Like Toronto	iznos od 6.984,80 CAD
Od Ujedinjenih Kanadskih Hrvata iz Vancouvera	iznos od 5.471,29 CAD
Od Ujedinjenih Kanadskih Hrvata iz Winnipega	iznos od 1.392,77 CAD
Od Hrvata za Hrvatsku (to je naš Stožer utemeljen za moga boravka u Kanadi)	iznos od 2.592,39, CAD

Iz Australije

Od Koordinacije HDZ-a Australije i Novog Zelanda	iznos od 1.689,94 AUD
Od Zavičajnog kluba Ličko-senjske županije „Velebit" iz Melbournea	iznos od 2.489,70 AUD
Od Hrvata Like iz Melbournea	iznos od 15.950,10 AUD
Od Hrvatske stranke prava Australia	iznos od 1.978,56 AUD
Od Dobrotvora zajednice Ličko-senjske županije iz Sydneya	iznos od 9. 077,25AUD
Od Hrvatskog kluba iz Sydneya	iznos od 5.666,17 EUR
Od Hrvatskog kluba iz Panchbowl	iznos od 5.409,64 EUR
Od Gorana Trbuhovicha iz Novog Zelanda	iznos od 1.022,58 EUR

Iz Savezne republike Njemačke od Ante Arbanasa iz Nagolda	iznos od 300,57 EUR

SAŽETAK
POMOĆI U 2000. i 2001. GODINI

Pomoć u Kunama	376.684,86 Kn
Pomoć u CAD	17.030,70 CAD
Pomoć u AUD	33.475,65 AUD
Pomoć u DEM	2.589,60 DEM
Pomoć u EUR	12.398,96 EUR

Javnim nastupanjem na tiskovnim konferencijama, priopćenjima za tisak, uspješnim zatvaranjem prometnica prepričavanjem teškim vozilima i vrlo uspjelim mirnim prosvjedima vezivanjem lancima ispred spomenika vojnim i civilnim žrtvama Domovinskog rata, koji je imao veći odjek u domovini i svijetu nego kod nas u Gospiću i uz pomoć ostalih Stožera prisilili smo hrvatsku vlast da se nagodi s Haaškim sudom i gospićkim vitezovima sudi u Hrvatskoj, a ne u Haagu. Naravno, nesretni smo i do kraja poniženi što im se uopće sudi, ali od dva zla, suđenje u Hrvatskoj manje je zlo.

Često, i oštrim dopisima upućenima Županijskom sudu u Rijeci i Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske izborili smo za naše uhićenike bolji tretman u zatvoru. Tražili smo da ih se odvoji od kriminalaca, omogući održavanje osobne higijene korištenjem tople vode i upotrebe kupaonice po osobnoj potrebi, upotreba čajne kuhinje, upotreba dvorane za tjelovježbu i razgovor s posjetiteljima bez staklene pregrade i telefona. Veći dio naših zahtjeva je usvojen. Dvoranu za tjelovježbu opremili smo potrebnim spravama.

Skromno, koliko nam mogućnosti dozvoljavaju, novčano izravno pomažemo optužene i njihove obitelji.

Svakog utorka predstavnici Stožera posjećuju naše zatvorenike u Rijeci, a za vrijeme suđenja nazočni smo na raspravi. Putne troškove uglavnom snosimo osobno, a dio nas za put u Rijeku daje na raspolaganje svoje vozilo.

Tražili smo pomoć od županijske i gradske vlasti, koja je obećana, ali je izostala. Istina, od Županije dobili smo pomoć od 50.000,00 Kn. Ta pomoć bila je iznuđena od župana Ante Frkovića. No, i kada ju je dao, dao ju je na način da je 25.000,00 Kn uplaćeno na račun UHDDR 90-91, a 25.000,00 Kn HDPZ podružnici Gospić. Taj novac mi smo uplatili na račun Stožera i ušli u financijski prekršaj jer smo ga potrošili nenamjenski.

Od grada Gospića dobijemo na raspolaganje osobno vozilo za put u Rijeku. Tu uslugu na naše traženje davala nam je i Elektrolika. Od državnih poduzeća pomoć je izostala. Dio njih nerado nas je primio na razgovor. Od nekih ustanova i malih gospodarstvenika dobili smo pomoć, ali je sve to malo i nedostatno prema veličini žrtve optuženih. Obratili smo se molbom Središnjici HDZ-a za trajnu pomoć. Nažalost, nisu nam ni odgovorili.

Pomogla je hrvatska sirotinja i hrvatski nacionalisti, što se može vidjeti iz popisa dane pomoći u 2000. i 2001. godini.

Bez sumnje, Stožer je imao plodonosan rad i polučio je uspjeh. Riječki Novi list, nakon izlaska iz zatvora našeg viteza Milana Čanića Biće i omogućavanja mu da se brani sa slobode, piše u svojoj raščlambi, da je kod suda prevagnulo i to što njegovi borci izjavljuju da je njemu dan u zatvoru, kao godina mlađim osuđenicima, obzirom na njegovu dob i opće stanje.

Uz uspjehe Stožer je imao i svojih padova. Zbog neučinkovitosti i neispunjavanja preuzetih obveza, te zbog onemogućavanja da odnos prema svim optuženima bude jednak i jedinstven, te zbog pojedinaca koji su u Stožer nastojali unijeti *dnevnu politiku* i odraditi posao za neke službe, zahvalio sam se na dužnosti predsjednika 4. rujna 2001. godine. Kako je neozbiljno shvaćan rad Stožera najbolje svjedoče riječi pojedinaca, koji su me nagovarali da ostanem predsjednik samo forme radi, te da ne treba toliko pisati i raditi. Drugi, vrlo glasan, a rad u Stožeru jednak mu je nuli, reče

da sam samom sebi natovario toliki posao, da uostalom i nemam što raditi, a sada i nema puno posla kada je Stožer ustrojen. Treći, Titov omladinac pripadnik komunističke avangarde, s omalovažavanjem govori o članstvu HDPZ-a, tim časnim ljudima koji se cijeli život bore za Hrvatsku i za to ne traže ni hvalu ni nagradu, koji se nisu u ratnim zbivanjima opredijelili za Hrvatsku, već za nju dišu od svoje mladosti i koji su uz UHDDR 90-91 i HSP bili najodaniji podupiratelji našem Stožeru.

Prikupljeni novac za plaćanje odvjetnika nije došao sam od sebe. Trebalo je uložiti puno truda i volje, izložiti se, uložiti svoj ugled i plaćati osobne telefonske račune i do 700,00 Kn mjesečno. U takvim uvjetima jedino što sam mogao učiniti je zahvala na dužnosti predsjednika. Kada jedna momčad ne igra dobro trener daje ostavku. To sam i ja uradio.

U dobu od dva mjeseca do 6. studenoga 1991. bio sam v.d. predsjednik. U ta dva mjeseca trebalo je izabrati novo čelništvo Stožera. Zašto to nije urađeno? Ne znam.

Za v.d. predsjednika, a kasnije za predsjednika izabran je gospodin Milan Maras.

Podnio sam izvješće za razdoblje u kojem sam bio predsjednik, a za ostali dio izvijestit će vas predsjednik Milan Maras.

Nadam se i želim, kako to rekoh i u svojoj ostavci, da će novi predsjednik unijeti više poleta i svježine u rad Stožera, na dobrobit Grada, Županije i voljene Hrvatske.

Hvala svima, hvala i onima koji su bili nekorektni. Malo nas je. Hrvati izumiru i nije vrijeme za svađu.

Ivan Vukić

Zahvalio sam svima, riješio sam se dužnosti v. d. predsjednika Stožera i oslobodio se velikoga tereta jer, uz veliki posao zbog stanja u Stožeru, bio sam opterećen i moralnim pritiskom.

Mnogi prijatelji su se čudili mome sudjelovanju i rukovođenju Stožerom. Nisu mogli oni shvatiti kroz kakve paklene muke prolazi čovjek koji se žrtvovao za opće dobro, a onda kada je zbog iste takve žrtve drugome potrebna pomoć, ne osjetiti se pozvanim i ne uključiti se; prepustiti žrtvu sudbini da bude ostavljena i odbačena - bilo bi ravno izdaji.

Rat je bestijalni odnos u kome su svi poraženi, i pobjednik i poraženi, svatko je na svoj način gubitnik i onaj koji se bori za uzvišene ideale, kao i onaj koji poseže za tuđim dobrom. Rat se ne može izbjeći jer se čovjek ne smije prepustiti *Zlome* da zavlada. Rat je ljudska sudbina, vječita borba između **dobra** i **zla** koja će biti nadvladana kada se vratimo iskonu, povratkom u Eden - Rajski vrt.

Pokušaj postavljanja *spomen-ploče dr. Mili Budaku*

Predsjednica HDPZ-a Kaja Pereković u telefonskom je razgovoru zadužila HDPZ podružnicu Gospić, u prvom redu mene kao predsjednika, da je zastupam u organizacijskim pripremama oko postavljanja *spomen-ploče dr. Mili Budaku* u njegovu rodnom Svetom Roku. Rekla je da na tom poslu zdušno radi dr. vet. Ivan Katalinić pa neka mu pripomognem. Također je rekla da se povežem s načelnikom Općine Lovinac, gospodinom Josipom Vrkljanom. U više navrata telefonski smo razgovarali dr. vet, Ivan Katalinić i ja o postavljanju spomen-ploče dr. Mili Budaku. Rekao mi je da je izradio projekt, ploču, a obavljen je i dio građevinskih radova na postolju.

25. kolovoza 2000. predsjednica Kaja Pereković poslala mi je faxom pozivnicu Poticajnog odbora povodom obilježavanja **110. obljetnice rođenja** hrvatskog književnika dr. Mile Budaka.

FROM : HDPZ - PODP.-ZAGREB PHONE NO. : ++385 1 4872 433 Aug. 25 2000 12:57PM P1

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

Zagreb, Masarykova 22/IV, tel. 01/48 72 433, fax 01/48 72 466

Zagreb, 25. kolovoza 2000.

POZIVNICA

Čast nam je obavijestit Vas da će Poticajni odbor prigodom 110-te obljetnice rođenja hrvatskog književnika

Dr. Mile Budaka

u njegovom rodnom selu Sv. Rok

3. rujna 2000. godine

postaviti spomen ploču u znak poštovanja i zahvalnosti.

Molimo Vas da nazočite skupu i uveličate ovaj spomen čin za trajnu harnost i priznanje za sveukupan njegov rad – književnika i političara – pravaša.

Hrvatskom društvu političkih zatvorenika povjerena je čast pokrovitelja ove svečanosti sa

redosljedom:

- **Okupljanje u 10.00 sati ispred crkve kapelice;**
- **Sveta misa u 10.15 sati;**
- **Polazak do spomenika nakon mise;**
- **Pozdrav Domovini, pjeva zbor;**
- **Proslov i odkrivanje spomenika, Kaja Pereković, predsjednica HDPZ;**
- **Recital "Hrvatska, ljubavi moja";**
- **Blagoslov i molitva;**
- **Pučka svečanost.**

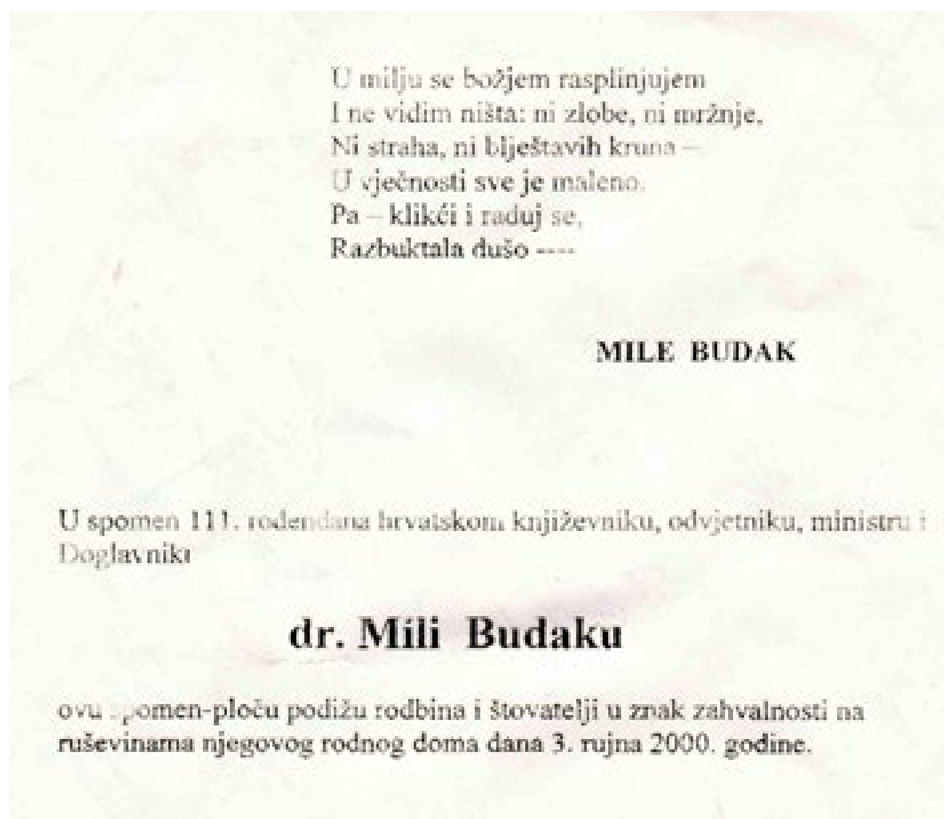

Predsjednik HDPZ

Kaja Pereković

Pozivnica Poticajnog odbora za postavljanje spomen-ploče dr. Mili Budaku

25. kolovoza 2000. poslala mi je faxom tekst koji će biti uklesan na spomen-ploču povodom **111. rođendana** hrvatskog književnika dr. Mile Budaka.

U milju se božjem rasplinjujem
I ne vidim ništa: ni zlobe, ni mržnje,
Ni straha, ni blještavih kruna –
U vječnosti sve je maleno.
Pa – klikći i raduj se,
Razbuktala dušo ----

MILE BUDAK

U spomen 111. rođendana hrvatskom književniku, odvjetniku, ministru i Doglavniku

dr. Mili Budaku

ovu spomen-ploču podižu rodbina i štovatelji u znak zahvalnosti na ruševinama njegovog rodnog doma dana 3. rujna 2000. godine.

Tekst na spomen-ploči dr. Mile Budaka

25. kolovoza 2000. Pozivnice su tiskane u Zagrebu.
3. rujna 2000. određen je za postavljanje spomen-ploče.

Je li zbrka oko obljetnice slučajna?

Načelnik Općine Lovinac Josip Vrkljan u telefonskom razgovoru rekao mi je da prvi put čuje o postavljanju *spomen-ploče dr. Mili Budaku*. Dogovorili smo sastanak u Svetom Roku na kojem su uz načelnika nazočili tajnik Općine Lovinac i dipl. ing. građ. Frane Vrkljan, dr. vet. Ivan Katalinić i ja. Čudno ozračje vladalo je na tome sastanku. Načelnik općine izrazio je nezadovoljstvo, kako on reče, jednostranim pristupom ovom hvalevrijednom zahvatu. Upitao je kako bismo se mi osjećali da netko bez najave i našeg odobrenja uđe u naše dvorište i počne graditi. Izrazio je nezadovoljstvo tehničkim rješenjem spomenika pitajući nas zar to ne treba riješiti struka?

Nastala je nelagoda i nakon kratkog muka, dogovorili smo se da spomen-ploču treba postaviti, ali sve mora biti kvalitetno pripremljeno i tehnički odrađeno.

Pošli smo obići kuću dr. Mile Budaka. Na prilazu do kuće ispred visokog ogradnog kamenog zida dočekala nas je skupina Svetoročana. Rekli su da su se okupili ispred zida pred kojim je Mile vodio razgovore sa svojim suseljanima te da od kuće nećemo bogzna što naći, ostala je mala hrpa kamenja, a i to nije u vlasništvu Milinom, kao ni zemlja na kojoj je obavljen dio građevinskih radova za postolje spomenika. Rekli su da spomen-ploču nećemo postaviti jer je zemljište sporno te da su prijepori oko njega takvi da neće biti postignut dogovor. Vlasnik je Iso Budak koji je uz naklonost jugoslavenske vlasti gruntovno prepisao zemljište na sebe te da on i njegov sin profesor koji živi u Australiji tu namjeravaju izgraditi svoju obiteljsku kuću.

Doista, od kuće je ostala samo mala hrpa kamenja na koji se ne može postaviti spomen-ploča, kao ni na nedovršeno postolje koje je izgradio o svome trošku dr. vet. Ivan Katalinić.

Sve oko postavljanja spomen-ploče bilo je najblaže rečeno čudno - svi okupljeni su Svetoročani, svi nešto znaju, a određeno opet nitko ništa, nitko ništa ne zna ni o Poticajnom odboru i tko su mu članovi.

U kući načelnika u razgovoru smo zaključili da je potrebno krenuti ispočetka:

1. Osnovati Poticajni odbor za postavljanje *spomen-ploče dr. Mili Budaku* kojemu je zadaća rješavanje svih tehničkih problema vezanih za:
   - ishođenje odobrenja od vlasnika zemljišta za postavljanje ploče,
   - izradu projektnog rješenja postolja,
   - obavljanje svih potrebnih predradnji do postavljanja ploče,
   - izradu postolja spomen-ploče,
   - izradu i postavljanje spomen-ploče,
   - organiziranje njenog svečanog otkrivanja.

   Zaključeno je da u Poticajnom odboru budu viđeniji Svetoročani i svakako netko bliži od roda Budaka te oni koji nose to prezime, a u Odbor mogu biti uvršten i ja kao predstavnik HDPZ-a.

   Osnivanje Poticajnog odbora obveza je načelnika Josipa Vrkljana.
2. Prirediti održavanje predavanja o dr. Mili Budaku kao piscu (predavač Dubravko Horvatić).
2. Prirediti predavanja o dr. Mili Budaku kao političaru (predavač?)
3. Prirediti izložbu književnih djela i političkih govora dr. Mile Budaka.
4. Načelnik općine Sveti Rok Josip Jotan Vrkljan stupit će u dodir s vlasnicima zemljišta Isom Budakom koji živi u Americi ili u Kanadi i njegovim sinom prof. Lukom Budakom, ravnateljem Centra za hrvatski studij u Australiji.
5. Frane Vrkljan zadužen je da što žurnije dovrši projektnu dokumentaciju koju radi njegova tvrtka.
6. Potrebno je za natječaj naručiti barem još jedno projektno rješenje.
7. Odabrati projektno rješenje ocijenjeno najboljim od skupine stručnjaka i puka Svetog Roka.
8. Obaviti graditeljske radove i postaviti *spomen-ploču dr. Mili Budaku*.
9. Utvrditi redosljed programa svečanosti prigodom otkrivanja spomen-ploče.
10. Zatvoriti financijsku konstrukciju vezanu za sve troškove izrade i postavljanja spomen-ploče.
11. Zatvoriti financijsku konstrukciju vezanu za sve troškove izrade i postavljanja spomen-ploče.

U telefonskom razgovoru po povratku u Gospić, obavijestio sam predsjednicu Kaju Pereković o nesređenom stanju na terenu te da ništa glede postavljanja spomen-ploče i svečanosti njenoga otkrivanja nije pripremljeno i da nitko ne zna da postoji Poticajni odbor. Rekao sam joj da postoji dobra volja da se osnuje Poticajni odbor i ispričao o čemu se sve razgovaralo.

28. kolovoza 2000. Hrvatsko društvo političkih zatvorenika Zagreb poslalo je dopis predsjednice Kaje Pereković da se odlaže svečanost otkrivanja *spomen-ploče dr. Mili Budaku* u Svetom Roku jer zidarski radovi i uređenje okoliša još nije završeno. Prijepis pisma predsjednice Kaje Pereković poslanog faxom kojim se odlaže otkrivanje *spomen ploče Dr. Mili Budaku*

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
Zagreb, Masarykova 22/IV, tel. 01/48 72 433, fax 01/48 72 466

Zagreb, 28. kolovoza 2000.

Poštovani,

moramo Vas zamoliti da prihvatite ispriku zbog odgode iz tehničkih razloga za odkrivanje spomen-ploče

Dr. Mili Budaku u Sv. Roku najavljeno za 3. rujna 2000.

Zidarski radovi i uređenje okoliša nije završeno.
Novi će datum biti na vrijeme javljen.

Svakako očekujemo Vašu nazočnost jer je to značajno u sadašnjosti za budućnost.

S poštovanjem,

Predsjednica H D P Z
Kaja Pereković

HDPZ

Pismo predsjednice Kaje Pereković poslanog faxom kojim se odlaže otkrivanje spomen-ploče dr. Mili Budaku

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
Zagreb, 28. kolovoza 2000.
Poštovani,
Moramo Vas zamoliti da prihvatite ispriku zbog odgode iz tehničkih razloga za otkrivanje spomen ploče

dr. Mili Budaku u Sv. Roku najavljeno za 3. rujna 2000.

Zidarski radovi i uređenje okoliša nije završeno.
Novi će datum biti na vrijeme javljen.
Svakako očekujemo Vašu nazočnost jer je to značajno u sadašnjosti za budućnost.

S poštovanjem,

Predsjednica HDPZ
Kaja Pereković

30. kolovoza 2000. dopredsjednik HDPZ-a Jure Knezović dopisom upućenim Damiru Borovčaku piše da smo načelnik Općine Lovinac i ja obilazeći ostatke rodne kuće dr. Mile Budaka dogovorili da se na hrpu kamenja ne može postaviti spomen-ploča, već je potrebno izgraditi postolje i obaviti druge predradnje za što je potrebno mjesec do dva.

Ne piše o neodgovornosti Poticajnog odbora, ni riječi tko je u tom Poticajnom odboru i zašto je vrijedna zamisao izvrgnuta ruglu, a hrvatski velikan ličkih korijena dr. Mile Budak mrtav izložen poniženju od onih od kojih se to najmanje moglo očekivati.

Prijepis internet pisma Jure Knezovića, dopredsjednika HDPZ-a naslovljenog na gospodina Damira Borovčaka.

From: HDPZ Zagreb
To: Damir Borovčak
Date 30. 08. 2000.
Subject; HDPZ – Budak
Poštovani gospodine Borovčak,
evo ime i naslov načelnika općine Lovinac na čijem području je i Sv. Rok, rodno mjesto pok. dr. Mile Budaka.

Josip Vrkljan
Općina Lovinac
53244 Lovinac

Pozivnicom kojom je Hrvatsko društvo političkih zatvorenika obavijestilo da Poticajni odbor prigodom 110. obljetnice rođenja hrvatskog književnika dr. Mile Budaka u njegovom rodnom selu, Sv. Roku namjerava 3. rujna 2000. postaviti spomen-ploču u znak poštovanja i zahvalnosti, pozvalo je uzvanike i pučanstvo da nazoče tome događaju.
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika imalo je čast tome činu biti pokrovitelj pa je predsjedniku naše Podružnice Gospić, gosp. Ivanu Vukiću prenijelo obvezu obavljanja potrebnih predradnji.

Gospodin Vukić posjetio je načelnika općine Lovinac, hrvatskog branitelja od prvih dana ovoga Domovinskoga rata, i oni su ustanovili da ne bi bilo lijepo određenu spomen-ploču staviti na ruševine rodne kuće pok. dr. Mile Budaka (hrpa kamenja), nego je potrebno načiniti postolje i izvršiti druge predradnje, a za koje je potrebno mjesec do dva dana vremena.
Tako je došlo do opoziva svečanosti predviđene za rođendan te se samo odgađa svečanost.
Želimo napomenuti da nikakvi drugi razlozi ne postoje.
Čim se odredi točan datum, obavijestit će HDPZ sve koji su već sada bili obaviješteni i zamoliti da budu nazočni toj svečanosti.
Molimo Vas, obavijestite sve zainteresirane o odgodi i razlogu odgode s molbom za razumijevanje jer nam je želja da sve bude dostojanstveno, a u tome imamo podršku načelnika Općine Lovinac.

Dopredsjednik HDPZ-a
Jure Knezović

From: HDPZ-Zagreb <hdpz-zagreb@hdpz.tel.hr>
To: Damir Borovcak <Damir.Borovcak1@zg.tel.hr
Date: 30.08.2000. 11:46
Subject: HDPZ - Budak

Postovani gospodine Borovcak

evo ime i naslov nacelnika opcine Lovinac na cijem podrucju je i Sv. Rok, rodno mjesto pok. Dr. Mile Budaka

Josip Vrkljan
Opcina Lovinac
53 244 Lovinac

Pozivnicom kojom je Hrvatsko drustvo politickih zatvorenika obavjestilo da Poticajni odbor prigodom 110-te obljetnice rodenja hrvatskog knjizevnika Dr. Mile Budaka, u njegovom rodnom selu, Sv. Roku, namjerava 3. rujna 2000. postaviti spomen plocu u znak postovanja i zahvalnosti, pozvalo je uzvanike i pucanstvo da nazoce tome dogadaju.
Hrvatsko društvo politickih zatvorenika imalo je cast tome cinu biti pokrovitelj, pa je predsjedniku nase Podruznice Gospic, gosp. Ivanu Vukicu, prenijelo obvezu obavljanja potrebnih predradnji.
Gospodin Vukic posjetio je nacelnika opcine Lovinac, hrvatskog branitelja od prvih dana ovoga Domovinskoga rata, i oni su ustanovili da ne bi bilo lijepo odredenu spomenplocu staviti na ruševine rodne kuce pok. Dr. Mile Budaka (hrpa kamenja), nego je potrebno naciniti postolje i izvršiti druge predradnje, a za koje je potrebno mjesec do dva dana vremena.
Tako je došlo do opoziva svecanosti predvidene za rodendan, te se samo odgada svecanost.
Zelimo napomenuti da nikakvi drugi razlozi ne postoje.
Cim se odredi tocan datum obavijestit ce HDPZ sve koji su vec sada bili obavijesteni i zamoliti da budu nazocni toj svecanosti.

Molimo Vas obavijestite sve zainteresirane o odgodi i razlogu odgode s molbom za razumijevanje, jer nam je zelja da sve bude dostojanstveno, a u tome imamo podršku nacelnika opcine Lovinac.

Dopredsjednika HDPZ-a
Jure Knezovic

Internet pismo Jure Knezovića, dopredsjednika HDPZ-a Damiru Borovčaku

31. kolovoza 2000. poslao sam faxom dopis HDPZ-u Zagreb u kojem ih molim da se u idućem tjednu zakaže sastanak na kojem će se dogovoriti o svim radnjama koje treba obaviti u svezi otkrivanja *spomen-ploče dr. Mili Budaku*. Posebno sam napomenuo da je nužno osnovati Poticajni odbor koji sada ne postoji.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
PODRUŽNICA GOSPIĆ
DR ANTE STARČEVIĆA 18
53000 GOSPIĆ

U GOSPIĆU, 31. KOLOVOZA 2000.

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

ZAGREB
MASARYKOVA 22/IV

Molimo Vas da u idućem tjednu zakažete sastanak na kojem ćemo se dogovoriti o svim radnjama koje treba obaviti u svezi otkrivanja spomen ploče dr. Mili Budaku u njegovom rodnom selu Sv. Rok.

Moja razmišljanja glede toga su slijedeća:

1. Održati predavanje o dr. Mili Budaku kao piscu. Predavač gospodin Dubravko Horvatić.
2. Održati predavanje o dr. Mili Budaku kao političaru. Predavač povjesničar !
3. Prirediti izložbu književnih djela i političkih govora dr. Mile Budaka.
4. Izrada projektne dokumentacije za postolje spomen ploče. Obveza dipl. ing. Frane Vrkljana.
5. Osnivanje poticajnog odbora (kojeg do sada nema). Obveza načelnika općine Sv. Rok gosp. [illegible]
6. Odabir projektnog rješenja od skupine stručnjaka i puka Sv. Roka.
7. Izgradnja postolja i postava spomen ploče.
8. Redoslijed svečanosti
9. Financijska konstrukcija za ostvarenje zamisli.

S poštovanjem!

IVAN VUKIĆ

Pismo Ivana Vukića Središnjici

31. kolovoza 2000. predsjednica HDPZ-a Kaja Pereković poslala je pismo načelniku Općine Sveti Rok, Josipu Vrkljanu u kojem izražava čuđenje kako on kao rođeni Svetoročanin i načelnik Općine Sveti Rok nije upoznat s nakanom inicijatora za postavu spomen-ploče i da su je brzopletošću inicijatori doveli u nezgodan položaj.

Prijepis pisma Kaje Pereković, predsjednice HDPZ-a

OPĆINA LOVINAC
gosp. Josip Vrkljan načelnik
53244 LOVINAC
Zagreb, 31. 08. 2000.

Poštovani gospodine,

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika prihvatilo je pokroviteljstvo pri odkrivanju spomenika dr. Mili Budaku kojeg je Poticajni odbor odredio podići u njegovom rodnom selu.

Budući da ste Vi poštovani načelnik Općine toga kraja nismo mogli znati da o tome niste bili konzultirani.

Brzopletošću inicijatora provedbe dovedeni smo u vremenski tjesnac.

Kako čujemo od gosp. Ivana Vukića člana Vijeća HDPZ, kome je kao predsjedniku Podružnice u Gospiću povjerena priprema i organizacija na terenu, molimo Vas za zajedničku suradnju i što bržu provedbu tehničke izvedbe gradnje spomenika.

Želimo s Vama dogovoriti program čina odkrivanja spomenika koji zaista ne može biti i bez Vašeg javnog nastupa.

Sve to za budući nadnevak prepuštam dogovoru između Vas i gosp. Vukića. Jedino molim da o svemu budemo na vrijeme obaviješteni da se ponovno ne dogodi vremenski tjesnac.

U prilogu Vam šaljem sa Interneta snimljene kontakte uspostavljene širom svijeta za tu prigodu.

U nadi dobre suradnje pozdravljam, s poštovanjem,

Predsjednica HDPZ
Kaja Pereković

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA

HDPZ - Masarykova 22/IV - 10000 Zagreb

OPĆINA LOVINAC
gosp. Josip Vrkljan, načelnik

53244 L O V I N A C

Zagreb, 11.08.2000
Datum

Poštovani gospodine,

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika prihvatilo je pokroviteljstvo pri odkrivanju spomenika Dr. Mili Budaku kojeg je Poticajni odbor odredio podići u njegovom rodnom selu.
Budući da ste Vi, poštovani, načelnik Općine toga kraja nismo mogli znati da o tome niste bili konzultirani.
Brzopletošću inicijatora provedbe dovedeni smo u vremenski tjesnac.
Kako čujemo od gosp. Ivana Vukića, člana Vijeća HDPZ, kome je kao predsjedniku Podružnice u Gospiću povjerena priprema i organizacija na terenu, molimo Vas za zajedničku suradnju i što bržu provedbu tehničke izvedbe gradnje spomenika.
Želimo s Vama dogovoriti program čina odkrivanja spomenika koji zasigurno ne može biti i bez Vašeg javnog nastupa.
Sve to za budući nadnevak prepuštam dogovoru između Vas i gosp. Vukića. Jedino molim da o svemu budemo na vrijeme obavješteni da se ponovno ne dogodi vremenski tjesnac.
U prilogu Vam šaljem sa Interneta skinuljene kontakte uspostavljene širom svijeta za tu prigodu.

U nadi dobre suradnje pozdravljam, s poštovanjem,

Predsjednica HDPZ

Kaja Pereković

Preslik pisma Kaje Pereković, predsjednice HDPZ-a gospodinu Josipu Vrkljanu, načelniku Općine Lovinac

9. studenoga 2000. prof. Luka Budak, ravnatelj Centra za hrvatski studij u Sydneyu sin vlasnika zemljišta poslao je pismo Kaji Pereković, predsjednici HDPZ-a

Sydney, 9. studenog 2000.

Gđa Kaja Pereković, predsjednica
Hrvatskog društva političkih zatvorenika
Masarykova 22/IV
10000 Zagreb
Hrvatska
Fax: (385 1) 4872466

Poštovana gospođo Pereković!

Ovih mi je dana, zahvaljujući mome ocu, (pri)stiglo u ruke Vaše pismo od 31. kolovoza ove godine upućeno na adresu Općine Lovinac.

Ponajprije, pozdravljam inicijativu Poticajnog odbora (unatoč tomu što mi nije poznato tko sačinjava ovaj odbor!? Je li to tijelo unutar samoga HDPZ-a ili je to posebno tijelo koje se samo HDPZ-u obratilo sa zamolbom za pokroviteljstvo!) da se dr. Mili Budaku podigne spomenik u njegovu rodnom mjestu – Svetom Roku.

Posebno me raduje to što će HDPZ biti pokrovitelj prigodom ovoga svečanoga čina te svesrdno pozdravljam dobru volju ovoga časnoga Društva.

Zajedno s Vašim pismom primio sam i poruku odaslanu u svijet 30. kolovoza, dakle na sam dan rođenja pokojnoga Mile Budaka, s Internet adrese gosp. Damira Borovčaka. Zanimljivo je da skoro pola stranice navedenih imena i adresa nema ama baš nikoga od Budakovih rođaka, suseljana ili mještana, društava koja nose ime ovoga hrvatskoga mučenika i velikoga čovjeka, nema adresa ljudi koji se godinama i desetljećima brinu i trude da ime i djelo ovoga najpoznatijega Svetoročanina i znamenitoga čovjeka ne padnu u zaborav. Moram reći da ni sam ne bi znao što se sprema da se gosp. Josip Vrkljan, načelnik Općine Lovinac nije obratio mome ocu sa zamolbom da dadne dopuštenje za podizanje spomenika na našem imanju u Svetom Roku. A ne može se baš kazati da sam sasvim nepoznata osoba u svijetu *hrvašćine,* ali ako i jesam, onda to sigurno nisam kada je riječ o promidžbi imena i djela pokojnoga Milkana (kako su ga odmila zvali njegovi Svetoročani!). Uzgred (budi) rečeno, siguran sam da sam bio prvi, ako ne i jedini, sveučilišni nastavnik u svijetu koji je uveo Budakova djela još ranih osamdesetih godina, dakle još u vrijeme protuhrvatskog režima, u lektiru na katedrama slavističkog i kroatističkog studija; u rujnu 1989. priredio sam, uz 100. obljetnicu njegova rođenja, okrugli stol na kongresu AAASS-a u SAD-u na temu Mile Budak: Čovjek i pisac (na engleskom jeziku) u kojem su sudjelovali slijedeći hrvatski uglednici i intelektualci: prof. Vinko Nikolić, ….. hrvatskih kulturnih društava u Kanadi svečanom smo akademijom obilježili 100. obljetnicu Budakova rođenja i u Torontu, Clevelandu i još u nekim gradovima u SAD-u i Kanadi; dramatizirao sam njegove ličke pripovijesti *Opanci dida Vidurine* i kao redatelj istoimene drame s Hrvatskim dramskim i literarnim društvom „Mile Budak" upozna cjelokupnu hrvatsku javnost na ovom kontinentu s velikodušnošću i književnim talentom Mile Budaka; itd, itd.

Ali, sve to na stranu, nitko to zapravo ne treba ni znati! Ali isto tako, zatečen sam i čudno mi je da akciju (po)dizanja spomenika Mili Budaku pokreće netko tko ne

zna ni gdje je ovaj hrvatski velikan pogubljen! To je jedna stvar. Drugo, zašto sada odjednom tolika žurba? Komu je to odjednom toliko stalo do Budakova spomenika baš u ovome trenutku, i za njegov 111. rođendan? Valjda se u tim jedinicama krije neka numerološka tajna ili značaj(nost)?

Treće, i ništa manje značajno nego ono prvo i drugo, moji roditelji i ja planiramo obnoviti svoj dom i svoje ognjište u rodnome Svetom Roku. Dugo to već planiramo i sljedeće godine, tj. iduće hrvatsko ljeto, nadamo se poduzeti konkretnije korake prema ostvarenju naših snova.

Budući da Poticajni odbor, prema usmenom priopćenju načelnika Općine, želi podići spomenik Mili Budaku na našem zemljištu u blizini naše i njegove rodne kuće, ne bi bilo mudro da se to radi bez dogovora s nama, pa se onda otkrije, kada mi počnemo graditi svoje stanje i uređivati prostor oko njega da je spomenik podignut na krivom mjestu i da ga treba premještati negdje drugdje. Dakle, podizanju spomenika Mili Budaku treba pristupiti s ozbiljnom racionalnošću, pod utjecajem razuma a ne na brzinu i bez potrebne pripreme! Da, treba se držati nekih pravila čak i onda kada se radi o zabačenom ličkom selu! Predlažemo da se gospoda u Poticajnom odboru strpe do idućega ljeta te da se ljudski (oh kako bi ovo pokojni Milkan radu čuo!) i zajednički o svemu dogovorimo. Samo „otkrivanje spomenika" može biti na 112. obljetnicu njegova rođenja, naravno i tada pod pokroviteljstvom HDPZ-a i uz nazočnost velikoga broja Budakovih štovatelja iz cijele Hrvatske i cijeloga svijeta! Neka to bude dostojno i dostojanstveno! Mislim da ćete se složiti sa mnom kada kažem da je Mile Budak takvo nešto zaslužio!

Koristim se prigodom da vam priopćim da skupina nas Hrvata, uglavnom iz Svetog Roka, Lovinca i Ričica, a koji sada živimo izvan Hrvatske, već nekoliko godina prikuplja novčana sredstva za podizanje spomenika svim žrtvama rata i poraća, zajedno s Milom Budakom, na području Općine Lovinac. Međutim, na veliku našu žalost, nismo do sada nailazili na bogzna neko razumijevanje kod naših mjesnih vlasti! Također, grupa nas Budakovih entuzijasta bavimo se mišlju da bismo sagradili jedan mali muzej ovome hrvatskome ugledniku u čast u Svetome Roku po uzoru na slične projekte u Njemačkoj. Naime, putujući i prolazeći svijetom, posebno putujući kroz Njemačku 1998., zapazio sam da je svako mjesto, svako selo, čak i ono najmanje i najzabačenije, obilježeno nekom svojom posebnošću ili osobnošću koje „pozivaju" i privlače prolaznike, znatiželjnike i turiste. Upravo tako zamišljamo i muzej posvećen ovome najpoznatijem Svetoročaninu, koji bi, uz dobru kolničku i ine reklame, „pozivao" i dao priliku putnicima, prolaznicima, turistima i svim ostalim znatiželjnicima da prije ulaza u tunel Sveti Rok posjete muzej posvećen znamenitom Hrvatu i poznatom književniku rođenome u ovome kraju i na taj način barem malkice upoznaju ovaj kraj, Budaka …! Ovo Vam napominjem samo opet usputno, tek toliko koliko bismo dobra i plemenita mogli učiniti za tu Div(n)u Lijepu našu … Možda upravo Vaše Društvo, poštovana gospođo Kajo, može pomoći da ovaj projekt zajednički, i na dobrobit i na ponos svih nas koji u njemu budemo sudjelovali, uspješno ostvarimo? Sa svoje strane, mogu Vam pouzdano reći da možete računati na moju pomoć; u meni ćete imati ozbiljna suradnika i sutrudnika.

Uz iskrene pozdrave i dužno poštovanje,

Prof. Luka Budak, ravnatelj centra za hrvatski studij
Tel/Fax: (61 2) 96834609
e-mail: lbudak@hmn.mq.edu.au

07-NOV-2000 19:24 FROM TO 9-00,5-385-1-4872466 P.01

Sydney, 9. studenog 2000.

Gđa Kaja Pereković, predsjednica
Hrvatskog društva političkih zatvorenika
Masarykova 22/IV
10000 ZAGREB
HRVATSKA
Faks: (385 1) 48 72 466

Poštovana gospođo Pereković!

Ovih mi je dana, zahvaljujući mome ocu, (pri)stiglo u ruke Vaše pismo od 31. kolovoza ove godine upućeno na adresu Općine Lovinac.

Ponajprije, pozdravljam inicijativu Poticajnog odbora (unatoč tomu što mi nije poznato tko sačinjava ovaj Odbor!? Je li to tijelo unutar samoga HDPZ-a ili je to posebno tijelo koje se samo HDPZ-u obratilo sa zamolbom za pokroviteljstvo?) da se dr. Mili Budaku podigne spomenik u njegovu rodnom mjestu - Svetom Roku. Posebno me raduje to što će HDPZ biti pokrovitelj prigodom ovoga svečanoga čina te svesrdno pozdravljam dobru volju ovoga časnoga Društva.

Zajedno s Vašim pismom primio sam i poruku odaslanu u svijet 30. kolovoza, dakle na sam dan rođenja pokojnoga Mile Budaka, s internet adrese gosp. Damira Borovčaka. Zanimljivo je da na skoro pola stranice navedenih imena i adresa nema ama baš nikoga od Budakovih rođaka, iseljana ili mještana, društava koja nose ime ovoga hrvatskoga mučenika i velikoga čovjeka, nema adresa ljudi koji se godinama i desetljećima brinu i trude da ime i djelo ovoga najpoznatijega Svetoročanina i znamenitoga čovjeka ne padnu u zaborav. Moram reći da ni sam ne bih znao što se sprema da se gosp. Josip Vrkljan, načelnik općine Lovinac, nije obratio mome ocu sa zamolbom da dadne dopuštenje za podizanje spomenika na našemu imanju u Svetom Roku. A ne može se baš kazati da sam sasvim nepoznata osoba u svijetu *hrvaštine*, ali ako i jesam, onda to sigurno nisam kada je riječ o promidžbi imena i djela pokojnoga Milkana (kako su ga odmila zvali njegovi Svetoročani!). Uzgred (budi) rečeno, siguran sam da sam bio prvi, ako ne i jedini, sveučilišni nastavnik u svijetu koji je uveo Budakova djela još ranih osamdesetih godina, dakle još u vrijeme protuhrvatskog režima', u lektiru na katedrama slavističkog i kroatističkog studija; u rujnu 1989. priredio sam, uz 100. obljetnicu njegova rođenja, okrugli stol na kongresu AAASS-a u SAD na temu *Mile Budak: čovjek i pisac* (na engleskom jeziku) u kojem su sudjelovali sljedeći hrvatski ugledníci i intelektualci: prof. Vinko Nikolić, [illegible] hrvatskih kulturnih društava u Kanadi svečanom smo akademijom obilježili 100. obljetnicu Budakova rođenja i u Torontu, Clevelandu i još nekim gradovima u SAD-u i Kanadi; dramatizirao sam njegove ličke pripovijesti *Opanci dida Vidurine* i kao redatelj istoimene drame s Hrvatskim dramskim i literarnim društvom "Mile Budak" upoznao cjelokupnu hrvatsku javnost na ovom kontinentu s velikodušnošću i književnim talentom Mile Budaka; itd. itd.

Ali, sve to na stranu, nitko to zapravo ne treba ni znati! Ali, isto tako, zatečen sam i čudno mi je da akciju (po)dizanja spomenika Mili Budaku pokreće netko tko ne zna ni gdje je ovaj hrvatski velikan pogubljen! To je jedna stvar. Drugo, zašto sada odjednom tolika žurba? Komu je to odjednom toliko stalo do Budakova

DEPARTMENT OF EUROPEAN LANGUAGES
MACQUARIE UNIVERSITY - NEW SOUTH WALES 2109 AUSTRALIA
Telephone: (02) 9850 7035 - Facsimile: (02) 9850 7054
Email: european.lang@hmn.mq.edu.au

Pismo prof. Luke Budaka predsjednici HDPZ-a pok. Kaji Pereković str. 1.

spomenika baš u ovome trenutku, i za njegov 111. rođendan? Valjda se u tim jedinicama krije neka numerološka tajna ili značaj(nost)?

Treće, i ništa manje značajno nego ono prvo i drugo, moji roditelji i ja planiramo obnoviti svoj dom i svoje ognjište u rodnome Svetom Roku. Dugo to već planiramo i sljedeće godine, tj. iduće hrvatsko ljeto, nadamo se poduzeti konkretnije korake prema ostvarenju naših snova. Budući da Poticajni odbor, prema usmenom priopćenju načelnika Općine, želi podići spomenik Mili Budaku na našemu zemljištu, u blizini naše i njegove rodne kuće, ne bi bilo mudro da se to radi bez dogovora s nama, pa se onda otkrije, kada mi počnemo graditi svoje stanje i uređivati prostor oko njega, da je spomenik podignut na krivom mjestu i da ga treba premještati nekamo drugdje. Dakle, podizanju spomenika Mili Budaku treba pristupiti s ozbiljnom racionalnošću, pod utjecajem razuma a ne na brzinu i bez potrebne pripreme! Da, treba se držati nekih pravila čak i onda kada se radi o zabačenom ličkom selu! Predlažemo da se gospoda u Poticajnom odboru strpe do idućega ljeta te da se ljudski (oh kako bi pokojni Milkan ovo rado čuo!) i zajednički o svemu dogovorimo. Samo "odkrivanje spomenika" može biti na112. obljetnicu njegova rođenja, naravno i tada pod pokroviteljstvom HDPZ-a i uz nazočnost velikoga broja Budakovih štovatelja iz cijele Hrvatske i cijeloga svijeta! Neka to bude dostojno i dostojanstveno! Mislim da ćete se složiti sa mnom kada kažem da je Mile Budak takvo nešto zaslužio!

Koristim se prigodom da vam priopćim da skupina nas Hrvata, uglavnom iz Svetoga Roka, Lovinca i Ričica, a koji sada živimo izvan Hrvatske, već nekoliko godina prikuplja novčana sredstva za podizanje spomenika svim žrtvama rata i poraća, zajedno s Milom Budakom, na području općine Lovinac. Međutim, na veliku našu žalost, nismo do sada nailazili na bogzna neko razumijevanje kod naših mjesnih vlasti! Također, grupa nas Budakovih entuzijasta bavimo se mišlju da bismo sagradili i jedan mali muzej ovome hrvatskome uglednику u čast u Svetome Roku po uzoru na slične projekte u Njemačkoj. Naime, putujući i prolazeći svijetom, posebno putujući kroz Njemačku 1998., zapazio sam da je svako mjesto, svako selo, čak i ono najmanje i najzabačenije, obilježeno nekom svojom posebnošću ili osobnošću koje "pozivaju" i privlače prolaznike, znatiželjnike i turiste. Upravo tako zamišljamo i muzej posvećen ovome najpoznatijem Svetoročaninu, koji bi, uz dobru količčku i ine reklame, "pozivao" i dao priliku putnicima, prolaznicima, turistima i svim ostalim znatiželjnicima, da prije ulaza u tunel Sveti Rok posjete muzej posvećen znamenitom Hrvatu i poznatom književniku rođenome u ovome kraju I na taj način barem malkice upoznaju ovaj kraj, Budaka...! Ovo Vam napominjem samo opet usputno, tek toliko da vidite koliko bismo dobra i plemenita mogli učiniti za tu Div(n)u Lijepu našu... Možda upravo Vaše Društvo, poštovana gospođo Kajo, može pomoći da ovaj projekt zajednički, i na dobrobit i na ponos svih nas koji u njemu budemo sudjelovali, uspješno ostvarimo? Sa svoje strane, mogu Vam pouzdano reći da možete računati na moju pomoć; u meni ćete imati ozbiljna suradnika i sutrudnika.

Uz iskrene pozdrave i dužno poštovanje,

Prof. Luka Budak, ravnatelj
Centra za hrvatski studij
Tel/Faks: (61 2) 9683 4609
E-mail: *lbudak@hmn.mq.edu.au*

TOTAL P.02

Pismo prof. Luke Budaka predsjednici HDPZ-a pok. Kaji Pereković str. 2.

Tko je obmanuo predsjednicu HDPZ-a Kaju Pereković i dopredsjednika Juru Knezovića? Zar doista nisu znali tko je inicijator ili inicijatori i da Poticajni odbor ne postoji? Tko je slučajno ili namjerno napravio zbrku s datumom obljetnice rođenja dr. Mile Budaka?

Zašto predsjednica Kaja Pereković i dopredsjednik Jure Knezović nisu javnost upoznali tko je inicijator postavljanja *spomen-ploče dr. Mili Budaku* i tko je u Poticajnom odboru?

U svakom slučaju, to je neodgovorno prema dr. Mili Budaku, velikanu pisane hrvatske riječi. Neodgovorno je prema načelniku općine Josipu Vrkljanu za kojeg se naglašavalo, u traljavim objašnjenjima zašto je došlo do odgode otkrivanja *spomen-ploče dr. Mili Budaku,* da je dragovoljac Domovinskoga rata od prvih dana, a neodgovorno je i prema meni, Ivanu Vukiću. Obojica smo ni krivi ni dužni bili izloženi napadu neobaviještenih ogorčenih istinskih domoljuba i još više onih lažnih kojima je slučaj „otkrivanje spomen-ploče dr. Mili Budaku" poslužio za unošenje nemira, nereda i rastakanje hrvatskoga domoljublja.

U ljeto 2001. ili 2002. godine nenadano me posjetio Iso Budak i muž njegove kćeri. Rekao je da su on i sin u postupku izgradnje nove obiteljske kuće na mjestu srušene njihove i Miline rodne kuće. Kada izgrade kuću, na pročelju će biti postavljena *spomen-ploča Mili Budaku* ili će u kući biti uređena *spomen-soba Mile Budaka* u kojoj će biti pohranjena sva njegova dostupna ostavština.

Josip Vidaković postavlja spomen-ploču dr. Mili Budaku

Svetoročanin Josip Vidaković, nastanjen u Kanadi, nastavio je samodopadno promicanje postavljanjem *spomen-ploče dr. Mili Budaku*. Posjetio me u mojoj kući u Gospiću i tada rekao da je pripremio *spomen-ploču dr. Mili Budaku* i pozvao me da mu se pridružim u postavljanju ploče i njenom otkrivanju. Odbio sam dok sve ne bude dobro i temeljito organizirano. Bio sam već jednom upleten u brzopletu organizaciju u postavljanju *spomen-ploče Mili Budaku* i više si neću dozvoliti takvo besmisleno iskustvo. Rekao sam mu da prije svega mora osnovati Poticajni odbor u kojem će biti viđeniji Svetoročani, netko iz roda Mile Budaka i netko koji nosi to prezime.

Poticajni odbor treba obaviti sve potrebne tehničke radnje, odabir mjesta za postavljanje spomen-ploče i pristanak vlasnika odabrane nekretnine da dopušta postavljanje ploče. Komisija Povjerenstva sastavljena od stručnjaka i puka Svetog Roka, treba usvojiti tekst koji će biti uklesan na ploču, odrediti veličinu ploče i druge tehničke uvjete. Prije postavljanja ploče, Svetoročane treba ujediniti oko zamisli i dovesti ih u stanje pripravnosti ako bude trebalo, i silom se oduprijeti rušiteljima ploče.

Odgovorio mi je da sve to njemu ne treba, ploču je izradio, dobio suglasnost biskupa mons. dr. Mile Bogovića i ploču će sam postaviti.

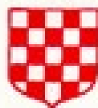
U svoj neozbiljni naum uvukao je čestitog fra Ivana Savića, župnika u Lovincu koji mu je dopustio postaviti ploču na ogradni zid svetoročke crkve uz, navodno, odobrenje biskupovo. Ploču je ugradio po noći, u doba Sanaderove vlade i otputovao sa ženom na more.

Nazvao me i slavodobitno rekao; „Ja sam ploču ugradio, svoj posao sam obavio, a vi je čuvajte jer to je vaš posao, valjda to možete obaviti".

Spomen-ploča ugrađena noću, noću je i srušena po nalogu Sanaderovog jurišnika dr. Darka Milinovića. Ne samo da je srušena *spomen-ploča dr. Mili Budaku*, srušena je i u Slunju *spomen-ploča Juri Francetiću* čijem rušenju su Slunjani godinama uspješno odolijevali. U „kulturnoj revoluciji" dr. Darka Milinovića, promijenjeni su diljem Hrvatske nazivi ulica, udruga i ustanova koje su nosile ime dr. Mile Budaka.

Kada je zagustilo, gospodin Vidaković je otputovao sa ženom u Kanadu i iza sebe ostavio ruševine. Veliku nepopravljivu štetu napravio je ovim nepromišljenim činom nedorasli čovjek Josip Vidaković!! Svojim nepromišljenim postupkom odgodio je postavljanje *spomen-ploče dr. Mili Budaku* za neko drugo doba kada će se stvoriti kritična masa i sazrjeti uvjeti za njeno postavljanje.

Neshvatljivi su mi ljudi koji poneseni domoljubljem, a nesposobni za obavljanje zamišljenog domoljubnog zadatka, počine štetu, ponekad i nesagledivu. Domoljublje nije plašt kojim se može prekriti nesposobnost i nerijetko bolesno sebeljublje.

HRVATSKA NARODNA FRONTA

Ivan Vukić
Dr. Ante Starcevica 18
53000 Gospić
H R V A T S K A

Josip Vidaković
382 Hemlock Aven
Stoney Creek Ont,
L8E 2S1
Canada

Poštovani Gospodine Vukić.

Par puta sam pročita vaše pismo koje steni pisali još kad sam bije u Liki znam da je Vama bilo mene teško razumiti sjrti se svăga strica ja i on smo bili bliski suradnici nije nam ništa bilo teško raditi za Hrvacku stvar i ako su nas po vamu lovili kavo zecove isti ono koji su srušili spomenik Mile Budaka ali se ja nji nebojim i ja ću jopet tamo doći znas onu našu staru izreku na ljutu ranu šestoku travu nesmimo se pokoriti našemu neprijatelju Mi imamo sad našu Državu nije to bogzna što ali imeje Hrvatska biće bolje uvat se u Boga i Hrvatski narod samo se treba znati raditi sa narodom. Ja sam se puno oslonja na vas i Pulitičke Zatvorenike ali što se more sad štoje bilo treba da se radi na bolje biti svi mas i Hrvackog Naroda pokušati na pulitički način vidite peticiju je pokrenilo sto dvadeset Akedemika za Milu Budaka i sve ostale koji su streljani posle rata bez suda ibez obrane da se sud obnovi i da se točna istina sazna o Hrvatskom narodu vi pulitički zatvorenici bivši trebali bi pomoć u sakupljanju potpisa tako da se more lakše doći do pulitičkog cilja puno vam hvala što steme posjetili kad sam pravije spomenik Katu sam nazva to san vam reka ostavije sam moju poruku upšte mi se nije javila niko nego samo što ste vi jedini i ove naše pulitičke stranke pojedine toću vam reći sve kad dođem tamo a sad vam ja evo šaljem jednu kopiju od ove peticije koju smo poslali svud po svjetu paje umnožite i gledajte što više da je potpiše naši Hrvata pazite za koga ćete dati svoj glas ostanel mesić stevica neće biti dobro. Menije osbno žavo što Pulitički bivši zatvorenici nisu digli svoj glas za obranu Mile Budaka nigdi nisam ni jedan clanak naša u novinam toje žalosno čuti ja sam se nada daće se digniti demostracije i toj se trebalo najprvo u Lovicu zatim u slunju i pokazat daje Hrvatski narod protiv rušenja spomenika Hrvatski tóje trebalo pulitičko društvo zatvorenika povesti niko se nije mi javije još se ima vremena i tose treba da napravi u koliko se ništa nebude radilo jopet će nam srbi biti gospodari to ćete viditi ja vam to garatiram mojim životom ja to vidim i ja san jedan od oni koji znam štoćese desiti sa jednim narodom kad dođem tamo nas ćeemo se ova sastati i vićete doznati istinu što ja govorim pošto sam ja govorije prvo rata dvadeset godina našem narodu sve stoće biti i stoće se dešavati pojedini su mislili da sam poludije ali ja nisam zato gleda sad svi oni sa kojim sam ja govorije su vidili istinu bilo im je kasno zato poštose sve dogodilo što sam ja reka zato jopet oću da narod opominjem da se Bogu treba da moli i da pazi na svoju naciju jer ovaj put ukoliko se nebude vodili računa o naciji i Hrvatskom narodu nestaćemas zato sam ja taj spomenik uzeje u svoje ruke da probudim Hrvatski Narod i naciju vi vidite da se svake godine deset tisuća djece manje rođi sve to treba znati zašto se to dešava Hrvatska ima više zaposleni u obavjestanoj službi nego oni koji koji rade za proizodnju i ďuďućnost Države i Hrvatske Nacje ima bi ja toga puno da nabrajam ali ima vremena za sve kad se vidimo sad za ovaj put ništa drugo nego želim ja i moja žena Sretan Božić i Božićne Bladane i Novu Godinu 2005 tbi i vašoj ženi i svima ostalim Bog neka vas blagosovi Uvjek sa Mojim Pozdravom Za Dom Spremi

Josp Vidakovic
J. Vidaković

Pismo gospodina Josipa Vidakovića

VI. DIO

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA I IZGRADNJA CRKVE HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI

Gospićko-senjska biskupija i Crkva hrvatskih mučenika na Udbini

Sagledavajući opće stanje u RH, posebice u Lici i stanje Katoličke crkve u Hrvata koja se ne snalazi u novonastalim uvjetima, a doživljavajući je kao duhovno-moralnu vertikalu u hrvatskom narodu, obratio sam se kardinalu zagrebačkom nadbiskupu Kuhariću pismom.

6. siječnja 1990. poslao sam pismo kardinalu, zagrebačkom nadbiskupu Kuhariću u kojem ga molim da pokrene postupak obnove Krbavske biskupije i izgradnju samostana u Gospiću.

Zadar, 6. siječnja 1990.

Poštovani gospodine kardinale

Već dugo se bavim ovom mišlju da Vam se obratim zamolbom da obnovite biskupiju krbavsku. Kao vjernik i kao Hrvat smatram da je napravljena pogreška što ova biskupija nije obnovljena, te veliki dio područja Hrvatske koji je nekad prije krbavske bitke činio ograde u crkvenom i svjetovnom životu sad je gotovo napušten i prepušten na milost i nemilost drugima.

Vama je poznato bolje nego meni da je pred opasnošću od Turaka krbavski biskup prešao u Modruš a nakon krbavske bitke od koje se Hrvatska do današnjeg dana nije oporavila nadležnost biskupije prelazi u Senj, a sad u novo vrijeme u Rijeku.

Zar ćemo pred novim nasilnicima sjedište biskupije pomicati dalje na zapad!

Za Liku je važila uzrečica: „Lika sve raseli, sebe ne raseli." Ta naša čast, lijepa tematika bogata je bila samo u mladim naraštajima. No, toga više nema. Lika umire napuštena, zaboravljena od svih, pa i od svoje crkve, koju je i velikim kršćanskim zanosom branila od militantnog islama.

Naši misionari šire vjeru Kristovu s puno žara, ljubavi i samoodricanja i uspjeha po svijetu, što je dobro. Ali nama su misionari potrebni na velikom dijelu Hrvatske: Lici, Podgorju, Bukovici. Ne kažem da crkva ne djeluje na ovim područjima, ali to djelovanje je nedostatno.
Crkva je tu prisutna, ali narod ne živi živu vjeru.
Znam pouzdano da bi fratri željeli osnovati samostan u Gospiću, ali isto tako znam da postoje otpori unutar crkve da oni preuzmu ličko područje - bolje rečeno krbavsku župu.

Rođeni sam Gospićanin i dobro mi je poznat

Pismo Ivana Vukića kardinalu Kuhariću str. 1.

\- 2 -

mentalitet našeg podgorskog i ličkog puka.
Bliži im je način rada i djelovanja fratara nego
svećenika, pa često to ne dozvolik!
Molim boga da preko Vas usliši ovu moju
molbu i da se ponovo vrati radost i smijeh i živa
kršćanska vjera u ovaj dio naše drage, napaćene
domovine.

S poštovanjem
Ivan Vukić

P.S. budite ljubazni i odgovorite mi na ovo
pismo.

Pismo Ivana Vukića kardinalu Kuhariću str. 2.

13.ožujka 1990. od Nadbiskupskog tajništva iz Zagreba, Kaptol 32, dobio sam odgovor kojega je potpisao tajnik dr. Stjepan Kožul: „Stvar koju predlažete zahtijeva nove prilike i nove mogućnosti." Pismo su proslijedili nadbiskupu riječkom Antunu Tamarutu i predložili da i ja uspostavim vezu s njim glede ovoga.

NADBISKUPSKO TAJNIŠTVO
41001 Zagreb, Kaptol 31
pp 553

Zagreb, 13. ožujka 1990

Poštovani gospodin
Ivan Vukić
Branimirova obala 4 g
ZADAR

Poštovani gospodine,

Iako kasno, ovime potvrdjujemo da je primljeno Vaše pismo od 9. siječnja i upućeno je novom riječkom nadbiskupu.

Stvar koju predlažete zahtijeva nove prilike i nove mogućnosti. Vi se možete staviti u kontakt s nadbiskupom riječkim osobno ili da ga možda podsjetite pa da u razgovoru obostrano čuje kako stvari stoje.

Želimo svako dobro, uz iskreni pozdrav

Stjepan Kožul
Dr. Stjepan Kožul
tajnik

Odgovor Nadbiskupskog tajništva

1990. na blagdan sv. Luke, nadbiskup riječki Antun Tamarut prilikom slučajnog susreta ispred crkve sv. Luke u Lukovom Šugarju, pokazao mi je svojim ponašanjem što misli o dostavljenoj mu mojoj zamolbi.

Vjernički, pokornički sam mu prišao i počeo govoriti o mojoj molbi koju mu je proslijedilo Nadbiskupsko tajništvo Zagrebačke nadbiskupije. Znao je o čemu je riječ. Nisam misao ni izrekao do kraja, on mi je arogantno, neprimjereno tonu biskupa rekao: „Krbavu najprije naselite pa tek tada tražite biskupiju". Bezobrazno mi je okrenuo leđa i otpočeo razgovor s nekim talijanskim turistom o velebitskom ljekovitom bilju na talijanskom jeziku, valjda je htio malobrojnim okupljenim vjernicima pokazati svoju nedodirljivost i znanje talijanskog jezika.

24. travnja 1991. poslao sam Antunu Tamarutu, nadbiskupu riječkom pismo iz Zadra u kome mu izražavam neslaganje s njegovim mišljenjem, molim ga da poduzme sve nužne korake za obnovu Krbavske biskupije i da dade dozvolu za izgradnju franjevačkog samostana u Gospiću.

Iz pouzdanih izvora upoznat sam da fratri franjevci to žele, ali za ostvarenje želje potrebno im je nadbiskupovo odobrenje. Prvi put sam se suočio s netrpeljivošću unutar crkvenih staleža, a ja sam im prilazio pobožno, sa strahopoštovanjem. U mojoj dječačkoj dobi mislio sam da su oni polusveci, da i svoje fiziološke potrebe ne obavljaju kao mi obični ljudi.

Naravno, nadbiskup Tamarut mi nije odgovorio. Franjevački samostan izgrađen je u Gračacu na čijoj izgradnji je izgarao moj prijatelj fra Ivan Savić.

Pokrenuo sam upitnicu (peticiju) za obnovu Krbavske biskupije i potpisao isto tako upitnicu (peticiju) koju je kasnije pokrenuo fra Ivan Savić.

Poštovani gospodine nadbiskupe!

Nadbiskupsko tajništvo iz Zagreba dostavilo Vam je moje pismo upućeno kardinalu Kuhariću, u kojem predlažem da se ponovno uspostavi Krbavska biskupija i da se dozvoli izgradnja samostana u Lici i rad fratara.

Istom molbom i prijedlogom obraćam se i Vama.

Nadam se da ćete imati razumijevanja i učiniti sve da se ponovno uspostavi ova stara biskupija koja će vratiti Lici kršćanski život, kojeg je imala do turskog vremena.

S poštovanjem
Ivan Vukić

P.S. Molim se Bogu i očekujem pozitivan odgovor.

Pismo nadbiskupu Tamarutu str. 1.

Zadar, 24. travnja 1991. g.

Štovanom gospodinu Antunu Tamarutu!

Svojevremeno sam se obratio gospodinu kardinalu, zagrebačkom nadbiskupu Franji Kuhariću zamolbom da obnovi krbavsku biskupiju.
Nadbiskupski tajnik gospodin dr Stjepan Kožul izvijestio me je, da je moje pismo upućeno kardinalu Kuhariću proslijeđeno Vama, te da s Vama stupim u dodir po ovom pitanju.

Lijetos smo se slučajno susreli u Lukovu Šugarju, te sam iskoristio priliku i usmeno Vam se obratio zamolbom za obnovu krbavske biskupije.
Odgovorili ste mi da se ne može tek tako doći pred Svetog oca Papu s molbom za uspostavu biskupije, Krbavu treba najprije naseliti, pa tek tada tražiti biskupiju.

Gospodine nadbiskupe, ne dijelim Vaše mišljenje, krbavska biskupija ne predstavlja za hrvatski narod samo crkveno ustrojstvo na ovom prostoru, već je to i svjetovna župa, neotuđivi dio hrvatske države, koja je obuhvaćala današnju cijelu Liku, dio Bosne i Podgorja.

Krbavska biskupija osnovana je davne 1185. godine, te nije riječ o osnivanju biskupije, već o obnovi biskupije, što bi drugi narodi s ponosom prihvatili kao dokaz svog trajanja na ovom području. Vašu inertnost koriste Srbi i prisvajaju

Pismo nadbiskupu Tamarutu str. 2.

2.

našu svetu zemlju na kojoj leže naši pradjedovi pali u borbi protiv islamskih osvajača na predziđu kršćanstva.

Dug prema njima i budućim pokoljenjima je obnova krbavske biskupije.

Štovani nadbiskupe, Vama je poznato da je na području Like i Podgorja zamro vjerski život. Vjera vegetira i više-manje se svodi na folklor.

Rat je ostavio pustoš u ovom kraju. U malo kojoj kući ostao je živ, odrastao muškarac. Teror pobjednika bio je neopisiv. Hrvati su proglašeni genocidnim, ustašoidnim narodom a crkva naša organizatorom i podstrekačem zločina nad Srbima.

U cijeloj Lici zavlada strah, taj pogubni osjećaj koji sputava svaki stvaralački poriv. Hrvati iseliše iz Like, a ono što ih osta dobrim dijelom zatajiše svoju vjeru. Ići u crkvu i ispovijedati vjeru značilo je izgubiti posao i ne zaposliti se. Ni svećenika nema dovoljno.

Ličkom i podgorskom puku bliži je fratar od svećenika. Svećenik je gospodin, dički, tuđi, a fratar je domaći, svoj.

Dozvolite da se u Gospiću osnuje samostan, iz kojeg će fratri kao misionari djelovati na ovom području – napuštenom i zapostavljenom.

Mislim da je dragom Bogu sasvim svejedno tko će služiti službu Božju, širiti kršćanstvo i privesti puk hramu Božjem.

Molim Vas, uradite sve da se obnovi

Pismo nadbiskupu Tamarutu str. 3.

3.

krbavsku biskupiju, te da se u Gospiću, Otočcu i drugim mjestima osnuju samostani. Molim Boga da usliši moju molitvu.

Sa štovanjem
Ivan Vukić

Pismo nadbiskupu Tamarutu str. 4.

20. srpnja 1994. poslao sam pismo Zajednici zavičajnih društava „Vila Velebita" u kojem izražavam radost i potporu njihovoj nakani da provedu upitnicu (peticiju) za osnivanje Ličko-krbavske biskupije.

Upoznao sam ih kako sam i ja bio na tome djelu i poslao im preslik pisama upućenih kardinalu Kuhariću, nadbiskupu Tamarutu i odgovor kardinala Kuharića.

Upozorio sam ih na nesklonost nadbiskupa Tamaruta toj ideji, hrabrio ih i poticao da se ne daju zaustaviti.

Ivan Vukić
Obala kneza Branimira 4g
57000 Zadar

U Zadru, 20. srpnja 1994.

Zajednica zavičajnih društava Like "Vila Velebita"

Obradovala me viest objavljena u zadnjem broju Vila Velebita, da će Zajednica zavičajnih društava Like "Vila Velebita" biti nositelj upitnice o osnivanju Ličko-krbavske biskupije.
Kako sam i sam bio na tom djelu dostavljam Vam preslik pisama upućenih nadbiskupu zagrebačkom kardinalu Franji Kuhariću i nadbiskupu riečkom Antonu Tamarutu i odgovor nadbiskupskog tajnika dr. Stjepana Kožula.
Ako Vam ova pisma mogu koristiti za oživotvorenje zamisli obnove krbavske biskupije, kažem obnove, a ne osnivanja Ličko-krbavske biskupije, jer je na ovim našim prostorima već bila ustrojena krbavska biskupija, upotriebite ih. Molim Vas nemojte ih objavljivati u tisku.
Iz osobnog iskustva znam da će nadbiskup riečki dr. Antun Tamarut biti velika prepreka oživotvorenja ove zamisli, kao uostalom svega što on smatra politikom, a ne vjerskim pitanjem, što uz nas osjećaju Hrvati u Rieci i Istri. On je na putu univerzalne katoličke crkve i ne osjeća našu posebnost, ne osjeća Crkvu u Hrvata.
Molim Vas upotriebite sve utjecaje u Crkvi i izvan Crkve i iznad svega budite uporni i dosljedni. Nemojte se ljutiti što ovako pišem. Udrugi je to lakše nego pojedincu.
Ako Vam mogu pomoći učiniti ću to rado, no naravno gorljiv sam promicatelj te zamisli.

Sa štovanjem !

Ivan Vukić

Pismo Zajednici zavičajnih društava „Vila Velebita"

27. prosinca 2004. potaknut božićnom čestitkom biskupa mons. Mile Bogovića, poslao sam mu pismo u kojem sam se osvrnuo na izgled CHM na Udbini. Izrazio sam sumnju da je projektant dipl. ing. arh. Nikola Bašić, kojeg inače poznam, imao valjan projektni program (zadatak) što je rezultiralo izradom ovakvog projekta u modernističkom anglosaksonskom slogu.

Nikola Bašić: Idejno arhitektonsko rješenje Crkve hrvatskih mučenika na Udbini (južno pročelje)

Nikola Bašić: Idejno arhitektonsko rješenje Crkve hrvatskih mučenika na Udbini

Ivan Vukić
Žabička 28
53000 Gospić
Tel./Fax. Gospić 053 572006
Pržunac Mali Tel. 053 634099
e-mail: ivan.vukic1@gs.htnet.hr
U Gospiću, 27. prosinca 2004.

Preuzvišeni biskupe dr. Mile Bogoviću!

Potaknut vizualnim prikazom *Crkve hrvatskih mučenika na Udbini* s Vaše čestitke osječam se pozvanim očitovati se o njoj.
Očekivao sam da će *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini* odisati patinom minulih stoljeća hrvatskog bivstva od stoljeća sedmog do danas. Ona je trebala biti sinteza svih prostranstva ljudskog djelovanja po kojima smo prepoznatljivi, što nas čini Narodom.
Premda pripadamo zapadnom kulturnom krugu profinjenost i posebnost hrvatskog duha upravo je bila razvidna u slogu građenja crkava i crkvenih umjetnina kroz stoljeća.
Ova crkva podsjeća me na modernistički anglosaksonski slog i može se izgraditi u bilo kojem kutku tog civilizacijskog kruga. Kako smo kolonijalno podređeni tom kulturnom krugu u svim vidovima poimanja života izgleda da nismo imali snage ni u arhitektonskom oblikovanju ovog spomenika odhrvati se tome.
Projektanta Niku Bašića poznajem vrlo dobro. On nije samo diplomirani arhitekt, dakle zanatlija, on je istinski umjetnik. Prije Domovinskog rata bili smo dobri. Gradio sam više građevina koje je on projektirao. Tako je on primjerice bio projektant adaptacije Gradske lože u Zadru a ja rukovoditelj radova. Građevinu smo predali na korištenje investitoru, a ulazne stepenice nisu bile izgrađene u trajnoj izvedbi, već od drveta, u dva rješenja. Jedna polovina je pila polukružnog, a druga kvadratnog oblika. Zadrani su se koristeći te stepenice gotovo godinu dana očitovali koji oblik prihvaćaju. Tek su tada izgrađene stepenice prihvaćenog polukružnog oblika.
Poznajući ga pretpostavljam da se on držao projektnog zadatka, koji nije bio dovoljno precizan.
Projektni zadatak trebali su izraditi stručnjaci različitih zanimanja, primjerice arhitekti, povjesničari, arheolozi, diplomirani umjetnici i drugi s Vama na čelu u dvostrukoj ulozi, kao povjesničara i biskupa.
Također je trebalo "prekopati" arhive u Beču, Veneciji, Rimu, Madridu, Carigradu i Budimpešti u potrazi za dokazima koji svjedoče o arhitekturi, ostaloj umjetničkoj djelatnosti i načinu života prije Turskih osvajanja. Lika je nakon Turskih osvajanja bila ničija zemlja, spaljena zemlja, koju su jedno vrijeme razarale turske i austrougarske postrojbe, tako da nije ostao kamen na kamenu. Stare listine svjedoče da je Lika prije Turskih osvajanja bila žarište kulturnog, državotvornog i gospodarskog života one Hrvatske. Kao takva u graditeljskom smislu bila je sigurno osebujna. To je trebalo posvjedočiti arhitektonskim rješenjem i unutarnjim uređenjem *Crkve hrvatskih mučenika na Udbini*.
Ova spomen crkva gradi se za hrvatski puk u domovinskoj i iseljenoj Hrvatskoj. Ponuđena arhitektonska rješenja trebala su se dati i njemu na očitovanja, a ne samo stručnoj eliti.
Dozvoljavam da griješim, jer je vizualizacija na razglednici mutna i ne vide se detalji, već cijela kompozicija, pa mi oprostite ako sam u krivu. Dragi mi je Bog svjedok da mi je namjera iskrena i poštena.

Lijep pozdrav, svako dobro i neka Vas prati Božji blagoslov.

Ivan Vukić

Pismo Ivana Vukića biskupu mons. dr. Mili Bogoviću

23. studenoga 2006. na zamolbu biskupa mons. Mile Bogovića prihvatio sam dužnost rukovoditelja *Graditeljskog ureda Gospićko-senjske biskupije za izgradnju CHM na Udbini*. Prihvatio sam ponudu uz uvjet da radim besplatno i da me u stručnom poslu sa strane ne ograničava ničiji autoritet nestručnjaka. Biskup je prihvatio takav odnos, našalio se da prihvaća tim prije što je rad besplatan.

Trebalo mi je nekoliko dana da uđem u projekt CHM, od zamisli do početka izvođenja radova. Investitor je dobro odradio onaj nestručni posao, (*nestručni* nije pravi izraz), vezan uz samu ideju, odluku o projektiranju, građenju, promidžbi i zatvaranju financijske konstrukcije – prikupljanje novčanog milodara.

U tu svrhu osnovani su odbori u koji su ušli stručnjaci čija imena krase zvučne titule. Mi u struci ih zovemo „lakirani", potrebni su, a u samoj gradnji nisu od neke velike koristi, nikad svoje cipele neće zaprašiti gradilišnom prašinom pa od tuda naziv „lakirani". Oni su potrebni i lijep su okvir za promidžbu.

Nažalost, investitor u tome timu, a posebice u Biskupiji, nije imao stručnjaka koji bi bio veza između njega i projektanta koji bi bio koordinator građenja, poveznica između investitora, projektanta i izvoditelja radova.

Nije napisan **kvalitetan projektni program** (zadatak) kojim se daje naputak projektantu što u projektu mora obuhvatiti, a i onemogućiti ga da se „razigra" i prepusti mašti u projektiranju. Ovakav projekt u radnom vijeku projektant dobije jednom, a najčešće nijednom i logično je da će u projektiranje i realizaciju toga projekta unijeti cijeloga sebe, svu svoju stručnost i nastojati istaknuti svoju posebnost, svoju izvornost.

Za realizaciju ovakvog posla potrebno je napisati izvrstan projektni program kojega trebaju pripremiti stručnjaci različitih zvanja čija djelatnost je vezana za namjenu i korištenje crkve, odabrati izvrstan projekt, odabrati izvrsnog izvoditelja radova i izvrsnu i pouzdanu nadzornu službu.

Ovi osnovni uvjeti nisu bili ispunjeni i to je rezultiralo velikim nesporazumom između investitora i projektanta, tako velikim da je problem kasnije prenesen na državne ustanove i institucije i ružne napise u tisku i elektroničkim medijima.

U uredu nisam našao:

- Projektni program (zadatak) kojega je trebalo uručiti projektantu.
- Ime stručne osobe koja je poveznica između investitora, projektanta i izvoditelja radova, dakle, koordinatora građenja.

Zatekao sam:

- Gotov Glavni projekt i troškovnik. Glavni projekt, kao arhitektonski uradak je vrlo dobar, kako u arhitektonskom, tako i u tehničkom smislu. Iz projekta se iščitavala ona posebnost kvalitete, kako mi u struci kažemo, da je prepoznatljivo što je „pjesnik htio reći". Troškovnik je sveobuhvatan, svaka stavka je pomno obrađena. Postojala je samo jedna zamjerka, jezik kojim je napisan. Projektant mi je rekao da zna što ću odmah zamijetiti, inženjerka je radila u Vojnoj pošti, pa joj se glede jezika bilo teško snaći. Izvrsno je obavila stručni dio posla i to je najbolji troškovnik kojega sam vidio u svome radnom vijeku.
- Jedina zamjerka je što je projekt presuvremen, možda jest a možda i nije za neko buduće doba, a odabrani materijali su preluksuzni i taj sjaj nije primje-

ren žrtvi i hrvatskom mučeništvu, a ni prostoru na kojemu se gradi crkva. Uvjeren sam - da je CHM izgrađena po ovom projektu, Crkva bi bila razapinjana zbog megalomanstva, neskromnosti i razbacivanja novcem vjernika. Na Udbini se dogodila hrvatska tragedija od koje se nismo do današnjih dana oporavili i to je trebalo imati u vidu kod projektiranja.

- Veliko nezadovoljstvo investitora s Glavnim projektom koji je valjano odabran po ocjenjivačkom sudu investitora.
- Obostrano nezadovoljstvo između investitora i projektanta Nikole Bašića.
- Građevinsko poduzeće „Palir," nekvalitetnog izvoditelja radova, izabrao ga investitor.
- Nekvalitetan nadzor iz Splita koji nije bio stalan već u hodu, povremen.
- Po izvedenim radovima ne može se reći da je izvoditelj radova „Palir" dorastao izvedbi ovoga vrlo zahtjevnoga projekta.
- Izvedbeni projekt nije dovršen, a veliki dio zemljanih radova u širokom otkopu je izvršen, kao i betoniranje temelja na najnižem dijelu i armirano-betonski radovi vodospreme. Radovi se izvode po izvedbenoj podlozi dobivenoj od projektanta Nikole Bašića, danoj da ne dođe do zastoja u građenju.
- Izvršen je nečijom pogreškom, izvoditelja radova ili nadzorne službe prekop (veća dubina) širokog iskopa za pedesetak centimetara na štetu investitora.
- Nije izvršena ispravna kategorizacija iskopa u širokom otkopu, zbog čega je investitor značajno oštećen.
- Pojedini dijelovi temelja betonirani su na nenabijanom nasipu pa je kod zadnjih velikih kiša voda isprala nasip i temelji su ostali „u zraku". Nužna je sanacija.
- Izvoditelj radova sam je shvatio da nije dorastao izvesti ugovorene radove, želi se sam povući iz ugovora i ucjenom naplatiti više nego što je posla uradio. Investitor pristaje na nagodbu na svoju štetu, samo da ga se riješi.

Meni nepoznata skupina *stručnjaka* iz Rijeke i biskup našli su se kod mene u graditeljskom uredu i raspravljali su o poslu. Mislio sam da dogovaraju posao oko prikupljanja donacija, a kada su u pitanju takvi poslovi, ne želim se uključiti pa ni u razgovoru. Gospodin Strika, najstariji među njima obratio mi se i rekao da će oni plaćati moj posao dogovoren s biskupijom. Odgovorio sam da ne radim za novac, ja sam čisti volonter i nitko neće plaćati moj posao, a ni nema novca kojim se može platiti moj rad.

Idućeg tjedna Riječani su ponovno došli. Rekao sam biskupu da sam poslao pozivnice za natječaj za novog izvoditelja radova. Jedan mlađi iz te riječke skupine počeo se derati tko me je ovlastio, to je u njihovoj nadležnosti i mogu dobiti dozvolu samo od njih. U trenu sam shvatio da se radi o mafijaškoj skupini, pokupio sam svoje prijenosno računalo i rekao biskupu zbogom, i izišao iz ureda. Na hodniku me biskup pokušao nagovoriti da se vratim, odgovorio sam da neću, s takvima ne želim biti u nikakvom odnosu. Navečer, Biskup je došao k meni kući i rekao da ih se riješio, pa valjda ga sada neću ostaviti na cjedilu. Odgovorio sam da ga neću napustiti, ostat ću dok Crkva hrvatskih mučenika ne bude izgrađena, a s takvima, kao što je društvo iz Rijeke neću surađivati.

Strika je vlasnik klaonice ili kobasičarnice u Rijeci, novčano, navodno, podupire izgradnju CHM, pretpostavio sam da za protuuslugu želi nadzirati građenje, nabavu materijala i donacije, to je već viđen i uhodan način mafijašenja.

Povremeni nadzor nad izvođenjem radova ne zadovoljava. Nadzorna služba (ing. Bošnjak) iz Splita štiti izvoditelja radova, a time štiti i sebe, jer ne može sada sa zadrškom optužiti izvoditelja, jer što su oni radili kada su se ovakve pogrješke potkrale i nekvalitetno radovi obavili?

Zaduženi su da pripreme obračun izvedenih radova i račun, naravno, i svoj koji će im biti nakon provjere isplaćeni, i sporazumno će se raskinuti ugovor o građenju i nadzoru.

Investitor je raspisao natječaj za novog izvoditelja radova na izgradnji CHM po uvjetima koje sam napisao u suglasju s biskupom.

Za novog izvoditelja radova na izgradnji CHM izabrano je 2. travnja 2007. poduzeće Megrad iz Zagreba kojemu je i projektant bio sklon. Nadali smo se da će se odabirom poduzeća Megrad za izvođača radova malo omekšati kruti stav projektanta Nikole Bašića u pregovorima oko izmjena u njegovom projektu.

Nakon sporazumnog raskida ugovora, s nadzornom službom iz Splita zaključen je 18. travnja 2007. ugovor o pružanju usluga stručnog nadzora s IGH iz Zagreba za svakodnevni nadzor. Nadzorna služba zadužena je da ishodi od izvoditelja radova izradu operativnog plana građenja, plan organizacije gradilišta, plan radnika po zanimanjima usklađen s operativnim planom građenja i plan potrebnih strojeva, vozila i dizalica. Također je nužno instalirati gradilišnu betonaru zbog projektiranog betona visoke kakvoće i različite strukture i teksture.

S izvoditeljem radova i nadzornom službom dogovoreno je da će se svakog utorka u 10 sati na gradilištu održati radni sastanak na kojemu će se razmotriti tekući radni problemi, analizirati tjedni plan građenja i gotovost izrade Izvedbenog projekta. Sa strane investitora sastanku će, uz Nadzornu službu, nazočiti ja - Ivan Vukić, voditelj Građevinskog ureda i koordinator građenja i biskupijski rizničar vlč. Nikola Turkalj kao nadglednik našeg rada.

Uveli smo konačno red u odnosima investitor, nadzorna služba i izvoditelj radova, i red na gradilištu, a ostao je neriješen problem u odnosu investitor – projektant.

Poduzeće Megrad samoinicijativno je raskinulo 8. studenoga 2007. ugovor o građenju CHM jer po ugovorenoj cijeni nisu mogli obaviti projektom predviđene vrlo složene i zahtjevne radove.

Radovi na izgradnji CHM na Udbini su obustavljeni do uvođenja novog izvoditelja u posao.

Odnos s projektantom

Stanje je i dalje zategnuto. Investitor želi parcijalnim zahvatima izmijeniti projekt, izvršiti promjene u smislu prilagođavanja svome načinu korištenja. Zahtijeva da se u dijelu građevine na kojemu su nadtemeljni zidovi visoki kao etaža a trebalo ih je zasuti zemljom, projektira skladišni prostor. Projektant nerado, bolje reći nikako ne prihvaća izmjene projekta osim nevoljko projektiranje skladišnog prostora.

Protekli su mjeseci od uručenja Glavnog projekta, a investitor se nije očitovao o neslaganju s njime i koje promjene traži te je izgubio zakonsko pravo na prihvaćanje ili neprihvaćanje Glavnog projekta.

Investitor se ne izjašnjava otvoreno da neće graditi po usvojenom projektu, nego pokušava privoljeti projektanta da sam to uvidi i izvrši izmjene ili izradi novi projekt. Projektant je krut u svome stavu i glede izmjene u projektu ili izrade novog projekta nemoguće je s njim uspostaviti dijalog.

Dok vlada tako zategnuta situacija, Izvedbeni projekt se dovršava i uručuje se investitoru, a time se gubi svaka mogućnost za provedbu izmjena. Moj pokušaj uplitanja u takvo uzavrelo stanje ne daje nikakvog rezultata. Pošao sam k projektantu u Zadar i zamolio ga, koristeći naše prijateljstvo, da se urazumi i ne bude krut. Rekao sam mu: „ Investitor nije tehnički obrazovan, ne zna čitati projekt, ne zna prostorno misliti, a i ne snalazi se u našoj terminologiji. Ne budi krut, shvati njegov položaj, projektiraj crkvu kakvu žele, sjedni, razgovaraj s njima cijeli dan ako treba, čuj ih pa će se iznjedriti rješenje. Molim te, projektiraj crkvu, slikovito kažem, neka je kao baraka, neka je tvoj projekt, znam da će biti primjerena žrtvi, mjestu gdje se gradi i financijskim mogućnostima biskupije". Ljutito je odgovorio: „Neću, već sam jednom pretumbao cijeli projekt, što misliš na što će ta crkva izgledati ako svaki čas budu dolazili s novim i novim zahtjevima za preprojektiranje? Popi imaju novaca, neka grade, prave crkve gradile su se stoljećima. Nećeš valjda drugi put dovesti kobasičara da me uči projektiranju. Ivica, ja nisam više onaj Niko kojega poznaš, ja sam sada drugi Niko". Pitao sam ga o kakvom kobasičaru govori i rekoh mu da ne znam kakav je Niko sada, i da mi je draži bio Niko s kojim sam često svaki dan rado popio kavu i pričao o raznim temama.

Kobasičar je bio Strika iz Rijeke koji je napravio scenu u birou projektanta tražeći, i neprimjereno se ponašajući, izmjene u projektu. Strika je biskupova loša procjena, njegov potpuno pogrešan potez.

S velečasnim Nikolom Turkaljem pošao sam u Zadar preuzeti projektnu dokumentaciju. Velečasni Turkalj je komadom probušenog papira prekrio na maketi šiljate dijelove krova za koje projektant kaže da u prostoru simboliziraju slovo M - mučeništvo, a kritičari da je masonski znak. Kada je projektant to uočio pozelenio je od ljutnje, nije ništa rekao, otišao je bez riječi u svoju radnu sobu.

Još jednom smo se našli u Gospiću, pokušali smo se dogovoriti koji kamen iz ličkih kamenoloma bi se koristio za građenje. Cijeli dan tumarali smo gospićkom okolicom od Takalica na Velebitu do Bužima i Lovinca. Trudio sam se privoljeti ga da pristane izraditi novi projekt, postao je popustljiviji, pričljiviji i veseliji, osjećao sam da će se do Gračaca u sebi prelomiti i na rastanku nam reći da će s investitorom razgovarati i pristati na izradu novog projekta. Nijedan kamen mu se nije sviđao, a i to je bio znak da je spreman na suradnju jer prvo pravilo u projektiranju i građenju je odabir materijala s područja na kome se gradi. Poznata mu je kvaliteta ličkog kamena kojim su izgrađene brojne povijesne građevine u Lici.

Kada smo se u Gračacu opraštali, vlč. Turkalj uskočio je svojom upadicom kako nijedna crkva koja se počela graditi nije ostala nedovršena, pa neće ni ova. Projektant je ushićeno poskočio zagrlio ga i rekao: „To, imenjače, to! Vi me razumijete!" Ode moj trud u nepovrat! Sve do Gospića sam razmišljao u kakvu sam „kašetu brukava upao", kako to kažu u Zadru.

Umjesto izrade novog projekta, projektant je poslao svoj usvojeni projekt razrađen po faznoj izgradnji. Takav način fazne gradnje investitor nije mogao prihvatiti jer bi se građenje na takav način produžilo u beskraj, a cijena dosegla nezamisliv iznos.

Nakon prepucavanja s investitorom preko medija, projektant Nikola Bašić poslao je pismo biskupu u kojemu kaže da dopušta izgradnju CHM po novom projektu u kojem se ni u jednom detalju ne smije prepoznati njegovo intelektualno vlasništvo, kao ni intelektualno vlasništvo njegovih suradnika.

Nažalost, 19. studenog 2007. zbog takvog je stava prekinuta suradnja s projektantom Nikolom Bašićem koji je vrhunski stručnjak i intelektualac pa je trebao pokazati više razumijevanja i manje krutosti u ophođenju. Trebao je razgovarati s investitorom, čuti njegove probleme i potrebe, a ne se kruto postaviti i onemogućiti svaki vid suradnje. Šteta!!

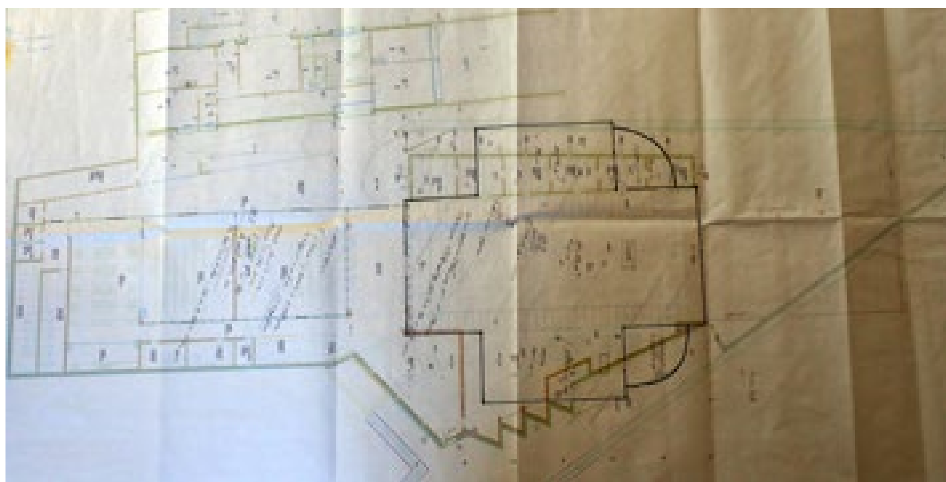
Biskup je sav slomljen nakon pisma projektanta Bašića došao k meni kući i priopćio mi njegove uvjete. Rekao sam da je takvim uvjetom projektant Bašić sam dao rješenje novog projekta CHM i pokazao mu zidni tanjur na kojem je bila crkva sv. Križa u Ninu rekavši: „Evo Vam crkve".

Pitao me možemo li takvu CHM projektirati, te da je od samog početka to želio. Odgovorio sam da možemo sličnu, da nam vodilja mogu biti starohrvatske crkve među kojima je jedna od najsačuvanijih crkva Svetog Križa u Ninu. Nećemo ukrasti ničije intelektualno vlasništvo, koristit ćemo umijeće hrvatskih graditelja stvarano stoljećima koje je prepoznatljivo u starohrvatskim crkvama.

Na tlocrtu razizemlja u projektu projektanta Bašića, ucrtat ću obris nove crkve po predlošku starohrvatskih crkva pri čemu ću nastojati maksimalno koristiti već izgrađeno stanje (vodospremu, temelje i u jednom dijelu nadtemeljne zidove).

Preko noći sam na podlozi razizemlja projektanta Bašića ucrtao tlocrt nove crkve. Biskup je prijedlogom bio oduševljen pa sam potom izradio prijedlog novog nacrta za CHM: u tlocrtu razizemlja cisternu za vodu, muzej, kriptu, dnevnu kapelu, stan župnika i dvije dvorane za sastanke, a u prizemlju crkvu i dvije velike terase, jednu prema Krbavskom polju, a drugu ispred ulaza u crkvu prema naselju.

Nakon detaljnog upoznavanja biskupa i vlč. Nikolu Turkalja s novim rješenjem i njihovog prihvaćanja, pristupio sam izradi Projektnog programa (zadatka). Pri pisanju upoznavao sam ih o napisanome i s njima to usuglasio. Projektni program (zadatak) poslali smo liturgičaru biskupu Ivanu Šašku na dopunu glede liturgijskog dijela.

Na tlocrtu razizemlja projektanta Nikole Bašića, Ivan Vukić ucrtao je tlocrt nove CHM na Udbini

Za Uskrsnu čestitku biskup je odabrao vizualizaciju CHM po novom projektu koju sam izradio, a netko ju je ne baš uspješno ukrasio uskrsnim motivima. Nisam siguran, ali mislim, da je izgled nove CHM objavljen u *Hrvatskoj vjernosti*. Silni napadi sručili su se na biskupa, kritike su pljuštale; od toga da je projekt djelo diletanta, da je kič te da je kopija srpske pravoslavne crkve. Pozivane su sve stručne institucije da se suprotstave ovakvom nasilju, a Vladu da zabrani gradnju.

Nakon što je biskup Šaško dopunio Projektni program (zadatak), uz priložene tlocrte razizemlja i prizemlja, pristupili smo dogovoru za projektiranje s prethodno odabranim projektantima. Tu smo naišli na veliki problem, naizgled nerješiv. Pri prvom sastanku projektanti su bili oduševljeni što su oni odabrani, prihvatili bi Projektni program (zadatak), a onda bi nam nakon dan dva javili da im *Hrvatska komora arhitekata* ne dopušta projektiranje jer se CHM već gradi po projektu projektanta Bašića i nitko osim njega ne može vršiti izmjene u projektu. Drugi su rekli da im se detaljnim opisom u Projektnom programu i priloženim tlocrtima ograničava njihov projektantski izričaj, sveli bi se na razrađivače projekta, a to ne žele, treći su se nudili za posrednike u pomirbi s projektantom Bašićem.

Biskup mi je u razgovoru rekao da je dobar s profesorom dr. Jurom Radićem. Predložio sam da ga zamoli da ga primi na razgovor pa mu tada izloži sve probleme i zamoli pomoć. Nevoljko je poslušao. Dr. Radić je bio susretljiv, odredio je datum i sat sastanka u njegovom kabinetu u Zagrebu. Pošli smo puni strepnje zbog neizvjesnosti. Objasnili smo dr. Radiću o kojemu se problemu radi, no, on je o svemu bio upoznat iz tiska a možda i od projektanta Bašića. Rekao je da shvaća problem, crkva mora biti prepoznatljiva da je naša čim se vidi, gradi se za vjernike.

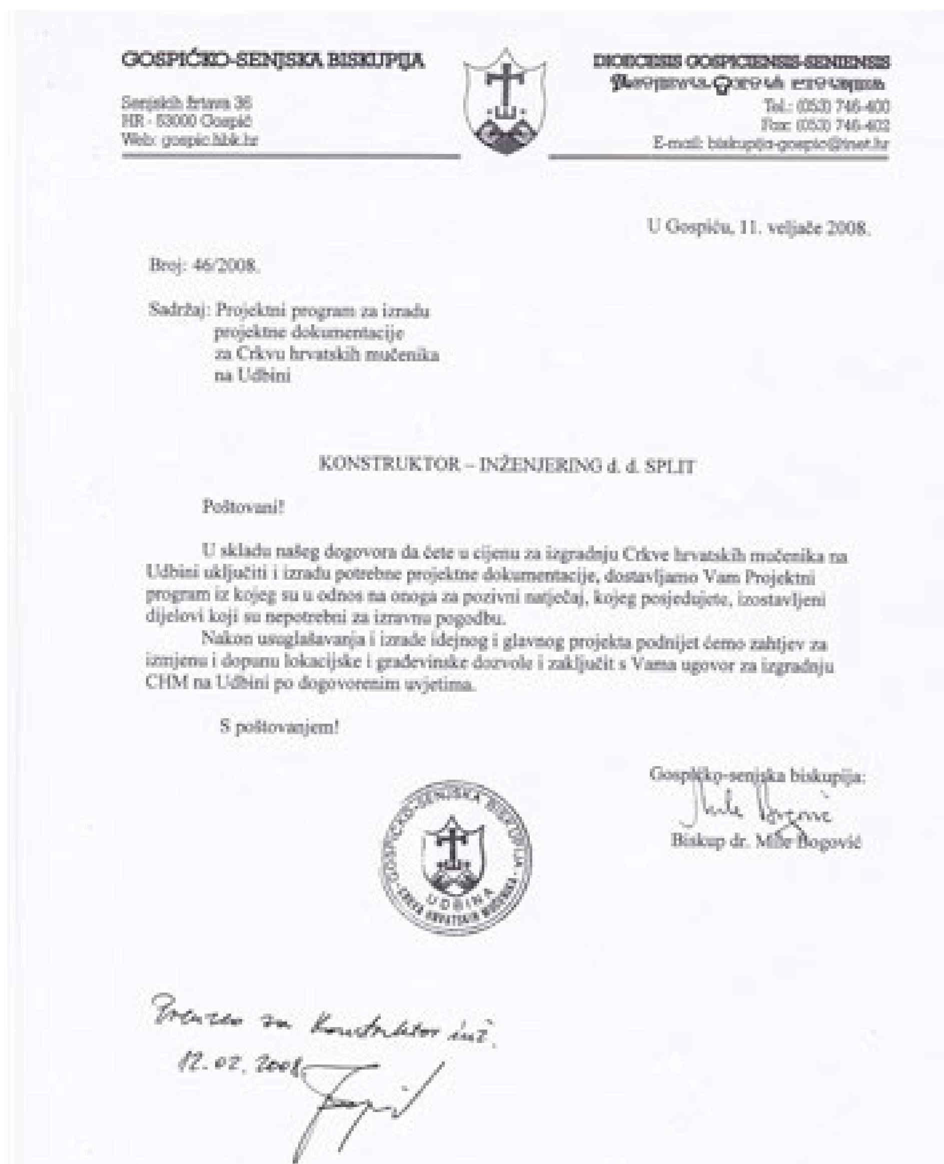
Dao sam mu projektni program i nacrte tlocrta razizemlja i prizemlja crkve. Rekao je da je problem rješiv, neka ugovorimo posao s nekim građevinskim poduzećem koje ima svoj projektni biro. Po priloženim tlocrtima razizemlja i prizemlja crkve i Projektnog programa izradit će projekt i ugovoriti građenje. Padaju mu na pamet dva takva poduzeća, a direktor jednog, Konstruktora iz Splita, Željko Žderić je u Zagrebu te može dogovoriti sastanak ako biskup želi. Biskup je prihvatio ponudu. Dr. Radić je nazvao direktora Žderića i objasnio mu o čemu je riječ. Odgovorio mu je da će odmah doći jer je slobodan. Dok smo čekali direktora Žderića, dr. Radić me zadivio svojim poznavanjem povijesti naše Crkve i trenutnim stanjem u njoj. Bolje je bio upoznat u prilike nego neki svećenici, barem oni koje ja poznam.

Kada je stigao direktor Žderić, nakon pozdrava je upitao o kakvom se poslu radi. Pružio sam mu Projektni zadatak i tlocrte razizemlja i prizemlja crkve. Nije uspio ni pogledati prilog kad je biskup iz džepa izvadio maketu crkve Svetog Križa i rekao da se radi o ovakvoj crkvi. Letimično ju je pogledao, jer tko iz naše struke ne prepoznaje crkvu Svetoga Križa, i pitao ga je koliko ima novaca. Biskup je rekao da ima trideset tri milijuna i tristo tisuća kuna. Direktor Žderić je na to rekao: „Dobro biskupe, do Božića služit ćete misu u novoj CHM. Moji će ljudi doći k Vama i dogovoriti detalje". Eto, ni u trajanju od pola sata riješeno je pogodbom „ključ u ruke", projektiranje, izvoditelj radova i zaključena cijena od trideset tri milijuna i tristo tisuća kuna umanjena za iznos već izvedenih radova.

Izrada novog projekta

Predstavnici poduzeća Konstruktor-inženjering d.d. Split preuzeli su 12.veljače 2008. Projektni program u skladu s dogovorom da će u cijenu izgradnje CHM uključiti izradu potrebne projektne dokumentacije.

Nakon usuglašavanja i izrade idejnog i Glavnog projekta, investitor će podnijeti zahtjev za izmjenu i dopunu lokacijske i građevinske dozvole i zaključiti ugovor o izgradnji CHM na Udbini po dogovorenim uvjetima.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA
Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS
Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

U Gospiću, 11. veljače 2008.

Broj: 46/2008.

Sadržaj: Projektni program za izradu
projektne dokumentacije
za Crkvu hrvatskih mučenika
na Udbini

KONSTRUKTOR – INŽENJERING d. d. SPLIT

Poštovani!

U skladu našeg dogovora da ćete u cijenu za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini uključiti i izradu potrebne projektne dokumentacije, dostavljamo Vam Projektni program iz kojeg su u odnos na onoga za pozivni natječaj, kojeg posjedujete, izostavljeni dijelovi koji su nepotrebni za izravnu pogodbu.

Nakon usuglašavanja i izrade idejnog i glavnog projekta podnijet ćemo zahtjev za izmjenu i dopunu lokacijske i građevinske dozvole i zaključit s Vama ugovor za izgradnju CHM na Udbini po dogovorenim uvjetima.

S poštovanjem!

Gospićko-senjska biskupija:
Biskup dr. Mile Bogović

UDBINA

Preuzeo za Konstruktor inž.
12. 02. 2008.

Konstruktor- Inženjering Split preuzeo Projektni program

1

Investitor: Gospićko-Senjska biskupija

CRKVA HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI
PROEKTNI PROGRAM ZA IZRADU IDEJNOG I GLAVNOG PROJEKTA

OPĆI UVJETI

Za izradu arhitektonsko urbanističkoga **idejnog projekta** (arhitektura, statika i instalacije, te okoliš) s tender-troškovnikom i **glavnoga projekta** za izgradnju *Crkve hrvatskih mučenika* (dalje: CHM) na Udbini.

Traži se projektno rješenje crkve (liturgijskoga prostora), cisterni za vodu, muzeja nad cisternama za vodu, skladišta ispod kripte, kripte, dnevne kapelice uz kriptu, višenamjenske dvorane uz kriptu, trijema, župnoga ureda, župnoga stana, pastoralnoga centra, sanitarnog čvora, završne postaje križnoga puta na "špici" gornje ploče cisterne za vodu, uređenje prostora za paljenje svijeća, idejnoga rješenja i uređenja spomen-mjesta od "kamenja memorije" s hrvatskih stratišta i grobišta, širokoga okoliša s arheološkim lokalitetima, te prometnicama.

Izgradnja CHM na Udbini pokrenuta je iz Gospićko-senjske biskupije i Ličko-senjske županije. Ideja ima uporište u pozivu pape Ivana Pavla II. kršćanskomu svijetu neka popišu svoje mučenike, kako bi se to – kao dragocjeno blago i uzor – preko praga tisućljeća prenijelo idućim naraštajima, zatim u činjenici da su upravo hrvatski branitelji na Udbini u tolikome broju pali za "krst časni i slobodu zlatnu", a mjesto Krbavske bitke, unatoč svome prvorazrednom značenju, ničim nije obilježeno do dana današnjega, pa nam to ostaje obveza, tim više što se Udbina nalazi u zemljopisnome središtu Hrvatske.

Pokroviteljstvo nad izgradnjom CHM na Udbini preuzeli su Hrvatski sabor i Hrvatska biskupska konferencija. CHM se gradi uz otkopane ostatke crkve Sv. Nikole, odakle se pruža pogled na cijelo Krbavsko polje, a imat će bogoslužni prostor posvećen svim hrvatskim mučenicima koje je Crkva takvima prihvatila i kriptu koja će biti "učionica hrvatske povijesti". Kamen temeljac uzet je iz temelja stare krbavske katedrale, a blagoslovio ga je papa Ivan Pavao II. na Delti u Rijeci, u lipnju 2003. godine.

Povijest i sadašnjost

Veliki i tragični poraz hrvatske vojske na Krbavskome polju 9. rujna 1493. povijesni je događaj kojim počinje jedno novo razdoblje hrvatske povijesti. Hrvatska napadnuta od neprijatelja s Istoka posve se okreće prema kršćanskim vladarima Europe. Tijekom dva iduća stoljeća postaje predziđem obrane zapadne kršćanske civilizacije.

Tomu, eto, sudbonosnom događaju hrvatske povijesti i na tisuće mučenika palih za hrvatsku slobodu na Krbavskome polju, pod gradom Udbinom, nema ovdje ni znaka ni spomena.

Ipak, o toj staroj povijesti Udbine govore vrlo rječito zaboravljeni spomenici – ruševine starih građevina i tragovi zapisane povijesti: ruševine staroga udbinskog grada, otkrivene ruševine krbavske katedrale, otkriveni i obnovljeni temelji crkvice Sv. Marka u

1

Preslik Projektnog programa str. 1.

15

odnos u izradi glavnog i izvedbenog projekta, te izvedbi građevinsko zanatskih i instalaterskih radova.

- Investitor natječaja Gospićko-senjska biskupija dužna je Izvoditelju-Projektanti osigurati suradnju u daljnjoj izradi projektne dokumentacije.
- Izvoditelj-projektant sa svojim suradnicima dužan je surađivati s Investitorom za sve vrijeme izrade projektne dokumentacije. Surađivat će se po svim pitanjima (veličina prostorija, namjena, međusobna povezanost, izbor građevinskoga materijala, uređaja i opreme, cijenama i td.). Nakon obostranoga usuglašavanja, smatra se da je pojedina faza u izradi projekta odrađena, odnosno da je projekt u cijelosti dovršen. Sporovi koji bi mogli nastati iz ovoga natječaja rješavat će se dogovorno ili arbitražom. Ukoliko to ne bude moguće, presudit će nadležni sud u Gospiću.

Prilog:

- Dr. Mile Bogović: Crkva hrvatskih mučenika na Udbini (izlaganje na predbožićnom susretu svećenika Gospićko-senjske biskupije 17. prosinca 2007. Prilog službenom Glasniku Gospićko-senjske biskupije br. 27/2007.)
- Dr. Milan Kruhek: Prostor i spomenička baština krbavskog polja (Vila Velebita, lipanj 2004. br 7 str. 21 do 27)
- Igor Zidić: Kripta Crkve hrvatskih mučenika na Udbini učionica hrvatske povijesti (Vila Velebita, lipanj 2004. br. 7 str. 11do13).
- Literatura: *Povijest grada Nina*, urednici Grga Novak i Vjekoslav Maštrović, Zadar 1969.
- *Starohrvatska sakralna arhitektura*, Nenad Gattin i Mladen Pejaković, Kršćanska sadašnjost, urednik dr. Josip Turčinović, Zagreb 1982.
- *Starohrvatsko kulturno blago*, Dušan Jelovina, Mladost, Zagreb 1986.
- Rano doba hrvatske kulture, HAZU, Zagreb 1997.
- *Crkve – tvrđave u Hrvatskoj*, Sena Sekulić Gvozdanović, Školska knjiga, Zagreb, 1994.

Gospićko-senjska biskupija:

Biskup dr. Mile Bogović

Preslik Projektnog programa str. 15.

SHEMA KRIPTE
MJ. 1:400

Preslik tlocrta razizemlja

SHEMA TLORISA CRKVE
MJ. 1:400

DILATACIJA "A"

DILATACIJA "B"

DILATACIJA "C"

Shema tlorisa CHM na Udbini

Sa stručnjacima Konstruktora iz projektnog biroa i odjela građenja bilo je natezanja. Znali su da se prema projektnom programu i priloženim tlocrtima razizemlja i prizemlja teško može izgraditi CHM za 33,300.000,00, a isto tako da je taj iznos prevelik za crkvu veličine crkve Svetog Križa u Ninu. U više navrata predlagali su rješenja koja nismo prihvaćali dok nismo usuglasili s naše strane predloženo rješenje. Kada smo dogovorili tlocrtnu površinu još smo se nadigravali oko visine i na kraju su pristali na naš prijedlog.

Preostalo je još ishoditi suglasnost *Glavnog odbora* da investitor, Gospićko-senjska biskupija iz novčanih i tehničkih razloga ne može izgraditi CHM po projektu projektanta Bašića, te da može raspisati pozivni natječaja za izradu novog projekta CHM.

Zakazan je sastanak u dvorani Biskupske konferencije u Zagrebu.

U razgovoru prije službenog otvaranja sastanka, okupljeni su svojim izjavama podržavali odustajanje od projekta CHM projektanta Nikole Bašića, podržavali su izradu novog projekta. Manje nazočnih svojom šutnjom nisu pokazivali što misle, začudo, među njima se isticao župan Ličko-senjske županije Milan Jurković.

Ne sjećam se je li sastanku predsjedao pokrovitelj izgradnje CHM predsjednik Hrvatskog sabora **Luka Bebić** ili predsjednik HBK đakovačko-osječki biskup mons. **Marin Srakić**.

Projektant **Nenad Fabijanić** kasnio je na sastanak**,** a kad je ušao u dvoranu nastao je muk, i oni najglasniji pristalice izrade novog projekta CHM umuknuli su.

Projektant **Nenad Fabijanić** isticao je kvalitetu projekta CHM projektanta Nikole Bašića, naglašavajući da ga je ocjenjivački sud u kojem su naši priznati stručnjaci proglasio najboljim i da je po tome projektu izvedba radova u tijeku.

Obratio se meni i hladno me upitao: „Vi se izgleda razumijete u struku, je li projekt CHM projektanta Nikole Bašića kvalitetan, je li projektant uložio veliki trud u razradi projekta? Odgovorio sam da je projekt kvalitetan i da je projektant uložio veliki trud u razradi projekta i s arhitektonsko tehničke strane nema zamjerke projektu, ali projekt nije primjeren onome čemu je namijenjen, *spomenu hrvatskim mučenicima kroz povijest* i mjestu Udbini gdje se gradi.

U raspravi se većina priklonila mišljenju projektanta Nenada Fabijanića, najčudnije, i predsjednik HBK đakovačko-osječki biskup mons. Marin Srakić. U svojoj besjedi biskup mons. Mile Bogović rekao je da izradu novog projekta CHM podupire dr. Jure Radić. Na spomen imena dr. Jure Radića žustro je reagirao predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić. Izjasnio se da podržava izradu novog projekta CHM ističući stručnost i autoritet dr. Jure Radića. Nakon njegovog istupa većina je prihvatila prijedlog da se može pristupiti izradi novog projekta CHM.

22. veljače 2008. investitor Gospićko-senjska biskupija poslala je dopis Konstruktor-inženjeringu d. d. Split, na ruke dipl. ing. arh. Marine Fadejev kojim se očituje na dostavljene skice idejnog projektnog rješenja CHM na Udbini.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

U Gospiću, 22.veljače 2008.

Broj: 52/2008.

KONSTRUKTOR-INŽENJERING d.d. SPLIT
(na ruke dipl. ing. arh. Marine Balin Fadejev)

Sadržaj: Očitovanje na dostavljene skice idejnog projektnog rješenja za CHM na Udbini.

Poštovana gospođo Marina!

Primili smo Vaše predloške idejnog projektnog rješenja za CHM na Udbini. Preslici su loše kvalitete a kote nečitljive. Iz onog što smo razabrali imamo slijedeće primjedbe:

1. Kor treba projektirati u prostoru trijema i neka ne ulazi u glavnu lađu crkve.
2. Armiranobetonska podna ploča kora treba biti 4,00 m' do 5,00 m' iznad poda trijema i dimenzionirana i za opterećenje klasičnih orgulja.
3. Stepenice za kor predvidjeti iz lađe crkve uz zid do ostataka crkve Sv. Nikole.
4. Zrcalno od stepenica do zida do Doma za starije i nemoćne predvidjeti spremište tlorisne veličine stubišta za kor.
5. U vanjskom zidu trijema od stepenica do spremišta projektirati portal kako ste to predvidjeli, samo lučni otvori trebaju biti viši i biti će proporcionalno uži za širinu stepenica i spremišta.
6. Vjetrobran iz lađe crkve premjestite u trijem.
7. Otvori prozora na crkvi i kripti neka budu lučni, a ostali kako ste predvidjeli.
8. Krstionicu kneza Višeslava postavite u vertikalnu osi kupole.
9. Gotov pod svetišta treba biti na razini gornje visine krstionice.
10. Bilo bi poželjno da stepenice koje povezuju lađu crkve sa svetištem budu veličine 33cm/13 cm.
11. U lijevoj lađi crkve bit će Presveto i oltar Majke Božje.
12. Ispovjedaonice kao crkveni namještaj bit će u lijevoj i desnoj lađi crkve.
13. Preslicu podići na gornju visinu lastavice i projektirat je prema priloženoj skici.
14. Gledajući od Krbavskog polja u lijevom lučnom zidu u razini kripte nema lučnog otvora.
15. Ne projektirajte križ na kupoli.
16. Na kupoli treba predvidjeti zvučnike elektroničkih zvona.
17. Osim vanjskog ulaza u muzej i skladište ispod kripte provjerite postoji li mogućnost spiralnim stepenicama kroz sakristije do Sv. Nikole povezati Crkvu, kriptu i muzej.

Nužna je konzultirati biskupa dr. Ivana Šaška za sve navedeno, a posebice za veličinu prozora u kripti i intenzitet osvjetljenja u njoj, kako dnevnog tako i električnog.

U koliko smo dobro pročitali idejne skice nemamo više primjedbi, **a sada je sve u rukama oca biskupa dr. Ivana Šaška i Vašim.**

Molim Vas ako Vam to ne oduzima puno vremena podaljite nam malo uvećane tlorise i presjek, jer kako rekoh, crteži su slabo vidljivi a kote su sitne i uopće su nevidljive i nečitljive.

Lijep pozdrav i s poštivanjem!

Ivan Vukić

Očitovanje investitora Konstruktoru na dostavljene skice

27. veljače 2008. investitor Gospićko-senjska biskupija poslala je Konstruktor-inženjeringu d. d. Split, na ruke dipl. ing. arh. Marine Fadejev drugo očitovanje na dostavljeno projektno rješenje CHM na Udbini.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

U Gospiću, 27. veljače 2008.

Broj:55/2008.

KONSTRKTR-INŽENJERING d.d
SPLIT
(Na ruke dipl.ing.arh. Marine Balin Fadejev)

Sadržaj: Drugo očitovanje na projektno rješenje CHM na Udbini.

Poštovana gospodo Marina!

Primili smo faksom jučer poslani tloris crkve. Vjerojatno se radi o nekoj zabuni, jer ste ranije rekli da je ova varijanta neizvodiva pošto se armiranobetonskom gredom ne mogu poduhvatiti zidovi, te se mora ostati kod prvog prijedloga za kojeg treba iskopati i betonirati nove temelje. Nakon toga poslali ste nam također faksom tlorisno rješenje crkve u kome su i dva prijedloga za preslicu. Našim očitovanjem prihvatili smo to rješenje i uputili Vas na oca biskupa dr. Šaška koji s liturgijske strane treba dati zadnju riječ. Ovo što ste jučer poslali nešto je drugo i nije to ono što smo prihvatili. Da ne bude nesporazuma mi smo Vam jučer poslali shematske tlorise kripte, crkve, fasade, renderirani pogled na unutrašnjost crkve i pročelja. Kako vidite naše promišljanje je:

- Pod svetišta uzdignuti od poda lađe crkve za 52 cm (4visine x13 cm).
- Pod u sakristijama bit će u razini poda svetišta.
- Ispnu između nosive ploče i poda svetišna i sakristija izraditi od nekog laganog materijala kao primjerice sipoeexa.
- Jedna od sakristija bit će zapravo kapelica za Presveto.
- U uglovima svetišta izgradit će se lučni zid od knauf ploča.
- Krstionica kneza Višeslava nalazi se u vertikalnoj osi kupole. Upuštena je u pod za jednu kružna stepenicu-dvije visine od 13 cm. Kružni isječak u kome je krstionica imat će stakleno pod. U kripti ispod krstionice bit će sarkofag mučenika. Kroz stakleni pod na kojoj će bit krstionica iz crkve se vidi sarkofag i obratno iz kripte krstionica i svod kupole.
- Stepenice za kor premjestili smo na stranu do Doma za starije i nemoćne, a spremište do Sv. Nikole.
- Prihvaćamo Vaš prijedlog rješenja stana župnika, dvorane uz kriptu i dodatno tražene WC-a za žene i muškarce. Ostalo je ranije usvojeno.
- Preslica je veća od Vaše. Njenu veličinu odredili smo po ø zvona. Postoji mogućnost da bude i nešto manja. Oblik je usvojen a veličinu će odrediti akustičar, odnosno tip odabranih zvona. To u ovu fazu projekta nije posebno ni važno.
- Na prijedlog oca biskupa dr. Šaška vratili smo kupolu na ranije predloženu visinu i križ na kupolu.

Eto, to bi bilo sve, mi smo se očitovali, a dalje je sve na Vama i ocu biskupu dr. Šašku. Nadam se da je sve razjašnjeno, a ako ima nekih nejasnoća nazovite.

Lijep pozdrav i s poštivanjem!

Ivan Vukić

GOSPIĆ

Drugo očitovanje investitora na projektno rješenje CHM na Udbini

5. ožujka 2008. Konstruktor-inženjering d.d. Split poslao je dopis kojim *definira kondicije za ugovaranje projektiranja i izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.*

KONSTRUKTOR INŽENJERING d.d.
SPLIT

GOSPIĆKO – SENJSKA BISKUPIJA
Gospić

Zagreb, 05.03.2008.
Broj:

Predmet: ***DEFINIRANJE KONDICIJA ZA UGOVARANJE PROJEKTIRANJA I IZVOĐENJA CRKVE HRVATSKIH MUČENIKA U UDBINI***

Poštovani,

Zajednička nam je želja da, ukoliko odaberete našu tvrtku za predmetne radove, u okviru raspoloživih financijskih sredstava, izvedemo što kvalitetniji objekt na koji ćemo biti ponosni.
Zbog toga Vam u daljnjem tekstu navodimo naše prijedloge kondicija koje trebaju biti definirane ugovorom:

- *Konstruktor inženjering d.d. ne snosi odgovornost u pogledu kvalitete, niti daje garancije za radove koje su izvršili drugi izvođači*
- *Zona obuhvata je definirana parcelom oko koje se postavlja ograda*
- *Ovim ugovorom nisu obuhvaćeni arheološki, umjetnički, niti radovi zaštite spomeničke baštine*
- *U obveze ne spada točka f. Poglavlja Temeljne smjernice iz Projektnog programa*
- *Definirati vrijednost izvedenih radova prije preuzimanja gradilišta od strane Konstruktor inženjeringa*
- *Nedvosmisleno definirati što spada u fazu V Temeljnih smjernica*
- *Ograda navedena u fazi VI Temeljnih smjernica je zapravo industrijska ograda oko parcele*
- *Faza IX nije predmet ovog ugovora*
- *Konstruktor inženjering ne projektira niti izrađuje spomenike, kipove, niti križeve koji imaju umjetnički karakter, odnosno sakralno – umjetničke elemente*
- *U ovaj ugovor ne spada rekonstrukcija kotlovnice u Domu za starije, jer ne znamo što bi sve ista trebala obuhvatiti*
- *U ovaj ugovor nisu uključeni radovi rušenja i odvoza materijala – špica izvedenog dijela objekta do gornje ploče cisterne*

Definiranje kondicija za ugovaranje izgradnje CHM s Konstruktorom str. 1.

- *U ovaj ugovor nije uključeno projektiranje i izvođenje navodnjavanja zelenih površina, jer to treba odrediti nakon što se hortikulturno definira okoliš i bilje koje će se posaditi*
- *U ovaj ugovor nisu uključeni radovi na lokalitetu stare crkve Sv. Nikole (opločenja, dogradnje zidova isl.), kao niti bilo kakvi konzervatorski radovi na toj lokaciji (niti projektiranje tih radova)*
- *Ugovorom se predviđa samo građevinska priprema za postavu oltara, svetohraništa, kamenog sarkofaga i dr., ali ne izrada tih elemenata*
- *Nakon potpisa ovog ugovora, neće se vršiti izmjene u projektu ili troškovniku, odnosno svaka naknadna izmjena će se smatrati vantroškovničkim radom i prije izvedbe takvog rada, investitor treba dati pisani nalog i prihvatiti jediničnu cijenu*

Sve gornje točke imaju za cilj što jasnije definiranje naših međusobnih odnosa i obveza, te će nam omogućiti realizaciju projekta bez nepotrebnih nesporazuma u tijeku gradnje.

Uz uvrštavanje gornjih točaka u ugovor, spremni smo prihvatiti daljnje projektiranje i izvođenje Crkve hrvatskih mučenika za ukupni iznos od:

27,050.000,00 kn
PDV 22% 5,951.000,00 kn
SVEUKUPNO 33,001.000,00 kn

Navedeni iznos uključuje slijedeće stavke:

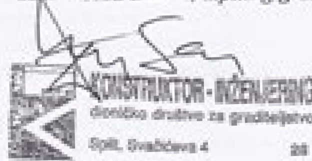
- *Izrada projektne dokumentacije* 1,000.000,00 kn
- *Grubi građevinski radovi* 7,500.000,00 kn
- *Završni i obrtnički radovi* 12,150.000,00 kn
- *Instalaterski radovi* 6,400.000,00 kn

Nadamo se uspješnoj realizaciji projekta izgradnje Crkve hrvatskih mučenika, te Vas srdačno pozdravljamo.

Uz poštovanje,

Direktor Predstavništva Zagreb:

mr. sc. Saša Đukan, dipl.ing.građ.

Konstruktor inženjering d.d. Split: p.p. 487 • 21 001 Split • Svačićeva 4/I • Croatia • Tel: (021) 409-200, 487-644 • Fax: (021) 487-047
e-mail: konstruktor-st@konstruktor-split.tel.hr • MB: 3867064 • TR: 2330003-1100081182
Tehnički sektor: Tel: (021) 409-275 • Fax: (021) 486-843, 486-847
Ekonomski sektor: Tel: (021) 409-227 • Fax: (021) 486-856, 486-846

Definiranje kondicija za ugovaranje izgradnje CHM s Konstruktorom str. 2.

Generalni tajnik HBK, mons. Vjekoslav Huzjak i župnik crkve Sveta Mati Slobode, don Petar Šimić posjetili su Gospićko-senjsku biskupiju i mene u Graditeljskom uredu za izgradnju CHM na Udbini. U razgovoru više od jednog sata nastojali su me nagovoriti da se nastavi izgradnja CHM po projektu projektanta Bašića. Bio je to mučan razgovor u kojemu su se oni pozivali na *Zakon o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju* i na mišljenje vodećih hrvatskih stručnjaka različitih područja djelovanja. Nisam pristao, sve je predaleko otišlo, dogovor s dr. Jurom Radićem i direktorom Željkom Žderićem nije se mogao iznevjeriti i odustati od izuzetno povoljnih uvjeta i cijene za izgradnju CHM. Kasnije nam se priključio biskup mons. Mile Bogović. Ostali su oni na svojim, a mi na svojim pozicijama i tako je okončan zadnji pokušaj da se građenje nastavi po projektu projektanta Nikole Bašića.

S projektantom Bašićem bio sam prijatelj, u razgovoru oko izgradnje CHM prijekorno mi je rekao: „Ivica, jesi li svjestan što mi radiš, rušiš mi projekt života, rijetki su projektanti koji u svome životu dobiju ovakvu građevinu za projektiranje, a isto tako rijetki su i oni od čijeg se projekta u gradnji odustalo".

Te njegove riječi me progone i progonit će me do kraja života, jesam li postupio ispravno?

Njegov prijatelj, a moj poznanik, ispričao mi je kakvu je muku Niko proživljavao. Cijelu noć Niko je ogorčen, gotovo izbezumljen šetao s njim na obali uz Morske orgulje. Lomio se u sebi i na kraju prelomio i rekao misleći na mene: „Neka mu bude, odustajem, neću tužiti i na sudu tražiti zadovoljštinu". Nije više javno spominjao CHM, ali je opteretio moju savjest. Neka mi Bog pomogne!

12. ožujka 2008. sastavljena je bilješka sa sastanka na kojemu se biskup Šaško očitovao na idejni projekt.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

Bilješke sa sastanka na dan 12. ožujka 2008.
Nazočni: Dr. Ivanom Šaškom, Marinom Balin Fadejev i biskupa dr. Mile Bogovića.

Sastanak je održan u Tajništvu HBK, Kaptol 22, Zagreb od 14,00 do 15,30 sati. Jedno vrijeme bio je nazočan i generalni tajnik HBK mons. Vjekoslav Huzjak.
Očitovanje na idejni projekt i prijedlozi biskupa dr. Ivana Šaška:

- nije potreban izraditi bačvasti strop osim u svetištu. Dakako potreban je u kupoli. Drugdje može biti ravan,
- nije zato da se Presveto postavi u lađu,
- krstionicu barem desetak centimetara upustiti u pod. Ispod i oko krstionice izvesti stakleni providan pod,
- stupove donjih trjemova ne povezivati lukom (slično kao na pastoralnom centru, samo su ovdje stupovi) Jedini lučni dio bio bi srednji ulaz u kriptu,
- križ krbavskih biskupa prema Krbavskom polju bolje je postaviti u jedno ulegnuće u zidu (nišu) i izvest ga u mozaiku. Mogao bi se tako bolje osvijetliti i ne bi uvjetovao uređenje unutrašnjosti apside. To je ostalo otvoreno jer je biskup dr. Mile Bogović naglašavao vrijednost prijašnjeg prijedloga,
- čelni Višeslavov križ ne izgraditi. Potrebni elementi dobit će se ornamentikom zabata nad ulaznim vratima i na produžnoj gredi lijevo i desno. (Biskup dr. Mile Bogović sklon je da ostane, ali prihvaća predloženo rješenje),
- kao ideju napomenuo je da bi bilo dobro izvidjeti mogućnost da 14. rujna sunce osvijetli određenu točku,
- predložio je projektantici da se malo "zaigra" s kupolom da se ne ide u čistu repliku. (obećala je da će pokušati i bit će u vezi s njim),
- stepenice između svetišta i lađe izvesti u prostoru svetišta,
- prihvaćen je omeđen put po sredini prema oltaru.

Projektantica će biskupu dr. Ivanu Šašku poslati visine krstionice, ambona i oltara. To bi bilo na istoj crti, samo na različitim visinama. Projektantica je otvorena za sve prijedloge, ali očekuje zadnju riječ od Investitora.

Mišljenje Investitora:

- Postavljanjem krstionice, ambona i oltara u istu crtu, kako riješiti da čitači prilikom čitanja ne zaklone sedes?,
- Postavljanjem staklenog poda ispod krstionice, kako riješiti da se iz prostora kripte zakloni pogled prema vjernicama obučenim u haljine.
- Izbacivanjem lukova u donjem trijemu s arhitektonskog motrišta osiromašuje se građevina, ali ako je to potrebno iz liturgijskih razloga onda ga treba poštivati.

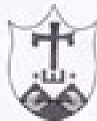
Biskup
Dr. Mile Bogović

Bilješka sa sastanka 12. ožujka 2008.

18. ožujka 2008. Gospićko-senjska biskupija uputila je projektantici Marini Fadejev *Očitovanje na zadnji prijedlog arhitektonskog rješenja CHM na Udbini.*

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

U Gospiću, 18. ožujka 2008.

Broj: 90/2008

KONSTRUKTOR - INŽENJERING SPLIT
Na ruke projektantice Marine Balin Fadejev

OČITOVANJE NA ZADNJI PRIJEDLOG ARHITEKTONSKOG RJEŠENJA CRKVE HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI

Poštovana gospođo Marina!

Nakon našeg dogovora 11. ožujka o. g. u Biskupiji u Gospiću i razgovora obavljenim sa stručnjacima za liturgiju, u smislu dostavljenog Vam Projektnog programa, šaljemo Vam odgovore na pitanja koja su se postavljala na gore spomenutim sastancima. Smatramo ih dostatnima da se može pristupiti izradi cjelokupne projektne dokumentacije.

Vanjski izgled crkve:

- treba postupiti po **Projektnim programom**. Nadahnuće za projektiranje CHM na Udbini neka budu crkve tvrđave u Hrvata i crkva Svetog križa u Ninu. Kroz slog crkve treba se pratiti povijesni tijek, i hrvatsko mučeništvo u njemu. U takvom promišljanju, slijedeći taj tijek.
- U donjoj razini crkve na koti 824, predviđena je kripta i dnevna kapela, a do Doma za stare i nemoćne trijem "samostanskog tipa" na koji se nadovezuje trg iznad muzeja, koji će građevinskim zahvatima (rušenjem "špice" i izradom "tvrđavske krune") podsjećati na utvrdu, simbolizirajući obrambeni karakter, a ne napadački, ne samo građevine, već i Hrvata kao naroda.
- Nad kriptom i dnevnom kapelom na koti 828 projektirana je crkva križne tlorisne osnove s centralnom kupolom. Jedna i druga razina međusobno se prožimaju i svojim vanjskim izgledom podsjećaju na spomenuti povijesni tijek-tradiciju. Obje razine dijelovi su iste cjeline i moraju imati isti arhitektonski slog. Ne mogu se odvajati visinski po etažama, s obrazloženjem ovo gore je crkva i ovakvog je sloga, a dolje uz dnevnu kapelu je kripta, pa su drugog sloga. **Dakle lukovi u trijemu do Doma za stare i nemoćne trebaju ostati kako je to prvobitnim rješenjem i predviđeno.**
- Na istoj razini kripte i dnevne kapele odvojena je cjelina u kojoj su popratni sadržaji (pastoralni centar, župni stan i dr.). Ima drugi slog, nije vezana za prvu ni u arhitektonsko građevinskom smislu ni po sadržaju, a na neki način predstavlja kontinuitet trajanja i prijelaz iz "starog" u "novo". I ovaj dio ostaje po prvobitnom prijedlogu.
- u trijemu crkve treba naglasiti središnji luk. Njegovo tjeme na višoj je koti od dva bočna luka, jednog s lijeve a drugog s desen strane. Visinu tjemena luka određuju otvor ulaznih vrata u crkvu koji moraa biti najmanje 4,00 m' visok,
- nad centralnim lukom treba projektirati "nadstrešnicu". Nadahnuće za njeno oblikovanje naći u arheološkim ostatcima, koji su imali istu ili sličnu namjenu, a otkriveni su u Biskupije kod Knina, Trogira, Splita ili Zada i drugdje. U lastavici

Očitovanje na zadnji prijedlog arhitektonskog rješenja CHM na Udbini str. 1.

(zabatu) "nadstrešnice" ugradit će se odljevi nekih od motiva sa spomenutih povijesnih ostataka i ime sveca kojem je crkva posvećene. Odljevi će biti umjetnički uradak, a "nadstrešnica u arhitektonsko građevinskom smislu treba biti oblikovana i izgrađena da se odljevi naknadno mogu ugraditi,

- iznad "nadstrešnice" nad središnjim lukom predvidjeti križ, kako je to bilo predviđeno prvobitnim rješenjem.
- Podizanjem središnjeg luka diže se i ploča nad trijemom i vjetrobranom. Po procjeni liturgičara bila bi na visini oko 6,00 m' o poda crkve. Oni su protiv kora na kojem bi se okupljali vjernici prilikom svete mise. To je za njih samo "servisni prostor" u kojem će biti smještene orgulje ili dio orgulja, jer cijevi orgulja mogu biti obješene unutar crkve na zid na mjestima gdje će se dobiti najkvalitetniji akustički ugođaj. Stepenice do "servisnog prostora" tretirati kao pomoćne, koje će se povremeno koristiti,
- Ispod prozora do trga u lađi crkve na čijoj je strani kapelica za čuvanje Svetohraništa i klanjanje, projektirati ulazna vrata, nad kojim će biti slična, ali naravno manja "nadstrešnica" kao nad središnjim lukom. "Nadstrešnica" bi bila konzolna. Nadahnuće potražiti iz sličnih primjeraka iz naše crkvene baštine.
-

Unutrašnjost crkve:

- **upustiti krstionicu u pod, tak da vrh krstionice bude iznad razine poda crkve oko 40 – 50 cm. To znači da bi smo do staklenog poda na kojem je krstionica imali dvije kružne stepenice presjeka 33/13 cm, odnosno tri visine po 13 cm.**
- kako će pod krstionica biti ispod donje razine ploče nad kriptom, konstruktivno će trebati riješiti tako, da donji dio (pod i lučni nosivi dio) bude ovješeni za ploču. Na statičaru je da odredi hoće li se opredijeliti za armirano betonsku konstrukciju, ili možda čeličnu.
- pod krstionice bit će stakleni. Staklo neće biti providno. Treba samo propuštati svjetlo. Stupanj proputivosti svjetla postiže se upotrebom dimljenog, pjeskarenog ili na neki drugi način obrađenog stakla.
- liturgičari bi bili najzadovoljniji da oko krstionice nema nikakve ograde. Ako iz sigurnosnih razloga treba biti, neka to bude parapetni zidić visine do 30 cm oko obruba prostora krstionice, koji bi bio otvoren do strane oltara. Na ovaj način odredio bi se i pristup krstionici prilikom krštenja.
- krstionica ne bi bila u punoj svojoj zapremini ispunjena blagoslovljenom vodom. ugradila bi se u nju, na primjer, staklena posuda manjeg volumena. Blagoslovljena voda mogla bi se mijenjati i posuda uredno održavati čistom, a zbog providnosti dobio bi se efekt pune ispunjenosti vodom,
- pod svetišta podići u odnos na pod crkve za 3 visine stepenica, 3x 13 = 39 cm,
- pod sedesa podići od poda svetišta za 3 visine stepenica, 3x 13 = 39 cm,
- sjedalo predvoditelja misnog slavlja postaviti u pravac ulazne osi: ulaz-kstionca-ambon-oltar, a lijevo i desno od njega poslužitelje,
- oltar je visine 95 cm i postavljen je izravno na pod svetišna
- postolje ambona uzdignuto je od poda crkve za visinu jedne stepenice od 13 cm, a veličine je: širina 120 cm, a dužina mjereno od nastupne stepenice 200 cm,
- prve nastupne stepenice koje povezuju lađu crve sa svetištem izvučene su za soju širinu u lađu crkve,
- istupna stepenica stubišta kojim svećenik od oltara prilazi ambonu izvučena je za svoju širinu u odnosu na istupne stepenice stubišta koje povezuju lađu crkve sa svetištem,

Očitovanje na zadnji prijedlog arhitektonskog rješenja CHM na Udbini str. 2.

- pod u kapeli u kojoj je pohranjeno Svetohranište i u kojoj se klanja na istoj je razini kao i pod crkve,
- visinsku razliku od tri visine stepenice od 13 cm, između poda u svetištu i poda kapelice svladati stepenicama koje bi bile u lučnom otvoru u zidu između svetišta i kapelice.
- U sakristiji umjesto spiralnih stepenica predvidjeti dizalo.
- Pod sakristije na istoj je razini kao pod kapelice za Presveto, odnosno kao i pod crkve.
- **plafoni u lađama crkve su svodovi koji prodiru u valjkasti oblik zida kupole i određuju podgled okruglog zida kupole,**
- kupola završava svodom
- u zid kupole predvidjeti prozore
- predvidjeti raspored prozora tako da na blagdan Svetog Križa sunce obasja neku ciljanu točku.
- ne projektirati stupove u crkvi, kojima se podupire kupola. U križištu može biti samo kupola i ništa više, jer se njima poništava doživljaj križa u prostoru,

Ovim očitovanjem odgovorili smo, nadamo se, na sve dvojbe i na neodgovorena pitanja. U koliko bude potrebe za novim pojašnjenjima stojimo na raspolaganju bilo pisanim odgovorom ili izravnim kontaktom.

Sada nema zapreke da se projekti dovrše i prema dogovoru ugovori izvođenje radova i pristupi njihovoj izvedbi.

Napomena!

Dostavljamo Vam broj telefona gospodina Josipa Bošnjaka, koji je radio lučnu vrlo složenu bravariju za crkvu Sveta mati slobode. On može u svojoj radionici izraditi lučnu konstrukciju kupole.

Josip Bošnjak 091/3737 929

S poštovanjem!

Biskup

Dr. Mile Bogović

Očitovanje na zadnji prijedlog arhitektonskog rješenja CHM na Udbini str. 3.

27. ožujka 2008. poslano je projektantici Marini Fadejev *Očitovanje na prijedlog idejnog projekta za CHM na Udbini.*

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@tnet.hr

U Gospiću, 27. ožujka 2008.

Broj: 96/2008.

KONSTRUKTOR - INŽENJERING SPLIT
Na ruke projektantice Marine Balin Fadejev

OČITOVANJE NA PRIJEDLOG IDEJNOG PROJEKTA ZA CHM NA UDBINI URUČENOG 26. OŽUJKA 2008.

Poštovana gospođo Marina!

Na sastanku održanom 26. ožujka 2008. u Zagrebu nismo razmatrali Vaš prijedlog idejnog projekta za CHM na Udbini, jer ste na naš upit: "Jesu li primjedbe iz našeg dopisa broj 90/2008. od 18. ožujka usvojene? odgovorili potvrdno: 'Jesu!".

No, sada iz crteža primjećujemo da niste u projekt unijeli slijedeće, pa vas molimo da to uradite:

- **plafoni u lađama crkve su svodovi koji prodiru u valjkasti oblik zida kupole i određuju podgled okruglog zida kupole,**
- **kupola završava svodom**
- **u zid kupole predvidjeti prozore**
- **predvidjeti raspored prozora tako da na blagdan Svetog Križa sunce obasja neku ciljanu točku.**
- **ne projektirati stupove u crkvi, kojima se podupire kupola. U križištu može biti samo kupola i ništa više, jer se njima poništava doživljaj križa u prostoru.**

Jučer ste na našu zamolbu da se na sučeljavanju zidova i svodova stropova lađa predvidi "friz" odgovorili potvrdno uz napomenu da će se odabrati profilacija iz kataloga Knaufa ili nekog drugog proizvođača. Molimo vas i ovaj detalj predvidite.

S poštovanjem!

Biskup
Dr. Mile Bogović

Očitovanje na prijedlog idejnog projekta od 26. ožujka 2008.

26. svibnja 2008. Gospićko – senjska biskupija donosi:
1. Odluku o osnivanju Stručnog povjerenstva Glavnog odbora za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.
2. U ocjenjivački sud iz točke 1. ove Odluke imenuju se:
   1. Mons dr. Ivan Šaško, biskup i izvanredni prof. KBF, Zagreb
   2. Radomir Popović, dipl. ing. građ., Rijeka
   3. Željko Mahulja, d. i. a., Rijeka
   4. Hrvoje Perica, dipl. pov. umjet. i prof. povijesti, Zadar
   5. Ivan Paštar, prof. i dipl. oec., Zadar
3. Stručno povjerenstvo vrši provjeru je li se projektant pridržavao zadanih uvjeta iz Projektnog programa i jesu li poštivani propisi struke.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

CRKVA HRVATSKIH MUČENIKA

Gospić, 26. svibnja 2008.

Broj: 139/2008.

Gospićko-senjska biskupija donosi slijedeću:

ODLUKU
o osnivanju Stručnog povjerenstva Glavnog odbora za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini

1. Osniva se **Stručno povjerenstvo za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.**

2. Za članove Ocjenjivačkog suda iz točke 1. ove odluke imenuju se:

   1. Mons. dr. Ivan Šaško, biskup i izvanredni prof. KBF, Zagreb
   2. Radomir Popović, dipl. ing. građ., Rijeka
   3. Željko Mahulja, d.i.a., Rijeka
   4. Hrvoje Perica, dipl. pov. umjet. i prof. povijesti, Zadar
   5. Ivan Paštar, prof. i dipl. oec., Zadar

3. Stručno povjerenstvo vrši provjeru je li se projektant pridržavao zadanih uvjeta iz **Projektnog programa** i jesu li poštivani propisi struke.

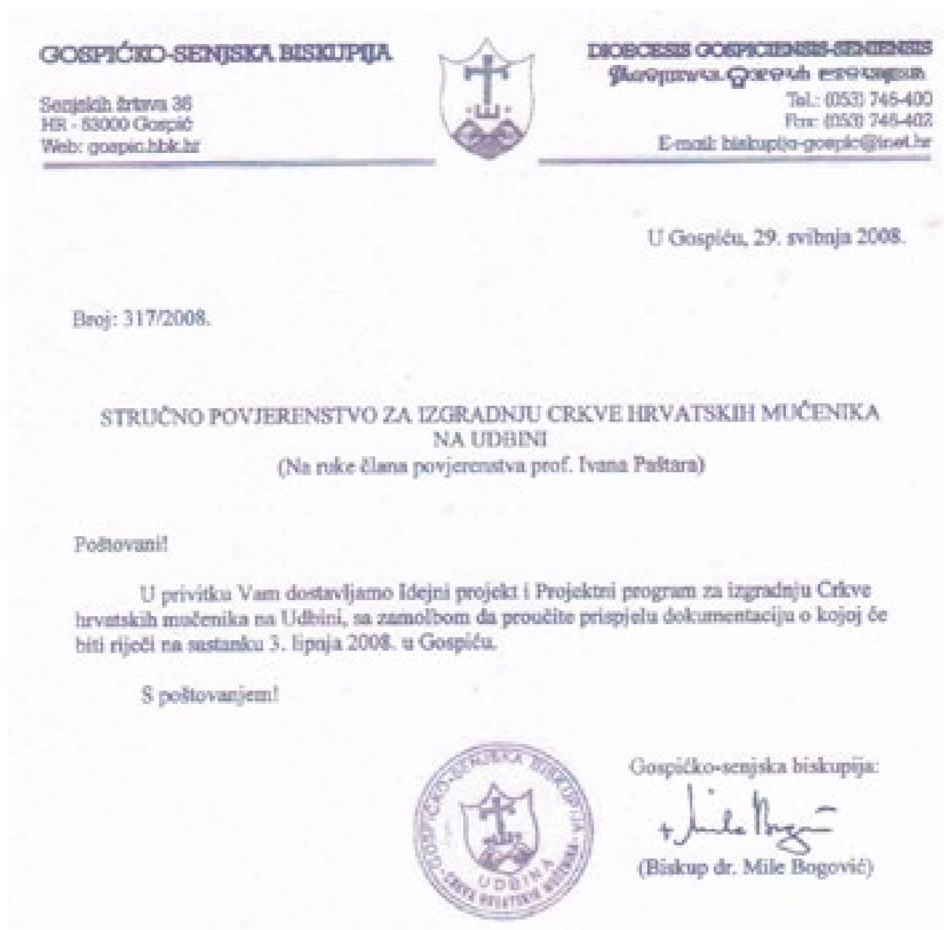
Biskup:
+ Mile Bogović
mons. dr. Mile Bogović

UDBINA

Dostaviti:
1. Članovima Stručnog povjerenstva
2. Pismohrana, ovdje

Odluka o osnivanju Stručnog povjerenstva za izgradnju CHM na Udbini

29. svibnja 2008. članovima Stručnog povjerenstva za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini dostavljen je Idejni projekt i Projektni program za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini sa zamolbom da prouče prispjelu dokumentaciju o kojoj će se raspravljati na sastanku 3. lipnja 2008. u Gospiću.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

U Gospiću, 29. svibnja 2008.

Broj: 317/2008.

STRUČNO POVJERENSTVO ZA IZGRADNJU CRKVE HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI
(Na ruke člana povjerenstva prof. Ivana Paštara)

Poštovani!

U privitku Vam dostavljamo Idejni projekt i Projektni program za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini, sa zamolbom da proučite prispjelu dokumentaciju o kojoj će biti riječi na sastanku 3. lipnja 2008. u Gospiću.

S poštovanjem!

Gospićko-senjska biskupija:

(Biskup dr. Mile Bogović)

Poziv prof. Ivanu Paštaru, članu Stručnog povjerenstva za izgradnju CHM na Udbini

3. lipnja 2008. održan je sastanak Stručnog povjerenstva za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini na kojemu je prihvaćen Idejni projekt CHM na Udbini graditeljskog poduzeća Konstruktor-inženjering Split, projektantice Marine Balin Fadejev.

8. lipnja 2008. Gospićko-senjska biskupija uputila je dopis Konstruktor-inženjeringu d.d. Split, na ruke glavnog inženjera projekta Zvonka Jugovića kojim se izvještavaju da je na prvoj sjednici Stručnog povjerenstva za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini održanoj 3. lipnja 2008. u biskupijskom ordinarijatu u Gospiću prihvaćen Idejni projekt te da može podnijeti zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole.

Također je ukazano na stavke kojima treba posvetiti pozornost prilikom izrade Glavnog projekta.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

Broj: 165/2008

U Gospiću, 8. lipnja 2008.

KONSTRUKTOR-INENJERING SPLIT
Na ruke Glavnog inženjera projekta g. Zvonka Jugovića

Kninski trg 14
10000 ZAGREB

Poštovani!

Na prvoj sjenici Stručnog povjerenstva za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini održanoj u utorak 3. lipnja 2008. u Biskupijskom ordinarijatu u Gospiću prihvaćen je Vaš Idejni projekt i dana je suglasnost da se može podnijeti zahtjev za izdavanje Lokacijske dozvole.

U provedenoj raspravi ukazano je na slijedeće stavke kojima treba posvetiti pozornost kod izrade Glavnog projekta:

- Potrebno je povisiti tambur (kupolu) tako da se svojim volumenom uklopi u cjelokupni volumen crkve.
- Umjesto predložene čelične konstrukcije kupole izvesti armiranobetonsku. Tako bi se dobili viši prozori, a tim bolje osvjetljenje.
- Na sučelju zida i svodova ugraditi odljev friza s Baščanske poče.
- Promisliti gdje ugraditi friz, odljev pletera.
- Pročelje do Udbine svojim volumenom je nisko. Treba ga vizualno povisiti arhitektonskim zahvatom (profilacije na žbuci, struktura žbuke, boja i sl.).
- Stupovi lukova "nježne" su konstrukcije. Trebali bi biti robusniji, usklađeni s volumenom građevine koju nose. Razmisliti može li se smanjiti broj lukova trijema na razini kripte.
- Na ulazu u kriptu s trga do Krbavskog polja treba predvidjeti vjetrobran.
- Treba u projekt unijeti više arhitektonske kreativnosti.

Mišljenje Stručnog povjerenstva za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika trebali smo Vam dati u četvrtak 5. lipnja 2008. godine. Kako ste odgodili sastanak, to činimo na ovaj način. **Molimo Vas dostavite nam troškovnik.** Na njega se trebamo očitovati mi, pa opet Vi, dok se ne usuglasimo. Bez troškovnika ne možemo zaključiti ugovor, a vrijeme nam „bježi".

Također Vas molimo da dogovorene sastanke četvrtkom, vezane za izradu Glavnog projekta, održavamo i ne odgađamo ih. Dovodimo se u vremenski tjesnac, a to obično rezultira negativnim rezultatom, što svakako valja izbjeći.

S poštovanjem!

Biskup:

Dr. Mile Bogović

Dopis Konstruktor-inženjeringu o prihvaćanju projekta

Nastavak izvođenja radova

12. kolovoza 2008. potpisan je Ugovor o građenju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini broj 227/2008. između Gospićko-senjske biskupije i Konstruktor-inženjeringa d. d. Split.

Broj ugovora : 227/2008

Evidencija-Naručitelja

Broj ugovora :

Radni nalog :

Evidencija-Izvoditelja radova

UGOVOR O GRAĐENJU
CRKVE HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI

zaključen između :

Naručitelja : **GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA**
Senjskih žrtava 36
53000 Gospić
MB: 1505912

Izvoditelja radova : **KONSTRUKTOR – INŽENJERING d.d.**
Svačićeva 4
21000 Split
MB: 3867064

Predmet: **Izgradnja Crkve hrvatskih mučenika na Udbini zajedno s uređenjem okoliša (građevinski, obrtnički i instalaterski radovi i izrada kompletne projektne dokumentacije za ishođenje lokacijske i građevinske dozvole, kao i izrada izvedbenog projekta)**

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA, Senjskih žrtava 36, Gospić, MB:1505912 (u daljnjem tekstu: **Naručitelj**), zastupana po **biskupu mons. dr. Mili Bogoviću**

i

KONSTRUKTOR – INŽENJERING d.d., Svačićeva 4, Split, MB: 3867064 (u daljnjem tekstu: **Izvoditelj radova**), zastupan po **direktoru mr.sc. Željku Žderiću, dipl.ing.grad.**

zaključuju sljedeći:

Potpisan ugovor o građenju CHM na Udbini str. 1.

Članak 45.

U slučaju promjene zakonskih propisa na osnovi kojih su ugovorne strane utvrdile međusobna prava i obveze prema ovom Ugovoru o građenju sklopit će se dodatak ovom Ugovoru za reguliranje tih odnosa.

Članak 46.

Ovaj Ugovor o građenju stupa na snagu danom potpisa od strane svih ovlaštenih predstavnika ugovornih strana.

Članak 47.

Ovaj Ugovor o građenju sastavljen je u 6 (šest) istovjetnih primjeraka i to: 3 (tri) primjerka za Naručitelja i 3 (tri) primjerka za Izvoditelja radova.

Za IZVODITELJA RADOVA:

Direktor: mr.sc. Željko Žderić, d.i.g.

U Gospiću, 12. kolovoza 2008.

Za NARUČITELJA:

Biskup mons. dr. Mile Bogović

U Gospiću, 12. kolovoza 2008.

Potpisan ugovor o građenju CHM na Udbini str. 12.

13. listopada 2008. Gospićko-senjska biskupija uputila je dopis Konstruktor-inženjeringu d.d. Split kojim moli ponudu za **Idejni projekt križnog puta Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.**

21. veljače 2009. liturgičari mons. Ivan Rupnik, biskup dr. Ivan Šaško i mons. Ante Crnčević nakon pomne analize projekta CHM na Udbini predložili su izmjene koje bi trebalo izvršiti u Izvedbenom projektu.

U Gospiću, 21. veljače 2009.

Građevina: Crkva hrvatskih mučenika na Udbini

Liturgičari mons. Ivan Rupnik, biskup dr. Ivan Šaško i mons. Ante Crnčević višekratno su proanalizirali projekt CHM na Udbini i nakon toga predložili slijedeće

IZMJENE

- Preslicu po cijeloj visini od krova ulaznog portala pa do njenoga vrha treba istaknuti na način da je se izvuče prema vani za 15 do 20 cm u odnosu na plohu pročelja.
- Ulazni portal također treba proširiti prema vani u odnosu na projektirano stanje za 15 do 20 cm.
- Kosinu krova ulaznog portala uskladiti prema izvorniku.
- Na frizu ulaznog portala izostaviti natpis "Hrvatskim mučenicima".
- Razmotriti mogućnost da nagib krova preslice bude kao na ulaznom portalu.
- Vrh dvaju bočnih slijepih prozora do prozora na preslici spustiti za 25 do 30 cm u odnosu na vrh prozora.
- Prozor u obliku križa krbavskih biskupa na pročelju do Krbavskog polja neće se izvesti. Umjesto prozora ostavit će se u zidu udubina istog oblika i veličine kao što je bio prozor. Udubina će se obložiti mozaikom. Križ od mozaika noću će iz sebe isijavati svjetlost.
- Umjesto tri okrugla prozora ispod križa krbavskih biskupa u zidu ostaviti udubine iste veličine kao prozori. U te slijepe prozore ugradit će se mozaici izrađeni istom tehnikom kao što će bit križ krbavskih biskupa.
- U prozore na kupoli (tamburu) predvidjeti ugradnju vitraja s motivom hrvatskih svetaca mučenika.
- U prozore u lađama crkve predvidjeti ugradnju vitraja na kojima će biti motivi crkvene povijesti i vjere u Hrvata.
- Na podu crkve oko zdenca krstionice neće biti izgrađeno prstenasto uzvišenje, već će pod završavati okruglom istupnom stepenicom. Kakva će biti zaštitna ograda oko zdenca riješit će se detaljno u projektu unutarnjeg uređenja CHM.
- Zid u kojem će biti ugrađeno prikupljeno kamenje memorije sa stratišta na kojima su pobijeni Hrvati izgradit će se u zelenoj površini kao slobodno stojeći zid. Oblik i veličinu zida odredit će arhitekt ili umjetnik.
- Natkrovlja (nadstrešnice) nad oltarom i pjevalištem na otvorenom nije potrebno izgraditi ni u čvrstoj gradnji ni privremenog karaktera. Za jednom do dva puta godišnje služenja mise na otvorenom za njihovu izgradnju nema opravdanja, jer se svetište na Udbini ne može vrednovati kao svetišta na primjer u Bistrici, Trsatu, Međugorju i Bleiburgu.

Voditelj graditeljskog ureda

Ivan Vukić

Dopis o izmjenama u projektu

Izmjene u projektu

28. travnja 2009. poslan je projektantici Marini Fadejev osvrt na kašnjenje u izradi izvedbene projektne dokumentacije i na probleme vezane uz građenje.

U Gospiću, 28. travnja 2009.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA
53000 GOSPIĆ
Senjskih žrtava 36

Broj:158/2009.

KONSTRUKTOR INŽENJERING d.o.o. ZAGREB
Na ruke dipl.ing.arh. Marine Balin Fadejev i dipl.ing.arh. Siniše Ilića

Sadržaj: Projektna dokumentacija (arhitektonski detalji, prijedlog za rasvjetna tijela, zidne i podne keramičke pločice, parket, te vanjsko i unutarnje opločenje zidnih i podnih površina)

Poštovani!

Obraćamo se izravno Vama, jer uhodani način komunikacije nije polučio očekivani uspjeh. Na redovnim tjednim radnim gradilišnim sastancima raspravljamo o uočenim tehničkim problemima, dogovorimo rokove za rješenje problema i uglavnom sve repriziramo na slijedećem sastanku.

Uvažavamo Vaše obrazloženje da je Idejni i Glavni projekt za izgradnju CHM na Udbini izrađen u rekordnom vremenu, no, isto tako je točno, da je od ishođenja Potvrde glavnog projekta (građevinska dozvola) do danas bilo dovoljno vremena da se izradi cjelovita izvedbena projektna dokumentacija.

Izražavam svoju zahvalnost što smo kao tim, glede projekta, kvalitetno odradili posao i otrpjeli napadaje struke i "struke". Kako izgradnja crkve napreduje i sve je izražajniji njen projektirani izgled čujemo samo pohvale anonimnih posjetitelja, kojih je sve više, pa čak pristižu pohvale i od onih koji su nam prigovarali, što smo se usudili odustati od projekta renomiranog arhitekta, kojeg je odabrao ocjenjivački sud sastavljen od isto trako renomiranih stručnjaka.

Mi, sudionici u izradi projekta i građenju CHM moramo upravo sada uložiti dodatne napore i uspješno privesti izgradnju svome dovršenju. Ne postoji opravdanje i nemamo pravo zatajiti u stručnom izvršenju svoga posla. CHM nije obična građevina kao primjerice stambena, poslovna i sl., kod kojih je više manje sve poznato. U CHM mora biti svaki detalj i izbor materijala domišljen, promišljen i odabran. Komercijalna promišljanja ne smiju nas sputavati, tim prije, što je od ideje do projektnog programa sve upućivalo na skromnost, i upravo tu skromnost, koja je najprimjerenija žrtvi, najbolje ćemo izraziti kroz arhitektonski izričaj i odabir materijala za završne radove. Skupim i blještavim materijalima prikrivaju se arhitektonski nedostatci, što ovdje nije i ne smije biti slučaj.

Sve vrijeme upozoravamo da se mora posebice posvetiti pozornost pri izboru materijala koji bi najbolje zadovoljio akustičke uvjete, električnom osvjetljenju, koje mora biti diskretno, razglasu s nenametljivim zvučnicima i ostalom opremom, razrađenim arhitektonskim detaljima, kojima se rješavaju svi problemi, a ako do njih dođe onda je za njih odgovoran izvoditelj radova, te izboru zidnih i podnih keramičkih pločica, parketa, betonskih podnih opločnika, te kamena za vanjsko i unutarnje opločenje zidnih i podnih površina, te ostalih materijala za završne radove. Uz to što je ovo nužno za nesmetano izvođenje radova, nama kao investitoru potrebno je i za pronalaženje mogućih donatora. Kako vrijeme prolazi sužava nam se, gotovo onemogućava, mogućnost za mogućim donatorima.

Poslan je osvrt projektantici Marini Fadejev na kašnjenje izrade izvedbene projektne dokumentacije i na probleme vezane uz građenje str. 1.

Uz to, dok ne usuglasimo detalje, izbor rasvjetnih tijela i ostalih materijala, otvara se mogućnost izvođenja dodatnih radova, a time i neukalkulirani trošak, naročito kod instalacije električnog razvoda. Luster nije diskretna rasvjeta, a posebice ne onoliki broj koji je predviđen.

Već dva puna tjedna očekujemo najavljeni dolazak g. Siniše. Uz posao kojega mora obaviti na gradilištu pregledao bi rasvjetna tijela kod našeg donatora koji ima tvornicu u Ličkom Osiku. Dva ponedjeljka ljudi očekuju naš dolazak, a mi ih na vrijeme ne obavijestimo da projektant neće doći. Neozbiljno s naše strane tim prije što se radi o hrvatsko talijanskim donatorima, vlasnicima tvornice.

Molimo Vas da shvatite ozbiljnost situacije i žurno nam dostavite na uvid i usuglašavanje:

- sve arhitektonske detalje
- radioničke detalje
- rasvjetna tijela
- zidne i podne keramičke pločice
- kamene ploče za vanjska i unutarnja podna i zidna oploćenja
- parket
- betonske podne opločnike
- betonsku galanteriju za odvodnju površinskih voda
- materijal za obradu zidova i plafona koji zadovoljava akustičke uvjete
- vanjsku ogradu oko crkvene parcele
- ostale materijale vezane za završne radove

S poštovanjem!

Voditelj graditeljskog ureda:

Ivan Vukić

Dostaviti:
- Naslovu
- Glavnom nadzornom inženjeru
- Pismohrani

Poslan je osvrt projektantici Marini Fadejev na kašnjenje izrade izvedbene projektne dokumentacije i na probleme vezane uz građenje str. 2.

11. svibnja 2009. Gospićko-senjska biskupija uputila je Konstruktor-inženjeringu d. d. Split očitovanje na arhitektonske detalje u Izvedbenom projektu CHM na Udbini.

Osvrt na arhitektonske detalje za CHM na Udbini

D1
DETALJ UGRADNJE PROZORA (CRKVA)

- Nedostaje prikaz sučeljavanje vanjske prozorske kamene klupice sa žbukom pročelja.
- Vanjska prozorska klupica treba biti na nižoj razini od unutarnje.

D2
DETALJ UGRADNJE PROZORA (ŽUPNI DVOR)

- Nutarnja prozorska klupica treba također biti kamena.
- Nedostaje prikaz sučeljavanje vanjske prozorske kamene klupice sa žbukom pročelja.
- Vanjska prozorska klupica treba biti na nižoj razini od unutarnje.

D3
DETALJ SLIJEPIH PROZORA NA ULAZNOM PROČELJU

- Nedostaje prikaz sučeljavanje prozorske kamene klupice sa žbukom pročelja.

D4
DETALJ SPOJA OPLOČENJA I ŽBUKE NA PROČELJU
- alternativa ovisno o vrsti obloge

- Žbuka pročelja mora biti izvučena za 2 cm prema vani u odnosu na oploćenje, radi onemogućavanja provlaživanja na spoju. Oploćenje je predviđeno u punoj visini kripte, župnog stana i dvorana za vjeronauk.

D5
DETALJ SPOJA OPLOČENJA I ZAVRŠNE OBRADE PROČELJA

- Primjedbe kao za D4

D6
DETALJ OPLOČENJA PROČELJA

- U visini od 30 cm na dijelu postavljenih XPS od 8 cm treba predvidjeti kameni sokl. Žbuka pročelja mora biti izvučena za 2 cm prema vani u odnosu na sokl, radi onemogućavanja provlaživanja na spoju.
- Doraditi prijelaz horizontalne u vertikalnu hidroizolaciju.

D7
HORIZONTALNI KROVNI VIJENAC
- Nije jasno o kojem tipu lima limenog se radi. Je li glatki ili profilirani lim.
- Horizontalni žljeb treba biti poluokrugli, a vertikale za odvod kišnice okrugle.

D8
KOSI KROVNI VIJENAC – NA ZABATIMA

- Suglasni

Osvrt na detalje str.1.

2

D9
SHEMA KROVIŠTA SAKRISTIJE

- Nejasan način učvršćenja rogova nad potpornim stupom.
- Žljeb mora biti poluokrugli, a vertikale za odvodnju kišnice okrugle.

D10
DETALJ POKROVA LAĐE

- Kod izbora obloge od gips kartonskih "knauf" ploča treba odabrati ploče koje zadovoljavaju akustičke uvjete.
- Naznačiti tip pokrovnog lima, te katalog i uzorak dostaviti Investitoru.

D9a
HORIZONTALNI KROVNI VIJENAC NA KRUŽNIM DIJELOVIMA

- Tip pokrovnog lima?
- Horizontalni žljeb treba biti poluokrugli, a vertikale za odvod kišnice okrugle.
- Dostaviti katalog XPS – prefrabricirani vijenci.

D11
DETALJ SPOJA PRESLICE I POKROVA

- Riješiti detalj da žbuka ne prekriva limenu okapnicu kako bi se zbog "rada" lima spriječilo pucanje, otpadanje žbuke i procurivanje.

D12
DETALJ SPOJA PRESLICE I POKROVA

- Žbuka ne smije prelaziti preko dijelova limenog opšava. Rješenje kao u detalju D11.
- Riješiti detalj spoja triju materijala: limeni opšav, žbuka i kamena klupica.

D13
IZLAZ NA KROV DO PRESLICE

- Riješiti zaštitu pokrova od mogućeg oštećenja.

D14
DETALJ GIPS-KARTONSKE AKUSTIČKE OBLOGE

- Knauf u svome proizvodnom programu ima gips-kartonske ploče namijenjene za rješenje akustike prostora. Potrebno je navesti odabrani tip usuglašen s akustičarom.

Osvrt na detalje str.2.

3

D15
DETALJ GIPS-KARTONSKE AKUSTIČKE OBLOGE STROPA

- Knauf u svome proizvodnom programu ima gips-kartonske ploče namijenjene za rješenje akustike prostora. Potrebno je navesti odabrani tip usuglašen s akustičarom.

D16
DETALJ OPLOČENJA DVORIŠTA

- Predložiti tipove obzirom na strukturu i teksturu i dostaviti uzorke.

D17
DETALJ OPLOČENJA TRGA PREMA KRBAVSKOM POLJU

- Predložiti tipove obzirom na strukturu i teksturu i dostaviti uzorke.
- Glede hidroizolacije molimo posebno razrađene detalje, izbor materijala i precizna uputu za izvedbu.
- Zadovoljava li uvjete predviđena toplinska izolacija?

D18
DETALJ OPLOČENJA GLAVNOG TRGA

- Predložiti tipove obzirom na strukturu i teksturu i dostaviti uzorke.
- Glede hidroizolacije molimo posebno razrađene detalje, izbor materijala i precizna upute za izvođenje.
- Zadovoljava li uvjete predviđena toplinska izolacija?

D19
DETALJ ODVODNJE S GLAVNOG TRGA

- Odvodnji obzirom na prostor ispod trga i veliku slivnu površinu treba posvetiti posebnu pozornost. Provjeriti postoji li mogućnost zaleđivanja slivnika zbog čega bi kod naglog topljenja snijega ili obilne kiše moglo doći do preplavljivanja trga, a time i do svih mogućih posljedica.

D20
DETALJ SPOJA TRGA I TRIJEMA PRED KRIPTOM

- Izvesti vertikalnu izolaciju iza vertikalne kamene obloge na sučeljavanju poda trga i kripte.

Osvrt na detalje str. 3.

4

D21
DETALJ SPOJA VJETROBRANA I TRIJEMA

Potrebno dodatno tumačenje projektanta.

D22
DETALJ SPOJA TRIJEMA I ULAZNOG STUBIŠTA

Potrebno dodatno tumačenje projektanta.

U Gospiću, 11. svibnja 2009.

Voditelj graditeljskog ureda:

Ivan Vukić

Osvrt na detalje str. 4.

12. veljače 2010. Konstruktor-inženjering d. d. SPLIT uputio je zahtjev Gospićko-senjskoj biskupiji za produženje roka izgradnje CHM na Udbini.

30. ožujka 2010. Gospićko-senjska biskupija uputila je dopis Institutu građevinarstva Hrvatske, na ruke glavnog nadzornog inženjera dipl. ing. građ. Leonarda Kvarantana glede zapažanja na gradilištu CHM na Udbini prilikom obilaska gradilišta.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS

Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@tnet.hr

U Gospiću, 30. ožujka 1010.

Broj: 89/2010.

INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE
Na ruke GNI dipl.ing. grad. Leonarda Kvarantana

Poštovani!

Upravo sam se sada vratio s Udbine. Bio sam gore s preuzvišenim biskupom i njegovim gostima. Na gradilištu su mi rekli da si ti otišao malo prije našeg dolaska. Žao mi je što se nismo susreli. Preneražen sam i izbezumljen. Govorim na sastancima, pišem i govorim tebi u svezi kamenog opločenja pročelja, ali kao da govorim gluhima, ili sam ja budala, čiji riječi ne treba uvažiti.
Tomica je pripremio nanošenje završne žbuke na pročelja dvorana za vjeronauk. Glavnim projektom predviđeno je opločenje kamenom. **Tražim da odmah obustaviš radove i dovedeš kraju ovaj cirkus**. U glavnom projektu se vidi koje se površine oblažu kamenom, a koje bojaju. **Ako tebi i njima to nije dostatno, tražim da nam žurno dostaviš pročelja na kojima je označeno koje se površine pročelja boje, a koje se oblažu kamenom.** Naravno, dostavi i svoje obrazloženje. Zar to nakon toliko traženja već nije trebalo davno napraviti?! To je obveza svakog projektanta!
Ako ti ne želiš, ili iz nekih razloga ne možeš riješiti otvoreno reci, pa će se to riješiti na višoj razini. **Na razini preuzvišenog biskupa, tvoga direktora i direktora Konstruktora.**
Ovo je najblaže rečeno bezobrazluk. Ne možete izvoditi radove mimo usuglašavanja s Investitorom. Zvonko na sastanku izjavljuje da će po projektu izvesti sve radove, da tijekom izvođenja neće biti prijepora, a nakon dovršenja radova tražit će da im se plati ono, na što po njima imaju pravo.
Tomica radi po svome. Izvede radove onako kako on želi i kada ga upozorimo vrišti da se svatko miješa u posao. Ponaša se bezobrazno, dere se, kao da smo balavci, ovisni o njegovoj milosti. **Ti si sa strane Biskupije plaćen za nadzor, molim te uvedi red, pa se neće nitko mimo tebe miješati u posao.** Ovako više ne može ići, ako treba, a izgleda da će trebati, imat ćemo poseban sastanak na kojem ćeš biti ti i mi iz biskupije. Ti ćeš nas izvijestiti o stanju radova na gradilištu, a mi ćemo se očitovati. **Nije moja dužnost raščišćavati probleme s Konstruktorom nego tvoja.**

Ponavljam, izbacivanjem kamenog opločenja pročelja ruši se zamišljena koncepcija crkve tvrđave, a na to nema pravo nitko, a najmanje Tomica, Zvonko, ti, ni ja. To ja neću dozvoliti!!

S poštovanjem!

Voditelj ureda za graditeljstvo:

Ivan Vukić

Dostaviti: Naslovu
Preuzvišenom biskupu dr. Mili Bogoviću
Pismohrani

Dopis nadzornoj službi IGH

31. ožujka 2010. Gospićko-senjska biskupija uputila je dopis Institutu građevinarstva Hrvatske, na ruke glavnog nadzornog inženjera dipl. ing. građ. Leonarda Kvarantana, u svezi dovršenja Izvedbenog projekta i stanja na gradilištu CHM na Udbini.

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA
Senjskih žrtava 36
HR - 53000 Gospić
Web: gospic.hbk.hr

DIOECESIS GOSPICIENSIS-SENIENSIS
Tel.: (053) 746-400
Fax: (053) 746-402
E-mail: biskupija-gospic@inet.hr

U Gospiću, 31. ožujka 2010.

Broj: 90/2010.

INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE
Na ruke GNI Leonarda Kvarantana

Poštovani!

Zadnje je što želim su razgovori i prepiske nabijeni negativnim emocijama, kada se pritisnuti problemima ponašamo nenormalno. Nakon jučerašnjeg obilaska gradilišta CHM na Udbini ja sam u takvom stanju.
Investitor je ugovorio s Izvoditeljem izgradnju CHM na Udbini po načelu "ključ u ruke" uključujući i izradu projektne dokumentacije. Dakle, Ugovor jednakopravno obvezuje Investitora i Izvoditelja, zar ne?
Preneseno iz ugovora:

III. SASTAVNI DIJELOVI UGOVORA O GRAĐENJU

Članak 6.

Sastavni dijelovi ovog Ugovora o građenju su:

- *Upute ponuditeljima iz Dokumentacije za nadmetanje, usuglašene na sastancima do 11.03.2008.*
- *Popis definiranih i usuglašenih kondicija od 11.03.2008.*
- *Ponuda Izvoditelja radova sa svim prilozima, s važnošću onih koji nisu u suprotnosti s odredbama ovog Ugovora o građenju,*
- *Odluka Naručitelja o izboru Izvoditelja radova,*
- *Glavni i izvedbeni projekt,*
- *Građevna dozvola,*
- *Ponuđeni usuglašen i obostrano ovjeren troškovnik.*

Podrazumijeva se da su Ugovor o građenju i njegovi sastavni dijelovi međusobno usklađeni. U slučaju da se ipak utvrdi nesklad u pojedinim pitanjima, biti će mjerodavne odredbe ovog Ugovora o građenju, a podredno dokumenti iz prethodnog stavka s prioritetom primjene prema navedenom redoslijedu.

Do danas nismo dobili cjelovitu izvedbenu projektnu dokumentaciju i zbog toga nam se događaju svi ovi prijepori i primitivne svađe. *Da nam je dokumentacija dostavljena na vrijeme ne bi se dogodili promašaji poput izostavljanja izravnavajuće betonske podloge u prostorijama razizemlja, nedefinirani potporni zidovi, prešutno prihvaćanje zamjene zidne termičke izolacije kamenom vunom stiroporom,nedostavljeni poprečni presjeci kroz cestu, zelenu površinu i nogostup, betoniranje one besmislene zidine ružičnjaka, koja ničemu ne služi, doli degradaciji struke i devastiranju prostora, nearmirana betonska podloga u muzeju, neshvatljiv ulaz na zadnju postaju križnog puta nad vodospremom, kada kroz jedan riješni*

Dopis nadzornoj službi IGH str. 1.

prolaz treba ući i izići nekoliko tisuća ljudi. U projektu bi bile ucrtane i u koji na pročeljima označene površine kojom vrstom materijala se obrađuju.

Leo, ti si taj koji treba od Izvoditelja zahtijevati i na kraju na vrijeme dobiti projektnu dokumentaciju. Najlakše je u zapisnike upisati: "Investitor traži", pa neka se sve lomi preko mojih leđa. Investitor traži na usuglašavanje projektnu dokumentaciju, a od tebe da se radovi izvedu stručno i kvalitetno po toj usuglašenoj projektnoj dokumentaciji, i ništa više.

U glavnom projektu na pročeljima označene su površine koje se oblažu kamenom. To još dodatno potvrđuju snimke vizualizacije CHM, koje projektant u glavni projekt nije uvezao radi ukrasa. Vizualizacija je rađena po projektu i naputku projektanta, a Investitor je u tom dijelu posla samo platio vizalizaciju. U presjecima-detalji, koji su valjda dio izvedbenog projekta, barem je to tako prije bilo, ogradni zidovi trga iznad dvorana za vjeronauk, ispred CHM i iznad muzeja do Krbavskog polja, opločeni su kamenom sa završetkom kamenom poklopnicom. S unutarnje strane bile su predviđene duž tih zidova klupe s drvenim naslonima. Sudjelovao si samnom na usuglašavanju tih detalja s projektantima, prošli tjedan si mi rekao da ti je važeći dokument glavni projekt, pa mi nije jasno, kako sada ne znaš koji se zidovi pročelja oblažu kamenom. Svoj "zaborav" prikrivaš formulacijom "na zahtjev Investitora", pa neka se ja koljem sa svima: s projektantima, Izvoditeljem, nadzorom i Investitorom.

Kako su klupe iz sigurnosnih razloga uz ogradne zidove trgova izbačene pojavljuje se višak kamenog opločenja na tim dijelovima zida. Od vrijednosti kamenog opločenja treba odbiti vrijednost klupa i to je razlika koju treba dodatno platiti ili odbiti od ugovorenog iznosa.

Zahtjev Investitora preko moje malenkosti je slijedeći:

1. **Dostava cjelokupne usuglašene izvedbene projektne dokumentacije s priloženim detaljima u tri primjerka,**
2. **Dostaviti detalj rješenja unutrašnjeg kamenog opločenja zidova crkve na način da ploče po visini budu iz jednog komada, a širine koju odredi projektant. Na sučeljavanju kamenog opločenja s gips kartonskom oblogom predvidjeti profiliranu kamenu poklopnicu,**
3. **Dostaviti izvedbeni projekt potpornih zidova,**
4. **Dostaviti poprečni presjek kroz kolnik, zeleni pojas i nogostup,**
5. **Dostaviti rješenje pristupa, ulaza i izlaza na ploču iznad cisterne za vodu s koje je uklonjena zadnja postaja križnog puta i na kojoj će na zidu pročelja biti postavljene kamene ploče sa zapisom popa Martinca na glagoljici i latinici. Na stotine ljudi proći će tim prostorom i protok mora biti omogućen.**
6. **Dostaviti rješenje podloge (obrade zida) na koju će biti postavljen mozaik u crkvi na zidu iznad sedesa i na pročelju mozaik križa krbavskih biskupa, triju papa i ploče sa zapisom popa Martinca.**
7. **Investitor zadržava prava iz Ugovora i glede naplate penala radi zakašnjenja.**

Moj prijedlog tebi i Investitoru je:

Zbog složene i napete situacije, te nepoštivanja dogovorenog i nesuglasja između predstavnika Investitora, između Investitora i ostalih sudionika, te ostalih sudionika između sebe, baš sada kada su prijepori najmanje potrebni, predlažem da se ponedjeljkom održavaju sastanci na kojem ćeš nazočiti ti, vlč. Nikola, fra. Nediljko i ja, bez izvoditelja radova. Najprije bi obišli gradilište, popisali zapažanja glede stanja na gradilištu, popisali nedostatke i propuste i o tom, kao i o problemima vezanim za projekt ili nekim dodatnim traženjima Investitora raspravljali na sastanku i zaključke unijeli u zapisnik. Ti kasnije održi sastanak s

Dopis nadzornoj službi IGH str. 2.

Izvoditeljima. Moja obveza kao rukovoditelja graditeljskog ureda je koordinacija djelovanja sudionika u izgradnji CHM, a ne ovo u što sam se uvalio.

Ovo, kako je sada nema smisla. Svatko vesla na svoju stranu. Vlč. Nikola na jednu, ja na drugu, ti na treću, Zvonko na četvrtu, a Tomica "okruni" sve svojim meni neshvatljivim stavom i svađalačkim postupcima. Dogovori se ne poštuju, radi se bez izvedbenog projekta, pa kada se na propuste i pogrješke upozori, prešućuje ih se, ili se galami lamatajući rukama, iskri sve više i sve žešće, nedolično ponaša i malo nedostaje da se počnemo vrijeđati i ne daj Bože fizički obračunavati. I to baš sada u vrijeme završnih radova kada je svaka pogreška trajni nedostatak.

Nisam došao svađat se s nikim, a još manje tući i svoje obveze natovariti na tuđa pleća. Došao sam graditi, jedini mi je interes kvalitetno izgrađena crkva i ništa više.

To što kažeš da je Izvoditelj nezadovoljan tobom, samo je njihov trik. Tko bi im drugi, previdio pogrješke i nedostatke koje rade? Tko bi im dozvolio da grade bez izvedbene usuglašene projektne dokumentacije? Da si im na samom početku radova zabranio izvedbu dok za svaku slijedeću fazu rada ne dostave projekt deset dana prije izvedbe, kako je to bilo dogovoreno, ne bi došlo do ovog. Tvoju dobrotu Tomica zlorabi, a to se na koncu odbije o glavu svima nama pa i njemu, možda najviše. Svjesno nas dovodi pred gotov čin, a onda u svađi nastoji izboriti da bude po njegovom. No, pogrješka umnožava pogrješku i sukob je neizbježan. **Bilo bi pošteno da o problemu razgovaramo kao stručnjaci za stolom nad projektom, nađemo najpovoljnije rješenje za sve, a ne prepirati se kao nakupci na tržnici.**

S poštovanjem!

Voditelj graditeljskog ureda Biskupije:

Ivan Vukić

Dostaviti: Naslovu
Preuzvišenom biskupu dr. Mili Bogoviću
Pismohrani

Dopis nadzornoj službi IGH str. 3.

1

IZVJEŠĆE
U SVEZI IZRADE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE I IZGRADNJE CHM NA UDBINI

Ideju za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini iznjedrio je preuzvišeni biskup dr. Mile Bogović još dok je služio kao svećenik u Senju i bio profesor na bogosloviji u Rijeci.

Kao biskupu, a posebice kao povjesničaru bilo je jasno da krbavska bitka nije samo jedna izgubljena bitka u ratu s Turcima, već je prijelomno razdoblje, katastrofa u hrvatskoj povijesti od koje se nismo do danas oporavili. Sudbonosni značaj te bitke, kao i svi tragični događaji prije i iza nje obvezuju hrvatski narod da se na Udbini izgradi spomen crkva u znak sjećanja i zahvalnosti na sve hrvatske mučenike i žrtve pale za katoličku crkvu i Dom.

Kada je milošću Božjom preuzvišeni biskup dr. Mile Bogović ustoličen za biskupa Gospićko-senjske biskupije ostvarili su se uvjeti za oživotvorenje te izvanredne zamisli.

CHM na Udbini, svenacionalni projekt

Zamisao o izgradnji spomen crkve, CHM na Udbini, nadilazi okvir jedne biskupije, te je preuzvišeni biskup zamislio da CHM na Udbini mora postati svenacionalni projekt i mjestom hodočašćenja i učionica hrvatske povijesti. Oko ideje okupio je značajne hrvatske institucije i pojedince, koji su trebali biti jamac za ostvarenje ideje. Utemeljio je Odbor za izgradnju i Ocjenjivački sud u koji su ušli visoki dužnosnici državnih institucija i vodeći misleći ljudi iz kulturnog i javnog života. Ideja je predstavljena na više skupova i radionica, nakon čega se krenulo u njeno ostvarenje.

Raspis javnog natječaja za projektiranje

Raspisan je javni natječaj za izradu projekta CHM na Udbini na kojem je projekt arhitekta Nikole Bašića ocijenjen najboljim. Uz doradu projekta Ocjenjivački sud ga je prihvatio i predložio da se s njegovom tvrtkom Marina projekt d.o.o. Zadar zaključi Ugovor o projektiranju.

Projektni program za izgradnju CHM na Udbini, dostavljen Marina projektu d.o.o. Zadar, bio je manjkav i nije uspostavljena kvalitetna stručna suradnja od strane Gospićko-senjske biskupije na izradi projektne dokumentacije. Projektant Bašić iskoristio je široke mu date ovlasti i izradio je projekt za spomeničko memorijalnu crkvu, u arhitektonskom smislu, izvanredno visokih dometa. Predvidio je izgradnju s vrlo kvalitetnim i skupim materijalima (inox, kamen, staklo, beton i jansen bravarija) i procijenio da će izgradnja stajati 30.300.000, 00 Kn. Imena članova Ocjenjivačkog suda i projektantska procjena cijene izgradnje bili su varljivo jamstvo da će se crkva izgraditi bez velikih problema.

Odustajanje od projekta Bašić

Nakon izrade Idejnog, a posebice Glavnog projekta Investitoru je postalo razvidno da je izgradnja CHM po projektu Bašić neostvariva. Pokušalo se na više radnih sastanaka s projektantom Bašićem postići sporazum da projekt prilagodi mogućnostima i potrebama Biskupije, što vjernije ideji.

Nažalost, projektant Bašić nije imao sluha za udovoljavanju zamolbi Biskupije, ostao je tvrd ne uvaživši nijedan prijedlog. Dao je tek samo obećanje da će promjenom tehnologije

izgradnje, zamjenom skupih materijala jeftinijim i pronalaženjem jeftinijih izvoditelja kooperantskih radova, cijenu svesti na za Investitora podnošljivi iznos od 35.000.000,00 Kn.

Kada je jednoj i drugoj strani postalo jasno da zadovoljavajućeg izlaza iz nastale krize nema, projektant je dao ovlasti Biskupiji da gradi po novom projektu na već izgrađenom dijelu građevine po njegovu projektu, samo se u novoj građevini crkve ne smiju prepoznavati ni u jednom detalju tragovi njegova projekta. Ukoliko se to dogodi on i njegovi suradnici žestoko će braniti na sve moguće načine, koristeći sva sredstva svoje intelektualno vlasništvo.

Novi projekt Crkve hrvatskih mučenika na Udbini

Uvjet koji je postavio projektant Bašić usmjerio je razmišljanja kakav bi trebao biti novi projekt. Križ simbol žrtve, nade i uskrsnuća nudio je rješenje. U svakom novom projektnom rješenju moglo se prepoznati Bašićevo intelektualno vlasništvo, ali ne, koristeći tlorisnu osnovu križa iz ostavštine starih hrvatskih graditelja razasutom diljem Hrvatske. U starohrvatskim crkvama, kapelama i crkvama tvrđavama tlorisne osnove križa nađeno je rješenje. Predložio sam to preuzvišenom biskupu, prijedlog je prihvatio, jer je kako mi je rekao od samog početka to i bila njegova zamisao.

S arhitektonskog stajališta neusporediva su ova dva projekta. Bašićev projekt je visoki domet arhitektonskog promišljanja u oblikovanju suvremene spomeničko memorijalne građevine, dok su u novom projektu CHM primijenjene poznate i prepoznatljive graditeljske vještine starih hrvatskih graditelja. Stručnjaci koji su radili na izradi projekta ne svojataju ga kao svoje intelektualno vlasništvo, štoviše, ističu da je korištena ostavština anonimnih starih hrvatskih graditelja.

Ovakav pristup je opravdan jer se u slogu Crkve hrvatskih mučenika prepoznaje naše postojanje kroz povijest na ovim prostorima.

Izrada idejnih skica za novi projekt CHM na Udbini

CHM ne bi bila izgrađena po projektu arhitekta Bašića, prvenstveno radi visoke cijene građenja. Na Udbini bi ostala razvalina CHM, kao još jedna krbavska tragedija.

Koristeći osobno znanje i koristeći se literaturom u kojoj je obrađeno starohrvatsko crkveno graditeljstvo, bez projektantskih pretenzija izradio sam skice za novi projekt CHM. Maksimalno sam koristio već izgrađene dijelove građevine po projektu arhitekta Bašića. Tlorisne veličine uvjetovane su bile Bašićevim projektom, a visinu sam odredio nastojeći zadovoljiti arhitektonske uvjete i cijenu. Liturgijski dio Projektnog programa izradio je preuzvišeni biskup dr. Mile Bogović uz suradnju vlč. Nikole Turkalja i superreviziju liturgičara preuzvišenog biskupa dr. Ivana Šaška i fra. Ante Crnčevića, a ja dio koji se odnosi na graditeljstvo.

Medijski napad projektanta Bašića uz pripomoć povjesničarka umjetnosti Kusin i Čorak, starog Ocjenjivačkog suda i još nekih

Kada je projektantu Bašiću postalo jasno da se Biskupija odlučila graditi CHM po novom projektu podigao je medijsku prašinu žestoko napavši biskupa dr. Milu Bogovića i izgled nove crkve. Reakcija projektanta Bašića očekivana je i shvatljiva. Odustajanje od projekta težak je udarac. No, neshvatljivo je ponašanje ostalih.

Na jednom od sastanaka predložio sam projektantu Bašiću da preko donacija, ili na neki drugi način, osigura iznos koji prelazi 35 milijuna Kn do pune cijene izgradnje, pa će se CHM izgraditi po njegovu projektu. Naravno, odbio je, rekavši da je to neozbiljan prijedlog.

Da su se udružili u namicanju novca potrebnog za izgradnju CHM po Bašićevom projektu svi oni koji su se žestoko obrušili na biskupa dr. Milu Bogovića i novi projekt CHM i da su bili odbijeni, shvatljiv bi bio i njihov gnjev. Ovako je to besmisleno i nemoralno, kao da se od invalida s obje amputirane noge tražiti da trči maraton sa zdravim maratoncima i pritom ih još mora i pobjedi.

Raspis pozivnog natječaja za izradu novog projekta CHM

Kada su projektne skice i Projektni program bile usuglašene Biskupija je raspisala pozivni natječaj za izradu projektne dokumentacije za izgradnju CHM. Svi pozvani na natječaj odustali su iz straha pred Arhitektonskom komorom i teškim optužbama koje su širili mediji. U takvim okolnostima kontaktiralo se prof. Radića, koji je pokazao puno razumijevanje i uputio kako izići iz vrlo neugodnog stanja. Predložio je da projektiranje i izvođenje radova Biskupija ponudi istoj tvrtki. Na našu zamolbu da nam dade naputak kojim tvrtkama se možemo obratiti, rekao je da ih ima više, a jedna od njih je Konstruktor inženjering d.o.o. Split. Upriličio je sastanak s direktorom Konstruktor inženjeringa mr. dipl ing. građ. Žderićem, koji je spremno pristao na suradnju. Biskup dr. Mile Bogović tom prilikom pokazao mu je repliku crkve Sv. Križa u Ninu rekavši mu da želi crkvu ovakvog sloga, kao što je Sv. Križ, a ne kopiju crkvu Sv. Križa u Ninu ni po veličine ni izgledu, kako mu se u raznim prigodama želi podvaliti. Tom prilikom je rečeno da Biskupija raspolaže s nešto više od 30 milijuna kuna i da u ugovoreni iznos treba uključiti već izvedene radove. Prihvatio je uvjete i obostranim pružanjem ruke biskupa i direktora Žderića ugovor o građenju bio je utanačen. Dogovoreno je da će tehničke uvjete razraditi i usuglasiti stručnjaci obiju strana.

Izrada novog Idejnog i Glavnog projekta CHM na Udbini.

Predstavniku Konstruktor inženjeringa dipl. ing. građ. Zvonku Jugoviću uručen je dana 12. 02. 2008. Projektni program i skice tlorisa crkve i tlorisa prostora ispod crkve. Na narednim sastancima kada su ovlaštena projektantica Marina Balin Fadejev i njen suradnik arhitekt Siniša Ilić pokazali punu kooperativnost i spremnost na suradnju uručeni su im u nazočnosti direktora Saše Đukana, Zvonka Jugovića i Tomice Stankovića preostale idejne skice s kotiranim visinama. Točnost ove tvrdnje može se provjeriti uvidom u računalo, gdje je vidljiv sat, dan i godina kada su idejne skice rađene, a najbolja je potvrda televizijska snimka idejnih skica kada se na televiziji arhitektica Marina branila od vrlo teških i neumjesnih optužbi. Rekla je da je kao djelatnica Konstruktor inženjeringa primorana raditi na inženjerskoj razradi projekta ili će u protivnom dobiti otkaz.

Idejni projekt za ishođenje lokacijske dozvole izrađen je u rekordno brzom vremenu. Kod izrade ovog projekta Izvoditelj radova radi uštede nastojao je smanjiti visine građevine u odnosu na predložene. Usuglašavanja postignut je kompromis glede visina koje je predložio Investitor i onih koje je nudio Izvoditelj radova.

Lokacijska dozvola također je ishođena u rekordno brzom vremenu. Kod izrade Glavnog projekta posebno se radilo na usuglašavanju visina, jer one koje je predložio Izvoditelj radova nisu zadovoljile kriterije Investitora. Nakon usuglašavanja izrađen je Glavni projekt, a potom u najkraće mogućem vremenu ishođena je i Potvrda glavnog projekta.

Izvedbeni projekt još je uvijek u fazi izrade, jer još nisu Investitoru uručeni svi potrebni detalji i tri primjerka Izvedbenog projekta s detaljima.

Nakon izrade Glavnog projekta moglo se pristupiti izradi troškovnika, što je i razumljivo, jer se troškovnik nije mogao izraditi koristeći se idejnim projektom. Investitor se svojim primjedbama očitovao na troškovnik glede građevinskih radova, a nažalost do danas još nije iz objektivnih a i subjektivnih razloga, glede strojarskih instalacija i centralnog grijanja, te elektroinstalacije jake i slabe struje i gromobrana.

Zašto ovaj opširan uvod? Izvoditelj radova uručio je Glavnom nadzornom inženjeru Leonardu Kvarantanu zahtjev za višeradove. Kako sam sudionik u svim fazama izgradnje CHM od projektiranja do izgradnje mogu mjerodavno iznijeti

ZAKLJUČAK

1. Neopravdan je zahtjev Izvoditelja radova za **višeradove** vezane uz usuglašeni Glavni projekt, koji je sastavni dio Ugovora br. 227/2208. Vidi Članke 2.,3.,5.,6.,11. i 22.
2. Postoje višeradnje, kao i manjeradnje koje su se pojavile nakon usuglašavanja Glavnog projekta. Inženjer na gradilištu i GNI trebaju napraviti i supotpisati građevinsku knjigu za ove radove.
3. Investitor je dozvolio da se projekt konzervatorskog uređenja crkve Sv. Nikole s pripadajućim trgom izuzme iz projektne dokumentacije Konstruktor inženjeringa, čime je sebi nanio štetu, jer su svi radovi osim konzervatorskih trebali biti obveza Izvoditelja radova. Potporni zidovi, pjevalište, stepenice koje povezuju Trg pape Ivana Pavla II. s crkvom Sv. Nikole i pripadajuća ograda oko gradilišta u osnovnom su ugovornom troškovniku.
4. Dio zemljanih radova izveo je Investitor preko svojih donatora
5. Mišljenja sam da dodatnih potraživanja nijedna strana nema . Razlika između više i manje izvedenih radova jednaka je nuli.
6. Ako Izvoditelj radova ima drugo mišljenje treba ga podastrijeti u vidu obostrano potpisane građevinske knjige i usuglašenih cijena kako je to ugovorom predviđeno.

Rukovoditelj graditeljskog ureda,

Ivan Vukić

Prilozi:

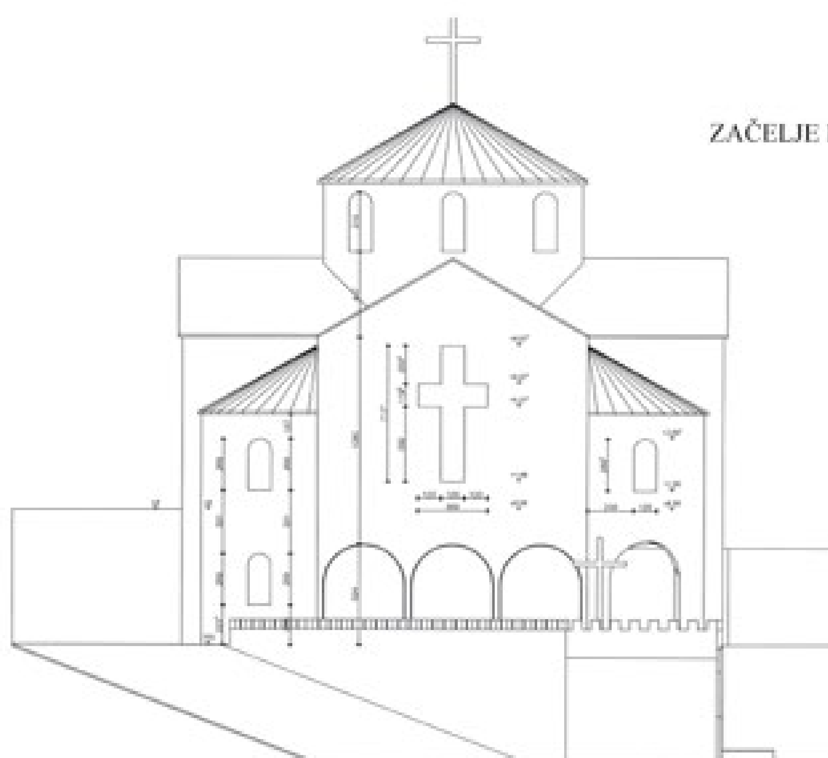
Prijedlozi mojih crteža za izradu projektne dokumentacije CHM na Udbini

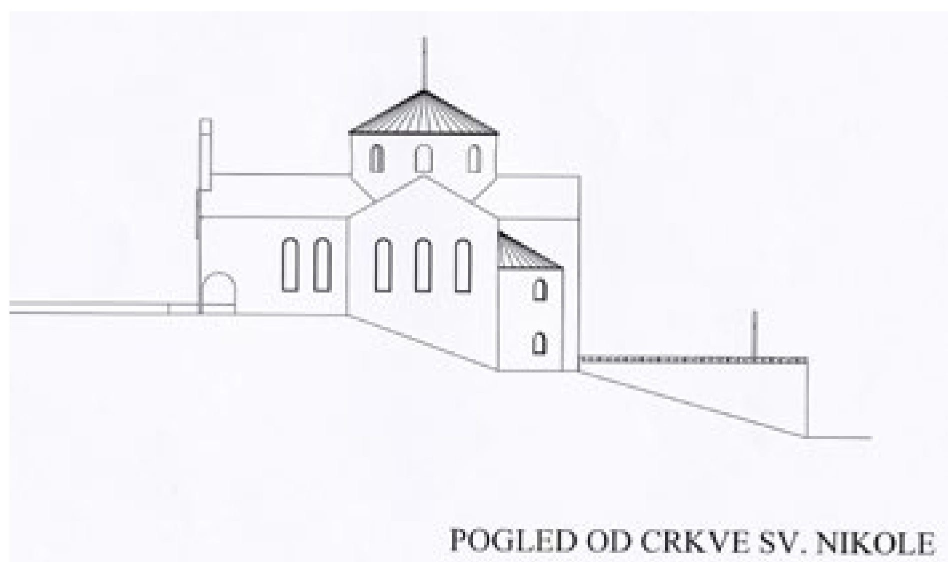

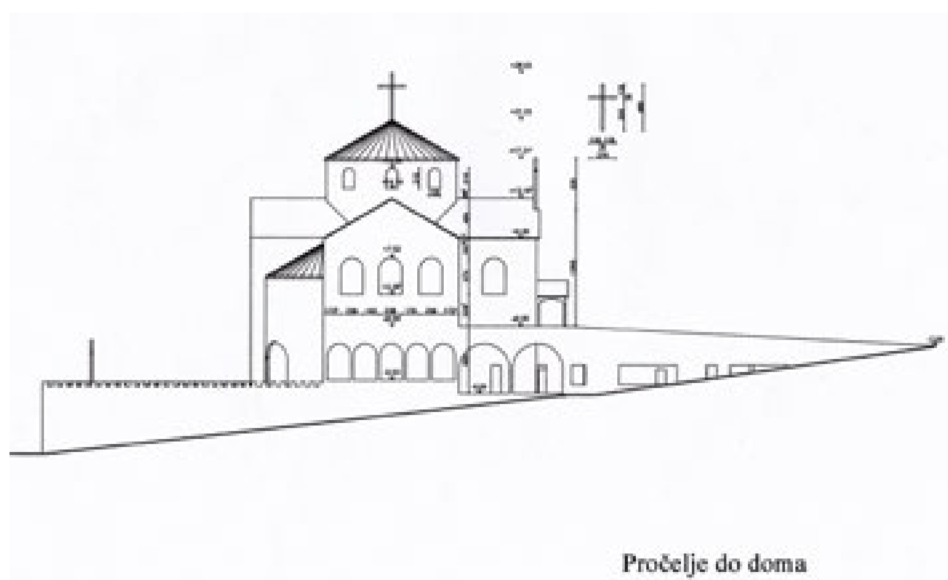
TLORIS CRKVE
MJ. 1:400

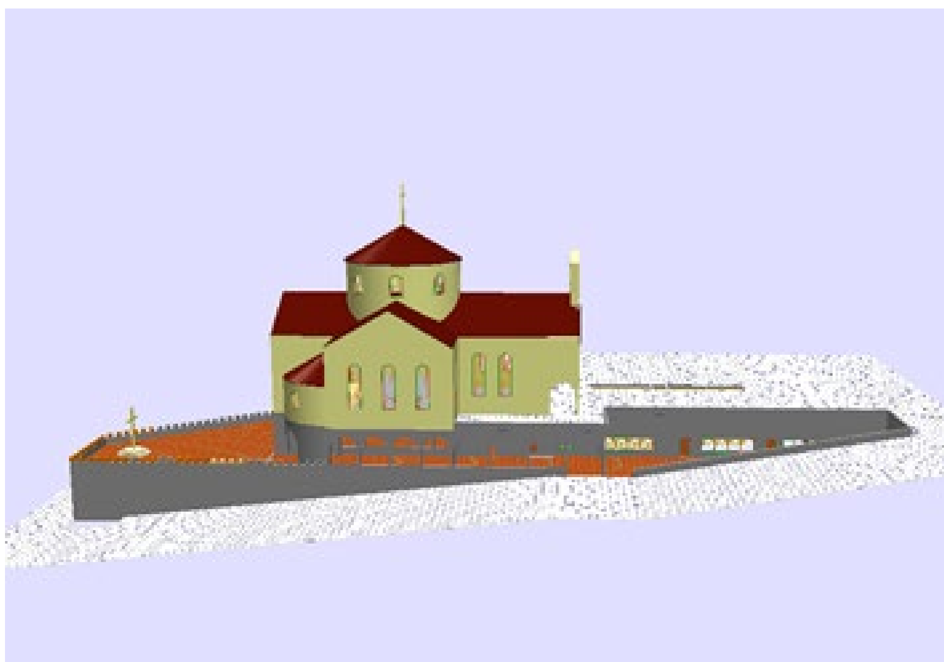
PROČELJE S NOVOM PRESLICOM

POGLED OD CRKVE SV. NIKOLE

Pročelje do doma

Pročelje - računalna grafika

Pogled od Doma za stare i nemoćne - računalna grafika

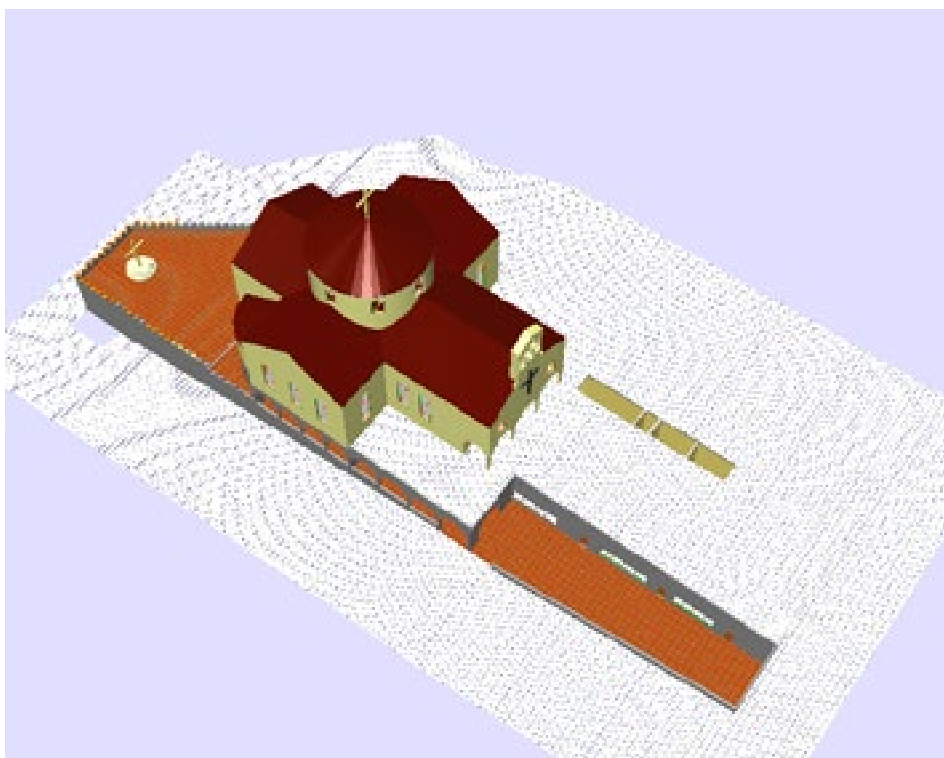
Pogled od Krbavskog polja - računalna grafika

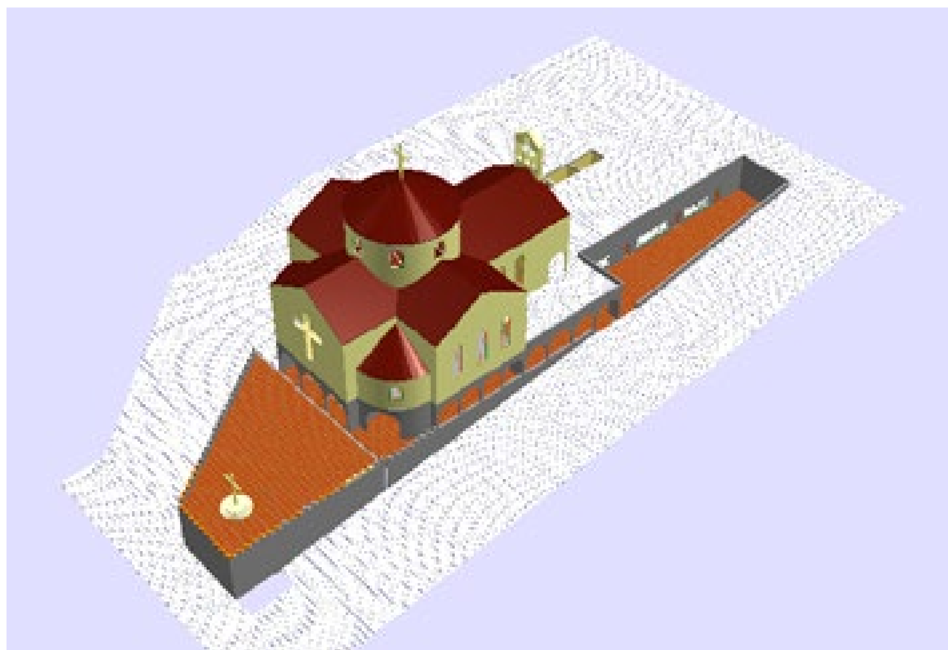
Izgled od Doma za stare i nemoćne - računalna grafika

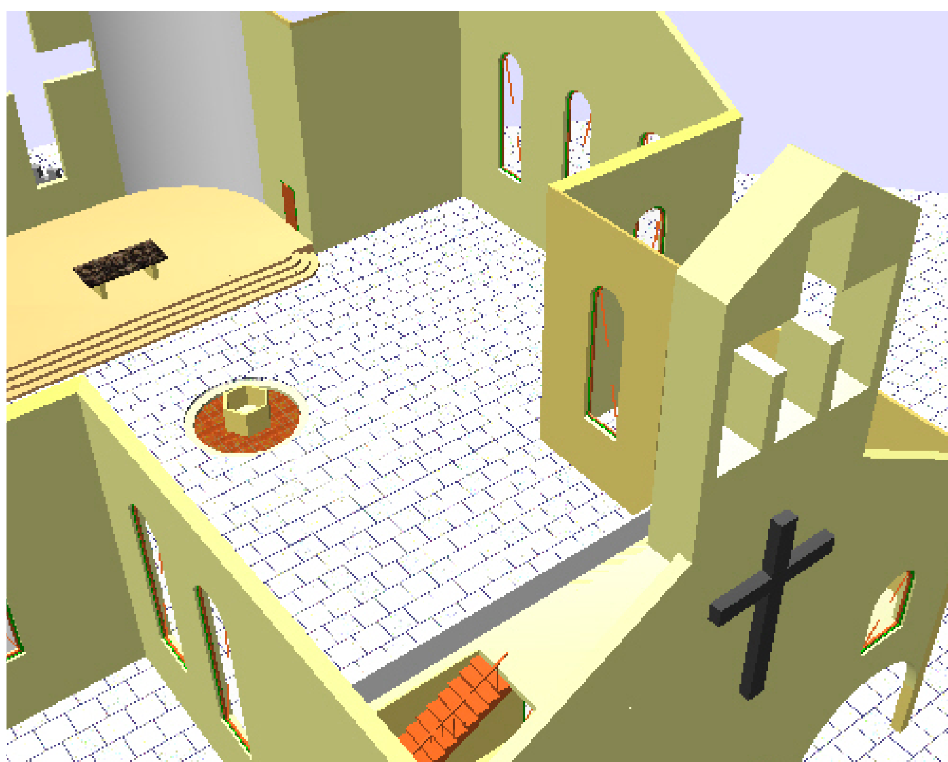
Izgled od Doma za stare i nemoćne - računalna grafika

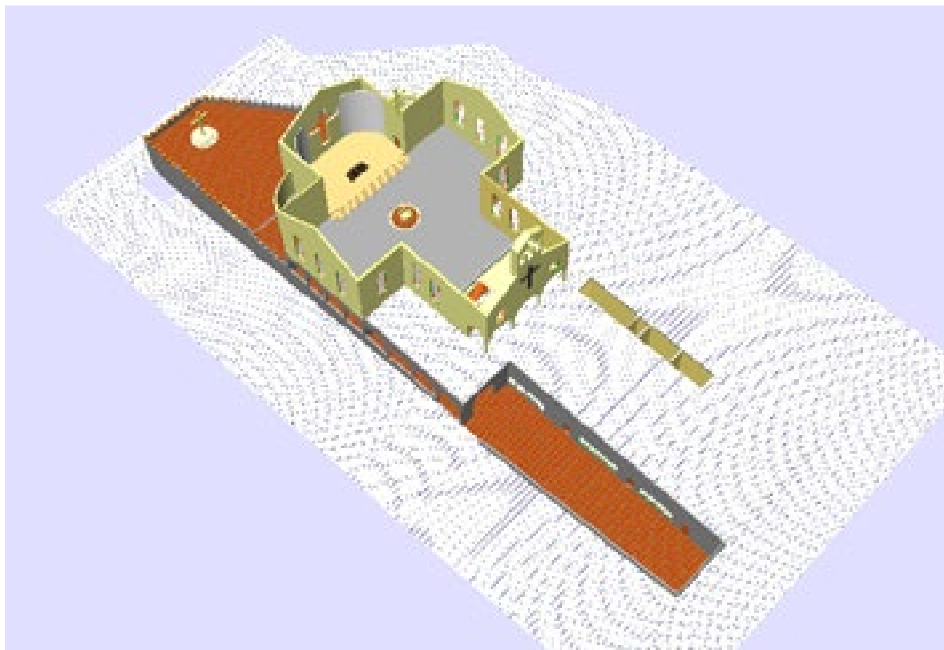
Ptičji pogled na CHM - računalna grafika

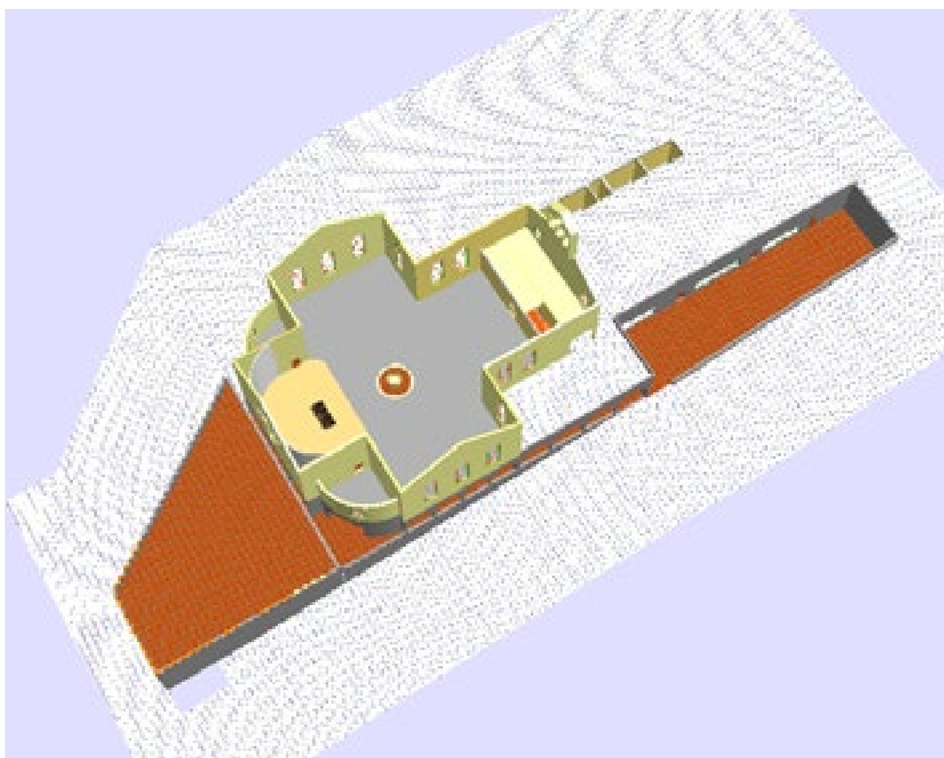
Izgled od Doma za stare i nemoćne - računalna grafika

Pogled na lađu crkve i svetište - računalna grafika

Pogled na unutrašnjost crkve - računalna grafika

Pogled na unutrašnjost crkve - računalna grafika

U izgradnji CHM na Udbini, po mojoj prosudbi, mogu se razabrati tri skupine sudionika:

- Velika skupina otpisanih koje predvodi projektant Nikola Bašić.
- Velika skupina zaslužnih, raspoređenih po različitim odborima za izgradnju CHM u kojoj se posebnim zaslugama ističe prof. Ante Bežen.
- Skupina zatajenih: prof. dr. sc. Jure Radić, profesor na Građevinskom fakultetu i direktor IGH, mr. sc. Željko Žderić, dipl. ing građ., direktor Konstruktor-inženjeringa d. d. Split , dipl. ing. arh. Siniša Ilić, zaposlenik u projektnom birou Konstruktor-inženjeringa d.d. Split u Zagrebu i moja malenkost Ivan Vukić, umirovljenik volonter, rukovoditelj graditeljskog ureda CHM u Gospićko-senjskoj biskupiji.

Svaka od ovih skupina na svoj način su pridonijele da se Crkva hrvatskih mučenika izgradi ovakva kakva je u naravi, svi su oni sudjelovali u njezinom projektiranju i građenju.

Dr. Jure Radić ključ je rješenja svih problema koji su opterećivali investitora, Gospićko-senjsku biskupiju od odustajanja od gradnje po projektu projektanta Nikole Bašića do tehničkog pregleda i primopredaje CHM.

Željko Žderić direktor *Konstruktor-inženjeringa d.d. Split* preuzeo je obvezu izgradnje CHM na Udbini svjestan financijskog gubitka jer se za ugovoreni iznos CHM nije mogla izgraditi u projektiranoj veličini i kvaliteti građenja traženoj od investitora. Koliki je bio teret te obveze govorile su krupne kaplje znoja koje su mu orošavale lice na jednom sastanku. Prijekorno mi je rekao: „Nije CHM samo vaša, ona je i moja". Njegov znojan lik i te riječi se ne zaboravljaju.

Dipl. ing. arh. Siniša Ilić kao suradnik na projektu CHM bio je kooperativan, i više od toga, unio je u izvedbeni projekt sve što je traženo, a za nagradu njegovi nadređeni su ga optužili da je počinio milijunsku štetu poduzeću jer je prihvatio i u projekt unio skuplja rješenja. Snižena mu je plaća i razvrstan je u niži platni razred, a investitor nije to ni zapazio.

Ja - Ivan Vukić, volonter, rukovoditelj Građevinskog ureda CHM i koordinator građenja, četiri godine radio sam na izgradnji Crkve hrvatskih mučenika na Udbini. Na zamolbu biskupa mons. Mile Bogovića, **23. studenog 2006.** prihvatio sam dužnost rukovoditelja *Graditeljskog ureda Gospićko-senjske biskupije za izgradnju CHM na Udbini*.

Izradio sam idejne crteže CHM, surađivao s projektantima na izradi idejnog, glavnog i izvedbenog projekta i bio koordinator građenja. Kako zvučan naslov: *Graditeljski ured Gospićko-senjske biskupije za izgradnju CHM na Udbini*! A bio sam jedini zaposleni, isključivo kao volonter, bez radnog vremena, često radeći i duboko u noći kod kuće, ne samo na izgradnji CHM na Udbini, već i na drugim građevinama biskupije.

Zapala me nezahvalna dužnost zahtjevatelja izrade što kvalitetnijeg projektnog rješenja i što bolje i kvalitetnije izvedbe radova, a to je značilo zamjeriti se svima. Od primopredaje CHM nisam bio u njoj, uz nju me vežu ružne uspomene na brojne prijepore zbog moga nepopustljivog stava u traženju najboljega. Ne žalim, posvetio sam dio svoga života ***hrvatskim žrtvama i mučenicima,*** a to je tako malo prema veličini njihove žrtve.

Nagrađen sam gubitkom više prijatelja i stjecanjem brojnih neprijatelja. Meni je dostatna nagrada što sam četiri godine aktivno sudjelovao u realizaciji za Hrvatsku vrijedne životne zamisli biskupa mons. Mile Bogovića, a iznad svega nada da naš Stvoritelj to prepoznaje.

U tehničkom smislu, četiri čovjeka su zaslužna što je Crkva hrvatskih mučenika na Udbini ovako projektirana i izgrađena, a to su prof. dr. sc. Jure Radić, mr. sc. Željko Žderić, dipl. ing. arh. Siniša Ilić, i ja, Ivan Vukić. Ne smijem zaboraviti spomenuti dipl. ing. građ. Zvonka Jugovića koji je, uz početno žestoko protivljenje, popustio i pristao da se kamena obloga izradi od *cijepanog kamena* i u količini na koju nije trebao pristati zbog niske cijene izgradnje, bez obzira na ugovor jer izvoditelj radova može raskinuti ugovor ako je ugovor štetan za njega.

Svi oni koji su uključeni u različitim odborima za izgradnju i oni sa strane koji su na neke načine povezani s izgradnjom, folklornog su značaja nisu pojedinačno posebno važni, ali su u skupnosti bili od znatne koristi.

No, uza sve ovo, Crkva hrvatskih mučenika ne bi bila izgrađena bez biskupa mons. dr. Mile Bogovića, ona je isključivo njegovo djelo, ona je okrunila njegov rad i životna je nagrada za njegovo služenje Bogu, Domu i Narodu!!

VII. DIO

NASILJE UDBE PO NALOGU KOMUNISTIČKE PARTIJE

Pod nadzorom UDBE

Pod nadzorom UDBE bili su svi koji nisu bili članovi KP Jugoslavije, odnosno Hrvatske ili suradnici UDBE. Naivni su ako misle da nisu. Kad povežem slijed događaja iz moje mladosti pa do sloma Titove Jugoslavije, razvidno je da sam bio praćen.

- Još kao školarac svoje domoljublje i netrpeljivost prema Titovoj Jugoslaviji i komunizmu nisam skrivao. Susjed Jura Živković kojeg sam susreo po završetku ljetnih praznika prije odlaska u školu u Rijeku tiho ispod glasa mi je rekao: „Ive, k meni je došao udbaš Nikola Došen Jarić. Raspitivao se o tebi, pitao me s kim se družiš i što govoriš. Čuvaj se, prate te!!"

- Hodao sam dugo s jednom Gospićankom. Redovito smo se dopisivali, a onda su njena pisma prestala dolaziti. Mislio sam da me je nogirala pa sam prestao i ja pisati. Jednog dana neka žena, predstavila se da je Vukić, donijela mi je u školu desetak pisama koja mi je moja cura pisala. Rekla je da je poštar donosio njoj ta pisma na njenu zamolbu jer je bila ljubomorna na muža, mislila je da je vara. Muž joj se također zove Ivan Vukić. Sada je sretna kada je otkrila da joj je muž vjeran. Rekla je da stanuju na Trsatu. Nisam pridavao tome važnost. Kako je moguće da se pošta dostavlja na Trsat a ja stanujem u starom gradu kod katedrale svetog Vida i kakva je poveznica između mene školarca i njenoga muža? Kako je znala da pohađam tehničku građevinsku školu u koju mi je donijela pisma? Tek kasnije sam shvatio da su UDBI pisma bila zanimljiva radi otkrivanja moga protudržavnog rada, otkrivanja istomišljenika te možda korištenja pisama u nekoj njihovoj udbaškoj podvali.

- Nedugo nakon slučaja s pismima u školi, po razredima je nošena oglasna knjiga iz koje je čitano da je Ivan Vukić u pijanom stanju napravio nered u hotelu u Karlobagu, pri čemu je porazbijao čaše i namještaj. Uručen mi je poziv da dođem na sud u Gospić. Bilo mi je jako neugodno. Razrednica mi je rekla da ne idem, očito je neka zabuna, nikako u to doba nisam mogao biti u Karlobagu jer sam redovito bio na nastavi. Poslao sam tati poziv neka na sudu vidi kako je nastala ta zbrka. Javio mi je da se radi o zabuni, nered je doista napravio neki Ivan Vukić, provokator i nasilnik. Podgorac je, ali ga on ne poznaje. Tada sam shvatio da se UDBA mota oko mene, nadzire me, promatra moje reagiranje i smišlja neku udbašku podvalu.

- Nakon izlaska s robije, poslao mi je taj Podgorac Ivan Vukić nastanjen u Rijeci dva pisma. Pisao je da je bio na robiji u Staroj Gradiški, naveo je imena nekih političkih zatvorenika čija imena su mi poznata. Predložio je da se nađemo i razmijenimo mišljenja jer su nam politički stavovi istovjetni. Gradi kuću u Podgorju pa mu treba savjet glede građenja koji mu ja obzirom na zanimanje mogu dati, a tako nećemo UDBI biti sumnjivi. Na pisma mu nisam odgovorio, bio sam uvjeren da je taj Ivan Vukić udbaš provokator.

- Moji kumovi, profesori Zlata i Julije Derossi, pitali su me hoću li poći s njima na sastanak u jednu vikendicu kraj Šibenika s domoljubom Ivanom Vukićem iz Rijeke, koji se vratio s robije. Na sastanku će biti Marko Veselica. Ivan Vukić nudi suradnju s političkom emigracijom i novčanu pomoć. Rekao sam im neka ne idu na taj sastanak, jer je taj Ivan Vukić opasan provokator, najvjerojatnije je udbaški doušnik.

Tko je taj Ivan Vukić? Sin je Jure i majke Matije rođene Mirković, rodio se 11. studenoga 1927. u Ivankovu kod Vinkovaca. Po zanimanju je ekonomist. Bio je stal-

no nastanjen u Rijeci gdje je kao šef računovodstva radio u bolnici Lopača. Zbog pronevjere uhićen je i osuđen u Rijeci 28. listopada 1970. na 7 godina strogog zatvora. Po ovoj presudi kazna mu teče od 18. prosinca 1973. Na izdržavanje kazne u KPD Stara Gradiška upisan je 10. srpnja 1974. u matičnu knjigu

U KPD-u Stara Gradiška, pod pseudonimom **Vule,** radio je kao suradnik SDS-a. Uhodio je i dostavljao izvještaje o političkim zatvorenicima: **Marku Veselici, Ivici Krnjaku, Vladi Gotovcu, Zlatku Tomičiću** i drugima**.**

Na slobodi, kao suradnik SDS-a, radio je pod pseudonimom **Grgur.** Razapeo je svoju mrežu od Rijeke preko Brinja, Perušića, Zadra do Šibenika, te i u Njemačkoj i prekomorskim zemljama. Svakako bi valjalo prelistati njegov dosje sa slobode, no to je posao za povjesničare.

Mene je Služba državne sigurnosti *SDS* preko svojih *izvora, suradnika i prijateljskih veza* nadzirala. Iz mojeg *Dosjea iz fonda HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti Republičkog sekretarijata za unutarnje poslove SRH, cjeline Dosjei građana (dosje iz SDS),* koji ima 358 stranica i obuhvaća razdoblje od 22. srpnja 1963. do 28. rujna 1979., te *dosjea iz fonda HR-HDA-1560. Odjel za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija za pravosuđe i upravu SRH, cjeline gradiva Stara Gradiška (dosje 556 iz KPD Stara Gradiška)* koji ima 53 stranice i obuhvaća razdoblje od moga dolaska u KPD Stara Gradiška 10. ožujka 1966. do otpusta na uvjetnu slobodu 10. studenoga 1970., razvidno je da su to temeljito radili. Dosjei su detaljno očišćeni.

Nadnevci Izvješća *izvora, suradnika i prijateljskih veza* dostavljena SDS-u:

Gospić, 22. srpnja 1963.	Izvor „Livno”
Gospić, 24. srpnja 1963.	Izvor „Livno”
Gospić, 28. lipnja 1963.	Izvor „Livno”
Gospić, 16. kolovoza 1963.	Izvor „Livno”
Gospić, 11. travnja 1964.	Izvor „Livno”
Gospić, 7. lipnja 1964.	Izvor „Livno”
Gospić, 17. lipnja 1965.	Izvor „Livno”

Podatke obradio: Božo Vuksan
Poslano SUP-u Karlovac pod
br. 1721 dne 17. VI. 1962. (Dopisano olovkom)

Gospić, 20.srpnja 1965.
Izvor DB Zagreb „Livno” i dr.
Primio: Branko Orlović
Podatke obradio: M. Pogrmilović

Gospić, 20.srpnja 1965.
Izvor DB Zagreb „Livno” i dr.
Primio: Branko Orlović i Ivo Ercegović
Podatke obradio: M. Pogrmilović

Stara Gradiška, 19. listopada 1966.
Izvor: „Vatra” Primio: Rade Polovina

20. listopada 1966. „Vatra"
21. listopada 1966. „Vatra"
22. listopada 1966. „Vatra"

Stara Gradiška
Izvor: B P, Primio: Rade Polovina

Zagreb, 2. veljače 1971.
Obrada „UNA" Veza informacije br. 535 od 9. 12. 1970.

Zagreb, 2. kolovoza 1971.
Izvor: ozvučenje, suradnici „Marko" i „Ivo" Veza informacije br.38 od 2. 2. 1971.

Gospić, 7. siječnja 1972.
Izvor: Veza „Mirko" i drugi Operativni radnik: Ivan Ercegović

Gospić, 12. travnja 1972.
Izvor: „Marković 1"

Split, 20. travnja 1972.
Prijateljska veza Informaciju dao: Rakić Milan

Gospić, 15. svibnja 1972.
Izvor: suradnik „Mirko". Operativni radnik: Ivan Ercegović

Zadar, 27. rujna 1979.
Akcija „VIR"

Split, 28. rujna 1979.
Grupna obrada „VIR" Operativni radnik: Ivan Maršić
Načelnik SDS-a: Jozo Duplančić

Split, 28. rujna 1979.
Zavedena obrada nad Ivanom Vukićem u stupnju POO
Vodi operativac: Ivan Maršić

U moj dosje broj 556 iz KPD-a Stara Gradiška uvršteni su dijelovi spisa iz dosjea broj 337 Ivana Vukića rođenog 1927. u Ivankovu kod Vinkovaca, udbaškog *izvora* koji je u KPD-u Stara Gradiška djelovao pod pseudonimom Vule, a na slobodi u Rijeci pod pseudonimom Grgur. Uloženo je 9 kompromitirajućih stranica.

Uočivši to podnio sam zamolbu HDA da te stranice izdvoji iz moga dosjea i da mi dostave pisanu izjavu da su to uradili.

U Gospiću, 9. ožujka 2017.

Ivan vukić
Žabička 2
53000 Gospić
Bgl: 053/572006; 053/634099
Mob: 091 7641426
e-mail: ivan.vukic2@gs.t-com.hr

Hrvatski državni arhiv
Trg Marka Marulića 21
10000, Zagreb

Poštovani!

Zovem se Ivan Vukić, stalno sam nastanjen u Gospiću u obiteljskoj kući u Žabičkoj ulici 2. Invalid sam, smrskan mi je lijevi kuk, presječena patela lijeve noge, a desni kuk mi je zamijenjen umjetnim. Dakle imam poteškoću u kretanju.

Kao hrvatski nacionalist osuđen sam 9. srpnja 1966. pravomoćnom presudom na 6 godina strogog zatvora. Kaznu sam izdržavao u kaznionici Stara Gradiška.
Čuo sam da na zamolbu i plaćanje propisane pristojbe mogu dobiti preslik arhivske građe vezane za moje suđenje.

Obraćam Vam se zamolbom da mi pošaljete preslik arhivne građe koju posjedujete a vezana je uz mene:

- Praćenje UDBE prije uhićenja.
- Uhićenje i istražni postupak.
- Udbino praćenje do osamostaljenja Hrvatske.

Posjedujem nepravomoćnu i pravomoćnu presudu.

S poštovanjem!

Ivan Vukić

Privitak:

Preslik Osobne iskaznice
Preslik prve stranice pravomoćne presude

Preslik molbe Ivana Vukića upućene HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU

U Gospiću, 29. lipnja 2017.

Ivan Vukić
53000 Gospić
Žabička 2
Tel: 053 572006, 053 634099
Mobitel: 091/7981347
e-mail: ivan.vukic2@gs.t-com.hr

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV
Marulićev trg 21
10000 Zagreb

Poštovana gospodo Selnik!

Molim Vas iz moga dosjea iz zatvora u Staroj Gradiški izdvojite dijelove dosjea Ivana Vukića koji je također robijao u zatvoru Stara Gradiška nakon moga otpusta na slobodu, pa te dokumente unesete u njegov dosje. Također Vas molim da mi pošaljete pisanu izjavu da ste to obavili.

Uvidom u moj dosje iz zatvora Stara Gradiška uočio sam da su u njega uvršteni dijelovi dosjea Ivana Vukića slijedećih nadnevaka:

Izjava od 14. IX. 1974. str. 1 (dio)
Dokument od 26. 11. 75. str. 1
Dokument od 13. 1. 76. str. 1 (dio)
Dokument od 8. 11. 76. str. 1 (dio)
Dokument od 10. 9. 78. str. 4
Pismo Rijeka - Stara Gradiška bez nadnevka naslovljeno na Sudara, a potpisano od Čeke

Ja sam iz zatvora Stara Gradiška otpušten na uvjetnu slobodu **10. 11. 1970.**, dakle, razvidno je da je prvi dokument Ivana Vukića „Grgura" „Vule" napisan u Staroj Gradiški četiri godine nakon moga otpusta iz zatvora. Osobe i događaje o kojima piše ne poznam osim po čuvenju Veselicu, Tomičića i Gotovca.
Ako se radi o podvali napravljena je šeprtljavo, ali dostatno da se neka budala navuče i po našem hrvatskom jalu počne govoriti i pisati gluposti, ili namjerno širiti laži.
Zbog moga kršćanskog odgoja vjerujem da je to napravljeno previdom, što je također neodgovorno, ali je shvatljivo, čovjek nije stroj, nesavršeno je biće. Pisana izjava HDA potrebna mi je sama po sebi kao dokument, a i kao dokument kojim bih suzbio moguće zlonamjerne podvale.
Zahvalan sam na razumijevanju. Očekujem ponudu, odnosno pošaljite mi račun za preslikavanje dosjea Ivana Vukića i dostave na moju adresu.
Znam da postoje dokumenti koji još nisu dostupni ili se u nekim slučajevima objave zatamnjeni-zacrnjeni kako se ne bi nekoga razotkrilo. Znam jer sam u HDA-u čitao izjave moga pokojnog oca Stipe Vukića snimljene na mikrofilm. Kada postoji izjava moga pokojnog oca onda sigurno postoji i bezbroj onih povezanih samnom, kako onih koji su surađivali dragovoljno s Udbom, pa onih koji su surađivali prisilno, a i onih koji toga nisu bili ni svjesni.

Još jednom velika hvala i lijepi pozdrav!

Ivan Vukić

Zahtjev Ivana Vukića HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU

Doista, rijetko se može naći tako nemoralna osoba kakav je Ivan Vukić, rođen 1927. u Ivankovu kod Vinkovaca, stalno nastanjen u Rijeci, udbaški suradnik pseudonima *Vule* i *Grgur*.

Od Hrvatskog državnog arhiva na moju zamolbu dobio sam službenu zabilješku uz prethodno dostavljenu im Izjavu.

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV
Marulićev trg 21, 10000 Zagreb, Hrvatska
tel: 385 (1) 48 01 999, fax: 385 (1) 48 29 000
www: http://www.arhiv.hr, e-mail: hda@arhiv.hr

IZJAVA

Ovom izjavom ja Ivan Vukić, OIB: 99473683158 izjavljujem da sam upoznat s uvjetima korištenja arhivskog gradiva i s ograničenjima u korištenju osobnih podataka i drugih zaštićenih kategorija podataka sukladno važećim propisima u Republici Hrvatskoj.
Obvezujem se, pod materijalnom i kaznenom odgovornošću, da podatke u koje sam ostvario uvid, odnosno koji su mi stavljeni na raspolaganje, neću učiniti dostupnima neovlaštenim osobama niti objavljivati, obrađivati ili koristiti na način koji bi mogao ugroziti tajnost podataka ili naštetiti javnim interesima, zaštiti privatnosti i pravima drugih osoba.

Gradivo i podatke koje ono sadrži koristit ću isključivo u svrhu za koju mi je odobreno korištenje gradiva.

Ivan Vukić

(potpis)

U Gospiću, 23.svibnja 2017. godine

Izjava Ivana Vukića HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

Marulićev trg 21, 10000 Zagreb, Hrvatska
tel: 385 (1) 48 01 999, fax: 385 (1) 48 29 000
www: http://www.arhiv.hr, e-mail: hda@arhiv.hr

Odjel za zaštitu i obradu arhivskoga gradiva
Odsjek za suvremeno arhivsko gradivo

KLASA: 612-06/16-17/112
URBROJ: 565-08/6-17-9

Zagreb, 4. srpnja 2017.

Službena zabilješka

Temeljem zahtjeva gospodina Ivana Vukića pok. Stipe, rođenog 1940. godine i uvidom u dosje broj 556 Ivan Vukić rod. 1940. godine te dosje broj 337 Ivan Vukić rod. 1927., nastalih radom KPD Stara Gradiška a pohranjenih u fondu HR-HDA-1560 Odjel za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija Republičkog sekretarijata za pravosuđe i upravu SRH, učinjeno je sljedeće:

Uvidom u dokumente koje je u potpisanoj Izjavi naveo gospodin Ivan Vukić r. 1940. godine, a koji su bili pohranjeni u njegovom dosjeu koji se vodi pod brojem 556, utvrđeno je da isti **ne pripadaju** navedenom dosjeu. Radi se o predmetima koji se odnose na Ivana Vukića rođenog 1927. godine čiji dosje se vodi pod brojem 337. Predmeti su izdvojeni, obilježeni i premješteni.

Načelnica

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV
ZAGREB
Marulićev trg 21

Marina Škalić

Službena zabilješka HRVATSKOG DRŽAVNOG ARHIVA o izdvajanju, obilježavanju i premještanju dijelova spisa iz dosjea 556 Ivana Vukića rođenog 1940. u dosje 337 Ivana Vukića rođenog 1927. (udbaškog izvora pseudonima Vule) kojemu pripadaju.

Preslik dokumenata iz mojeg *Dosjea iz fonda HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti Republičkog sekretarijata za unutarnje poslove SRH, cjeline Dosjei građana (dosje iz SDS),* koji ima 358 stranica i obuhvaća razdoblje od 22. srpnja 1963. do 28. rujna 1979., te *dosjea iz fonda HR-HDA-1560. Odjel za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija za pravosuđe i upravu SRH, cjeline gradiva Stara Gradiška (dosje 556 iz KPD Stara Gradiška)* koji ima 53 stranice i obuhvaća razdoblje od moga dolaska u KPD Stara Gradiška 10. ožujka 1966. do otpusta na uvjetnu slobodu 10. studenoga 1970., ne mogu objaviti, jer me na to obvezuje dana Izjava HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU.

No, doći će doba kada će se objelodaniti tko je, kada, gdje i s kojom namjerom izvršio ovu primitivnu udbašku podmetačinu. Je li to izvršerno u KPD-u Stara Gradiška, na putu iz zatvora u Zagreb, ili u nekoj državnoj službi u Zagrebu u kojoj su bili pohranjeni i javnosti nedostupni.

Iz istih razloga ne mogu objaviti preslike dokumenata iz dosjea 337 udbaškog *izvora* Ivana Vukića, sina Jure i majke Matije rođene Mirković, rođenog 11. studenoga 1927. u Ivankovu kod Vinkovaca.

Eto tako, puno toga se dogodilo u životu malog čovjeka i na kraju se pitam mogu li ovaj trud i muka biti opravdani, je li sve ovo uopće imalo smisla? Na to će odgovor dati Svevišnji kada stanem pred Njegov Božanski sud.

Kada se u duhu osvrnem na svoj život, zapažam da se u mojoj „teškoj" naravi ističe tvrdoglavost, upornost, nepopustljivost, trpeljivost, privrženost, odanost katoličkoj crkvi i otklon od svih i svega što se ne uklapa u moj starčevićanski svjetonazor. Priznam, doista nezgodna narav, ali najviše za sebe osobno, lakše bi bilo živjeti bez ideala, uzora i stava. Je li to dobro? Ne znam!

POGOVOR

Samim svojim naslovom knjiga Ivana i Marije Vukić djeluje, u momentu u kojem se pojavljuje, kao izazovno i prkosno štivo. Prkosno, „u brk" svima onima koji "nisu spremni", kojima se kosa na glavi diže kad čuju riječi dom i Domovina i poklik kojem je prvi dio naslov ove knjige. Dio onog poklika zbog kojeg je jedan nogometaš morao prekinuti svoju svjetski poznatu karijeru. To su mu poniženje priredili „svjetske neznalice" u najvišem tijelu svjetske nogometne organizacije na nagovor i tužbu pseudo-povjesničara. Danas cijeli svijet zna da u toj organizaciji ima korumpiranih ljudi. Malo ih zna da su ti isti pokvareni („korumpirani") i u moralnom, političkom i ideološkom pogledu. Slušaj Šimunić otkrio je njihovu političku (a možda i ideološku) korupciju. Iz osobnog iskustva nešto sam o tome doznao družeći se s njima na nogometnom turniru Mediteranskih igara u Zadru 1979. godine. Prkosi i Ninu od Istre koji u Bruxellesu traži pomoć protiv „fašista" a živi i dobiva glasove od pravih fašista, od onih koji nose još uvijek svoja potalijančena prezimena na *-ich*, koja su im dali talijanski iredentisti i fašisti, nose osobna talijanska imena pisana talijanskim slovopisom. Nino se igra s vatrom: mogao bi tjerajući „fašiste" istjerati (svog) King Konga, po poučku Zorana Milanovića.

Izazovno, ovaj naslov upućen je svima onima koji su „spremni" kao i dosad stati u obranu vlastita doma i Domovine. Sama riječ Dom budi mnoge asocijacije. Dom, kao obitelj, matična luka, posljednje utočište, kao tvrđava u tvrđavi kamo se povlačimo kad „dom naš već gori i stiže do nas već plam". Dom, kao novine koje je izdavao Antun Radić i namijenio ih obiteljskim političkim školama, onim školama koje su politički obrazovale generacije Hrvata od 1918. do 1990. U tim se školama učilo ono što su javne škole i fakulteti uskraćivali mladim hrvatskim naraštajima. To se najbolje vidjelo 1990. i 1991. godine. Upravo iz tih škola novačili su se dragovoljci Domovinskog rata. Srećom, njihov primjer slijedili su mnogi njihovi vršnjaci. Bili oni to i danas učinili? Toliko o naslovu knjige.

Svojim sadržajem knjiga daje mnogo pouka i nekoliko poučaka. Pouke su sve one vijesti i događaji, dokumenti koje Ivan i Marija Vukić iznose na vidjelo dana, a službena i subvencionirana povjesnica nerado prikazuje. Poučci su opće pojave u hrvatskom društvu koje te vijesti i dokumenti otkrivaju: oporba komunističkom režimu, memoricid, žilavost komunističke *formae mentis*, mentalnog sklopa, kako bi rekao general Glasnović, i povodljivost za „modernim trendovima" u crkvenoj umjetnosti. Ukratko ćemo se osvrnuti na ova četiri poučka koja nam pruža knjiga Ivana i Marije Vukić. Nazvati ćemo ih „Vukićev(sk)i poučci".

Svojevremeno je jedan od HTV-a (alias: Hrvatske dalekovidnice ili Katedrale duha) cijenjeni politički komentator ustvrdio na toj istoj, u vrijeme dok pošteni građani sjede za nedjeljnim stolom, da *u komunističkoj Jugoslaviji nije bilo disidenata* (a kamo li oporbe). Tom tvrdnjom je dokazao da se izvrsno uklapa u prosjek HTV-ovih komentatora – umišljenih neznalica. Ta individua očito nije čitala Đilasovu *Crvenu buržoaziju* ni Dedijerove „istorijske spise" ni Ćosićeve *Seobe*). To su bili disidenti („odpadnici" od KPJ), izgleda da nije znala ni za Goli otok i Sveti Grgur, uz koje javnost isključivo povezuje komunističke disidente, ali je tamo bilo i oporbenjaka zvanih „narodni neprijatelji", najčešće označeni kao „ustaše". A o oporbi je znao još manje. Da bi nešto znao, trebao je ići u Lepoglavu, Staru

Gradišku i Srijemsku Mitrovicu. U ovoj knjizi će čitatelj doznati da se oporba u komunističkoj Hrvatskoj ne javlja tek nakon pada Rankovića, 1966., što je gotovo općeprihvaćeno mišljenje, već da ona datira još od 1945. godine. Poučak: osim „Hrvatskog proljeća" postojala je i „Hrvatska zima", ispod snijega i leda, batina i metaka, kao npr. Jerakova grupa (Mašina, Antićevi), Dujmović, Vidović, Peteneri i Vukići, Bušići i sva politička emigracija. U zemlji je najjača oporba u institucionalnom smislu bila – Katolička Crkva. Ta oporba nije dobila legitimitet u hrvatskoj povjesnici XX. stoljeća. Ona je još u ilegali, financira se iz privatnih donacija. Mi nemamo još popisane sve presude poslije 1971. godine, a kamo li presude svih vojnih, ozninih, narodnih, i civilnih i kojih sve ne sudova partizanske Jugoslavije, ne znaju se ni imena svih istražitelja, tužitelja, sudaca, zapovjednika zatvora, zatvorskih stražara. Ova knjiga se ne bavi disidentima ali dokazuje poučak da je *postojala oporba* u Hrvatskoj od prvih „narodnih odbora" do prvih višestranačkih izbora 1990. godine.

Iz svega gore navedenog proizlazi poučak da je postojao i još uvijek postoji pokušaj „brisanja sjećanja" – *memoricid,* usko veza za komunistički (partizanski) mentalni sklop, koji se očituje u brisanju tragova, skrivanju i uništavanju svojih žrtava i neprijatelja koje ide od nekrofilije do kanibalizma i natrag, od ražnja do peći u Šimunskoj ulici. Jedan od zadnjih brojeva *Glasa Koncila* donosi odredbu o prekopavanju groblja „neprijateljskih vojnika". Ne znaju se grobovi likvidiranih i na smrt osuđenih „narodnih neprijatelja". Ne zna se ni gdje počivaju posmrtni ostatci Andrije Hebranga. To ide tako daleko da su partizani zaboravili gdje su pokopali svoje suborce. Ne znaju gdje su pokopali Savu Kovačevića, a na masovnim grobnicama svojih žrtava grade javne nužnike kao simbole svog humanizma i civilizacijskih dometa. Ova knjiga donosi jednu od najeklatantnijih primjera tog partizanskog javnog zdravstva, *nužničku kamuflažu mjesta zločina*. Činjenica da taj javni nužnik još uvijek postoji svjedoči da u vlastima grada Gospića vlada još uvijek onaj isti mentalni sklop koji je taj nužnik izgradio - i to bez kamuflaže. *Ceterum censeo*, lički HDZ trebalo je raspustiti već davno. A s tim u svezi i jedna terminološka napomena: u knjizi se često rabe termini «jugoslavenski partizani», «partizanski zločini», «srbokomunistički zločini» i sl. Vrijeme je da se prizna da su postojali i «hrvatski partizani» i «hrvatskokomunistički zločini». Današnji lički HDZ je najjači dokaz i opravdanje da se u historiografsku terminologiju uvedu navedeni termini, ako se ne pronađu bolji i prikladniji.

Iz gornjeg poučka slijedi treći poučak: komunistička i partizanska *forma mentis* ostala je dominantna i u većinskoj hrvatskoj stranci. Da nije, stvari bi se u Hrvatskoj drukčije razvijale. Ne bi pojedinci na svoju ruku i trošak morali tražiti posljednje svjedoke zločina nad Hrvatima, otkrivati stratišta i obilježavati ih.

I na koncu, *poučak o pomodarstvu i povodljivosti* u suvremenoj crkvenoj arhitekturi.

Ivan Vukić nije „čovjek koji je ubio Liberty Valancea" ali je građevinac koji je (možda i nesvijesno, iz nekih drugih razloga) spriječio jedan bogohulni projekt na Udbini. Usput budi rečeno da je on time opovrgao tezu jednog od budućih šefova hrvatske diplomacije i jednog od utemeljitelja Hrvatskog katoličkog sveučilišta (obojica psiholozi) prema kojoj su kriminalci u komunističkim kazamatima imali viši kvocijent inteligencije od političkih zatvorenika. Bio je to rezultat njihovog istraživanja koje je naručio onovremeni kažnjenički sustav.

Ivan Vukić nije morao znati za tu tezu ali je bjelodano dokazao da u pitanjima crkvene arhitekture nadvisuje doktore znanosti iz Instituta za povijest umjetnosti. Pritom ne treba zaboraviti da je njegov ordinarij „studirao crkvenu povijest u Rimu" te da bez njega ne bi bilo ništa od današnje Udbine. Poslao Bog malene da postide velike, poučava Biblija.

Možda nesvjesno, ali ipak skandal je spriječen. Naime, glavni razlog odustajanja od prvotnog projekta bila je njegova cijena, nedostižna mogućnostima investitora. Megalomanija i nestvarno niska cijena pratile su inače projekte odabranog arhitekta. O tome investitori nisu vodili računa kod odabira. Međutim, predmetnog arhitekta je trebalo isključiti kao mogućeg i prije raspisivanja natječaja. Zbog čega? Zbog jednog krupnog i jednog sitnog detalja. Onaj krupni su tehničke i ostale peripetije u izvedbi njegovog projekta pri izgradnji crkve Svete Matere Slobode u zagrebačkom Jarunu. U tehničkom pogledu to je mogao biti sasvim dovoljan razlog da ga se odstrani iz natječaja. Slučajno znam jedan možda nevažan detalj iz tog vremena. Jedan od članova odbora za izgradnju te crkve, inače župljanin župe Jarun i rektor Zagrebačkog sveučilišta, zakasnio je na početak sjednice Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje. Ispričao se predsjedniku Vijeća rekavši da je bio na sastanku s arhitektom te, zgrožen, iznio podatak da je arhitekt za posjet gradilištu dobio honorar od 2.000 DM. Tolika nije bila u ono vrijeme ni rektorova mjesečna plaća. Sitni detalj je arhitektov potpis, ili rukopis rekli bi moderni kritičari umjetnosti, na prednjoj strani oltara crkve u Jarunu, gdje stoji poznati znak „Alfa i Omega" (početak i kraj, grčkog alfabeta i svega stvorenoga) u liku odgovarajućih slova navedenog alfabeta, pri čemu je slovo A(lfa) stilizirano u liku „šestara". Takva stilizacija početnog slova grčkog alfabeta ne postoji ni u jednom „fontu" (vrsti slova) u grafičarskom zanatu. To je naprosto arhitektova sitna podvala investitoru. Ovdje ne postavljamo pitanje plagijata. Isto slovo u liku šestara stoji i na prednjoj strani glavnog oltara u crkvi Sv. Blaža u Zagrebu već desetljećima i nitko ga ne dira. Važna je samo činjenica da to „slovo" stoji na navedenom mjestu i u Jarunu.

Kad je riječ o Udbini, stvar je još gora. U tekstu knjige imamo na strani 514 reprodukciju jedne od najbogohulnijih gesta, asimetrične rogove koje tvore ispruženi kažiprst i mali prst upereni prema nebu. Slika makete CHM objavljena svojevremeno u *Glasu Koncila* još je eksplicitnija. Taj sitni detalj bio bi dovoljan da se autoru zahvali na suradnji. Neki osporavatelji prvotnog projekta Udbina su doista spominjali „masonske šiljke". Odgovorno tvrdim da je riječ o vulgarnoj pučkoj bogohulnoj gesti „dobrih katolika". Barem je takvo moje osobno saznanje. Izgleda da je u zadnje vrijeme to postao tik našeg arhitekta. U tom smislu čitateljima ostavljam da pronađu njegov tik na spoju Krešimirove i Istarske obale u Zadru, zvanom pozdrav Suncu i to gledajući iz ptičje perspektive.

Tako je Udbina umjesto pomodarskog stila dobila ono što je „struka", na svoju sramotu, nazvala „nacionalnim kičom" a ušlo je već u hrvatsku povijesnu memoriju. Trebalo je imati petlju i u zadnji čas oduprijeti se plejadi hrvatskih umjetnika, povjesničara umjetnosti, profinjenih kunstšmekera, pa i crkvenih velikodostojnika i reći: „Car je gol."

Trebalo je imati petlju i napisati ovu knjigu koja se mnogima ne će svidjeti jer će uznemiriti njihovu savjest koju su, mislili su, već bili umirili.

Vjekoslav Ćosić